

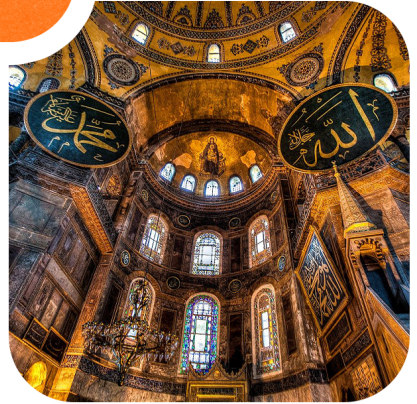
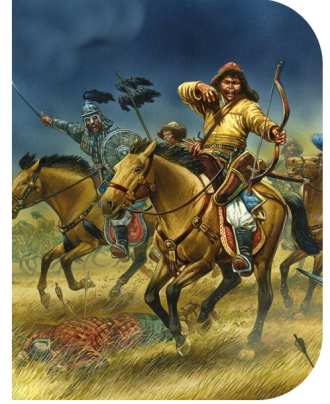
TARİH 3000

•• KPSS ÖABT ••
**SORU
BANKASI**

TARİH ÖĞRETMENLİĞİ KONU DAĞILIMI

*Tarih Metodu • Osmanlı Türkçesi • Eski Çağ Tarihi
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi • Orta Çağ İslam Tarihi
Osmanlı Tarihi • Türkiye Cumhuriyeti Tarihi
Ortaçağ'dan 20. Yüzyıl'a Dünya Tarihi • Alan Eğitimi
20. Yüzyıl Türk ve Dünya Tarihi*

YAZAR KADROSU

Melike SEZGİN • Atilla GÜVERCİN
Mustafa KAPLAN

PDF ÇÖZÜM

ÖĞRETMENLİK ALAN BİLGİSİ

TARİH

SORU BANKASI

Yayın Koordinatörü
Selim IŞIK

Yazarlar
Melike SEZGİN - Atilla GÜVERCİN
Mustafa KAPLAN

ISBN
978-605-73647-1-5

Baskı

© COPYRIGHT AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK

Bu kitabın her türlü yayım hakkı Akademi Denizi Yayıncılık'a aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince kaynak gösterilerek bile olsa alıntı yapılamaz, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, genel ağ ve diğer elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK

 Saray Mah. Fatih Sultan Mehmet Blv. No: 316
Kahramankazan / ANKARA

 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No
52497

 0552 518 06 06

 akademideniziyayincilik@hotmail.com

 www.akademidenizi.com.tr

TÜRKÇE

TARİH

COĞRAFYA

ANAYASA

İÇİNDEKİLER

TARİH METODU	5
➤ TARİH METODU - ENLER VE İLKLER	17
OSMANLI TÜRKÇESİ	19
ESKİ ÇAĞ TARİHİ	23
➤ ESKİ ÇAĞ TARİHİ - ENLER VE İLKLER	37
İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ	39
➤ İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ - ENLER VE İLKLER	49
ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ	51
➤ ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ - ENLER VE İLKLER	93
OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ	101
OSMANLI DEVLETİ YÜKSELME DÖNEMİ	111
OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ	119
OSMANLI DEVLETİ DURAKLAMA DÖNEMİ	145
OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ	157
OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ	171
XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ	205
➤ OSMANLI TARİHİ - ENLER VE İLKLER	211

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ	219
➤ TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ - ENLER VE İLKLER	287
ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ	293
➤ ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ - ENLER VE İLKLER	311
20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ	313
➤ ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ - ENLER VE İLKLER	383
ALAN EĞİTİMİ	385

PDF çözümler için **QR kodu** okutunuz.
ya da **www.akademidenizi.com.tr**
adresini ziyaret ediniz.

TARİH METODU

1. Orta Asya'nın modern anlamda tarih yazıcılığı Orta Asya'da değil, esas olarak Rusya'da oryantalistlerin (özellikle Berthold) çabaları sayesinde olmuştur. Çarlık Rusya'sının sonunda ve Sovyetlerin ilk döneminde verdiği eserlerle Orta Asya araştırmalarının temelini atan bilim adamı, Alman asıllı Rus tarihçisi V. V. Berthold'tur.

(Cevap A)

2. XIX. yüzyılın sonu XX. yüzyılın başında Rusya Türklerinin en önemli fikir hareketi olan Ceditçilik farklı dönemlerde farklı algılanmıştır. Kırımlı Gaspıralı İsmail önderliğinde eğitim reformu olarak başlayan hareket giderek sosyal hayata, kadınların özgürleştirilmesi, siyasi modernleşme, soy bilincinin yükselmesi olarak da yayılmıştır. Hal ve hareketleri ile Rusları andıran bu gençleri gelenekçi ulema bir yozlaşma hareketi olarak görmüştür. Sovyet yönetiminin Ceditçilere bakışı zamana göre farklılık gösterir. Ceditçiler 1920'lerin görece liberal havasında daha olumlu bir yaklaşım olmuştur. 1930'larda ise Ceditçiliğe karşı düşmanca tavır alınmıştır. 1970'lerde bazı genç tarihçiler Ceditçiliği yeniden yorumlayarak sosyal gelişmeye onların da katkı sağladığını ileri sürmüşlerdir. Ceditçiler bir aydınlanma hareketinden ziyade yozlaşma hareketi olarak değerlendirilmiştir.

(Cevap D)

3. Osmanlı – Türk tarih yazıcılığı kendisinden önceki tarihçilik gelenekleri ve çağdaş tarih geleneklerinin bir sentezi olarak doğmuştur. İslam tarihçiliği, İran tarihçiliği, Selçuklu tarihçiliği, Memlûklular, Timurular ve Safeviler tarihçilikte belli ölçüde Osmanlı tarihçiliğini besleyen büyük gelenekler olmuştur. Osmanlı'da son dönem tarihçiliğinde Batı etkisi artmıştır. Buna göre Osmanlı tarihçiliğinin başlangıcında Yunan etkisi yoktur.

(Cevap C)

4. Daha çok yükselme dönemini kapsayan Osmanlı Klasik Dönemi'nde I. Selim devrinde Arap tarihçiliği Osmanlı tarihçiliği üzerinde etkili olmuştur. Bu dönemde Türkçe, Farsça eserlerin yanında Arapça tarih eserleri de görülür. Yine Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Suriye, Hicaz, Mısır'ın alınmasından sonra Osmanlı tarihçiliği üzerinde Memlûk tarihçiliğinin doğrudan etkisi görülür. Diğer seçeneklerde yer alan devletler Osmanlı Klasik Dönemi'nde siyasal olarak faaliyet göstermeyen devletlerdir.

(Cevap B)

5. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat "E" seçeneğindeki ifade yanlıştır. Meskukat, halkları ve kültürlerini incelemeyiz.

İslam ve Osmanlı tarihinde "meskukat" olarak bilinen bilim dalı Nümizmatik'tir. Tarihte basılan paraların incelemesini yapar. Özellikle hükümdarları, onların kullandıkları lakapları, hangi yıllarda hüküm sürdüklerini öğrenmeye imkân sağlar.

(Cevap E)

6. Osmanlı tarihçiliğinin ilk örnekleri gazavatnâme, menâkıbnâme, fütüvvetnâme, fetihnâme, saray takvimleridir. **Gazavatnameler** bir savaş ya da seferle oldukça ayrıntılı bilgi verir ve tarihi kaynak bakımından destansıdır. Düşmanın yenilgisiyle sonuçlanan gazavatnameye zafername, bir şehrin ele geçirilmesi olursa fetihname, birden çok fethi kapsarsa sefername denir. **Surnameler** şehzadelerin doğum, sünnet ve düğünlerini anlatan eserler olup yükselme döneminden itibaren görülen eserlerdir.

(Cevap D)

7. Anakronizm, "bir olayın tarihi ve çağı üzerinde yanılma, tarih ve çağları birbirine karıştırma" şeklinde tanımlanmaktadır. Etnosantrizm ya da etnik merkezcilik, bir aşirete, kabileye, boya ve benzeri etnik gruba bağlılık ile tarif edilen, bir kimsenin kendi kültürünü temel olarak alması ve diğer kültürleri kendi kültürü açısından değerlendirmesi ile tarif edilen duygudur. İlahiyat, teoloji veya tanrıbilim, "tanrı" kavramı ve din olgusunu sistematik olarak ele alan disiplindir. Hermeneütik, genel anlamda, herhangi bir ifade, anlam, metin ya da sanat eserini yorumlama sanatıdır. Düalizm ise, ikicilik demek olup genellikle birbirine karşı çıkan iki temel kavramın var olduğuna dair ahlaki ve ruhsal inançtır.

(Cevap D)

8. Fatih Dönemi, Osmanlı tarih yazıcılığının kuruluş dönemi olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde Osmanlı tarihçileri tarafından ilk müstakil dünya tarihleri ve Osmanlı tarihleri yazılmıştır. Fatih dönemi tarih yazıcılığı telif ve tercüme faaliyetlerinin yoğunlaştığı II. Murad dönemi çalışmalarının meyvesini verdiği bir dönemdir. Bu dönemin en önemli faaliyetlerinden biri şehnameciliğin başlamasıdır. Yarı resmî nitelikteki bir tarih yazıcılığı olan şehnamecilikte padişahların vasıfları, kahramanlıkları, zaferleri yüceltilir. Şehnamecilik Kanuni Dönemi'nden itibaren düzenli bir memuriyete dönüşmüştür.

(Cevap E)

9. I. Selim devrinde Arap tarihçiliğinin Osmanlı tarihçiliği üzerindeki etkileri bariz hale gelmiştir. Bunun göstergesi bu dönemde Türkçe ve Farsçanın yanında Arapça tarih eserlerinin de kaleme alınmasıdır. Bu durumun ortaya çıkmasındaki etken Yavuz Dönemi'nde fethedilen Suriye, Mısır, Hicaz'ın fethinin tarih yazıcılığına yansımalarıdır. Arap tarihçiliği "sene yazan, kısa ve öz" bir yapıya sahiptir.

(Cevap D)

10. Osmanlı Devleti'nde bir yıllık olayları göstermek amacıyla hazırlanan eserlere "salname" denir. Salname 1847 yılında Ahmet Vefik Efendi tarafından hazırlanmıştır. Geçmişteki birtakım olayların hakkında özet bilgi içeren salnamelerde düzenlendiği yıla ilişkin kurumlar ve kişiler hakkında kısa bilgiler verilmektedir.

(Cevap B)

11. 19. yüzyıl her alanda olduğu gibi tarih yazıcılığı alanında da ciddi bir dönüşümün yaşandığı bir dönemdir. Bu dönem tarihçiliğinde göze çarpan ilk husus dilin ve üslubun sadeleştirilmesidir. Dilin sadeleşmesi tarihin pedagojik bir işlev kazanmasına paralel bir süreçtir. Tarih seçkinler için üretilen bir bilgi olmaktan çıkıp geniş kitleler için yazılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede verilen eserler arasında son vakanüvis Abdurrahman Şeref Efendi'nin eserleri sayılabilir. Bu dönemde Avrupa tarihine de ilgi giderek artmıştır. Avrupa tarihinden etkilenme metodolojik ortaya çıkmıştır.

(Cevap E)

12. Osmanlı tarih yazıcılığı devletin kuruluş tarihine nazaran oldukça geç bir dönemde başlamıştır. Bu dönemde eserlerini kaleme almış sadece üç Bizans tarihçisi ile üç Arap seyyahı ve coğrafyacısı vardır. Bunların Osmanlı Beyliği hakkında verdiği bilgiler son derece sınırlıdır.

(Cevap E)

13. Osmanlı tarihçiliğinin asıl ürünleri II. Bayezid Dönemi'nden itibaren vermeye başlanmıştır. II. Bayezid Dönemi'nde İdris-i Bitlisi, Heşt Behişt isimli eseri kaleme almış ve bu eserde ilk sekiz Osmanlı padişahını anlatmıştır.

(Cevap D)

14. Bir tarih yazım çeşidi olan şehname yazıcılığı Fatih devrinde başlamıştır. Şehnamecilik edebi tarihçiliktir ve İran tarihçiliğinin bir ürünüdür. Osmanlıya İran tarihçilik geleneğinden geçmiştir. Şehnamecilik Kanuni devrinden itibaren devamlı bir memuriyet haline dönüşerek XVII. yüzyılın başına kadar devam etmiştir. Bu tarihten sonra vakanüvistlik kurumu hayata geçmiştir. İlk vakanüvist Naima, son vakanüvist Abdurrahman Şeref Bey'dir. İlk şehnameci Şehdi'dir. İlk resmî şehnameci ise Şehname-i Ali Osman'ın yazarı Arifi Fetullah Çelebi'dir.

(Cevap C)

15. II. Bayezid'in emriyle İbn-i Kemal'in Türkçe olarak kaleme aldığı Tevarih-i Âli Osman adlı eseri Osmanlı tarihçiliğinde bir dönüm noktasıdır. İbn-i Kemal, Kemal Paşazade olarak tanınır.

(Cevap A)

16. Vakanüvis "vaka yazan" manasına gelir ve bu tarz tarih yazıcılığının özelliği hadiselerin yıl yıl anlatılmasıdır. İlk resmî vakanüvistlik Naima (1655-1716) ile başlamış ve Halepli Mustafa Naima olarak 1574-1660 yılları arasının tarihini kaleme almıştır. Bu eseri Naima tarihi olarak bilinir. Mayıs 1909 Abdurrahman Şeref Bey vakanüvistliğe getirilmiş ve saltanatın kaldırılmasına kadar görevine devam etmiştir.

(Cevap B)

TARİH METODU

1. Öğretici tarzda eser veren tarihçiler, mensup oldukları toplumu harekete geçirerek milli birlik ve ahlaki değerleri geliştirmeyi istemişlerdir. Bu tarz tarih yazıcılığında topluma fayda sağlamak amaçlanır. Eski Yunanlı tarihçi Thukydides (MÖ 460-400) bu tarz tarih yazımının öncüsü kabul edilir ve gerçek anlamda tarihçilik onunla başlatılır. Thukydides'in öncülüğünü yaptığı bu tarz tarih yazımı sadece öğretici değildir. Aynı zamanda olayların sebep ve sonuçlarını da kendince irdelemeye çalışır.

(Cevap B)

2. Tarihçi araştırmalarına konusunun bibliyografyasını tespit etmekle başlar. Bu açıdan onun işini kolaylaştıracak bir kısım eserler bulunmaktadır. Bunlara bibliyografik eserler denir. Kitap isimlerini içeren Türkiye bibliyografyası, makaleler için Türkiye makaleler bibliyografyası vardır. Kütüphane ortamında çalışmak için katalogların kullanımını bilmek zorunludur. Genellikle basılmış kitap ve makaleler, yazar soyadına göre veya kitap adına ve konu adına göre gruplandırılmıştır.

(Cevap B)

3. Soruda verilen özellikler Paleolitik Dönem'e aittir. Bu dönem insanlık tarihinin en uzun dönemidir. Genellikle çakmak taşlarının yontulmasıyla şekillendirilmiş kesici, delici ve kazıcı aletler bu dönemin en belirgin buluntularıdır. Tarihin bu döneminde insanlar tamamen doğaya bağlı kalmış, avcılık ve toplayıcılık ile hayatlarını sürdürmüşlerdir. Bu çağın sonlarına doğru mağara duvarlarına hayvan ve av sahneleri resimleri yapmışlardır.

(Cevap C)

4. Herodotos (Herodot), Rivayetçi (Hikâyeci) tarih anlayışının temsilcisi olarak kabul edilmektedir. Herodot'un yazdığı "Historia" bu türün ilk örneğidir. Bu tür tarih yazıcılığında hikâye ve efsanelerle dolu bilgiler nakledilir. Genellikle yer ve zamandan bahsedilmekle birlikte tarihi olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi kurulmamıştır. 18. yüzyıla kadar Avrupa ve İslam dünyası tarihçiliğinde bu tarzda kaleme alınan eserler vardır.

(Cevap C)

5. Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren resmî belgelerini korumaya çalışmıştır. Osmanlı arşivlerindeki belgeleri defter tasnifleri ve evrak tasnifleri olarak ele almak mümkündür. Defterler, Osmanlı bürokrasisinde alınan kararların, hükme bağlanan konuların, divan ve maliye bürolarında kaydolunduğu eserlerdir. Osmanlı'da Tanzimat ile modern arşivciliğe geçilmiş 1839-1861 yılları arasında arşiv belgeleri "Hazine-i Evrak" adı altında inşa edilmiştir.

(Cevap A)

6. Tarihi malzemelerin eleştirisi dış eleştiri ve iç eleştiri olmak üzere iki şekilde yapılır. Tarihi malzemenin ne dereceye kadar belge değeri taşıdığına incelenmesi dış eleştiri, malzemelerin içindekilerin doğruluğu, gerçeğe uygunluğunun incelenmesi iç eleştiridir.

Tarih araştırmacısı eline geçen bir eseri incelemeye öncelikle eserin yazarını belirlemeye çalışarak başlar. Eserin adı ve yazarının belirlenmesinden sonra, eserin yazılış tarihi, yazıldığı yer, eserin orijinalliği, eserin kopyaları varsa en iyi nüshası belirlenir, belgelerin eleştirisi yapılır. Bunlar dış eleştiri ile ilgili olup yazarın tarafsızlığı iç eleştiri içinde değerlendirilir.

(Cevap D)

7. Eserin yazar tarafından kaleme alınan nüshası her zaman güvenilir olanıdır. Orijinali yoksa orijinaline en yakın olanı seçilmelidir ki bu uzmanlık işidir. Eserin bütün nüshaları görülüp bazı bölümlerini sondajlar yapılarak birbirine benzeyen nüshaların en mükemmel seçilir. Kopya sayısı birbirine benzerlik açısından en aza indirilir. Kalan birkaç nüsha da kendileri arasında karşılaştırılarak farklı oldukları noktalar notlarla gösterilir. Buna "tenkidli metin" denir. Böylece eserin orijinal esere en yakın metni tutturulmuş olur. Yapılan bu işlemler iç eleştiri kısmında yapılar E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

8. **Tarama:** Tarihe kaynaklık edebilecek her türlü bilgi ve verilerin bulunması aşamasıdır. **Tasnif:** Toplanan verilerin bir sistem dâhilinde sınıflandırılması aşamasıdır. **Tahlil:** Elde edilen verilerin kaynak ve bilgi yönünden yeterli olup olmadığının kontrol edilmesi aşamasıdır. **Tenkit:** Toplanan verilerin gerçekliği ve bilgi açısından güvenilirliğinin tespit edildiği aşamadır. **Terkip:** Toplanan verilerin birleştirilerek sonuca ulaşılması aşamasıdır. Bu aşamada olaylar değişik açılardan incelenerek sonuca ulaşılır. Yani araştırmacının izlediği yöntemlerin en son basamağı terkip basamağıdır.

(Cevap B)

9. Eserin tanıtıcı unsurlarının belirlenmesi aşamasında bilinmesi gereken noktalardan biri eserin yazılış tarihidir. Bu kısım çoğunlukla yazma eserlerin sonunda ferağ kaydı (kolofon) denilen bölümde yer alır. Kolofonda yer alan tarih eserin esas yazılış tarihi olabileceği gibi o nüshanın kopya edildiği tarih de olabilir. Kolofonda verilen tarih yazarın yaşadığı dönemin tarihi ile karşılaştırılır. Yazılış tarihinin tespitinden sonra yazıldığı yer belirlenir. Yazıldığı yer genelde kolofonda belirlenmiştir. Eserin dil ve şekil özellikleri, yazının karakteri, eserin yazıldığı dönemin ve yerin belirlenmesinde etkilidir. Bu çerçevede yazı türü, kâğıt, mühür, işaretler, dil, alfabe, şekil, şive eserin yazıldığı yerin belirlenmesinde etkilidir. Eleştirinin yapılması yer ve tarih belirlenmesinde değil, daha çok araştırmalarda orijinal kaynağa ulaşmada etkilidir.

(Cevap E)

10. Sorudaki A, B, C ve D seçeneklerindeki eşleştirmeler doğru yapılmıştır. Fakat onomastik biliminin inceleme alanı paralar değildir. Onomastik bilim dalı yer adlarını inceleyerek, tarihi olayların meydana geldiği yerin ne manaya geldiğinin bilinmesini sağlar. Tarihte basılmış paraları inceleyen bilim dalı ise nümizmatiktir.

(Cevap E)

11. Kaynaklar dış eleştiriden sonra iç eleştiriye tabi tutulur. İç eleştiri tarihi malzemenin içeriklerinin doğruluğunu ve gerçeğe uygunluğunun derecesini tespit etmek için yapılır. İç eleştiri özellikle kitap, risale ve belgelere ait bir eleştiridir. İç eleştirinin birinci basamağında yazarın hayatı, kişiliği ve görüşleri hakkında bilgi sahibi olunur. İkinci basamağı eserde geçen olayların eleştirisidir. Eserde anlatılan olaylar farklı kaynaklarla kıyaslanır ve bilgilerin doğruluk dereceleri tespit edilir.

(Cevap A)

12. Auguste Comte tarafından geliştirilen pozitivism, toplumsal yaşamın doğal yaşama benzer bir nesnel gerçekliği olduğu yönünde temel bir varsayıma dayanır. Pozitivizmi doğa bilimlerinde kullanılan niceliksel bilgiye dayalı bilimsel yöntemin sosyal bilimlerde kullanılabileceğini savunur.

(Cevap B)

13. Eleştirel sosyal bilim yöntemi, toplumsal gerçekliği yalnızca analiz etmekle yetinmemiş, aynı zamanda onu değerlendirmeci bir bakış açısıyla eleştirmiştir. Bu yönüne göre, toplumsal gerçeklik, pozitivismin iddia ettiğinin aksine görünen değil, görünenin ardında olandır. Eleştirel sosyal bilimde toplumsal gerçeklik, çelişkili ve çatışmacı bir niteliğe sahip olan sosyal, siyasal, kültürel ve benzeri faktörler tarafından kontrol edilen tarihsel bir gerçekliktir.

(Cevap D)

14. Tarihte bir çağın bitip yeni bir çağın başlaması, insanlığın büyük bir bölümünü etkileyen ve önemli sonuçlar doğuran olayların yaşanmasına bağlıdır.

(Cevap C)

15. Max Weber toplumsal eylemin yorumlanıp açıklanması sürecinde doğa bilimlerinde kullanılan yasa benzeri kavramlar yerine ideal tip olarak bilinen bir kavramsal aracın kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Weber toplumsal eylemi analiz etmek üzere geleneksel, duygusal, değerle ilişkili akılcı ve amaçsal akılcı kavramları ortaya atmıştır. Akılcı eylemi açıkça bir amaca kilitlenmiş ve bu amaca ulaşmayı sağlayacak en uygun araçları seçmiş, hesaplı ve planlı düşünmeye dayalı bir eylem tipi olarak değerlendirmiştir. Weber "ideal tipi" belirli bir tarihsel dönemde ortaya çıkan olayları analiz etmek amacıyla araştırmacının gerçeklik hakkında sahip olduğu kanıtlara ve gözlemlere dayanarak geliştirdiği yönetsel araç olarak tanımlanır.

(Cevap E)

16. Eskiçağ tarihi, Akdeniz ve Ön Asya çevreleri ile bu çevrelerle doğrudan ilişki halinde bulunan komşu bölgelerde yazı ile başlayan en eski devirlerden (MÖ yaklaşık 3200) Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkıldığı 476 yılına kadar (MS V. yüzyıl) olan süreyi kapsamaktadır. Yaklaşık 4000 yıl kadar süren Eskiçağ tarihi kültürel bakımdan iki gruba ayrılmaktadır. Bu gruplar Eskidoğu ve Eskibatı şeklindedir.

(Cevap C)

TARİH METODU

1. Bilinen ilk tarihçi MÖ V. yüzyılda yaşamış Bodrumlu (Halikarnassos) Herodotos'dur. Doğu Akdeniz Bölgesi'nde çıktığı uzun gezilerden sonra kaleme aldığı Historia adlı eserinde MÖ V. yüzyıldaki Helen – Pers savaşlarını tasvir eder. Bugünkü anlayışa yakın bir tarih eseri meydana getiren ve dünya düşünce tarihindeki ilk yazar olan Herodotos, Antikçağda "Tarihin Babası" sayılmıştır. "Herodotos tarihi" bir siyasal ve askeri tarih olmasının yanı sıra aynı zamanda bir kültür tarihidir.

(Cevap B)

2. Wilhelm Barthold veya Vasily Vladimiroviç Barthold bir Rus ve Sovyet doğubilimci ve tarihçidir. Barthold, Batı Orta Asya tarihi, İran, Arap halifeleri, İslam ve doğubilim tarihi ile ilgili önemli araştırmalar yapmıştır. 1926 yılında Türkiyat Enstitüsü'nün çağırısı üzerine İstanbul'da Orta Asya tarihi hakkında dersler vermiş ve bu dersler kitap olarak 1927 yılında "Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler" adıyla İstanbul'da basılmıştır. Barthold'un İstanbul'da verdiği derslerin bu kitabı 1935'te Almancaya, 1945'te Fransızcaya, 1968'de Rusçaya çevrilerek basılmıştır.

(Cevap B)

3. Yazıtbilimi diyebileceğimiz epigrafi Antikçağ'da taş, metal, tahta, kil ve seramik gibi sert maddeler üzerine yazılmış eserleri inceler. Günümüzde epigrafi Antikçağ'ın bir geleneği olarak devam etmektedir. Önemli kişilerin kitabelerindeki yazılar, sivil ya da dinsel yapılarla ait yazıtlı frizler, sokak isimlerinin yazıldığı levhalar, grafitolar bu kısımda yer almaktadır.

(Cevap D)

4. Antikçağda papirüsler üzerine yapılmış kayıtları inceleyen ve bunları tarih araştırmalarında kullanabilecek hale getiren bilim papirolojidir. Papiroloji öncelikle Mısır'ın Hellenistik – Roma döneminde papirüs ve parşömenler üzerine yapılmış Helence ve Latince kayıtları inceler. Bu çalışma alanı MÖ 322 ile MS VII. yüzyılı kapsar. Papirolojik belgelerin tarih araştırmaları bakımından önemi edebiyat eserlerinin ele almadığı alanlarda ortaya çıkmalarıdır. Papirüslerin büyük bölümü özel ve resmî nitelikte belge karakteri taşımaktadır.

(Cevap C)

5. Arkeoloji Helence'de "eskinin öğretisi" anlamına gelmektedir. Arkeologlar somut kalıntılardan hareketle geçmişe dair elde edilebilecek her çeşit bilgiyle ilgilirlenirler. Veriler genelde eksiktir ve yanıltıcı olabilir, fakat çeşitleri neredeyse sınırsızdır. Eskiçağ insanın geriye bıraktığı tüm maddi kültür mirasını inceleyerek bu mirası kaynak olarak değerlendiren bilim arkeolojidir.

(Cevap B)

6. "?" olan yere paralar ibaresi yazılırsa doğru olacaktır. Nümizmatik, paraların tanınması ile uğraşan bir ilim dalıdır. Kökeni "sikke" kelimesinden gelen mesukat ise nümizmatik ilminin diğer adıdır.

(Cevap B)

7. Tarihi bir olayın kendi devrine ait bir materyale veya yazılmış bir esere, bir belgeye **birinci elden kaynak** denir. Bu kaynaklar, bir olaya fiilen iştirak etmiş veya olayı yakından takip etmiş kişilerin kaleme aldığı olaylar olabileceği gibi, bir olayın anısına inşa edilen bir abide; yazılan bir kitabe de olabilir. Aynı şekilde devletlerin bürokrasilerinde ürettikleri belgeler de birinci elden kaynaklardır. **İkinci elden kaynaklar** ise, olayın devrine yakın bir zamanda veya o devrin kaynaklarından yararlanılarak meydana getirilen eserlerdir.

Buna göre madalya, sikke ve kitabe birinci elden kaynak olarak kabul edilir.

(Cevap E)

8. Hükümdar ve hanedan üyelerinin şecerelerini gösteren jeneoloji kitapları tarihçilerin daima yararlanması gereken eserlerden biridir. Araştırmacıların hükümdarların taht yıllarının ve kullandıkları isim, unvan ve künyelerin tespitinde jeneoloji kitaplarına müracaat etmeleri gerekir. Jeneoloji kitapları daha çok kişisel bilgilere yer verip bastırdıkları paralara yer vermez.

(Cevap A)

9. İslam dünyasında Selçuklular zamanında Hicri Takvimin yanında Sultan Melikşah'ın emriyle sultanın Celalud-din lakabından dolayı Takvim-i Celali ya da adından dolayı Takvim-i Meliki diye anılan yeni takvim hazırlanmıştır. Güneş yılı esasına dayanan bu takvimden özellikle mali alanda istifade edilmiştir. İlhanlı Hükümdarı Gaza Han zamanında da daha çok mali alanda kullanılmak üzere Takvim-i Hani adıyla güneş yılı esasına dayanan bir takvim ihdas edilmiştir.

(Cevap B)

10. Epigrafik kaynaklar (kitabeler – yazıtlar) umumiyetle yapılar, mezar taşları, çeşitli eşyalar ve sert cisimler üzerine kaydedilmiş yazılı metinlerdir. Verdikleri dakik ve sıhhatli bilgilerle tarih araştırmalarında kullanılan en güvenilir kaynak türlerinden birini oluşturur. Kitabeler genellikle ait oldukları yapının kim tarafından ne zaman, hangi amaçla yaptırıldıklarını doğru bir şekilde ortaya koymaları nedeniyle devrin siyasi, sosyal ve kültürel tarihine önemli katkılarda bulunmaktadır. İslam dünyasında yapı kitabelerinde eserle ilgili bilginin yanı sıra devrin hükümdarının da ad, unvan ve lakaplarının zikredilmesi geleneği, hakimiyet anlayışı, teşkilat ve kültür araştırmacıları için bilgiler sunar. Vergi ve mali düzenlemelerle ilgili merkezden gönderilen emirlerin kitabeler şeklinde işlenmesi uygulanmıştır. Kitabelerden nüfus tespiti yapılamayıp D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

11. Tarih öncesi, yazının olmadığı dönemlerdir. Dolayısıyla, Hititlerin tanrılarına hesap vermek amacıyla yazdıkları analları (yıllıklar), tarih öncesi devirlerin aydınlatılmasında bir kaynak olarak kullanılamaz.

(Cevap E)

12. İslam tarih yazıcılığının başlaması ve gelişimi Hz. Peygamberin hayatı (siyer) ve gazalarına (megazi) dair bilgilerin toplanması ve kaydedilmesi faaliyetleri ile başlamıştır. Vekayinameler tarihçiler tarafından kaleme alınan ve tarihi hadiseleri anlatan eserlerdir.

(Cevap E)

13. Osmanlı İslahat hareketleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun çökmesini, bölüşülmesini önlemek içindir. Türk inkılabı ise, fiilen sona eren Osmanlı İmparatorluğu'nun yerine yeni, modern, laik ve bağımsız bir devlet kurmak için yapılmıştır. Dolayısıyla Türk inkılabı, Osmanlı İslahat hareketlerinden farklı olup geçmişte Osmanlı İslahatçılarınca yaptıkları hatalardan ders alındığını ve daha köklü yeniliklerin yapılması gerektiğine olan inancın arttığını göstermektedir.

(Cevap A)

14. Osmanlı Devleti'nde vakanüvislerden önce olayların kaydını tutan görevliler vardı ve bunlara şehnameci deniyordu. Şehnamecilerin yaptığı iş **şehnamecilik** diye adlandırılıyordu. Şehnamecilik, Fatih döneminde ortaya çıkmış ve Kanuni devrinden itibaren devamlı bir memuriyete dönüşmüştür. İlk Şehnameci Şehdi'dir. En meşhur şehnameci Seyyid Lokman bin Hüseyin'dir ve 27 yıllık şehnamecilik görevinde Hünername, Selimhanname, Şehinşah-name, Zaferna-me gibi birçok eser telif etmiştir.

(Cevap C)

15. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen açıklamalar "Milat"ın bugün kullandığımız takvime başlangıç olmasının sonuçlarıdır. Ancak MÖ 3500'lerde yazının bulunmasının tarih çağlarına geçişin başlangıcı olarak kabul edilmesinin, Hz. İsa'nın doğumu (0) yani Milat ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap D)

TARİH METODU

1. Cumhurbaşkanlığı Arşivi, 1954'te Cumhurbaşkanı Celal Bayar döneminde, Cumhurbaşkanlığı Gelen Evrak Kalemi'nde bir birim olarak kurulmuştur. Ancak 1980'li yıllara kadar sistemli bir idari yapıya kavuşturulamamıştır. 1983'te Cumhurbaşkanlığı teşkilatı içinde Arşiv İşleri Müdürlüğü; 1990'da da Arşiv, Genel Evrak ve Arşiv Müdürlüğü adlarını alarak çalışmalarını halen sürdürmektedir. Bu arşivde yaklaşık 1,5 milyon civarında belge bulunup, en eski belge 1908 tarihlidir. Cumhuriyet Tarihi araştırmaları için eşsiz bilgi ve belgeye sahiptir.

(Cevap B)

2. Tarih bilimi araştırmalarında, olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurarak (analiz etme) ve olayların geçtiği yeri ve zamanı belirterek, tarihi olayları doğru bir şekilde açıklamaya çalışır. Ancak, tarih geçmişini incelediği için, araştırmalarında deney ve gözlem yöntemine başvuramaz.

(Cevap A)

3. Türk tarihçiliği alanında da çalışmalar yapmış olan Fernand Braudel tarihi daha ziyade tarih yazıcılığı bağlamında ele alarak "bütün tarihlerin toplamı, geçmiş, bugün ve gelecekteki mesleki kabiliyet ve bakış açılarının bir araya gelmesi" olarak görür. Tarihi parçalara, zaman dilimlerine ayırmadan bir bütün olarak bakılması gerektiğini savunur.

(Cevap B)

4. Soruda verilen yerlerden;

- Truva Çanakkale'de
- Yarımburgaz İstanbul'da
- Baradiz Göller Yöresi'nde
- Domuztepe Kahramanmaraş'ta

yer almaktadır.

Kuldara ise, Orta Asya'da Mezolitik Çağ'a ait en eski yer olup Güney Tacikistan'da yer alır. Dolayısıyla Kuldara Anadolu'da yer almaz.

(Cevap C)

5. "Umumi Türk Tarihine Giriş" adlı eseri kaleme alan tarihçi ve siyasetçi Zeki Velidi Togan'dır. Zeki Velidi Togan, Umumi Türk Tarihine Giriş'te Türklerin tarihini İslamiyet öncesi ve sonrası olarak iki dönemde ele alır. Eser uzun bir zaman dilimi ve geniş bir coğrafya üzerinde bu iki dönemi birleştiren bir siyasi kültür üzerine kurgulanmıştır.

(Cevap C)

6. Rivayetçi (hikâyeci) tarih yazımı, tarihi olayların yorumlanmadan aktarılmasıdır. Bu yazımda felsefe yapılmaz, doğrudan rivayetler sıralanır. İlk olarak Yunanlılarda ortaya çıkmıştır. Bu tarz yazım ne ebedi ne de tarihidir, yalnızca araştırmalarda yardımcı olan kroniklerdir. Genelde Herotos, İslam tarihinde Taberi, İbnü'l Esir'in tarihleri bu kategoride ele alınabilir.

(Cevap A)

7. Öğretici tarihe literatürde "Şe'ni tarih" denir. Bu yazımda maksat sadece olayları yazmak değil, aynı zamanda ondan faydalı sonuçlar çıkarmaktır.

Milletler kendi değerlerini, milli duygularını yeni nesillere kazandırmak amacıyla bu tür tarih yazımını öne çıkarırlar. Bu yazımın öncüsü eski Yunanlı tarihçi Thukydides kabul edilir. İslam tarihinde Hz. Muhammed'in hayatını anlatan siyer kitapları, Osmanlı padişahlarından Yavuz'u anlatan Selimnameler, Kanuni'yi anlatan Süleymannâmeler öğretici tarih eserleri olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

8. Nümizmatik para, paleografya yazı, diplomatik de belge bilimidir. Dolayısıyla kazı yapılan bir bölgede elde edilen buluntuları incelemede bu bilimlerden yararlanılmasına bakılarak, ticari faaliyetlerin görüldüğü ve tarih devirlerinin yaşandığı yargılarına ulaşılabılır. Tarih devirleri yazının bulunmasıyla başlar ve her üç bilim de yazılı dönemler ile ilgilidir.

(Cevap D)

9. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler bir olayın tarih araştırmalarına konu olabilmesi için taşıması gereken özellikler arasında yer alır. Fakat bir olayın tarih araştırmasına konu olabilmesi için mutlaka tarihi çağlarda (yazının icadından sonra) yaşanmış olması gerekmez. Yazının icadından önceki olaylar da tarih biliminin araştırma kapsamında yer alır. Örneğin yazının öncesinde yaşanan gelişmeler ele geçirilen buluntular sayesinde yorumlanabilir. Bir bölgede ele geçirilen çanak – çömlek, saban, el değirmeni gibi buluntular bölge halkının yaşamı hakkında bize bilgiler verir. Tarih bilimi yazının öncesindeki olayları da araştırır. Bu konuda ise arkeoloji ilminden yararlanır.

(Cevap D)

10. Bir tarihi olayı doğru değerlendirebilmek ve doğru sonuçlara ulaşabilmek için, gerçekleştiği günün koşulları içerisinde değerlendirilmelidir. Çünkü, geçmişteki koşullar ile günümüz koşulları aynı değildir. Tarihçi, araştırmalarında hata yapmamak için bunu göz önünde bulundurmak zorundadır.

(Cevap B)

11. Epigrafi; taş, metal, mermer, seramik ve benzeri sağlam yüzeyler üzerine yazılan bir yapının üstünde tespit edilen yazılarla uğraşan bilim dalıdır. Bu işi yapanlara epigrafist denir.

Eski yazılar anlamına gelen paleografya ise yazıları inceler.

Epigrafi, kitabe bilimi olarak nitelendirilip daha çok kitabeleri incelerken paleografya doğrudan yazıları inceler.

(Cevap A)

12. Nümizmatik; İslam ve Osmanlı tarihinde "meskukat" olarak bilinen paraları inceleyen bilimdir. Tarih içinde basılan paraları inceler. Nümizmatik hükümdarlar, onların kullandıkları unvanlar, dönemin ekonomik yapısı, sanatı ve kronolojisi hakkında bilgi verir.

(Cevap C)

13. Kaynak, tarihi bilginin alınabildiği materyaldir. Kaynaklar birinci elden kaynaklar ve ikinci elden kaynaklar olarak iki grupta ele alınabilir.

Birinci Elden Kaynak (Ana kaynak): Tarihi olayın kendi devrine ait bir materyale veya yazılmış bir esere, bir belgeye ana kaynak veya birinci elden kaynak adı verilir. Bu tür eserler bir olaya fiilen iştirak etmiş, içinde yer almış veya olay anısına inşa edilen eser yazılan bir kitabe olabilir.

İkinci Elden Kaynak: Olayın devrine yakın bir zamanda o devrin kaynaklarından yararlanarak meydana getirilen eserlerdir. Birinci elden kaynağa dayanarak o kaynaklara yakın bir tarihte kaleme alınan eserlerdir.

Mehmet Neşri'nin Kitab-ı Cihannüması, Aşıkpaşazade tarihini kaynak olarak Osmanlı'nın ilk devirlerini anlatan bir eserdir. Bu durumda "Aşıkpaşazade Tarihi" birinci elden kaynaktır.

(Cevap C)

14. Verilen bilgide sebep–sonuç ilişkisi, zaman, yer ve taraflardan bahsedilmiştir.

Sebepler–sonuç ilişkisi: Köseadağ Savaşı'nın kaybedilmesiyle Anadolu'da siyasi birliğin bozulması

Zaman: 1243 tarihi

Yer: Köseadağ (Köseadağ, bugün Sivas ili sınırları içerisinde yer alır.)

Taraflar: Anadolu Selçuklu Devleti ve İhanlılar

Fakat bu bilgide günümüze yönelik herhangi bir çıkarım bulunmamaktadır.

(Cevap E)

15. Kaynak, tarihi olayın dönemine ait materyal veya yazılmış bir eserdir. Araştırma ise kaynakların, belgelerin ve diğer materyallerin kullanılarak bir konuda yapılan incelemelerdir. Tarih incelemesi yapan kişi araştırmalardan başlar, araştırmalar kişiyi kaynağa götürür. Bu durumda kaynak ile olay çağdaş, araştırma ise çağdaş olmayıp daha sonradır.

(Cevap A)

16. Bir tarihinin sahip olması gereken en önemli özelliklerden biri objektif, yani tarafsız olmaktır. Tarihinin objektif olarak doğru bilgiler verebilmesi de araştırmalarını belgelere dayandırarak nesnel davranması ile bağlantılıdır. Tarihinin geçmişi ve insan faaliyetlerini incelemesinin, araştırmanın objektif nitelik kazanması ile doğrudan bir bağlantısı yoktur.

(Cevap A)

TARİH METODU

1. Cumhuriyet tarihi araştırmaları yapılırken yararlanılabilecek arşivler arasında Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne bağlı Cumhuriyet Arşivi, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Dairesi Başkanlığı Arşivi (ATASE), TBMM Arşivi, Türk Tarih Kurumu Arşivi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivi, Kızılay Arşivi ve Bakanlık Arşivleri sayılabilir. Şeriye sicilleri Osmanlı dönemi mahkeme kayıtları olup Cumhuriyet dönemi araştırılmasında kullanılmaz.

(Cevap D)

2. Tarihi olay, kısa sürede olup biten gelişmeler; tarihi olgu ise, uzun bir süreç içerisinde gerçekleşen gelişmelerdir. Buna göre A, B, C ve D seçeneklerinde verilen örnekler olay iken, E seçeneğinde yer alan milliyetçiliğin yaygınlaşması bir tarihi olgudur.

(Cevap E)

3. Temelleri 1916'da kurulan "Tarih-i Harp Şubesi"ne kadar uzanan ATASE yakın dönem Osmanlı tarihi ve Cumhuriyet dönemine ait askeri ve siyasi olaylara ait önemli belgeleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu arşivdeki en eski belge Kırım Savaşı'na (1853-1856) dayanmaktadır.

(Cevap A)

4. Türk Tarih Kurumu 1931 yılından itibaren Osmanlı ve Cumhuriyet tarihiyle ilgili belgeler toplayarak bir arşiv oluşturmaya çalışmıştır. Belgeler satın alma veya bağış yoluyla sağlanmıştır. TTK arşivinde 19 bin fotoğraf ve İzmir'e Doğru gibi çeşitli günlük gazete koleksiyonları da bulunmaktadır. Kuva-i Milliye birliklerinin kurucularından Bekir Sami Bey sekiz dosya belgeyi buraya bağışlamıştır.

(Cevap E)

5. Nutuk' ta Milli Mücadele ve devrimler kronolojik olarak verilmiştir. Bazı bilgi ve yorumlar belgelerle desteklenmiştir. Olaylar neden-sonuç ilişkisi içinde ele alınmıştır. Nutuk siyasal bir konuşma olduğu, Atatürk'ün bazı görüşlerini kapsadığı için Türk Devleti'nin resmî tarihi niteliği taşımaktadır. Nutuk Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışıyla başlamakta ve 1927 yılına kadarki süreci anlatmaktadır. Bundan dolayı inkılaplar sürecini de kapsadığından D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

6. *Tarih Tasarımı* adlı eserinde tarihçi için önemli olanın tarihsel eylemlerin arkasında yatan düşüncenin anlaşılması olduğunu belirten bilim insanı, İngiliz filozof ve tarihçi Robin George Collingwood'dur. Tarih Tasarımı'nda modern tarih tasarımının Herodotos'tan yirminci yüzyıla dek nasıl geliştiğine dair tarihsel bir betimleme sunulmaktadır.

(Cevap B)

7. Verilen açıklamada kronoloji (zaman), coğrafya (yer), arkeoloji (kazı) ve etnografya (kültür) bilimlerine değinilmektedir. Ancak, para bilimi olan nümizmatik bilimiyle ilgili herhangi bir özellik vurgulanmamıştır.

(Cevap C)

8. Paleografya, eski yazı çeşitlerini inceleyen bilimdir. Tarih boyunca kullanılan alfabeleri çözerek bu alfabelerle yazılan belgelerin okunabilmesini sağlar, böylece tarihi olayların aydınlatılmasına katkıda bulunur. Dolayısıyla verilen açıklamada sözü edilen yardımcı bilim paleografyadır.

(Cevap A)

9. Nümizmatik para, epigrafya kitabeler (anıt), sigilografî mühür, diplomatik belgeler (antlaşma) bilimidir. Antropoloji ırk bilimi olup anallar (yıllık) ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap C)

10. Tarih geçmişi incelediği ve geçmişteki olaylar tekrarlanmadığı için, tarihte deney ve gözlem yöntemine başvurulamaz. Tarihi olayların tekrarlanmamasının, neden-sonuç ilişkisi kurulamaması ve nesnel davranılamaması üzerinde herhangi bir etkisinden söz edilemez.

(Cevap A)

11. Osmanlı tarihi ilk kez XIV. yüzyıl başlarında Ahmedi tarafından yazılmıştır. Tarihi bir şahsiyet olarak Osman Bey'in adı da ilk kez bu kaynakta geçmiştir. Ahmedi'nin İskendername adlı eseri Osman Bey'in ortaya çıkışından yüz yıl sonra kaleme alınmıştır.

(Cevap B)

12. II. Bayezid dönemi kültürel anlamda oldukça hareketli bir dönemdir. Molla Lütfi, İdris-i Bitlisi, Zembilli Ali Efendi, Kemalpaşazade, Firdevsi, Zati gibi sanatkar ve âlimler bu dönemin önde gelen isimleridir. II. Bayezid bunlardan Kemalpaşazade ve İdris-i Bitlisi'ye özel olarak tarih kaleme aldırılmıştır.

(Cevap D)

13. Tarih araştırması yapmaya kaynak tarama ile başlanır. Daha sonra elde edilen kaynaklar tasnif edilir. Tasnif edilen kaynakların tahlili yapılır. Tahlilden sonra bu bilgiler tenkit aşamasında değerlendirilir. Tenkit aşamasından sonra elde edilen bilgiler terkip aşamasıyla ortaya eser olarak konulur.

(Cevap E)

14. Vekayinameler (Kronikler): Batı literatüründe Yunanca "kronik" kelimesi ile anılırlar. Olayların yıllara göre yazımı anlamına gelmektedir. Bu tür eserlerin en eskisi Kayseri piskoposu Eusebios tarafından kaleme alınan ve 323 yılına kadarki olayları anlatan eserin olduğu kabul edilir. Ondan sonra bu yöntem pek çok tarihçi tarafından takip edilmiştir.

(Cevap A)

15. Gaius Sallustius Crispus MÖ 1. yüzyılda yaşamıştır. Halk sınıfından varlıklı bir aileye mensuptu. Felsefe ve edebiyatla da uğraşmıştır. MÖ 54'te quaestor, MÖ 52'de tribunu plebis olarak görev yapmıştır. MÖ 49 yılında Pompeius ile Caesar arasındaki iç savaşta Caesar'ı desteklemiştir. Klasik Roma tarihçiliği Sallustius ile başlar. Çünkü Sallustius'tan önce tarih yazarları ya yıllıklar biçiminde ya da anı türünde eserler vermişlerdir. Bugünkü anlamda tarih yazan Sallustius'un eserleri tek tek olayları ya da kişileri ele alan monografiler biçimindeydi. *Bellum Lugurthinum* adlı eserinde Romalılar ile Numidia Kralı Lugurtha arasındaki savaşı anlatmıştır. Yazarın *Historiae* adlı eseri beş kitaptan oluşur ve günümüze dört söylev, iki mektup ve birkaç parça kalmıştır.

(Cevap C)

16. Hükümdar ve hanedan üyelerinin şecerelerini gösteren jeneoloji kitapları, araştırma alanları her ne olursa olsun tarihçilerin daima ellerinin altında bulunması gereken eserler arasında yer alır. Araştırmacıların özellikle hükümdarların şecereleri, tahtta kaldıkları yılların, kullandıkları isim, unvan ve künyelerin tespiti ve hanedan üyeleri arasındaki akrabalık ilişkileri ile ilgili jeneoloji kitaplarına başvurmaları gerekmektedir. Duyulan bu büyük ihtiyaca binaen, oryantalistler tarafından daha 19. yüzyılın sonlarından itibaren, Ortaçağ İslam dünyasında hüküm süren devlet ve hanedanlarla ilgili ayrıntılı jeneoloji kitapları hazırlanmıştır.

(Cevap E)

TARİH METODU

1. Olay; kısa sürede olup biten gelişmeler, olgu ise; uzun bir zaman, belli bir süreç içerisinde yaşanan gelişmelerdir. Dolayısıyla A, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler tarihi bir olaydır. Fakat, İslamiyetin yayılması kısa süreli olmayıp bir süreç gerektirdiğinden tarihi olgudur.

(Cevap B)

2. Taşköprülüzade Ahmet Efendi'nin Arapça olarak yazdığı Şakaik-i Numaniye eseri Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan 1558 yılına kadar imparatorlukta yaşamış olan tarikat şeyhleri ve âlimlerin biyografilerini ihtiva eder. Bu eserler dönemin ilim ve fikir hayatı hakkında bilgi verir.

(Cevap E)

3. Osmanlı elçilerinin elçilik görevlerine dair yazdıkları eserlere "sefaretname" denir. Elçiler özellikle 18. yüzyıldan sonra gittikleri devletlerin askeri gücü, devlet yapısı, toplum yapısı ile ilgili gözlemler yapıp raporlar hazırlayarak Osmanlı yönetimine sundular. Osmanlı'nın batıya bakışında etkili olan sefaretnameler devlet ve toplum hayatında değişikliğe sebep oldular. Osmanlı elçilerinin yazdığı ilk elçilik raporu Fatih Dönemi'nde Avusturya'ya elçi olarak giden Hacı Zaganos'a aittir. En fazla üzerinde durulan ise Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Fransa Sefaretnamesidir.

(Cevap D)

4. Padişahların sır katipleri tarafından tutulan ve padişahlarının hayatının gün gün anlatıldığı eserlere "Ruzname" denir. İlk tespit edilen Ruzname II. Mahmut'a ait katibi Hıfzi Ağa tarafından kaleme alınan eserdir. Ruzname-i Sultan Mahmut Han isimlidir. Sır katipleri dışında başka müelliflerin kaleme aldığı eserlere de Ruzmerre denilmektedir.

(Cevap A)

5. Verilen açıklamada yer bilimi olan coğrafya, kazı bilimi olan arkeoloji, zaman bilimi olan kronoloji ve yazı bilimi olan paleografya bilimi vurgulanmıştır. Ancak, para bilimi olan nümizmatik ile ilgili herhangi bir ifade yer almamaktadır.

(Cevap C)

6. Arkeoloji kazı, epigrafya kitabeler (anıt), nümizmatik para, paleografya yazı, diplomatik belgeler (antlaşma) bilimidir. Tarih öncesi dönemde yazının olmadığı dikkate alındığında B, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilimlerden yararlanılamaz. Fakat arkeoloji bilimi, hem tarih öncesi hem de tarih devirleri ile ilgili araştırmalarda tarihe yardımcı olan bir bilim dalıdır.

(Cevap A)

7. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen takvimler güneş yılı esaslıdır. Fakat, İslami takvim olan ve Türklerin İslamiyeti kabul ettikten sonra kullanmaya başladıkları Hicri Takvim ay yılı esasına dayanmaktadır.

(Cevap B)

8. Soruda verilen açıklamada dil bilimi olan filoloji biliminin önemi vurgulanmaktadır. Etnografya kültür, antropoloji ırk, nümizmatik para, diplomatik ise belgeler bilimidir.

(Cevap D)

9. Tarih bilimi, araştırmalarında belgelerden yararlanır. Dolayısıyla kaynak taraması yapma ve ayrıca yardımcı bilimlerden yararlanma, tarih araştırmalarında başvurulan yöntemler arasında yer almaktadır. Ancak, tarih geçmişi incelediği ve geçmişteki olaylar tekrar etmediği için, tarih araştırmalarında gözlem yoluna başvuramaz.

(Cevap C)

10. I, III ve IV numaralı öncüllerde yer alan ifadeler tarih biliminin olayları açıklarken yararlandığı yöntemlerdir. Fakat tarihi olaylar günümüz değer yargılarıyla yorumlanamaz. Çünkü günümüz felsefesi, teknolojisi ve anlayışıyla geçmişteki bir olay hakkında yorum yapılırsa sağlıklı değerlendirmelere ulaşılamaz. Deney ve gözlem metodu da tarih bilimi için uygulanabilir bir yöntem değildir. Çünkü tarihi olaylar tekrarlanamaz.

(Cevap C)

11. Tarihi olayın geçtiği döneme ait her türlü buluntu, tarih bilimi için birinci elden kaynak olduğuna göre, her üç öncülde yer alan bulgu da, yani silahlar, fermanlar ve mezarlar birinci elden kaynak değeri taşımaktadır.

(Cevap E)

12. Tarih kaynakları genel olarak yazılı, sözlü ve görsel olarak sınıflandırılabilir. Mitler, menkıbeler, destanlar, şiirler, fıkra ve atasözleri sözlü kaynakları; arşivler, vekayinameler, şecereler, hatıratlar, seyahatnameler... yazılı kaynakları; belgeseller, ses kayıtları vs görsel ve işitsel kaynakları oluşturmaktadır.

Menkıbeler, toplumun siyasi, sosyal, dini hayatına tesir etmiş olan kahramanların dilden dile anlatılmış hikayeleridir. Bu sebeple sözlü kaynaklar içerisinde-

(Cevap A)

13. Onomastik dilbilimin şahıs adlarını inceleyen dalıdır. Tarih araştırmalarında, tıpkı yer adları gibi şahıs adlarının da doğru bir şekilde tespiti oldukça önemlidir. Ortaçağ'da Türkler, Araplar ve İranlılar tarafından kullanılan, ancak bugün unutulup kaybolan pek çok şahıs adının doğru tespiti, gerek Arap alfabesinin yapısı, gerekse müelliflerin yaptığı tahrifattan dolayı zaman zaman oldukça zordur. Böyle sıkıntılı durumlarda araştırmacıların onomastik (ad bilim) çalışmalarına müracaat etmeleri ve şahıs adlarıyla ilgili hazırlanmış ayrıntılı el kitaplarından istifade etmeleri gerekmektedir.

(Cevap D)

14. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler, tarih biliminin özellikleri arasında yer almaktadır. Ancak "B" seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü tarihi olaylar günümüz koşullarına göre değil, gerçekleştiği günün şartları içerisinde değerlendirilir. Geçmişteki koşullar ile günümüz koşulları aynı değildir. Doğru sonuçlara ulaşmak için, bu durum mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

(Cevap B)

15. İslam dünyasında Selçuklular zamanında Hicri Takvimin yanında, Sultan Melikşah (1072-1092)'in emriyle, sultanın Celaleddin İbni'l-Hakem tarafından dolayı Takvimi Celali ya da adından dolayı Takvim-i Melik diye anılan yeni bir takvim hazırlanmıştır. Bu takvimi başında Ömer Hayyam'ın bulunduğu bir heyet hazırlamıştır. Güneş yılı esasına dayanan bu takvimden özellikle mali alanda istifade edilmiştir. 1079 yılı başlangıç kabul edilir.

(Cevap D)

16. Tarih çağları, yazının bulunması ile başlar. Yazının bulunmasından önceki dönemlere tarih öncesi çağlar, yazının bulunmasından sonraki dönemlere de tarih çağları denir. Dolayısıyla antlaşmalar ve yıllıklar yazılı kaynak olduğuna göre, sadece tarih çağları ile ilgili bilgi verebilir. Fakat, seramik kaplar hem tarih öncesi hem de tarih devirleri ile ilgili bilgi verebilmektedir.

(Cevap A)

1. Tarih bilimi; geçmişteki insan topluluklarının yaşayışlarını, birbirleriyle olan ilişkilerini, kültür ve uygulamalarını inceler. Dolayısıyla diğer seçenekleri de içeren en kapsamlı ifade B seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap B)

2. Araştırmacı (Bilimsel) Tarih, son dönem tarih yazım çeşididir. XIX. yüzyıldan itibaren öne çıkmıştır. Belgelere dayalı, objektif ve bilimsel bir tarzdır. Araştırmalar modern yöntemlerle ve tarih metodolojisine uygun olarak yapılmıştır.

(Cevap E)

3. Bir araştırmaya başlamadan önce araştırma konusu ile ilgili olarak tüm veriler toplanır. Yani veri-kaynak-bilgi taraması yapılır.

(Cevap C)

4. Bir tarihçinin sahip olması gereken en önemli özelliklerden birisi, araştırmalarında objektif, yani tarafsız olmasıdır. Atatürk bu sözü ile de tarihçinin sahip olması gereken bu özelliğe vurgu yapmıştır.

(Cevap A)

5. Tarih geçmişi incelediği ve geçmişteki olaylar tekrarlanmadığı için, tarih bilimi araştırmalarında deney ve gözlem yöntemine başvuramaz.

(Cevap B)

6. Öğretici tarzda eser veren tarihçiler, mensup oldukları toplumu harekete geçirerek milli birlik ve ahlaki değerleri geliştirmeyi istemişlerdir. Bu tarz tarih yazıcılığında topluma fayda sağlamak amaçlanmıştır. Bu tarzın ilk temsilcisi Thucydides (Tukididis)'tir.

(Cevap A)

7. Tarihi olayların zaman, mekan ve konularına göre tasnif edilmesinin en önemli amacı, öğrenimde ve öğretimde kolaylık sağlamaktır.

(Cevap D)

8. Bu tür sorularda her zaman en belirleyici etken yıl olup ay ve yüzyıllara nazaran olayın gerçekleştiği zamanı daha açık bir şekilde ortaya koymaktır.

(Cevap C)

9. İslamiyetten önce Türklerin kullandığı en eski takvim, 12 Hayvanlı Türk Takvimidir. Türkler, İslamiyetin kabulünden sonra 12 Hayvanlı Takvimin yerine Hicri Takvimi kullanmaya başlamışlardır.

(Cevap A)

10. Tarihte bilgiler olayın geçtiği döneme ait verilere dayanır. Zamanla yeni belge ve bulguların elde edilmesiyle yeni bir bilgi elde edilebileceği gibi mevcut bilgiler de değişime uğrayabilir. Yani tarihi bilgiler statik (durağan) değil, değişkendir.

(Cevap A)

11. MÖ tarihleri Milat Takviminin başlangıcından geriye doğru gittikçe, MS tarihleri ise Milat Takviminin başlangıcından günümüze doğru geldikçe sayısal değer olarak arttığına göre, günümüze en uzak olan tarih MÖ 3500, en yakın tarih de MS 1792'dir.

(Cevap B)

12. Tarih öncesi, yazının olmadığı dönemleri ifade etmektedir. Bu dönem tarih araştırmalarında kap-kacak, çanak-çömlek, fosil, silah gibi yazısız belgelerden yararlanılabileceği için, tarih bilimine en çok yardımcı olan bilim dalı, kazı bilimi olan arkeolojidir.

(Cevap C)

13. Tarihin yöntemi, tarihi olayları inceleyerek anlamak ve açıklamaktır. Tarihi olaylar hakkında doğru bilgi edinmek ise ancak o dönemden kalan veya olaya tanıklık edebilecek belge ve bulguların değerlendirilmesi ile mümkündür. Dolayısıyla bir tarihi araştırmacının doğruluğu konusunda çelişkiye düşülmesi durumunda bu araştırmacının doğru olup olmadığını anlamak için, belgelerle kanıtlanıp kanıtlanmadığına bakılmalıdır.

(Cevap D)

14. **Hikayeci (Rivayetçi) Tarih**, en eski tarih yazım çeşididir. İlk temsilcisi MÖ V. yüzyılda yaşamış, "Tarihin Babası" olarak kabul edilen ünlü Yunan bilgini Herodotus'tur. Bu tür tarih yazımında, eserlerde olayların yeri ve zamanı belirtilirken nedeni ve sonuçları üzerinde durulmaz, olaylar masalsi bir dille kaleme alınır. Herodotus'un yazdığı Historia bu tarzda yazılmış en eski eserdir.

(Cevap E)

15. Terkip, bir araya getirmek, sentez yapmak demektir. Kaynakları sınıflandırma, çözümlene ve eleştirilme aşamasından geçirdikten sonra çalışmaları birleştirmek, bir araya getirmek ve sonuca gitmek işlemine terkip, sentez yapma, birleştirme denir. Verilerin tasnifi, tahlili ve tenkiti yapıldıktan sonra, tarihi bilgilerin sunulduğu son aşamadır.

(Cevap C)

16. **Epigrafya**, kitabeleri (yazıt) inceleyen bilim dalıdır. **Paleografya**, eski yazıların okunmasını sağlayan, bu yazıların tür ve şekillerini inceleyen bilim dalıdır. **Filoloji**, dünyada var olmuş ve var olan dilleri inceleyen bilim dalıdır. Dolayısıyla Orhun Kitabeleri'nin açıklanmasında en çok epigrafya, paleografya ve filoloji bilimlerinden yardım alınmalıdır. nümiomatik para, kronoloji zaman, arkeoloji kazı, diplomatik belgeler bilimidir.

(Cevap C)

Osmanlı Türkçesi Alfabeti ve Okunuşları

ث se	ت te	پ pe	ب be	ا elif
د dal	خ hi	ح ha	چ çim	ج Cim
س sin	ذ je	ز ze	ر rı	ذ zel
ظ zi	ط tı	ض dat	ص sad	ش şin
ك kef	ق kaf	ف fe	غ gayın	ع ayın
ن nun	م mim	ل lam	ڭ sağır kef kâf-ı nûni	گ gef
	ی ye	لا lam-elif	ه he	و vav

1. Yukarıdaki tabloda verilen bilgiler doğrultusunda Osmanlı Türkçesi ile yazılan انكار kelimesi inkar, الحاق kelimesi ilhak ve اسلام kelimesi de İslam olarak okunmaktadır. Dolayısıyla doğru eşleştirme B seçeneğinde yapılmıştır.

(Cevap B)

2. Müsadere kelimesinin Osmanlı Türkçesi ile yazılışı "مصا د ره" şeklindedir.

- مبالغه → mübalağa (A)
- مرکب → mürekkeb (B)
- مفتش → müfettiş (D)
- مشاهده → müşahede (E)

(Cevap C)

3. • بازار ايرتسی → pazartesi
• چارشانبا → çarşamba
• جمعه ايرتسی → cumartesi
• صالی → salı

olarak okunduğuna göre, dışarıda kalan seçenek, D seçeneğinde yer alan perşembedir.

(Cevap D)

4. "Divan-ı Hümayun" Osmanlı Türkçesi ile, "ديوان همایون" biçiminde yazılmaktadır.

- ديوان عالی → Divan-ı Âli (B)
- ديوان مظالم → Divan-ı Mezalim (C)
- ديوان برید → Divan-ı Berid (D)
- ديوان طغرا → Divan-ı Tuğra (E)

(Cevap A)

5. A, B, C ve D seçeneklerinde Osmanlı Türkçesi ile yazılan kelimelerin Türkçe okunuşları doğru olarak verilmiştir. Ancak E seçeneğinde والی şeklinde yazılan kelime veli değil, vali olarak okunmaktadır. Veli "ولی" şeklinde yazılır.

(Cevap E)

6. Transkripsiyon; bir alfabe ile yazılmış bir metnin, ilk yazıldığı alfabedeki fonetik özellikleri de yansıtabilecek şekilde, başka bir alfabe ile yeniden yazılması, çeviri yazısıdır. Buna göre, Osmanlı Türkçesi ile عثمانلی باير اغي şeklinde yazılan ifadenin transkripsiyonu, yani Türkiye Türkçesi ile yazılışı Osmanlı bayrağı olup doğru cevap C seçeneğidir.

(Cevap C)

7. "Katib" kelimesi, Osmanlı Türkçesi ile کاتب biçiminde yazılmaktadır.

- کوزجی → Gözcü (A)
- کتاب → Kitap (D)
- کمال → Kemal (C)
- کيراز → Kiraz (E)

olarak okunmaktadır.

(Cevap B)

8. دوست کوتو کونده بللی اولور.

şeklinde yazılan atasözünün transkripsiyonu "Dost kötü günde belli olur" dur.

دوست → Dost

کوتو → Kötü

کونده → Günde

بللی → Belli

اولور → Olur

(Cevap B)

9.

sıfır	صفر	۰
bir	بر	۱
iki	ایکی	۲
üç	اوچ	۳
dört	دورت	۴
beş	بش	۵
altı	التي	۶
yedi	یدی	۷
sekiz	سکز	۸
dokuz	دوقوز	۹
on	اون	۱۰

Sayıları rakam ve yazıyla gösteren yukarıdaki tabloya bakıldığında سکز (sekiz), دورت (dört), التي (altı), ایکی (iki) yazımlarının doğru olduğu görülmektedir. Ancak E seçeneğinde yer alan dokuz sayısının yazımı yanlıştır.

(Cevap E)

10.

yirmi	یکرمی	۲۰
otuz	اوتوز	۳۰
kırk	قرق	۴۰
elli	اللی	۵۰
altmış	التمش	۶۰
yetmiş	یتمش	۷۰
seksen	سکسن	۸۰
doksan	دوقسان	۹۰
yüz	یوز	۱۰۰
bin	بیك	۱۰۰۰

Yukarıdaki tablo dikkate alındığında B, C, D ve E seçeneklerinde verilen sayıların okunuşları doğrudur. Ancak A seçeneğinde yer alan ۶۰ sayısının okunuşu yirmi değil, altmış olmalıdır.

(Cevap A)

11. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen kelimelerin Osmanlı Türkçesi ile yazımları doğrudur. Fakat B seçeneğinde yer alan "yüzsüz" kelimesinin یوزسوز şeklindeki yazımı yanlış olup bu kelime یوزسز şeklinde yazılmalıdır. -sız, -siz, -suz, süz eki tek şekilli olup سز yazılır. Ünlüsü gösterilmez. Ünlü uyumuna uygun olarak okunur. Bu ek daha çok sıfat yapımında kullanılır.

(Cevap B)

12. مکتب رشديه kelime grubunun okunuşu, Mekteb-i Rüşdiye'dir.

(Cevap D)

13. Osmanlı Türkçesi ile تقویم وقایع şeklinde yazılan Osmanlı gazetesi, Takvim-i Vekayi'dir.

(Cevap C)

14. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen kelimelerin Osmanlı Türkçesi ile yazılışları doğru olarak verilmiştir. Ancak E seçeneğinde verilen eşleştirme yanlıştır. Nevbet, Osmanlı Türkçesiyle نوبت şeklinde yazılmaktadır.

(Cevap E)

- 15.
- فاتح سلطان محمد → Fatih Sultan Mehmed
 - یاوز سلطان سلیم → Yavuz Sultan Selim
 - عبد المجید → Abdülmecid
 - ییلدیرم بایزید → Yıldırım Bayezid

şeklinde okunmaktadır. Dolayısıyla A, B, C ve D seçeneklerindeki yazımlar doğrudur. Fakat E seçeneğinde yanlış bir yazım bulunmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman → سلطان سلیمان şeklinde yazılır.

(Cevap E)

OSMANLI TÜRKÇESİ

1. "Görünen köy kılavuz istemez." atasözünün, Osmanlı Türkçesi ile yazılışı C seçeneğinde verilmiştir.
- بر قورقاق بر اوردوی بوزار. → Bir korkak bir orduyu bozar. (A)
 - بر قولتوغه ایکی قاریوز صفماز. → Bir koltuğa iki karpuz sığmaz. (B)
 - ایرماقدن کچرکن ات دکیشدیریلمز. → İrmaktan geçerken at değiştirilmez. (D)
 - آقاجق قان طامارده طورمز. → Akacak kan damarda durmaz. (E)

(Cevap C)

2. • خزیران → Haziran
• ایلول → Eylül
• نیسان → Nisan
• اوچاق → Ocak

olarak okunduğuna göre, dışarıda kalan seçenek A seçeneğidir.

(Cevap A)

3. Osmanlı Türkçesi ile yazılan ایفاظ kelimesi ikaz, ایضاح kelimesi izah, ایجاد kelimesi de icad olarak okunmaktadır. Dolayısıyla doğru eşleştirme D seçeneğinde yapılmıştır.

(Cevap D)

4. "Devlet-i Aliyye" Osmanlı Türkçesi ile, دولت علیه şeklinde yazılmaktadır.
- دولت ال عثمان → Devlet-i Âli Osman (A)
 - دولت شاهانه → Devlet-i Şahane (C)
 - دولت معظمه → Devlet-i Muazzama (D)
 - دولة الممالیک → Devletü'l Memalik (E)

(Cevap B)

5. "Divan katibi" ifadesi, Osmanlı Türkçesi alfabesi ile دیوان کاتبی biçiminde yazılmaktadır.
- دیوان قلمی → Divan Kalemi (A)
 - تحویل قلمی → Tahvil Kalemi (B)
 - دیوان همایون → Divan-ı Hümayun (D)
 - اوقاف دفتری → Evkaf Defteri (E)

(Cevap C)

6. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen kelimelerin Osmanlı Türkçesi ile yazımı doğru olarak verilmiştir. Ancak E seçeneğinde yer alan gözlük kelimesi كوزلك şeklinde yazılmaktadır.

(Cevap E)

7.

yirmi	یکرمی	۲۰
otuz	اوتوز	۳۰
kırk	قرق	۴۰
elli	اللی	۵۰
altmış	التمش	۶۰
yetmiş	یتمش	۷۰
seksen	سکسن	۸۰
doksan	دوقسان	۹۰
yüz	یوز	۱۰۰
bin	بیك	۱۰۰۰

Yukarıdaki tabloda verilen bilgiler doğrultusunda B, C, D ve E seçeneklerinde verilen sayıların Türkçe okunuşları doğrudur. Fakat A seçeneğinde yer alan sayı (۸۶), yetmiş altı değil seksen altıdır.

(Cevap A)

8. Soruda Osmanlı Türkçesi ile yazılan atasözleri;
- عقل عقلمن استوندر. → Akıl akıldan üstündür.
 - عجله ایشه شیطان قاریشر. → Acele işe şeytan karışır.
 - ایش بیلنک قیلیج قوشانانک. → İş bilen kılıç kuşananın.
 - آچاق یش الیکن اکابر. → Ağaç yaş iken eğilir.

şeklinde okunmaktadır. Dolayısıyla D seçeneğinde yer alan "Evdeki hesap çarşıya uymaz." atasözüne ilişkin bir yazım yer almamaktadır.

(Cevap D)

9.

sıfır	صفر	۰
bir	بر	۱
iki	ایکی	۲
üç	اوچ	۳
dört	دورت	۴
beş	بش	۵
altı	التي	۶
yedi	یدی	۷
sekiz	سکز	۸
dokuz	دوقوز	۹
on	اون	۱۰

Yukarıdaki tabloda verilen bilgiler doğrultusunda, 08.12.2020 tarihinin Osmanlı Türkçesi rakamlarıyla yazılışı, A seçeneğinde doğru olarak verilmiştir.

(Cevap A)

10. I. طاوولك → Davulun
 II. خوش → Hoş
 III. اوزاقدن → Uzaktan
 IV. کلیر → Gelir
 V. سسی → Sesi

Öncüllerde Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olan kelimeler, karşılarında verildiği gibi okunmaktadır. Dolayısıyla numaralandırılarak verilmiş sözcüklerden bir atasözünü oluşturulduğunda, sıralama I – V – III – II – IV şeklinde, yani "Davulun sesi uzaktan hoş gelir." olmalıdır.

(Cevap B)

11. Transkripsiyon; bir yazıyı, bütün ses inceliklerini de belirterek, yazılmış olduğu alfabeden başka bir alfabeyle (yazı sistemine) çevirme işidir. Dolayısıyla Osmanlı Türkçesi ile خط همایون şeklinde yazılan ifadenin transkripsiyonu, yani Türkiye Türkçesi ile yazılışı "Hatt-ı Hümayun" olup cevap C seçeneğidir.

(Cevap C)

12. • İstiklal → استقلال (C)
 • İstihbarat → استخبارات (D)
 • İstihdam → استخدام (A)
 • İftihar → افتخار (B)

şeklinde yazıldığına göre, E seçeneği dışarıda kalmaktadır. E seçeneğinde Osmanlı Türkçesi ile yazılan انتظار kelimesi "intizar" olarak okunmaktadır.

(Cevap E)

13. Osmanlı Türkçesi alfabesi ile اکرام şeklinde yazılan kelimenin karşılığı, C seçeneğinde yer alan "ikram" sözcüğüdür.

- Terkib → ترکیب
- Nazar → نظر
- Ekber → اکبر
- Tasdik → تصدیق

şeklinde yazılmaktadır.

(Cevap D)

14. Osmanlı Türkçesi ile yazılan kelimeler ve karşılıkları ile ilgili olarak, A, B, C ve E seçeneklerinde verilen eşleştirmeler doğrudur. Fakat D seçeneğinde yer alan دار العجزه kelimesi Darü'l-bedayi olarak değil, Darü-laceze olarak okunmaktadır. Darü'l-bedayi, دار البدایع şeklinde yazılır.

(Cevap D)

ESKİ ÇAĞ TARİHİ

1. Tarihte MÖ 7. yüzyılın ikinci yarısında parayı icat edenler Lidyalılar olmuştur. Paranın icat edilmesinin nedeninin, paralı askerlerin alacaklarının ödenmesi ile ilgili olduğu sanılmaktadır. Kara ticaretine büyük önem veren Lidyalılar, Sardes'ten başlayarak Mezopotamya'ya kadar uzanan Kral Yolu'nu yapmışlardır. Kral Yolu üzerinden yapılan ticaret sayesinde Doğu ile Batı kültürleri arasında etkileşim artmıştır. Lidya kralları ve aileleri ölülerini tümülüs adı verilen mezarlara gömüyorlardı. En önemli mezarlık alanı, Sardes'in 8 km kuzeyinde Marmara Gölü'nün kıyısındaki Bintepe mezarlığıdır. Mezarlıktaki 100 kadar tümülüsün üç tanesinin krallara ait olduğu sanılmaktadır. Bu tümülüslerden en büyüğü 355 m çapında ve 61 m boyutlarıyla Anadolu'nun en büyük tümülüsü olan Kral Alyattes tümülüsüdür.

(Cevap E)

2. Nom adı verilen şehir devletleri Mısır uygarlığında görülmüştür. Nom, eski Yunancada eyalet anlamına gelen "nomos"tan türemiştir. Kabile niteliğindeki yönetim birimleridir. Her nomun bir yerel Tanrı ya da Tanrıçası vardı. Ayrıca, Mısır'da ilk siyasi teşkilatlanma "nom" denilen şehir devletleri şeklindedir.

(Cevap B)

3. Mikenler, İÖ 1600–1100 yılları arası Yunanistan'da yaşamıştır. Homeros'un İlyada'sında anlatılan Yunanlılar aslında bu çağda yaşamış Akalardır. Yönetim biçimi krallık olup feodal sisteme dayanır. Ticaretle uğraşan Mikenlerin yıkılışının en büyük sebebi krallıkları arasında yaşanan iç çatışmalardır.

(Cevap A)

4. Cicero, yazdığı pek çok kitabı günümüze ulaşan ünlü Romalı hatip, avukat aynı zamanda devlet adamıdır. Cicero sadece senatoda görev yapmış; ancak imparatorluk yapmamıştır.

(Cevap D)

5. Eski krallık döneminde inşa edilen ünlü piramitler o çağa "Piramitler Çağı" adının verilmesine neden olmuştur. 4. sülale firavunları Keops, Kefren ve Mikerinos'un Gize'de yaptırdığı piramitler Mısır'ın en görkemli anıtlarıdır. Bu sülalenin diğer firavunlarından Racedef de kendisine piramit mezar yaptırmıştır. Anıtsal mimariye sahip olan piramitler güç ve zenginliğin simgesiydiler ve bugün dünyanın yedi harikasından birini oluşturur.

(Cevap B)

6. Sümerlerde yazılı reformları ile tanınan ilk kral Urukagina'dır. MÖ 2360'larda ilk yazılı kanunları hazırlamıştır.

(Cevap C)

7. Fenikelilerin, uygarlığa en büyük katkıları harf yazısını bulmuş olmalarıdır (MÖ 1250). 22 harfli olan bu yazı, Fenike dilinin bütün seslerini karşılamakta idi. Fenike alfabesini daha sonraki dönemlerde Yunanlılar ve Romalılar yeniden düzenlemiştir. Bu alfabe yeni harfler ekleyerek bugünkü Latin alfabesini meydana getirmişlerdir. Yani bugün birçok ülkenin kullandığı Latin alfabesinin temelini Fenikeliler atmıştır.

(Cevap E)

8. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. A seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü Peloponnesos savaşları Persler ve Yunan şehir devletleri arasında olmamıştır. Peloponnesos savaşlarının sebebi Atina ve Sparta şehirlerinin arasındaki güç dengesinin korunmak istenmesidir. MÖ 431-404 yılları arasında meydana gelen savaşlardan Atina yenik çıkmış ve ağır şartlar taşıyan bir antlaşma imzalamıştır.

(Cevap A)

9. Uruk döneminin sonuna doğru MÖ 3200 yıllarında Uruk'ta en eski yazılı belgelere rastlanır. Çivi yazısı denilen bu yazıda işaretlerin her biri bir sözcük değil bir heceye karşılık gelmektedir. İlk yazılı belgeler de Sümerce yazılmıştır. Çivi yazısını ilk kez bir Alman dilbilim adamı olan filolog **G. Friedrich Grotefend** kısmen çözmüştür.

(Cevap B)

10. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat Persler, Kültepe ve Orta Anadolu'da ticaret kolonileri ile ün yapmamışlardır. Kültepe'de ve Orta Anadolu'nun bazı yerlerinde ticaret kolonileri kurarak medeniyet Asurlulardır. Bu yüzden MÖ 1950-1750 tarihleri arasında Asur ticaret kolonileri çağı adı verilmiştir.

(Cevap D)

11. Anadolu, Akdeniz, Arabistan, İran, Hindistan ve Türkistan'da kurulan uygarlıkların kesişme noktası Mezopotamya "iki nehir arasındaki ülke" olarak tanımlanmıştır. Fırat ve Dicle ırmakları arasında yer alan, oldukça verimli bir tarım havzası olan Mezopotamya'da Sümer, Elam, Akad, Babil ve Asur gibi devletler kurulmuştur. Urartu Devleti, Doğu Anadolu'da Asya kökenli Hurriler tarafından kurulmuştur. Urartuların merkezi Tuşpa (Van)'dır.

(Cevap C)

12. Başkentleri Ninova olan Asurlular, Anadolu'da Kültepe, Alişar ve Boğazköy'de ticaret kolonileri kurmuşlardır. Asurlu tüccarlar, kabaca MÖ 1950-1750 yılları arasında Kültepe'deki gibi, Anadolu'nun farklı yerlerinde ticaret kolonileri kurarak iyi örgütlenmiş bir ticaret ağı geliştirmişlerdir. Bu örgütlü ticaret dönemine eski Asur ticaret kolonileri çağı adı verilmiştir. Bu ticaret kolonileri sayesinde yazıyı Anadolu'ya taşıyan uygarlık Asurlular olmuştur.

(Cevap E)

13. Verilen diyalogda yer alan bilgilere bakılarak, sözü edilen uygarlığın Urartular olduğu söylenebilir.

(Cevap C)

14. Etrüskler, İtalya'nın en kadim öz halkıdır ve İtalya'ya yerleşen Hint-Avrupalı göçmenlerle karışarak Romalıları oluşturmuşlardır. Soruda verilen özellikler bu uygarlığa aittir.

Etrüsklerin kalıntıları üzerinde bulunan Toskana günümüz İtalyası'nın tam merkezinde yer alan ve Avrupa Rönesans hareketine ev sahipliği yapan önemli bir merkezdir.

(Cevap B)

15. Neolitik Çağ'ın en önemli özelliği insanoğlunun avcılık ve toplayıcılıkla sürdürdüğü tüketici yaşamı bırakarak üretici bir yaşama geçmesidir. Üretim ile birlikte insanların yaşam şekli değişmiş toprağa bağlı yerleşik bir yaşam başlamış, ilk köyler daha sonra kentler kurulmaya başlamıştır. Batman ili Kozluk ilçesi yakınlarında yer alan Hallan Çemi Höyüğü Neolitik Çağ'ın hiç bilinmeyen erken evreleri konusunda yeni bilgiler sağlayan Anadolu'nun bugüne kadar saptanmış en eski köyüdür.

(Cevap D)

ESKİ ÇAĞ TARİHİ

1. İlkçağ uygarlıkları ve bu uygarlıklarla ilgili gelişmeler A, B, C ve D seçeneklerinde doğru olarak eşleştirilmiştir. Ancak, E seçeneğinde verilen eşleştirme yanlıştır. Tanrılara hesap vermek amacıyla yıllıklar (analar) hazırlanması İyonlara değil, Hititlere ait bir özelliktir.

(Cevap E)

2. Neolitik Çağ (MÖ 10.000–5.500) Taş Çağının sonuncusu olan Neolitik Çağ (Yenitaş Çağı) bazen Cilalı Taş Çağı olarak adlandırılmaktadır. Bu çağda tarım keşfedilmiş, yerleşik hayata geçilerek ilk köyler kurulmuş, hayvanlar evcilleştirilmiştir.

Tarımın geliştiği ilk yer Ortadoğu'daki verimli hilal adı verilen bölgedir. Verimli Hilal: Filistin'den başlayarak Batı ve Kuzey Suriye'yi, Kuzey Mezopotamya'yı, Diyarbakır, Urfa ve Dicle Nehri'nin doğusunda kalan Zağros dağlarının batı eteklerini kapsayan bölgedir.

(Cevap B)

3. Roma Devleti'nde 313'te Milano Fermanıyla Hristiyanlık serbest bırakılmıştır. Bu gelişmeden sonra Hristiyanlık Romalılar arasında hızla yayılmaya başlayınca Roma İmparatorluğu 381'de Hristiyanlığı resmî din olarak kabul etmiştir.

Kavimler Göçü'nün etkisiyle Roma İmparatorluğu 395'te ikiye ayrılmış ve 476'da Batı Roma yıkılmıştır.

İmparator Justinianus'un emriyle Hristiyanlık âleminin en büyük kilisesinin inşası 532'de başlamış ve 537'de açılmıştır.

(Cevap E)

4. İyonların şehir devletleri şeklinde örgütlenmeleri ve dolayısıyla özgür düşünce ortamının bulunması, bilgi birikimi, önemli kara ve deniz ticaret yollarının keşif olduğu bölgede yer almalarının da etkisiyle değişik kültürlerle etkileşim içine girmeleri, bilimsel ve kültürel gelişmeler yaşamalarında etkili olmuştur. Bu gelişmelerin sosyal sınıf farklılıkları ile ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

5. İnsanlık tarihinin ilk sanatsal ürünleri paleolitik çağda ortaya çıkmıştır. En ilkel ve en uzun dönem olan paleolitik çağda insanlar avcılık ve toplayıcılık yaparak hayatta kalmıştır. İnsanın tamamen doğaya bağımlı olduğu bu dönemde taştan, kemikten ve ağaçtan ilk araç-gereçler yapılmış ve insanlar yaşadıkları mağaraların duvarlarına hayvan resimleri çizerek ilk sanatsal ürünleri ortaya koymuştur.

(Cevap A)

6. Medlerin Orta ve Doğu Anadolu'da etkili olması ve Kızılırmak'a kadar Anadolu topraklarını egemenliğine alması üzerine kendisini Anadolu'nun tek hâkimi olarak gören Lidya Kralı Alyettes'i harekete geçirmişti. Kızılırmak çevresinde 5 yıl süren savaşlardan, taraflar başarı elde edemez. Savaşın 6. yılında güneş tutulmasının yaşanmasını tanrıların savaştan hoşnut olmadığına yoran taraflar Kızılırmak'ı sınır kabul eden bir antlaşma yaparak savaşı bitirirler.

(Cevap B)

7. Sami kökenli Akadlar, MÖ 4000'de Arap Yarımadasından gelerek Orta Mezopotamya'ya yerleşmişlerdir. Kral Sargon Dönemi'nde devlet haline gelmişler; kısa sürede Mezopotamya'ya hâkim olmuşlardır. Başkentleri ise Agade şehridir. Agade şehrinin kurucusu Sargon'dur. Ayrıca Akad adınının Agade isminden gelmiş olabileceği ileri sürülmektedir. Akadların başkenti Agade'nin Babil veya Kiş kenti yakınlarında olduğu varsayılmaktadır. Ancak günümüze kadar bu kentin yeri kesin olarak belirlenememiştir.

(Cevap C)

8. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat A seçeneğindeki ifade yanlıştır.

Sami asıllı bir kavim olan İbraniler, Eski Çağda Suriye ile Mezopotamya arasında göçebe olarak yaşamışlar, daha sonra Filistin'e yerleşmişlerdir. Burada MÖ 1040'lara doğru bir krallık kurmuşlardır. Bu krallığın başına geçen Hz. Davut, Kudüs şehrini kurarak başkent yapmıştır. Oğlu Hz. Süleyman zamanında Akdeniz ülkeleri Mısır, Mezopotamya ve Arabistan ile ticaret yapılmıştır.

(Cevap A)

9. Hititlerin sayılamayacak kadar çok tanrıları vardı. Hititler, kendi ülkelerine, "Bin Tanrı ili" demişlerdir. Hititler, Anadolu'da yaşayan başka kavimlerin ve komşuların tanrılarına da tapmışlardır.

Hititlere ait çivi yazılı bir belgede bu kalabalık tanrılar topluluğu Hatti ülkesinin bin tanrısı biçiminde tanımlanmıştır. Bu tanrılar, Hitit Devleti'nin bünyesinde yer alan farklı etnik gruplar gibi değişik kökenlidirler. Bunlar, Huri, Hatti, Hint-Avrupa, Luvi, Kuzey Mezopotamya, Kuzey Suriye, hatta İndo-Ari ırktan olan tanrılardan oluşmaktaydı.

(Cevap A)

10. Girit uygarlığının en önemli mimari öğeleri saraylardır. Knossos, Phaistos, Mallia, Kato, Zakro ve Hagia Triada en önemli saraylardır. Ancak Girit arkeolojisinin en önemli yapısı Knossos Sarayı'dır. Kephala tepesinin düzleştirilmiş zirvesi üzerinde konumlandırılmış olan anıtsal saray, her dönemde merkezi avlu ve etrafına mekânlar eklenmesiyle planını sürdürmüştür. Sarayda 1500'ün üzerinde oda vardır. Merkez avlu doğu ve batı olmak üzere ikiye bölünmüştür. Batı kanadına dini ve resmî devlet odaları yapılmıştır. Doğu kanadına özel odalar ve atölyeler inşa edilmiştir. Knossos Sarayı 22.000 metrekaresel bir alanı kaplamaktadır.

(Cevap C)

11. İlkçağ uygarlıkları içerisinde ilk defa tek tanrılı dine inanan topluluk İbranilerdir. Musevilik diye adlandırılan bu din yalnız İbranilerin dinidir. Hz. Musa tarafından kurulduğuna inanılır. Musevilerin kutsal kitabı olan Tevrat'ta dinle ilgili konular, dualar ve kanunlar yer alır. Bu dinde imanın temeli tek tanrıdır. Yehova denilen Tanrı'dan başka tanrı yoktur.

Musevilik yalnızca İbranilere ait olduğunun kabul edilmesi sonucunda Musevilik milli bir din olma özelliği kazanmıştır. Hatta bu din sayesinde İbraniler millet bilincine sahip, asimile olmayan bir topluluk olmuştur.

(Cevap B)

12. Olimpiyat Oyunları ilk kez MÖ 776 yılında düzenlendi. Bu tarihten itibaren dört yıllık aralıklarla düzenlenmeye devam edildi. Yunanlıların yılları sayma yöntemleri bu oyunlar üzerine kurulmuştu. İki oyun arasına bir "Olimpiyat" denirdi ve buna göre tarih belirlenirdi. Modern olimpiyat oyunlarının aksine, bu antik olimpiyat oyunlarına yalnızca Yunanca konuşan özgür, genç ve erkek sporcular katılabiliyordu.

(Cevap A)

13. Büyük İskender'in zaferlerindeki en önemli unsurlardan biri Phalanks birlikleridir. Hızlı ve hareket yeteneği yüksek olan bu birlik "sarissa" isimli uzun mızraklı askerlerle "hoblit" denen askerlerden oluşmaktaydı. Phalanks özellikle Pers ordusunun hantal güçleri karşısında kolaylıkla zaferler kazanmıştır. Diğer seçenekleri kısaca tanımlarsak:

Babylon: Büyük İskender İmparatorluğunun başkenti Babil şehridir. **Basileus:** Kral unvanıdır. **Lejyon:** Roma askeri birliğidir. **Diadokhlar:** Büyük İskender'in haleflerine (sonradan gelen) verilen genel bir addir.

(Cevap D)

14. Hammurabi, Amurru bedevilerinin uygar şehirlerde yerleşmiş geleneklere uyabilmeleri için, yeni kanunlar çıkarmak ihtiyacını duymuştu. Bu amaçla, Mezopotamya'daki eski kanunların hepsi gözden geçirilmiş ve ağır cezalar konulmuştur. "Eğer bir adam kendi sınıfından bir adamın dişini kırarsa, onun da dişini kıracaklardır." "Eğer bir adam hür bir adamın gözünü kör ederse, onun da gözü çıkarılır." Örneklerde görüldüğü gibi Hammurabi Kanunları'nda "Kıssa kıssa" ya da "Göze göz, dişe diş" olarak adlandırılacak ağır cezalar vardır.

(Cevap A)

15. MÖ 9. yüzyılda Asur'a karşı büyük mücadele verilmiş ve bunun sonucu olarak Tuşpa (Van kalesi ve eski Van şehri) merkezli Urartu krallığı kurulmuştur. Frigler MÖ 11. yüzyılda Polatlı yakınlarındaki Gordion'u başkent olarak kurmuşlardır. Frigler megoran sarayları ile ünlüdür. Urartuların başkenti Tuşpa, Friglerin başkenti Gordion olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

ESKİ ÇAĞ TARİHİ

1. Yeni Asur krallığının ortadan kalkmasıyla liderlik Babil'in eline geçmiş ve Yeni Babil Devleti (MÖ 612-539) olarak anılan bir dönem başlamıştır. Günümüze ulaşan anıtsal yapıların çoğu bu dönemde Nabopolassar ve Nabukadnezar tarafından yaptırılmıştır. Nabukadnezar Babil'i görkemli bir kent haline getirmiştir. Yeni yıl şenliklerinde kullanılan İhtar Kapısı, Babil Kulesi ve dünyanın yedi harikasından biri olan asma bahçeleri bu dönemde yapılmıştır.

(Cevap C)

2. Friglerin en önemli şehri Gordion'dur ve genellikle Orta Anadolu'ya hâkim olmuşlardır.

Kummuh, Gurgum ve Tabal ise Geç Hitit kent devletleridir.

Kummuh – Adıyaman Yöresi

Gurgum – Kahramanmaraş

Tabal – Kayseri, Niğde civarıdır.

(Cevap E)

3. Soruda verilen öncüllerde sadece III. öncül doğrudur. Diğerleri yanlıştır.

İskender 33 yaşındayken hayatını kaybetmiştir. Onun ölümünden sonra ülke İskender'in generalleri arasında paylaşılmıştır. İmparatorluk toprakları üzerinde üç krallık kurulmuştur. Bunlar; Mısır'da kurulan Ptolemler, Makedonya'da Antigonitler ve Anadolu'dan Hindistan'a kadar uzanan topraklarda yani Ön Asya'da Selevkoslardır.

(Cevap C)

4. Sümerler MÖ 4. bin yılın sonlarına doğru Mezopotamya'da görülmüşlerdir. Mezopotamya'nın ilk halkı olarak bilinirler. Erken hanedanlar döneminde (MÖ 2900-2350) Sümerler Güney Mezopotamya'da her biri bir kralın yönetimindeki kent devletleri halinde yaşadılar. Bunların hepsi bir toprak etrafında kurulmuştu ve etrafı surlarla çevriliydi. Eridu, Uruk, Ur, Lagaş, Kiş, Nippur, Umma gibi şehir devletleri arasında Uruk lider durumdaydı. Uruk Kralı Lugalzaggesi Akkadların gelişi ile MÖ 2334'te Akkadlı Sargon'a yenildi ve Mezopotamya'da Akkadların üstünlüğü başladı.

(Cevap D)

5. Kast Sistemi;

Brahmanlar – Din adamları

Kşatriyalar – Asiller ve savaşçılar

Vaysiyalar – Sanatkârlar, tüccar ve çiftçiler

Sudralar – İşçilerden oluşmaktadır.

Görüldüğü üzere Brahmanlardan sonra gelen grup Kşatriyalardır.

(Cevap E)

6. Roma toplumu patriciler, plepler ve köleler olmak üzere üç sınıfa ayrılmıştır. Patriciler, Romalı soylulardan meydana geliyordu. Mülkiyet, devlet memuru ve asker olabilme hakkına sahiptiler. Sosyal yaşam açısından rahattılar. Plepler, hiçbir siyasi hakka sahip değillerdi. Roma'ya sonradan gelip yerleşmişlerdi. Daha çok tarım, ticaret vb. işlerle uğraşmışlardır.

(Cevap C)

7. Lidya Krallığı, MÖ 680-546 yılları arasında Batı Anadolu'da bugünkü Denizli yakınlarında Sardes merkezli kurulmuş bir devlettir. Parayı icad eden bu krallık, MÖ 6. yüzyılda Pers tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Perslerin önce Med devletini yıkması daha sonra da Anadolu'ya doğru ilerlemesi bir Lidya ve Pers savaşını kaçınılmaz kılmıştır. Lidya kralı her ne kadar Perslere karşı bir ittifak oluşturmaya çalışsa da yalnızca Yunan kentleri bu çağrıya cevap vermiştir. Ancak MÖ 547-545 yılları arasında Perslerle Lidyalılar arasında yaşanan bu kaçınılmaz savaşı Lidyalılar kaybetmiş, başkent Sardes ve Lidya kralı Persliler tarafından ele geçirilmiştir. Persler iki yüz yıllık hâkimiyetleri boyunca başkent Sardes'i içine alan merkezi bölgeyi, Pers krallığının en batısındaki satraplık (eyaleti) olarak düzenlemişlerdir. Lidya'daki Pers hâkimiyetine Makedonya kralı Büyük İskender tarafından MÖ 334 yılında son verilmiştir.

(Cevap B)

8. Lidya kralları ve aileleri ölümlerini tümülüs mezarlara gömüyorlardı. Anadolu'nun en büyük tümülüsü Lidya Kralı Alyattes'e ait olanıdır.

(Cevap A)

9. Yunanistan'ın klasik çağında siyasi anlamda çalkantılı bir dönem yaşanmış olup Yunanlılar ve Persler savaşmıştır. Persler önce Anadolu'yu işgal etmiş (İÖ 547-546) sonra Yunanistan'a gelerek pek çok yeri tahrip etmiştir. Yunanlılar ile Persler arasında yapılan ve Yunanlıların lehine sonuçlanan en önemli savaş Yunanistan'da Maraton Ovası'nda olmuştur. Maraton Ovası'ndan Atina'ya 42 km'lik mesafeyi koşarak gelip zaferi haber veren meçhul Yunanlı gencin anısını sonsuza kadar taşımak için olimpiyatlara 42 km'lik maraton koşusu eklenmiştir. Bu savaşın anısına yapılmış ve günümüze kadar gelmiş en ünlü eser Yaslı Athena Steli'dir.

(Cevap C)

10. II. Kambyses MÖ 522 yılında ölünce I. Darius tahta çıktı (MÖ 522-486). I. Darius ülkeyi satraplık denilen yirmi hükümete ayırdı, hepsinin başına birini koydu. Egemenliği altında bulunanları ırklarına göre bölüp ayırarak vergiye bağladı. Yalnızca, Perslerin yaşadığı bölgeler ve özellikle yedi büyük Pers ailesi vergiden muaf tutulmuşlardı.

(Cevap A)

11. Veda adı verilen kutsal metinlerde, cemiyet dört temel sınıfa ayrılmıştı. Bunlar yukarıdan aşağıya doğru; Brahmanlar (Din adamları), Kşatriyalar (asiller ve savaşçılar), Vaysiyalar (ziraat ve ticaretle uğraşanlar) ve Sudralar (işçiler) dir. Brahmanlar din işlerine bakan yöneticiler olup, toplumun diğer kesimleri üzerinde hâkimdi. Vedaları sadece onlar okuyup yorumlayabilirdi. Ayrıca kast sistemi dışında kalanlara da Parya adı verilmiştir.

(Cevap D)

12. Lidya Devleti Kral Giges tarafından Friglerin ve Urartuların son dönemlerini yaşadığı sıralarda kurulmuştur. Devlet merkezi Sardes şehridir. Pers saldırılarına dayanamayan Lidya Devleti, MÖ 546 yılında yıkılmıştır. Ticari faaliyetleriyle zenginleşen Lidyalılar, Anadolu'da ücretli askerlik sistemine dayalı bir ordu kurmuşlardır. Bu durum Lidya ordusundaki ücretli askerlerin vatan için savaşma duygularından yoksun olmasına neden olmuş ve bu da Lidyalıların yıkılmasında etkili olmuştur.

(Cevap B)

13. Roma'da Proletarya Meclisi temsilcisi Crassus, Caesar ve Pompeius güçlerini birleştirerek devlet yönetimini ele geçirdiler. Kurulan bu ittifaka triumvirlik adı verildi. Daha sonra askeri ve siyasi konumlarını güçlendirmek için Crassus Suriye Valiliğine, Pompeius ise İspanya Valiliğine geçti. Caesar ise güçlü bir ordunun başında Galya bölgesini (Fransa) ele geçirecek burada valiliğe başladı (İÖ 58). Crassus doğuda İran'da Pars Krallığı'na karşı savaşırken ölünce triumvirlik dağıldı. Pompeius konsül olarak İtalya'ya dönmüncen senato iç savaş riskini azaltmak için Caesar'a ordusunu terhis etmesini ve Roma'ya dönmesini emretti. Bu karara uymayan Caesar ordusuyla İÖ 49'da Roma'ya yürüyerek iç savaşı başlatmıştır.

(Cevap C)

14. Anadolu'nun ilk merkezi devleti Hititlerdir. Kökeni Orta Anadolu'da Kuşşara kentine dayanan Pithana oğlu Anitta; Neşa, Zalpa ve Hattuş'u ele geçirdikten sonra Büyük Kral unvanını almış, Neşa kentini kendine başkent yapmıştır. Anitta, bölgede giderek güçlenip Anadolu beyliklerini birer birer denetim altına alarak merkezi Hitit Devleti'nin temellerini atmıştır. Anitta'dan yaklaşık yüzyıl sonra aynı soydan gelen Kuşşaralı Labarna Hattuş kentini başkent yapıp, kente Hattuşa, kendine de Hattuşili adını vermiştir. Böylece feodal ve teokratik Hitit devleti kurulmuştur.

(Cevap A)

15. Artemis Tapınağı, aynı zamanda Diana Tapınağı olarak da bilinir. Tanrıça Artemis'e ithaf edilmiş tapınak Efes'te MÖ 550 yıllarında tamamlanmıştır. Tapınak tamamen mermerden inşa edilmiştir. Dünyanın yedi harikasından biri sayılan tapıntan geriye bugün sadece iki mermer parçası kalmıştır. Bu eser, Bizans uygarlığına ait olmayıp İyonlar tarafından meydana getirilmiştir.

(Cevap E)

16. 12 Levha Yasaları'nı Romalılar hazırlamış, güneş takvimi konusunda ilk çalışmalar Mısırlılar tarafından yapılmış, parayı Lidyalılar bulmuş, Anadolu tarih çağına Hititler ile girmiştir. Soruda İyonlar ile ilgili bir özellik yer almamaktadır.

(Cevap E)

ESKİ ÇAĞ TARİHİ

1. Sümerlerle ilgili olarak verilen ifadelerden A, B, C ve D seçeneklerinde yer alanlar doğrudur. Fakat E seçeneğindeki ifade yanlıştır. Sümerlerde kraliçe Tavananna unvanını kullanmamıştır. Tavananna ifadesi Hitit kraliçelerine verilmiş bir unvandır.

(Cevap E)

2. Ziggurat, Mezopotamya ve çevresinde piramitlere benzeyen bir çeşit tapınaktır. Bu özelliğinin yanında çok fonksiyonlu olması kültürel gelişmelere de öncülük etmesini sağlamıştır. Bu kültürel gelişmelerden biri de yazının icadıdır. Sümerlerde tapınaklara teslim edilen tarım ürünleri, satılan ve satın alınan her türlü ticari mal, rahipler tarafından kil tabletler üzerine resimler ve işaretlerle kaydedilmiştir. Zamanla bu resim ve işaretlerin heceye dönüşmesiyle yazı ortaya çıkmıştır. Zigguratlar tahıl ambarı, gözlemevi gibi işlevleri yanında Sümerlerde okul olarak da kullanılmıştır. Buralarda eğitim ilk olarak tapınak ve sarayın yazmanlarını yetiştirmek için yapılmıştır. Zigguratlar gözlemevi olarak da kullanılmıştır. Bu sayede Sümerler astronomi alanında gelişmiştir.

(Cevap C)

3. Budizm, Hindistan'da doğmuştur, fakat Çin'de yayılma imkânı bulmuştur. Yani tamamen Çin uygarlığının ürünü değildir. Tamamen Çin uygarlığına ait ve Çin'de doğmuş öğretiler Taoizm ve Konfüçyüsçülüktür. Konfüçyüs; MÖ 551-479 yılları arasında yaşamış, yazılı hiçbir eser bırakmamış, onun görüşleri öğrencileri tarafından aktarılmıştır. Han Sülalesi devrinde devlet eliyle yaygınlaştırılmıştır. Taoculuk ise ef-sanevi bir kişi olan Lao-Çö'nün öğretilerine dayanır.

(Cevap D)

4. Mezopotamya'da bugüne kadar bulunan kanunlar yazılış sırasına göre;

I. Sümerce Yazılı Olanlar

- Urukagina Kanunu (Sümer kanunlarının en eskisi kabul edilir.)
- Ur-Nammu Kanunu
- Ana İttişu Kanunu
- Lipit-İştur Kanunu

II. Akadça Yazılı Olanlar

- Esnunna Kanunu
- Hammurabi Kanunu
- Orta Asur Kanunları

Bu kanunlar standart bir kalıp içinde yazılmıştır.

(Cevap A)

5. Soruda verilen yerlerin hepsinde de Neolitik Döneme ait kalıntılara rastlanmıştır.

- Çatalhöyük Konya'da,
- Çayönü Diyarbakır'da,
- Sakçagözü Gaziantep'te

bulunmaktadır.

Çayönü Türkiye'de ve Güneydoğu Avrupa'da Yeni-taş (Neolitik) Çağında kurulan ilk köy yerleşim yeri, Konya'da bulunan Çatalhöyük ise insanlık tarihinin ilk şehir yerleşmesi olarak kabul edilmektedir.

(Cevap E)

6. Yazının bulunması, paranın icat edilmesi, uluslararası ticaretin gelişmesi kültürler arası etkileşimde etkili olan gelişmelerdir. Büyük İskender'in Asya Seferi sonucunda doğu ve batı uygarlıklarının kaynaşmasıyla da Helenizm uygarlığı doğmuştur. Dolayısıyla A, B, D ve E seçenekleri doğrudur. Ancak, Hitit kralarının tanrılara hesap vermek amacıyla yazdıkları yıllıkların kültürel etkileşim üzerinde herhangi bir etkisi yoktur.

(Cevap C)

7. MÖ 1400 yıllarında imparatorluk haline gelen Hititler, sınırlarını Suriye'ye kadar genişletmişlerdir. Mısırlılar ile Suriye yüzünden 16 yıl süren Kadeş Savaşı'nı yapmışlardır. MÖ 1296 yılında başlayan bu savaşta iki taraf birbirine üstünlük sağlayamamış, MÖ 1280'de taraflar arasında Kadeş Antlaşması imzalanmıştır. Eşit koşullarda yapılan Kadeş Antlaşması ile iki devlet birbirleriyle savaşmayacaklarına ve kardeşçe geçineceklerine söz veriyorlardı. Ayrıca aradaki dostluğu ve dayanışmayı daha çok kuvvetlendirmek için II. Ramses, III. Hattuşili'nin kızı ile evlenmiştir.

(Cevap D)

8. MÖ 2. bin yılın başlarında yükselen kavimlerden biri Asurlulardır. Özellikle oluşturdukları ticaret ağı ile Mezopotamya kültürünün farklı bölgelere yayılmasını ve farklı kültürlerin de Mezopotamya'ya taşınmasını sağlamışlardır. Anadolu'da MÖ 1950-1750 yılları arasında yaşanan Asur ticaret kolonileri çağında Asurlu tüccarlar Anadolu'ya ticaret yapmaya gelmişlerdir. Anadolu'daki ana ticaret merkezleri bugünkü Kayseri Kültepe Ören yerinde bulunan Kaniş/Neşa kentidir.

(Cevap B)

9. Hitit devleti feodal ve teokratik bir yapıya sahiptir. Devletin başında Tabarna denilen egemen bir kral, Tavananna (egemen kraliçe) unvanını taşıyan büyük kraliçe yer almaktadır. Eski Hitit Devleti kurulduğunda devletin yasama gücünde kralın yanında Pankuş adı verilen bir soylular meclisi bulunmaktaydı. Hitit kralları tanrılarının yeryüzündeki temsilcileridir.

(Cevap D)

10. İran topraklarında tarih boyunca Elamlılar, Medler, Persler egemenlik kurmuştur. İran'da kurulan bu devletler coğrafi yakınlıktan dolayı Lidya, Asur, Sümerlerle mücadele edip onların kültüründen etkilenmişlerdir. Büyük İskender'in Doğu seferinde ise Yunan kültüründen etkilenmeleri mümkündür. Elam, Med ve Pers uygarlığının oluşumunda savaşlardan veya coğrafi yakınlığa bağlı etkileşimden dolayı Lidya, Asur, Yunan, Sümer etkisi görülür. Fakat coğrafi anlamda uzak ayrıca aynı zamanda faaliyet göstermedikleri için Asya Hunlarının bu uygarlıkların oluşumunda bir etkisinden bahsedilemez.

(Cevap E)

11. Pontus krallığının Roma'ya savaş açması üzerine Pompeius Pontus Kralı VI. Mithridates'i yendi (İÖ 64). Arkasından Anadolu'da iyice zayıflamış Seleukas Krallığı gibi küçük devletleri de ortadan kaldırarak geniş bir bölgeyi Roma topraklarına kattı. Böylece Marmara Denizi güneyinde Bithynia, Karadeniz'de Pontus eyaleti, Çukurova'da Kilikia eyaleti ve daha güneyde Suriye eyaleti kurularak Anadolu'nun yakın çevresi büyük oranda Roma'ya katılmış oldu. Britanya, Sicilya ve Galya Avrupa'da Mauritania (Fas ve Cezayir) Kuzey Afrika'dır.

(Cevap C)

12. Demokratik hükümetlerle yönetilmelerinden dolayı özgür düşünce ortamına sahip olan İyonlar bilime önemli katkılarda bulundular. Milet'te doğan ve ünlü bir matematik ve astronomi bilgini olan Tales, güneş tutulmasını önceden hesaplamıştır. Yine Miletli olan Anaksimenes, havanın sudan çok daha önemli olduğunu ileri sürmüş, her şeyin havanın sıkışması veya gevşemesinden meydana geldiğini belirtmiştir. Pisagor, matematiği bir bilim haline getirmiş, geometri ile ilgili bazı kuralları bulmuştur. Kendi adıyla bir de teoremi vardır.

(Cevap E)

13. Mısır'da 18. Sülaleler Dönemi'nde I. Tutmosis'in kızı, Firavun II. Tutmosis'in kraliçesi Hatşepsut'un oğlu yoktu. Üvey oğlu III. Tutmosis tahta çıktığında çok küçük olduğu için Hatşepsut I. Tutmosis'in gerçek varisi olduğunu iddia ederek tahtı ele geçirdi. Böylece ilk kez bir kadın firavun Mısır'ın başına geçmiştir. Hatşepsut'un yaptırdığı tapınak dönemin en önemli mimari yapılarından biridir.

(Cevap A)

14. Drakon, Solon ve Klistenes yapmış oldukları bu çalışmalar ile demokrasi anlayışının gelişmesini sağlamışlardır.

(Cevap E)

15. İlyada'nın konusu Tunç çağının sonlarında Akalar ile Truvalılar arasında geçen ve 9 yıl süren savaştır. MÖ 2000 yıllarında Mora Yarımadası'na ulaşan Akalar, Miken şehrinin kurdular. MÖ 1400 yıllarında Mora'nın tamamını ele geçirdiler. Çanakkale Boğazı'na sahip olmak, Karadeniz'deki maden yataklarına ve buradaki ticarete egemen olmak için Truvalılarla savaştılar. Böylece Miken ve Truva Savaşı önemli bir esere konu olmuştur.

(Cevap B)

16. Asurlular tarihte bilinen ilk kütüphaneyi Ninova'da kurmuşlardır. Mezopotamya'da çivi yazısının ortaya çıkışından itibaren kil tabletlerin toplandığı resmî veya özel arşivler oluşmuştur. Asur Kralı Ashurbanipal'in arşivi birçok bakımdan başkalarının kullanımına uygun olmayan depolarda saklanan geleneksel arşivlerden farklıdır. Burada belgeler ihtiyaç duyulduğunda bulunabilmesi amacıyla sistematik bir biçimde düzenlenmiştir. Ayrıca din, mitoloji, astronomi ve tıp ile ilgili birikimi sonraki kuşaklara aktarmak amacıyla yapılmış kopyalar da bu mekana kazandırılmıştır. Bu haliyle Ashurbanipal'in arşivi kütüphane özelliklerine daha yakındır.

(Cevap B)

ESKİ ÇAĞ TARİHİ

1. Pön Savaşları MÖ 264-146 yıllarında Roma ile Kartaca arasında gerçekleşen ve Kartaca'nın ortadan kalkması, Batı Akdeniz egemenliğinin Roma'ya geçmesi ile sonuçlanan savaşlardır. Bugün Tunus sınırları içerisinde kalan Kartaca, eski bir Fenike kolonisiydi.

(Cevap E)

2. İvriz Kabartması Hitit uygarlığına aittir. Konya ilinin Ereğli ilçesinin güneydoğusunda yer alır. MÖ VIII. yüzyılda yapılmıştır. Kabartmada Tuvana Kralı Warpalawas ile verimlilik tanrısı karşılıklı olarak gösterilmiştir. 5 m boyundaki tanrının bir elinde saplı birkaç buğday başağı, öbür elinde bir asma dalıyla iri taneli üzüm salkımı bulunmaktadır. 3 m boyundaki kral bu tanrıya tapma durumundadır. Kabartma üzerinde Hitit hiyeroglifiyle yazılmış dua vardır.

(Cevap D)

3. Üretim ekonomisine geçilen Cilalıtış döneminde topraklar ilk kez tarıma açılmış ve köyler kurulmuş, topraktan eşya, seramik kaplar, çanak-çömlekler yapılmıştır. Dolayısıyla A, B, D ve E seçenekleri doğrudur. Fakat tarih öncesi dönemde henüz para olmadığı için, paralara rastlanamaz. Cilalıtış döneminde ticaret takas esasına dayalıdır. Parayı İlkçağ'da Lidyalılar bulmuştur.

(Cevap C)

4. Kadeş Savaşı'ndan sonra imzalanan Kadeş Antlaşması'nın tarafları Hititler ve Mısırlılar idi. Kadeş Savaşı'ndan kesin sonuç alınamayınca taraflar antlaşma yaptılar. Kadeş Antlaşması'nı imzalayanlar Hitit Kralı III. Hattuşili ve Mısır Firavunu II. Ramses idi. Aradaki dostluğu ve kardeşliği pekiştirmek amacıyla II. Ramses, III. Hattuşili'nin kızıyla evlendi.

(Cevap E)

5. I. öncülde yer alan eşleştirme yanlıştır. Papirüs kâğıdını Mısırlılar bulmuştur. Mısırdaki yetişen bir bitkiden yapılan Papirüs Mısır'a özgüdür.
- II. öncülde yer alan eşleştirme doğrudur. Sağlık tanrısı Asklepios'a adanarak yapılan Asklepon Sağlık Merkezi Bergama'dadır.
- III. öncüldeki eşleştirme de yanlıştır. Çünkü parşömen kâğıdını Bergamalılar bulmuştur. Parşömen keçi derisinden yapılmıştır. Parşömen kâğıdı İskenderiye ve Bergama Kütüphaneleri'nin birbiriyle olan yarışlarının ürünüdür.

(Cevap B)

6. Büyük İskender, Pers İmparatorluğu'na son vererek kendisi büyük bir imparatorluk kurmuştu. İskender kurduğu bu imparatorluk içerisinde yeni şehirler inşa ettirdi. İskender'in kurduğu İskenderiye gibi şehirler, zamanla birer kültür ve ticaret merkezi haline gelmiştir. İskender'in Asya'ya yönelik faaliyetleri, batı ve doğu kültürlerinin karışmasıyla yepyeni bir kültürün ortaya çıkmasını sağladı. Bu yeni kültüre Hellenistik kültür, bu kültürün ortaya çıktığı yaklaşık üç yüz yıl devam eden döneme Hellenistik Dönem denilmiştir. Bu dönem MÖ 330-30 tarihleri arasında kapsamaktadır. Hellenistik Dönem, MÖ 30'da Romalıların Ptolemeleri ortadan kaldırmasıyla sona ermiştir.

(Cevap A)

7. Sümer şehir devletlerinden Ur ve Umma kentleri arasında yapılan savaştan Ur kentinin Patesi'si Ur-Nanşe galip çıktı. Ur-Nanşe'nin torunu Eannatum Umma ile savaşa devam ederek onlara karşı başarı kazanmıştır. Eannatum bunu kutlamak için Akbabalar Steli olarak bilinen ünlü kabartmayı yaptırmıştır.

(Cevap A)

8. Fibula tunç, altın veya gümüşten yapılmış bir tür çengelli iğnedir. Giysi uçlarını tutturmak veya tamamen süs amaçlı kullanılmıştır. MÖ dokuzuncu yüzyılda Frigler tarafından geliştirilmiştir. Fibula her ne kadar Frigler tarafından bulunmasa da Frig fibulalarının belli bir modeli vardır ve Anadolu'da bu modayı Frigler yerleştirmiştir. Bugünkü çengelli iğneye benzeyen fibula genelde zenginler ve soylular tarafından prestij ürünü olarak kullanılmıştır. Kısa zamanda yaygınlaşan ve tipik bir Frig aksesuarı olan fibulalar Hitit, Asur ve Urartular tarafından da üretilip kullanılmıştır.

(Cevap C)

9. Neolitik çağda tarımdan hemen sonra gerçekleşen önemli yenilik hayvanların evcilleştirilmesidir. Köpek ise daha önce Mezolitik çağda evcilleştirilmiştir. Bu nedenle köpek evcilleştirilen ilk hayvandır. Daha sonra beslenme amaçlı koyun, keçi, sığır evcilleştirilmiş ve bu hayvanların sütünden ve yününden yararlanılmıştır.

(Cevap D)

10. Dicle ve Fırat arasındaki Mezopotamya bölgesinin kurak olması ve kuru tarımın nüfusu beslemeye yetmemesi, sulamalı tarımı zorunlu hale getirmiştir. Buna bağlı olarak sulu tarımın yapıldığı ilk yer Mezopotamya olmuştur.

(Cevap A)

11. I, II, III ve IV numaralı öncüllerde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Macunçay, Orta Taş dönemine ait bir merkezdir. Tekkeköy de yine Orta Taş dönemini aydınlatır. Beycesultan Bakır dönemine ait yerleşim merkezidir. Alişar ise Demir Çağı'na ait buluntuların yer aldığı merkezdir. Hacılar, Demir Çağı'na ait buluntuların elde edildiği merkez olup Burdur ili sınırları içerisinde yer alır.

(Cevap B)

12. Hititlerde feodal beylerin ortadan kaldırılarak, yerlerine merkezden valiler gönderilmesinde amaç, merkezi yönetimi güçlendirmektir.

(Cevap D)

13. Soruda verilen özellikler Fenikelilere aittir. Sami ırkı olan Fenikeliler, Lübnan Dağları ile Doğu Akdeniz kıyıları arasındaki bölgede yaşamışlardır. Fenikeliler bölgeye MÖ 3000 yıllarında gelmişlerdir. Sur, Sayda ve Biblos gibi liman şehirleri kuran Fenikeliler, MÖ 2500 yıllarından itibaren Mısırlılarla ticari ilişkilere başladılar. Fenikeliler, Akdeniz kıyılarında ticaret kolonileri meydana getirdiler, böylece doğu ülkeleri ile Akdeniz ülkeleri arasında kültürel etkileşim sağladılar. Saydam camı üreterek Sidon ve Sur atölyelerinde kadeh ve şişe yaptılar.

(Cevap A)

14. Mezopotamya'dan Anadolu'ya gelen Asurlu tüccarlar genelde tunç yapımında kullanılan kalay ve çeşitli kumaşlar satıyor, karşılığında altın ve gümüş alıyorlardı. Anadolu'nun yazı ile tanışması ve tarihi çağlara girmesi de yine Asurlu tüccarlar sayesinde olmuştur. Asurlu tüccarlar Asur kentindeki iş ortakları olan eşleriyle mektuplaşarak ticareti yapılacak malların listesini gönderiyorlar, eşlerinin kervanlarla gönderdikleri malları, Anadolu'nun pek çok yerinde kurulan pazarlarda satıyorlardı. Kültepe ören yerinde yapılan kazılarda Asurlu tüccarların evlerinin bodrum katlarında çok sayıda çivi yazılı tabletler bulunmuştur. Buna bağlı olarak Anadolu halkı MÖ 2. bin yılın başlarında tarihi çağlara girmiştir.

(Cevap E)

15. 4. sülale firavunlarından Snefru'nun oğlu olan Keops, Gize platosunda tam bir piramit yaptırmayı başarmıştır. Bugüne kadar yapılmış en büyük piramit olan bu piramidin yanında yer alan oğlu Kefren ve Mikerinos'a ait piramitler daha küçüktür. Bu piramit mezarlar taştan inşa edilmiştir. Antik dünyanın 7 harikasından biri olan Keops Piramidinin kenar uzunluğu 230 m, yüksekliği 146 m'dir.

(Cevap C)

16. Mumyalama işleminin gerçekleştirildiği mekan taşınabilir, ölünün evinin yakınına kurulan bir çadır veya tapınaklarla bağlantısı olan özel bir mumyalama yeridir. Mumyalamada öncelikle vücut yıkanarak özel bir masaya yatırılırdı. İç organları ve burun deliğinden de beyni dışarı çıkarılırdı. Vücut içindeki yumuşak yerlerin çıkarılmasının nedeni çürümeyi önlemek içindir. Karnın sol alt kısmından küçük bir yarık açılarak mide, karaciğer, akciğer ve bağırsaklar çıkarılıyordu. Kalp ise vücudun içinde bırakılıyordu. Mumya içinde bırakılan organ kalp olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

ESKİ ÇAĞ TARİHİ

1. Yerleşik yaşama geçilmesi, insanlar arasında iş bölümünün oluşması, hayvanların evcilleştirilmesi ve sabanın kullanılmaya başlanması toprakların tarıma açılmasının sonuçları arasındadır. Fakat topraktan eşya yapımının öğrenilmesi tarımsal faaliyetlerin getirdiği bir sonuç değildir.

(Cevap C)

2. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan mimari yapılar Roma Dönemine aittir. Fakat Menua Kanalı Roma Dönemine ait değildir. Menua Kanalı, Urartu Kralı Minua'nın yaptırdığı bir su kanalıdır. Bu kanal Van şehrinin çevresindeki arazilerin sulanmasında kullanılmaktadır.

(Cevap C)

3. Friglerin tarımı korumak için sert yasalar yapmaları, saban kırmanın ve öküz öldürmenin cezasının ölüm olması, onların tarım ve hayvancılığa verdikleri önemi göstermektedir.

(Cevap E)

4. Persepolis, MÖ 6. yüzyılda bugünkü İran Devleti'nin bulunduğu topraklarda kurulan Pers Devleti'nin başkentidir. Uruk, Lagaş, Kiş, Nippur ise Mezopotamya Havzasında kurulan Sümerlerin şehir devletleri arasındadır.

(Cevap A)

5. Soru kökünde bahsedilen kanun yapıcı, MÖ 640-559 yıllarında yaşamış olan Solon'dur. Yaptığı reformlar ile Atina demokrasisinin temellerini atan Solon, reformlarını kendi adını taşıyan anayasa aracılığıyla yapmıştır. En önde gelen reformları, borçların silinmesi ve borcu yüzünden köle olan kişilerin köleliğinin kaldırılmasıdır. Diğer bir önemli reformu ise toprağı elinden alınan köylüye toprak dağıtılması uygulamasıdır.

(Cevap D)

6. Lidya, bugünkü Manisa, Uşak bölgesinde Tunç Çağının (MÖ 3000-MÖ 1200) sonlarından başlayarak MÖ 6. yüzyıla kadar hüküm süren bir Anadolu medeniyetidir. Sardes (Manisa'da) merkezli Lidya kralığı, Kroisos (Karun) Dönemi'nde (MÖ 560-546) gücünün doruğuna ulaşmıştır. Lidya'nın mevcut altın zenginliği bu dönemde altın arıtma atölyelerinde işlenmiştir. İlk altın para da yine bu dönemde basılmıştır. Günümüzde hem Batı hem de Doğu kültürlerinde kullanılan "Karun kadar zengin" ifadesi Kroisos'a itafen söylenen bir deyimdir.

(Cevap B)

7. Roma'da pleplerin (halk) baskısı sonucu MÖ 450 yılında çıkarılan kanun 12 Levha Kanunlarıdır. Roma İmparatorluğu'nun ilk yazılı kanunları olan 12 Levha Kanunları, Roma toplumundaki partici (soylular) ve plepler (halk) arasındaki sınıf mücadelesi sonucu hazırlanmıştır.

(Cevap E)

8. Öncüllerde yer alan konuların üçüne de Romalıların katkısı olmuştur. Romalılar Mısırlıların kullandığı Güneş yılı esaslı takvimi geliştirerek Jülien takvimi adıyla Avrupa'da kullanılmasını sağlamışlardır. Bu takvimde son değişiklikleri Papa XIII. Gregor yaptığı için günümüzde Avrupalıların kullandığı bu takvime Gregoryen takvimi denilmektedir. İlk kez Fenikelilerin icat ettiği alfabe sırasıyla önce Yunanlılar, sonra da Romalılar tarafından geliştirilmiş ve günümüze Latin alfabesi olarak ulaşmıştır. Yunan kanunlarının etkisiyle Roma'da hukuk fikri gelişmiştir. Roma'da hazırlanan Oniki Levha Kanunları partici ve plebler arasındaki mücadeleleri sona erdirdiği gibi günümüz çağdaş Avrupa hukukunun da temellerini oluşturmuştur.

(Cevap E)

9. "Hidrolik Uygarlık" olarak da nitelendirilen devlet Urartulardır. Urartu Devleti, Doğu Anadolu'da Asya kökenli Hurriler tarafından kurulmuştur. Urartu ülkesinde kısa ve yağışsız geçen yaz aylarında yapılacak sulu tarım için büyük önem taşıyan su kanalları, barajlar ve göletler bayındırlık alanında Urartulardan günümüze kadar ulaşmış en önemli tesislerdir. Modern Van şehrinin çevresindeki arazilerin sulamasında hala Urartu kralı Minua'nın yaptırdığı 54 km uzunluğundaki Minua (Şamran) kanalı ile II. Rusa'nın Ereğ Dağı'nın tepesine inşa ettirmiş olduğu yapay baraj gölünün (Keşiş Gölü) sularından yararlanılmaktadır. Bugüne kadar saptanan ve sayıları 100'e yaklaşan sulama tesisleri Doğu Anadolu'yu bir barajlar bölgesi haline getirmiştir. Başka yerde olmayan bu yoğunluk nedeniyle Urartu Krallığı Hidrolik Uygarlık olarak da nitelendirilmiştir.

(Cevap A)

10. İÖ 264 yılından itibaren Romalılar Batı Akdeniz'deki en önemli güç olan Kartacalılarla karşı karşıya geldiler. Pön Savaşları olarak bilinen ve birbirini takip eden 3 savaşta Romalılar galip gelerek Batı Akdeniz'de geniş topraklar ele geçirmişlerdir. Romalılar 1. Pön Savaşı'nda (İÖ 264-241) ilk defa düzenli bir donanma kurarak, gücünü deniz hâkimiyetinden alan Kartaca Devleti'nin donanmasını yendiler. Kartaca Devleti Kuzey Afrika'da kurulmuş başkenti bugünkü Tunus olan Kuzey Afrika'nın batısına İspanya ve Fransa'nın deniz kıyısı bölgelerine ve adalarına sahip güçlü bir devlettir. Pön Savaşlarında Kartacalıların yenilip yıkılmasıyla buralar Roma topraklarına katılmıştır. Seçeneklerden İngiltere bu topraklar arasında yer almaz.

(Cevap D)

11. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat D seçeneğindeki ifade yanlıştır. Çünkü Hitit kralları anaları Tanrı'ya hesap verme düşüncesi ile doğru olarak yazdırmışlardır. Yani bu analarda kralların zaferleri kadar yenilgilerinden de bahsedilmiştir. Başka ülkelerde olduğu gibi krallar ve zaferleri övülmemiştir. Objektif bir anlayışla yazılmıştır.

(Cevap D)

12. Hattuşaş (Çorum), Sard (Manisa), Tuşpa (Van), Gordion (Ankara) İlkçağ'da Anadolu'daki yerleşim merkezleri arasında yer almaktadır. Ancak Babil (Irak) Mezopotamya bölgesinde bulunmaktadır.

(Cevap E)

13. İlkçağ uygarlıkları ile ilgili olarak B, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur. Ancak, İlkçağ'ın en gelişmiş yasaları olan ve bugünkü Avrupa hukukunun temelini oluşturan 12 Levha Kanunlarının, sınıflı toplum yapısına yol açtığı söylenemez. Bu yasalar, zaten var olan sınıflı toplum yapısı, patriciler (soylu) ile plebler (orta sınıf) arasındaki mücadele sonucunda ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

14. Makedonya Kralı İskender, İyonya Şehir devletlerini Pers istilasından kurtarmak için MÖ 334'te Doğu seferine çıkmıştır. Bu sefer neticesinde Doğu ve Batı kültürünün karışmasıyla "Helenizm" doğmuştur. Helenizm, Yunan, Anadolu, İran, Mezopotamya, Mısır ve Hint medeniyetlerinin etkisiyle oluşmuş Roma ve İslam medeniyetini etkilemiş evrensel bir kültürdür.

(Cevap C)

15. Tümülüs, Latince bir sözcük olup bir mezar ya da mezarlık içeren, toprak yığılarak oluşturulmuş tepciklere verilen addır. Höyük ve kurgan da denilen tümülüs yapma geleneğine sahip ulusların sayısı fazla değildir. Bunlara en çok Anadolu'da, Trakya'da, Orta Asya'da, Rusya'da ve Meksika'da rastlanır.

(Cevap B)

ESKİ ÇAĞ TARİHİ

1. MÖ 4. yüzyılın başlarında Yunan şehir devletleri arasındaki çekişmeler Makedonya Kralı II. Philippos'un kurulan Helen Birliğinin lideri olmasını sağladı. II. Philip'in ölümünden sonra tahta çıkan oğlu Büyük İskender Helen Birliğinin lideri ve Pers seferinin komutanı seçilerek Anadolu, Pers toprakları ve Hindistan'ın Pencap havzasına kadar olan bölgeyi aldı. Yunanlılar kalabalık kitleler halinde doğu ülkelerine girerek bir yandan kendi kültür ve uygarlıklarını bu ülkelere yayarken bir yandan da Doğu'nun yüksek kültüründen etkilenmişlerdir. Böylece Yunan kültürü ile Anadolu, Mısır, Pers ve diğer kültürlerin birbirleriyle kaynaşmaları ile ortaya yeni bir kültür çıktı. Yunan kültürünün doğu kültürü ile kaynaşmasından oluşan bu yeni kozmopolit kültüre "Helenizm" denmiştir.

(Cevap D)

2. Roma mimarlığının ana hatlarını Yunan ve Etrüsk mimarisi oluşturur. Romalıların mimariye soktukları yeni yapı tipleri arasında en önemlisi hamamlardır. Diğer bir yapı tipi Basilikalardır (mahkeme ve borsa binası). Yine Romalılarda amfitiyatro ve aquadukt türü yapılar da görülür.

Amfitiyatro: Planı tam daire şeklinde olan tiyatro yapısıdır.

Aquadukt: Suyun arazideki eğimleri ve çukur yerleri aşması için inşa edilen kemerler üzerinde yükselen su köprüleridir.

Piramitler ise Mısır'a özgü bir yapı olup Roma'nın tipik mimari yapısı içinde yer almaz.

(Cevap E)

3. Teokratik yönetim, devlet yönetiminin ve egemenlik anlayışının dinsel esaslara dayandığı yönetim şeklidir. Sümerlerde rahip kral anlayışının olması, egemenliğin tanrısal kaynaklı olduğunu, teokratik yönetim anlayışının benimsendiğini göstermektedir. Şehir devletleri halinde yaşamaları (site), siyasal birliğin bulunmadığını gösterir. Çok tanrılı dinlere inanmaları da teokratik yapıyla ilgili değildir.

(Cevap A)

4. • Pergamon (Bergama)
• Attaleia (Antalya)
• Side (Antalya)
• Ephesos (Efes-İzmir)

Yukarıda verilenler Anadolu'da yer almaktadır. Mediolanum (Milano) ise İtalya'dadır.

(Cevap D)

5. Küçük arazi sahiplerinin topraklarını giderek zenginleşen büyük toprak sahiplerine ucuza satarak daha iyi imkânlar bulabilecekleri umuduyla şehirlere göç etmeleri sonucu şehirlerde yersiz, yurtsuz ve çoğu zaman işsiz insan kitleleri oluştu. Yeni oluşan bu sosyal sınıfa "proletaria" denmiştir. Zamanla daha zengin bir sınıfa oluşturan optimatlarla proletaria arasındaki mücadele zamanla iç savaşa dönüşmüştür.

(Cevap C)

6. Hititlerde başlangıçta şehir devletleri olduğu için feodal yapılanma söylenebilir. Pankuş meclisinin varlığı meşrutiyet yönetimine benzer. Tavananna adı verilen kraliçeler devlet yönetimine katılmışlardır. Yazılıkaya ve İvriz kabartmaları Hititlere aittir. Hititlerde çok tanrılı inanç görülüp Hitit ülkesine "bin tanrı ili" denir. Fakat tanrıların insan şeklinde düşündükleri söylenemez. Bu eski Yunanda görülen bir durumdur.

(Cevap B)

7. Makedonya Kralı Büyük İskender, Pers Devleti'ne karşı büyük bir fetih hareketine girişmiş ve Granikos (MÖ 334), İssos (MÖ 333) ve Gaugamela (MÖ 331) savaşlarında Persleri yenerek Pers İmparatorluğu topraklarının tamamını ele geçirmiştir.

(Cevap C)

8. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat A seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü MS 476'da yıkılan Doğu Roma değil, Batı Roma'dır. Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethiyle yıkılmıştır.

(Cevap A)

9. Fenikeliler, tarihte ilk harf yazısını (alfabe) bularak günümüz Latin alfabesinin temelini atmışlar ve dünya kültür tarihine büyük katkıda bulunmuşlardır. Tarihte ilk parayı bulan ve kullanan toplum Lidyalılardır. Kadeş Savaşı MÖ 1296'da Hititler ile Mısırlılar arasında yapılmış ve savaş sonunda, tarihin bilinen ilk yazılı antlaşması olan MÖ 1280 Kadeş Antlaşması imzalanmıştır. Dolayısıyla doğru eşleştirme A seçeneğinde yapılmıştır.

(Cevap A)

10. Mezopotamya'da ilk şehir devletlerini Sümerler kurmuşlardır. En önemlileri Ur, Uruk, Kiş, Lagaş, Eridu, Nippur, Umma olan bu şehir devletlerine "site" adı verilmiştir. Bu şehir devletleri arasında siyasi ve ekonomik nedenlerle sık sık savaşlar yapılmıştır. Siteler, etrafı surlarla çevreli "ziggurat" adı verilen tapınak ve onun etrafındaki evlerden meydana gelmiştir. Sitelerin başlarında Patesi veya Ensi adı verilen krallar bulunur ve Tanrı adına ülkeyi yönettiklerini iddia ederlerdi. Patesi çevresindeki sitelere hâkim olursa "lugal" tüm Sümer ülkesine hâkim olursa "lugal kalma" unvanını alırdı.

(Cevap B)

11. Monarşi, ülkenin tek kişi (kral) tarafından yönetilmesidir. Teokrasi, devlet yönetiminin ve egemenlik anlayışının dinsel esaslara dayalı olduğu yönetim şeklidir. Oligarşi de devletin bir grup ya da zümre tarafından yönetilmesidir. Dolayısıyla verilen bilgiye bakılarak, Mısır'da monarşik ve teokratik yapının görüldüğü yargısına ulaşılabılır. Fakat, oligarşik yönetimden söz edilemez.

(Cevap C)

12. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen özellikler Lidyalılara aittir. Fakat, Lidyalıların kendilerine ait bir yazıları bulunmamaktadır.

(Cevap D)

13. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, Bergama Krallığı'nın bilim, kültür, mimari ve sanat alanında gösterdiği gelişmelere kanıt olarak gösterilebilir. Ancak, Batı Anadolu'da kurulmuş olmalarının bununla bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap E)

14. İlkçağ'da İran'da hüküm süren Persler, istilacı ve yayılmacı bir siyaset izlemişler ve sınırların çok fazla genişlemesiyle ülkeyi satraplık denilen eyaletlere bölmüşlerdir. Ancak, Persler tek tanrılı bir dinsel inanca sahip olmayıp Zerdüştlük dinine inanmışlardır. İlkçağ'da İbranilerde Musevilik, Roma'da Hristiyanlık olmak üzere, sadece bu iki uygarlıkta tek tanrılı din inancı görülmüştür.

(Cevap C)

15. Roma İmparatorluğu'nun egemenlik alanını gösteren haritaya bakıldığında; Roma'nın tüm Akdeniz havzasına egemen olduğu, dolayısıyla coğrafi konununun deniz ticaretine ve kolonizasyon faaliyetlerine imkan tanıdığı, ayrıca yayılmacı politika izleyerek geniş alanlara yayıldığı yargılarına ulaşılabılır.

(Cevap E)

ESKİ ÇAĞ TARİHİ - ENLER VE İLKLER

1. Yukarıda özellikleri verilen dönem, Cilalı Taş Çağı ile ilgilidir. İnsanlar ilk kez Cilalı Taş Devri'nde tarımla uğraşmaya başlamış ve buna bağlı olarak yerleşik yaşama geçilerek ilk köyler kurulmuş, ayrıca topraktan yararlanmasını ve toprağı işlemesini öğrenen insanlar, kilden çanak-çömlekler, seramik kaplar yapmaya başlamışlardır.

(Cevap B)

2. Tarihte ilk posta teşkilatı Pers Uygarlığı tarafından kurulmuştur. İstilacı ve yayılmacı bir siyaset izleyen Persler sınırlarını çok fazla genişletmişler, merkezden uzak olan eyaletlerde devletin otoritesini daha güçlü hissettirebilmesi için posta ve istihbarat teşkilatını oluşturmuşlardır.

(Cevap D)

3. Çok tanrılı dinsel inanışa sahip olan Hititler, tanrılarına hesap vermek amacıyla başarılarından geçen olayları yıl yıl kaydetmişler ve böylece analları oluşturarak ilk objektif tarih yazıcılığını başlatmışlardır. Hitit krallarının zaferleri kadar yenilgilerini de yazdırmış olmaları, tarafsızlık anlayışına uygun olarak yazıldığına kanıttır.

(Cevap B)

4. Tarihte ilk tek tanrılı din inancı İbranilerde görülmüştür. İbranilere kadar çok tanrılı din inanışı yaygınken İbraniler tek tanrılı semavi din inancını benimsemiştir (Musevilik inancı).

(Cevap A)

5. Biblos, Tir, Sidon gibi şehirler kurarak şehir devletleri şeklinde yaşayan Fenikeliler tarihte ilk deniz koloniciliğini başlatmışlar, ayrıca alfabeyi bularak dünya kültür tarihine önemli bir katkıda bulunmuşlardır.

(Cevap C)

6. Sınıflı toplum yapısına sahip olan İlkçağ uygarlıklarının hemen hepsi köle iş gücünden yararlanmış ama kölecilik konusunda en ileri giden uygarlık Roma İmparatorluğu olmuştur.

(Cevap E)

7. Mezopotamya'da ilk merkezi devlet Akadlar tarafından kurulmuştur. Akad İmparatorluğu, MÖ. 2334 ile MÖ. 2150 yılları arasında hüküm sürmüş, başkenti Agade olan, Sargon tarafından kurulmuş, Sami kökenli bir devlettir.

(Cevap A)

8. Persler istilacı ve yayılmacı bir siyaset izleyerek sınırlarını çok fazla genişletmişler ve bu kadar geniş toprakları tek bir merkezden yönetmek zor olduğu için, ülkeyi satraplık denilen eyaletlere bölerek, bu eyaletlerin başına merkezden satrap adı verilen valiler atamışlardır.

(Cevap C)

9. Mağara ressamlığı, yaklaşık 40000 yıl önce çoğunlukla tarih öncesi kökenli mağara duvarlarında boyanmış çizimlerdir. Paleolitik mağara resimlerinin kesin amacı bilinmemektedir. Bazı teoriler, mağara tablolarının başkalarıyla iletişim kurmanın bir yolu olabileceğini ve bazı teoriler de bunların dini veya törensel bir amaç sunduğunu kabul etmektedir. Tıpkı diğer sanat eserleri gibi bu eserler de on binlerce yıl önce insanların neler düşündüğünü ve ne tür bir yaşam yaşadıklarını anlatmaktadır.

(Cevap B)

10. İlkçağ'da ilk kez gerçekleşen gelişmeler ile bu gelişmelerin ait olduğu uygarlıklar A, B, C ve D seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Fakat tarihte ilk yazılı kanunlar, Yunanlılara değil Sümerlere aittir. Urukina bir Sümer kralıdır. Onun koyduğu yasalar tarihteki ilk yazılı kanunlardır. Yasaların önem arz eden bir diğer yönü ise ilk sosyal reform, ilk mükiyet hakkı gibi, kendi zaman şartlarına göre büyük devrimlerdir.

(Cevap E)

11. Çin Seddi, Türk-Çin savaşları sırasında Türk akınlardan korunmak üzere Çinliler tarafından inşa edilmiş olup kültürel etkileşim üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır. Ancak diğer seçeneklerde yer alan gelişmeler, kültürler arası etkileşimde rol oynayan önemli olaylardır.

(Cevap C)

12. Tarih öncesinde yaşayan insanlar önce taş, sonra toprak, daha sonra madenden (Bakır-Tunç-Demir) yararlanmışlar, parayı ise tarih devirlerinde İlkçağ'da kullanmaya başlamışlardır. Dolayısıyla sözü edilen kazı bölgesinde en alt katmandan çıkarılması gereken buluntu taş baltalar olmalıdır.

(Cevap B)

13. Para, Maden Devri'nde değil, İlkçağ'da Anadolu uygarlıklarından biri olan Lidyalılar tarafından bulunmuştur.

(Cevap B)

14. Cilalı Taş Devri'nde üretim ekonomisine geçilmesi ve ilk kez tarımsal faaliyetlerin başlamasıyla birlikte yerleşik yaşama geçilmiş, ayrıca yine bu dönemde hayvanlar evcilleştirilerek dokumacılık başlamıştır. Ancak araç-gereç yapımı, ilkel de olsa insan-öğlü var olduğu andan beri, Yontmataş Devri'nden itibaren mevcut olan bir özelliktir.

(Cevap D)

15. Tarihte Güneş takvimini ilk kez Mısırlılar bulmuş, daha sonra Mısırlıların bulunduğu bu takvimi İyon, Yunan ve Romalılar geliştirmiş ve sonuçta bugün kullandığımız Miladi Takvim oluşmuştur.

(Cevap E)

16. İlk harf yazısını Fenikeliler, ilk parayı Lidyalılar bulmuş, ilk yazılı antlaşma olan Kadeş Antlaşması'nı da Mısırlılarla yaptıkları Kadeş Savaşı sonucunda Hititler imzalamıştır.

(Cevap B)

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

1. Orta Asya'dan farklı bölgelere gerçekleştirilen Türk göçlerini gösteren haritaya bakılarak, Balkanlar, Ortadoğu, Karadeniz'in kuzeyi ve Güneydoğu Asya'nın, Türklerin iskan ettiği yerler arasında olduğu söylenebilir. Fakat, Batı Afrika'ya yapılan bir göç hareketinden söz edilemez.

(Cevap E)

2. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat Toygun-Vali eşleştirmesi yanlıştır. Çünkü Toygun ifadesi Kurultay'a katılma hakkı olan kişiler için kullanılır. Vali karşılığında kullanılan terimler ise tudun veya tutuk gibi isimlerdir.

(Cevap B)

3. Türk devletlerinde hükümdarlar çeşitli unvanlar kullanmışlardır. Bunlar şanyü, tanhu, han, yabgu, ilteber, ileriş, erkin, kağan, idukut, hakan gibi isimlerdir. Bunlar arasında en yaygın kullanılan kağan olmuştur. Hükümdarlık sembolleri arasında ise taht, davul, kotuz, otağ, yay sayılabilir. Kotuz, sarguç denilen başlığa takılan bir tutam yabancı sığır ya da at kıldır. Buna göre C seçeneği doğrudur. İlimga ise hakanın mektuplarını Türkçe yazan kişiye verilen unvandır.

(Cevap C)

4. A, B, C ve D seçeneklerindeki terimler ilk Türk devletlerinde hükümdarlık alametleri arasında yer alır. Fakat üge bu alametlerden değildir. Üge, hükümetin başında bulunan Aygucı'ya verilen bir diğer isimdir.

(Cevap E)

5. İstanbul'u ilk defa kuşatan Türk devleti Avarlardır. Bu kuşatmadan sonra (yaklaşık 3 asır) yine bir Türk topluluğu İstanbul'u kuşatmıştır. Orta Asya'dan Karadeniz'in kuzeyine göç eden Tuna Bulgarları Krum Han zamanında 814 baharında İstanbul'u kuşattı. Fakat Krum Han'ın ölmesi kuşatmanın kaldırılmasına sebep oldu.

(Cevap B)

6. Könilik adaleti ifade etmektedir.

- İyilik ve faydalılık – Uzluk
- Eşitlik – Tüzlük
- İnsanlık – Kişilik

olarak adlandırılmıştır.

Yine bunlar da törenin prensiplerindedir.

(Cevap E)

7. Tagar, Taştık, Kelteminar ve Karasuk kültürü Orta Asya'da yer almaktadır. Fakat Çatalhöyük Anadolu'da yer alır. Konya ili sınırları içinde yer alan Çatalhöyük, dünyada ilk yerleşim yeri olarak kabul edilmektedir.

(Cevap D)

8. Orta Asya'da yapılan kazılarda tarihi MÖ 4800'lere kadar ulaşan Anav, Kelteminar, Afanasyevo, Andronova, Karasuk ve Tagar gibi kültürlerle rastlanmıştır. Karabalgasun bu kültür merkezlerinden biri olmayıp Uygurlara başkentlik yapmıştır.

(Cevap D)

9. Hunlar Batı'ya göç ederek Avrupa Hun Devleti'ni kurdular. Avarlar, Macarlar ve Kıpçaklar da Doğu Avrupa ve Macaristan taraflarına göç eden Türk topluluklarıdır. Uygurlar ise Avrupa'ya göç etmemişlerdir. Bugün Çin'in Doğu Türkistan bölgesinde Uygurların toprakları yaşamaktadır.

(Cevap E)

10. Uygurlar yerleşik hayata geçen ilk Türk topluluğudur. Bu özellikleri sonucunda mimari eserler bırakmışlar, matbaa ve kâğıt kullanmışlar, kütüphaneler yapmışlardır. Minyatür ve fresk gibi sanat dalları ile de uğraşan Uygurlar kültürel özellikleriyle diğer Türk topluluklarından ayrılarak ön plana çıkmışlardır.

(Cevap E)

11. **Toygun:** Kurultay'a katılma hakkı olan kişi ve yöneticilere verilen unvandır.

Aygucı: İlk Türk devletlerinde vezir ya da hükümet başkanına verilen isimdir.

Kut: İlk Türk devletlerinde hükümdarlara Tanrı tarafından verilen devleti yönetme yetkisidir.

Umay: İslam öncesi Türklerde hamile kadınları ve çocukları koruduğuna inanılan meleğin adıdır. Görüldüğü üzere umay, devlet yönetimi ile ilgili olmayıp dinî inançla ilgilidir.

(Cevap E)

12. Orta Asya ekonomik faaliyetinde en etkili faktör coğrafyadır. İklim şartlarının tarımsal faaliyete çok uygun olmaması Türkleri zorunlu olarak hayvancılıkla uğraşmak zorunda bırakmıştır.

Bunun yanında madencilik yapıp demiri, altını, gümüşü de çıkarıp işlemişlerdir. Türkler genelde yerleşik toplumların halklarına kürk, at, et, deri, silah satmışlar; bunun karşılığında ipek, çay, şarap almışlardır. Ticaretin bu şekilde olmasındaki faktör yine coğrafyadır.

(Cevap B)

13. Hunların, Çin'i alabilecek güce sahipken, Çin'i alma ve buraya yerleşmeme nedenleri, asimile olma korkusu, yani Çinlilerin içinde eriyip milli benliklerini kaybetme, Çinleşerek Türklük özelliklerini yitirme endişesidir.

(Cevap A)

14. Maniheizm'i benimseyen Türk topluluğu Uygurlardır. Yenisey Anıtlarını oluşturanlar da Kırgızlardır. Göktürkler ile Bolçu Savaşı'nı yapanlar Türgişlerdir. Avarlar, Orta Asya'da devlet kurmuşlar ve Göktürkler tarafından Batı'ya göç ettirilmişlerdir. Batıya göç eden Avarlar burada devlet kurmuşlar; Slavları devlet ve askerî teşkilat konularında etkilemişlerdir.

(Cevap D)

15. **II. Göktürk Devleti:** Karluk, Uygur ve Basmil Türkleri tarafından yıkıldı.

Uygur Devleti: Kırgızlar tarafından yıkıldı.

Kırgızlar: Moğollar tarafından yıkıldı.

Avarlar: Göktürkler tarafından yıkıldı.

I. Göktürk Devleti ise Çinliler tarafından yıkılmıştır.

(Cevap A)

16. Soru kökünde belirtilen kazı yeri V. Pazırık Kurganı'dır. 1947–1949 yılları arasında Rus arkeolog Rudenko tarafından ortaya çıkarılan V. Kurgan'da Altayların MÖ 3 ve 6. yüzyıllarda yaşamış sakinlerine ait küçük el sanatları ve halı bulunmuştur. Burada bulunan ve menşei halen tartışılan halı dünyanın en eski halısı olarak nitelendirilmektedir.

(Cevap C)

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

1. Türkler göçebe yaşam tarzının bir sonucu olarak çadırlarda yaşamışlardır. Türk çadırları yurt, ev, oba, otağı, kerege, çerger, alaçuk, çum, kapa ve çadır gibi isimler almıştır. Yarlığ, hükümdar emridir.

(Cevap E)

2. İlk Türk yerleşim yeri Hun Hakanı Tsükü Mengsün tarafından MÖ IV. yüzyılda Kansu Vadisi'nde kurulan Ejder Kenti'dir. Kayıtlarda "Ku-t sang" olarak geçen bu kent, askeri, dini ve siyasi bir merkezdir.

(Cevap A)

3. Türklere ait mezarlarda eşyaların bulunması ölümden sonraki hayata inanıldığının en açık göstergesidir. Bu eşyaların kılıç, balta, ok, süngü gibi savaş malzemeleri olması da savaşçı kimliğin Türkler için önemli olduğunun bir kanıtıdır. Ancak ordu-millet anlayışının benimsendiğine dair bir ifade yer almamaktadır.

(Cevap D)

4. I. ve III. öncüller yerleşik yaşamın doğrudan kanıtı olamaz. Fakat tapınak ve kütüphane için yerleşik bir yaşam sürülmesi mecburi olduğu için bunu yerleşik yaşama geçildiğinin doğrudan bir kanıtı olarak gösterebiliriz.

(Cevap B)

5. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat C seçeneği yanlıştır. Avarlar, İstanbul'u kuşatan Türk devletleri arasında yer alır. Ancak Sibarlar için aynı şeyi söyleyemeyiz. İstanbul'u Avarlardan sonra kuşatan Türk devleti Tuna Bulgarlarıdır.

(Cevap C)

6. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen ifadeler doğrudur. Fakat E seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü Tuna Bulgarları, Ortodoksluğu Omurtag Han zamanında değil, Boris Han zamanında kabul etmiştir.

(Cevap E)

7. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen ifadeler I. Gök-türk devleti ile ilgilidir. Fakat A seçeneğinde yer alan ifade Peçeneklere ait bir hazine olup bugünkü Macaristan topraklarında ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

8. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan kavramlar doğru verilmiştir. Fakat D seçeneğinde verilen kavram yanlıştır. Tudun, vergi memurudur. Askeri vali karşılığında kullanılan kavram ise Tutuk'tur.

(Cevap D)

9. Çin ordusunu, Paiteng Kalesi'nde kuşatan Türk devleti Asya Hun Devleti'dir. 400 bin kişilik Türk ordusu MÖ 203'te Mete Han liderliğinde Paiteng Kalesi'nde Çinlileri kuşatmıştır. Bu kuşatma sonucunda Çinliler barış istemiştir.

(Cevap A)

10. Her üç kavram da Kağan'a Tanrı tarafından verilen yeteneklerdir.

Kut: Türk kağanının siyasi iktidar olması demektir.

Küç: Güç anlamındadır. Türk kağanının savaş yeteneğini ifade eder.

Ülüş: Pay, hisse, nasip, kısımet demektir. Tanrının Türk ülkesinde bolluk ve bereketi arttırması ve Kağan'ın bunu adil şekilde halka dağıtmasıdır.

(Cevap E)

11. • Kang – Baba
• Keregü – Çadır
• Törün – Dügün yemeği
• Eğne – Gelin çeyizi
• Kaling – Başlık parası

(Cevap C)

12. • Kurultay: Meclis
• Toygun: Kurultay üyeleri
• İl: Devlet
• Tudun: Vergi memuru
• Tüz: Yöneten ile yönetilenler arasında sorumlulukların belirlendiği yazısız antlaşmalardır. Dolayısıyla hukuk ile ilgilidir.

(Cevap B)

13. Soruda verilen kavramlardan Yelme ve Böri askerlikle ilgilidir.

- Yelme: Ordunun keşif kolu
- Böri: Göktürk hükümdarlarının muhafızları
- Eşük: Ölülerin sarıldığı bugünkü kefen karşılığıdır.

(Cevap D)

14. Soruda özellikleri verilen destan Uygurlara ait Göç Destanı'dır. Bu destanda; Türk kağanının Çinli bir prenses ile evlenmesi, bunun karşılığında Çinlilerin Türk ülkesinde bulunan kutsal taşı parçalayarak ülkelerine götürmeleri ve buna bağlı gelişmeler anlatılır.

(Cevap D)

15. Adı bizce bilinen ilk Uygur şairi Aprınçor Tegin'dir. Buna ilaveten, Kağgarlı Mahmut'un bahsettiği Bozkırlı Türk şairi ise Çu-çu'dur. Fakat Yolluğ Tegin şair değildir. O, Orhun Abidelerini taşta kazdıran bir isimdir. Tarihçi ve edebiyatçı özelliği ile ön plana çıkar.

(Cevap C)

16. Soruda verilen savaşlar Emeviler ile Türgişler arasında gerçekleşmiştir. Vakutüş-Şib Savaşı 730, Haristan Savaşı 738'de meydana gelmiştir. 730 yılındaki savaşta Türgişler nispeten başarılı, 738'dekinde ise başarısız olmuşlardır.

(Cevap A)

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

1. Soruda verilen her üç isim de İslamiyet öncesi Türk tarihi ile ilgili eserler vermiştir. Yani İslam öncesi Türk tarihi araştırmacıları arasında yer alırlar.

- Bahaeddin Ögel – *Türk Kültürü'nün Gelişme Çağları*
- İbrahim Kafesoğlu – *Türk Milli Kültürü*
- Ahmet Taşağıl – *Göktürkler*

(Cevap E)

2. Bolçu Savaşı, 698 ve 711'de olmak üzere iki farklı tarihte meydana gelmiştir. Fakat savaşı yapan toplumlar aynıdır. Savaş Kutluk Devleti ile ona itaat etmek istemeyen Türkişler arasında meydana gelmiştir. Savaş Türkişlerin itaate alınmasıyla sonuçlanmıştır.

(Cevap C)

3. Kürşad İhtilali'nin anlatıldığı, Göktürk tarihini de anlatan "*Bozkurtların Ölümü*" adlı eser önemli bir tarihçi ve fikir adamı olan Hüseyin Nihal Atsız'a aittir.

(Cevap B)

4. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat D seçeneğinde yer alan eşleştirme yanlıştır. Çav, kağıt para karşılığı kullanılmıştır. Madeni para karşılığında ise Yarmak kullanılmıştır.

(Cevap D)

- 5.
- Üge: Vezir
 - Ayukı: Hükümet
 - Buyruk: Bakan
 - İnanç: Tigin Eğitmeni

Bu kavramlar devlet yönetimi ile ilgili kavramlardır.

(Cevap A)

6. Soruda din ile ilgili bir kavrama yer verilmemiştir.

- Çav: Ekonomi ile ilgilidir, kağıt para demektir.
- Ir: Beste demek olup müzik ile ilgilidir.
- Yelme: Keşif koludur, ordu ile ilgilidir.
- Eğne: Çeyiz, Törün: Düğün yemeği olup toplum yapısı ile ilgilidir.

(Cevap B)

7. Göktürk Devleti'ne bağlı Türk boyları genel olarak "Töles" olarak adlandırılmaktaydı. Tölesler, IV. ve V. yüzyıllarda yaşayan Kanglıların devamıdır. Tölesler, Göktürkler gibi konar-göçer bir hayat tarzını benimsemişlerdir. 603 yılından sonra bağımsız hareket etmeye başlayan Tölesler, 627 yılından sonra bağımsız birer siyasi güç olarak ortaya çıkmışlardır. Bunlardan biri de Uygurlardır.

(Cevap C)

8. • Tudun: Vergi memuru
• Ayukı: Hükümet
• Aygucı: Vezir
• Toygun: Kurultay üyesi
• Buyruk: Bakan

Verilen açıklamaya bakıldığında hükümet karşılığında Ayukı terimi kullanıldığı görülür ve bu ifadenin yer aldığı seçenek doğru cevaptır.

(Cevap B)

9. Orta Asya'dan yapılan Türk göçleri ile ilgili verilen tabloya bakılarak A, B, C ve E seçeneklerine ulaşılabılır. Fakat bu bilgiler doğrultusunda, Orta Asya Türk siyasal birliğinin kesintisiz sürdüğü yargısına ulaşılamaz.

(Cevap D)

10. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan topluluklar Türk'tür. Fakat Vandallar Türk topluluğu olmayıp Avrupa kökenlidirler. Kavimler Göçü sırasında Hunların yerinden oynattığı kavimler arasında yer alır.

(Cevap A)

11. Orta Asya Kültür çevreleri şu şekilde kronolojik olarak sıralanmaktadır.

- Anav Kültürü (MÖ 4000-1000)
- Afanesyevo Kültürü (MÖ 3000-1700)
- Karasuk Kültürü (MÖ 1200-700)
- Tagar ve Taştık Kültürü (MÖ 700-100)

Verilen açıklamalara bakıldığında en eskiye tarihlenen, yani daha önce ortaya çıkan kültür; Anav Kültürüdür.

(Cevap D)

12. • İl: Devlet
• Bodun: Millet, boylar birliği
• Boy: Boy
• Urug: Soy, sülale
• Oguş: Aile

(Cevap C)

13. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, Orta Asya Türk göçlerinin sonuçları arasında yer almaktadır. Ancak, bu göçlerde cihat anlayışının etkili olduğu söylenemez. Çünkü cihat, Müslümanların Allah adına İslamiyeti yaymak için yaptığı savaşlar olup cihat düşüncesi İslam öncesi dönem için geçerli olmaz. Türklerin İslamiyete geçişiyle beraber, cihat politikası uygulanmaya başlanmıştır.

(Cevap E)

14. Böğü Kağan, Çin'i Tibetlilerden kurtarmak amacıyla 762'de Loyang Seferi'ni düzenledi. Böğü Kağan ülkesine dönerken Uygurların hayat ve telakkilerinin değişmesi bakımından çok tesiri görülen Mani dini Türkler arasında yaymak için, dört Mani rahibini de beraberinde getirmişti. Böylece hayvani gıdalar yemeyi yasaklayan, savaşçılık duygusunu zayıflatan, Hristiyanlık-Mazdeizm-Budizm karışımı bir din olan Maniheizm, Böğü Kağan tarafından kabul edilerek Türk ülkesinde resmî bir mahiyet aldı.

(Cevap B)

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

1. Orta Asya'da kurulmuş olan Avar Devleti'ne 552 yılında Bumin Kağan son vermiş ve I. Göktürk Devleti'ni kurmuştur. Daha sonra Göktürkler tarafından Batı'ya göçe zorlanan Avarlar Avrupa'da bir devlet kurarak Slavları etkilemişlerdir.

(Cevap B)

2. Göçebe – çobanlık kültürü Neolitik Dönem'de (MÖ 8000–5000) hayvanların evcilleştirilmesiyle beraber yerleşik toplumun ortaya çıkışı ile eşzamanlı şekilde beliren üretim ve yaşam şeklidir. Bu kültürde küçük aile tipi görülür. Maddi kültürden ziyade manevi kültür ağırlıklıdır. Göçebe yaşam olduğu için at önemlidir. Hayat iklime bağlıdır. İklim değişimi hayatı etkiler. Tarım az, çobanlık ise yaygın üretim şeklidir. Temel besin maddeleri et ve süttür. Ancak hayvancılık yaygın, tarım faaliyeti az olduğu için toprak mülkiyeti pek yaygın görülmez.

(Cevap C)

3. Oğuz Kağan Destanı Asya Hun Devleti'ne, Alp Er Tunga Destanı İskitlere, Göç Destanı Uygurlara, Manas Destanı da Kırgızlara aittir. Dolayısıyla bu destanlar İslamiyet öncesi Türk kültürünü yansıtmaktadır. Fakat Gılgamış Destanı, Türklere değil Sümerlere ait bir sözlü edebiyat türüdür.

(Cevap D)

4. • Kağan başkanlığında toplanıp boy beylerinden oluşan meclise "Toy" denir.
• Göktanrı tarafından kağana verildiğine inanılan devleti yönetme yetkisi Kut'tur.
• Asya Hunlarında ordu ile eş anlamlı kullanılan kavram Börü'dür.
• Kağan adına yasalar yapmakla görevli kişi Yargan'dır.
• Yuğ ise ölen kişinin arkasından düzenlenen cenaze törenidir.

(Cevap C)

5. Hohanyeh ve Çiçi, Hun Devleti yöneticileri arasında yer alır ve kardeşlerdir. İleriş ve Kapgan Kağanlar, Kutluk Devleti yöneticileri olup kardeşlerdir. Bilge Kağan ve Kültigin Kutluk Devleti yöneticileridir ve kardeşlerdir.

(Cevap E)

6. • Hunlar: Oğuz Kağan
• Göktürkler: Bozkurt, Ergenekon
• İskitler: Alp Er Tunga, Şu
• Uygurlar: Türeyiş, Göç
• Kırgızlar: Manas

Yukarıdaki doğru eşleştirmelerden anlaşılacağı üzere Şu Destanı Uygurlara değil, İskitlere aittir.

(Cevap D)

7. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadeler İslam öncesi Türk devletlerinin kısa ömürlü olmalarında etkili olan gelişmelerdir. Fakat Göktanrı inancının benimsenmesi ile uzun siyasi ömür arasında bir ilişki kurulamaz.

(Cevap E)

8. Asya Hun Devleti parçalandıktan sonra Hunların bir kolu Afganistan'a göç etti. Afganistan'a göç eden bu Hunlar burada Akhun Devleti'ni kurdular. Akhun Devleti, MS 6. yüzyılda İpek Yolu hâkimiyeti için Göktürk ve Sasanilerle yaptığı mücadeleler sonucunda yıkılmıştır.

(Cevap A)

9. B seçeneğinde → Demirden silahlar ve zırhlar bulunması, savaşçı özellikler gösterdiklerine, C ve D seçeneklerinde → Kurganlardan (mezarlardan) halı - kilim parçalarının bulunması, ölümden sonraki hayata inandıklarına ve dokumacılıkla ilgilendiklerine, E seçeneğinde → Sulama kanallarının bulunması ise tarımsal üretim yaptıklarına kanıttır.
- Paragrafta ihracat yapıldığına dair bir ifade bulunmamaktadır.

(Cevap B)

10. Soruda verilen kaynaklar Türk tarihi açısından çok önemlidir. Ancak Orta Asya Türk toplulukları ilk ortaya çıktıkları andan itibaren Çin ile yoğun ilişki içinde bulunmuşlardır. Bu yüzden İslam öncesi Türk tarihi için başvurulması gereken öncelikli kaynak, Çin kaynaklarıdır.

(Cevap A)

11. Uygurlar, 745-840 yılları arasında varlığını sürdüren Türk kağanlığıdır. Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından Kutluk Devleti'ne son verilerek 745'te Ötüken merkezli olarak kurulmuştur. Daha sonra başkent Karabalasagun'a taşınmıştır. Uygurlar Göktanrı inancını dışında bir inancı benimseyen ilk Türk devletidir. Böğü Kağan zamanında Maniheizmi benimseyen Uygurlar, Maniheizmin etkisiyle hükümdarlarına da Ay tengri unvanı vermişlerdir.

(Cevap A)

12. Orta Asya'daki ilk yerleşmelerin İÖ 2500'lerde olduğu tahmin edilmektedir. Orta Asya'daki arkeolojik araştırmalara göre Minusinsk bölgesindeki Afanesyev Kültürü (İÖ 2500-1700) ile aynı bölgedeki Andronova Kültürü (İÖ 1700-1200)nün temsilcilerinin Türk soyunun prototipini oluşturan insanlar olduğu anlaşılmıştır. Andronova kültüründen sonra ortaya çıkan Karasuk Kültürü (İÖ 1200-700) ile özellikle Tagar Kültürü (İÖ 700-300) Dönemi'nde artık bölgenin adından dolayı burada yaşayan insanlara Altaylılar denmeye başlanmıştır. Buna göre Orta Asya kültür merkezleri içinde yer almayan Tel-Amarna olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

13. Hazarlar - Kumanlar tarafından, Uygurlar - Kırgızlar tarafından ve Peçenekler - Kumanlar tarafından yıkılmışlardır. Dolayısıyla söz konusu genelleme bu topluluklar için de geçerlidir.

(Cevap E)

14. Totem inancına benzer şekilde tabiatta kendilerinden güçlü gördükleri varlıkları kutsal sayma anlayışına dayanan inanca Ongun denilmektedir. Omay: anne ve çocukları koruyan ruh olarak bilinir. Şaman ve Kam din adamıdır. Kut, hâkimiyetin kaynağının Tanrı tarafından verildiğine olan inançtır.

(Cevap C)

15. Orta Asya'daki mücadelelerin temeli İpek Yolu'na dayanır. Bu çerçevede kurulan Göktürk - Sasanî ittifakıyla bir Türk devleti olan Akhunların siyasi varlığına son verilmiştir. Daha sonra kurulan Göktürk - Bizans ittifakıyla Sasaniler İpek Yolu'ndan uzaklaştırılmıştır.

(Cevap B)

16. Hunların sadece hayvancılıkla uğraşmadıkları, tarım da yaptıkları bilinmektedir. Son yıllarda yapılan kazılarda ortaya çıkarılan buluntularla bu durum daha da netleşmiştir. Kazılarda buğday tanelerinin, tahıl ambarlarının, değirmen taşlarının bulunması tarımla uğraşıldığını kanıtlar. Ancak "sulama kanallarının bulunması" ve "orak, saban gibi doğrudan ürün ekme ve biçmeye yarayan tarım aletlerine rastlanması" tarımla uğraşıldığının kesin kanıtıdır. Çünkü diğer buluntularda tahılın ithal edilmesi söz konusu olabilir. Ancak sulama kanalı ve ekme-biçme faaliyetlerinde kullanılan tarım aletleri, Hunların bizzat kendilerinin tarım yaptığının en açık göstergesidir.

(Cevap C)

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

1. Göçlerin sebepleri arasında yer alan olumsuz iklim değişiklikleri ve otlak azlığı doğal sebeplerdendir. Toprakların yetersiz hâle gelmesi nüfus artışı sonucu, dış baskılar siyasal sebep olup beşerî sebeplerden dolayıdır.

(Cevap D)

2. Şehname, Firdevsi'nin eski İran efsaneleri üzerine kurulu manzum destanıdır. 60.000 beyitten oluşan Şehname, İran edebiyatının en büyük eserlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Şehname, tarih öncesi zamanlardan başlayıp Sasani İmparatorluğu sonuna dek tüm eski İran krallarını inceler. Eserde geçen olaylar çoğunlukla İranlı Rüstem ile Turan kralı Afrasiyab arasındaki çekişmeler şeklindedir. Eserde bahsedilen Turan kralı Afrasiyab aslında gerçek bir tarihi kişilik olan Alp Er Tunga'dır.

(Cevap D)

3. Kurultayda kağanın fikirlerinin reddedilebilmesi ülkede her ne kadar monarşik yönetim olsa da yönetimin mutlakiyet olmadığını göstermektedir.

(Cevap A)

4. İslamiyet öncesi Türk devletlerinin kısa sürede yıkılmalarının en önemli sebebi "Ülkenin hanedan üyelerinin ortak malı sayılmasıdır." Bu veraset anlayışı, tahta hak iddia eden hanedan üyeleri arasında mücadelelerin yaşanmasına sebep olmuş ve devletlerin ömürleri kısa sürmüştür. Aynı zamanda devletin boyların bir araya gelmesinden oluşması da bir başka yıkılış sebebi olmuştur. Çünkü boylar arasında yaşanan mücadeleler ve devletten kopmalar yıkılış sürecini hızlandırmıştır.

(Cevap B)

5. Türk adının birçok anlamı bulunmakla birlikte en çok kabul gören iki anlamı; "doğan, türeyen, çoğalan" ve "güçlü, kuvvetli, kudretli, olgun"dur. Bu durum, Türklerin birçok özelliği bünyelerinde barındırdıklarının ve bilim adamlarının Türklerin farklı yönleriyle ilgilendiklerinin göstergesidir.

(Cevap D)

6. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde hükümdarlık yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı. Ancak Kut adı verilen bu anlayışa rağmen ülke yönetiminde dinin değil; Töre adı verilen yazısız hukuk kurallarının geçerli olması teokratik devlet yapısının oluşmasını engellemiştir.

(Cevap A)

7. Paragrafta verilen bilgilerde zaten din değiştirmiş toplumun yeniden din değiştirmeye heveslisi olduğuna ilişkin bir ipucu yoktur.

(Cevap C)

- 8.
- Anav: MÖ 4000–1000
 - Afanesyevo: MÖ 3000–1700
 - Kelteminar: MÖ 3000
 - Andronova: MÖ 1700–1200
 - Karasuk: MÖ 1200–700

Yukarıdaki çizelgede kültür çevreleri ortaya çıkış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Günümüze en yakın tarihlenen ise MÖ 1200–700 yılları arasında görülen Karasuk kültürüdür. Çünkü milattan önceki tarihler sayısal değer olarak küçüldüğünde günümüze daha yakın olurlar.

(Cevap D)

9. I. İslamiyet öncesi Türk devletleri ülke yönetimini kolaylaştırmak için ülkeyi Doğu - Batı (sağ - sol) şeklinde bölerek yönetmişlerdir. Doğuyu Hakan'ın kendisi, batıyı ise genellikle Hakan'ın kardeşi ya bgu unvanıyla yönetmiştir. Bu ikili teşkilat her ne kadar ülke topraklarının daha kolay yönetilmesini sağlasa da, merkezi otoritenin zayıflamasına ve devletlerin kısa sürede yıkılmasına sebep olmuştur.
- II. Üniter yönetim ikili teşkilat anlayışının tam tersidir. Yani tek bir merkezden yönetimi esas alır.
- III. İkili teşkilat anlayışının göçebe yaşam üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.

(Cevap A)

10. İpek Yolu, Çin'den başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan çok önemli bir ticaret yoluuydu. Bu yola hâkim olan devletler ticari gelirlerden büyük pay alarak zenginleşirdi. Zenginleştikçe güçlenen bu devletler, Orta Asya siyasi hayatında da etkin rol oynamaya başlardı. Bu sebeple Orta Asya Türkleri ile Çin arasındaki mücadelelerin temel sebebini de İpek Yolu'na hâkim olma düşüncesi oluşturmuştur.

(Cevap B)

11. İslamiyet öncesi Türk devletleri ölümden sonraki yaşama, yani ahirete inanmışlardır. Bunu kurgan adı verilen mezarlara ölülerini eşyaları, silahları ve atıyla birlikte gömmeleri kanıtlamaktadır. Ayrıca ölüleri mumyalamaları da ahiret inancına sahip olduklarının göstergesidir. Ölenler için yuğ denilen cenaze ve yas törenlerinin düzenlenmesinin ahiret inancıyla bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

12. Hükümdar eşinin yönetimde etkili olması, tek eşle evliliğin yaygın olması ve başlık parasının kızın babasına değil de kendisine verilmesi kadının saygın olduğunu göstermektedir.

(Cevap E)

13. Türk göçlerinin rastgele yapılan bir göç hareketi olmaması, gittikleri yerlerde kendilerinden çok daha güçlü siyasi otoritelere boyun eğmek zorunda kalmamaları ve teşkilatçı yapıları onların gittikleri yerlerde de güçlü devletler kurmaları sonucunu doğurmuştur.

(Cevap E)

14. Ruslarla mücadele eden ve bu mücadeleleri İgor Destanı'na konu olan Türk topluluğu Kumanlar, yani diğer bir ifadeyle de Kıpçaklardır.

(Cevap C)

15. Moğol hâkimiyetine giren ilk Türk topluluğu Kırgızlardır. Kırgızlar 840'ta Uygur Devleti'ni yıkarak Ötüken bölgesine hâkim oldular. Moğolların Ötüken bölgesine girmesiyle Kırgızlar da Moğol hâkimiyetine girdi. Böylece Ötüken bölgesine hâkim olan son Türk topluluğu Kırgızlar oldu.

(Cevap A)

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ - ENLER VE İLKLER

1. Türk adının Türkler tarafından yazılı olarak ilk kullanıldığı yer, MS 8. yüzyılda dikilmiş olan bugün Moğolistan (Orhun Vadisi)'de bulunan Orhun Yazıtları'dır. Yazıtlarda geçen Türk (Türük) kelimesi devletin asli milletini, yani bir kavmi tanımlamaktadır. Bu yazıtlar Türklerin bilinen ilk alfabesi olan Orhun alfabesi ile Göktürkler tarafından yazılmış yazıtlardır.

(Cevap E)

2. Türkler ile Çinliler arasındaki ilk savaşlar Asya Hun Devleti zamanında başlamıştır. Teoman döneminde İpek Yolu denetimi ve ganimet elde etmek için Çin'e akınlar yapılmış, Çinliler Türk akınlarından korunmak için Çin Seddi'ni oluşturmuşlardır. Mete zamanında da Çin vergiye bağlanmıştır.

(Cevap E)

3. İslamiyeti kabul eden ilk Türk toplumu Karluklardır. 751 yılında Araplarla Çinliler arasında yapılan Talas Savaşı'nda, Orta Asya'nın Çin egemenliğine girmemesi için Arapların yanında yer almışlar ve Orta Asya Türklerinin Araplaşmasını önlemişlerdir. Talas Savaşı'ndan sonra İslamiyeti kabul etmeye başlamışlar, Karahanlı Devleti'nin kuruluşunda rol oynamışlardır.

(Cevap C)

4. Orta Asya'da varlığını bildiğimiz ilk Türk devleti Asya Hun Devleti, yerleşik yaşama geçen ilk Türk devleti Uygurlar, Türk adıyla kurulan ilk Türk devleti de Göktürklerdir. Dolayısıyla doğru eşleştirme "B" seçeneğinde yapılmıştır.

(Cevap B)

5. Orta Asya'da yapılan kazılarda Göktürlere ve Türkişlere ait paralara rastlanmıştır. Kendi adına para bastıran ilk Türkiş hükümdarı Baga Tarkan'dır.

(Cevap A)

6. Türk tarihinde kütüphanelerin varlığına dair belgeler ilk kez Uygurlar döneminde karşımıza çıkmaktadır. Bilgiye, bilime ve eğitime büyük önem veren ve verdikleri eserlerde de bunu sık sık dile getiren Uygurlar, günümüze kütüphaneler dolusu eserler bırakmışlardır.

(Cevap D)

7. Bizansla ilk ilişki kuran ve ilk savaşan Türk devleti, Avrupa Hun Devleti'dir. Attila, Doğu Roma üzerine düzenlediği sefer sonucu, Bizans ile Margos ve Anatolios Antlaşmalarını yaparak Bizans'ı vergiye bağlamış ve Bizans üzerinde siyasi üstünlük kurmayı başarmıştır.

(Cevap B)

8. Orta Asya Türk devletlerine ekonomik güç sağlayan en önemli etken, İpek Yolu olmuştur. İpek Yolu ticaretine büyük önem vermişler, bu yola egemen olabilmek için özellikle Çinlilerle mücadele etmişler, bu yolu ellerinde tuttukları süre zarfında da ekonomik yönden büyük zenginlik kazanmışlardır.

(Cevap D)

9. Mani ve Buda dinlerini benimseyerek din değiştiren ilk Türk devleti Uygurlar, Avrupa'ya göç edip Hristiyanlığı benimseyen ilk Türk devleti Avarlar, Anadolu'ya akın düzenleyen ilk Türk devleti Avrupa Hunları ve Museviliği kabul eden ilk Türk devleti de Hazarlardır. Dolayısıyla soruda Kumanlara ait bir özellik yer almamaktadır.

(Cevap C)

10. Göktürkler döneminden günümüze ulaşan temel kaynak Orhun Yazıtları'dır. Bu yazıtlar Türk tarihinin ve edebiyatının ilk yazılı örnekleridir. Türk devlet adamlarının millete hesap vermesi, devletin ve halkın karşılıklı görevlerinin belirtilmesi, Türklerde devlet anlayışının kavranması bakımından önemlidir. Bu yazıtlar Göktürklerin en parlak dönemi hükümdarları Bilge Kağan, kardeşi Kültigin ve Vezir Tonyukuk adına dikilmiş, Yuluğ Tigin tarafından yazılmış, Danimarkalı dil bilgini Thomsen tarafından okunmuştur.

(Cevap D)

11. Türklerde altın işleme sanatının en gelişmiş düzeyini gösteren eserler 1970 yılında bugünkü Kazakistan'ın Alma-Ata kentine 50 km uzaklıkta Isık Gölü'nün Esik Çayı kıyısında bulunan kurgandan çıkarılmıştır. Ayrıca Esik'teki kurgandan küçük altın levhalardan oluşan zırh içinde, bir Türk prensinin cesedi de çıkarılmıştır. Silahları da altın kaplı bu buluntuya "Altın Elbiseli Adam" adı verilmiştir. Güney Sibiry'a'da Altay eteklerinde Pazırık kurganından çıkartılan Pazırık halısı da dünyanın en eski halısı olarak bilinmektedir. Her iki eser de Asya Hun Devleti'ne aittir.

(Cevap B)

12. İskit (Saka) Devleti'nin ünlü Türk hükümdarı Alp Er Tunga'nın torunu olan ve "Sakaların anası" olarak bilinen Tomris Hatun, kocasının vefatı üzerine (MÖ 6. yüzyıl) devletin başına geçerek tarihte ilk kadın Türk hükümdar olmuştur.

(Cevap E)

13. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde ülke hanedanın ortak malı sayılır, bu anlayış hanedan üyeleri arasında sık sık taht kavgalarına yol açar ve devletin kısa sürede zayıflayıp yıkılmasına neden olurdu. (Türklerdeki bu veraset anlayışının temelinde kut inancı yatmaktadır.)

(Cevap C)

14. Türklerde ilk devlet örgütlenmesi Asya Hun hükümdarı Mete tarafından gerçekleştirilmiştir. Mete Han tarafından ilk düzenli ordu kurulmuş (onlu sisteme göre) ve veraset anlayışı (kut inancı) oluşturulmuştur.

(Cevap B)

15. Topraklarının Çin egemenliği altına girmesinden sonra (MS 150), Kuzey Hunların büyük bir bölümü yurtlarını terk ederek batıdaki Don ve Volga Irmaqları bölgesine gelip yerleştiler. İki yüzyılı aşan bir süre Ural boylarında oturan Hunlar, IV. yüzyılın son yarısında Kırım Yarımadası üzerinden Batı Avrupa'ya doğru ilerlemeye başladılar. Önlerindeki German kavimlerini (Ostrogotlar ve Vizigotlar) yerlerinden oynatarak Kavimler Göçü adı verilen büyük olayı gerçekleştirdiler (375). Diğer seçenekler Kavimler Göçü'nün sonuçları arasında yer almaktadır.

(Cevap A)

16. İslam öncesi dönemde yaygın olarak yerleşik hayata ilk kez Uygurlar döneminde geçilmiş, kentler, tapınaklar, saraylar gibi kalıcı mimari eserler oluşturmuşlardır. Uygurlardan önce kurulan diğer Türk devletleri göçebe yaşam sürdürdükleri için çadır yaşantısı hakim olmuş, mimari sanatı gelişme göstermemiş, mimari ancak Uygurlardan itibaren gelişebilmiştir. Eski Türklerde sanat, Türklerin yaşadıkları konar-göçer hayat şartlarına uygun olarak gelişmiştir. Arkeolojik kazılarda onlara ait kemer tokaları, kılıç kabzaları, süs eşyaları, at koşum takımları gibi taşınabilir eşyalar bulunmuştur. Bu eşyaların üzerine pars, kaplan, kurt, geyik, at gibi hayvanların birbirine karşı mücadelelerini gösteren figürler işlenmiştir.

(Cevap D)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. X. yüzyılın sonlarında başlayıp daha sonra artarak devam eden Türk göçleri mahiyeti itibarıyla geri dönüşsüzdür. Bu bir macera ya da yağma akını olmayıp aileler, çoluk-çocuk ve sürüleriyle birlikte gelmiş ve adeta bir milletin topyekün göçü olmuştur. Göçler yurt arama zorunluluğundan yapılmış ve kalabalık bir yapıdadır. Bu göçler sonucu fethedilen yerlere yerleşen Türkler orada azınlık olarak değil fetihlerle onların sahibi olmuşlardır.

(Cevap D)

2. Tuğrul Bey 1054 Anadolu seferinden sonra halifeye elçi göndererek hacca gitmek, Peygambere hizmetle şereflemek, Hac yollarını eşkıyalardan temizlemek, Suriye ve Mısır kaçkınları (Fatimiler) ile savaşmak üzere Bağdat'a geleceğini bildirdi. Tuğrul Bey'in gelişi konusunda Şii ahaliyi ikna etmek mümkün olmadı. Büveyhoğulları baskısındaki halifenin de yardım istemesi üzerine Tuğrul Bey Bağdat'a geldi. Böylece Tuğrul Bey Şii Büveyhoğullarına son verdi. Tuğrul Bey'in birinci Bağdat seferinden sonra Abbasi halifesi de Şii Büveyhoğulları baskısından kurtulmuş oldu.

(Cevap E)

3. Hz. Ömer dönemi halifeler döneminde fetihlerin en yoğun olduğu dönemdir. 636'da Yermük Savaşı'nda Bizans yenilgiye uğratılarak Suriye, Filistin fethedilmiştir. 637'de Kudüs alınarak Mısır'ın fethi için uygun ortam hazırlanmıştır. İran'la yapılan Kadisiye Savaşı (635) ve Nihavend Savaşı (642) ile İran ordusu tamamen yenilgiye uğratılmıştır.

Hz. Ömer döneminin sonuna doğru İslam devletinin sınırları Mısır, Anadolu'nun güney kesimleri, Azerbaycan, Kafkasya, İran'a kadar uzanmıştır.

(Cevap D)

4. Tuğrul Bey 1063 yılında İran'ın Rey şehrinde vefat etmiş, çocuğu olmadığı için yerine yeğeni Alp Arslan tahta geçmiştir.

(Cevap D)

5. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya Türk yerleşmesinin hızlanmasıyla birlikte, Alparslan'ın komutanları tarafından Anadolu'da Saltuklar, Mengücekler, Danişmentliler, Artuklular ve Çaka Beyliği gibi ilk Türk beylikleri kurulmuştur. Diğer taraftan Anadolu Selçuklularının İlhanlılar ile yaptığı Köseadağ Savaşı'nın ardından Anadolu Türk siyasi birliği bozulmuş ve bu kez II. Türk beylikleri kurulmuştur. (Karamanoğulları, Karesioğulları, Osmanoğulları vb.)

(Cevap E)

6. Malazgirt Savaşı, 26 Ağustos 1071 yılında Bizans ile Büyük Selçuklu Devleti arasında yapılmıştır. Bizans ordusunda Balkan toplumlarından Ermeni, Slav, Bulgar, Gürcü, Alman, Frenk, Peçenek, Uz ve Kıpçaklardan askerler bulunmaktaydı. Savaş yapılmadan önce 24 Ağustos 1071 günü Sultan Alp Arslan imparatora barış önermek için bir elçilik heyeti göndermiştir. Malazgirt Savaşı'ndaki asker sayısı konusunda birbirinden farklı abartılı rakamlar olmakla beraber bilinen Bizans ordusunun Selçuklu ordusundan sayıca kat kat üstün olduğudur.

(Cevap B)

7. A, B, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Tolunoğullarına aittir. Fakat Tolunoğulları Fatimiler tarafından değil, Abbasiler tarafından yıkılmıştır. Fatimiler tarafından yıkılan devlet Akşitlerdir.

(Cevap C)

8. Büyük Selçuklu taht mücadelesinde Nizâmülmülk'ün adamları Terken Hatun'un oğlu Mahmud'a karşı Berk-yaruk'u desteklemiştir. Nizâmülmülk'ün adamlarının desteği ile Berk-yaruk mücadeleyi kazanarak tahta çıkmıştır.

(Cevap A)

9. Şiiliğin bir koluna mensup olarak Batınlık ortaya çıkmıştır. Kökeni 8. yüzyıla kadar dayanan Batınlığın açık ortaya çıkışı 1090 yılında Hasan Sabbah'ın Alamut Kalesi'ni ele geçirmesiyle olmuştur. Batıniler Büyük Selçuklu topraklarında çalkantılardan faydalanma yoluna gitmişler ve Büyük Selçukluların yıkılışında etkili olmuşlardır. D seçeneği doğrudur. Batını Kalesi İran'ın kuzeydoğusunda yer alan müstahkem bir kaledir.

(Cevap D)

10. İran'da Alamut Kalesi'nde yerleşik olan Batını faaliyetlerinin amaçlarından biri de Büyük Selçuklu Devleti'nde üst düzey yöneticileri öldürüp devletin yıkılışını sağlamaktır. Bu amaçla vezir Nizâmülmülkü de dilekçe vermek için huzuruna giren bir Batını fedaisi öldürmüştür. Bu sebeple Selçuklu sultan ve komutanları tarafından pek çok kez kuşatılan Alamut Kalesi nihayet 1256 yılında İlhanlı Hükümdarı Hülagü Han tarafından alınarak Batını faaliyetini engelleme yoluna gidilmiştir.

(Cevap B)

11. Sâcoğulları, Ebû Ubeydullah Muhammed el-Afşin tarafından Azerbaycan'da kurulmuş Türk hanedanlardan biridir. Halifeliğin Abbasilere geçmesinden sonra devlet hizmetinde görülen isimlerden bir tanesi de, Muhammed el-Afşin'in babası Ebu's Sâc Divdâd b. Yusuf b. Divdest'tir. Babasının ölümünden sonra Mekte ve Haremeyn valisi olarak atanan Ebû Ubeydullah Muhammed el-Afşin, Abbasilere hizmetinde çeşitli iç karışıklıkların ortadan kaldırılmasında görev üstlenmiş, bir anlamda bu başarılarının karşılığında Azerbaycan valiliğine tayin edilmiş, 890 yılında gerçekleşen bu tayin, Sâcoğulları devletinin kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

(Cevap C)

12. Kardeşlerine karşı taht mücadelesini kazanan Sancar Melikşah Dönemi'nden daha geniş sınırlara ulaşmış, Selçuklu Devleti'nin karşı karşıya olduğu sorunları bildiği için devlette idari alanda bir düzenlemeye gitmiştir. Bunlardan biri de devletin merkezini Merv şehrine taşımak olup B seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

13. Gazneliler İslamiyeti Hindistan'a, Selçuklular Anadolu'ya, Osmanlılar da Balkanlara (Doğu Avrupa) yayarak, İslamiyetin evrenselleşmesinde önemli rol oynadılar. İhşidilerin bu yönde bir etkisinden söz edilemez.

(Cevap E)

14. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Türk-İslam devletlerinde merkezi otoritenin güçlenmesinde etkili olan gelişmelerdir. Ancak, ülkenin hükümdar ailesinin ortak malı sayılması ve hanedana mensup herkesin hükümdar olabilme hakkının olması, saltanat kavgalarına neden olduğu için merkezi otoritenin zayıflamasında etkili olan bir durum olmuştur.

(Cevap D)

15. Sultan Sancar Melikşah'ın ölümüyle sarsılan devletin yeniden toparlanmasında büyük gayret sarfetmiştir. Yeğenleri ile yaşadığı taht kavgaları ve halifelerin bunlara müdahalesi Sancar'ı meşgul etse de bu dönemde Karahanlılar, Gazneliler ve Gurlular kesin şekilde itaat altına alınmıştır. Devlet Melikşah zamanındaki gücüne ulaşmasa da bir toparlanma yaşamıştır. Döneminin en önemli başarısı iki önemli Türk devleti olan Gazneli ve Karahanlıları hakimiyeti altına almasıdır.

(Cevap A)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Etkileri günümüze kadar devam etmiş birçok İslam mutasavvıfı Türkiye Selçuklularında yaşamış ve eserler vermiştir. Kâinattaki her şeyin tek yaratıcı olan Allah'ın bir tecellisi olduğunu ifade eden Vahdeti Vücut anlayışının sistemleştiricisi Endülüslü Muhyiddin İbnü'l Arabî bir süre Türkiye'de yaşamıştır. Sadreddin Konevi başta olmak üzere birçok mutasavvıf onun eserlerini şerh ederek yaymışlardır. Aynı görüşü benimseyen Mevlana Celâleddin-i Rûmî tasavvuf anlayışı ve eserleriyle günümüze kadar gelmiştir. Bu dönemde yaşadığı halde sağlığında pek tanınmayan Hacı Bektaş-ı Veli de vardır. Merkezden uzakta bir hayat yaşayan Hacı Bektaş özellikle Türkmenler üzerinde etkili olmuştur. Hacı Bayram Veli ise daha sonraki dönem yaşamış olup "E" seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

2. İslamiyet öncesi ve sonrası Türk devletlerinde Kut anlayışı vardır. Bundan dolayı ülke hanedan ailesinin ortak malı olup, hanedanın bütün erkek üyeleri taht kavgasına katılma hakkına sahiptirler. Ülke topraklarının hanedanın ortak malı olması, paylaşılması anlamına gelmeyip yönetimde sorumluluk paylaşımı prensibi benimseniyordu. Devletin genişleyip daha sonra zaafa uğradığı dönemlerde hanedan mensupları tahti ele geçirmeye, olmazsa buldukları bölgede daha bağımsız hareket etmeye çalışmışlardır. Bunlar meliklikleri ortaya çıkaran bir durum olup Haçlı seferlerinin bununla bir ilgisi yoktur.

(Cevap B)

3. Emevilerin Maveraünnehir bölgesine hâkim olmak istemeleri Türğişlerle çatışmalarına sebep olmuştur. Kağan Su-lu yönetimindeki Türğişler, Arap ilerleyişini durdurmuşlardır. Aslında Türğişler İslam'a değil, Emevilerin uyguladığı politikaya karşıydılar. Böyle değerlendirildiğinde Orta Asya'nın Araplaşmasını engelleyenler de Türğişlerdir.

(Cevap C)

4. Soruda özellikleri verilen devlet İhşitlerdir. Abbasiler, Muhammed bin Toğaç adlı Türk komutanı Mısır'a vali olarak atadılar. Bin Toğaç otoritenin zayıflamasından yararlanarak Mısır'da bağımsız bir devlet kurdu. Hicaz'a egemen olan bu Türk devleti Fatimiler tarafından yıkılmıştır.

(Cevap C)

5. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da Türk beylikleri kurulmuştur. Bu beyliklere I. Dönem Türk Beylikleri denilmiştir. Bunların en başında; Saltuklular, Mengücekler, Danişmentliler gelir. Fakat bunların dışında beylikler de kurulmuştur. Bunlardan biri de Bitlis ve Erzen'de kurulan Dilmaçoğulları'dır.

(Cevap A)

6. Tolunoğulları, Akşitler, Eyyubiler ve Memlükler Mısır'da kurulan Türk devletleridir. Ancak Babürler Mısır'da değil, Hindistan'da kurulmuştur. Babür Devleti, Hindistan'ın büyük bir kısmına hakim olmuş, burada İslamiyetin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Tac Mahal gibi günümüze ulaşan eserler oluşturmuşlardır. İngiltere'nin Hindistan'a yerleşmesiyle, İngiliz sömürge devletinin bir parçası durumuna gelmişlerdir.

(Cevap B)

7. Urfa'nın İmameddin Zengi tarafından fethi İslam dünyası için ne kadar büyük bir sevinç kaynağı oldu ise Hristiyan dünyası için o denli bir üzüntü ve korkuya sebep oldu. Yakınoğlu'da sadece varlıklarını sürdürme mücadelesi vermek zorunda kalacak olan Haçlılara yardım için krallar idaresinde İkinci Haçlı Seferi düzenlenmiştir.

(Cevap E)

8. Selçuklu sultanları ne kadar güçlü olursa olsun Sünni İslam dünyası üzerinde meşruyetini kabul ettirmek, dolayısıyla etkili olabilmek için otorite sahibi olan Abbasi halifesinin sultanlığını onaylamasına ihtiyaç duymaktaydı. Bu durum sultana hem içerideki rakibi şehzadelere hem de komşu devlet başkanlarına karşı büyük bir imtiyaz sağlamaktadır. Ayrıca imparatorluğun Müslüman halkı üzerinde de itaat sağlanması açısından önemlidir.

(Cevap D)

9. Türk devletlerinde şehzadeler ne kadar sultanın oğlu veya kardeşi olsalar da aynı zamanda rakipleridir. Tabiatı gereği sadakat ve süre düzensizdir. Tabiliğin en başta gelen ve yaygın olan göstergesi bölgesinde okunan hutbelerdir. Daha sonra eğer bastırma hakkı tanınmışsa para bastırmaaktır. Diğer tabilik yükümlülükleri vergi ödeme, istendiğinde asker gönderme, çocuklarından bir ya da birkaçını saraya rehlin gönderme şeklinde sayılabilir.

(Cevap E)

10. Sultana mahsus olan her şey zamanla doğal olarak onun sembolü haline gelmiştir. Taç ve taht sadece sultana ait alametlerdir. Sultanlığın sembolleri arasında unvan, hutbe, para bastırma, nevbet, tuğra ve tevki, ok, yay, sancak, otağ, tıraz, hil'at, yüzük, kılıç, kemer, çetr sayılabilir. Unvanlar arasında bey, yabgu, emir, Es-Sultânül-Muazzam, Şâhenşâhul-ecell, Meliküşark ve'l garb, Melikül İslam, Rüknel İslam gibi unvanlar sayılabilir. Tuğrul Bey'in kullandığı Ebu Talib, Alp Arslan'ın kullandığı Ebul Feth, Melikşah'ın kullandığı Ebul Suca ise birer künye olup unvan değildir.

(Cevap A)

11. X. yüzyıl ortalarından XI. yüzyılın ortalarına doğru geçen zaman diliminde Selçuklular bozkır hayat tarzından, cihan devletine, yeni bir medeniyete doğru adım attılar. Bu süreçte Müslüman olarak din değiştirdiler, bozkırdan Horasan'a inerek yaşadıkları coğrafyayı değiştirdiler, geldikleri topraklarda yürürlükte olan idari tecrübeden yararlandılar, gulam sistemini benimseyerek devleti idari alanda örgütlediler. Ancak Abbasi halifesine tabi olma durumu olmayıp Abbasi halifesinin koruyuculuk görevini üstlenmişlerdir.

(Cevap D)

12. İktisadi sistemi devlete ait miri arazilerde uygulanır. Bu toprakların işletimi görev karşılığı askerlere ve memurlara verilir. Bu görevliler bulunduğu bölgede toplanması gereken vergileri toplayıp merkeze göndermekle, bulunduğu bölgenin güvenliğini sağlamakla ve gelirlerinin bir kısmı ile asker yetiştirmekle yükümlüdür. Bu sistemin, ticari yaşamla bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap C)

13. Şehzadelerin tecrübe kazanması için yanında görevlendirilen atabeyler, şehzadenin terbiye (mürebbiyelik) ve eğitiminden, tecrübe kazanmasından sorumlu olup onun adına eyaletleri yönetirlerdi. Atabeylerin güvenilir, liyakatli, tecrübeli ve genelde gulam kökenlilerden seçilmesi tercih edilirdi. Atabeylerin divan reisliği görevi olmayıp cevap E seçeneğidir.

(Cevap E)

14. Vezirin başkanlık ettiği ve dört divan reisinin katıldığı divana "Divan-ı Âla" denir. Bu dört divan Divan-ı Tuğra, Divan-ı İstifa, Divan-ı Arz ve Divan-ı İşraf'tır. Bu divanların başkanlarının katıldığı divanda ülkenin idari teşkilatı ile ilgili konular görüşülür ve karara bağlanır. Bu divanların dışında Divan-ı Mezâlim (En yüksek mahkeme), Divan-ı Berid (İstihbarat – haberleşme), Divan-ı Has (Arazilerin sevk – idaresi), Divan-ı Evkaf-ı Memalik (Vakıflarla ilgili) divanları vardır. Divan-ı Has'ın başkanı olan vekil, Divan-ı Âla'nın toplantılarına katılmazdı.

(Cevap B)

15. Selçukluların kurulduğu ve geliştiği dönemlerde İsmaili Şia'nın Sünni İslam dünyasına yönelik faaliyetleri endişe verici boyuttadır. Sünniler El-Ezher ve Darül-Hikme'de yetiştirilen İsmaili davetçilerin yoğun bir mezhep propagandası altındadır. Bu durum Abbasi halifesini ve onun koruyuculuğunu üstlenen Büyük Selçukluları rahatsız etmiştir. Şii kökenli İsmaililerin propaganda faaliyetlerini etkisiz kılmak, Ehl-i sünnet akidesini güçlendirmek ve yaymak, devlet yönetiminde ihtiyaç duyulan kadroları yetiştirmek, maddi bakımdan fırsat eşitliğini sağlamak (ücretsiz eğitim) amacıyla Sünni İslam dünyasının geleceği için büyük önem taşıyan Nizamiye Medresesi Nizamülmülk tarafından açılmıştır. Bu medresenin İslam dinini yaymak gibi bir amacı olmayıp E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

16. Selçuklu Dönemi'nde yaşamış düşünce ve ilim hayatına damgasını vurmuş isimler arasında Gazali, Nizamülmülk, Ömer Hayyam, Ebu Hatim İsfazari, El-Haraki, Abdurrahman el Hazini sayılabilir.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Celâli Takvimi Ömer Hayyam başkanlığındaki Ebu Hatim İsfizari, Meymun El Vasiti, Abdurrahman Harris, Muhammed Hazin'den oluşan heyet hazırlamıştır. Takvim adını Melikşah'ın Celâleddin lakabından almıştır. Başlangıcı 15 Mart 1079'dur. Hazırlanırken Yezdicerd ve İskender takvimlerinden yararlanılmıştır. Grogeryen'den 500 yıl önce düzenlenen Celâli Takvim mevsimlere tam olarak uyduğu için doğru tarihleme veren yanılısız takvimlerden biridir. Gregor-yen Takvimi Celâli Takvim örnek alınarak yapılmıştır.

(Cevap D)

2. Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçü (Hicret) bir dönüm noktasıdır ve 622 miladi yılında gerçekleşmiştir. Rebiül-evvel ayınının 12. günü Hz. Muhammed Medine'ye ulaşmıştır. Mekke'de Peygamberi olduğu dini tebliğ etmeye çalışan Hz. Muhammed Medine'de siyasi ve sosyal işlerle de meşgul olan bir önder haline gelmiştir. Medine'de ilk olarak bir cami inşa edilmiştir. Medine'de yeni bir düzen kurulmasıyla Mekke'ye giden ticaret kervanlarının yolu üzerinde bulunan Medine şehri daha güçlü hale gelmiştir.

(Cevap B)

3. Yusuf Has Hacip, Kutadgu Bilig'i Karahanlı hükümdarı Tamgaç Buğra Han'a sunmuştur. Yusuf Has Hacip'in devlet yönetimi alanındaki tecrübelerini aktardığı bu eser siyasetname tarzı bir eserdir.

(Cevap C)

4. Tolunoğulları ve Akşitler, Mısır'da Abbasi Devleti'nden ayrılarak kurulmuş Tavaif-i Müluk devletleridir. Abbasilerde merkezi otoritenin zayıflamasıyla imparatorluk topraklarında Tavaif-i Müluk adı verilen küçük devletler kuruldu. Bunlar; Tolunoğulları, Akşitler, Fatimiler, Büveyhoğulları, Samanoğulları, Tahiroğulları, İdrisoğulları, Saffarilerdir.

(Cevap A)

5. Divan-ı Mezalim, Selçuklularda hükümdarın başkanlık ettiği ve büyük davalara bakan mahkemedir. Hatta en büyük mahkeme özelliğine sahip olup adalet işlerine bakar.

(Cevap C)

6. Selçuklular, Karahanlıların ve Gaznelilerin daha önceki uygulamalarını daha ileri taşıyarak abidevi bir cami mimarisi ortaya koydular. Selçuklular mihrap önündeki kubbeli mekanı geliştirdiler. Buna bağlı olarak Türkistan ve İran'a dört eyvanlı, avlulu ve mihrap önü kubbeli bu cami modeli hakim olmuştur. Günümüze ulaşan ilk Selçuklu mescidi (cami) Melikşah zamanında yapılan İsfahan Mescid-i Cuması (Cuma namazı kılınan mescit)dir. Daha sonra inşa edilen Selçuklu camileri küçük ölçekli, tuğladan yapılmış, hafif sivri yapılı İsfahan'daki Melikşah kubbesini izlerler. Müslüman Türkler coğrafi ve kültürel özelliklerden dolayı çeşitli minare tiplerini uygulamışlardır. Büyük Selçuklularda İran'daki ince ve uzun, silindirik minareleri benimsemişlerdir. Selçuklu camilerinin de minareler var olup C seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap C)

7. İspanya'nın fethinden sonra buraya birçok Arap ve Berberi göç etmiştir. 742 yılında çıkan Berberi İsyanı'nı bastırmak için gönderilen Suriyelilere yerleşme imkânı verilmiş ve kendilerine Şami ya da Suriyeli denmiştir. İspanya'da Suriyelilerin güçlü duruma gelmesi Emevi hanedanına mensup Abdurrahman b. Muaviye'ye gerekli ortamı hazırlamış ve 756'da Kurtuba'yı ele geçiren Abdurrahman Endülüs Emevi Devleti'ni kurmuştur.

(Cevap B)

8. Hârûn Reşid Abbasi Devleti'nin en başarılı hükümdarlarından biri olup saltanatı hanedanın en parlak dönemidir. Döneminde Bağdat doğunun en büyük ve önemli iktisadi merkezi olmuştur. Hârûn Reşid'in başarısındaki en büyük rollerden biri Bermekîlere aittir. Bermekî ailesi Abbasi hanedanının on yedi yılına tanıklık etmiş, ancak hanedana alternatif iktidar adayı olmayı düşünenlere ibret olması amacıyla ağır bir şekilde cezalandırılmıştır. Cezalandırılmalarının nedeni sahip oldukları etki ve sınırsız güçtür. Bermekîler Abbasi yönetiminde vezirlik, başvezirlik yapmış bir ailedir.

(Cevap E)

9. Kuruluş döneminde Anadolu'da tutunma mücadelesi veren Türkiye Selçuklularında bazı kurumların teşekkülü gecikmiştir. XII. yüzyılın sonlarında siyasi istikrarın sağlanmasıyla beraber medrese, kervansaray, tersane gibi ülkenin medeni ve iktisadi inkişafını sağlayacak yapılar kurulmaya başlanmıştır.

(Cevap C)

10. Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan beyliklerle ilgili olarak;
- İlk Türk Beyliği 1071-1202 tarihleri arasında Erzurum merkez olmak üzere faaliyet gösteren **Saluklu Beyliği**'dir.
 - **Danışmendli Beyliği** (1071-1178) Sivas, Tokat, Amasya, Kayseri, Malatya bölgesinde yaşamıştır. Bu beylikler içerisinde en güçlü olan Danışmendlidir.
 - **Mengücekler**, Malazgirt Zaferi'nden sonra Erzincan, Kemah, Divriği bölgesinde 1227 yılına kadar hüküm sürmüştür.
 - **Malazgirt Savaşı**'ndan sonra kurulan beyliklerden biri olan Artuklular, Hısn-ı Keyfa Artukluları (1102-1232), Mardin Artukluları, Harput Artukluları olarak faaliyet gösterip en uzun süre yaşayan beyliktir.

(Cevap D)

11. Selçuklular Harzemşahlar ile yaptıkları Yassıçemen Savaşı'nı (1230) kazanmalarına karşın, sonuçları itibarıyla onların zararına olmuştur. Çünkü, Harzemşahların yıkılmasıyla Moğollara karşı direnen etkili bir güç ortadan kalkmış ve Anadolu Moğol tehlikesine açık hale gelmiştir.

(Cevap D)

12. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat D seçeneğinde yapılan eşleştirme yanlıştır. Çünkü Zütüs Savari Savaşı Hz. Ali dönemi değil, Hz. Osman dönemi gelişmesidir. 655 yılında Finike açıklarında 200 parçalık İslam donanması 500 parçalık Bizans donanmasını yenmiştir. Yelken direklerinin çokluğu nedeniyle bu savaş "Zütüs Savari" olarak anılmıştır.

(Cevap D)

13. Arabistan'da ticari ve toplumsal hayatın en önemli unsuru, belli zamanlarda Mekke ve çevresinde kurulan panayırlardı. Bu panayırlardan en önemlisi ve en büyüğü Mekke civarında kurulan Ukaz Panayıdır. Mekke'nin güneydoğusunda Taif ile Nahle arasında hac mevsiminde Zilkade ayının başından yirmisine kadar süren Ukaz Panayı aynı zamanda edebi bir kongreydi. Şairler en güzel şiirlerini burada okurdu. Şiirler için yarışmalar yapılırdı. Yarışmada beğenilen şiirler, Kâbe'nin duvarına asılır, yarışmaları kazananlara çeşitli ödüller verilirdi.

(Cevap A)

14. Hendek Savaşı 627'de Mekkeliler ile Müslümanlar arasında yapılmıştır. Müslümanların son savunma savaşıdır. Hz. Muhammed, müşriklerin saldırı hazırlığı içinde olduğunu öğrenince Müslümanlarla fikir alışverişinde bulundu. Toplantı sonunda İranlı Selman-ı Farisi'nin önerisi ile Medine'nin etrafına hendek kazıp savunma savaşı yapılmasına karar verildi. Hendeklerin kazılmasında Hz. Muhammed'de çalışmıştır. Bu savaş taktiği İran bölgesine ait bir yöntemdi. Hendeği gören müşrikler şaşırılmışlardı. Hendek Savaşı'nda oluşturulan hendeğin uzunluğu yaklaşık 5,5 kilometre, genişliği 9 metre, derinliği ise 4,5 metre kadardır. Arabistan'da böyle bir savunma stratejisi daha önce hiç uygulanmamıştı.

(Cevap B)

15. Bizans İmparatoru Herakleios'un, Hristiyan Arap kabilelerinin de desteğini alarak Müslümanlara karşı savaşa hazırlandığına dair haberlerin gelmesi üzerine Hz. Peygamber, kuraklık ve kıtlık hüküm sürmesine rağmen savaş hazırlıklarına başladı. Genellikle sefer için gideceği yeri gizli tuttuğu halde bu defa hedefin Bizans ordusu olduğunu açıkça belirtti. Hz. Peygamber hazırladığı 30000 kişilik ordusuyla Medine'ye 700 km kadar uzaklıktaki Tebük'e kadar ilerleyip orada karargâh kurdu. On beş yirmi gün burada kaldı, ancak Bizans ordusuna rastlanmadı. Böylece 631'de gerçekleşen Tebük Seferi Peygamberimizin son seferi oldu.

(Cevap E)

16. Soruda verilen gelişmeler Abdülmelik bin Mervan zamanına aittir. Abdülmelik altın ve gümüş sikkeler bastırdı; böylece İran ve Bizans paralarını tedavülden kaldırmış oldu. Abdülmelik zamanında Arapça resmî dil olarak kabul edildi. Böylece önceden Rumca ve Farsça tutulan kayıtlar Arapça olarak tutulmaya başlandı. İslam dünyasındaki ilk büyük camilerden biri olan Kudüs'teki Kubbetü's Sahra'nın inşası da Abdülmelik zamanında gerçekleşmiştir.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Sultana ait olan her şey zamanla onun alameti olmuştur. Taht ve taç doğal olarak sadece sultana aittir. Unvan-lakap-künye, hutbede adını okutturma, sikke bastırma, nevbet vurdurma, tuğra ve tevki, saray ve otağ, tıraz, hilat, çeti, gaşiye sultanlık sembollerinden bazılarıdır.

(Cevap B)

2. Moğollar kendilerini uzun zaman uğraştıran Celaleddin Harzemşah'ı ortadan kaldıran Sultan Keykubâd'a saygı duyuyorlardı. Selçuklu Devleti'nin Babaî Ayaklanması sırasında gösterdiği zaaf Moğollara Anadolu'ya saldırma cesaretini vermiştir. Moğollara karşı oluşturulan orduda iktalı askerler, sultan ve beylerin hassalı kuvvetleri yanında Gürcü ve Frank askerleri de bulunmaktaydı. Devlet adamları arasındaki ihtiyatlı davranmak isteyenlerin korkaklıkla suçlanması ve sonucunda yaşananlar Moğolların işini kolaylaştırmıştır. Savaştan sonra Moğolların Anadolu'nun doğusu ve güneydoğusunda varlığı devam etmiştir.

(Cevap E)

3. İzzeddin Keykâvus tahta çıktığında kardeşleri ve amcası ile taht sorunu yaşamıştır. Ticari anlamda Kıbrıs Haçlı Krallığı ile önceki ticaret antlaşması yenilenmiştir. Sinop alınarak Karadeniz sahillerine ulaşılmıştır. Abbasi halifesine hediyeler gönderilerek ve hediyeler alınarak iyi ilişkiler tesis edilmiştir. Bu dönemde Moğol tehlikesi olmayıp Moğol tehlikesi Aladdin Keykubat Dönemi'nde yaşanan bir sorundur.

(Cevap D)

4. Anadolu, Büyük Selçuklu hanedanıyla anlaşmazlığa düşen kitlelerin ve hanedan mensuplarının sığınağı oldu. Bu insan seli karşısında çaresiz kalan Bizans aralarındaki düşmanlığa rağmen papadan askeri yardım isteğinde bulundu. Papalığın kendi iç çekişmeleri yüzünden 20 yıl sonra gerçekleştirilen I. Haçlı Seferi'nde Selçuklular ağır kayıplar verdi. Kıyı bölgelerini geri alan Bizans için Anadolu'yu kurtarma ümidi doğdu. Ancak, Miryokefalon Savaşı'nda yenilen Bizans bu savaşla Anadolu'yu kurtarma ümitlerini ebediyen kaybetti.

(Cevap A)

5. Türklerin Anadolu'yu fethi askeri olarak Çağrı Bey'in 1016'da Rum'a (Anadolu) gerçekleştirdiği keşif akınıyla başlar. 1048 Pasinler Savaşı'yla Büyük Selçuklu Devleti'nin himayesinde göçlere istikamet veren bir aşamaya girer. Malazgirt Zaferi'yle fethin kalıcılığı başlar.

(Cevap B)

6. Büyük Selçuklular daha önce kurulan çağdaş ve komşusu olan Karahanlı ve Gazneli devletlerinin birikiminden yararlanarak Türk mimarisinin gelişmesine katkı sağladılar. Türk-İslam kültüründe kamu binalarını vakıfların yapması ve vakıf müessesesinin insan tabiatının aynı zamanda içe ve dışa dönük yönünü gayet güzel ifade etmesi bu eserlerin yapılmasını özendirmiş ve teşvik etmiştir. İmkân, ortam ve niyet oluşunca sayısız mescit, medrese, han, zaviye, kervansaray vs. inşa edilmiştir.

(Cevap A)

7. Selçukluların Oğuzların Kınık boyundan geldiği kabul edilmekle birlikte ne Dukak'ın ne de Selçuk Bey'in Kınık boyunun beyi olduğuna dair bilgiler yoktur.

(Cevap C)

8. Ülke sınırlarının genişlemesiyle ilk devlet örgütleri oluşturulmuş, fethedilen yerlerin yönetiminin komutanlara bırakılmasıyla iktâ sistemi uygulanmış, Abbasilerin yönetimi ele geçirmesiyle devlet merkezi Bağdat'a taşınmış, Kerbela Olayı ile de İslam dünyasında kesin ayrılıklar oluşmuştur. Ancak İspanya'da İslam egemenliğinin sona ermesiyle halifelüğün Osmanlı Devleti'ne geçmesi arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Halifelüğün Osmanlılara geçmesi Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sonucunda gerçekleşmiştir.

(Cevap E)

9. Tuğrul Bey öldüğünde çocuğu olmadığından Çağrı Bey'in oğlu Süleyman'ı veliaht tayin etmiştir. Süleyman'ın başlıca rakibi ise Alp Arslan görülmüştür. Daha sonra Alp Arslan ile Kutalmış arasında taht mücadelesi yaşanmıştır. Ancak Alp Arslan 1064 yılında başkent Rey şehrine gelerek tahta çıkmıştır. Alp Arslan tahta çıkmadan önce Kutalmış ile mücadele etmiş ve mücadelede Kutalmış hayatını kaybetmiştir. Kutalmış'ın bertaraf edilmesinden sonra Alp Arslan'a direnemeyeceğini anlayan Süleyman, Şiraz'a çekilmiştir.

(Cevap C)

10. Emevilerle karşı Horasan'da isyan ederek Abbasi halifeliğinin kuruluşunda etkin rol oynayan ve Talas Savaşı'nda Çin'e karşı kazanılan zaferle Karluk Türklerinin İslamiyet ile tanışmasına vesile olan Horasan valisi, Ebu Müslim'dir.

(Cevap C)

11. Elhamra, Gırnata'ya hakim bir tepe üzerindeki düzlükte, savunma kalesi ve saray olarak yapılmıştır. Duvarlarında kırmızı tuğla, damında kırmızı kiremit kullanıldığı için adına El Hamra, yani "Kırmızı" denilmiştir. İbnül Ahmer olarak bilinen Muhammed b. Yusuf, Gırnata'da 1238'de "emirel-müslimin" unvanı ve "Galib-Billah" lakabıyla biat alıp Ben-i Ahmer Devleti'ni kurdu. El Hamra Sarayı'nın yapımı da Muhammed b. Yusuf zamanında başlamıştır.

(Cevap E)

12. Muaviye'nin ölmeden önce oğlunu veliaht tayin etmesi ve o öldükten sonra yerine oğlu Yezid'in halife olmasıyla, halifelik babadan oğula geçen saltanata dönüşmüştür.

(Cevap A)

13. İbn-i Mesud olarak bilinen İslam âlimi sahabeinin önde gelenlerinden Abdullah bin Mesud'dur. Bu sahabe tefsir ilmiyle uğraşmıştır. Zemahşeri de tefsir alanında çalışma yapmıştır. En önemli eseri "Keşşaf Tefsiri" olarak bilinen tefsir eseridir. Bu eserinde Kur'ân-ı Kerim dilindeki üstünlük ve incelikleri göz önünde bulundurdu. Çok sayıda müellif ve müfessir kaynak olarak bu eserden yararlandı. Taberi de tefsir alanında çalışmıştır. En önemli eserlerinden biri, "Tefsirul Taberi"dir.

(Cevap D)

14. Abbasi halifelerinden olan Memun dönemi, İslam medeniyet tarihinin en parlak dönemlerinden birisidir. Söz konusu dönemin en önemli kurumu ise, İslam kültür tarihinde ilk ilimler akademisi olarak adlandırılacak olan Beytü'l-Hikme'dir.

(Cevap B)

15. Berkyaruk, Büyük Selçuklu Devleti'nin beşinci sultanı ve Melikşah'ın büyük oğludur. Babasının ölümü üzerine henüz çok küçük olan oğlu Mahmud, sultan ilan edildi. Ancak buna rıza göstermeyen vezir Nizamülmülk ve taraftarları Rey şehrinde Berkyaruk'u tahta çıkarıp sultan ilan ettiler. Kardeşinin kuvvetlerini Berucird mevkiinde bozguna uğratan Berkyaruk, daha sonra kendisine karşı isyan eden kardeşi Muhammed Tapar'la da mücadele etti.

(Cevap A)

16. Nizamülmülk 1018'de Tûs'ta doğmuştur. Selçuklu tarihinde devlet adamlığıyla ve kurduğu Nizamiye medreseleriyle ve yazdığı eserlerle iz bırakan bir isimdir. Melikşah'ın isteği üzerine devlet teşkilatında bulunması gereken nitelikleri, makamları ve memurları ele aldığı Siyasetname adlı eserini yazmıştır. Nizamülmülk unvanını Alp Arslan tarafından vezirliğe getirildiğinde Abbasi halifesi vermiştir. Asıl adı Ebu Ali Hasan'dır. İsmaili ve Batınîlerin faaliyetlerine set çekmek amacıyla Nizamiye medreseleri projesini uygulamıştır. Nizamülmülk Karahanlıların değil Selçukluların hizmetinde bulunmuş olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Soruda verilen eserler Mengüceklere aittir. Bu eserlerin yanı sıra Divriği Külliyesi de Mengüceklere ait olup 1985 yılında UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınmıştır.

(Cevap A)

2. Mengücekler, Mengücek Gazi tarafından Erzincan, Kemah ve Divriği çevresinde kuruldu. Buldukları bölgeleri Rumlar ve Gürcülere karşı korudular. Zamanla Erzincan Kemah ve Divriği kolu olmak üzere ikiye ayrıldılar. Fakat bu iki kol da Moğol istilasından önce Türkiye Selçuklu Devleti'ne katıldı.

(Cevap B)

3. 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'da Türk komutanlar tarafından beylikler kurulmuştur. Bu beyliklere I. Dönem Türk Beylikleri adı verilmiştir. Soruda yer alan İnançoğulları Beyliği dışında kalanlar I. Dönem Türk Beyliği'dir. Sökmenliler de Van ve Ahlat çevresinde kurulmuş I. Dönem Türk Beyliği'dir.

(Cevap B)

4. Soruda verilen eserlerin üçü de Mevlana'ya aittir. Fihri Ma Fih, Mevlana'nın tasavvufu ile ilgili konuşmalarının müritleri tarafından yazılmasıyla ortaya çıkmış bir eserdir. Divan-ı Kebir adlı eserinde Mevlana, sevgi ve aşk konularını işlemiştir. Mevlana'nın Selçuklu devlet adamlarına ve yakınlarına yazdığı mektupların derlemesinden oluşan eseri ise Mektubat'tır.

(Cevap C)

5. Danişmendliler 1071-1178 yılları arasında Sivas, Tokat, Amasya, Kayseri ve Malatya havalisinde hüküm süren Türkmen Beyliği'dir. Malazgirt Savaşı'na katılan Danişmend Gazi, zaferden sonra kendisine iktidar olarak verilen Sivas'ı fethederek Danişmendli hanedanının temelini atmıştır. Danişmendliler Anadolu'da ilk medrese olan Yağlıbasan Medresesi'ni kurmuşlardır.

(Cevap D)

6. İzzeddin Keykâvus'un Sinop'u almasından sonra halife Nasır Lidinillah Keykâvus'a iletmek üzere sarık, derviş cübbesi, hilat, saltanat menşuru, kaftan, sultanü'l-gâlip unvanı ile birlikte çeşitli hediyeler göndermiştir.

(Cevap E)

7. Ayaklanmayı Amasya'daki tekkesinde yaşayan Baba İlyas'ın yönlendirmesiyle halifesi Baba İshak başlatmıştır. Ayaklanma Adıyaman'da Türkmen idaresine karşı başlamıştır. Başlangıçta büyük ölçüde devlet tarafından iskan ve istihdam edilmeyen konar-göçer Türkmenlerin iktisadi sıkıntıları ve yönetim baskıları nedeniyle çıkan ayaklanma Baba İlyas'ın peygamberlik iddiasıyla dini karaktere bürünmüştür. Baba İshak Adıyaman, Kahta, Gerger'i alıp Malatya'ya ilerlerken Selçuklu ordusunu iki defa yenilgiye uğratmıştır. Mücadele sırasında inanç bakımından etkilenmeleri söz konusu olan Selçuklu askerlerinin cesaretlerini artırmak ve karşı tarafa geçmelerini önlemek için ön saflara Gürcü ve Frank askerler yerleştirilmiştir. İlk başlarda ölümsüz denilen Babailerin öldükleri görülünce Selçuklu ordusu topyekün hücumu geçerek Baba İshak'la birlikte isyancıların hepsini öldürmüştür.

(Cevap B)

8. Soruda özellikleri verilen beylik Saltuklulardır. Saltuklular Erzurum ve çevresinde kuruldu. Bayburt, Kars ve Trabzon'a kadar genişledi. I. Dönem Beylikleri içerisinde ilk kurulan beylik Saltuklulardır. Haçlı ve Gürcülere karşı mücadele ederek buldukları bölgeleri savunmuşlardır. Saltuklular önemli mimari eserler bırakmışlardır. Bunlar arasında; Tepsi Minare, Kale Camii, Mama Hatun Kervansarayı ve Kümbeti, Üç Kümbetler bulunmaktadır.

(Cevap D)

9. 1277 yılında Karamanoğlu Mehmet Bey'in desteklediği Siyavuş Türkmenler tarafından kabul göerek Türkmen kuvvetleriyle Konya'ya girerek Selçuklu tah-tına çıkmış ve sultanlığını ilan etmiştir. Kendi adına hutbe okutup, para bastıran Siyavuş Karamanoğlu Mehmet Bey'i ise vezirliği getirmiştir. Toplanan Selçuklu Divanı'nda "Bundan sonra divanda, dergahta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil konuşul-maması" kararı alınmıştır. Karamanoğlu Mehmet Bey'in faaliyetlerinden rahatsız olan Selçuklu ileri gelenleri Konya üzerine hareket ettiler. İlhanlı Şehza-desi Konturgay da bir ordu ile harekete geçince Si-yavuş ve Mehmet Bey bu kadar büyük orduya karşı koyamayacaklarını görüp geri çekildilerse de Selçuk-lu-Moğol ordusunun takibinden kurtulamadılar. Siya-vuş daha sonra dirense de sonunda yakalanıp öldü-rülmüştür.

(Cevap D)

10. Büyük Selçuklularda görülen bu unvan Türkiye Selçuklularında da melik ve sultan atabeyliği olarak uy-gulanmıştır. Atabeylerin görevi melik olarak gönde-rilen şehzadelere devlet tecrübesi kazandırmaktır. O, şehzade adına eyaleti yönetir, şehzade de tecrü-be kazanırdı.

(Cevap C)

11. Tebük, Medine'nin kuzeyinde, Suriye ticaret yolu üze-rinde, Medine'ye 700 km uzaklıktadır. Kur'an'da Te-bük Gazvesi'nin düzenlendiği zamana "Sâatü'l-'us-re" (güçlük zamanı) denildiği için (Tevbe 9/117) or-duya ceşşü'lusre" güçlük ordusu", gazveye Gazve-tü'l-usre "güçlük gazvesi" adı verilmiştir. Tebük Gaz-vesi'nin sebebi, Bizanslıların Medine'ye saldırı için savaş hazırlığı yaptığı, Suriye'deki Hıristiyan Arap kabilelerinin de onlara katıldığı haberinin alınmasıdır.

(Cevap E)

12. Artuklular devrinin en tanınmış bilim insanlarından biri El Cezeri'dir. Haberleşme, kontrol, denge kurma ve ayarlama ilmi olan sibernetiğin ilk kurucusudur. Sibernetiğin gelişmesiyle elektronik beyinler ve oto-masyon denilen sistemler ortaya çıktı. Cezeri, dişli çarklarla çalışan çeşitli makineler yaptı. Bunun yan-ında su saatleri, kendiliğinden kesilip akan fiskeye mekanik olarak çalışan müzik aletleri, tulumbalar ve şifreli kilitler yapmayı başardı.

(Cevap A)

13. *Divan-ı Kebir* ve *Fihî Mafih*, Mevlana'ya ait eserler-dir. Yunus Emre'nin eseri ise *Risaletün Nushiyye*'dir. *Garipname*'nin yazarı ise Aşık Paşa'dır.

Hacı Bektaş-ı Veli, hoşgörü ve insan sevgisini yay-maya çalışmış, Anadolu'nun Türkleşmesine hizmet etmiş bir Türk sofisidir. Hacı Bektaş-ı Veli'nin düşün-celerini temel alan ve bu düşünüşü tarikat hâline ge-tiren Balım Sultan'dır. Bektaşiliğin temel kitabı olan *Makalat*, Hacı Bektaş-ı Veli'nin en önemli eseridir.

(Cevap B)

14. Anadolu Selçukluları deniz ve kara ticaretine büyük önem vermişlerdir.

Bu amaçla;

- kervansaraylar inşa etmişler,
- Karadeniz ve Akdeniz'de Antalya, Alanya ve Si-nop gibi önemli ticaret limanlarını ele geçirmiş-ler,
- kervan yollarının güvenliğinin sağlanmasına ça-lışmışlar,
- karada haydutların, denizde korsanların saldırı-sına uğrayarak malları yağmalanan tüccarların zararlarını karşılamışlardır.

(Cevap E)

15. Hz. Muhammed Kubâ'dan Yesrib'e giderken Sâlim b. Avfoğullarının arazisinde Rânûna vadisinde ilk cu-ma namazını kıldırdı.

(Cevap C)

16. Osmanlı padişahı I. Murat, Türk siyasi birliğini sağ-lamaya çalışırken barışçı politikalar izliyordu. Buna örnek olarak Hamitoğlu Beyliği'nden satın alınan sek-sen bin altın karşılığında Yalvaç, Karaağaç, Beyşe-hir, Seydişehir ve Akşehir toprakları gösterilebilir.

(Cevap B)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Emevilerin egemenlik alanını gösteren haritaya bakılarak A, B, C ve D seçeneklerine ulaşılabilir. Ancak, İslam dünyasında ayrılıkların derinleştiği yargısına varılamaz. İslam dünyasında kesin ayrılıklar Kerbelâ Olayı ile ortaya çıkmış, Müslümanlar Sünni ve Şii olmak üzere kesin olarak ikiye ayrılmıştır.

(Cevap E)

2. Germiyanolu Beyi II. Yakup'un vasiyeti üzerine bu beylik II. Murat zamanında Osmanlı'ya katılmıştır.

(Cevap C)

3. Karahanlılar, Orta Asya'da kurulmuş bir Türk-İslam devletidir. Bu devlet içerisinde tamamen Türk unsurları vardı. Bu yüzden Türkçeye önem verilmiştir. Karamanoğlu Mehmet Bey de 1277'de Türkçeyi resmî dil ilan etmiştir. Böylece Türkçeye önem veren beylik olarak tarihe geçmiştir.

(Cevap B)

4. Kimsesiz Müslümanlarla ilim tahsil etmek isteyen sahâbîlerin barınması için Mescid-i Nebevî'nin arkasında Suffe yapılmıştı. Resûlullah, Medine dışına gönderilecek heyetleri oluştururken Suffe'de kalanlardan faydalanıyordu. Hz. Peygamber, hicret yolculuğunun nihayetinde henüz Medine'ye girmeden Kubâ'da birkaç gün içinde İslâm tarihinin beş vakit açık ilk mescidini yapmıştır. Daha sonra Mescid-i Nebevî'yi inşa etmiş, bitişinde de Suffe Okulunu hizmete açmıştır. Böylece iç huzuru, camide yan yana saf tutan Müslümanların birliğiyle görünür hâle getirmiş, Suffe Okulunda eğittiği öğrencilerle sözkonusu birliği pekiştirmiştir.

(Cevap B)

5. Hicaz bölgesi Kızıldeniz'in doğusunda, kuzeyde Ürdün'ün liman şehri Eyle'den (Akabe) güneyde Yemen sınırındaki Asîr'e ve doğuda Necid çöllerinden Irak'a kadar uzanır; kuzey ve doğu sınırlarının nerede bittiği ihtilâftır. Tarihin ilk dönemlerinden itibaren Hicaz, Suriye bölgesi ile Yemen'i birbirine bağlayan ana ticaret yolunun üzerinde idi. Yemen'den başlayıp Akabe Körfezi'ne ulaşan ticaret yolu Mekke ve Medine'den (Yesrib) geçerek Akabe Körfezi'nden Akdeniz limanlarına bağlanmaktaydı. Hicaz'ın en önemli şehirleri Mekke, Medine ve Tâif'ti.

(Cevap A)

6. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan şahsiyetler hadis ilmiyle uğraşmışlardır. Fakat Mesudi; tarihçi, coğrafyacı ve gezgindir. "Arapların Herodotu" olarak da tanınan el-Mesudi dünya tarihini konu eden eseri Muruc ez-Zeheb ve Maadin el-Cevahir (Altın Bozkırlar ve Cevher Madenleri) ile tanınır. Bu eseriyle birlikte tarih ile coğrafyayı geniş çaplı ve ayrıntılı bir biçimde birleştiren ve aynı eserde sunan ilk Arap olmuştur.

(Cevap E)

7. Her üç savaş da Müslümanlar ve Sasaniler arasında yapılmıştır. 634'te Ebu Ubeyd komutasındaki İslam ordusu Sasanilere yenildi. Köprü Savaşı, İslam kuvvetlerinin Irak Cephesinde ilk yenilgisidir.

Sa'd bin Ebu Vakkas komutasındaki Müslümanlar 636 Kadisiye Savaşı'nda Sasanileri yendiler. Böylece, Irak'ın kapıları Müslümanlara açılmıştır.

637'de Celula'da yapılan savaş yine Müslümanlar ve Sasaniler arasında gerçekleşti.

(Cevap C)

8. 711'de Tarık bin Ziyad Kadiks Savaşı'nda Vizigotları yenerek İspanya fetihlerinin önünü açmıştır. Tarık'ı İspanya'ya gönderen ise Musa bin Nusayr'dır. Tarık bin Ziyad'ın Kadiks zaferinden sonra 712 yılında 18000 kişilik orduyla İspanya'ya geçen Musa b. Nusayr'da İspanya'da önemli fetih hareketlerinde bulunmuştur.

Abbas b. Firnas ise bir komutan değildir. Endülüs'ün önemli bir filozofudur. Ayrıca İslam dünyasında ilk uçuş denemesi yapan kişidir.

(Cevap D)

9. Bir devlet kurma arzusunda olan Selçukluların Gaznelilerden toprak almak isteği Selçuklu-Gazne savaşlarının temel sebebidir. Kazanılan zaferlerden sonra toplanılan kurultayda hep devlet kurma fikri tartışılmıştır. Bir devlet ilanı provasını da Gaznelilere karşı 1038'de kazandıkları Serahs Savaşı sonrası yapmışlardır.

(Cevap E)

10. Maveraünnehir bölgesinde Karahanlılara karşı pek varlık gösteremeyen Tuğrul ve Çağrı Beylerden Tuğrul çöle çekilirken Çağrı 1016 yılında Anadolu (Rum) seferine çıkmıştır. Anadolu'da ilk olarak Van bölgesinde Bizans'a bağlı Vaspurapan Prensiği'nin topraklarına girmiştir. Anadolu coğrafyasında 4-5 yıl gaza ve cihad politikasından sonra Çağrı 1021'de Türkistan'a geri dönmüştür. Çağrı Bey bu sefer dönünde ganimet sevincinin yanında Rum ülkesinin (Anadolu) fethedilebilir olduğunu görmüştür. Ancak Büyük Selçuklu Devleti'nin tam olarak kuruluşu 1040 Dandanakan Savaşı olup C seçeneği yanlıştır.

(Cevap C)

11. Sultan Tuğrul'un Bağdat'a gelmesinden sonra Şii Büveyhoğulları Devleti yıkılmış ve halife baskıdan kurtulmuştur. Halife Tuğrul Bey'e "Doğunun ve batının hükümdarı", "dinin direği", "halifenin ortağı" gibi unvanlar vererek taç giydirip altın kılıç kuşatmıştır. Böylece halifelik toprakları siyasi anlamda Selçuklu topraklarına katılmıştır. Bundan sonraki süreçte siyasi alandaki yetkilerin Tuğrul Bey'e dini alandaki yetkilerin halifeye ait olduğu belirlenerek bir nevi laiklik uygulamasına gidilmiştir. Fatımilerin siyasi varlığına Eyyübiler son vermiştir.

(Cevap D)

12. Malazgirt Savaşı Selçukluların üstünlüğüyle sona ermiş ve Türkler için Anadolu'ya yerleşmeye güvenli bir ortam sağlanmıştır. Savaşı kaybeden ve değişik milletlerden oluşan Bizans ordusu dağılmış, fetihlerle beraber Anadolu'nun Türk yurdu olmasının önü açılmıştır. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Doğu Anadolu Bölgesi'nde Alparslan'ın yönlendirmesiyle Salkuklu, Mengücek, Danişmend ve Artuklular gibi Türk beylikleri kurulmuştur. Ancak Bizans'ın Anadolu'yu tümüyle kaybettiğini söylemek mümkün değildir. Anadolu'nun tümüyle fethi ancak Osmanlılar döneminde gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

13. Berkyaruk dönemi saltanat mücadelesinin yaşandığı bir dönemdir. Bundan dolayı devlet otoritesi zayıflamış, emirler iktidar boşluğundan yararlanıp hareket alanlarını genişletmiş, vergiler düzenli toplanamaz hale gelmiş, yapılan mücadelelerde birçok değerli devlet adamı hayatını kaybetmiş, şehzadeler aldıkları bölgelerde iktidar olmuş fakat, muktedir olup hakimiyet kuramamışlardır. Bu sebeple 12 yıl süren Berkyaruk dönemi Büyük Selçuklu tarihinde "Fetret Devri" olarak isimlendirilir.

(Cevap D)

14. Gazneliler en ünlü hükümdarları Gazneli Mahmut Dönemi'nde Hindistan üzerine 17 sefer düzenlemiştir. Fethedilen bölgelerde İslamiyet'in yaygınlaşmasında etkili olmuş ve eşitsizliğe dayalı kast sisteminde en büyük darbe bu seferden sonra İslam'ın yayılmasıyla vurulmuştur.

(Cevap B)

15. Hz. Osman'ın intikamını alma görevi Emevi sülalesinin başında bulunan Suriye Valisi Muaviye b. Ebu Süfyan'a kalmıştı. Buna bağlı gelişen olaylar sonucu Hz. Ali ile Muaviye arasında yaşanan Sıffin Savaşı'nda Muaviye tarafları mızraklarının ucuna Kur'an sayfalarını takarak meselenin çözümü için Kur'an'ın hükümlerine başvurulmasını istediler. İslam tarihinde Hakem Olayı denilen bu olayda Ebu Musa El-Eşari Hz. Ali'nin, Amr b. As Muaviye'nin hakemi olarak tayin edildi. Hakeme başvurma'nın çıkardığı bazı güçlüklerden memnun olmayan bazı Hz. Ali taraftarları isyan ettiler. Hz. Ali'den ayrılarak Kufe yakınlarındaki Harura'da toplanan bu grup ileride Hariciler olarak adlandırılmıştır. Hz. Ali Kufe'de namaz kıldığı sırada 661 yılında İbn Mülcem isimli bir Harici tarafından şehit edilmiştir.

(Cevap D)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Anadolu'ya Selçuklu akını başladığında Anadolu'da Romalılar (Bizanslılar), Ermeniler, Süryaniler ve Araplar vardı. Ancak ülkenin tek hakimi Bizans'tır. Bizans İmparatorluğu sık sık taht kavgaları yaşadığından Anadolu'da idari, mali sistem çökmüş durumdaydı.

(Cevap A)

2. Malazgirt Savaşı'yla Anadolu'ya Türk yerleşmesi hız kazanmış, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması süreci hızlanarak Türkiye Tarihi başlamış, Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur. Ayrıca Anadolu'da Türklere tek başına karşı koyabilecek askeri güç kalmamış, Bizans'ın Türklere karşı Avrupa'dan yardım istemesi, Haçlı Seferlerinin başlamasına zemin hazırlamıştır.

(Cevap C)

3. Büyük Selçuklu Devleti'nin kurulmasından sonra bir vatan kurmak ümidiyle kitleler halinde Anadolu'ya göç eden Türkmenler Malazgirt Zaferi'nden sonra kendi beyleri ve Selçuklu hanedanı etrafında birleşerek hızla teşkilatlanma yoluna gittiler. Türkmenler zamanla uç denilen hudut bölgelerine yerleştirildiler. Türkmenler burada düşman saldırılarını önledikleri gibi fetihlerle sınırları da genişlettiler. Selçuklu Devleti sınırları içinde kısmen devletin otoritesi dışında yaşayan Türkmenler XIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Anadolu'nun batısını tamamen ele geçirdiler ve siyasi şartlar müsait olduğunda kendi hakimiyetlerini kurdular.

(Cevap E)

4. Türkiye Selçuklularında vezirin başkanlık ettiği Divan-ı A'lâ vardır. Divan-ı A'lâ'nın diğer üyeleri Divan-ı Tuğra, Divan-ı İstifa, Divan-ı Arz, Divan-ı İshrâf başkanlarıyla naib-i saltanat, atabey ve pervanedir.

Türkiye Selçuklularında Divan-ı A'lâ'ya bağlı olmayan başka divanlar da vardır. Bu divanların başkanları adı geçen divan toplantılarına katılmıyordu. Bunlar ise Divan-ı Mezalim, Divan-ı Evkaf-ı Memalik, Divan-ı Has'tır. Buna göre Divan-ı Mezalim doğrudan devlet işleriyle ilgili olmadığından "D" seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

5. Cabir bin Hayyan ilk Müslüman kimyacı olarak kabul edilir. Bugünkü temel asitler, Cabir bin Hayyan'ın çalışmalarıyla ve kurduğu kimyasal fırınlarla ilk defa elde edilmiştir. Cabir bin Hayyan ile kimya, simyadan ayrılarak kimya tecrübi ve kantitatif bir bilim haline gelmiştir.

(Cevap E)

6. Memlük sultanları, tamamen Türklerden oluşan Memlük ordusunun önde gelen komutanları tarafından seçilmiştir. Bu seçimin bir sonucu olarak sultanlık, diğer Türk devletlerinde olduğu gibi babadan oğula geçmezdi. Bu durum, Memlüklerin başarılı sultanlar tarafından yönetilmesini sağlamıştır.

(Cevap D)

7. Türk-İslam devletlerinde sultanların hükümdarlığı Abbasi halifesi tarafından gönderilen bir menşurla onaylanırdı. Bu durum, dinsel etkenlerin kullanılarak siyasi gücün artırılmaya çalışıldığı ve teokratik yapının göstergesidir.

(Cevap B)

8. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat A seçeneğindeki eşleştirme yanlıştır. Arapçanın İslam devletinde resmî dil olması Muaviye zamanında değil, Abdülmelik bin Mervan zamanında olmuştur. Abdülmelik zamanına kadar divanlardaki defterler Suriye'de Rumca, İran'da ise Farsça olarak tutuluyordu. Arapçanın resmî dil olmasıyla bu durum değişmiştir.

(Cevap A)

9. Anadolu Selçuklu Devleti, denizcilik çalışmaları yapan ilk Türk devletidir. (Bu doğrultuda ilk çalışmayı yapan Emir Çaka Bey'dir.) Bunun nedeni; coğrafi konumu, yani Anadolu'da kurulmuş olmasıdır. Daha önce kuran Türk devletlerinin hepsi bir kara devletidir. Dolayısıyla donanma gücüne sahip olmaları, Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin ortak özelliği olarak gösterilemez.

(Cevap A)

10. Dört Halife Dönemi'ndeki Hakem Olayı ile Emeviler Dönemi'ndeki Kerbela Olayı'nın İslam dünyası üzerindeki ortak sonucu Müslümanlar arasında ayrılıklara yol açmalarıdır. Siffin Savaşı sonucunda yaşanan Hakem Olayı ile İslam dünyasında ilk ayrılıklar oluşmuş, Kerbela Olayı ile bu ayrılıklar kesinleşmiş ve Müslümanlar Şiiiler ve Sünniler olmak üzere kesin olarak ikiye ayrılmıştır.

(Cevap D)

11. Altınorda Devleti'nin Timur'un saldırısıyla yıkılması, Rusya'nın büyüyen güçlenmesine yol açarak güneşe inip Türk ülkeleri aleyhine gelişmesine sebep olmuştur.

(Cevap E)

12. "Kitabü'l Menazir" adlı eser İbnü'l Heysem'e aittir. İslam dünyasının ünlü fizik âlimi İbnü'l Heysem, 960 – 1939 yılları arasında yaşamıştır. İbnü'l Heysem'in en önemli eseri "Kitabü'l Menazir" Ortaçağ'da optik üzerine yazılmış en sağlam eser olarak kabul edilir. Görüntüler Kitabı anlamına gelen eser yedi bölümden oluşmaktadır. Kitapta göz ve görme ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

(Cevap C)

13. Her üç gelişme de Hz. Osman Dönemi'ne aittir. 654 yılında Kıbrıs fethedildi ve adaya 12.000 Müslüman asker yerleştirildi. Hazar Türkleri ile ilk mücadeleler Hz. Osman Dönemi'nde olmuş, fakat Müslüman ilerleyişi durdurulmuştur. Kur'an-ı Kerim Hz. Osman Dönemi'nde çoğaltılmıştır. 7 nüsha çoğaltılan Kur'an-ı Kerim; Medine, Mekke, Kufe, Basra, Şam, Yemen ve Bahreyn'e gönderilmiştir.

(Cevap E)

14. Kur'an-ı Kerim, Hz. Ebubekir Dönemi'nde kitap haline getirilmiştir. Yine Hz. Ebubekir Dönemi'nde Riddet ve yalancı peygamberler olayı görülmüştür. İlk defa ordugâh şehirlerinin kurulması ve divan teşkilatı ise Hz. Ömer Dönemi'ndedir. Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması ise Hz. Osman Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Zeyd b. Sabit başkanlığındaki heyet Kur'an-ı Kerim'i çoğalttı. 7 nüsha çoğaltılan Kur'an nüshasından biri Medine'de bırakıldı. Diğerleri Mekke, Kufe, Basra, Şam, Yemen ve Bahreyn'e gönderildi.

(Cevap A)

15. Hz. Ali'nin halife olunca karşılaştığı ilk problem Hz. Osman'ın katilleri meselesiydi. Hz. Osman'ın katillerinin bulunmasını isteyen Hz. Aişe ve ona destek veren Hz. Zübeyr ve Hz. Talha, Hz. Ali'ye karşı muhalif oldular. Hz. Aişe, Hz. Zübeyr ve Hz. Talha'nın oluşturduğu grup Hz. Ali ile savaştı. Adını Hz. Aişe'nin bindiği deveden (Cemel) alan Cemel Vakası kısa sürede Hz. Ali'nin galibiyetiyle sonuçlandı (656). Talha ve Zübeyr dâhil olmak üzere pek çok Müslüman hayatını kaybetti.

(Cevap D)

16. Mute Savaşı, soruda verilen diğer savaşlardan farklılık arzeder. Şöyle ki; Bedir, Uhud, Hendek ve Huneyn savaşları Müslüman Araplar ve Müslüman olmayan Araplar arasında yapılmıştır. Mute Savaşı ise Müslümanların Bizans ordusuyla karşılaştıkları ilk savaştı. Bu savaşta Müslümanlar sayıca Bizans ordusundan çok azdı. Buna rağmen Halid bin Velid İslam ordusunu toparladı. Hz. Muhammed, Halid bin Velid'e "Seyfullah" (Allah'ın Kılıcı) unvanını verdi.

(Cevap B)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Her üç gelişme de Hz. Ebubekir Dönemi'nde meydana gelmiştir. Yemame Savaşı'nda yalancı peygamber Müseylime ortadan kaldırılmıştır. Ridde Olayları ise İslam'dan dönmeyi ifade eder. Bu dönemde din-den dönen Arap kabileleri üzerine seferler düzenlenmiştir. 634'te yapılan Ecnadeyn Savaşı ile Müslümanlara Filistin ve Suriye kapıları açılmıştır.

(Cevap E)

2. Köprü ve Ecnadeyn savaşları 634'te yapılmıştır. Kadisiye ve Yermük savaşları ise 636'da gerçekleşmiştir. Sasanilerle yapılan Celula Savaşı 637'de yapıldığı için soruda verilen savaşlar içinde en son yapılan savaştır.

(Cevap C)

3. Yemame ve Ecnadeyn Savaşları Hz. Ebubekir Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Hz. Ömer Dönemi'nde gerçekleşen savaş ise Yermük Savaşı'dır. 20 Ağustos 636'da Yermük Vadisi'nde Halid bin Velid komutasındaki İslam ordusu Bizans ordusunu ağır bir yenilgiye uğratmıştır. Hz. Ömer 634–544 tarihleri arasında halifelik makamında bulunmuştur.

(Cevap D)

4. Ekonomik bir araç olan sikkeler üzerinde para disiplinini sağlamak için bastırılan yöneticiyi ifade eden yazı ve semboller yer alır. Türkiye Selçuklularından günümüze ulaşan ilk sikkeler I. Mesud'a aittir. I. Mesud'un sikkesinin bir yüzünde es-Sultânu'l-Muazzam unvanı yer alırken diğer yüzünde Bizans hükümdarının tasviri bulunmaktadır. Bazı gümüş ve bakır sikkelerde mızraklı süvari, ok atan süvari, aslan ve güneş gibi tasvirler de yer verilmiştir. Devletin ortak hükümdarlık döneminde basılan sikkelerde bu şehzadelerin hepsinin isimleri yer almıştır.

(Cevap C)

5. İslam dünyasında yaygın olan Gulâm sisteminden Türkiye Selçukluları da yararlanmışlardır. Başlangıçta devlete sadakatla bağlı, her şeyini efendisine borçlu sadık hizmetkâr yetiştiren bu kurumdan müsadere ve siyaseten katli yoluyla istenen netice alınmıştır. Ancak daha sonra sistemin boşluklarından yararlanıp özellikle taht değişikliklerinde önemli roller oynayan gulâmlar, sultan ve devlete tasallut etme eğilimine girdiler. Özellikle yaşı küçük şehzadeler adına yürüttükleri mücadelelerde hem birbirlerini hem de devletin otoritesini yok ettiler.

(Cevap E)

6. İslam dininin bilim, sanat ve düşünce alanlarındaki gelişmeleri teşvik etmesi, her türlü gelişme ve ilerlemeye açık olup farklı medeniyetlerin kültürlerinden yararlanıp onları İslam çerçevesi içinde kaynaştırıp bütünleştirmeleri, Abbasiler döneminde İslam Rönesansı'nın yaşanmasına ortam hazırlamıştır.

(Cevap B)

7. Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan beyliklerden Saltuklular (Erzurum, Bayburt), Mengüceker (Erzincan, Kemah, Divriği), Danişmendîler (Sivas, Tokat, Amasya, Kayseri), Ahlatşahlar (Van), Dilmaçoğulları (Bitlis, Batman) bölgesinde kurulmuşlardır. Güneydoğu Anadolu'da faaliyet gösteren beylik ise Dilmaçoğulları olup "D" seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

8. Gazneliler, Karahanlılar, Abbasiler ve Anadolu Selçuklu Devleti, Büyük Selçuklu Devleti'nin çağdaşı olup aynı dönemde yaşamışlardır. Fakat Osmanlılar (1299-1922), Büyük Selçuklu Devleti'nden (1037-1157) çok daha sonra tarih sahnesine çıkmışlardır.

(Cevap A)

9. Gazneliler Samanoğulları'ndan kopan kul askerler tarafından kurulmuş bir devlettir. Samanoğulları'nı ortadan kaldırmışlar, fakat yüzyıllık birikimini, devlet tecrübesini miras almışlardır. Gazneli Devleti'nin yıkılışına sebep olan Selçuklu Devleti Gazne geleneğinin üzerine bir imparatorluk inşa etmiştir. Selçuklular İran'da, Gazneliler Afganistan'da kurulmuştur. Gaznelilerde ve Selçuklularda resmî dil Farsçadır. Tımar sistemi Selçukluda uygulanmış, Gaznelilerde uygulanmamıştır. Bu devletleri devralanlar köklü hanedanlar olmayıp ordu komutanlarıdır. Ortak özellikleri yıktıkları devletlerin devlet yapısını olduğu gibi kullanmalarıdır.

(Cevap E)

10. Karahitayların batıya doğru yayılmalarından rahatsız olan Sancar kendisine tabi olan hükümdar ve emirlere bu sefere katılmalarını istedi. Sultan Sancar yanında birçok din adamını da götürerek savaşa cihad havası vermeye çalışmıştır. Karlukların Karahitayları desteklediği bu savaşta Selçuklular hezime uğrayarak yenilmişlerdir.

Katvan Savaşı'ndan sonra Maveraünnehir Karahitayların istilasına uğradı. Katvan Savaşı'ndan sonra Ceyhun Nehri ötesindeki Selçuklu egemenliği sona ermiştir. Ayrıca savaştan sonra göçebelerin Selçuklu ülkesine akın etmeleri devletin sonunu getiren olayları tetiklemiş olup Selçuklunun çöküşüne sebep olan savaş Karahitaylarla 1141 yılında yapılan Katvan Savaşı olmuştur.

(Cevap D)

11. Melikşah'ın ölümünden sonra Berkyaruk ile Muhammed Tapar arasında uzun süren taht mücadelesi yaşanmıştır. İslam dünyasının en büyük devleti konumundaki Büyük Selçukluların iç çatışmalar yaşadığı bu dönemde Haçlılara karşı yapılan cihada destek veremediği için Haçlılar Suriye ve Filistin'i kolayca ele geçirmişlerdir.

(Cevap B)

12. Melikşah Dönemi'nde Selçuklu Devleti;

- Kavurt'un başlattığı isyanla mücadele etmek zorunda kalmıştır.
- Yönetim kadrolarında başta Nizâmülmülk olmak üzere İranlıların ağırlığı artmıştır.
- Melikşah ile vezir Nizâmülmülk Terken Hatun'un yönetime katılması ve halifelik konusunda görüş ayrılığı yaşamışlardır. İran geleneğinin temsilcisi olan Nizâmülmülk Türk geleneği olan hatunların güçlü hukukundan rahatsız olmuştur.

Haçlı seferleri 1096 ile 1270 yılları arasında yapılmış olup 1092 yılında vefat eden Melikşah Haçlı seferleri ile uğraşmamıştır.

(Cevap B)

13. Soruda verilen her üç emirlik İspanya'da Endülüs Emevi Devleti'nin yıkılmasıyla ortaya çıkmıştır. Zîrfler, Zavi b. Zîri liderliğinde Gırnata merkezli olarak kuruldu. Zîrfler 1090'da Murabıtlar tarafından yıkıldı. Hudîler ise Süleyman b. Hud tarafından Sarakusta merkezli olarak kuruldu. Zünnuniler, İsmail b. Zünnun liderliğinde Tuleytula ve çevresinde hüküm sürdüler. Zünnuniler, Murabıtlar tarafından 1097'de ortadan kaldırıldı.

(Cevap A)

14. İlk Türk-İslam devleti Karahanlılardır. Bu bağlamda Türk-İslam kültürüne ait ilk örnekler de bu devlet tarafından verilmiştir. Türk-İslam tarihinde ilk medreseyi de Karahanlılar yapmıştır.

(Cevap C)

15. Kadiks Savaşı, 711 yılında İspanya fethi için yapılan ilk savaştır. Tarık bin Ziyad bu savaşta Vizigotları yenmiş ve İspanya fetihlerinin önü açılmıştır. 732 yılında yapılan Puvatya (Poitiers) Savaşı'nda ise Müslümanlar Franklara yenilmiştir. Bu savaş Müslümanların kuzeye yönelik seferlerinin durmasına yol açmıştır. 756 yılındaki Musarra Savaşı ise İspanya'daki Müslümanlar arasında olmuştur. Bu savaşı kazanan I. Abdurrahman Endülüs Emevi Devleti'ni kurmuştur.

(Cevap C)

16. Bir caminin çevresinde camiyle birlikte yapılmış medrese, imaret, sebil, kütüphane, hastane gibi yapıların tümüne külliye denir.

(Cevap A)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Dandanakan Savaşı'ndan sonra toplanan kurultayda Selçuklu Devleti'nin kuruluşu ilan edildi (1040). Daha sonra toplanan asıl kurultay olan Merv Kurultayı'nda Nişabur başkent ilan edildi. Tuğrul Bey "sultan" ilan edilerek Batı yönüne, Çağrı Bey "melik" unvanıyla Horasan bölgesine, Musa Yabgu Afganistan yönüne zapt etmek üzere yönlendirilmiştir. Bunların kendi adlarına para bastırma ve hutbe okutma haklarının bulunması ayrı hükümler olduğunu gösterdiği olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

2. Doğu Karahanlılar Devleti, Karahanlı Devleti'nin 1042'de bölünmesiyle kurulmuştur. Devlet en parlak dönemini ise 1069–1103 yılları arasında hüküm süren Tamgaç Buğra Han döneminde yaşamıştır. Yusuf Has Hacip'in Kutadgu Bilig adlı eseri de bu hükümdara itafen yazılmıştır.

(Cevap E)

3. Emeviler fethettikleri yerlere İslamiyeti yayarken kimi yerlerin Araplaşmasına da yol açmıştır. Örneğin Kuzey Afrika Müslümanlaşırken aynı zamanda da Araplaşmıştır. Aynı durumun İran ve Türkistan'da görülmemesi, İslamiyeti kabul etmelerine rağmen bu bölgelerin Arap kültürünü benimsememesi, eski ve köklü bir kültüre sahip olmalarının sonucudur.

(Cevap B)

4. Hâkimiyet alanları bakımından Anadolu beyliklerinin en büyüklerinden biri olan Danişmendliler Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması açısından önemli hizmetler yapmışlardır. Bizanslılar ve Haçlılara karşı yaptıkları mücadeleler asırlarca destanlara konu olmuştur. Danişmendliler Dönemi'nde Sivas, Malatya, Kayseri, Niksar, Tokat gibi şehirler iktisadi ve içtimai bakımdan önemli merkezler haline gelmiştir. Anadolu'nun en eski medresesi de Danişmendli komutanlarından Yağlıbasan'ın yaptırdığı ve tıp alanında eğitim veren "Yağlıbasan Medresesi"dir.

(Cevap A)

5. Anadolu Selçuklu Devleti'ni diğer Türk-İslam devletlerinden farklı kılan özellikleri arasında denizcilikle uğraşmaları ve ticarete çok fazla önem vermeleri yer alır. 1214 yılında Akdeniz ticaretine büyük oranda hâkim olan Venedikliler ile Anadolu'nun büyük bölümüne hakim olan Anadolu Selçuklu arasında ticaret anlaşması yapılmıştır.

Bu ticaret anlaşmasına göre;

- İki devletin tüccarları birbirlerinin ülkesinde serbestçe ticaret yapabilecek
- Her iki ülkenin kıyılarında batan gemilerin ve ölen tüccarların malları ait olduğu ülkeye iade edilecek
- Korsan saldırısına uğrayan tacirlere her iki ülkeye sığınma hakkı tanınacaktır.

Bu bilgilere göre anlaşma karşılıklı ticaret esasına dayalı olup "B" seçeneğinde verilen bilgi doğru değildir.

(Cevap B)

6. Muhammed Tapar'ın Büyük Selçuklu sultanı olduğu 1105 yılında Türkiye Selçuklu Sultanı I. Kılıçarslan Danişmendlilerden Malatya'yı almış, Doğu Anadolu'daki bazı Türkmen beylerini kendisine tabi hale getirmişti. Ortaya çıkan bu durum iki devlet arasında savaşı kaçınılmaz hale getirmiş, I. Kılıç Arslan girdiği mücadeleden yenilgiyle ayrılmış ve kaçmak için atını Habur Nehri'ne sürmesiyle boğularak hayatını kaybetmiştir (1107).

(Cevap C)

7. Selçuklular Gaznelilerle yaptığı Dandanakan Savaşı'ndan sonra Horasan'ı ele geçirerek Selçuklu Devleti'nin kuruluşunu tamamlamış, Türk-İslam ve Dünya tarihinin akışını değiştirecek bir süreci başlatmışlardır. Horasan'da kurulan Selçuklular Afganistan, İran, Azerbaycan, hatta Anadolu yönünde genişleme siyaseti gütmüşlerdir.

(Cevap E)

8. Hz. Ömer, göreve geldikten sonra Bizans İmparatorluğu'na karşı Suriye cephesindeki savaflara da ara verilmeden devam edilmesini istedi. Hz. Ebû Bekir Dönemi'nde kazanılan Ecnadeyn Zaferi'nden (13/634) sonra Hz. Ömer devrinde yapılan Fihl Savaşı'nda da Müslümanlar, Bizans kuvvetlerine büyük zayıflık verdirdiler (28 Zilkade 13 / 23 Ocak 635). Müslümanların bu başarıları üzerine Bizans İmparatoru Heraklios, Hristiyan Arapların ve Ermenilerin katıldığı 50.000 ile 100.000 kişi arasında olduğu tahmin edilen bir ordu hazırlayarak art arda gelen bu yenilgilere bir son vermeyi düşündü. Bizans'ın yaptığı savaş hazırlıklarını öğrenen Hâlid b. Velîd, Humus ve Dımaşk'taki kuvvetleri de çağırarak ve sayıları 25.000'i aşan askerleriyle Yermük vadisine geldi. Savaşmadan beklenen üç aydan sonra yapılan meydan savaşında (20 Ağustos 636) Bizans ordusu çok ağır bir yenilgiye uğradı ve bölgedeki bütün şehirler Müslümanların eline geçti.

(Cevap C)

9. Hz. Muhammed Rumlarla savaşmak için yola çıkan İslâm ordusuna "Komutanınız Zeyd Bin Harise'dir. Ona itaat ediniz, Zeyd şehid olursa o zaman Cafer b. Ebû Talip'e itaat ediniz. Cafer şehid olursa komutanınız Abdullah b. Revaha'dır." buyurmuştur. Daha sonra komutanlığı Halid bin Velid almıştır. Buna göre Ebû Ubeyde b. Cerrah, Mute Savaşı'nın komutanlarından değildir.

(Cevap B)

10. Hicret'in ardından Mekke'den Medine'ye gelenler muhacirîn (hicret edenler), onlara kucak açan Medineliler ise Ensar (yardımcılar) adını almıştır.

(Cevap A)

11. Hz. Muhammed'in vahiy kâtipleri içinde Übey b. Kâb'dan sonra Medine'de en çok vahiy yazan Hz. Zeyd b. Sabit ayrıca tercümanlık yapmış âlim sahabelerin meşhurlarındandır. Aynı zamanda Hz. Ebu-bekir Dönemi'nde Kur'an'ı mushaf (kitap) haline getiren heyetin de başkanlığını yürütmüştür.

(Cevap D)

12. Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan ile Bizans İmparatoru I. Manuel arasında 17 Eylül 1176'da gerçekleşen Miryokefalon Savaşı ile Anadolu'daki Türk hakimiyeti kesinlik kazanmıştır.

(Cevap B)

13. Pasinler Savaşı, 18 Eylül 1948'de Erzurum'un Pasinler bölgesinde Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında yapılan ilk savaştır. Bu savaşla, Anadolu'ya ilk Türk yerleşmeleri başlamış ve Türklerin Anadolu'ya yaptıkları akınlar sistemli hale gelmiştir.

(Cevap C)

14. Karamanoğlu Mehmet Bey 13 Mayıs 1277'de "Bugünden sonra hiçkimse divanda, dergahta, mecliste ve meydanda Türkçe'den başka dil konuşmayacak" buyuran bir ferman çıkartıp Türkçe'yi resmi dil ilan etmiştir. Resmi dillerinin Türkçe olması, Karahanlılar ile Karamanoğullarının ortak özelliğidir.

(Cevap E)

15. Abbasilerde merkezi otoritenin zayıflaması ve emirül ümeraların askeri ve idari yetkilerinin giderek artması, imparatorluk topraklarında Tavaif-i Müluk adı verilen devletlerin kurulmasına ve ülkenin parçalanmasına neden olmuştur.

(Cevap A)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Kur'an-ı Kerim'de Uhud Savaşı hakkındaki ayetlerden bazılarında Müslümanların yara aldığı fakat buna karşılık müşriklerin de yara aldığı (Âl-i İmrân 3/140), iş konusunda tartışıp isyan ettikleri, arkalarından çağırırken bazı mü'minlerin kimseye bakmadan kaçtıkları (Âl-i İmrân 3/153, 154), belirtilmiştir. Müslümanların, başkalarını iki kat uğrattığı musibete kendileri uğrayınca "Bunasil oldu?" dedikleri haber verilmekte ve buna karşı Hz. Peygamber'in "Bu kendinizdendir" cevabını vermesi istenmektedir (Âl-i İmrân 3/165). Resûlullah ölse veya öldürülse bile Müslümanların savaş meydanında ve İslâm'da sebat etmeleri gerektiği (Âl-i İmrân 3/144) belirtilmektedir. Okçuların verilen emre uymamaları can kaybına sebep olmuştur. Bu da zaferin sabırla ve komutanın emirlerine itaatle elde edileceğini göstermektedir. Ganimet elde etme arzusu, Allah rızasını kazanmanın ve Hz. Peygamber'e itaatın önüne geçmemelidir. Bunun aksine uygulamalar yenilgiye yol açmıştır. Müslüman'a gevşeklik, ümitsizlik yakışmaz.

(Cevap E)

2. Yabancı kültürle ait eserlerin toplanması Emevîler devrinden itibaren başlamıştır. Abbasîler devrinde Bağdat'ta kurulan Beytül-Hikme'de ise toplanan bu eserlerin tercümesi yapılmıştır. Kütüphane ve rasathaneden oluşan Beytül-Hikme, bir araştırma ve tercüme merkezi kimliği taşımaktadır.

(Cevap D)

3. Tuğrul Bey'in görevlendirdiği İbrahim Yinal komutasındaki Türkler Erzurum, Gümüşhane, Ağrı havalisine yayılınca Türkleri bertaraf etmek isteyen Gürcü Prensi Liparites Bizans ordusu ile birleşerek Pasinler (Hasankale) yakınlarında savaş yaşandı. Pasinler Savaşı (1048) denilen bu savaşta Türk ordusu galip geldi. Selçuklu ile Bizans arasındaki ilk diplomatik ilişkinin bu savaştan sonra kurulduğu tahmin edilmektedir. Buna göre Pasinler Savaşı 1048 yılında Bizans-Selçuklu arasında yapılmıştır.

(Cevap C)

4. Soruda verilen her üç emirlik Endülüs Emevi Devleti'nin yıkılmasından sonra ortaya çıkmıştır.

Cehveriler, Cehver b. Muhammed tarafından Kurtuba merkezli olarak 1031'de kurulmuştur. Cehverilere Abbadiler son verdi.

Abbadiler ise İşbiliye merkezli bir emirliktir. Kurucusu Muhammed b. Abbad Arap asıllı olup İşbiliye kadısı idi. Abbadiler, 1091'de Murabıtlar tarafından ortadan kaldırıldı.

Eftasiler, Endülüs'ün batısında Badayoz merkezli bir emirliktir. Kurucusu Berberi asıllı olan Abdullah b. Muhammed'dir. Eftasiler, 1094'te Murabıtlar tarafından ortadan kaldırıldı.

(Cevap E)

5. Soruda özelliği verilen devlet Karakoyunlulardır. Karakoyunlular, Ankara Savaşı öncesinde Timur'a karşı Yıldırım Beyazıt tarafında yer almışlardır. Karakoyunlu Devleti 1469'da Akkoyunlular tarafından yıkılmıştır.

(Cevap E)

6. Soruda özelliği verilen bilim adamı Biruni'dir. Biruni Gazne Devleti'nde yaşamış ve Gazneli Mahmut'un himayesini görmüştür. Gazneli Mahmut, Biruni için: "Sarayımın en değerli hazinesi" ifadesini kullanmıştır. Biruni, Hint tarihi ve kültürü ile ilgili de araştırmalar yapmıştır. Kitabı Saydele eseri ise eczacılığa dairdir.

(Cevap B)

7. Abbasi Devleti'nin Mısır'a vali olarak atadığı Türk komutan Ahmet bin Tolun, Abbasi otoritesinin zayıfladığı sırada bağımsızlığını ilan ederek Tolunoğlu Devleti'ni kurmuştur. Bu devlet, 1882'ye kadar Mısır'da egemen olan Türk hâkimiyetinin öncüsü olmuştur. Tolunoğlu Devleti 868-905 yılları arasında Mısır'da hâkim olmuş, Abbasiler tarafından yıkılmıştır.

(Cevap A)

8. Türkiye Selçuklularının askeri teşkilatı esas itibarıyla Büyük Selçuklu askeri teşkilatının devamı niteliğindedir.

Gulâm sistemi Türkiye Selçuklularında da uygulanmış ve doğrudan sultana bağlı askerler Gulaman-ı dergahtan seçilip bunlara Gulaman-ı hass denmiştir.

Türkiye Selçuklu ordusunda muhtelif yollarla temin edilip gulamhanelerde ciddi bir eğitimden geçirilen gulamlardan seçilmiş daimi, maaşlı, profesyonel askerler vardır. İktâ sisteminden sağlanan askerler ordunun temelini oluşturmuştur.

Türkiye Selçuklu ordusunda ihtiyaç halinde temin edilen ücretli askerler ve yardımcı kuvvetler de yer almıştır.

Subaşılar vilayetlerin ya da daha küçük idari birimlerin, kalelerin idari ve askeri işlerinden sorumludur.

(Cevap B)

9. Karadeniz'in kuzey bölgelerine hâkim olan Altınorda Devleti, Timur'un saldırılarıyla zayıflamış ve daha sonra yıkılmıştır. Altınorda Devleti'nin yıkılmasıyla ortaya birçok Türk Hanlığı çıkmıştır. Bu hanlıklar arasında ilişkilerin zayıf olmasından faydalanan Rusya, bu hanlıkları hâkimiyeti altına almıştır. Türk hanlıklarını hâkimiyet altına alan Rusya güçlenmiş, 18 ve 19. yüzyıllarda Osmanlı'yı en çok uğraştıran devlet olmuştur.

(Cevap B)

10. Mama Hatun Kervansarayı, Üç Kümbetler ve Tepsi Minare Erzurum'da yer alan mimari eserlerdir. Bu eserler 1072'de Erzurum ve çevresine hâkim olan Saltuklular tarafından yapılmıştır.

(Cevap C)

11. Zaman zaman hükümrânlık hukukunu zedeleyen Türkmen beylerinin gücünü kırmak amacıyla Anadolu Selçuklu Devleti de Büyük Selçukluların uyguladığı gulâm sistemini uygulamıştır. Satın alınmak veya esir edilmek suretiyle ele geçirilen ve gulâm adı verilen köleler, belli bir eğitimden geçtikten sonra kişisel yeteneklerine göre asker, sivil, devlet adamı ihtiyacını karşılamak amacıyla devlet kadrolarında istihdam edilirdi. Böylece arkalarındaki kalabalıklara dayanarak devlete kafa tutabilen beyler yerine; ailesi ve bir avuç insandan oluşan maiyetinden başka kimsesi olmayan sadık hizmetkâr sınıfı ortaya çıkmıştır. Buldukları mevki ve her şeylerini efendilerine borçlu olan gulâmlar hizmette kusur etmeleri halinde malları müsadere, kendileri de katledilmek suretiyle itaat çizgisinde tutuluyordu.

(Cevap D)

12. Soruda verilen eserler, I. Dönem Türk Beyliklerden Danişmentlilere aittir. Özellikle Yağlıbasan Medresesi önemlidir. Çünkü bu medrese, Anadolu'da yapılan ilk medresedir.

(Cevap D)

13. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Bizans ordusu yok olduğu için Bizans'ın mukavemet gücü kırılmış ve Türkler fethettikleri bölgelere güvenle yerleşme imkanı bulmuşlardır. Fetihden sonra Anadolu'ya yoğun bir Türk göçü olmuş, büyük kısmı Türk hakimiyetine geçmiştir. Zaferden sonra Anadolu'nun fethini hızlandırmak amacıyla fetheden komutana fethettiği bölge "kılıç hakkı" olarak verilince Anadolu beylikleri kurulmuştur. Bizans, yaptığı antlaşma ile Selçuklu tâbiyetini kabul etmiş, ancak imparator tahttan indirildiği için geçerli olmamıştır. Bizans tekrar toparlanıp saldırıya geçmediğinden "C" seçeneğindeki ifade yanlıştır.

(Cevap C)

14. Türk-İslam devletlerinde Emir-i Dad, örfi hukukun en başındaki isimdir.

(Cevap A)

15. Malabadi Köprüsü, Haburman Köprüsü Diyarbakır ili sınırları içerisinde yer alır. Mardin ve Diyarbakır yöresine 12 ve 14. yüzyıllarda hâkim olan I. Dönem Türk Beyliği Artuklulardır ve soruda verilen eserler Artuklular tarafından yapılmıştır.

(Cevap E)

16. Abbasi halifesi maruz kaldığı Şii baskısından dolayı Karahanlılardan yardım istememiştir. Bu durumun sebebi, Karahanlıların siyasi yönden pek fazla etkili olmamasıdır. Çünkü ortada Büyük Selçuklu ve Gazneli gibi iki güçlü devlet bulunuyordu. Dolayısıyla halife de bu devletlerden yardım istemiştir.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Utbi, Gazneliler döneminde yaşamış ve Gazneli Mahmut tarafından himaye görmüştür. Utbi'nin çalışma alanı ise tarihtir. Tarih-i Yemin adlı eser Utbi'ye aittir.

(Cevap B)

2. Türkiye Selçuklu Devleti İlhanelilere bağlandıktan sonra üst düzey makamları almak, Moğol yöneticilerine yaranmak için birbirleriyle yarışan devlet adamları kendilerini bu görevlere tayin edenleri memnun etmek amacıyla kanun dışı uygulamalarda bulunmuşlardır. Moğol istilasından kaçıp özellikle batı bölgelerinde biriken Türkmenler işgalcilere karşı ve hükümete karşı tepkilydiler. Bu sebeple de sık sık isyana teşebbüs ediyorlardı.

(Cevap C)

3. Mısır'a hâkim olan Türk devletleri sırasıyla;

- Tolunoğulları (868–905)
- İhşitler (935–969)
- Eyyubiler (1174–1250)
- Memlükler (1250–1517)dir.

(Cevap D)

4. Soruda özellikleri verilen beylik Danişmentilerdir. Bu beylik Alp Arslan'ın komutanlarından Danişment Gazi tarafından kurulmuştur. Anadolu'da Yağbasan diye bilinen ilk medreseyi Danişmentliler yapmıştır. Malatya Ulu Camii ve Nixsar Ulu Camii, Danişmentlilere ait eserler arasında yer alır.

(Cevap C)

5. Abbasiler devlet ve ordu teşkilatında Türklerden oldukça fazla yararlanmışlardır. Abbasilerin Mısır'a vali olarak gönderdiği Ahmet bin Tolun ve Muhammed bin Toğaç gibi Türk komutanlar burada Tolunoğulları ve İhşitler devletlerini kurdular. Azerbaycan bölgesine Abbasiler tarafından vali olarak atanan Afşin bin Divdad ise Sacoğulları adıyla devlet kurmuştur.

(Cevap E)

6. İlimleri ilk defa sınıflandıran ve bununla ilgili İhsa'ul Ulum adlı eseri yazan Farabi'dir. Farabi siyasetle de ilgilenmiş ve ideal toplumu anlattığı El-Medinetül Fazıla'yı kaleme almıştır. Aristo'yu en iyi açıklayan filozof olduğu için kendisine Muallimi Sani denmiştir.

(Cevap A)

7. Mescid-i Nebevi içerisinde eğitim ve öğretim faaliyetleri için ayrılan kısma "suffe" denilmiştir. Suffe daha sonraki dönemlerde İslam dünyasındaki ilk yüksek öğretim kurumu olarak kabul edilmiştir. Mescid-i Nebevi'nin yapıldığı dönemde, Medine'de evleri yahut kalacak yakınları olmayan sahabelerin barınabilmeleri amacıyla da kullanılan suffe, kısa süre sonra bu sahabelerin eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirdiği bir yer haline geldi. Suffe'de kalanlar genellikle yoksul ve kimsesiz bekar sahabeler olup, bunların geçimini bizzat Hz. Peygamber veya zengin sahabeler üstlenirdi. İçlerinde gücü kuvveti yerinde olanlar gündüzleri mescide su taşıyarak ve dağdan getirdikleri odunları satarak ihtiyaçlarını temin etmeye çalışır, geceleri de Kur'an tilaveti yapar, yahut ilimle meşgul olurlardı.

(Cevap C)

8. Hudeybiye Antlaşması 628 yılında Hicretin 6. yılında yapılmıştır. Müslümanların Mekke'ye gelişine Mekke ileri gelenleri itiraz etmiş, Mekke yakınlarındaki Hudeybiye'de buluşarak Hudeybiye Antlaşması'nı imzalamışlardır. Antlaşma ile Müslümanların Mekkelilerle eşitliği sağlanmış ve birçok kabilenin Hz. Peygamberle ittifak yapması sonucu Medine'nin hakimiyeti öne çıkmıştır. On yılı kapsayan anlaşmayla Müslümanlar ertesi yıl Mekke'ye Hac seferinde bulunmak ve orada üç gün kalma hakkını da elde etmişlerdir.

(Cevap E)

9. Hz. Muhammed Dönemi'nde 628 yılında Hayber, 630 yılında Mekke müşriklerden alınmıştır. Hz. Muhammed'in vefatından önce gerçekleştirdiği askeri seferlerin sonuncusu Tebük Seferi (630) olmuştur. Burada hiç savaş yapılmamış, kuzey sınırlarının emniyeti için bir anlaşma yapılmıştır.

(Cevap C)

10. Tarih boyunca ilim ve sanatın gelişmesinde himaye unsuru büyük önem taşır. Makam, mevki sahiplerinin âlim, edip veya şairleri himaye ve teşvik etmeleri onların şanındandır. Çünkü yazılan her eser kendisine övgüler düzülerek ithaf edileceği için onun adının yayılmasını ve yaşatılmasını sağlamıştır.

(Cevap B)

11. Gulam sistemi esir veya satın alma yoluyla elde edilen kölelerin devletin ihtiyacı olan askeri ve sivil bürokrasi mensuplarını yetiştirmek üzere eğitilip devlet hizmetine alınmasıdır. Bunlar yedi yıllık bir eğitimden sonra liyakat ve güvenilirliklerine göre devlet kapısında göreve başladılar. Genelde askeri statüde olduklarından "emir" unvanını kullanırlardı. Osmanlıların devşirme sistemi olarak uyguladığı bu sistemin temeli Karahanlılara dayanmaktadır.

(Cevap D)

12. **Nesa** (1035) – Selçuklular kazanmıştır.
Serahs (1038) – Selçuklular kazanmıştır.
Ulyâ-âbâd (1039) – Selçuklular yenildiler.
Dandanakan (1040) – Selçuklu kazanarak kuruluş sürecini tamamlamıştır.
Katvan Savaşı (1141) Gaznelilerin Moğol Karahitaylar ile yaptığı bir savaştır.

(Cevap D)

13. Süleyman bin Abdülmelik halife olunca I. Velid zamanında başlatılan sefer hazırlıklarını hızlandırdı. Hazırlıkları yerinde görmek ve orduyu yolcu etmek için Bizans'a yönelik seferlerde üs olarak kullanılan Halep yakınlarındaki Dabık'a geldi. Ardından yaklaşık 100.000 kişilik ordunun başına Bizans cephesinin ünlü kumandanlarından kardeşi Mesleme'yi getirerek Eylül 715'te buradan yola çıkardı. İstanbul'u fethetme kararlılığını göstermek için İslam ordusu Bizans başkentine girinceye kadar Dabık'tan ayrılmayacağına yemin etti; Mesleme'ye de fethi gerçekleştirmeden veya kendisinden yeni bir emir almadan geri dönmemesini söyledi. Mesleme, Çanakkale Boğazı'ndan Trakya'ya geçerek Ağustos 716'da İstanbul'u kuşattı. Mesleme, kuşatmayı Süleyman bin Abdülmelik'in vefatına kadar sürdürdü.

(Cevap E)

14. Tolunoğulları, Akşitler, Memlükler ve Eyyubiler Mısır'da kurulan Türk devletleridir. Ancak Fatımiler Türk devleti olmayıp Mısır'da kurulmuş bir Şii Arap devletidir.

(Cevap E)

15. Amr bin As, Mısır seferi için Hz. Ömer'i ikna ettikten sonra emrine verilen 4000 kişilik orduyla harekete geçti. Ocak 640'ta Ferema'yı almasının ardından Aynişems'te Bizanslılarla karşılaştı. Medine'den gönderilen Zübeyr bin Avam komutasında 5000 kişilik kuvvetle birleşerek Bizans ordusunu mağlup etti. Stratejik açıdan çok önemli olan Babilon Kalesi'nin fethiyle de (641) Müslümanlar bölgede tutunabilecekleri bir mevki ele geçirecekleri deltanın güneye ilişkisini kestiler. Daha sonra Amr bin As İskenderiye'ye yöneldi. Müslümanlara direnemeyeceklerini anlayan Bizans kuvvetleri Eylül 642'de şehri teslim ettiler. Bu esnada İslam ordusunun diğer kısmı Feyyum ve buradan hareketle Asvan'a kadar Yukarı Mısır'ı ele geçirdi. Böylece üç yıl gibi kısa bir sürede Mısır'ın fethini tamamlayan Amr b. As "Mısır Fatih" unvanını aldı.

(Cevap B)

16. Medine halkı, Yezid'e olan tepkilerinden dolayı Medine'de yaşayan ve sayıları 1000'i bulan Ümeyye ailesi mensuplarını ailenin en yaşlı ve ileri geleni Merven bin Hakem'in malikânesinde kuşatma altına aldılar. Bunun üzerine Yezid, Müslim bin Ukbe el Mürri'yi 12.000 kişilik kuvvetle Medine'ye gönderdi. 683'te yapılan ve Harre Savaşı olarak bilinen savaş Medinelilerin yenilgisiyle sonuçlandı. Emevi ordusu Medine'yi üç gün boyunca yağmaladı. Harre Savaşı çoğu sahabe olmak üzere pek çok Müslüman'ın ölmesine yol açtı.

(Cevap E)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Hakem Olayı, İslam tarihinde Hz. Ali ve Muaviye arasındaki anlaşmazlığın hakemler vasıtasıyla halledilmeye çalışıldığı gelişmenin adıdır. Hakem Olayı sırasında Hz. Ali, savaşın durdurulmasında etkin olan Kinde kabilesi liderlerinden Eş'as bin Kays ve taraftarlarının baskısıyla, baştan beri insanları bu çatışmaların dışında kalmaya çağıran Ebu Musa El-Eşari'yi hakem tayin etmeye mecbur kalmıştır.

(Cevap B)

2. İbn-i Bacce ve İbn-i Rüşd Endülüs'te doğmuş ve yetişmiş filozoflardır. Fakat Şihabüddin Yahya es-Suhreverdi, bugünkü İran'ın kuzeyindeki Zencan şehrine bağlı Suhreverd köyünde 1166 yılında doğmuştur. O, bir Azeri Türkü'dür. İlköğretimini köyünde tamamladıktan sonra gençlik yıllarında yüksek tahsil için, bugün Azerbaycan sınırları içinde olan meşhur Merağa şehrine gitmiştir. Oradan İsfahan'a geçmiş, orada da dönemin bilginlerinden dersler alarak eğitimini tamamlamıştır.

(Cevap D)

3. Türkiye Selçuklusunun önemli bir sosyal kurumu Ahiliklidir. Ahiliğin burada ortaya çıkışı Sultan I. Keykavus döneminde olmuştur. Ahi liderlerden Ahi Çoban ve Ahi Ahmed Moğol işgali gibi dış tehlikeler sırasında buldukları şehirleri savunmuşlardır. Ahiler Mevleviye ve daha sonra ortaya çıkan bazı tarikatlarda şeyh, halife veya mürid olarak yer almışlardır. Ahiler esnaf teşkilatındaki kişilerden oluşur. Ahi teşkilatı hakkında bilgiler Selçuklular döneminden çok beylikler döneminde XIV. yüzyılın ikinci yarısında Anadolu'ya gelen seyyah İbn-i Battuta ve geç tarihli fütüvvetnamelere dayanmaktadır.

(Cevap D)

4. Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılışını hızlandıran faktörler arasında Moğol istilası dışında şehzade isyanları, liyakat sahibi sultan ve devlet erkânının olmaması yer almaktadır. Halktan toplanan ağır vergiler ve Moğol kumandanlarının Anadolu'da çıkardığı isyanlar da etkili olmuştur. Pek çok araştırmacı Türkiye Selçuklularının 1308'de II. Mesud'un ölümüyle yıkıldığını kabul etmekle beraber Selçuklu hanedanının varlığına İlhanlıların 1318'de Anadolu valiliğine görevlendirdiği Timurtaş son vermiştir. Timurtaş Noyan Anadolu'ya geldikten sonra Türkiye Selçuklu hanedanı mensuplarından hayatta olanları tespit edip ele geçirdiklerini kadın-çocuk ayırt etmeden öldürmüştür.

(Cevap C)

5. Kindi, ilk Müslüman filozof olarak kabul edilir. Soyu, Güney Yemen'de oturan meşhur bir Arap kabilesi Kinde'den gelir. Tam adı, Yakup bin İshak el-Kindi'dir. Batı'da Alkindus ismiyle meşhurdur. Kindi, babasının valilik yaptığı Kufe şehrinde yaklaşık 792 yılında doğmuştur. İlk eğitimini Basra'da almıştır. Yüksek öğrenim için Bağdat'a gelen Kindi, burada iyi bir bilim adamı olarak yetişmiştir. Bu nedenle Abbasi Halifesi Me'mun, onu 829 yılında açtığı Beytül Hikme'ye bilim adamı olarak atamıştır. Daha sonra orada müdürlük de yapmıştır. Bize kadar ulaşan eserlerinden bazıları şunlardır: Akıl Risalesi, Felsefe Sözlüğü ve Ruh Risalesi.

(Cevap E)

6. Eyaletlerdeki kadılar vali tarafından tayin edilirken daha sonra halifeler merkezde veya eyaletlerde kendi adlarına görev yapacak kadıları bizzat tayin etmeye başladılar. Ancak şehirlerin yerleşim alanları genişleyip nüfusları artınca buralara birden fazla kadı tayin etmek gerekti. Bunun üzerine Abbasi Halifesi Harun Reşid, adli işleri yürütmek ve görevlendirilecek kadıların seçiminde kendisine yardımcı olması için Hanefi mezhebinin meşhur hukukçusu Ebu Yusuf'u Kadilkudat olarak atadı. Böylece ilk kadilkudat atamasını Harun Reşid yapmıştır. kadilkudatlar, halife adına ve onun vekili sıfatıyla görev yaptıklarından Kadilkudatlık süresi belli bir sınırlamaya tabi değildi.

(Cevap A)

7. III. Abdurrahman'a kadar Endülüs hükümdarları emir unvanıyla yetinmişler, başka herhangi bir unvan kullanmamışlardı. Ancak III. Abdurrahman'dan itibaren bu durum değişti. Zira o Şii Fatimilerin halifelik iddiasıyla ortaya çıkmasını, Abbasi Halifesi Muktedirin (908-982) Fatimilere karşı bir şey yapamamasını da düşünerek hilafet kurumuna sahip çıkmaya karar verdi. Zaten ülkesindeki durumu da kendisinin halifeliği ilan etmesi için uygundu. Bu sebeplerle III. Abdurrahman 16 Ocak 929'da kendisini halife ilan etti. Yayınladığı ve etrafa gönderdiği fermanlarla da bunun kendi hakları olduğunu belirtti. Böylece III. Abdurrahman ilk defa halife unvanını kullanan Endülüs Emevi hükümdarı oldu.

(Cevap D)

8. X. yüzyılda Kitayların Moğolistan'dan sürülmesi Kıpçak boy birliğinin bozulmasına neden oldu. Göçler sebebiyle ciddi baskıya maruz kalan Oğuzlar siyasi, sosyal ve ekonomik sıkıntılar sonucu yerlerinden oynamak zorunda kaldılar. Hazar Denizi'nin güneyine inen Oğuz toplulukları İslamiyet'i benimseyerek Maverünnehir'de toplanmaya başladılar. Oğuz göçlerinin sebebi Kıpçak birliğinin dağılması olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

9. Türk devletlerinde sık sık yaşanan taht kavgaları ve şehzadelerin isyan etmelerinde hanedanın bütün erkek çocuklarının tahta çıkma hakkına sahip olması (Kut anlayışı) ve boy beylerinin devlet nezdindeki temsil gücünden dolayı mevcut birliği bozup yenisini kurabilecek güce sahip olmalarıdır. Kut anlayışına göre taht iddiasına giren hanedan mensupları ihtiyaç duyduğu askeri ise devleti teşkil eden boylardan sağlayabilmekte idiler. Bundan dolayı C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

10. Oğuzlar kendilerini doğrudan Sultan Sancar'a bağlı sayarak tayin edilen yöneticilerle sorunlar yaşamışlardır. Vergi tahsildarlarının kanunsuz hareket etmeleri ve yerleşik halka zulmetmeleri, Belh Valisi Kamaç'ın Oğuzları sultana şikâyet etmesi Oğuzların isyan etmelerine neden olmuştur.

Gulâm sisteminin Oğuz isyanında bir etkisi olmamıştır. Oğuz isyanında ayrıca yönetimde İranlılara daha çok görev verilmesinin de etkisi olmuştur.

(Cevap E)

11. Selçuklular XI. – XIV. yüzyıllarda Türkistan, Horasan, İran, Afganistan, Irak, Suriye ve Anadolu'da hüküm sürmüş olan devletin ve onu yöneten hanedanın adıdır. Selçukluların bilinen ilk atası Dukak'tır. Yenikent Yabgusunda "subaşı" olarak görev yapan "demir yaylı" unvanına sahip Dukak'ın ölmesiyle oğlu Selçuk "subaşı" olmuştur.

(Cevap B)

12. Selçukluların Haçlılarla mücadele etmesi, uzun süre Haçlı saldırılarına karşı koymaya çalışması, onu oyalamış, Anadolu'nun fethinin, Türkleşme ve İslamlaşma sürecinin uzamasına yol açmıştır.

(Cevap E)

13. Büyük ve Anadolu Selçuklularında hükümet ve divan üyeleri ile sultan arasındaki yazışmaları, konuşma ve buluşmaları temin eden aracılar Hacib, bunların başına da Hacib-ül Hüccab denirdi.

(Cevap A)

14. Oğuzlar, Büyük Selçuklu merkezinden tayin edilen şahneler (Şihne) vasıtasıyla yönetilmiştir. Şahneler; boy ile devlet arasındaki irtibatı sağlamak, devleti temsil etmek, otlak ve su kaynaklarını tespit etmek, yerleşiklere karşı uygunsuz hareketleri önlemek, vergileri tahsil etmekle görevlidirler. Şahnelere ordu kurmak gibi bir görev verilmemiş olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

15. Büyük Selçuklu toprakları üzerinde kurulan Atabeylikler;

- Salgurlular (Fars – 1147-1284)
- İldenizoğulları (Azerbaycan – 1146-1225)
- Beğ-Teginoğulları (Erbil – 1146-1232)
- Böriler (Şam – 1128-1154)
- Zengiler (Musul-Halep – 1127-1259)

Buna göre Atabeylik eşleştirmelerinden E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

16. Peçenekler, İstanbul'u almak isteyen Çaka Bey ile anlaştılar. Buna göre Peçenekler karadan, Çaka Bey denizden İstanbul'u kuşatacaktı. Bizans bu tehlikeyden kendini başka bir Türk kavmi olan Kıpçakların yardımıyla kurtardı. Kıpçaklarla anlaşılan Bizans karşısında Peçenekler ağır yenilgi aldılar.

(Cevap D)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Saray görevlilerinden;

Hace-i buzurg: Büyük hacip, baş hacip olur sultan ile Divan-ı Âla arasındaki irtibatı sağlar.

Vekil-i der: Sultan ile vezir arasında aracılık yapan görevlidir.

Emir-i dad: Adalet emiri – Nizamülmülk'ün siyasetnamesinde Emir-i haresen olarak geçer. İlk Büyük Selçuklu'da kullanılmıştır.

Üstadüddar: Saray harcamalarını kontrol ederdi. Kendisine Vekil-i Has da denirdi.

Emir-i Candar: Sarayın güvenliğinden sorumludur.

Şarabdar: Sultanın içeceklerinden sorumludur.

(Cevap C)

2. İran merkezli kurulan ve İran Selçukluları olarak da isimlendirilen Büyük Selçuklu Devleti'nde üzerinde yaşanan coğrafya ve halkın çoğunluğunun Türk olmasının da etkisiyle saray dili Türkçe, ilim dili Arapça, resmî dil Farsça, edebiyat dili Farsça'dır.

(Cevap D)

3. Hacib, saray teşkilatında görevlidir. Kadi'l kudat şer'i hukukun başıdır. Ancak Türk-İslam devletlerinde en büyük mahkeme Divan-ı Mezalim olup bunun başkanlığını da sultan yapmaktaydı. Sultan yasama, yürütme ve yargının da başı olduğundan en yüksek yetkili kişidir.

(Cevap D)

4. Kudüs'teki mimari eserlerden en önemlileri arasında Emevi Halifesi Velid tarafından yaptırıldığı düşünülen Mescidül-Aksa ve Ömer Cami olarak bilinen Abdülmelik tarafından yaptırılan Kubbetü's-Sahra sayılabilir. Buna göre, Kubbetü's-Sahra Kudüs'tedir.

(Cevap B)

5. Anadolu'nun Türkler tarafından fethiyle ilgili olarak ilk keşif amaçlı akınlar Çağrı Bey tarafından 1015-1021 yılları arasında Doğu Anadolu'ya yapılmıştır. Türk akınları başladığında Bizans'ın doğu sınırı Azerbaycan ve Kafkasya'ya kadar uzanmaktadır. Yurt bulmak amacıyla batıya yönelen Türkmen boylarını Büyük Selçuklu sultanları Anadolu'ya yönlendirmiş ve fetihleri teşvik etmiştir. Anadolu, Bizans hâkimiyetinde bulunduğu için ilk Türk akınları Bizans'a karşı yapılmıştır. Türklerin sahil bölgelerine inmesi Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan beyliklerden olan Çaka Beyliği ile olmuştur. Fakat Haçlı Seferlerinden dolayı kayıplar yaşandığı için ciddi anlamda denizcilige yönelme Miryokefalon Savaşı'ndan sonra olmuştur.

(Cevap E)

6. Haçlı Seferlerinin sebepleri arasında;

- Roma İmparatorluğu'nun çöküşü üzerine Avrupa'da giderek yaygınlaşan feodalizmin yol açtığı sosyal çöküntü
- Malazgirt Savaşı'ndan sonra askeri gücü kırılan Bizans'ın Türk ilerleyişine karşı papalıktan yardım istemesi
- Papalığın Balkanlara geçmesi an meselesi olan Türkleri tehdit olarak görmesi
- Evrensel bir din haline gelen İslamiyet'in Hristiyanlık için tehdit oluşturması
- Doğunun zenginliklerine ulaşma arzusu
- Senyör ve derebeylerin yeni topraklar elde etme amaçları gibi faktörler sayılabilir.

Fakat Haçlı Seferlerinin Yahudilerle ilgili bir gerekçesi olmayıp "D" seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

7. Türkiye Selçuklu Devleti'nin çok vasıflı, akıllı, adaletli, faziletli, dindar bir hükümdar olarak tarif edilen sultanı I. Alâaddin Keykubâd gayrimüslim tebaasına da adaletle muamele ederdi. Sultanın ilme değer vermesi, alim ve sanatkarları himaye etmesi, devletin ekonomik gücünün ve refahının yükselmesinin sunduğu cazibe yanında Moğol istilasından kaçan alimler de bu dönemde Anadolu'ya akın etmiştir.

(Cevap A)

8. 1220'de başlayan Moğol istilası ile Horasan, İran, Azerbaycan üzerinden gelen Türkmenler I. Alâaddin Keykubâd zamanında iskan edilmiştir. Zamanla gelenlerin sayısının artması, yeteneksiz idareciler ve Türkmenleri aşağılayan devşirme zihniyetin özellikle güneydoğu bölgesinde biriken Türkmenlerin iskan ve istihdam sorunlarına duyarsız kalmaları isyana neden olmuştur. Babaî İsyanı'nın sebepleri arasında Türkmenlerin iskan yerlerini beğenmemeleri olmayıp "E" seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

9. Türkiye Selçuklu Devleti'nin Moğol istilası nedeniyle çöküş sürecine girdiği dönemde Uç Türkmenleri tarafından kurulan en büyük beylik Karamanoğulları'dır. Oğuzların Avşar boyuna mensup Karamanoğulları 1228 yılında I. Alâaddin Keykubâd tarafından Ermenek bölgesine yerleştirilmişlerdir.

Karaman Bey Dönemi'nde ve Mehmet Bey döneminde Moğollara ve Selçuklulara karşı mücadele etmişlerdir. Güneri Bey zamanında 1286'da Ermenilerin idaresinde Tarsus'a sefer düzenlemişlerdir. Mehmet Bey Dönemi'nde Siyavuş İsyanı'nı organize etmişlerdir. XIII. asrın ilk çeyreğinde Azerbaycan ve Şirvan bölgesinden Anadolu'ya gelen Karamanoğulları'na 1497 yılında uzun süre mücadele ettikleri Osmanlılar son vermiştir.

(Cevap B)

10. Saray hükümdarların hem evi, hem de devleti yönettikleri iki farklı işlevi olan mekandır. Türkiye Selçuklu sultanlarına ait saraylar arasında Konya'daki Alaeddin Köşkü, Kayseri'deki Keykubadiye Sarayı, Beyşehir'deki Kubadabad Sarayı, Alaiye Sarayı, Alara Kalesi Kasrı, Antalya Sarayı vardır.

Sarayda sultanın yakın hizmetini ve sarayın genel işlerini gören personel gulâm sistemiyle eğitilen kişilerden seçilmekteydi. Sultanın haremde tabip ve muabbir (rüya tabircisi), mutrib, mutribeler (çalgıcı) gibi hizmetkârlar bulunmaktadır.

Sarayın en büyük amiri Melikül hüccab (emir-i hacib) dir. Sultanın ve sarayın güvenliğinden Emir-i Candar sorumludur.

Saray emirlerinin asıl vazifelerinden başka ikinci ve üçüncü görevleri vardır. Kılıç ehlienden olan bu emirler seferde komutanlık yapmakta veya elçi olarak gönderilmekteydiler.

(Cevap C)

11. Soruda özellikleri verilen İslam filozofu İbn-i Rüşd'tür. İbn-i Rüşd, Ebu Yakup Yusuf'un arzusuyla Aristo'nun eserlerini şerh etmeye başlar. Neredeyse ömrünün ikinci yarısını Aristo'nun eserleri üzerine şerhler yazmakla geçiren İbn Rüşd haklı olarak İslam dünyasında eş-şarih (Yorumcu) ve Batı'da "Commentator" lakabını kazanmıştır. İbn-i Rüşd'ün en önemli eseri Gazali'yi eleştirmek için yazdığı "Tehafütü't Tehafüt"tür.

(Cevap A)

12. Hz. Muhammed İslam Devleti'ni kurduğunda Medine başkent olmuştur. Medine'nin bu durumu Hz. Ebubekir, Ömer ve Osman döneminde de devam etti. Fakat Hz. Ali, Cemel Vak'ası'ndan sonra hilafet merkezini Medine'den Kufe'ye taşımıştır. Böylece Peygamberimizden beri İslam Devleti'nin başkenti Medine bu görevi Kufe'ye bırakmış oluyordu.

(Cevap B)

13. Yemame ve Ecnadeyn Savaşları Hz. Ebubekir Dönemi'nde meydana gelen savaşlardır. Fihl ve Yermük Savaşları ise Hz. Ömer Dönemi'nde meydana gelmiştir. Zatü's-Savari Savaşı ise Hz. Osman dönemi olaylarından. 200 gemilik İslam donanması, Finike açıklarında, 500 parçalık Bizans donanmasına karşı büyük bir zafer kazandı. Yelken direklerinin çokluğu sebebiyle "Zatü's-Savari" adı verilen bu zaferle Bizans'ın Doğu Akdeniz'deki hâkimiyetine son verildi. 655 yılında yapılan bu savaş Hulefa-yi Raşidin döneminin en büyük deniz savaşıdır.

(Cevap E)

14. İslamiyet'in ortaya çıktığı dönemde Asya'da Bizans, Çin, Göktürk ve Sasani devletleri bulunuyordu. Fakat Moğol Devleti daha sonra ortaya çıkmıştır. Moğollar, Cengiz Han zamanında bir devlet haline geldiler. Bu zaman dilimi de 1196 tarihine denk gelmektedir.

(Cevap D)

15. Hz. Muhammed soruda verilen her üç olaya da katılmıştır. Peygamberliğinden önce Ficar Savaşları ve Hilfü'l Fudûl Antlaşmasına katılmıştır. Peygamberliğinin 14. yılında da Bedir Savaşı'na katılmıştır. Ficar Savaşları Arap kabileleri arasında sık sık yapılan savaşlardır. Hilfü'l Fudûl Antlaşması ise Mekke'ye ticaret ve hac için gelen zayıf ve güçsüz kimselerin korunmasıyla ilgilidir. Bedir Savaşı ise 624 yılında Mekkeliler ile Müslümanlar arasında yapılan ilk savaştır.

(Cevap E)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. "Karahanlılar" diye bildiğimiz devletin ismi, Rus bilimci Grigorev tarafından 1874 yılında yaptığı bir çalışmada, hakanların kullandığı "kara" unvanına nispetle verilmiş suni bir isimdir. Bu isim bilim çevresinde genel bir kabul görmüş ve günümüze kadar da kullanılmıştır. Ancak Orta Çağ İslam kaynaklarında; devletin bilinen ilk hakanı olan Bilge Kadir Han ve çocuklarının atası Afrâsyâb'a nispetle "Afrâsyâblılar, Afrâsyâb Ailesi, Afrâsyâb Oğulları, Afrâsyâblı Hanlar, Afrâsyâblı Melikler, Afrâsyâblı Emîrler" şeklinde geçmektedir. Bunun dışında buldukları coğrafyaya nispetle "Hânân-ı Türkistan", "Türkistan Hanları", "Memleket-i Türk", "Zemîn-i Tûrân" ve "Memâlik-i Türkistan" isimleriyle de anılmışlardır. Devletin hem sistemine hem de kökenine atıfta bulunan Orta Çağ tarihçisi İbnü'l-Esîr de devleti "Hâniyye" ve Hakaniyye'nin yanında, "Hâniyyetü'l Etrâk" yani Türk Hanlığı ya da Türk Hakanlığı adıyla kaydetmiştir.

(Cevap E)

2. Orta Çağ'ın önemli bilim ve kültür merkezlerinden biri olan Abbasilere başkentlik yapmış ve kültürel faaliyetlere öncülük etmiş şehir Bağdat'tır. Nizamiye Medresesi de Bağdat'ta açılmıştır.

(Cevap D)

3. İktâ sistemi İslamiyet'in kabulünden sonra uygulanan bir sistemdir. Bu nedenle Harzemşahlar ve Karahanlılar uygulamış, Hazarlar ise İslamiyet öncesi bir Türk devleti olduğu için iktâ sistemini uygulamamıştır.

(Cevap A)

4. Hasan Sabbah, İbni Sina, Ömer Hayyam, Harezmi Türk-İslam devletleri sınırları içerisinde yaşamış ünlü isimlerdir. İbni Haldun Fas, Tunus, Mısır'da yaşamıştır. İbni Haldun'un Mukaddime adlı eseri ünlüdür.

(Cevap C)

5. Selahattin Eyyubi, 1187'de Hittin Savaşı'nda elde ettiği zafer sonrasında Kudüs'ü Haçlılardan geri almıştır. Ancak bu durum, papanın başını çektiği Hristiyan dünyasının III. Haçlı Seferi'ni başlatmasına sebep olmuştur.

(Cevap D)

6. Türk-İslam devletlerinde çarşı pazarda günlük ticari hayatı düzenlemekle görevli, Ahi teşkilatı ve narh teşkilatının belirlediği kurallara uyulup uyulmadığını denetleyen kurum muhtesipliktir.

(Cevap D)

7. Farabi: Aristo'dan sonra felsefede Muallimi Sani (İkinci öğretmen) olarak bilinir. Türk - İslam dünyasında pozitif bilimleri başlatmıştır. İslam felsefesinin ve siyaset biliminin kurucusu kabul edilir. Felsefe, matematik, astronomi, siyaset, fizik alanlarında toplam 160 civarında eser vermiştir.

Biruni: Başta geometri olmak üzere felsefe, astronomi, fizik, kimya gibi çeşitli bilim dallarında 100'den fazla eser vermiştir.

İbn-i Sina: Tıp, mantık, fizik, tabiat, din felsefesi alanlarında 220 civarında eser vermiştir. Avrupa'da "Avicenna" olarak tanınmıştır.

(Cevap B)

8. Hunat Hatun Medresesi Anadolu Selçuklu Dönemi'ne aittir.

(Cevap E)

9. Miri toprak, mülkiyeti devlete ait olan topraklardır. Türk-İslam devletlerinin tamamına yakınında mevcut topraklar devlete aitti. Ancak az sayıda da olsa şahsa ait (mülki) olan topraklar da mevcuttu. Toprağın sahibinin devlet olması onu işleten ve geçimini topraktan sağlayan köylünün üzerindeki otoriteyi artırmıştır. Toprağın sahibi devlet olduğu için üretim devletin tekelinde olmuştur. Halkın ağır vergiler altında ezilmesi, devlet gelirlerinin azalması ve buna bağlı olarak giderlerin artmasıyla ilgilidir.

(Cevap D)

10. Selçuklu Devleti'nin 1071 Malazgirt Savaşı öncesinde Anadolu'ya keşif amaçlı akınlar düzenlenmesi Anadolu'yu tanımaya dönüktür.

(Cevap B)

11. Hükümdarlık alametleri olarak şunlar benimsenmiştir:

- **Hutbe okutmak:** Cuma namazlarında imamın hutbede tabi olunan hükümdarın ismini ve unvanlarını zikrederek ona dua ve niyazda bulunması
- **Sancak:** Bayrak
- **Sikke:** Para bastırmak
- **Taht:** Hükümdarlık koltuğu
- **Çetr:** Saltanat şemsiyesi
- **Nevbet:** Saltanat davulu. Bir nevi mehter takımı
- **Tuğ:** Ucuna atkuyruğu tarzı püskülün bağlandığı ve tepesine altın yaldızlı topun geçirildiği mızrak
- **Tuğra:** Hükümdar mührü
- **Asa:** Hükümdarın taşıdığı baston
- **Hilat (Tiraz):** Hükümdarın adının ve lakabının yazılı olduğu elbise
- **Otağ:** Hükümdar çadırı
- **Tac:** Hükümdarlık başlığı (Türk-İslam devletlerindeki tac Hristiyan dünyasındaki tac gibi düşünülmemelidir.)

(Cevap C)

12. Sosyal devlet: Vatandaşların huzur ve refahını gerçekleştiren, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği, adaleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlet demektir.

Buna göre Karahanlıların,

- hastaneler kurmaları
- kervansaraylardaki konaklama hizmetlerini ücretsiz sunmaları
- fakir öğrencilere burs vermeleri sosyal devlet ilkesiyle doğrudan ilgilidir.

(Cevap B)

13. Şehname, Firdevsi'nin Gazneli Mahmut'a sunduğu eseridir. Tarih-i Yemini, Utbi'nin Gazneli Mahmut'a sunduğu tarih alanındaki eseridir. Asar-ı Bakiye ise Biruni'nin yine Gazneliler döneminde yazdığı eseridir.

(Cevap E)

14. 963-1187'de Afganistan, İran, Kuzey Hindistan'da egemen olan devlet Gaznelilerdir. İsmi Afganistan'ın Gazne şehrinden alan Gazneli Devleti, Alp Tigin tarafından kurulmuştur. Sultan Mahmut zamanında en parlak dönemini yaşayan Gazneli Devleti, 1040 yılında Büyük Selçuklu Devleti ile gerçekleşen Dandanakan Savaşı'yla yıkılış sürecine girmiş ve Afganistan yerlisi bir hanedan olan Gurlular tarafından yıkılmıştır.

(Cevap C)

15. Taht mücadeleleri yüzünden kardeş kavgaları yaşanmış, Türk devletleri çabuk yıkılmıştır. Cihan hâkimiyeti düşüncesi ise Türklerin sınırlarını genişletmek amacıyla sürekli mücadele etmelerine ortam hazırlamıştır.

(Cevap E)

16. Selçuklular Dönemi'nde (1038-1157) ülke içinde yaşanan en önemli sorunlardan biri göçebe Türkmen boylarının yerleşik hayata geçirilmesiydi. Selçuklular bu amaçla doğudan gelen göçmenleri sınır boylarına yerleştirmiştir. Bu sayede hem göçmenlerin ihtiyaçları karşılanmış, hem sınır güvenliği sağlanmış hem de Türkmenlerin yönetime bağlılığı artırılmıştır. Sınır boylarında akınlar düzenleyen Türkmen beyleri, ülke sınırlarının genişlemesine de katkıda bulunmuşlardır.

(Cevap E)

17. İktâ sistemi devlete ait toprakların işletme hakkının belli bir hizmet karşılığı asker ve memurlara verilmesidir. Bu sistemin faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Devlet otoritesinin taşranın en küçük birimlerine kadar uzanması ve taşrada tımarlı sipahiler aracılığıyla güvenliğin sağlanması
- İktâ sahiplerinin yetiştirmekle yükümlü olduğu askerlerin masraflarının devlet hazinesinden çıkmaması
- İktâ sahipleri aynı zamanda vergileri de topladığı için devletin vergi toplama yükünden kurtulması
- Toprağını boş bırakan köylünün ağır bir vergiye tabi tutulmasıyla üretimin sürekli hale gelmesi

(Cevap B)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Büyük Selçuklular Dönemi'nde dil, din, mezhep ayrılığı yapmaksızın herkese ibadet özgürlüğünün ve sosyal adaletin sağlanması; ayrıca devletin bilim adamlarına herhangi bir baskı yapmaması, halkın devlete olan güveninin artmasında ve devletin uzun süre ayakta kalmasında etkili olmuştur.

(Cevap E)

2. Cengiz Han, dağınık halde yaşayan Moğol kabilelerini ilk defa düzenli, teşkilatlı bir devlet yönetimi altında toplamıştır. Bu amaçla da Cengiz Han Yasaları olarak bilinen yasaları yapmıştır. Verilen açıklamada, yasaların hangi etnik gruba göre hazırlandığına dair bir bilgi yer almamaktadır.

(Cevap D)

3. Cengiz İmparatorluğu'nun parçalanmasından sonra Altın Orda, Çağatay, Kubilay ve İlhanlı Hanlıkları ortaya çıkmıştır. Timurlular Devleti de Çağatay Hanlığı içerisinde çıkmıştır. İlhanlı Devleti 1258-1336 yılları arasında faaliyet göstermiştir. İlhanlı Devleti en güçlü zamanında İran, Irak, Azerbaycan ve Anadolu'ya hâkim olmuştur. 1258'de Bağdat'ı ele geçiren İlhanlı hükümdarı Hülagü Han Abbasi Devleti'ne son vermiştir.

(Cevap A)

4. Abbasi halifesini Şii Büveyhi baskısına karşı koruyan ilk devlet Gaznelilerdir. Gazneli Mahmut bu faaliyetinden dolayı halifeden Sultan unvanı almıştır. 1055'te Büveyhoğullarına son vererek halife üzerindeki Şii baskısını tamamen ortadan kaldıran Türk devleti Büyük Selçuklulardır. Tuğrul Bey bu faaliyetten sonra halifeden unvan almıştır. İlhanlıların 1258'de Abbasi Devleti'ni yıkmaları üzerine halifeyi koruma altına alan Türk devleti Memlüklerdir. Doğru sıralama; III-I-II'dir.

(Cevap C)

5. Semerkant'ta rasathane kuran astronom Uluğ Bey'dir. Uluğ Bey, aynı zamanda bir devlet adamıdır. Timur Devleti'nde hükümdarlık yapmıştır. Uluğ Bey, 1402 Ankara Savaşı'nın galibi olan Timur'un da torunudur.

(Cevap E)

6. Soruda verilen devletlerden Karakoyunlular, Osmanlı Devleti ile mücadele etmemiştir. Timurlular, Osmanlılarla 1402 Ankara Savaşı'nı yapmışlardır. Memlükler, Osmanlı Devleti ile Mercidabık ve Ridaniye Savaşları'nı yaptılar. 1473 Otlukbeli Savaşı, Osmanlı-Akkoyunlu mücadelesidir. Safeviler ile Osmanlılar ise 1514 Çaldıran Savaşı'nda karşı karşıya gelmişlerdir.

(Cevap D)

7. Celali Takvimi; önemli bir matematikçi ve astronom olan Ömer Hayyam tarafından yapılmıştır. Takvim, mali işlerde kullanılmak amacıyla yapılmıştır ve Güneş yılı esaslıdır. Celali Takvim, Vezir Nizamülmülk tarafından Sultan Melikşah adına yaptırılmıştır. Zaten takvime adını veren Celali ismi, Sultan Melikşah'ın da lakabıdır.

(Cevap B)

8. Hz. Ömer devrinden itibaren her ay kadın-erkek, hür-köle ayrımı yapmaksızın herkese erzak dağıtımını uygulaması başlatılmıştır. Başkent Medine'de toplanan yiyecek ve giyeceklerin toplandığı merkeze Darür rızk adı verildi. Hz. Ömer döneminde kurumsallaşan bu müessese Ramazan ayı boyunca ve bayramlarda halkın yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarının karşılandığı bir yerdir.

(Cevap B)

9. A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadeler Gazneliler ile ilgilidir. Fakat Doğu'nun ve Batı'nın Sultanı unvanı Gazne hükümdarına değil, Tuğrul Bey'e verilmiştir. Gazne hükümdarı da halifeyi baskıdan kurtarmıştır. Ama Gazne hükümdarına sadece Sultan unvanı verilmiştir.

(Cevap E)

10. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan devletler Türk-İslam devletidir. Fakat Samanoğulları Devleti, bir Fars-İslam devleti olup Türk değildir. Samanoğulları, 874-999 yılları arasında siyasal varlık göstermiş ayrıca Horasan ve Maverünnehir bölgelerine hâkim olmuştur. Samanoğulları, Karahanlı Devleti'nin İslamiyet'i kabulünde önemli rol oynamıştır.

(Cevap D)

11. Harzemşah Devleti'nin Otrar valisi, Moğollara ait bir ticaret kervanını yağmalamış ve tüccarları da öldürmüştü. Bu olay üzerine Cengiz Han, Harzemşah hükümdarından Otrar valisinin iadesini istemiştir. Bu isteği reddedilen Cengiz Han harekete geçerek Harzemşah Devleti topraklarını ele geçirmiş, dünya tarihinde derin izler bırakan Moğol istilasını böylece başlamıştır.

(Cevap C)

12. Tolunoğulları Devleti'nin yıkılmasında çok uluslu olmalarının etkisi vardır. Bu devlette halk arasında; Araplar, Berberiler vardı. Gazneliler Devleti'nin yıkılması da çok uluslu olmasına bağlıdır. Özellikle Hindistan'da etnik çeşitlilik çok fazlaydı. Karahanlılar ise Türklerin yoğun yaşadığı bölgelerde kurulduğu için siyasi ömrünün son bulmasında çok ulusluluk durumunun etkisi olmamıştır.

(Cevap B)

13. Gazne sarayında Sultan Mahmut'un himayesinde yaşayan Biruni, değişik alanlarda çalışmalar yapmış ve eserler vermiştir. Biruni'ye ait Kitabus Saydele adlı eser eczacılığa dairdir. Bu eserde şifalı bitkiler ile ilgili bilgiler verilmiştir.

(Cevap A)

14. Çok uluslu bir yapıya sahip olduğu için ilk Türk-İslam imparatorluğu olarak değerlendirilen devlet Gaznelilerdir. Bu çok uluslu yapı aynı zamanda Gazne Devleti'nin sonunu da hızlandırmıştır. Karahanlıların kuruluşu Gaznelilerden öncedir. Fakat Karahanlıların hâkim olduğu topraklarda tamamen Türk nüfus çoğunlukta olduğu için bir imparatorluk olarak değerlendirilemez. Diğer seçeneklerde verilen devletler ise 11 ve 14. yüzyıllarda kurulmuştur.

(Cevap B)

15. Şii bir Arap devleti olan Fatımilere son vererek Mısır'da hâkim olan Türk devleti Eyyubilerdir. Eyyubiler 1174-1250 tarihleri arasında siyasi varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ayrıca Eyyubi Devleti'nin kurucusu olan Selahaddin Eyyubi, 1187 Hittin Savaşı'nda Kudüs'ü Haçlılardan almıştır.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Şii Büveyhoğulları Devleti, Abbasi halifesi üzerinde baskı uyguluyordu. Bunun üzerine halife Gazneli Mahmut'tan yardım istemiştir. Gazneli Mahmut Büveyhoğulları üzerine düzenlediği sefer sonucunda başarılı olmuş ve halifeyi baskıdan kurtarmıştır. Bu olay sonucunda halife, Gazneli Mahmut'a Sultan unvanını vermiştir.

(Cevap B)

2. II. öncülde yer alan Amil – Askeri vali eşleştirmesi yanlıştır. Türk-İslam devletlerinde vergi memuru amil olarak adlandırılmıştır. Türk-İslam devletlerinde iki çeşit askerî vali vardır. Bunlardan hanedan üyesi olan melik; olmayana ise şihne denilmiştir.

(Cevap B)

3. Türk tarihinde ilk kez Sultan unvanını kullanan hükümdar Gazneli Mahmut'tur. Abbasi halifesi maruz kaldığı Şii Büveyhi baskısından dolayı Gazneli Mahmut'tan yardım istemiştir. Gazneli Mahmut halifeyi Şii baskısından kurtarmıştır. Bu olay sonucunda halife tarafından Gazneli Mahmut'a Sultan unvanı verilmiştir.

(Cevap A)

4. 874-999 yılları arasında Maveraünnehir ve Horasan bölgelerine hâkim olan Samanoğulları, Karahanlı ve Gazneli devletlerinin İslam'a girmelerinde etkili olmuştur. Zaten Gazneli Devleti Samanoğullarının Herat Valisi Alptekin tarafından kurulmuştur.

(Cevap E)

5. 751 yılında Çin Orta Asya'yı ele geçirmek için harekete geçmişti. Bu sırada Abbasiler de Orta Asya'da ilerlemek istiyordu. Arap ve Çin orduları 751 Talas Savaşı'nda karşı karşıya geldiler. Türkler ise bu savaşta tarihî düşmanları olan Çinlilere karşı Arapların yanında yer aldı. Talas Savaşı'nın galibi Türk-Arap ittifakı olmuştur. Bu savaş ayrıca Türkler ve Araplar arasındaki ilişkilerin gelişmesinde etkili olmuştur.

(Cevap B)

6. • **Divan-ı inşa:** Yazışma divanı
• **Divan-ı ceş/cüdi:** Askeri işlere bakar
• **Divan-ı mal:** Devlet hazinesi
• **Divanürresail:** Resmi yazışmaları yapar.
• **Divanülharaç:** Devletin mali işlerine bakar.

Buna göre askerlere ait işleri düzenleyen divana "Divanülceş" denir.

(Cevap C)

7. Abbasi halifesi Harun Reşid, adli işleri yürütebilmek ve görevlendirilecek kadıların seçiminde kendisine yardımcı olması için Hanefi mezhebinin meşhur hukukçusu Ebu Yusuf'u "Kadilkudat" olarak atamıştır. Bundan sonra bu görevi üstlenenlerin kadıların tayin, terfi ve azli konusundaki yetkileri tedrici olarak artmıştır. Kadilkudatlar halife adına veya onun vekili olarak görev yapmışlardır.

(Cevap D)

8. Hülefa-i Raşid dönemi denilen Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'nin hilafetleriyle ilgili olarak bu halifeler ilk Müslümanlardır. Aynı zamanda Hz. Peygamberin yanında bulunmuş maddi ve manevi arkadaşlarıdır. Halifelerin seçiminde Medine'deki Müslümanların görüşü alınıp ona göre tayin ediliyorlardı. Hz. Ebubekir ve Hz. Ali Medine halkının seçimiyle Hz. Ömer halef bırakma suretiyle, Hz. Osman şura yoluyla halife oldu. Bu halifeler Kureyşlidirler. Siyasi ve askeri mücadele yoluyla halifelik makamına gelen Emevi ailesinden Muaviye'dir. Muaviye'den sonra halifeler "Müminlerin emiri" ünvanı yerine, Allah'ın halifesi anlamında "halifetullah" ünvanını kullanmaya başladılar.

(Cevap D)

9. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan eser-yazar eşleştirmeleri doğrudur. Fakat Siyasetname adlı eser Büyük Selçuklu veziri Nizamülmülk'e ait bir eser olup devlet yönetimi ile ilgilidir. Firdevsi'nin yazmış olduğu eser ise Türk-İran mücadelesini anlatan Şehname'dir. Firdevsi bu eserini Gazneli Mahmut'a sunmuştur.

(Cevap C)

10. İktâ sistemi Türklere İslam dünyasından geçmiş bir uygulamadır. Türklere ilk defa Büyük Selçuklular döneminde iktâ sistemini uygulamıştır. Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah zamanında 345.000 kişilik ordunun 300.000'i iktâ sistemi ile oluşturulmuştur. Böylece ordu için devlet hazinesinden masraf yapılmamıştır.

(Cevap A)

11. Cengiz İmparatorluğu'nun parçalanmasıyla ortaya dört hanlık çıkmıştır. Bunlar; Altınorda, Çağatay, İlhanlı ve Kubilay Hanlıkları'dır. Timurlular Devleti ise Çağatay Hanlığı içerisinde çıkmıştır. Soruda verilen devletlerden A, B, D ve E seçeneklerinde yer alanlar İslamlaşmıştır. Cengiz Han'ın torunu Kubilay Han tarafından Çin'de kurulan Kubilay Hanlığı ise İslamlaşmamıştır. Budizm'i kabul ederek Çinleşmişlerdir.

(Cevap C)

12. Uygurlar, Moğol hâkimiyetine girdikten sonra bu devlet içerisinde etkin hale gelmişlerdir. Moğollar, devlet yönetiminde Uygurlara yer vermişlerdir. Moğollar yazışmalarda Uygur alfabesini kullanmışlardır. Öyle ki Cengiz Yasaları da bu alfabe ile yazılmıştır. Bu yüzden Moğolların Türkleşmesinde Uygurlar etkili olmuştur.

(Cevap D)

13. Dede Korkut Hikâyeleri, Oğuz Türklerinin bilinen en eski epik destansı hikâyeleridir. On iki hikâyeden oluşan hikâyelerin XV. yüzyılda yazıya geçirildiği tahmin edilmektedir. Dede Korkut Hikâyeleri Oğuzlar ve Kıpçaklar arasındaki mücadeleyi anlatmaktadır.

(Cevap C)

14. Orhun Abideleri'nden, 13. yüzyıl başlarında Moğolların tarihini yazan İranlı tarihçi Cüveyni bahsetmiştir. Cüveyni, 1226 – 1283 yılları arasında yaşamış bir devlet adamı ve tarihçidir. Cüveyni'nin eserleri Moğol tarihiyle ilgili önemli bilgiler sunmuştur.

(Cevap E)

15. Türk-İslam devletlerinde şehir ve kasabada mülki idareten sorumlu sivil memura Amid denilmiştir.

Amil – Vergi memuru

Şihne – Askeri vali

Muhtesip – Çarşı ve pazar denetleyicisi

Melik – Hanedan üyesi askerî vali

(Cevap B)

16. • **Divan-ı Arz:** Ordunun maaşları, birliklerin ve teçhizatın kayıt ve kontrolü ile meşgul olan divandır.
- **Divan-ı İşraf:** Devletin mali ve idari işlerinin yolunda gidip gitmediğini teftiş eden divandır.
- **Divan-ı İstifa:** Devletin yıllık gelirleri ve vergilerin hesaplanması ile ilgilidir.
- **Divan-ı İnşa:** Devletin içte ve dışta bütün yazılı haberleşmesini idare eder.
- **Divan-ı Berid:** Merkezin vilayetler ile muharebelerini tanzim etmekle görevlidir.

(Cevap D)

17. Biruni ve İbn-i Sina birbirleriyle mektuplaşarak görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Zaman zaman birbirlerini eleştirdikleri bu mektuplardan birinde İbn-i Sina, Biruni'ye "tek tek olgular üzerinde durmanın bütünü görmeyi engelleyeceğini" yazması üzerine Biruni de İbn-i Sina'ya "gerçeklerin ayrıntıda ve teklerde gizli olduğunu" yazmıştır.

(Cevap D)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Cebir biliminin kurucusu olan, Ebu Abdullah Muhammed bin Musa, 9. yüzyılda Harezmi'de doğduğu için Harezmi adıyla tanınmaktadır. Harezmi'nin El Kitabül Muhtasar fi Hisabil Cebr vel Mukabele, "Cebir ve Mukabele Hesabı"nın özeti adlı çalışmasında birinci ve ikinci dereceden denklemlerin çözümleri, binom çarpımları, cebir problemleri gibi konular işlenmiştir.

(Cevap A)

2. • **Emir-i Hares:** Hükümdarın verdiği cezaları tatbik etmekle görevlidir.
- **Emir-i Alem:** Devletin bayrak ve sancağını taşıyan, onu muhafaza eden görevli.
- **Emir-i Candar:** Sarayı muhafaza etmekle görevli komutan.
- **Emir-i Şikâr:** Sultan'ın av için hazırlıklarını yapan ve ava gittiği zaman beraberinde bulunup hizmet eden görevli.
- **Nedimler:** Hükümdarı eğlendirmekle görevli kişiler.

(Cevap D)

3. Baba İshak İsyanı ya da Babailer İsyanı denilen ayaklanma, Anadolu'da Alevi nüfusun yoğun olduğu yerde 1250 yılında çıkmıştır. Baba İshak İsyanının çıktığı tarihte Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev'dir. II. Gıyaseddin Keyhüsrev 1237-1246 yılları arası Selçuklu tahtında oturmuştur.

(Cevap B)

4. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat Tahkikmalî'l Hind adlı eser Necmeddin Kübra'ya ait değildir. Bu eser El-Biruni'ye aittir. Bu eserde Hindistan'ın coğrafi yapısı, dağları, ırmakları, şehirleri, halkları, dinleri, ırkları, ölçü birimleri, edebiyatları, hayat tarzları hakkında ayrıntılı bilgiler vermiştir.

(Cevap E)

5. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan mimari eserler Karahanlılara aittir. Leşker-i Bazar Sarayı ise Gazneliler dönemine ait olup bugün Afganistan sınırları içerisinde kalmıştır. Fakat savaşlar dolayısıyla artık kalıntıları kalmamıştır.

(Cevap E)

6. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat Kitabüs Saydele adlı eser İbn-i Sina'ya ait değildir. Kitabüs Saydele, Biruni'ye ait bir eser olup eczacılıkla ilgilidir.

(Cevap C)

7. • **Divan-ı Berid:** Merkez ile vilayetler arası muhabeden sorumludur.
- **Divan-ı Arz:** Ordunun maaşları ve birliklerin teçhizatlarından sorumludur.
- **Divan-ı İnşa:** İç ve dış yazışmalardan sorumludur.
- **Divan-ı İstifa:** Devletin maliyesinden sorumludur.
- **Divan-ı İshraf:** Devletin, askerî ve yargı kurumları dışında kalan umumi teftişten sorumludur.

(Cevap E)

8. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan devletler Türk devletidir. Bunlar sırayla; Tolunoğulları, İhşitler, Eyyubiler ve Memlükler olmak üzere Mısır'da hâkim oldular. Fatimiler ise Türk devleti değildirler. Bu devlet Şii-Arap devletidir. Fatimiler, kendilerinin Hz. Fatma'nın soyundan geldiklerini iddia etmişlerdir.

(Cevap E)

9. Genellikle Türk ve Türk-İslam devletlerinde "Ülke hanedanın ortak malıdır." anlayışı hâkimdir. Fakat Memlûklerde bu durum görülmemiştir. Yani yönetimde tek bir hanedandan bahsedemeyiz. Memlûklerde her emrin hükümdar olma hakkı vardı. Memlûklerde güçlü olan emir hükümdar olabiliyordu.

(Cevap E)

10. Şii Büveyhi Devleti'nin Abbasi halifesine baskı yapması üzerine halife, Tuğrul Bey'den yardım istemiştir. Tuğrul Bey, 1055'te Bağdat seferine çıkarak Büveyhoğullarına son vermiş ve halifeyi baskıdan kurtarmıştır. Halife, Tuğrul Bey'in bu hizmetine karşılık ona "Doğu'nun ve Batı'nın Sultanı" unvanı ile birlikte iki de kılıç hediye etmiştir.

(Cevap C)

11. Gazneli Mahmut, Hindistan'a 17 sefer düzenleyerek İslam'ın Hindistan'da yayılmasını sağlamıştır. Böylece Hindistan'da yaşayan halkın önemli sayılacak bir kısmı Müslüman olmuştur. 1947'de Pakistan, Hindistan'dan ayrılarak kurulan Müslüman bir devlet olmuştur. Bangladeş de 1971'de kurulmuş bir İslam devletidir.

(Cevap B)

12. Türkiye Selçuklularından günümüze ulaşan ilk sikkeler I. Mesut dönemine aittir. Bakır olarak bastırılan bu sikkelerin ön yüzünde sultanın, "es-sultânu'l-muazzam" şeklinde unvanı bulunurken arka yüzünde Bizans hükümdarının tasviri bulunmaktadır. Yeni sikkelerin yerli halk tarafından da benimsenmesini sağlamak amacıyla böyle bir uygulamaya gidildiği tahmin edilmektedir. Basılan sikkelerin çoğunluğu gümüş dirhemler ve bakır felslerdir. Bunların üzerinde mızraklı süvari, ok atan süvari, arslan ve güneş gibi tasvirler yer almaktadır. Konya, Sivas ve Kayseri en fazla sikke basılan darphanelerin başında gelmektedir. Devletin ortak hükümdarlık döneminde basılan sikkelerde ise bu şehzadelerin hepsinin isimleri yer almıştır.

(Cevap A)

13. Saltuklu, Mengücek, Danişment, Artuklu ve Çaka Beyliği Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulup Anadolu Selçuklu Devleti hâkimiyetine girmiştir. Diğer seçeneklerdeki beylikler ise Köseadağ Savaşı'ndan sonra kurulmuş ve Osmanlı hâkimiyetine girmiş beyliklerdir.

(Cevap D)

- 14.
- **Bedesten:** Aynı büyüklükte kubbelerle örtülü çarşı yapısıdır.
 - **İmaret:** Yoksullara yemek dağıtmak amacıyla kurulmuş aşevleridir.
 - **Kervansaray:** Ticaret yolları üzerinde, tüccarların dinlenmeleri için yapılan konaklama yerleridir.
 - **Külliyeye:** Çoğunlukla bir cami etrafına yapılan medrese, imarethane (aşevi), şifahane, hamam, türbe, kütüphane gibi farklı işlevleri bir arada barındıran yapılar topluluğudur.
 - **Bimarhane:** Selçuklu ve Osmanlı döneminde hastaları iyileştirmek amacıyla yapılan hastanelerdir.

(Cevap B)

15. Gümrük vergilerinin düşürülmesi ülkeye yabancı malların girmesini kolaylaştırma ve uluslararası ticareti geliştirmeye yönelik bir girişimdir. Ticaretin güvenli olarak yapılmasıyla bir ilgisi yoktur.

(Cevap D)

16. Anadolu Selçuklu Devleti'ne ilk dönemlerde İznik başkentlik yapmış, ancak I. Haçlı Seferinden sonra başkent Konya'ya taşınmıştır. Fakat Kayseri hiçbir dönem Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapmamıştır.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. 1175-1262 yılları arasında "Ahi Evran" tarafından kurulan Ahi teşkilatı, farklı meslek grupları tarafından oluşturulmuş ticari, dinî, sosyal dayanışmayı amaçlayan bir esnaf örgütlenmesidir.

Ahi teşkilatı;

- üyeleri arasındaki sorunları çözümler,
- üretilen malların kalite kontrolünü yapar,
- usta - çırak ilişkisi içinde yeni esnaflar yetiştirir,
- esnaf arasında haksız rekabet yaşanmasını engeller,
- devletle esnaf teşkilatı arasındaki ilişkileri düzenlerdi. Ancak halk arasındaki uyumsuzlukların çözüme kavuşturulmasını sağlamak daha çok kadıların görev alanına girmektedir.

(Cevap E)

2. Hasankeyf Harabeleri Artuklulara aittir. Artuklular Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinden biridir. Malabadi Köprüsü, Haburman Geçidi Artuklulardan kalan diğer önemli mimari eserlerdir.

(Cevap B)

3. Savaşa ve barışa karar vermesi yasama, devlet adamlarını göreve atması yürütme, büyük davalara bakması da yargı gücünü kullandığına kanıttır.

(Cevap E)

4. Yer isimlerinin değiştirilmesi; Anadolu'nun Türkleştirilmeye çalışıldığını (A), yapıların yapılması Anadolu'nun bayındır (mamur) hale getirilmeye çalışıldığını (B), medrese, cami gibi yapılar halkın sosyal gereksinimlerinin karşılanmaya çalışıldığını (C), böylesine yatırımlar yapmaları vatanları gibi benimsediklerini (E) gösterir. Ancak istilacı politika izledikleri söylenemez. İzleselerdi böylesine yatırım faaliyetlerinde bulunmazlardı.

(Cevap D)

5. • **Pasinler Savaşı**, 1048'de Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında Anadolu egemenliği için yapılan ilk savaştır.
- **Malazgirt Savaşı**, 1071'de Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans arasında yine Anadolu egemenliği için yapılmıştır.
- **Miryokefalon Savaşı**, Anadolu egemenliği için 1176'da Anadolu Selçuklu Devleti ile Bizans arasında yapılmıştır.

Her üç savaşın da ortak yanı Bizans ile Anadolu egemenliği için yapılan savaşlar olmalarıdır.

(Cevap A)

6. Anadolu Selçuklu dönemi tıbbının, genel tıp tarihi içerisinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu dönemde tıp kurumlarının yaygınlaştırılmasıyla tıbbın topluma maledilmesi sağlanmıştır. Tıp eğitimi ile hasta tedavisinin birlikte yapıldığı dârüşşifalarda klinik tıbbın tüm gerekleri yerine getirilmiş, hekim yetiştirilmesine özel bir ihtimam gösterilmiştir. Ayrıca bu dönemde pek çok tıp eseri de kaleme alınmıştır. Bu dönemin en önemli yönlerinden birisi de tıp dilinin Türkleştirilmeye başlanması ve ilk kez Türkçe tıp eserlerinin kaleme alınmasıdır. Bu yöneliş 1220' li yıllarda Harizm'den Anadolu'ya gelen Hekim Bereke'nin Tuhfe-i Mübârizî adlı tercümesiyle başlamıştır.

(Cevap E)

7. Mostar Köprüsü, Mimar Sinan'ın öğrencisi Mimar Hayruddin tarafından 1566 yılında yapılan ve Bosna Hersek'te yer alan Osmanlılardan kalma bir eserdir.

(Cevap C)

8. Özellikleri verilen beylik Karamanoğullarıdır. Karamanoğulları, 1250–1487 yılları arasında kurulmuş Karaman merkezli bir beyliktir. 13. yüzyılda Anadolu'daki en güçlü beylik olan Karamanoğullarına Osmanlı Devleti son vermiştir.

(Cevap E)

9. Enderun Mektebi: Devşirme sistemiyle saraya alınan çocukların, Türk-İslam geleneklerine göre eğitilip, yönetim ve askerlik konusunda yetiştirildikleri saray okuludur. Osmanlı Padişahı II. Murat zamanında açılan Enderun, 1909 yılında kapatılarak yerine mülkiye açılmıştır.

(Cevap D)

10. • **Lonca Sistemi:** Her meslek grubu tarafından oluşturulmuş bir esnaf örgütlenmesidir. Bu teşkilatın ana amacı, gayrimüslim esnaf karşısında Müslüman esnafın gücünü koruyabilmektir.
- **İkta Sistemi:** Toprakların vergi gelirlerine göre bölümlere ayrılması ve rütbelere göre asker ve memurlara hizmet karşılığı olarak verilmesidir. İkta sistemi sayesinde hazineden para çıkmadan bir ordu oluşturulmuş ve üretimin devamlılığı sağlanmıştır.
- **Vakıf Sistemi:** Halkın dini ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilmek için hayır amaçlı hizmet veren kuruluşlardır.

(Cevap E)

11. Divriği Ulu Cami, bugün Sivas ilinin Divriği ilçesinde yer almaktadır. I. Dönem Türk beyliklerinden Mengücekler Sivas, Divriği ve Erzincan yöresinde kurulmuş ve Divriği Ulu Camii de bu beyliğe aittir. Divriği Ulu Camii, 1228–29 yıllarında Mengücekli Beyi Ahmed Şah tarafından yaptırılmıştır. Bu cami 1985 yılında UNESCO Dünya Miras listesine alınmıştır. Hunat Hatun Külliyesi Kayseri’de yer almaktadır. Alaaddin Camii ve Karatay Medresesi Konya’da bulunmaktadır. Sahip Ata Külliyesi de Konya’da bulunur.

(Cevap B)

12. Konya, Anadolu Selçuklu Devleti’ne başkentlik yapmış bir merkezdir. Dolayısıyla Karamanoğulları buraya hâkim oldukları için kendilerini Selçukluların devamı olarak görmüşlerdir. Bu düşünceden dolayı diğer beylikleri hâkimiyetleri altına almak için mücadele etmişlerdir.

Osmanlı ile mücadeleleri I. Murat zamanında başlayan Karamanoğulları, II. Beyazıt zamanında tamamen Osmanlı’ya katılmıştır.

(Cevap B)

13. Yakutiye Medresesi, Erzurum ilinde bulunmaktadır. 14. yüzyılda yaptırılan bu medrese, günümüzde müze olarak kullanılmaktadır. Dört eyvanlı ve kapalı avlulu medreselerin Anadolu’daki en büyük örneğidir.

(Cevap A)

14. Soru kökünde ikta askerlerinden bahsedilmektedir. İkta sahiplerinin yetiştirdiği bu askerler savaş zamanı orduya katılır, barış zamanında ise üretim denetmeni olarak çiftçilerin üretim koordinasyonunu sağlarlardı. Ordu içindeki en kalabalık grubu oluşturan ikta askerleri aracılığıyla devlet otoritesi en ücra köşelerde dahi hissedilmiştir.

(Cevap E)

15. Anadolu Selçukluları’nda çarşı – pazarda düzeni sağlayan ve fiyatları denetleyen, belediye işlerine bakan görevlilere “Muhtesip” denilirdi. Bu makam, Osmanlı Devleti’nde de aynı isim ve aynı görevle devam etmiştir.

(Cevap C)

16. Bedir Savaşı (624) sonucunda Müslümanlar güç kazanmıştır. İslam savaş hukukunun temel ilkeleri saptanmış (Fidye ve ganimet kuralı) ve Müslümanlar ilk zaferini kazanmıştır.

(Cevap B)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. Emevi idaresinden memnun olmayan çok çeşitli grupların birleşmesiyle Abbasi ihtilali ortaya çıkmıştır. Bu sebepler arasında Muaviye'nin hilafeti Hz. Ali ve oğullarından gaspettiği düşüncesi, Hz. Hüseyin'in Kerbela'da Yezid'in birlikleri tarafından katledilmesi karşısındaki iktidar mücadeleleri, Arap etnik unsuruna dayalı bir politika takip eden Emevilerin mevaliye karşı ayrımcı bir siyaset izlemesi, devlet imkanlarının bazı gruplara tahsis edilmesi ve Abbasi ailesine karşı yapılan baskılar bu hareketin temel sebeplerini oluşturur.

(Cevap C)

2. Harun Reşid Abbasi Devleti'nin sınırlarının en geniş olduğu dönemde tahta çıkmıştır. Dönemi huzur ve istikrar dönemi olarak anılır. Onun döneminde saray adeta bir ilim ve kültür merkezi haline gelmiş, Arap edebiyatındaki Binbir Gece Masallarına ilham vermiştir. İktisadi açıdan en parlak dönemini yaşayan Abbasilerin başkenti Bağdat uluslararası ticaretin kavşak noktalarından biri olmuştur. Abbasi-Türk ilişkilerinin de Harun Reşid devrinde başladığı kabul edilir.

(Cevap B)

3. Memun, Mutezile mezhebine temayil göstermiş Kur'an'ın yaratılmış olduğunu savunmuş ve bu düşünceleri adeta bir devlet politikası haline getirmiştir. Me'mun ilme ayrı bir değer vermiş, Yunanca gibi kadim medeniyetlere ait eserlerin Arapça'ya tercüme faaliyetleri bu dönemde hızlanmıştır. Döneminde din bilimlerinin yanında felsefe ve tabii bilimler alanında da çalışmalarla dönemi adeta İslam Rönesansı'nın başlangıcı olmuştur. Memun döneminde yönetimde İranlılardan yararlanma yoluna gidilmiş, bu da onların nüfuzunu artırmıştır. Memun döneminde Bizans'a karşı savaflara rağmen karşılıklı elçilik heyetleri gönderilmiştir. Bu elçilik heyetleri ile ilmi alanda işbirliği yapıldığı bilinmektedir. Binbir Gece Masallarına konu olan zaman Harun Reşid dönemidir.

(Cevap D)

4. Halife Memun döneminde ortaya çıkan fikri sorunların başında Kur'an'ın yaratılmış olup olmadığı (Hal-ku'l-Kur'an) meselesi gelmektedir. Aslında Mutezile ile Ehl-i Sünnet arasında fikri bir tartışma olarak ortaya çıkan bu mesele mutezile mezhebine temayül gösterenler tarafından ileri sürülmüştür.

(Cevap D)

5. Abbasi Devleti'ni müesseseleştiren Mansur'un en önemli başarılarından biri Bağdat şehrini kurmasıdır. Abbasi başkenti Enbar'ı güvenli bulmayan Mansur Dicle Nehri kenarında daire planlı Bağdat'ı başkent olarak kurmuştur. İlme meraklı olan halifenin kurduğu bu şehir uzun yıllar İslam dünyasının siyaset, ticaret, ilim, kültür ve medeniyet şehri olmuştur.

(Cevap C)

6. Harun Reşid döneminde de Alioğulları (Evlad-ı Ali) problemi devam etmiştir. Fah Savaşının ardından Fas'a giderek topladığı Berberilerle devlete başkaldıran İdris b. Abdullah isyanı onun zehirlenmesiyle son bulmuştur. Ancak İdris'in ölümü üzerine Berberiler kendisiyle aynı adı taşıyan oğlunu sultan ilan ederek İdrisiler Devletini kurdular. Buna göre, eyaletlerden kopuşların başlayarak bağımsız devletler ortaya çıkması Harun Reşid dönemine rastlamaktadır.

(Cevap A)

7. İktidarın Emevilerden Abbasilere geçişi basit bir nedenden değişikliği olmayıp İslam tarihinde büyük değişime sebep olmuştur. Devlet merkezi Suriye'den Irak'a nakledilmiş, devletin fetih siyaseti değişmiş, ordu da yeni düzenlemeler yapılmıştır. Suriyeliler ve Arapların mutlak hakimiyeti sona ermiş, mevali ile Araplar arasındaki ayrım bitmiştir. Devletin idari ve askeri kadrolarında Arap olmayan Müslümanlar da yer almıştır. Eskisi kadar idari kadrolarda yer almayan Araplar özellikle ilim ve kültürün gelişmesine katkıda bulunmuştur. Abbasiler döneminde Bağdat gibi önemli kültür ve ticaret merkezleri ortaya çıkmıştır. Abbasiler döneminde de saltanat devam etmiştir. Buna göre "E" seçeneğindeki ifade yanlıştır.

(Cevap E)

8. Arap kabilelerine eklenmiş Arap olmayan Müslümanlara mevali denmiştir. Emeviler döneminde ırkçılık olarak uygulanan bu kavram Abbasilerde ırkçılık boyutu terk edilerek kullanılmıştır. Abbasilerde farklı Müslümanlara da devlet görevi verilmesiyle devlet kadroları ve bürokraside mevaliler üstünlüğü ele geçirmiştir.

(Cevap C)

9. Büveyhoğulları 945 yılında Bağdat'a girerek hakimiyeti ele geçmiştir. Bu tarihten itibaren Abbasi halifelerinin tayin ve halinde Büveyhoğulları etkili olmuşlardır. Bu dönemde Bağdat İslam dünyasının merkezi olmaktan çıkmıştır. Büveyhoğullarının bu baskısı 1055 yılında Büyük Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'in Bağdat seferine kadar devam etmiştir. Tuğrul Bey Bağdat'a gelerek Abbasi halifesini Şii Büveyhoğulları baskısından kurtarmış gibi görünse de aslında hakimiyetin el değiştirmesinden başka bir anlam ifade etmemiş, Abbasi halifeleri Selçuklu hakimiyetine girmiştir.

(Cevap B)

10. XIII. asrın başlarına gelindiğinde Abbasilerin siyasi iktidarı iyice zayıflamış, halife emirlerine söz geçiremez hale gelmiştir. 1253 yılında Ön Asya seferine çıkan Cengiz Han'ın torunu Hülagü Han 1258'de Bağdat'a girmiştir. Böylece Abbasilerin başkenti ile birlikte halife Mustasım-Billah da Moğolların eline geçmiştir. Hülagü Han'ın Bağdat'a girerek Abbasi halifesini katletmesiyle Abbasi Devleti'nin siyasi varlığı sona ermiştir.

(Cevap D)

11. Abbasilerin Mısır valisi Ahmed b. Tolun tarafından kurulan Tolunoğulları halifelik idaresinde Türk bir yönetici tarafından kurulan ilk müstakim devlet olma özelliği taşımaktadır. Fustat'ı önemli bir merkez haline getiren Tolunoğulları'nın Ahmed b. Tolun Camii günümüzde Mısır'daki camiler içerisinde en önemlilerindedir. Mısır'da tıpkı Tolunoğulları gibi Türk asıllı diğer bir devlet ise İhşidilerdir. Abbasi devrinin önemli kumandanlarından Muhammed b. Tugc'un kurduğu İhşidler Suriye'nin tamamına hakim olmuştur. İdrisiler Fas'ta kurulmuştur, Ağlebiler Tunus'ta kurulmuş, Midrariler Fas'ta kurulmuş, Büveyhoğulları İran'da kurulmuş devletler olup kurucuları Türk değildir.

(Cevap A)

12. Abbasi hilafetinin zayıfladığı dönemde Kuzey Afrika'da kurulan Şii Fatimi Devleti 969'da Mısır'ı ele geçirecek önemli bir başarı kazanmıştır. Ardından Suriye, Hicaz ve Yemen'i topraklarına katmıştır. Fatimiler döneminde Bağdat'taki Abbasi Sünni hilafetinin yanında tarihte ilk defa Şii bir hilafet ortaya çıkmış ve bölgede Şia mezhebi yayılmıştır. Fatimiler döneminde Kahire ve ünlü eğitim kurumu Ezher kurulmuş, dini, felsefi, sosyal alanlarda çalışmalar yapılmıştır. Fakat Mısır halkının tamamının Şia mezhebini benimseyediği söylenemez.

(Cevap E)

13. Memlük Devleti 1250 yılında kurulmuştur. Devletin temellerini atan Aybek'in ölümünden sonra tahta çıkan Nureddin Ali'nin küçük yaşta olmasından yararlanan Kutuz Moğol tehlikesini bahane ederek 1259'da kendisini sultan ilan ettirmiştir. Kutuz döneminde 1260'ta Aynicalut mevkiinde yapılan savaşta mevki-dışı Ketboğa komutasındaki Moğol kuvvetlerini yenilgiye uğrattı. Bu savaş Moğolların bölgede ilk yenilgisidir ve Moğolların bölgeden atılmasının ilk adımıdır.

(Cevap C)

14. Haçlıların Müslümanlara ait bir ticaret kervanına saldırması üzerine istenen tazminata olumlu cevap almayan Selahaddin Eyyubi, Kudüs Haçlı topraklarına yaptığı seferde Hittin Savaşı'nda Haçlıları büyük bir yenilgiye uğrattı. (1187). Kudüs'ü ele geçirdiği gibi Haçlıların kurduğu Antakya Prensligi ve Trablus kontluğunu ilhak etti. Selahaddin'in bu Kudüs'teki başarısı Avrupa'da büyük hüznü ve yankı uyandırdı. Bütün Avrupa hükümdarları yeni bir haçlı seferine karar verdiler. Alman imparatoru, Fransa ve İngiltere krallarının da katıldığı III. Haçlı seferi düzenlendi.

(Cevap D)

15. Fatimiler, Kuzey Afrika, Mısır ve Suriye'de hakimiyet kurmuş ilk Şii hilafetidir. Kuzey Afrika'da ortaya çıkan devletin resmi mezhebi Şiiğin İsmaili koludur. Kuzey Afrika'daki Ağlebilerin başkenti Rekkade'nin ele geçirilmesiyle 909 yılında Fatimi Devleti resmen kurulmuştur.

(Cevap E)

16. Hz. Ömer zamanında sınırların hızla genişlemesine paralel olarak, devletin idari, adli, askeri ve mali örgütleri oluşturulmuş; böylece Arap-İslam devleti büyük ölçüde kurumsallaşmıştır.

(Cevap D)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. İlk ve Orta Çağlarda dünya ticaretinde hakim rol oynamış yolları gösteren haritaya bakıldığında, bu yollar ile ilgili olarak her üç öncüle de ulaşılabilir.

(Cevap D)

2. Memlûk tarihi, tahta çıkan Memlûklerin yerleştirildikleri mekanlar ve kökenleri nedeniyle Bahri (Türk) Memlûk dönemi (1250-1382) ve Burci (Çerkes) Memlûk dönemi olarak ikiye ayrılır. Memlûk Devleti 1250 yılında Aybek tarafından kurulmakla birlikte bölgedeki Haçlı ve Moğol tehlikelerini bertaraf eden ve idari yapıyı düzenleyen I. Baybars gerçek manada kurucusudur (1260-1277). Memlûkler hanedan sistemini benimsememişler ve genellikle aralarında bir emiri tahta çıkarmışlardır. Bu nedenle iktidar mücadeleleri çok kanlı olmuştur. Bahri Memlûk dönemi Haçlı ve Moğol tehlikelerinin bertaraf edilmesinin yanı sıra iktisadi açıdan da önemlidir. Osmanlılara karşı mücadele edemeyerek 1517 yılında tarih sahnesinden silinen Memlûklü dönemi eğitim ve bilim hayatının zirvesi olarak adlandırılabilir. Sünni mezhebe bağlı olan Memlûklerde Şiiğin yaygınlaşması beklenmeyip A seçeneği yanlıştır.

(Cevap A)

3. Beytül Hikme (Hikmet Evi), Abbasi Halifesi Me'mun tarafından Bağdat'ta 829 yılında kurulmuştur. Burada Müslüman bilginler, Aristo, Eflatun, Ptolemy (Batalmyus), Öklid, Galen gibi filozof ve bilginlerin eserlerini Arapça'ya tercüme ettirmiştir. Beytül Hikme özellikle yabancı felsefi ve bilimsel düşüncelerin İslam dünyasına geçmesinde büyük rol oynamıştır.

(Cevap A)

4. Meşşai ekolünün ilki kabul edilen Kindi'den İbn-i Rüşd'e bir kısım Müslüman filozofları Aristo etkisinde felsefe yaptıkları için "yürüyen" olarak nitelendirilmiştir. Bunun sebebi Aristo'nun öğrencilerine yürüyerek ders anlatmasıdır. Meşşai filozoflar çerçeve itibarıyla bilim anlayışında Aristo'yu takip ettikleri için bilimi, felsefi düşünceye, metafiziğe dayandırmışlardır. Bunun için bilim her şeyden önce zihinsel bir etkinlik olarak görülmüştür. Kindi, Farabi, İbni Sina, İbn Bacce ve İbni Rüşd bu ekolün en ünlü filozoflarıdır.

(Cevap B)

5. İslam tarihinde ilk mektep Hz. Peygamber'in evine bitişik açtığı mescidin giriş kısmı olan Suffa'dır. Abbasiler'de halife Me'mun Beytül Hikme'yi, Fatimiler Kahire'de Ezher'i, Büyük Selçuklular Bağdat'ta Nizamiye Medresesini açarak yüksek öğretim alanında hizmet vermişlerdir.

(Cevap D)

6. İslam dünyasına has vakıf kurumu ve sistemi, Kur'an'ın "Sadaka" ve peygamberimizin "Sadakai Cariye" kavramlarından doğmuştur. İslam'ın ilk dönemlerinden itibaren çeşitli türden özel amaçlı vakıflar kurulmuştur. Eğitim-öğretim vakıfları, para vakıfları, aş evleri vakıfları, hayvan vakıfları gibi değişik türden vakıflar vardır. Vakıflar Selçuklu ve Osmanlı döneminde yaygın hale gelmiştir.

(Cevap E)

7. İslam'ın temel ilk kaynağı Kur'an ve Sünnet'i anlamaya yönelik olarak ortaya çıkan dini ilimlerin öğretileri VIII. yüzyıldan itibaren çeşitli hukuki ve kelami mezheplere dönüşmüştür. Mutezile, Hariciye, Şia, Eşariye, Maturidiye temel kelami mezheplerdendir. Kelam ilmi İslam inancını ve onun akli savunmasını yapan, kaza-kader, imamet gibi konuları inceleyen bir disiplindir. Hanifilik, Şafilik, Malikilik, Hanbelilik, Zahirilik, İsmailiye gibi mezhepler hukuki (fıkhi) mezheplerden önemlileridir. Buna göre, mutezile kelami mezheplerden olup D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

8. Tarihten sosyolojiye birçok alanı içine alan beşeri bilimler Aristo'nun ilim anlayışına göre ilim veya bilim sayılmıyordu. İbni Haldun El-Mukaddime (Giriş) adlı eserinde "İlmul-Umran" (Kültür İlimi) adı altında başta tarih, sosyoloji ve ekonomiyi kültür biliminin disiplinleri olarak vaz etmiş ve kurallaştırmıştır. İbni Haldun doğa ve akli ilimler gibi kültür ilimlerini de nedensellik ilkesi gibi kendisine has ilkeleri olduğunu, değişim kurallarının da birer kural olduğunu ortaya koymuştur.

(Cevap B)

9. II, III ve IV numara ile gösterilen fetihler, yani Kuzey Afrika'da Mısır, Suriye, Filistin ve Irak'ın fethi Hulefa-i Reşidin, yani Dört Halife Dönemi'ne ait gelişmelerdir. Ancak I numara ile gösterilen İspanya Emeviler, V numara ile gösterilen Hindistan bölgesi Gazneliler tarafından fethedilmiş olup Hulefa-i Raşidin Dönemi bulunmamaktadır.

(Cevap B)

10. Hz. Ali'den sonra Kûfe'de Hz. Hasan'a biat edilmiştir. Ancak Hz. Hasan Müslümanlar arasında yeni bir savaşın çıkmaması ve mevcut siyasi ortamın iktidarının devamı için uygun olmadığını düşünerek halifelikten çekildi. (661) Kûfe'de Muaviye'ye yapılan biat ile İslam toplumunda iktidar mücadelesi geçici bir süre için sona erdi.

(Cevap E)

11. Beytülmal, devlete ait malların muhafaza edildiği fiziki yerin yanında devlete ait taşınır taşınmaz malların bütünü ve bunların idaresiyle ilgili idari ve tüzel kurumu ifade eder. Hz. Ebubekir, Hz. Ömer'in halifenin maaş almasının gerektiğini söylemesine kadar Beytülmal'den şahsi bir harcama yapmamıştır. Ancak Hz. Ebubekir döneminde halife ve bazı görevlilere ilk kez hazineden maaş bağlanmıştır.

(Cevap A)

- 12.
- **Cizye:** Gayri Müslimlerden askerlik karşılığı alınan vergi.
 - **Zekat:** Müslümanlardan % 2,5 ile % 10 oranında alınan vergi
 - **Haraç:** Gayri Müslimlerden alınan ürünlerin 1/5 oranındaki vergi.
 - **Humus:** Savaşta elde edilen ganimetlerin 1/5'inin hazineye verilmesi.
 - **Fey:** Gayri Müslimlerden alınan cizye, haraç vb. vergilerin ortak adıdır.

Buna göre, zekât sadece Müslümanlardan alınan vergidir.

(Cevap B)

13. Başkent ve diğer büyük merkezlerin emniyet ve asayişinin sağlanması, düzenin korunması, suçluların takibi ve yakalanması görevlerini yürüten emniyet güçlerine "Şurta" denir. Kurumun başındaki kişi "sabibüş-şurta" ünvanını taşır. Arap dünyasında emniyet örgütünün günümüzdeki adı da şurtadır. Şurtanın görevleri arasında emniyet ve asayiş sağlama, olağanüstü hallerde savaşa katılma, itfaiye işleri, elçilerin güvenliklerini temin etme, vergileri denetleme, ihbar ve ilan gibi idari ve sosyal alanlarla ilgilidir. Yargıya ilişkin yetkileri ise sanıkların yakalanıp sorguya çekilmesi, suçların ortaya çıkarılması ve suçu sabit olanların cezalarının uygulanması, cezaevi güvenliğinin sağlanması ve suçlulara engel olma sayılabilir. Elçilerin güvenliğini sağlamak Şurta teşkilatının idari görevi kapsamındadır.

(Cevap E)

14. Arap olmayan Müslüman bilim ve düşünce adamlarının kendi kültürlerini ortaya koymak ve Araplardan daha üstün olduklarını ispatlamak amacıyla başlattıkları şuuhiye akımı, Emevilerin izlediği Arap ırkçılığı politikasına bir tepkidir.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ

1. İlk fetihlerden itibaren tamamı Araplardan oluşan orduya mevali adı verilen Fars ve Kıpti kökenli Müslümanlar da alınmaya başlandı. Hz. Ömer halifelik merkezinden uzak yeni fethedilen bölgelerde asayiş ve fetihlerin devamını sağlayabilmek için Basra, Kufe ve Fustat gibi daimi ordugâh şehirleri kurdu. Bu şehirlere çeşitli Arap kabilelerine mensup askerleri aileleriyle birlikte yerleştirilerek daimi garnizonlar haline getirildi. Buna göre, İslam dünyasında ilk düzenli ordu Hz. Ömer döneminde kurulmuş olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

2. İlk denizcilik akınları ve donanma oluşturma çabalarına Hz. Ömer döneminde başlanmıştır. Fethedilen Suriye ve Mısır'ın askeri bakımdan korunması, Akdeniz ticaretinin devam ettirilmesi ve Bizans'la mücadeleye edebilmek için güçlü bir donanma kurulması gerekiyordu. Doğu Akdeniz'de Bizans'a üstünlük sağlamak, Anadolu'daki seferleri sürdürmek isteyen Hz. Osman döneminde Şam Valisi Muaviye tarafından ilk İslam donanması kurulmuştur. Hz. Osman döneminde Kıbrıs'a sefer düzenleyerek burayı fethetti. Alınan tedbirler ve uygulanan strateji sonucu Bizans'la yapılan Zatüs Savari deniz savaşında Bizans'ı yenerek Bizans'ın Doğu Akdeniz'deki hâkimiyetine son verdi.

(Cevap D)

3. Hz. Peygamber'in katıldığı bütün seferlere gazve denir. Hz. Peygamberin katıldığı gazve sayısı yirmi olup bunlardan ilki Veddan Gazvesi (623), sonuncusu Tebük Gazvesi (630)dir. Hz. Peygamber'in katılmayıp görevlendirdiği komutanlarla sevk ve idare ettiği seferlere seriyeye denir. Hz. Peygamberin gazve ve seriyyelerinin tamamını içeren ve bu konuda yazılan eserlere "Kitabül Megazi" denir.

(Cevap E)

4. Zırhlı aracın ilk örneği sayılabilecek "Debbabe"ler ilk olarak Taif kuşatmasında kullanılmıştır. Debbabe ilkel ve basit bir tür zırhlı araç sayılabilecek kuşatma silahıdır. Kalın ve sıkı ahşaptan tekerlekli olarak yapılır, kalaslarla örtülüp yanmaya karşı özel terbiye edilmiş deri ve köseleyle kaplanır ve kale duvarlarına tırmanmak için kullanılırdı.

(Cevap A)

5. Devlet başkanı veya onun adına yetki kullanan merci tarafından arazi başta olmak üzere taşınmaz mallarla maden ocağı vb. doğal kaynakların mülkiyet, işletme veya faydalanma hak ve imtiyazlarının ya da bir bölgenin vergi gelirlerinin uygun görülen kimsele tahsisine ikta denir. Zamanla ikta sisteminin seyri değişmiştir. Bazı hizmetlerine imtiyaz olarak komutanlara toprak verilmesiyle askeri ikta sistemine geçmiştir. Askeri ikta sistemi Büveyhiler tarafından başlatılmış, Selahaddin Eyyubi tarafından Mısır'a taşınmıştır. Buna göre sultan bir bölgeyi belli miktarda asker beslemek ve devletin savaş giderlerine katkıda bulunmak üzere ikta olarak verirdi. Bu sistem devamlı hazır asker bulundurmanın yanında toprakların da ekilip biçilmesini sağlardı. İktalar Divanül-Ceyş tarafından dağıtılırdı.

(Cevap B)

6. A, B, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Muaviye Dönemi'ne ait gelişmelerdir. Fakat Kerbela Olayı, Muaviye zamanında değil, oğlu Yezid döneminde gerçekleşmiştir. 10 Ekim 680 tarihinde günümüzdeki Irak'ın Kerbela şehrinde gerçekleşen bu olay ile, Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin ve taraftarları, Yezid tarafından şehit edilmiştir.

(Cevap C)

7. İslam tarihinde ilk gemiler fethedilen ve denize kıyısı olan Suriye, Mısır gibi sahil bölgelerinde inşa edildi. Gemilerin önemli bir kısmı İskenderiye, küçük çaplı olanları ise Sur, Akka, Trablusşam gibi tersanelerde yapılıyordu. Bir zamanlar dünyanın en büyük birkaç şehirden biri olan İskenderiye'de Müslümanlar fethettiğinde dönemin en büyük tersanesi vardı. Bizans döneminde Akdeniz'in en canlı pazarlarından biri olan bu şehirde en gelişmiş gemi sanayisi vardı.

(Cevap C)

8. İslam öncesi Arap Yarımadası'nda sık sık panayırıların yapıldığı, şenliklerin düzenlendiği Mekke aynı zamanda ticaret merkezidir. Mekke'nin bu kadar önemli olmasında şüphesiz Kâbe'nin burada olması etkilidir. Mekke bu vasfını İslamiyet'ten sonra muhafaza etmiş, Kâbe Müslümanlar için önemli ziyaret ve hac merkezi olarak büyük bir saygı görmüştür. Bağdat, Fustat, Vasıt, Samarra, Basra, Kufe, Kayrevan gibi şehirler İslam ülkesinin sınırları genişledikçe önemli kültür ve medeniyet merkezi kimliği kazanmışlardır.

(Cevap E)

9. İslam fetihleriyle birlikte başta İranlılar ve Türkler olmak üzere Hintli, Kıpti, Habeşli, Rum, Nebati ve Berberilerden de İslamiyet'i benimseyenler olmuştur. Daha önceki dönemlerden imparatorluk tecrübesi olmayan Araplar dinlerini benimseyen fakat kendi soylarından gelmeyen bu insanları tanımlamak için "mevali" terimini kullanmışlardır. Dolayısıyla mevaliyi ister köle ister Arap olmayan Müslümanlar şeklinde tanımlamak mümkündür. Emeviler Arap milliyetçiliğini benimsemişler, fethedilen yerlerde Arap olmayan Müslüman unsurları ikinci plana itmişlerdir. Abbasilerden itibaren ise mevali denen insanlar İslam toplumunun en temel dinamiklerinden birini oluşturmuşlardır. Araplar mevali kapsamında olmayıp B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

10. Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicret ettikten sonra Medine'de yaşayan Müslümanlar, Yahudiler ve müşrikleri kapsayan bir anayasa özelliği taşıyan Medine Sözleşmesi'ni hazırlaması, hicret öncesinde Medinelilerle Akabe Biatlarını gerçekleştirilmesi, Mekkeli putperestlerle Hudeybiye Barışını imzalaması ve Veda Haccı'nı yapması, peygamberlik dönemine ait gelişmelerdir. Fakat, Hz. Hatice ile 25 yaşındayken evlenmiştir. 40 yaşında da peygamber olduğu dikkate alınırsa, cevap D seçeneğidir.

(Cevap D)

11. Berid, Emeviler Dönemi'nde oluşturulan posta ve istihbarat teşkilatına verilen addır. Berid; haberci, ulak, postacı manalarına gelir. Berid teşkilatının başındaki kimseye Sahib-i Berid denirdi. Bu zât, halifenin güvendiği bir kişi olup doğrudan doğruya onunla irtibat kurardı. Yolların emniyeti ve bakımı, hırsızlıkların önlenmesi ve düşmanların yapacağı ani baskınlara karşı koymak Berid teşkilatının vazifeleri arasındaydı.

(Cevap A)

12. Hz. Ebubekir zamanında Zeyd bin Sabit başkanlığındaki bir kurul Kur'an'ı kitap haline getirdi. Bundaki amaç, ayetlerin kaybolmaması ve özgünlüğünün korunmasıdır.

(Cevap B)

13. İslam peygamberi Muhammed'in 622 yılında Mekke'den hicret etmek zorunda kaldığı, Mekke'nin 450km kuzeyindeki Medine kentinin Hicret'ten önceki adı Yesrib'dir. Şehrin ismi Hicret'ten sonra Hz. Muhammed tarafından "Medinet'ül Münevvere (Nurlanmış Şehir) olarak değiştirilmiştir.

(Cevap D)

14. Hz. Ömer Dönemi'nde fetih hareketlerinin artması ve cihat etkinliklerinin hız kazanmasıyla hums'u şerif gelirleri (ganimetlerin 1/5'i) artmış ve devletin gelir kaynaklarının artmasıyla da Beyt-ül mal adı verilen ilk devlet hazinesi oluşturulmuştur. Dolayısıyla doğru sıralama A seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap A)

15. Hz. Ali'nin halifeliğini tanımayan ve ona karşı hilafet mücadelesine giren Emeviler, Hz. Ali'ye karşı Şam valisi Muaviye'yi desteklemişler ve iki taraf arasında Sıffin Savaşı yapılmış, bu savaş sonunda yaşanan Hakem Olayı ile İslam dünyasında ilk ayrılıklar ortaya çıkmıştır. Hakem Olayı ile ortaya çıkan ilk ayrılıklar, Kerbela Olayı ile kesinlik kazanmış ve Müslümanlar Şiiiler ve Sünniler olmak üzere kesin olarak ikiye ayrılmıştır. Hz. Ali ile onun halifeliğini tanımayan Hz. Ayşe arasında gerçekleşen, Deve Olayı olarak anılan savaşı da Hz. Ali kazanmıştır. Dolayısıyla A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler, İslam dünyasında yaşanan iç çatışmalara örnektir. Ancak, Mekke'nin fethi bu duruma bir örnek olarak gösterilemez.

(Cevap E)

16. Emevilerin mevali politikası izleyerek, yani Arap ırkçılığı ve milliyetçiliği yaparak Arap olmayan diğer Müslümanları aşağılayıp onlara kötü davranmaları ve dışlamaları, Arap olmayan diğer milletlerin tepkisine yol açmış, dolayısıyla Emevilerin bu tutumuna Türkler ve İranlılar da büyük tepki göstermiştir.

(Cevap C)

1. Hudeybiye Antlaşması ile İslamiyet'in yayılması hızlanmış ve birkaç sene içerisinde neredeyse Arap Yarımadası'nın tamamına Müslümanlar hakim olmuştur. Ayrıca Mekkeliler, Hudeybiye Antlaşması ile Müslümanları resmen tanımıştır.

(Cevap A)

2. İslam Dini'nin Mekke'de yayılmasına Kureyş Kabilesi'nin ileri gelenleri şiddetle karşı çıktılar. Bunun en önemli nedeni, siyasal ve ekonomik üstünlüklerini kaybedecekleri endişesi olup sahip oldukları güç ve çıkarlarını korumak istemeleridir.

(Cevap A)

3. Emeviler döneminde Araplar kendilerini Arap olmayan diğer Müslümanlardan üstün görerek ırkçı bir siyaset izlemişlerdir. Abbasiler döneminde ise hoşgörü politikası izlenmiş ve Arap olmayan Müslümanlar devlet kademelerinde görev alabilmiştir. Bu durum Abbasi Devleti'nin siyasal ömrünün uzamasında etkili olmuştur.

(Cevap D)

4. Gaznelilerin hükümdarları için, İslamiyet öncesi Türklerde kullanılan han, hakan gibi unvanlar yerine, İslami bir unvan olan sultan unvanını kullanmaları, İslam Araplardan etkilendiklerine açık bir kanıttır.

(Cevap E)

5. Danişmentliler, Mengücekerler, Saltuklular ve Artuklular, Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında etkili olan ilk Türk beylikleridir. Fakat Dulkadiroğulları, Anadolu'nun fethi ve Türkleşmesi süreci ile ilgili olmayıp Köseadağ Savaşı'ndan sonra Anadolu Türk siyasal birliğinin bozulmasıyla kurulan II. Türk beyliklerinden birisidir.

(Cevap A)

6. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinden biri olan Çaka Beyliği, İzmir ve çevresinde ilk Türk denizcisi Çaka Bey tarafından kurulmuştur.

(Cevap D)

7. Türkler, İslamiyet'in kabulüyle birlikte ordu, mimari, hukuk ve sosyal alanlarda önemli değişimler yaşamışlardır. Ancak yönetim anlayışında bir değişim olmayıp İslamiyet öncesi Türklerde görülen "ülke hanedanın ortak malıdır." anlayışı İslamiyet'in kabulünden sonra da Türk yönetim anlayışının temelini oluşturmuştur. Veraset anlayışında herhangi bir değişim yaşanmamıştır.

(Cevap B)

8. Büyük Selçukluların Bizans ile yaptığı 1048 Pasinler Savaşı'nı Selçuklular kazanmış, bu savaşla Anadolu'ya ilk Türk yerleşmesi başlayarak Anadolu'ya yapılan Türk akınları daha sistemli bir hale gelmiş, Bizans'ın yenilebileceği anlaşılmıştır.

(Cevap C)

9. Kutadgu Bilig, 11. yüzyıl Karahanlı Türklerinden Yusuf Has Hacib'in Doğu Karahanlı hükümdarı Tabgaç Uluğ Buğra Kara Han'a atfen yazdığı ve taktim ettiği Orta Türkçe eserdir. Siyasetnamenin Türk edebiyatındaki ilk örneğidir.

(Cevap C)

10. Teokratik devlet, devlet yönetiminin ve egemenlik anlayışının dinsel esaslara dayandığı yönetim biçimidir. Dolayısıyla Türk-İslam devletlerinde sultanların hükümdarlığının Abbasi halifesi tarafından gönderilen bir menşurla onaylanması, teokratik yapıyla bağlantılı olup Türk-İslam devletlerinin teokratik özelliğini göstermektedir. Hükümdarlar Abbasi halifesinden menşur almakla dinsel etkenleri kullanıp monarşik güçlerini pekiştirmek istemişlerdir.

(Cevap B)

11. Hicaz bölgesine, yani kutsal topraklara hakim olan ilk Türk devleti Akşitler, diğer adları ile İhşidilerdir.

(Cevap D)

12. Kıbrıs'ın Müslümanlar tarafından fethi 649 yılında, Hz. Osman'ın hilafeti döneminde gerçekleşmiştir. Adanın Bizans'tan alınmasıyla Doğu Akdeniz'deki İslam üstünlüğü güçlenmiştir.

(Cevap B)

13. İlk dört halife göreve bir tür seçimle geldikleri için, Dört Halife Dönemi'ne "İslam Cumhuriyeti Dönemi" de denilmektedir. Hz. Muhammed'in ölümünden sonra seçimle iş başına gelen ilk halife Hz. Ebubekir olmuş, Ebubekir'le başlayan yeni dönem, İslam tarihinde Dört Halife Dönemi denilmiştir.

(Cevap E)

14. Türk mimarisinde en eski kervansaraylar, Karahanlılardan kalmış olup bunlara Ribat adı verilmiştir. Karahanlı kervansaraylarının mimarisi ve planları daha sonra, Büyük Selçukluların yaptırdığı kervansaraylarda geliştirilmiştir.

(Cevap E)

15. Mekkelilerin zulmünden kaçarak Medine'ye hicret eden Müslümanlar, ilk savaşlarını Mekkelilerle Bedir civarında yaparak, ilk zaferlerini kazanmış oldular. Böylece Müslümanlar, Hz. Muhammed önderliğinde Mekke müşrikleri ilk hezimetlerine uğrattılar. Bu zaferle Müslümanlar büyük itibar kazanmışlar ve İslam'ın tebliği daha rahat yapılmaya başlamıştır.

(Cevap A)

16. Pasinler Savaşı'nın (1048) Bizans ve Büyük Selçuklular arasında yapılan ilk önemli mücadele olduğu kabul edilir. Bu mağlubiyetle gücü kırılan Bizans, Malazgirt Savaşı'na kadar Büyük Selçukluların karşısına çıkamamıştır. Ayrıca, Anadolu'ya ilk Türk yerleşmeleri başlamıştır.

(Cevap E)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ - ENLER VE İLKLER

1. Hz. Muhammed Dönemi'nde yapılan ilk savaş Bedir, son savaş Tebük Seferi olmuştur. Mekkelilerle yapılan Bedir Savaşı'nı Müslümanlar kazanmışlar ve savaş Müslümanların daha da güç kazanmasını sağlamıştır. Tebük Seferi Hz. Muhammed'in son seferi olmuştur. Bizans'ın Arabistan üzerine büyük bir sefer düzenleyeceği haberleri üzerine Hz. Muhammed ordusuyla sefere çıkmıştır. Fakat Tebük mevkine gelindiğinde haberin asılsız olduğu öğrenilmiştir. İslam ordusu savaş yapmadan geri dönmüştür.

(Cevap D)

2. Tarihte sultan unvanını kullanan ilk Türk hükümdarı Gazneli Mahmut'tur. Abbasi halifesi, gerek kendisini Şii Büveyhoğulları'na karşı koruması, gerekse Hindistan'daki başarılı çalışmalarından dolayı Gazneli Mahmut'a sultan sanını vermiş ve böylece tarihte sultan unvanını kullanan ilk Türk hükümdarı Gazneli Mahmut olmuştur.

(Cevap E)

3. Hz. Osman zamanında Şam valisi Muaviye'nin çalışmaları ile ilk İslam donanması oluşturulmuş, Antalya-Finike açıklarında Zatü's Savari Savaşı'nda Bizanslılara karşı ilk deniz zaferi elde edilmiştir. 649'da Kıbrıs Adası fethedilmiştir.

(Cevap B)

4. 1071 Malazgirt Zaferi'yle Türkiye tarihi başlamış, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması süreci hız kazanarak Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur. Ayrıca Anadolu'da Türklere tek başına karşı koyabilecek askeri güç kalmamış, Bizans'ın Türklere karşı Avrupa'dan yardım istemesi Haçlı Seferlerine de zemin hazırlamıştır.

(Cevap D)

5. Emevi Ailesi'nden olan Hz. Osman, soyuna çok bağlı idi. Akrabalarını memuriyetlere atayarak haksızlıklar yaptı. Bu hareketleriyle İslamlar arasında hoşnutsuzluklara neden oldu.

(Cevap C)

6. Emeviler döneminde Muaviye'nin ölümünden sonra yerine oğlu Yezid'in geçmesiyle birlikte halifelik babadan oğula geçen saltanat şeklini almış ve halifelerin seçimle iş başına gelmesi dönemi sona ermiştir.

(Cevap D)

7. Kutadgu Bilig, Karahanlılar zamanında Yusuf Has Hacib tarafından yazılmıştır. İyi bir devlet yönetiminin nasıl olması gerektiğinin anlatıldığı eser, Türk-İslam edebiyatının ilk yazılı örneğidir.

(Cevap A)

8. Emevilerle Franklar arasında yapılan Puvatya Savaşı'nı Franklar kazanmış, böylece Müslümanların Avrupa'daki ilerleyişi durdurulmuştur. Puvatya Savaşı (732), Avrupa tarihinde bir dönüm noktası niteliği taşıyan savaşlardan biri olarak kabul edilmektedir. Avrupalı tarihçilere göre bu savaş, Avrupa topraklarının Müslüman Arap istilasından kurtarılması olarak değerlendirilmektedir.

(Cevap C)

9. Hz. Ömer döneminde sınırların hızla genişlemesine paralel olarak devletin idari, askeri, adli ve mali örgütleri oluşturulmuş; böylece Arap-İslam devleti büyük ölçüde kurumsallaşmıştır.

(Cevap A)

10. Müslümanların Arap Yarımadası'nın dışında ilk fetih hareketleri Suriye üzerine Hz. Ebubekir zamanında yapılmıştır. Ayrıca Sasanilerden Hire Beyliği alınmıştır.

(Cevap A)

11. Hz. Ali, Osman'ın öldürülmesi üzerine halife seçildi. Emevi ailesinden olanlar, Ali'nin halifeliğini tanımadılar. Osman'ın öldürülmesinde onun etkisi olduğu haberini yaydılar. Bu nedenle dönemi dinsel ve siyasal iktidar mücadeleleri, iç savaşlar ve ayrılıklarla geçmiştir. Cihat etkinlikleri durmuştur.

(Cevap A)

12. Türklerin İslamiyete hizmetleri en çok askeri alanda olmuş, Araplar Türklerin savaşçılık yeteneklerinden yararlanarak onları özellikle orduda kullanmışlardır. Türkler gerek İslamiyeti yayarak (Hindistan, Anadolu, Balkanlar), gerekse İslamiyeti koruyarak (Şiilere ve Hristiyanlara karşı) İslam dünyasına önemli hizmetlerde bulunmuşlardır.

(Cevap C)

13. Denizcilik çalışmaları yapan ilk Türk devleti Anadolu Selçuklu Devleti'dir. (Bu doğrultuda ilk çalışmayı yapan Emir Çaka Bey'dir.) Antalya, Alanya ve Sinop gibi limanları ele geçirecek buralarda tersaneler kurmuşlar ve bir deniz gücüne sahip olmuşlardır.

(Cevap E)

14. Karluklar, 751 Talas Savaşı'nda Çinlilere karşı Müslüman Arapları desteklemişler (Orta Asya'nın Çin egemenliğine girmemesi için), savaşın ardından İslamiyete geçerek İslamiyeti kabul eden ilk Türk toplumu olmuşlar ve Karahanlıların çekirdeğini oluşturmuşlardır.

(Cevap B)

15. İbn-i Sina, batıların söyleyişiyle Avicenna, İslam'ın Altın Çağı'nın en önemli hekimlerinden biri olup tıbbın babası olarak kabul edilmektedir. Fizik, astronomi, felsefe gibi alanlarda da çalışmalar yapan ama özellikle tıp alanında yaptığı çalışmalarla meşhur olan İbn-i Sina'nın El Kanun Fi't-Tıbb adlı eseri 500 yıl süreyle Avrupa'da temel tıp kitabı olarak okutulmuştur.

(Cevap E)

16. İslam tarihinde ilk düzenli ordu ve ordugah şehirler, sınırların genişlemesiyle birlikte ilk devlet teşkilatlanmasını yapan Hz. Ömer zamanında oluşturulmuştur.

(Cevap D)

1. Avrupa'da kurulmuş ilk Müslüman Türk devleti İtil (Volga) Bulgarlarıdır. Hükümdarları Almış Han zamanında ticari faaliyetler esnasında tanıştıkları İslam dinini kabul etmişlerdir. Bulgar Hanı Almış, Abbasi halifesine başvurarak İslamiyeti öğretecek din adamları istemiş, Abbasi halifesi de bu isteği kabul ederek kalabalık bir heyeti 922 yılında Bulgarlara göndermiştir. Din adamlarının gelmesinden sonra İslamiyet, Bulgarlar arasında daha çabuk yayılmıştır.

(Cevap D)

2. Türk-İslam devletlerinde ilk kez Nizamülmülk tarafından uygulanan ikta sistemi sayesinde; tarımsal üretimin sürekliliği sağlanmış, vergiler düzenli olarak toplanmış, hazineden para harcamadan bir ordu oluşturulmuş (Eyalet Ordusu-Tımarlı Sipahiler) ve eyaletlerde merkezi otorite korunmuştur. Dolayısıyla A, B, D ve E seçenekleri doğrudur. İkta sistemi ile sanatın gelişimi arasında bir ilgi bulunmamaktadır.

(Cevap C)

3. Hz. Ali'nin halifelliğini tanımayan Emeviler, Şam Valisi Muaviye'nin etrafında toplandılar. Ali ve Muaviye'nin ordusu Sıffin Ovası'nda savaştı. Savaşın uzaması üzerine halife seçimi hakemlere bırakıldı. Fakat Muaviye'nin hakemi hile yaparak Muaviye'yi halife ilan etti. Hakem Olayı sonunda İslamlar üç bölüme ayrıldılar. Bunlar; Hz. Ali'ye bağlı kalanlar (Şiiler), Muaviye taraftarları (Emeviler), halifelik makamını tanımayanlar (Hariciler). Hz. Ali'nin Hariciler tarafından öldürülmesiyle Dört Halife Dönemi sona erdi.

(Cevap C)

4. Hz. Ömer, Sasaniler ile yaptığı Kadisiye ve Nihavent Savaşları ile Sasaniler Devleti'ne son verip toprakları İran ve Irak'ı ele geçirince ilk kez İslam Araplar Türkler ile sınır komşusu haline geldiler.

(Cevap B)

5. Babai Ayaklanması, Vefaiyye takipçilerinden Baba İlyas Horasani ve müridi Baba İshak'ın 1240 yılında Anadolu Selçuklu Devleti topraklarında çıkardığı isyandır. Anadolu Selçuklu Devleti'ndeki en büyük Türkmen ayaklanması olup Anadolu Türk tarihindeki dini ve siyasi kapsamlı ilk ayaklanmadır. Anadolu Selçuklu ordusunca güçlükle de olsa bastırıldı.

(Cevap A)

6. Hendek Savaşı, Müslümanların Mekkeli müşriklerle yaptığı son savunma savaşı olmuştur. Bundan sonra Müslümanlar taarruza geçmişler, İslam düşmanları saldırıdan çok kendilerini savunmayı düşünmüşlerdir.

(Cevap B)

7. Türk-İslam devletlerinde görülen bazı uygulamalar ve ilgili olduğu devletlerin eşleştirilmesi A, B, C ve D seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Ancak E seçeneğinde verilen eşleştirme yanlıştır. İltizam sisteminin uygulanması Anadolu Selçukluları dönemine ait bir gelişme olmayıp Osmanlı Devleti tarafından, devletin nakit para ihtiyacını karşılayabilmek amacıyla uygulamaya konulan bir sistemdir.

(Cevap E)

8. Mısır'da kurulan ilk Türk devleti Tolunoğulları olup Mısır'daki bin yıllık Türk hakimiyetinin öncüsü olmuştur. Abbasi Devleti'nden ayrılarak kurulmuş bir Tavaif-i Müluk devletidir. Karahanlılardan önce kurulmuş olmalarına rağmen, halkı Türklerden çok Arap olduğu için, ilk Türk-İslam devleti olarak kabul edilmez.

(Cevap A)

9. Büyük Selçuklularda ilk medrese Nişabur'da Tuğrul Bey tarafından açılmıştır (1046).

(Cevap C)

10. Hz. Ömer döneminde Sasaniler Devleti'nin yıkılmasıyla sınır komşusu haline gelen Türkler ile Araplar arasında ilk çatışmalar Hz. Osman döneminde başlamış (Hazarlar ile Kafkasya'da), Emeviler zamanında yoğun Türk-Arap savaşları (Türgişler) yaşanmıştır.

(Cevap B)

11. Karahanlı Devleti; 840 yılında Uygur Devleti'nin Kırgızlar tarafından yıkılmasıyla Orta Asya'da Bilge Kül Kadir Han tarafından kurulmuş, Satuk Buğra Han döneminde İslamiyeti kabul ederek bir Türk-İslam devleti özelliği kazanmışlardır.

(Cevap A)

12. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, Hz. Ömer dönemine ait örgütlenme çalışmalarıdır. Fakat ilk İslam donanması Hz. Ömer döneminde değil, Hz. Osman zamanında oluşturulmuştur.

(Cevap E)

13. Kербela Olayı, 10 Ekim 680'de bugünkü Irak sınırları içindeki Kербela şehrinde, Hz. Muhammed'in torunu Hüseyin bin Ali'ye bağlı küçük bir birlik ile Emevi halifesi I. Yezid'in ordusu arasında cereyan etmiştir. Yapılan savaşta Hz. Hüseyin şehit edilmiştir. Bu olay ile, İslam dünyasında kesin ayrılıklar (Sünni-Şii) ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

14. İlk İslam parası, Emevi halifesi Abdülmelik tarafından bastırılmıştır. Emeviler döneminde İslam Devleti, bir "Arap Devleti" haline getirildi. Arap milliyetçiliği ve ırkçılığı ön plana çıkarıldı. Buna bağlı olarak Arapça ilk kez resmi dil oldu. İlk İslam parası basıldı. Fethedilen yerlerin halkı zorla Araplaştırılmaya çalışıldı. Arap olmayan Müslümanlara mevali (köle) uygulaması yapıldı.

(Cevap D)

15. Hicri Takvim, Hz. Ömer'in halifeliği döneminde düzenlenerek kullanılmaya başlanmıştır. Hicri Takvim'de Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicret etmesi tarihin başlangıcı olarak alınır.

(Cevap B)

16. Abbasiler, Emevilerin izlediği Arap ırkçılığı politikasını terk ederek ümmetçilik anlayışını benimsemiş ve Arap olmayan Müslümanlara iyi davranmışlardır.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ - ENLER VE İLKLER

1. Hindistan'da İslamiyeti yaymaya çalışan ilk Türk hükümdarı Gazneli Mahmut'tur. Gazneli Mahmut, İslamiyeti Hindistan'da yaymak ve Hindistan'ın yer altı ve yer üstü kaynaklarından yararlanmak için Hindistan'a 17 sefer düzenlemiş ve Hindistan'ın büyük bölümünü ele geçirmiştir. (İslamiyetin Hindistan'da yayılmasında etkili olan Türk devletleri Gazneliler ve Babürlerdir.)

(Cevap D)

2. Karamanoğlu Mehmet Bey 13 Mayıs 1277'de "Bugünden sonra hiçkimse divanda, dergahta, mecliste ve meydanda Türkçe'den başka dil konuşmayacak" buyuran bir ferman çıkartıp Türkçe'yi resmi dil ilan etmiştir. Türkçe'nin resmi dil olması, Karamanoğulları ile Karahanlıların ortak özelliğidir.

(Cevap A)

3. İslam sanatının temelini teşkil eden Emevi sanatı, sanat tarihi açısından büyük önem ve değere sahip mimari eserlerin yapıldığı bir devir olarak dikkat çekmektedir. Endülüs Emevi Devleti'yle birlikte İslam mimarisi yeni bir boyut kazanmış, ilk kez Avrupa mimarisiyle yarışabilecek seviyeye ulaşmıştır. Endülüs Emevi Devleti'nden günümüze kalan en önemli mimari eserlerden birisi Kurtuba Camii'dir. XII. yüzyıldan itibaren bazı İspanyol ve Portekiz krallarının yaptırdıkları saraylar, Kurtuba'daki sarayların adeta kopyasıdır. Endülüs mimarisinin tesirleri İspanya ile sınırlı kalmamış, Kuzey Afrika'ya, Doğu'ya ve hatta Amerika kıtasına ulaşmıştır.

(Cevap C)

4. Anadolu Selçuklu Devleti, 1077 yılında Süleyman Şah tarafından başkent İznik olmak üzere Anadolu'da kurulmuştur. Dolayısıyla ilk başkenti İznik'tir. Fakat Anadolu Selçukluları I. Haçlı Seferi sırasında başkent İznik'i kaybedince (Dorileon Savaşı), başkentlerini Konya'ya taşımak zorunda kalmışlar ve I. Haçlı Seferi'nden sonra yeni başkentleri Konya şehri olmuştur.

(Cevap B)

5. Kur'an-ı Kerim, Hz. Ebubekir döneminde kitap haline getirilmiş, Hz. Osman döneminde çoğaltılarak önemli İslam merkezlerine gönderilmiştir. Kur'an'ın kitap haline getirilmesinin amacı, ayetlerin kaybolmaması ve özgünlüğünün korunmasıdır. Çoğaltılarak çeşitli İslam merkezlerine gönderilmesinin amacı ise, ülkenin her tarafında aynı uygulamaların ve yasaların geçerli olmasını sağlamaktır.

(Cevap D)

6. Hz. Ömer döneminde Amr İbn-ül As komutasındaki bir İslam ordusu, Mısır'ı ele geçirdi (641). Böylece, İslamiyet Kuzey Afrika'da da yayılmaya başladı.

(Cevap E)

7. Büyük Selçuklu Devleti'nin ilk başkenti Nişabur, son başkenti ise Merv olmuştur. Dolayısıyla doğru cevap "A" seçeneğidir.

(Cevap A)

8. İslam Devleti'nde, Emeviler devrinde İran ve Bizans'ı örnek alarak sistemli bir posta teşkilatı kuran ilk halife Muaviye'dir.

(Cevap C)

9. Bedir Savaşı'ndan sonra Hz. Muhammed tarafından İslam savaş hukukunun temel ilkeleri saptanmıştır (fidye ve ganimet kuralı). Fidyeye kuralına göre; savaşlarda ele geçirilen esirler paraları varsa fidye, yoksa Müslümanlara okuma-yazma öğretmesi şartıyla özgür olabileceklerdi. Ganimet kuralına göre ise; savaşlarda ele geçirilen ganimetlerin beşte dördü savaşanlara dağıtılacak, beşte biri devlete ayrılacaktı. Ganimetlerin beşte dördünün savaşanlara dağıtılmasındaki amaç, savaşa teşvik olup savaşa katılımı ve savaşın kazanımını daha cazip hale getirmektir.

(Cevap A)

10. Anadolu'ya yapılan Türk akınlarının ilk aşaması 1048 Pasinler Savaşı olup bu savaşla Anadolu'ya ilk Türk yerleşmesi başlamıştır. İkinci aşama 1071 Malazgirt Savaşı ile Anadolu'ya Türk yerleşmesi hız kazanmıştır. Son aşama 1176 Miryokefalon Savaşı ile de Türkler Anadolu'ya kesin olarak yerleşmişlerdir.

(Cevap D)

11. Alay Han, 13. yüzyıl Anadolu Selçuklu dönemine ait kervansaraydır. Aksaray'a 34 km. uzaklıkta bulunan han, eğimli arazi üzerine yaklaşık 2 bin metrekarelik bir alana inşa edilmiştir. Anadolu'da yapılan ilk kervansaray olma özelliğini taşır. II. Kılıçarslan tarafından yaptırılmıştır.

(Cevap E)

12. İktisadi sistemi, bazı İslam devletleri tarafından uygulamaya alınan ve zaman içerisinde gelenekselleşen toprak sistemine verilen isimdir. Bu sistemin ilk uygulandığı Türk devleti Büyük Selçuklu, ilk uygulamaya alan kişi ise Nizamülmülk'tür.

(Cevap B)

13. Anadolu'da açılan ilk medrese Danişmentliler tarafından Tokat Niksar'da açılan Yağlıbasan Medresesi'dir.

(Cevap C)

14. Memlûkler, Ayn Calut (1260) ve Elbistan (1277) Savaşlarında Moğolları (İlhanlılar) bozguna uğratarak, tarih boyunca Moğolları yenebilen ender güçlerden birisi olmuşlardır.

(Cevap C)

15. İnsanın uçabileceği düşüncesini ilk olarak Müslüman bilginler ortaya koymuşlardır. İlk uçuş deneyimini yapan Endülüslü Arap veya Berberi asıllı bilgin Abbas İbn Firnas'tır. İcat ettiği kanatlı bir uçma aleti ile Endülüs'ün başkenti Kurtuba şehrinin yüksek bir tepesinden atlayarak uçma denemesi yapmıştır. Bilinen ikinci deneme Türkistanlı Türk bilgini Ebu Nasr İsmail Cevheri'dir.

(Cevap C)

16. Astronominin kavramsal olmaktan çıkıp uygulamalı hale gelmesi Müslüman gök bilimcilerle olmuştur. Yunanlılarda gözlemevi yoktur. Rasathanenin kurulması ve orada çeşitli gözlem aletlerinin icat edilmesi İslam dünyasında olmuştur. Abbasi halifesi Me'mun topladığı bilgilerle Bağdat'ta ilk defa bir gözlemevi ve usturlab (astrolab) olarak bilinen aletlerle gözlemler yaptırmıştır. En önemli gözlemlerinden biri İlhanlılar döneminde Azerbaycan'da kurulan Merağa Gözlemevi'dir. İkinci gözlemevi Uluğ Bey'in (1394-1449) Semerkant'ta açtığı Semerkant Rasathanesi'dir. Uluğ Bey'den sonra Ali Kuşçu, Kadızade Rumi gibi birçok bilgin de orada çalışmıştır.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ

1. Fethedilen yerlere yeni ekonomik, siyasal ve toplumsal düzen getirilmesi iskan politikası; Anadolu beylikleri yerine, Bizans üzerine seferler düzenlenmesi cihat düşüncesi ile ilgili olup iskan ve cihat politikasının yanı sıra fethedilen yerlerde izlenen hoşgörüyü siyaseti (istimalet politikası), devletin kısa sürede büyüyüp güçlenmesi, Balkanlardaki Osmanlı ilerleyişinin ve yerleşiminin kolaylaşmasında etkili olmuştur.

(Cevap C)

2. I. Murat'ın "Ülke hanedanın ortak malıdır." anlayışı yerine, "Ülke padişah ve oğullarındır." anlayışını getirmesinin amacı, taht kavgalarını önleyerek merkezi otoriteyi güçlendirmektir. Ancak, hanedan anlayışına son vermek gibi bir amaç söz konusu olmayıp saltanatın Osmanlı ailesine mahsus olduğu düşüncesi, devletin siyasi varlığını yitirdiği ana kadar devam etmiştir.

(Cevap D)

3. Fetret Devri, Osmanlı Devleti'nde taht kavgaları nedeniyle 1402-1413 yılları arasında süren kargaşa dönemidir. Yıldırım Bayezid'in 1402 Ankara Savaşı'nda Timur'a tutsak düşmesinden sonra padişahın tahta aday dört oğlu, İsa, Süleyman, Musa ve Mehmet Çelebiler 11 yıl süren bir mücadeleye girişmişlerdir. Kasım ise bu taht mücadelesine hiç girmemiştir. Bilindiği gibi bu mücadeleyi Mehmet Çelebi kazanmış ve devleti dağılmaktan kurtarmıştır.

(Cevap C)

4. Sırp sındığı, I. Kosova, Niğbolu ve II. Kosova Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde Haçlılarla yaptığı mücadelelerdir. 1302 yılında gerçekleşen Bafeus Savaşı ise Osmanlı Beyliği ve Bizans İmparatorluğu arasında yapılan tarihteki ilk silahlı çarpışmadır. Savaşı, Osman Bey yönetimindeki Osmanlı ordusu kazanmıştır. Prof. Dr. Halil İnalçık; Osmanlı beyliğinin, Bafeus Muharebesi'ndeki Osman Bey'in galibiyetinden sonra devlet niteliğini kazandığını iddia etmektedir.

(Cevap A)

5. Kolonizatör Türk dervişleri buldukları bölgelerde tekke ve zaviye inşa etmişlerdir. Bölgenin asayişini temin etmişler, çoğu Osman Gazi'nin silah arkadaşı olan bu kişiler gaza ve cihatla katılmışlar ve çoğunluğu Yesevi tarikatı mensubu olmuşlardır. Fakat bunların katkıları arasında halktan vergi toplamak yoktur.

(Cevap C)

6. Osmanlı iskan siyasetinin temelleri arasında;

- Fetihlere ortam hazırlamak
- Türkleşme ve İslamlaşmayı sağlamak
- Bulunduğu bölgede huzur ve güveni temin etmek
- Tarımsal üretimi artırmak
- Merkezi otoriteyi güçlendirmek
- Üretim ve yerleşik hayatın sonucu olarak vergi gelirlerini artırmak

yer alır. Fakat D seçeneği Osmanlı'nın yönetim anlayışına aykırı bir durum olup yanlıştır.

(Cevap D)

7. Osmanlı'nın Rumeli'ye iskân ettirdiği yörük teşekkülleri Naldöken, Tanrı Dağı, Vize, Kocacık, Ofçabolu Yörükleri olarak isimlendirilmiştir. Rumeli'nin Türkleştirilmesi amacıyla iskân edilen Rumeli yörükleri arasında Edirne Yörükleri yoktur. E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

8. Haçlı Seferleri ve akabinde yaşanan Moğol istilası sonrası Anadolu'da sarsılan Türkiye Selçuklu Devleti Osmanoğullarını Söğüt – Domaniç bölgesine uç beyliği olarak yerleştirmiştir.

(Cevap A)

9. Bursa Ulu Camii, Yıldırım Beyazıt tarafından 1396-1400 yılları arasında yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı cami yaklaşık 5000 m² boyutlarında olup 20 kubbe ile örtülüdür. Batı tarafındaki minaresi Yıldırım Beyazıt tarafından, doğu tarafındaki minaresi ise Çelebi Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Bursa Ulu Camii içerisinde çok sayıda hat yazması bulunmaktadır. Mimarı Ali Neccar olup İslam'da makam bakımından beşinci en büyük camiidir.

(Cevap C)

10. İskân politikasının farklı sebepleri vardır. Bunlar arasında;

- Türkleşmeyi ve İslamlaşmayı sağlamak,
- Aralarında anlaşmazlık olan yerleşik grup ve cemaatlerin sorunlarını çözmek,
- Potansiyel ayaklanma nedenlerini ortadan kaldırmak,
- Bataklık, ormanlık, harap ve boş yerleri tarıma ve imara açmak,
- Yeni yerleşim yerlerini mamur hale getirmek,
- Suç işleyenleri cezalandırmak,
- İnsanların, madenlerin, kervanların güvenliğini sağlamak,
- Bazı grup ve zümrelere görev vermek,
- Toprakların kaybedilmesi

yer almaktadır.

Şehirlerde ticaret ve sanat faaliyetleri iskân politikasının amaçları arasında yer almaz.

(Cevap D)

11. Yıldırım Bayezid devrine ait ilk iskân kaydı 1400-1401 yıllarında tuz yasağını kabul etmeyen ve Menemen Ovası'nda kışlayan aşiretlerden göçer – evlilere dair olup Filibe bölgesine gönderilmişlerdir. Çelebi Mehmet döneminde isyan eden Tatarlar Dobruca bölgesine yerleştirilmişlerdir.

(Cevap B)

12. Osmanlı Devleti'nde vezirlik makamı Orhan Bey zamanında oluşturulmuştu. I. Murat zamanında vezir sayısı artınca I. vezire, veziriazam ya da sadrazam denilmeye başlanmıştır. Böylece sadrazamlık makamı I. Murat zamanında oluşturulmuştur diyebiliriz.

(Cevap C)

13. Osmanlı Devleti'nin ilk Vezir-i azamı I. Murad döneminde göreve gelen Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'dır.

(Cevap D)

14. Balkanlara yönelik yoğun fetih hareketlerinin başladığı I. Murat döneminde merkezi Manastır olmak üzere Osmanlı'nın ilk beylerbeyliği olan Rumeli Beylerbeyliği kurulmuştur. Anadolu'daki siyasi birliği sağlama çalışmaları neticesinde de Yıldırım Bayezid döneminde merkezi Kütahya olan Anadolu Beylerbeyliği kurulmuştur.

(Cevap C)

15. Edirne Orhan Bey'in oğlu şehzade Murat tarafından 1361 Sazlıdere Savaşı'yla fethedilmiştir.

Halil İnalıcık'ın yazdığı Devlet-i Aliyye: Osmanlı İmparatorluğu üzerine araştırmalar I. Klasik Dönem (1302-1606) adlı eserine göre I. Murat Edirne'yi şehzadeliği zamanında fethetmiştir.

Şehzade Murat öncelikle İstanbul ve Edirne arasındaki Çorlu ve Lüleburgaz kalelerini almış, daha sonra da Edirne'ye yönelmiştir. 1361 baharında Şehzade Murat, Lalası Şahin, uç beyleri ve geri kalan tüm kuvvetleriyle birlikte Edirne üzerine yürümüş ve Bizans komutanını mağlup ederek şehri teslim almıştır. Edirne'nin alınmasıyla Osmanlı bir taraftan İstanbul'a yönelirken diğer taraftan Balkanlara doğru yeni hedefler belirleme imkânına kavuşmuştur.

(Cevap A)

16. Osman Bey Ertuğrul Gazi'nin ölümüyle beyliğin başına geçti. Şeyh Edebalı'nın kızıyla evlenerek Ahilerin desteğini almıştır. Bizans sınırında mücadele eden teşkilatlı grupların başında olması, gaza ve cihad faaliyetlerinde bulunması onun lider olmasındaki faktörlerdendir. Fakat İhanlı'nın askeri ve siyasi desteğini almamıştır. D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ

1. Osmanlı Devleti ele geçirdiği yerlere Anadolu'dan getirdiği Türk boylarını yerleştirmekle, o bölgeleri Türkleştirmek ve İslamlaştırmayı, oralarda Osmanlıların sürekli kalıcılığını sağlayarak varlığını ve hakimiyetini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Ayrıca tımar sistemini uygulayarak da toprakların boş kalmasını önleyerek tarımsal üretimin sürekliliğini artırmayı hedeflemiştir.

(Cevap D)

2. XIII. yüzyılda Orta Anadolu'da sıkışıp kalan ve İlhanlı hâkimiyetini kabul eden Selçuklulara bağlı Türkmen beylikleri Bizans'ın içinde bulunduğu siyasi bunalımın da etkisiyle Batı Anadolu'ya yöneldiler. Zamanla söz konusu bölgede müstakil ya da yarı müstakil hale gelen bu beyliklerden biri de Osmanlı Beyliği olmuştur. Yani Batı Anadolu'ya yönelik Türk göçleri Osmanlı'nın ortaya çıkışının en etkili sebeplerindendir.

(Cevap D)

3. 1448 yılında Osmanlı Devleti ile Haçlılar arasında yapılan II. Kosova Savaşı'nı Osmanlılar kazanmıştır.

Bu savaş sonucunda;

- Balkanlardaki Türk egemenliği kesinleşmiştir.
- Avrupalılar savunmaya çekilirken Osmanlılar Balkanlarda taarruza geçmişlerdir.
- Osmanlıların İslam dünyasındaki prestiji artmıştır.
- Bizans'ın Avrupa'dan yardım alma ümidi kalmamış, ayrıca Avrupalılar Osmanlıları Balkanlardan çıkaramayacaklarını anlamışlardır.

(Cevap D)

4. Osmanlı ile Bizans arasında yapılan Bafeon Savaşı'yla:

- Osman Bey Türkmen beyleri arasında önemli bir şahsiyet haline geldi.
- Osmanlı Beyliği bir siyasi kuruluş haline geldi.
- Askeri anlamda güçlendi.
- Yapılacak fetihlere ortam hazırlandı.

Fakat Bizans'la herhangi bir antlaşma yapılmamıştır.

(Cevap E)

5. Osman Bey'in stratejik olarak isimlendirdiği iki kent İznik ve Bursa'dır. 1326'da Bursa alınarak Osmanlı önemli bir merkez kazanmış ve burası başkent yapılmıştır. 1331'de İznik fethedilerek ticaret, sanat ve kültür merkezi olmuştur. IV. Haçlı Seferinde Bizans İmparatorluğu İstanbul'u kaybedince İznik'te Bizans hanedan üyeleri Latin İmparatorluğu kurmuşlardır.

(Cevap B)

6. İznik'in alınmasından sonra Bizans imparatoru bu durumu kabullenip 1333'te Orhan Gazi ile anlaşma yapmak zorunda kaldı. Hatta Bitinya (Bursa – İzmit kesimi) bölgesinde elinde kalan şehirler için haraç ödemeyi kabul ederek Bizans İmparatorluğu Osmanlı'nın haraçgüzarı haline gelmiştir.

Haraçgüzar: Haraç vermekle yükümlü gayrimüslim Osmanlı vatandaşları veya devlettir.

(Cevap D)

7. 1329'da Osmanlı – Bizans arasında yapılan Palekannon Savaşı'nda Doğu Roma İmparatoru ile Orhan Bey ilk kez karşı karşıya gelmişlerdir. Bu mücadele Osmanlı'ya İznik ve İzmit yolunu açmıştır. Orhan Bey de büyük bir şöret kazanarak Türkmen beyleri arasında temayüz etmiştir. Nitekim bunun sonucu olarak 1331'de İznik fethedilmiştir.

(Cevap C)

8. Osmanlı iskân politikasının kalıcı olabilmesi için burada görevli bir kısmı merkezden gönderilen bir kısmı yerellerden oluşan bir memur grubu bulunmaktaydı. Bunlar arasında sancakbeyi, kadı, naib, iskân kâtibi, iskân mübaşiri, iskanbaşı, iskan beyleri ve kethüdalar, mimar, çölbeyi gibi görevliler yer almaktadır. Bulduğu bölgenin güvenliğini sağlamakla sorumlu olan subaşı bu grupta yer almamıştır.

(Cevap A)

9. Osmanlı Devleti, henüz kuruluş dönemindeyken; yayılmacı bir siyaset izleyen Timur Devleti'yle karşı karşıya gelmiş ve bu karşılaşmadan ağır bir yenilgi alarak ayrılmıştır. 1402 yılında Ankara yakınlarındaki Çubuk ovasında meydana gelen bu karşılaşmanın Osmanlılarca kaybedilmesi devletin dağılma tehlikesi geçirmesine sebep olmuştur. Egemenlik altına alınan beylikler bu dönemde tekrar bağımsız olmuş; padişahın oğulları arasında 11 yıl süren taht mücadelesi başlamıştır.

(Cevap C)

10. Edirne ve Filibe'yi ele geçiren Türklerin Trakya'da hızla ilerlemeleri Balkan uluslarını harekete geçirdi. Sırp'lar ve Bulgarlar, Edirne ve Filibe'yi geri almak amacıyla papanın yardımıyla bir Haçlı ordusu oluşturdular.

Macar kralının komutasında Edirne üzerine yürüyen Haçlı ordusunu, Hacı İlbey'in komutasındaki Osmanlı keşif kuvvetleri ani bir baskınla bozguna uğrattı (1364). Bu Haçlılara karşı kazanılan ilk zaferdir. 1388'de ise Ploşnik'te Haçlı ordusu karşısında Osmanlı ordusu bozguna uğramıştır. Bu iki olay 1362-1389 yılları arasında Osmanlı tahtında oturan I. Murat zamanında meydana gelmiştir.

(Cevap B)

11. Niğbolu Muharebesi 1396'da Osmanlı ordusunun başta Macaristan, Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu, Fransa, İngiltere Krallığı olmak üzere birleşik Haçlı ordusuyla yaptığı savaştır. Osmanlı Devleti'nin seferde olmasını fırsat bilen Karamanoğulları kuvvetlerini Ankara ve Bursa taraflarına akına göndermiştir. Niğbolu Savaşı sırasında Ankara'yı basan Karamanoğulları kuvvetleri Anadolu Beylerbeyi Sarı Timurtaş'ı esir almış ve Konya'ya götürmüşlerdir. Bu durumu haber alan Yıldırım Bayezid, seferden döner dönmez Karamanoğlu üzerine yürümüş ve 1397'de Akçay Ovasında yapılan savaşta Karaman kuvvetlerini büyük bir bozguna uğratarak Konya ve Karaman'ı ele geçirmiştir.

(Cevap A)

12. Osman Devleti'nin ilk yayılma süreci genellikle gazâ ve cihâd anlayışını benimsemiş bir fetihler politikası ile açıklanabilir. Bu politika, düzenli ve sürekli silâh altında tutulan muntazam bir orduya dayanılarak değil, sefer sırasında toplanan, Osman Bey ve oğulları etrafında kümelenmiş aşiretlerin ve tarikatların eli silah tutan insanların oluşturduğu bir askeri güçle sürdürülmüştür. Bu düzensiz orduya Aşıkpaşazade tarafından Gazıyan-ı Rum (Anadolu gazileri) adı verilmiştir. Gazıyan-ı Rum, ilk fetihler sırasında savaşa katılan tarikat dervişlerinden oluşan dinsel ve askeri bir takım olan Anadolu gazileri Rumeli'nin fethinde ve Türkleşmesinde büyük rol oynamışlardır.

(Cevap B)

13. Osmanlı padişahları içinde İstanbul'u ilk kuşatan Yıldırım Bayezit'tir. 1391-1400 yılları arasında birkaç kez denenen İstanbul kuşatması, Haçlı İttifakı'nın kurulmasına sebep olmuştur. II. Murat da kardeşi şehzade Mustafa'yı ellerinde tutan ve zaman zaman kışkırtan Bizans'a bir ders vermek için İstanbul'u kuşatmıştır. Bilindiği üzere İstanbul kuşatması deyince akla ilk Fatih Sultan Mehmet (II. Mehmet) gelmektedir. 1453 yılında yapılan kuşatma başarılı olmuş ve o tarihten sonra da şehir hep Türklerin elinde kalmıştır.

(Cevap E)

14. Fetret devri, taht kavgaları nedeniyle 1402-1413 yılları arasında süren kargaşa dönemidir. Yıldırım Bayezit'in 1402 Ankara Savaşı'ndaki yenilgisinden sonra padişahın dört oğlu, İsa, Musa, Süleyman ve Mehmet çelebiler arasında taht kavgası başlamıştır. Kasım Çelebi ise taht kavgalarına hiç katılmamıştır. Fetret Devri, Mehmet Çelebi'nin taht mücadelesini kazanması sonucu 1413'te sona ermiştir.

(Cevap D)

15. Osmanlı Devleti kurulduğu sırada Avrupa devletleri Yüzyıl savaşları ve mezhep çatışmaları sebebiyle siyasi ve dini bölünmüşlük içindeydi. Bu sebeple Osmanlı Devleti "Avrupa Hristiyan birliğini parçalama" gibi bir politika geliştirmemiştir. Tam tersine Avrupa'nın bu bölünmüş hâli Osmanlı'nın Avrupa'daki ilerleyişini kolaylaştırmıştır. Avrupa'daki Yüzyıl savaşları 1453'te yani Osmanlı Devleti'nin yükselme döneminde bitmiş ve Avrupa yavaş yavaş birleşmeye başlamıştır. İşte bu sebeptir ki Osmanlı Devleti yükselme döneminde Avrupa Hristiyan birliğini parçalamaya yönelik politikalar geliştirmeye başlamıştır.

(Cevap D)

16. İskân politikasının geriye işlememesi için yerleştirilen ailelerin tekrar eski bölgelerine göç etmelerine izin verilmezdi. Bu yasak olan bir uygulamaydı. Bu sayede nüfusun dengeli dağılması ve kontrol altında tutulması hedeflenirdi.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ

1. Kuruluş döneminin en geniş katılımlı Haçlı saldırısı olan Niğbolu Savaşı'nda büyük bir zafer kazanılmıştır (1396). Niğbolu başarısından sonra, Mısır Kölemen sarayında bulunan Abbasi halifesi, Yıldırım'a "Sultan-ı İklîm-i Rum" sanını verdi. Ayrıca Osmanlılar Bulgaristan'a kesin olarak yerleşti. Bu da Balkanlardaki Osmanlı hakimiyetinin güçlenmesine yol açtı.

(Cevap C)

2. Osmanlı iskân politikasında asayişin temini, göçmenleri ziraata uygun yerlere yerleştirerek ziraata dayanan devlet gelirini artırma, feodal yapıyı kırma, asker temini gibi konular yer almaktadır.

(Cevap D)

3. Yıldırım Bayezid ile Timur arasında yapılan Ankara Savaşı'nı Osmanlı Devleti kaybetmiş, bu savaşın ardından Rumeli'de fetihler durmuş, İstanbul'un fethi gecikmiş ve Türk beylikleri yeniden kurularak Anadolu Türk siyasi birliği bozulmuştur.

(Cevap D)

4. Osmanlı kuruluş döneminde Balkan fatihi olarak anılan padişah I. Murat olup döneminde Edirne, Filibe alınarak, Sırp ve Bulgar krallıkları Osmanlı'nın üstünlüğünü kabul etmiştir. Balkanlarda verdiği mücadelelerle Sırp sındığı ve I. Kosova Savaşları'nda Haçlıları yenilgiye uğratmıştır.

(Cevap D)

5. Nakibül-eşraf Hz. Peygamber'in soyundan gelen sey-yid ve şeriflerin işleriyle uğraşmak, onların özlük haklarını korumak ve şecerelerini kontrol ve takip etmekle vazifeli görevliydi. İlk Nakibül-eşraf Yıldırım Bayezid zamanında tayin olunmuştur. Fatih zamanında bir ara kaldırılmış ise de II. Beyazıt devrinde tekrar ihdas olunmuştur.

(Cevap B)

6. Kapıkulu askerlerinin en itibarlı ve en kalabalık ocağı olan Yeniçeri Ocağı I. Murat tarafından ilk olarak Edirne'de kurulmuştur. Savaşta ve barışta padişahı korumakla görevliydi. Yeniçeriler sayesinde merkezî otorite güçlenmiş, uç beylerinin nüfuz ve otoritesini dengelemiştir. Diğer seçeneklerde verilen gelişmeler Orhan Bey dönemi ile ilgili olup sorunun cevabı B seçeneğidir.

(Cevap B)

7. Rumeli'nin Türkleşmesi ve İslamlaşmasında orduyla birlikte Yesevi tarikatına mensup Türkmen dervişlerinin stratejik yerlerde zaviyeler ve tekkeler inşa etmeleri de etkili olmuştur. Dervişler zaviye ve tekkelerde gelip-geçen yolculara hizmet etmekteydiler. Osmanlı tarihinde Gaziyân-ı Rum, Abdalan-ı Rum, Ahıyan-ı Rum, Alp-eren olarak isimlendirilen bu dervişlere araştırmacılar kolonizatör Türk dervişleri demişlerdir.

(Cevap E)

8. Osmanlı iskân politikası yeni fethedilen Balkan topraklarında uygulanmıştır. Bunun amacı bölgede Türkleşmeyi ve İslamlaşmayı sağlayarak kalıcı hale getmektir. İskân edilenlere tarım arazisi verilerek üretimi katılmaları da sağlanmıştır. Buna bağlı olarak Balkanlarda Müslüman nüfus ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

9. İlk Osmanlı medresesi İznik'te açılan Süleyman Paşa Medresesi'dir. İlk Osmanlı medresesinin açılması Orhan Bey Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Devlet işlerini görüşmek amacıyla Divan örgütünün kurulması ve ilk düzenli ordu olan yaya-müsellem ordusunun kurulması da Orhan Bey Dönemi'nde meydana gelen gelişmeler arasındadır.

(Cevap D)

10. Osmanlı Devleti XV. yüzyılın ikinci çeyreğinde askerî ve siyasi açıdan önemli bir güç hâline gelmiştir. Bu sırada Osmanlı tahtında II. Murat vardır. II. Murat, askerî çarpışmalardan ziyade uzlaşmacı bir siyaseti benimsemiş; ancak Macar tahtında yaşanan karmaşa onun, Sırbistan ve Eflak üzerine teşebbüslerini artırmasına sebep olmuştur. 1439'da Sırp Despotluğu'nun merkezi Semendire'yi zapt etmiştir. Bu olaydan sonra Eflak Prenslığı de Osmanlı hâkimiyetini tanımıştır. Bu başarılarından güç alan II. Murat ertesi sene, Avrupa'nın kapısı sayılan Belgrad'ı hedef almış, ancak altı aylık kuşatmadan sonuç alamamıştır.

II. Murat'ın Belgrad önlerinden çekilmesi bir dönüm noktası olmuştur. Bundan cesaret alan Macar birlikleri başkent Edirne yoluna ilerlerken; Karamanoğulları da eski topraklarını almak için harekete geçmişlerdir. Bu durum karşısında II. Murat tekrar uzlaşmacı siyasetine dönmüş; Macar Kralı ve Sırp despotuyla 1444 Edirne – Segedin Antlaşması'nı imzalayarak bir daha Tuna Nehri'ni aşmayacağına dair söz vermiştir. II. Murat imzalamak zorunda kaldığı bu antlaşmayla başta Sırp toprakları olmak üzere son yıllarda ele geçirdiği topraklardan çekilmiş ve tahtı oğlu II. Mehmet'e bırakmıştır.

Edirne-Segedin Antlaşması, Osmanlı Devleti'nin batıda ilk siyasi kaybı olarak kabul edilir.

(Cevap C)

11. Osmanlı Devleti'nde ilk medrese Orhan Bey zamanında açılmıştır. Orhan Bey zamanındaki ilk medrese İznik'te açılmış ve ilk müderris olarak da Davud-ı Kayseri atanmıştır. Davud-ı Kayseri zahiri ve Batini ilimlerde derin bilgi sahibi bir âlimdir.

(Cevap A)

12. Edirne, I. Murat döneminde fethedilmiş ve başkent yapılmıştır. Edirne'nin başkent yapılması, Osmanlı'nın Batı'ya doğru genişleme siyasetinin bir sonucudur.

(Cevap A)

13. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, iskan politikasının amaçları arasında yer almaktadır. Ancak bu politikanın uygulanmasında devlet merkezini Rumeli'ye taşımak gibi bir amaç bulunmamaktadır.

(Cevap D)

14. Osmanlı Devleti'nin ilk eyaleti olan Rumeli Beylerbeyliği I. Murat zamanında kurulmuştur. Rumeli Beylerbeyliği'nin merkezi Manastır'dı. İlk eyaletin Rumeli'de kurulması Osmanlı'nın Batı'ya genişlemesinin bir sonucudur.

(Cevap B)

15. Topçu Ocağı ve onunda içinde bulunduğu Kapıkulu Ocakları I. Murat zamanında kurulmuştur. Osmanlı Devleti ilk defa Topçu I. Kosova Savaşı'nda kullanmıştır. Yine bu savaş da I. Murat Dönemi'nde meydana gelen bir gelişmedir.

(Cevap E)

16. Osmanlı Devleti'nde ilk mali teşkilat I. Murat Dönemi'nde kurulmuştur. Maliyeden sorumlu olan defterdarlık makamı da I. Murat zamanında oluşturulmuştur. İlk maliye teşkilatının yanında; ilk defa tımar sisteminin uygulanması, Yeniçeri Ocağı ve ilk eyalet de I. Murat zamanındadır.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ

1. Fetret Devri, Ankara Savaşı'nın ardından ortaya çıkan ve Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında yoğun taht kavgalarının yaşandığı dönemdir (1402-1413). Bu kargaşanın varlığına karşın; uygulanan dinsel hoşgörü ve adalet politikası, İngiltere ve Fransa arasında Yüzyıl Savaşları'nın olması, Osmanlı Devleti'nin güçlü bir merkezi otorite ve devlet örgütüne sahip olması gibi nedenlerle Osmanlı Devleti varlığını sürdürmüş ve Balkan topraklarının bir bütün olarak kalmasını sağlamıştır. I. Mehmet (Çelebi) döneminde çıkan ve Osmanlı tarihinde ilk toplumsal içerikli ayaklanma olan Şeyh Bedreddin İsyanı'nın, Osmanlı Devleti'nin Fetret Devri'nde Balkanlarda toprak kaybetmemesi ve varlığını korumasıyla bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap A)

2. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyümesine yol açan etkenler arasında yer almaktadır. Ancak güçlü bir donanmaya sahip olması bu etkenler arasında yer almamaktadır. Osmanlı Devleti ilk kez Orhan Bey zamanında Karesi Beyliği'ni almakla bir deniz gücüne sahip olmuş, Yıldırım Bayezid döneminde Gelibolu'da ilk Osmanlı tersanesi açılarak donanma geliştirilmeye çalışılmıştır. Osmanlı Devleti, kuruluş devrinde güçlü bir donanmaya sahip olmayıp I. Mehmet (Çelebi) zamanında Venediklilerle yapılan ilk deniz savaşını da kaybetmiştir. Osmanlılarda donanma yükselme döneminde güçlenmiş, özellikle Kanuni zamanında gücünün zirvesine ulaşmıştır.

(Cevap E)

3. Veziriazam, padişah adına devlet işlerini yürüten en yüksek dereceli devlet adamıdır. Osmanlı Devleti'nin ilk veziriazamı ise Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'dır. Osmanlı tarihinde en uzun süre başvezirlik yapan kişi olarak bilinen Kara Halil Paşa, kendinden önceki vezirler gibi askerlik işlerine uzak kalmamış ve ilk kez askeri yetkileri kendi elinde toplamıştır. Bu durum kendinden sonra gelen sadrazamların hem idari hem askeri işlerle sorumlu olmaları sonucunu doğurmuştur.

(Cevap D)

4. Osmanlı'nın ilk fethettiği yer Karacahisar Kalesi'dir. Bugün Eskişehir sınırları içinde yer alan Karacahisar, 1288 yılında Osman Bey tarafından fethedilmiştir. İlk hutbenin okutulduğu ve ilk sikkenin bastırıldığı Karacahisar, Osmanlı Devleti'nin temellerinin atıldığı yer olması bakımından önem taşımaktadır.

(Cevap D)

5. Osmanlı Devleti ülke topraklarının büyük bir bölümünü savaş yoluyla elde etmiştir. Ancak zaman zaman toprak elde etmek için başka yollar da kullanmıştır. Örneğin Karamanoğulları karşısında güç elde etmek isteyen Germiyanogulları Beyinin kızını I. Murat'ın oğluluyla evlendirmesi Kütahya, Simav, Emet ve Tavşanlı'nın miras yoluyla Osmanlı topraklarına katılmasını sağlamıştır. Yine Hamitoğullarından parayla Isparta, Yalvaç, Akşehir, Beyşehir ve Seydişehir'in alınması da savaş dışı bir toprak genişletme yöntemi olmuştur. Osmanlı Devleti çevredeki beylik ve devletlere yardım etme karşılığında da toprak elde etmiştir. Bizans tahtını ele geçirmek isteyen Kantakuzen'in, kendisine yardımı karşılığında Orhan Bey'e Çimpe Kalesi'ni vermesi buna örneklerdir.

(Cevap C)

6. Eretna Beyliği dışındaki diğer tüm beylikler, Timur Devleti'yle 1402 yılında yapılan Ankara Savaşı'ndan sonra tekrar bağımsızlıklarını kazanmış ve beyliklerini tekrar kurmuşlardır. Karesioğulları, Orhan Bey döneminde siyasi varlığına tamamen son verilen bir beyliktir. Buna göre doğru cevap Karesi ve Eretna seçeneğidir.

(Cevap A)

7. Osmanlı'nın Balkanlardaki ilerleyişi zaman zaman Balkan devletlerince engellenmeye çalışılmış, ancak başarısız olunmuştur. 1364 Sırp sındığı Savaşı ile başlayan Haçlı saldırıları her defasında Osmanlı Devleti tarafından geri püskürtülmüştür. 1448 yılında gerçekleşen II. Kosova Savaşı ise bu savaşlar içinde önemli bir yere sahiptir. II. Murat döneminde gerçekleşen bu savaş ve ardından gelen zafer, Türklerin Balkanlardaki egemenliğini kesinleştirmiştir.

(Cevap D)

8. Osmanlı Devleti'nin ilk deniz savaşı 1416 yılında I. Mehmet Çelebi'nin padişahlığı döneminde yapılmıştır. Venedik ile yapılan bu deniz savaşında Osmanlı Devleti başarısız olmuştur.

(Cevap B)

9. Osmanlı Devleti Haçlılarla ilk savaşını 1364'te I. Murat döneminde yapmıştır. Sebebi ise Edirne'nin Osmanlı tarafından fethedilmesidir. Osmanlı Devleti'nin bu önemli şehri alması Macar, Sırp, Bulgar, Eflak ve Bosnalılardan oluşan bir Haçlı ittifakının doğmasına sebep olmuştur. Ancak Osmanlı Devleti, Haçlılarla yaptığı bu ilk savaşta galip gelmiştir. Bu sayede Balkan fetihleri de hız kazanmıştır. Osmanlı'nın Haçlılarla yaptığı diğer savaşlar şöyledir: I. Kosova, Niğbolu, Varna, II. Kosova ve Kutsal İttifak Savaşları'dır.

(Cevap B)

10. İstanbul, Osmanlı padişahları içinde ilk kez 1391 yılında I. Bayezit (Yıldırım) döneminde kuşatılmıştır. II. Murat ve Fatih zamanında da kuşatılan İstanbul, bilindiği gibi Fatih Sultan Mehmet tarafından alınmıştır.

(Cevap E)

11. 1389-1402 yılları arasında hüküm süren Yıldırım Bayezit döneminde, Anadolu beyliklerinin çoğu egemenlik altına alınmıştır. Ancak Timur Devleti'yle 1402'de yapılan ve kaybedilen Ankara Savaşı'ndan sonra bu beylikler tekrar bağımsız olmuşlardır. I. Bayezit döneminin diğer bir önemli hadisesi ise İstanbul'un kuşatılmasıdır. İstanbul kuşatmasının ardından oluşan Haçlı birliklerini 1396 Niğbolu Savaşı'nda yenilgiye uğratan padişaha, halife tarafından "Sultan-ı İklîm-i Rum" unvanı verildiği de bilinmektedir.

(Cevap E)

12. I. Murat, Osmanlı Devleti'nin üçüncü padişahıdır. 1362-1389 yılları arasında hüküm sürmüştür. Bu dönemde Bizansla Sazlıdere Savaşı yapılmış ve Edirne alınmıştır. Ayrıca Sırbistan ile Çirmen Savaşı; Haçlılarla Sırp sındığı ve I. Kosova Savaşları yapılmıştır. Niğbolu Savaşı ise Yıldırım Bayezit döneminde Haçlılarla yapılan bir savaştır.

(Cevap C)

13. Avrupalı devletlerin yüzyıl savaşlarında kullanmaya başladığı topu Osmanlı Devleti ilk kez 1389 yılında meydana gelen I. Kosova Savaşı'nda kullanmıştır. I. Murat döneminde Haçlılarla yapılan bu savaşta Osmanlı büyük bir başarı elde etmiş ve Balkanlara Türklerin yerleşmesi süreci başlamıştı. Verilen diğer seçenekler Yükselme Dönemi'nde gerçekleşen gelişmelerdir.

(Cevap B)

14. Bizans ile ilk savaş Osman Bey döneminde yapılan Koyunhisar (Bafeon, Bafeus) Savaşı'dır. 1302 yılında yapılan savaşı Osmanlılar kazanmış ve Osman Bey'in Türk beylikleri arasındaki ünü ve itibarı artmıştır. Bu savaşın kazanılması İznik, İzmit ve Bursa'nın fethine de ortam hazırlamıştır.

(Cevap A)

15. XIV. yüzyıl başlarında yakın doğudaki en güçlü devlet olan Memlükler, Moğol saldırıları sonucu yıkılan Abbasi Devleti'ndeki halifelik kurumunu himayesi altında bulundurmaktaydı. Bilindiği üzere Abbasi halifelerini himaye eden Memlük Devleti'ne Yavuz Sultan Selim döneminde son verilmiştir. Bundan sonra da halifelik kurumu Osmanlı himayesinde devam etmiştir.

(Cevap D)

16. Kazaskerlik makamı I. Murat Dönemi'nde oluşturulmuştur. Fatih Dönemi'nde Rumeli ve Anadolu Kazaskerliği olarak sayısı ikiye çıkarıldı. Rumeli tarafındaki ilmiye sınıfına ait bütün işler Rumeli Kazaskerliğince, Anadolu tarafındakiler de Anadolu Kazaskerliğince yürütülürdü. Rütbece Rumeli kazaskeri yüksekti. Rumeli kazaskeri terfi ederse şeyhülislam olurdu.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ

1. Osmanlı Beyliği kurulduğu dönemde, Anadolu'da işgalci güç olarak bulunan devlet İlhanlılardır. Moğol İlhanlılar, Anadolu Selçukluları ile yaptıkları 1243 Köseadağ Savaşı'nın ardından hızla Anadolu'ya girmişler, burayı işgal etmişler ve bir süre işgalci güç olarak Anadolu'ya egemen olmuşlardır.

(Cevap D)

2. 1417'de Çalı Bey komutasındaki Osmanlı donanması, Çelebi Mehmet Dönemi'nde Venediklilerle ilk deniz savaşını yapmış, ancak yenilmiştir.

(Cevap B)

3. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler, Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde gerçekleşmiştir. Ancak, halifeliğin Osmanlılara geçmesi, yükselme dönemine ait bir gelişme olup Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sonucunda gerçekleşmiştir.

(Cevap E)

4. Örgütlenme çalışmaları ve ilgili olduğu padişah eşleştirmeleri A, B, C ve E seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Ancak, kazaskerlik makamı Orhan Bey döneminde değil I. Murat zamanında oluşturulmuştur.

(Cevap D)

5. İlk Osmanlı-Haçlı Savaşı Sırsındığı, Edirne'nin alınması Sazlıdere, Osmanlıların topu ilk kez kullanması I. Kosova ve Balkanlara kesin olarak yerleşilmesi de II. Kosova Savaşı ile ilgilidir. Dolayısıyla bu savaşlar ile D seçeneği arasında bir bağlantı kurulamaz.

(Cevap D)

6. Osmanlı Devleti ilk kez Orhan Bey döneminde Bizans'a ait Çimpe kalesinin alınmasıyla Rumeli'ye adım atmıştır. Osmanlı Devleti bu kaleyi, Bizans'a yardım karşılığında bir askeri üs kurmak amacıyla almıştır.

(Cevap A)

7. Bilindiği üzere Osmanlı tarihinde ilk bakır para Osman Bey döneminde bastırılmıştır. Orhan Bey döneminde gümüş para, Fatih döneminden itibaren ise altın paralar bastırılmaya başlanmıştır. Ancak Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda yaşadığı ekonomik sıkıntıların bir uzantısı olarak, devletin kuruluşundan sonra ilk kez II. Süleyman (1687-1691) döneminde bakır para bastırılmıştır. 1688 yılında basılan ve "Mangır" adı verilen bu paralardan ikisi bir akçe yerine geçmekteydi. Para sıkıntısının devam etmesi üzerine bir mangır bir akçeye denk getirilmiştir. Ancak beklenenin aksine bu durum fayda değil zarar getirmiştir. Bu sebeple sonraki padişah II. Ahmet döneminde mangır kullanımından vazgeçilmiştir.

(Cevap D)

8. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler, I. Murat dönemi gelişmeleri arasında yer almaktadır. Ancak Divan örgütünün kurulması, I. Murat zamanına özgü bir gelişme olmayıp ilk devlet örgütlenmesini gerçekleştiren Orhan Bey dönemine ait idari bir düzenlemedir.

(Cevap A)

9. İlhanlının Anadolu'ya vali olarak gönderdiği Timurtaş'ın İlhanlı merkez idaresine karşı isyanı Anadolu'da karışıklıkları artırmıştır. 1326'da uç beylerini sıkıştıran Timurtaş'ın durumunun kötüleşip Mısır'a kaçmasıyla uç beylikleri güçlü bir devlet haline gelmenin ilk işaretlerini vermiştir. Durumdan faydalanan Orhan Bey fetihlere ağırlık vermiştir.

(Cevap A)

10. Osmanlı iskân politikasında:

- Fethedilen bölgelerde Osmanlıların sürekli kalıcılığını sağlamak
- Cemaatler arası anlaşmazlıkları gidermek
- Muhtemel isyan durumlarını önlemek
- Harap ve bataklık alanları tarıma ve yerleşime açmak yer alır.

Fakat Hristiyan nüfusu azaltmak için bir uygulama yoktur. İstimalet politikası uygulanarak herkes inancında serbest bırakılmıştır.

(Cevap A)

11. Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi'nde Haçlılarla;

- Sırp sındığı Savaşı,
- Niğbolu Savaşı,
- I. Kosova Savaşı,
- Varna Savaşı,
- II. Kosova Savaşı'nı yapmıştır.

Palekanon Savaşı, Bizans ile yapılan bir savaştır. B seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap B)

12. İskânın sosyal etkileri tekke, zaviye ve vakıflardır. Han ve kervansaraylar da iskânın sosyal etkileri arasında sayılabilmektedir. Tekke ve zaviyelerdeki derişler ve vakıflar Tekâlif-i örfiye ve Avarız-ı Divaniye'den muaftırlar.

(Cevap A)

13. Cülus, Osmanlı Devleti'nde, hükümdarların tahta çıkış törenlerinde askerlere dağıttığı bahşiştir. Osmanlı Devleti'nde ilk cülus bahşişi, 1389 Kosova Savaşı sırasında padişah seçilen, Yıldırım Bayezit tarafından askerlere dağıtılmıştır. Cülus bahşişi, Fatih döneminde bir kanun haline getirilmiştir. Ancak özellikle devletin zayıfladığı dönemlerde cülus bahşişinin dağıtılmaması veya ayarı düşük parayla dağıtılması askerlerin isyan çıkarmalarında bir neden haline gelmiştir.

(Cevap A)

14. Osmanlılarda kut anlayışı sürdürülmüş ve hükümdar olma hakkının Al-i Osman olarak adlandırılan Osmanlı ailesine verildiği kabul edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde hükümdar ailesinden kimin tahta çıkacağı konusunda net bir kural yoktu. "Ülke hanedanın ortak malıdır." anlayışı gereği ailedeki bütün erkeklerin tahta çıkma hakkı vardı. I. Murat Dönemi'nde bu anlayışın yerine "Ülke, hükümdar ve oğullarının malıdır." anlayışı benimsenmiştir. Bu yolla taht kavgalarının sınırlandırılması ve merkezi otoritenin korunması amaçlanmıştır.

(Cevap C)

15. Osmanlı Devleti'nde Anadolu Türk siyasi birliğini kurma çalışmaları, Orhan Bey'in Karesioğulları Beyliği'ni almasıyla başlamıştır. Dolayısıyla Orhan Bey'den daha önce hüküm süren babası Osman Bey'in bu yönde bir çalışmasından söz edilemez. Dolayısıyla cevap A seçeneğidir.

Osmanlılarda Anadolu Türk siyasi birliğini kurma çalışmaları, Orhan Bey'in Karesioğulları Beyliği'ni almasıyla başlamış; Yavuz Sultan Selim'in Dulka-diroğulları Beyliği'ni almasıyla (Turnadağı Savaşı ile) tamamlanmıştır.

(Cevap A)

16. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde yaptığı savaşların nedenleri arasında yer almaktadır. Ancak İslam dünyasının liderliğini ele geçirme düşüncesi Osmanlı Devleti'nin yükselme dönemi politikaları arasında olup bu amaçla Yavuz Sultan Selim Mısır Seferi'ni düzenlemiş ve halifeliği ele geçirerek İslam dünyasının liderliğini üstlenmiştir.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ YÜKSELME DÖNEMİ

1. Safevi Devleti'nin, Anadolu'ya yönelik Şii propagandası Osmanlı'yı ciddi tehlikeler ile karşı karşıya getirmekteydi. Bu sebeple Safevi Devleti üzerine Sultan Süleyman'ın da bizzat katıldığı seferler düzenlenmiştir. Ancak Safevi sorununu kesin olarak çözecek sonuçlar elde edilememiştir. Bu sebeple düşmanı belli bir sınıır bölgesinde tutma anlayışı gelişmiştir. İşte bu doğrultuda daha sonraki anlaşmaların da temelini oluşturacak olan ve Amasya Antlaşması adını taşıyan ilk Osmanlı-Safevi Anlaşması Sultan Süleyman döneminde imzalanmıştır (1 Haziran 1555). Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti'nin şark meselesi yirmi beş yıl kadar sakin bir seyir izlemiştir.

(Cevap D)

2. Osmanlı Devleti Yavuz Dönemi'nde Doğu eksenli bir siyaset izleyerek İslam birliğini sağlamaya çalışmıştır. Bu çerçevede İran'la Çaldıran Savaşı yapılmış, Memlûklerle Mercidabık ve Ridaniye Savaşları yapılmıştır. Bu savaşların sonunda Mısır, Suriye, Hicaz bölgesi Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Osmanlı'da veraset sistemini I. Ahmet değiştirmiş, Yeniçeri Ocağı'nı II. Mahmut kaldırmış, Anadolu Hisarı'nı Yıldırım Bayezid yaptırmıştır.

(Cevap E)

3. Safevi Devleti ile olan münasebetler Fatih Sultan Mehmet döneminde başlamış ve II. Bayezid döneminde askerî mücadeleye dönüşmüştür. Ancak Osmanlı-Safevi anlaşması olan Amasya Antlaşması, Kanuni Sultan Süleyman döneminde yapılmıştır.

(Cevap A)

4. Dulkadiroğulları Beyliği, 1339-1521 yılları arasında Anadolu'nun güneyinde, Elbistan merkez olmak üzere kurulmuşlardır. Beylik, Osmanlı ile Memlûkler arasında tampon bir bölge durumundaydı. Bu sebeple Dulkadiroğulları toprakları Osmanlı-Memlûk mücadelesinde daimi bir çekişme konusu olmuştur. Bu çekişmede Memlûk yanlısı bir politika izleyen Dulkadiroğulları Beyliği, Yavuz Sultan Selim Dönem'inde 1515 Turnadağ Savaşı'yla Osmanlı'ya bağlanmıştır. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki Dulkadiroğulları Beyliği, Osmanlı idaresine alınan son Anadolu beyliğidir.

(Cevap B)

5. Fatih Sultan Mehmet bugünkü Sarayburnu denilen yerde Topkapı Sarayı'nı yaptırmış, şehri ticari anlamda canlandırmak için kapalı çarşı ve bedesten inşa ettirmiştir. Sahn-ı Seman Medresesi'nin yapımı ve Ayasofya'nın camiye çevrilmesi de Fatih döneminde yapılmıştır. Galata Kulesi'nin inşası ise 528 yılında yapılmıştır. Osmanlı döneminde Galata Kulesi'nde sadece yükseltme çalışması yapılmıştır.

(Cevap A)

6. İlk Osmanlı medresesi hakkında iki görüş bulunmaktadır. Genel kanaat Orhan Gazi Medresesi'nin ilk olduğu yönünde olsa da İznik Süleyman Paşa Medresesi'nin de ilk Osmanlı medresesi olduğunu söyleyenler de vardır. Osmanlı'daki en yüksek dereceli medreseler Fatih'in yaptırdığı Sahn-ı Seman Medresesi ve Kanuni'nin yaptırdığı Süleymaniye Medreseleridir.

(Cevap E)

7. Ülüş sistemi kutsallık atfedilen hanedan ailesinin yönetiminde söz sahibi olmasıdır. Fetret devrindeki taht kavgaları, Bizans'ın şehzadeleri kullanarak Osmanlı iç işlerine müdahale etmesi, veraset belli bir kurala bağlı olmadığı için taht kavgalarının yaşanması, kardeş katli kanununun kanunlaşmasında etkili olmuştur. Fakat Fatih döneminde çıkarılan kanunda Kanuni dönemi gelişmeleri etkili olamaz. E seçeneği sorunun doğru cevabıdır.

(Cevap E)

8. İlk Osmanlı donanması Karamürsel'de kurulmuştur. Osmanlı donanmasının ilk komutanı Alp Karamürsel'dir. Kanuni döneminde kardeşleri İlyas ve Oruç Reis'le birlikte Akdeniz'i bir Türk haline getiren, Osmanlı donanmasını gücünün zirvesine çıkaran, Barbaros Hayreddin Paşa adıyla Kaptan-ı Derya olan, Hızır Reis Osmanlı döneminin en büyük denizcisidir.

(Cevap C)

9. Osmanlı Devleti'nin her alanda en parlak devri Kanuni Sultan Süleyman döneminde (1520 – 566) yaşanmıştır. Bu dönem dünya siyasi tarihinde de Türk yüzyılı olarak nitelendirilmektedir.

(Cevap C)

10. Soruda verilen padişah ve şiirde kullandıkları mahlas eşleştirmelerinden üçü de doğrudur.

(Cevap E)

11. Kutsal Roma Germen İmparatoru V. Charles'in tahta bulunduğu dönemde Osmanlı tahtında Kanuni bulunmakta ve devlet en güçlü dönemini yaşamaktaydı. Avrupa'ya tek başına egemen olmaya çalışan Kutsal Roma İmparatorluğu ile çatışma kaçınılmazdır. Osmanlı Avrupa'da üstünlüğü sağlayınca Akdeniz'de rekabet başlamış ve 1538'de Osmanlı donanmasının Preveze Deniz Savaşı'nda Andrea Doria komutasındaki Haçlı donanmasını yenmesi üzerine bu rekabet Osmanlı lehine sonuçlanmıştır.

(Cevap B)

12. Tarihçiler Osmanlının XVI. yüzyılda doğal sınırlarına ulaştığı ve aşamayacağı siyasi – coğrafi engellerle karşılaştığı kanaatinde dirler. Bunlar batıda Viyana önlerinde Habsburglar, doğuda İran platosu, Afrika'da çöl, Hint Okyanusu'nda Portekizliler, kuzeyde Ruslardır. Hint deniz yolları konusunda mücadele edilen ülke Portekiz'dir.

(Cevap C)

13. II. Selim'in padişahlığı döneminde 1571'de yaşanan İnebahtı mağlubiyetine rağmen Kıbrıs'ın fethi tamamlanmıştır.

(Cevap E)

14. • II. Osman: Farisi
• II. Murat: Muradi
• II. Bayezid: Adli mahlasını kullanmışlardır.

(Cevap A)

15. İstanbul kuşatıldığı sırada buradan İtalya'ya kaçan Bizanslı bilginler, batılılara klasik Yunanca'yı öğreterek, hümanizma ve dolayısıyla Rönesans'a katkıda bulunmuşlardır.

(Cevap E)

16. • Adli Mahlası → II. Bayezid ve II. Mahmut
• Muhibbi Mahlası → Kanuni Sultan Süleyman
• Avni Mahlası → Fatih Sultan Mehmet
• Adni Mahlası → III. Mehmet
Vefai Mahlası → IV. Mehmet tarafından kullanılmıştır.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ YÜKSELME DÖNEMİ

1. İstanbul'un fethiyle güçlü toprakların sağlam surları yıkabileceğinin anlaşılması Avrupa'da derebeyliklerin yıkılma sürecini hızlandırmış, İpek Yolu ile bağlantı kurulması Coğrafi Keşiflere zemin hazırlamış, İtalya'ya kaçan Bizanslı bilginlerin Avrupalılara klasik Yunanca'yı öğretmesi hümanizma ve dolayısıyla Rönesans'a katkıda bulunmuştur.

(Cevap E)

2. Fatih döneminde yönetimde Türkmenlerin etkinliği azaltılıp devşirme kökenlilerin etkinliği artırılmıştır. Bu dönemde Kanunname-i Ali Osman hazırlanmıştır. Divan başkanlığını sadrazama bırakarak divan danışma organı durumuna düştüğü için padişahın etkinliği daha da artmıştır. Çünkü son söz padişaha ait hâle gelmiştir. Anadolu Türk birliği Fatih değil, Yavuz Dönemi'nde sağlanmıştır. I, III ve IV. öncülde verilen bilgiler yanlış olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

3. Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'ya I. Selim döneminde geçmiştir. 1517 yılında Osmanlı, Memlük Devleti ile yapmış olduğu savaşı kazandı ve Mısır fethedildi. Böylece Kuzey Afrika'ya ilk geçiş bu şekilde gerçekleşmiş oldu.

(Cevap C)

4. Osmanlı'da dinî karakterli isyanlardan biri olan Şahkulu İsyanı II. Bayezid döneminde çıkmıştır. Babasının Şii politikasında pasif kaldığını düşünen Yavuz, babasına karşı taht mücadelesi başlatmıştır.

(Cevap C)

5. Sultan Süleyman, 1520-1566 yılları arasında hüküm sürmüştür ve en uzun süre tahtta kalmış Osmanlı padişahıdır. Yarım yüzyıla yakın hükümdarlığı dönemi imparatorluğun da en ihtişamlı dönemidir. O dönemki Batılı tarihçiler Sultan Süleyman'ı "Muhteşem" veya "Büyük Türk" olarak isimlendirmişlerdir. Günümüzde kendi isminden çok kullanılan "Kanunî" unvanı ise ilk kez XVIII. yüzyılda Dimitrie Cantemir tarafından kaleme alınan Osmanlı Tarihi'nde zikredilmiştir. Bu unvan Osmanlı tarihçileri tarafından da XIX. yüzyılda kullanılmaya başlanmış ve yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla bugün hemen herkesçe bilinen Kanunî unvanı Sultan Süleyman'ın kendisi için takındığı ve kendi dönemindekilerin kullandığı bir unvan değildir.

(Cevap D)

6. Anayasaların egemenliği halka verdiği vurgulanarak soruda Kanunname-i Ali Osman'ın hangi özelliğinden dolayı anayasa olmadığı soruluyor. Kanunname-i Ali Osman'da padişahın egemenliği benimsendiği için, yani monarşik egemenlik anlayışı benimsendiği için anayasa olmadığı söylenebilir.

(Cevap B)

7. Amasra Karadeniz kıyısındadır. Otlukbeli Savaşı Akkoyunlularla Doğu Anadolu hâkimiyeti için yapılmıştır. Eflak şimdiki Romanya'nın bir bölgesi, Mora şimdiki Yunan yarımadası olup bu iki bölgenin alınması Balkan hâkimiyetini güçlendirmiştir.

(Cevap D)

8. Akdeniz'in büyük adalarından olan ve stratejik olarak büyük öneme sahip olan Kıbrıs, 1571'de Padişah II. Selim döneminde fethedilmiştir.

(Cevap E)

9. Avusturya ile Macaristan egemenliği için yapılan mücadeleyi Osmanlı Devleti kazanmış ve 1533 İstanbul Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti'nin imparatorluk sanı başta Avusturya olmak üzere Avrupalı devletler tarafından resmen tanınmıştır. Buna göre Avusturya arşidükü protokol bakımından Osmanlı sadrazamına denk sayılmış, Osmanlı Devleti diplomatik anlamda büyük bir üstünlük kazanmıştır. Ancak bu durum sadrazamla padişahın yetkilerinin eşit olduğu anlamına gelmemektedir. Nitekim Osmanlı Devleti'nde en üstün güç padişah olup padişahla denk sayılan başka bir makam da bulunmamaktadır. Buna göre doğru cevap I ve III numaralı öncüllerdir.

(Cevap D)

10. İstanbul'un fethi, batı kamuoyunda büyük bir infiale yol açmış ve Papa Osmanlı Devleti'ne karşı bir haçlı birliği kurmak için derhâl harekete geçmiştir. Fatih, hem oluşturulacak olan bu Haçlı ittifakını içten parçalamak hem de Akdeniz ticaretini canlandırmak düşüncesinden hareketle Venedik ile 1454'te bir ticaret anlaşması imzalamıştır. Bu sayede Doğu Akdeniz'deki ticari menfaatlerini düşünen Venedik, Papa başkanlığında toplanan Haçlı toplantılarına katılmamıştır. Ege'deki Ceneviz kolonileri de, belirli bir miktar haraç ödemek şartıyla ticari faaliyetlerine devam etme izni almışlar, onlar da ittifak dışında kalmışlardır. Yalnızca Rodos şövalyeleri, Osmanlı Devleti'yle anlaşmaya yanaşmamıştır.

(Cevap C)

11. Kanuni döneminde yaşanan ilk isyan 1521 yılında Şam Beylerbeyi olan ve hükümdarlığını ilan eden Canberdi Gazali tarafından çıkarılan isyandır. Memlük Devleti'ni yeniden kurmak isteyen Canberdi Gazali'nin başlattığı siyasi nitelikli bu isyan kısa sürede bastırılmış ve şahsın kendisi de idam ettirilmiştir. Baba Zünnun İsyanı 1526'da; Kalender Çelebi İsyanı ise 1527'de yaşanan dinî nitelikli isyanlardır.

(Cevap A)

12. Fatih tıpkı dedesi Yıldırım Bayezid gibi, Anadolu beyliklerini başkent İstanbul'dan yönetilecek sancaklara dönüştürmek gayesindeydi. Bu durum 1461'de Trabzon'un alınmasından sonra Anadolu üzerinde siyasi menfaatlere sahip olan ve ayrıca Akkoyunlu, Dulka-diroğulları, Karamanoğullarını kendi himayesi altında gören Memlükler ile Osmanlı Devleti'nin arasının açılmasına yol açmıştır. II. Mehmet'in Hicaz su yollarının bakımsızlığını ileri sürerek bölgeye tamirciler yollaması Hicaz bölgesinin koruyucusu sıfatındaki Memlük Devleti tarafından bir siyasi kışkırtma olarak algılanmıştır. Ancak Fatih döneminde Memlük Devleti'yle yaşanan bu soğuk savaş silahlı bir mücadeleye dönüşmemiştir. Bu mücadele II. Bayezid döneminde başlamıştır.

(Cevap D)

13. II. Mehmet zamanında Eflak ve Boğdan'da Osmanlı idaresi tesis edilmiş; ancak Cem sultan olayını fırsat bilen Boğdan, Eflak sınırını aşarak Tuna'nın ötesindeki Osmanlı topraklarına saldırmaya başlamıştı. Bunun üzerine 1484'te Boğdan üzerine sefere çıkan II. Bayezid, Tuna ağzında oldukça kilit bir noktada olan Kili kalesini kuşatmıştır. Burası II. Bayezid'in bizzat fethettiği ilk yerdir. Dolayısıyla ilk fetih hareketi Boğdan üzerine yapılmıştır.

(Cevap B)

14. Rönesansın en önemli temsilcilerinden Leonardo da Vinci, II. Bayezid'e yazdığı bir mektupta Halic ve Boğaziçi'nde bir köprü yapma talebinde bulunmuştur. Michelangelo'nun da yine benzeri şekilde bazı projelerle İstanbul'a gelmeye niyet ettiği, Amerika kâşifi olarak tanınacak olan Colomb'un önce II. Bayezid'e başvurduğu rivayet edilmektedir.

(Cevap E)

15. • Anadolu Türk siyasi birliğini sağlama çalışmalarında Osmanlı Devleti'ne büyük sorunlar yaşatan Karamanoğulları Beyliği 1487'de II. Bayezit döneminde ortadan kaldırılmıştır
- Halifeliğin Osmanlı Devleti'ne geçmesi 1517'de Yavuz Sultan Selim zamanında Mısır'ın fethiyle olmuştur.
- Orta Avrupa'nın kilidi sayılan Belgrad'ın fethi ise 1526'da Kanuni Sultan Süleyman döneminde gerçekleşmiştir.

Dolayısıyla doğru sıralama B seçeneğinde yer almaktadır.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ YÜKSELME DÖNEMİ

1. Kanuni'den sonra en uzun süre tahtta kalan padişah 39 yıl ile IV. Mehmet'tir. 1648-1687 yılları arasında tahtta kalan IV. Mehmet, Duraklama Dönemi padişahıdır.

(Cevap C)

2. 1517'de Mısır'ı alan ve Memlük Devleti'ne son veren Yavuz Sultan Selim, bu başarısından sonra Ayasofya Camii'nde yapılan bir törenle Abbasi Halifesi III. Mütevekkil'den Hâdimü-l Haremeyni'ş-Şerifeyn unvanını almıştır. "Mekke ve Medine'nin hizmetkârı" anlamına gelen bu unvanla I. Selim, tüm Müslümanların dini ve siyasi lideri durumuna gelmiştir.

(Cevap E)

3. Osmanlı tahtına Kanuni'nin çıktığı sıralarda Fransa ile İspanya Kralı, Kutsal Roma- Germen İmparatorluğu tacı için mücadele hâlindeydi. 1520 yılında, İspanya Kralı V. Karl Kutsal Roma-Germen İmparatoru olarak tahta çıkarken Kanuni Sultan Süleyman da Osmanlı tahtına geçmişti. Bu tarihten sonra aynı zamanda İspanya Kralı da olan Kutsal Roma-Germen imparatoru V. Karl ile Fransa kralının hedefi siyasi ve askerî birlikten yoksun İtalya'yı ele geçirmek üzerine kurulmuştur.

Bu tarihlerde Avrupalı devletler, bu iki büyük güçten çıkarlarına uygun geleni destekleme yoluna gitmişlerdir. Osmanlı Devleti de XVI. yüzyılda ortaya çıkan Protestan hareketini V. Karl'a karşı himaye etmiştir. Bu arada Fransa kralı, 1525 yılında Kutsal Roma-Germen imparatoruna mağlup olup esir düşmüştür. Hatta kralın annesi Kanuni Sultan Süleyman'a bir mektup göndererek oğlu için yardım istemiştir. Nitekim padişah da bu mektuba olumlu cevap vermiş ve Avrupa siyasetine bir denge unsuru olarak dâhil olmuştur.

(Cevap D)

4. Osmanlı'nın kuruluşundan itibaren uygulanan kanunların ilk defa toplanarak yazılı hale getirilmesi Fatih Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Fatih, hazırlattığı Kanunname-i Ali Osman ile örfi kanunları bir araya toplamıştır.

(Cevap C)

5. Osmanlı tahtında en uzun süre tahtta kalan padişah kırk altı sene ile Kanuni olmuştur. Tahtta kalma süresi bakımından Kanuni'yi IV. Mehmet takip etmiştir. IV. Mehmet 1648'den 1687'ye kadar yani 39 yıl Osmanlı tahtında oturmuştur.

- II. Mehmet: 1451-1481
- III. Murat: 1574-1595
- IV. Murat: 1623-1640
- III. Selim: 1789-1807

(Cevap D)

6. Ali Kuşçu, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan tarafından Fatih'e elçi olarak gönderilmiştir. Fatih tarafından Ali Kuşçu'ya Sahn-ı Seman medreselerinde müderrislik teklifi yapılmıştır. Bu teklifi kabul eden Kuşçu, önemli çalışmalar yapmış ve önemli matematikçiler yetiştirmiştir.

(Cevap A)

7. Fatih Sultan Mehmet, babası II. Murat'ın tahttan feragat etmesi üzerine ilk kez 144'te on iki yaşındayken Osmanlı tahtına çıkmıştır. Ancak bu durumdan faydalanmak isteyen çevrelerin faaliyetleri sebebiyle tekrar tahttan inmiştir. Fatih ilk saltanatı döneminde Hurufî İsyanı ile meşgul olmuştur. 1340- 1394 yılları arasında İran'da yaşamış olan Fazlullah Estera-badi tarafından kurulan Hurufîlik tarikatı, Tanrı'ya ulaşmanın yolunun, kelâmı oluşturan harflerin rakamsal değerlerini keşfetmekten geçtiğini savunmaktaydı. Hurufîler tarafından Edirne'de çıkarılan bu isyan kanlı bir şekilde bastırılmıştır.

(Cevap A)

8. Kıbrıs, Rodos, Trabzon, İstanbul fethedildiğinde gayrimüslim nüfus fazla olduğu için sürgün yoluyla iskân olan bölgelerdir. Karaman'daki iskânın nedeni sürgün değil, aşiret ayaklanmaları ve eşkıyalığı önlemektir.

(Cevap D)

9. Osmanlı Devleti 1463- 1479 tarihleri arasında Venedik ile sürekli mücadele halinde olmuştur. Venedik donanması, 1463 yılında Çanakkale önlerine geleerek boğazı kapatmıştır. II. Mehmet, bu tarihte henüz Venedik deniz gücüyle baş edemeyeceğinin farkındaydı, bu sebeple Çanakkale Boğazı'nın iki yakasında Sultâniye ve Kilitbahir hisarlarını inşa ettirerek Venedik gemilerinin İstanbul'a doğru ilerleme ihtimalini ortadan kaldırmak istemiştir.

(Cevap B)

10. Fatih'in oğlu Cem Sultan, babasının 1481 yılında ölümüyle birlikte kardeşi II. Bayezit ile taht mücadelesine girmiştir. Zaman zaman başarılar elde etse de neticede mağlup olmuş ve Osmanlı topraklarından uzaklaşmıştır. Sırasıyla Memlük Devleti'ne, Rodos şövalyelerine, Fransa ve en sonunda da Papalığa sığınmıştır. Ölümü olan 1495 tarihine kadar da burada kalmıştır. Nitekim II. Bayezit, Cem Sultan'ı tutma karşılığında papalığa her yıl yüklü miktarda ödemeler yapmıştır. Cem Sultan kuzu, II. Bayezit'in dış politikada pasif bir siyaset izlemesine sebep olmaktadır, ölümüyle birlikte II. Bayezit de daha aktif bir dış politika yürütmeye başlamıştır.

(Cevap A)

11. Anadolu'nun bağımsız son Türk beyliği olan Dulkadiroğulları, tıpkı Osmanlı gibi Anadolu Selçuklu Devleti'nden kopan bir beylikti. Maraş-Elbistan merkezli kurulan bu beylik Osmanlı ile Memlük Devleti arasında tampon bir bölge konumundaydı. Bu sebeple her iki devlet arasında daimi bir mücadele sahası olmuştu. Memlük yanlısı bir politika izleyen ve Osmanlı'nın düşman kabul ettiği Safevi Devleti ile ilişki içinde olan Dulkadiroğulları Beyliği tam da bu sebeplerden 1515 Turnadağ Savaşı'yla Osmanlıya bağlanmıştır. Dulkadiroğulları, Osmanlı Devleti'ne katılan son beylik olup böylece Türk siyasi birliği kesin olarak sağlanmıştır.

(Cevap C)

12. Osmanlı tarihinin en önemli eğitim kurumlarından Sahn-ı Seman Fatih, Süleymaniye ise Kanuni döneminde kurulmuştur.

(Cevap E)

13. Osmanlı Devleti yükselme döneminde İslam dünyasının siyasi liderliğini üstlenme, Avrupa Hristiyan birliğini engelleme, ticaret yolu ve limanlarını ele geçirme politikalarını izlemiştir.

(Cevap E)

14. Haçlı kuvvetleriyle yapılan ve Osmanlı donanmasının kesin galibiyetiyle sonuçlanan Preveze Deniz Savaşı, Akdeniz'in tümüyle Osmanlı egemenliğine girmesine vesile olmuştur. Preveze Deniz Savaşının yapıldığı gün olan 27 Eylül günümüzde "Donanma Günü" olarak kutlanmaktadır.

(Cevap E)

15. 1577'de Fas'ın Portekizlilerden alınmasıyla Osmanlı Devleti'nin sınırları, Atlas Okyanusu'na kadar uzanmıştır. Bu yenilginin ardından Portekiz, Hint deniz yolu üzerindeki egemenliğini kaybetmiş ve bu yola, İngiltere ve Hollanda egemen olmaya başlamıştır. Bu gelişmeler yükselmenin son, duraklamanın ilk padişahı sayılan III. Murat döneminde gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

16. Osmanlı Devleti iskan politikası ile;

- Kalıcılığı sağlamış,
- Bölgenin kültürel zenginliğini korumuş,
- Cami, medrese, imaret, şifahane gibi kültürel eserler yapılmış,
- Üretime bağlı olarak vergi gelirleri artırılmış,
- İslamlaşma sağlanmıştır.

Fethedilen bölge halkından askeri anlamda yararlanılmamıştır. Çünkü Osmanlı'da gayrimüslimler askerlik yapmazlardı. Buna göre C seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ YÜKSELME DÖNEMİ

1. II. Bayezid'in hayatta olan dört oğlu bulunmaktaydı. En büyük oğlu şehzade Ahmet Amasya'da, Şehzade Korkut Manisa'da, Şehinşah Konya'da ve Selim Trabzon'da sancak beyi olarak bulunmaktaydı.

(Cevap A)

2. Sokollu Mehmet Paşa'nın Don-Volga ve Süveyş Kanalı Projelerini hazırlamasının amacı, Coğrafi Keşiflerle Ümit Burnu Yolu'nun bulunmasıyla önemini kaybeden İpek ve Baharat yollarını tekrar canlandırmak, bu keşiflerin Osmanlı Devleti üzerinde yarattığı olumsuz sonuçları ortadan kaldırmaktır.

(Cevap C)

3. Yavuz Sultan Selim birçok Osmanlı padişahı gibi şiir yazmaya meraklıydı. Şiirlerinde ise "Selimi" mahlasını kullanmıştır.

(Cevap A)

4. I. Selim zamanında Suriye ve Mısır, Kanuni zamanında ise Rodos gibi Akdeniz'in önemli üslerinin fethedilmesi Haçlı ittifakını harekete geçirmiştir. Bu sebeple Akdeniz'deki Osmanlı ilerlemesini durdurmak isteyen İspanya, Papalık, Portekiz, Venedik, Malta ve Ceneviz gemilerinden oluşturulan Andrea Doria komutasındaki büyük Haçlı donanması ile Barbaros Hayreddin Paşa komutasındaki Osmanlı donanması 1538'de Preveze'de karşı karşıya gelmiştir. Haçlı donanmasındaki gemi sayısı Osmanlı donanmasının sayıca üç katı olmasına rağmen Osmanlı donanması büyük bir galibiyet elde etmiş ve Akdeniz'de Osmanlı üstünlüğü başlamıştır.

(Cevap D)

5. Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu, 10 -19 yüzyıllarda Avrupa'da çok geniş bir coğrafyada hüküm sürmüştür. Kanuni Sultan Süleyman Osmanlı tahtına çıktığı yıl Kutsal Roma Germen İmparatorluğu tahtına da V. Karl (Şarlken) çıkmıştı. Bazı tarihçiler tarafından XVI. yüzyıl, Kanuni ve Şarlken'in Avrupası olarak tarif edilmiştir. Şarlken'in en büyük ideali Hristiyan Avrupa'yı kendi idaresi altında birleştirmekti. Bağımsızlığını kaybetmek istemeyen Avrupalı devletler ise zaman zaman Şarlken'e karşı Osmanlıdan yardım istiyorlardı. Böylece Osmanlı Devleti Avrupa siyasetinde bir denge unsuru hâline gelmişti. Şarlken'in Hristiyan Avrupa birliği idealine en büyük mukavemet ise imparatorun hegemonyasına girmek istemeyen Fransa ve yeni yeni ortaya çıkan Protestanlık mezhebiydi. İşte Osmanlı İmparatorluğu, karşıt güç olan Kutsal Roma Germen İmparatorluğuna karşı bu unsurları desteklemiştir. Hatta Fransa'ya kapitülasyon verilmesi gibi bir taslak da bu dönemde gündeme gelmiştir.

(Cevap E)

6. Mısır, I. Selim döneminde Memlük Devleti'yle yapılan Ridaniye Savaşı sonunda Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır (1517).

(Cevap C)

7. Fransa kralı I. François'in, Kutsal Roma-Germen İmparatorluğuyla yaptığı İtalya Savaşlarında esir düşmesi ve annesinin Sultan Süleyman'dan yardım istemesi savaşın görünür sebebidir. Fransa Kralı'na yardım maksadıyla çıkılan seferde Osmanlı'nın esas amacı ise Macaristan'ı bütünüyle himayesine alarak Şarlken'e karşı Avrupa'da önemli bir üs elde etme düşüncesiydi. Macar kuvvetlerine karşı kesin bir üstünlük elde eden Osmanlı başkent Budin'e ilerlemiş ve Zapolya'yı tahta çıkararak Macaristan'ın bir kısmını himayesi altına almıştır. Kalan kısmını alma ideali de sonraki zamanlarda Osmanlı ile Avusturya arşidükü ve kardeşi Kutsal Roma-Germen İmparatoru Şarlken'i karşı karşıya getirecektir. Nitekim 1541'de Budin Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı bir beylerbeyliğe çevrilmiştir (1541 – 1686).

(Cevap D)

8. İlk Osmanlı – Safevi Antlaşması 1 Haziran 1555 tarihinde Amasya’da imzalanmıştır. Bu anlaşma ile Şark meselesi yirmi beş yıl kadar sakin bir seyir izlemiştir.

(Cevap B)

9. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Don-Volga Kanal Projesi’nin amaçları arasında yer almaktadır. Ancak hac yollarının güvenliğini sağlamak, İslam hacılarını ve tüccarlarını korumak Süveyş Kanal Projesi’nin amaçlarından biridir.

Süveyş Kanal Projesi ile, Coğrafi Keşifler ile önemini yitiren Baharat Yolu’na tekrar önem kazandırmak ve Akdeniz ticaretini tekrar canlandırmak amaçlanmıştır.

(Cevap D)

10. Osmanlı ordularının başında sefere çıkan son padişah II. Mustafa olmuştur. 1695 – 1703 yılları arasında tahtta bulunan II. Mustafa zamanında Osmanlı Devleti Karlofça Antlaşması’nı imzalamıştır. Sultan II. Mustafa, 16 yıl süren Osmanlı – Kutsal İttifak Savaşlarının bir kısmında ordusunun başında bulunmuştur.

(Cevap D)

11. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan isyanlar Kanuni döneminde çıkmıştır. Şahkulu İsyanı ise 1511’de Şah İsmail taraftarlarınca Anadolu’da çıkan bir isyandır. Bu isyan II. Bayezid döneminde çıkmıştır.

(Cevap C)

12. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Kanuni Dönemi’ne ait olan gelişmelerdir. Ancak Baharat Yolu’nun denetimi Kanuni zamanında değil, Yavuz Sultan Selim’in Mısır’ı fethi ile ele geçirilmiştir.

(Cevap D)

13. Osmanlı Devleti ile İran (Safeviler) arasındaki temel sorun mezhep ayrılığı, yani Sünni-Şii çatışması olmuştur. Her iki devlet de Müslüman olmasına rağmen mezhep kavgaları dolayısıyla mücadele etmişlerdir.

(Cevap A)

14. Sokollu Mehmet Paşa, Don-Volga ve Süveyş Kanal Projelerini hazırlarken, Coğrafi Keşiflerin Osmanlı Devleti üzerinde yarattığı olumsuz sonuçları gidermek, Akdeniz ticareti ile İpek ve Baharat Yollarını tekrar canlandırmak istemiştir. Don-Volga Kanal Projesi ile İpek Yolu’na, Süveyş Kanal Projesi ile de Baharat Yolu’na ve Akdeniz’e eski önemini tekrar kazandırmayı amaçlamıştır.

(Cevap C)

15. Osmanlı Devleti’nin merkezileşme anlayışının manifestosu sayılan Kanunname-i Ali Osman’ı Fatih Sultan Mehmet hazırlatmıştır. Fatih döneminde kul sistemi (devşirme) geliştirilmiştir. Böylece Osmanlı sultanı gücü ve otoritesini kendisinden başka kimseye karşı sorumlu olmayan kullarına dayandırmıştır.

(Cevap D)

16. Lala Mustafa Paşa tarafından Kıbrıs’ın fethedilmesi, Osmanlı’ya karşı bir Haçlı saldırısına yol açmış, 1571’de Haçlılarla yapılan İnebahtı Deniz Savaşı’nda Osmanlı donanması yenik düşmüştür. Bu savaşla, Preveze Zaferi ile elde edilen Akdeniz üstünlüğü kaybedilmiştir.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Ahilik XIII. yüzyılın II. yarısında Anadolu'da ortaya çıkan esnaf ve zanaatkarların dayanışma örgütüdür. Bu örgüt, Osmanlılarda lonca teşkilatı adıyla devam etmiştir. Selçuklular ve Osmanlılar döneminde herhangi bir meslek icra eden herkes mutlaka bir esnaf loncasının üyesiydiler. Loncalar; üretim ve tüketim ilişkilerini düzenler, fiyat belirler, mesleki eleman yetiştirir, üretilen malın kalitesini kontrol eder, haksız rekabeti önler, üyeleri arasında dayanışmayı sağlar.

(Cevap C)

2. Hristiyanlardan feth olunmuş ve rakabesi yani çıplak mülkiyeti devlete ait olan topraklara miri arazi denir. Bunların tasarruf hakkı tapu resmî denilen peşin bir kira bedeli alındıktan sonra daimi ve irsi bir nevi kiracılık sözleşmesiyle onları işleyen reayaya (köylüye) bırakılmıştır. Bu toprağı ekip - biçen köylü aynı zamanda resm-i çift denilen bir vergi öder. Ebusuud Efendi bunu harac-ı muvazzaf olarak isimlendirmiştir. Tanzimat'la beraber tımar sistemi kaldırılarak toprak mülkileşmeye başlamıştır.

(Cevap B)

3. Osmanlı toprak sistemi miri arazilerin işlenmesi amacıyla uygulanan dirlik sistemine dayanır. Dirlik sisteminde topraklar kişinin görevi ve alacağı maaşa bağlı olarak has, zeamet ve tımar olarak ayrılmıştır. Toprak sistemiyle ilgili olan tımar olup B seçeneğı doğrudur.

(Cevap B)

4. Orhan Bey döneminde aşiret kuvvetlerinden oluşan süvari birliklerinin yerine Türk gençlerinden oluşan yaya ve müsellemler adlı piyade ve süvari sınıfı oluşturulmuştur. Bunlar Osmanlı'nın ilk düzenli ordu birlikleridir.

(Cevap C)

5. Osmanlı padişahları soruda verilen her üç unvanı da değişik dönemlerde kullanmıştır. Sultan ve Gazi unvanları Kuruluş Dönemi'nde ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Fakat Osmanlı padişahları halife unvanını Yavuz'dan itibaren kullanmaya başlamıştır.

(Cevap E)

6. Osmanlı devlet yapısının temeli "kul sistemi" üzerine kurulmuştur. Bu sistem Osmanlı merkezîyetçi örgütlenme modelinin temel unsurlarındandır. Kul kökenliler başlangıçta savaş esirleridir. Kul sistemdekiler doğrudan padişaha bağlı olup padişah otoritesini temsil ederler. Kul sistemi için getirilen devşirmelerden saray için seçilenler İstanbul'da Galatasaray ve İbrahim Paşa saraylarına, taşrada Edirne ve Manisa saraylarına gönderilir. Bunların Topkapı Sarayı'nda eğitim gördüğü yer ise Enderun kısmıdır. Bab-ı Ali sadrazam konağı olup bir eğitim kurumu değildir.

(Cevap A)

7. Cebeciler, Kapıkulu Ocaklarının piyade sınıfı içerisinde yer almaktadır. Cebeciler, orduya ait silah ve cephanelerin yapımından ve bakımından sorumlu olan askerî sınıftır. Cebeciler, İstanbul'da ve kalelerde görev yaparlardı. Kumandanı "Cebecibaşı" denen tümgeneraldi ve "ağa" diye anılırdı.

(Cevap B)

8. Sahib-i Arz, tımarlı sipahiye verilen isimdir. Tımarlı sipahi, gerçekte tımarı dâhilindeki toprakların ve bu toprakları işleyen reayanın vermeye mükellef bulunduğu vergilerin mülkiyetine sahip değildi. O, ancak kendisinden istenen belirli hizmetleri yerine getirdiği müddetçe devlete ait çeşitli vergileri kendi hesabına toplamak hakkına sahipti. Kendisine tahsis edilen vergiler, vazifeye bağlı bir nevi maaş mahiyetinde idi. Bundan dolayı, bir mülk gibi satılması, vakfedilmesi veya miras olarak intikal ettirilmesi mümkün değildi.

(Cevap C)

9. I ve IV. öncüllerde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat II ve III. öncüllerdeki ifadeler yanlıştır. Salyanesiz eyaletler, tımar sisteminin uygulandığı eyaletlerdir. Salyaneli eyaletlerde ise tımar sistemi uygulanmaz. Bu eyaletlerin vergileri iltizam sistemine göre toplandı.

(Cevap D)

10. Osmanlı Devleti'nde maden, orman, tuzla vb. gibi vergiler üç yıllığına açık artırma yoluyla kiraya verildi. Bu sisteme iltizam, iltizamı alan kişiye de mültezim denirdi. İltizam sisteminin uygulanması sonucunda; devlet eyaletlerin vergi gelirlerini peşin alarak nakit ihtiyacını karşılamıştır. Mültezime bırakılan topraklarda asker yetişmemiştir.

(Cevap B)

11. • I. Ahmet → Bahti
• III. Murat → Muradi
• II. Mustafa → İkbali
• IV. Mehmet → Vefai
• II. Osman → Farisi
mahlası ile şiirler yazmışlardır.

(Cevap C)

12. Cezayir ve Mısır, salyaneli (yıllıklı) eyaletler içinde yer alır. Buralarda tımar sistemi uygulanmaz ve iltizam usulü ile vergiler toplanırdı. Eflak ve Erdel ise imtiyazlı eyaletlerdir. Bu eyaletler iç işlerinde serbest, dış işlerinde Osmanlı Devleti'ne bağlı eyaletlerdir.

(Cevap D)

13. Osmanlı Devleti'nde şehzadelere sancakta lalaları ve anneleri eşlik ederdi. Lala, şehzadenin danışmanı gibi hareket eden görevlidir. Lalalar devlet tecrübesi olan kişilerdi. Bu tecrübelerini şehzadelerin hizmetine sunan lalalar, sultan tarafından şehzadeleri denetlemekle de görevlendirilmişlerdir. Türk-İslam tarihinde yer alan atabeyler ile aynı görevi icra etmişlerdir.

(Cevap A)

14. Soruda özelliği verilen geri hizmet sınıf Cerahorlardır. Bunlar ihtiyaca göre daha ziyade Hristiyan tebaa arasından seçilir ve kendilerine ücret ödenirdi. Böyle bir sınıfın ilk defa Yıldırım Bayezid devrinde, 1402'de kullanıldığı belirtilir.

(Cevap E)

15. Osmanlı toprak yönetimi, 1854 arazi kanunnamesi ile yeniden düzenlenmiştir. Bu kanun çerçevesinde uzun süre bir toprağı kullananlar o toprağın sahibi olmuşlardır. Böylece Osmanlı tarihinde ilk kez hukukten toprak özel mülkiyete geçmiştir.

(Cevap D)

16. Osmanlı taşra teşkilatı idari bakımdan köy, nahiye, kaza, sancak ve eyaletlere ayrılmıştır. İdari teşkilatta en fazla yere sahip olanlar kaza ve sancaklardır. Kazaların yönetici sınıfı kadı, alaybeyi ve subaşılardan oluşur. Kazaların birleşmesinden sancak, sancakların birleşmesinden eyalet oluşur. Beylerbeyinin görev bölgesi beylerbeylik veya vilayet olarak kullanılırken XVI. yüzyıldan itibaren eyalet kelimesi kullanılmaya başlanmıştır.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Osmanlı Devleti'nde kuruluştan yıkılışa kadar bir tek sülalenin egemen olması, saltanat sistemi ile, yani hükümdarlığın babadan oğula geçmesiyle açıklanabilir. Mutlak ve devredilmez haklara sahip olan padişah, Osmanlı hanedanına (ailesi) mensuptu. Devlet, kurucusunun adını taşıyordu. Osman Gazi'nin soyundan gelen ailenin erkek bireyleri, saltanat makamına geçmişlerdir. Saltanatın bu aileye ait olduğu düşüncesi, devlet yıkılıncaya kadar devam etmiştir.

(Cevap A)

2. • I. Ahmet: Bahti,
• II. Selim: Selimi,
• IV. Mehmet: Vefai,
• III. Ahmet: Necib,
• III. Murat: Muradi
mahlaslarını kullanmışlardır.

(Cevap D)

3. Altunizade, Fatih Dönemi'nde hekimlik yapmıştır. Bitkilerden ilaç yapma ve üroloji alanında uzmanlaşmıştır. Sabuncuoğlu Şerafettin de tıp alanında çalışmalar yapmıştır. Fatih'e ithaf ettiği, tercüme eseri Kitabül Cerrahiyetül Haniye'de tedavi yöntemlerini minyatürlerle desteklemiştir. Mücerrebname adlı eserinde ise ilaçları ve tedavi yöntemlerini anlatmıştır. Şanizade Ataulлах Efendi de XIX. yüzyılda tıp ile ilgili çalışmalar yapmış ve bu konuda Hamse-i Şanizade adlı bir eser yazmıştır.

(Cevap A)

4. Kâtip Çelebi, Keşfüz Zünun ve Cihannüma adlı eserleriyle ön plana çıkmıştır. Evliya Çelebi, Seyahatname adlı eserinde gezdiği yerler hakkında bilgiler vermiştir. Peçevi, yazmış olduğu Peçevi Tarihi ile yaşadığı dönemin önemli olaylarını anlatmıştır. Her üç isim de XVII. yüzyılda yaşamıştır.

(Cevap D)

5. Osmanlı'da devlet, reayaya (halka) toprağını boş bırakmama ya da terk etmeme görevlerini yükleyerek tarımsal üretimin sürekliliğini sağlamayı amaçlamıştır.

(Cevap E)

6. Yavuz ve Kanuni dönemlerinin önemli isimlerinden olan Matrakçı Nasuh; matematik, tarih ve minyatür alanları ile ilgili çalışmalar yapmıştır.

(Cevap E)

7. Osmanlı'da ihraç edilen ürünlerin başında halı gelmekte olup halıcılığın merkezi Batı Anadolu, özellikle Gördes, Demirci, Isparta ve Uşak'tır.

(Cevap A)

8. Soruda özellikleri verilen isim Hoca Sadettin Efendi'dir. Hoca Sadettin, Yavuz'un nedimi olan Hasan Can'ın oğludur. Hoca Sadettin 1598 yılında Şeyhülislam olarak öldü. İki padişaha hace-i sultani olan tek kişidir.

(Cevap B)

9. Tımar sisteminde tımarlı sipahinin görevlerinden biri de bulunduğu bölgenin güvenliğini sağlayıp merkezi otoriteyi güçlü tutmaktır. Fatih'ten itibaren devşirme kökenlilere yönetimde daha fazla görev verilmesi ve taşraya merkezden görevliler göndermenin amacı da merkezi otoriteyi güçlendirmektir.
- İltizam sistemi bir vergi toplama sistemi olup, iltizam işini yapan mültezimlerin zamanla güçlenmesi merkezi otoriteyi zayıflatmıştır.

(Cevap A)

10. İskânın siyasi etkileri arasında kale, derbent, köprü, menzil yer almaktadır. Derbentçi seçimi oldukça titiz yapılmakta, kadı, naib ve bölgenin ileri gelenlerinin görüşü alınarak yapılmaktaydı. Derbentçiler Müslüman veya Hristiyan olabilirdi. Derbentçiler hizmetleri karşılığında "tekalif-i örfiye"den muaf tutulurdu.

(Cevap A)

11. Divan-ı Hümayun görevlilerinden nişancının görevleri arasında divanın kararlarını yazmak, göndermek ve saklamak olan divan kalemlerinin (büroların) başı olmaktır. Buna bağlı olarak çıkarılan kanunların yazımı, düzenlenmesi, nişancının görevleri arasında yer almaktadır. Doğru cevabımız A seçeneğidir.

(Cevap C)

12. Divan kalemleri;

Beylikçi kalemi: Divan kararlarıyla ilgili evrakın hazırlanmasından sorumludur.

Tahvil kalemi: Has, zamet ve tımarların kaydından sorumludur. Nişan kalemi veya kese kalemi de denilmektedir.

Rüüs kalemi: Vakıf personeli, din görevlisi, katip gibi atamalara bakar.

Amedi kalemi: Yabancı ülkelere yazılan yazıları hazırlar.

Divan-ı Hümayun tercümanlığı: Yabancılarla yazışmaları ve görüşmeleri yapmakla görevlidir. 1821 Bab-ı Ali Tercüme Odası kurulana kadar bu işi genelde Rumlar yapmıştır.

(Cevap B)

13. Osmanlı Kara Kuvvetleri Kapıkulu askerleri ve Eyalet askerlerinden oluşur. Kapıkulu askerleri kendi içinde kapıkulu piyadeleri ve kapıkulu süvarileri olarak ikiye ayrılır:

Kapıkulu Piyadeleri; Acemi Ocağı, Yeniçeri Ocağı, Cebeciler, Topçular, Top arabacıları, Lağımçılar, Humbaracılar, Bostancılarıdır.

Kapıkulu Süvarileri: Silahtarlar, sipahiler, sağ ulufeciler, sol ulufeciler, sağ garipler ve sol gariplerdir.

Eyalet askerleri ise Tımarlı Sipahiler, Yaya ve Müsellemler, Azaplar, Akıncılar, Yörükler, Deliler, Beşliler ve Sakalardan oluşur.

(Cevap A)

14. Sarayın dış bölümü olan birunda yer alan kapıkulları arasında yeniçeriler, altı bölük halkı, topçular, cebeciler, mehterler ve müteferrikalar yer alır.

Altı bölük halkı kapıkulu süvarileri olup bunlar sipahiler, silahtarlar, sağ ve sol garipler, sağ ve sol ulufecilerdir. Yeniçeriler kapıkulu piyadeleri içinde yer alıp E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

15. 1363 yılında I. Murad Dönemi'nde kurulan Yeniçeri Ocağı askeri olan yeniçeriler Osmanlı Kapıkulu Ordusu'nun en gözde birlikleridir. Yeniçeri Ocağının en üst amiri konumundaki ocak ağası bizzat padişaha bağlıdır. Yeniçeri Ağasının tayini ve azlını bizzat padişah yapar.

Acemi Oğlanlar Ocağı, Yeniçeri Ocağı'na asker temin etmek üzere kurulmuştur.

Tımarlı sipahi, akıncılar ve cebelüler eyalet askeri kısmında yer almaktadır.

(Cevap A)

16. Tımarlı sipahiye sahib-i arz denir. Tımarı dâhilindeki toprakları işler ve reayanın vermekle mükellef bulunduğu vergileri toplardı. İşlediği toprağın mülkiyetine sahip değildir. Kendisinden istenen görevleri yerine getirdiği müddetçe devlete ait çeşitli vergileri kendi hesabına katmak hakkına sahiptir. Kendisine maaş mahiyetinde verilen araziye vakfetmesi, satması ve miras bırakması mümkün değildir. B seçeneği doğrudur. Tımarlı sipahilere sahib-i raiyyet de denir.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Dirlik sisteminde geliri en fazla olan topraklar Has topraklar olup bunlar padişah, hanedan mensupları, vezirler, beylerbeyi, sancakbeyi gibi üst düzey görevlilere verilir. Osmanlı ordusunun en önemli kısımlarından olan Tımarlı sipahilerin amirine Alaybeyi denip bunlara tımar arazi tahsis edilirdi.

(Cevap B)

2. Osmanlı Devleti'nde başka bir ülkeden gelen mallar Osmanlı ülkesi içerisinde sarf olunmayıp başka bir ülkeye götürülürse transit bir şekilde Osmanlı toprağından geçen bu ticari mallardan vergi alınırdı. Bu alınan vergiye, masdariyye ya da müruriye denmiştir.

(Cevap E)

3. Osmanlı ordu ihtiyacı Kapıkulu ve Tımarlı sipahi ordusu kurulana kadar yaya ve müsellemlerden karşılanmıştır. Yayalar piyade birliklerden oluşurken, müsellemler sipahi, yani atlı birliklerden oluşmuştur. Yaya ve müsellemler ordusu Orhan Bey döneminde kurulmuştur.

(Cevap E)

4. Osmanlı'da ilk şeyhülislam II. Murad döneminin meşhur ulemasından Molla Fenari'dir. Şeyhülislamın protokoldeki yeri vezir-i azamın bile önündedir. Kanuni zamanında ilmiye teşkilatının reisi haline gelmiştir. Şeyhülislam kazalardaki müftüleri tayin eder, ihtilafa düşülen konularda fetva verirdi. Ancak, devlet yazışmalarına ve fermanlara padişahın tuğrasını çekmek şeyhülislamın değil, nişancının göreviydi.

(Cevap B)

5. Topkapı Sarayı; Enderun, Birun ve Harem olmak üzere üç kısımdan oluşur. Enderun iç oğlanların hizmet ederek eğitim gördüğü yerdir. Birun kısmında ise kapıkulları ile divan hizmetlileri bulunur. Devlet hizmetleri bu kısımda görülür. Bu kısmın görevlileri arasında Kapıkulu piyadeleri, Kapıkulu süvarileri, bostancıbaşı, miralem, çavuşbaşı, çaşnigirbaşı gibi görevliler sayılabilir.

(Cevap A)

6. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Divvan-ı Hümayun için doğru bilgilerdir. Ancak Divan örgütü I. Murat değil, Orhan Bey tarafından oluşturulmuştur.

(Cevap D)

7. Menzil, sözlükte bir günlük yol, yol üzerindeki konak yerleri veya ev manalarına gelmektedir. Osmanlı Devleti'nde hareket halindeki bir ordunun konakladığı, bir kervanın durup geceyi geçirdiği, belirli bir mesafede at değiştirmek, dinlenmek için mola verilen yer olarak kullanılan tabirdir.

(Cevap C)

8. Halep civarında bulunan Arap aşiretlerine hükümet tarafından tayin edilmiş, onların denetim altına alınmasından ve ayrıca yol kesen eşkiyayı ortadan kaldırmakla görevli kimseler Çöl beyliği (Çöl hakimi) olarak adlandırılmıştır.

(Cevap B)

9. Osmanlı idari yapısı Devlet – Eyalet – Sancak – Kaza – Nahiye – Köy gibi idari birimlere ayrılırdı. Kazaların birleşmesiyle oluşan yönetim birimine sancak denir. Sancakların başında seyfiye sınıfından olan sancakbeyi bulunur. Sancakbeyleri bulunduğu bölgenin hem idari hem askeri hem de asayişinden sorumludur.

(Cevap D)

10. İlk Enderun Okulu 1455 yılında Fatih tarafından kurulmuştur. Amacı Türk Devleti'nde ileride görev alacak yönetici ve devlet adamı yetiştirmektir. Bu okullarda eğitim gören kişiler Osmanlı siyasal sistemi içinde yer alabiliyor, askeri lider ve yüksek yönetici olabiliyorlardı. Bunun kaynağı ise devşirme sistemi olup Acemi Oğlanlar Ocağı'nda belli bir eğitim aldıktan sonra Enderun Mektebi'ne öğrenci olarak seçiliyorlardı.

(Cevap A)

11. Divan-ı Hümayun'da askeri ve örfi işlerden vezir-i azam, şer'i ve hukuki işlerden Kadıasker, mali işlerden Defterdar, arazi işleri has, zeamet, tımar dağıtım işlerinden Nişancı sorumlu olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

12. Vakıf bir kimsenin malını ilmi, dini, sosyal işler için tahsis etmesidir.

- Vâkıf: Vakıf yapan kimsedir.
- Mevkuf: Vakfedilen mal
- Mütevellî: Vakfın yöneticisi
- Vakfiye: Kadı huzurunda düzenlenen sözleşme
- Vakıfların kurulması kadının vakfiyeyi onaylaması ile olur.

(Cevap B)

13. Divan-ı Hümayun'da vezir-i azam, vezirler, defterdar, kazasker, nişancı, kaptan-ı derya, yeniçeri ağası ve şeyhülislam yer almıştır. Ancak taşra yöneticisi olan beylerbeyi divan toplantılarına katılmazdı. Ancak lüzumu durumunda çağrılırsa Divan-ı Hümayun'a katılabilirdi.

(Cevap E)

14. Başdefterdarlığa bağlı olan başmuhasebe kalemi;

- Mali kanun ve nizamnameler hazırlar.
- Devlete ait imalat, ihale ve ödemeleri yapar.
- Para ile ilgili hesapları kontrol eder.
- Malikane beratlarını verir.
- Saray dahil bütün devlet dairelerinin gelirleriyle masraf hesaplarını tutar.
- Bir nevi Sayıştay vazifesi görür.

Mukataa gelirlerini toplamak iç hazinenin görevleri arasındadır.

(Cevap D)

15. Fatih'ten sonra Divan'a sadrazamlar başkanlık etmeye başlamıştır. Bu durum, sadrazamların önemini artırmıştır. Fakat buna rağmen padişahlar divan toplantısını takip etmek gereği duyduklarında bunu, Kasradl denilen yerden yapmışlardır.

(Cevap C)

16. Osmanlı İmparatorluğu'nda koyun ve keçi sahiplerinden alınan vergiye adet-i ağnam adı verilmektedir. Adet-i ağnam, ufak tefek bazı farklılıklar dışında genellikle 2 koyuna 1 akçe olarak alınır. Koyun kuzulu da olsa tek bir koyun sayılır, koyun için ayrı kuzu için ayrı vergi alınmazdı. Genellikle padişah hasları altında merkez hazinesi tarafından toplanan adet-i ağnam maliyenin önemli gelir kaynaklarından biri idi. Çünkü imparatorluk meralarında milyonlarca koyun ve keçi vardı.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Reaya, toprağını üst üste boş bıraktığı ya da toprağını bıraktığı takdirde öşür bedeli ile çiftresmini sipahiye ödemek zorundaydı. Çiftbozan akçesi denilen bu resim ya da vergi, bir defaya mahsus olarak alınırdı. Bu resmî ödeyen reaya istediği yere gidebilirdi.

(Cevap B)

2. Slavca bir kelime olan voynuk, asker demektir. Vazifeleri, sefer sırasında ordunun at ve çayır ihtiyacını karşılamaktı. Çayır voynukları ve sefer voynukları olmak üzere iki gruba ayrılmışlardı. Voynuklar ayrıca, sefer sırasında seyislik de yapardı.

Voynukluk müessesesinin ilk olarak 1376'da Kara Timur Paşa'nın tavsiyesi üzerine kurulduğu belirtilir.

(Cevap A)

3. Osmanlı ordusunun en kalabalık sınıfını Tımarlı sipahiler oluşturuyordu. Tamamı Türklerden ve hazineneden para harcamadan oluşturulan bu ordunun sayısı XVI. yüzyıl sonlarında 200 bini aşmıştı.

(Cevap C)

4. Osmanlı Devleti'nde başkent için merkez tabiri kullanılmış, başkent dışında kalan bütün yerlere ise taşra denilmiştir. Osmanlı Devleti'nde taşra idaresi, aşâğidan yukarıya köy, kaza, sancak ve eyalet olmak üzere idari taksimata tabii tutulmuştur.

(Cevap D)

5. Sultan I. Ahmet tarafından yaptırılan Sultanahmet Camii'nin mimarı, Hassa Mimarlar Ocağı'nın başmimarı olan Sedefkâr Mehmet Ağa'dır. Sultanahmet Camii, 1609–1617 yılları arasında yapılmıştır.

(Cevap C)

6. Osmanlı Devleti'nde sanatkâr, komutan ve devlet adamı yetiştiren kurum Enderun'dur. Enderun, Fatih döneminde kurulmuştur. Hristiyan ailelerden devşirilen çocukların zeki ve gösterişlileri saraya alınarak özel bir şekilde yetiştirilirdi.

(Cevap B)

7. Soruda verilen görevi yerine getiren görevli nişancıdır. Nişancının ferman ve beratlarla tuğra çekme, yabancılara devletlerle yazışmalar yapma gibi görevleri de vardı. Dışişleri bakanı gibi çalışan nişancı, bu görevini daha sonra reisülkütüba bırakmıştır.

(Cevap D)

8. Osmanlı toprak sisteminde; hiçbir işe yaramayan, ekilmeyen, biçilmeyen, ıssız ve boş arazilere Arazi-i Mevat denmiştir.

(Cevap E)

9. Nişancının görevleri arasında Divan-ı Hümayun'da yapılan görüşmelerin kayıtlarını tutarak Mühimme defterine kaydetmek, ferman, berat gibi belgeleri hazırlamak sayılmıştır. Buna göre divan kararları Mühimme defterine kaydedilip D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

10. Eyalet, sancak, kaza idari birimlerdir. beylerbeyi, sancakbeyi, kadı taşrada görev alan yöneticilerdir. Has, zeamet, tımar, dirlik arazinin parçalarıdır. Sipahi, cebelü, mültezim askeri görevi alanlardır. Mültezim bulunduğu bölgede dirlik sahibinin yetkisine sahiptir. Fakat tımar toprak sistemi, iltizam vergi toplama sistemi, birun dış saray olup aralarında ilişki yoktur. C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

11. Öşür, ayni ve nakdi olmak üzere iki şekilde tahsil edilirdi. Para ekonomisi gelişmediği için ulaşım ve pazarlama şartlarının reaya için önemli bir sorun teşkil ettiği dönemde hububattan nakdi olarak vergi alınması çiftçiler açısından zordu. Devlet bundan dolayı vergilerin aynı olarak alınması yoluna gitmiştir.

(Cevap B)

12. Osmanlı Eyalet Sistemi; salyaneli, salyanesiz ve imtiyazlı olmak üzere üçe ayrılır. Osmanlı hâkimiyetini tanıyan Kırım Hanlığı, Mekke Emirliği, Eflak, Boğdan, Erdel Beylikleri, Sakız Cumhuriyeti imtiyazlı eyaletlerdendir. Mısır, Habeş, Bağdat, Basra, Yemen, Tunus, Cezayir, Trablus tımar sisteminin uygulanmadığı salyaneli (yıllıklı) eyaletlerdendir. Rumeli, Budin, Anadolu, Karaman, Dulkadir, Sivas, Erzurum, Diyarbakır, Halep, Şam, Trablusşam tımar sisteminin uygulandığı salyanesiz eyaletlerdendir.

(Cevap D)

13. İlimiye sınıfı (Eh-l şer) medreselerde iyi eğitim görmüş, devletin adalet, eğitim ve yargı görevlerini üstlenen gruptur, Şeyhülislam, kazasker ve müderris gibi görevlilerin yer aldığı bu grupta yer alan ulemanın görevleri arasında tedris (eğitim), kaza (yargı), ifta (fetva) ve kadılık yapanların teftiş görevleri vardır. İcra görevini defterdara bağlı başbaki kulu yerine getirirdi. Hazineye borcu olup vermeyenleri takip eder, hapis veya tehdit yoluyla tahsilâtını yapardı.

(Cevap A)

14. Osmanlı'da Çırağan Sarayı 1843, Dolmabahçe Sarayı 1856 yılında tamamlanarak saray mensuplarının hizmetine sunulmuştur. Yıldız Sarayı, Dolmabahçe ve Çırağan gibi yekpare bir saray olarak yapılmamış, Topkapı Sarayı gibi zaman içinde genişleyen organik bir yapılar bütünüdür. Bundan dolayı Yıldız Sarayı mimari olarak yaygın olması bakımından Topkapı Sarayı'na benzemektedir. C seçeneği doğrudur. II. Abdülhamit devletin yönetim merkezi olarak Yıldız Sarayı'nı kullanmıştır.

(Cevap C)

15. İstanbul, Edirne, Bursa, Sofya gibi büyük şehirlerdeki kadılar XVI. yüzyıla kadar kadıasker tarafından atanırken bundan sonra şeyhülislam tarafından atanmıştır. Mevleviyet denilen bu kadılıklarda görev alanlar 150, 300, 500 akçelik gibi gruplara ayrılmıştır. Mutasarrıflık 1864 Vilayet Nizâmnamesi'nden sonra sancakların yöneticilerine verilen unvandır.

(Cevap A)

16. Türk-İslam devlet telakkisinin en temel kavramı adalettir. Adalet kavramının zıddı zulüm, nizam kavramının zıddı ise fetret yani kargaşadır. Bundan dolayı Osmanlı devlet anlayışının temelini de Daire-i Adliye oluşturur. Adalet dairesinde "dünyanın kurtuluşu adalet düzenine bağlıdır." anlayışı benimsenmiştir.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. 1650 yılına kadar nişancının emri altında çalışan bir memur olan reisülküttap, daha sonra Dışişleri Bakanlığı görevini üstlenmiştir. Reisülküttap'ın dış işlerinde etkili hale gelmesinin sebebi ise çoğu dış yazışmaların bu görevlinin elinden geçmesi ve bu konuda tecrübe ve bilgi kazanmasıdır.

(Cevap D)

2. Soruda verilen eşleştirmelerden IV. Mehmet-Vefai eşleştirmesi doğrudur.

- Fatih-Avni
- Kanuni-Muhibbi
- III. Selim-İlhami
- II. Mustafa-İkbali

mahlasını kullanmışlardır.

(Cevap D)

3. Soruda verilen kavramlar maliye ile ilgilidir. Defterdarın maiyetinde çalışan tahsil memuruna başbaki kulu denmiştir. Sergi nazırı ve sergi halifesi ise hazine işlemlerinin defterini tutmakla görevli olan kişilerdi.

(Cevap B)

4. Soruda verilen isimler hat sanatıyla ilgilidir. Fatih döneminin en ünlü hat ustası Amasyalı Şeyh Hamdullah'tır. Bu alanda zirveye çıkan ilk hattat, Süleymaniye Camisi kubbesinin etrafındaki yazıların sahibi Karahisari Ahmet Efendi'dir. Yine XVII. yüzyılda Hafız Osman ve XVIII. yüzyılda Mustafa Rakım hat sanatının önemli isimleri olmuşlardır.

(Cevap C)

5. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan isimler medrese öğrencileri için kullanılmıştır. Ancak muid, medrese öğrencileri için kullanılmaz.

Muid; medrese sisteminde müderris yardımcısı, müderrisin verdiği dersi öğrencilere açıklayan, öğreten, ezberleten asistandır.

(Cevap A)

8. Soruda verilen her üç devlet görevlisi de Divan-ı Hümayun üyesidir.

(Cevap E)

7. Divan-ı Hümayun'da devletin iç ve dış politikası ile ilgili kararlar alınır. Yani devlet yönetimi ile ilgili olarak en önemli kurumların başında Divan-ı Hümayun gelmektedir. Divan-ı Hümayun devlet yönetiminde önemli olduğu kadar aynı zamanda bir yüksek mahkemedir. Kadıların vermiş olduğu kararlara itirazın yapıldığı yer Divan-ı Hümayun'dur. Divan'da boy beyleri bulunmaz. Bu, İslam öncesine ait bir durumdur.

(Cevap A)

8. Vakıf kurucusu ister Müslüman ister gayrimüslim olsun kurulan vakıfların her durumda mahkemeler tarafından tescili şarttır. Tesciller ekseriyetle kurulan vakfın tüzüğü niteliği taşıyan vakfiye denilen yazılı belgelerde olur. Vakfiyede vakfın kuruluş amacı, kimin ve kimlerin faydalanacağı, mülk durumu, vasıfları ve sınırları belirtilir.

(Cevap D)

9. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde çok güçlü bir donanması bulunmuyordu. Dolayısıyla kaptanıderya, bu dönemde Divan'a üye olarak katılmamıştır. Kanuni Dönemi'nden itibaren donanmanın önemi artmış ve Barbaros Hayrettin Paşa kaptanıderya yapılarak Divan'a üye olarak katılmıştır. Kaptanıderya Kuruluş Dönemi'nde değil, Yükselme Dönemi'nde Divan-ı Hümayun üyesi olmuştur.

(Cevap E)

10. Bir bölgenin tahririne karar verildiği zaman tahrir işlemini yürütecek bir tahrir emini tayin edilirdi. Mübaşir, il yazıcı, muharrir gibi isimlerle zikredilen kişiler eminin yanına kâtip olarak atanır.

Tahrir işi toprak tasarrufu, tımar sistemi, vergi düzeyini ilgilendirdiğinden en mühim işler arasındadır. Bu durumda tahriri yapan il yazıcılarının sorumlulukları çok fazladır.

(Cevap E)

11. XIX. yüzyıl öncesi Osmanlı nüfus durumu hakkında fikir veren en önemli belge tahrir defterleridir. Tahrir defterleri, bir yer fethedildiğinde ya da belirli aralıklarla kaza ve sancakların vergi yükümlülerini ve bunların ödeyeceği vergi miktarını saptamak amacıyla tutulurdu.

(Cevap B)

12. Divan-ı Hümayun kararlarını mühimme defteri denilen divan defterine yazmak, Osmanlı Devleti ile diğer devletler arasındaki yazışmaları koruma altına almak Beylikçi Kaleminin sorumluluğundaydı.

(Cevap B)

13. Soruda özellikleri verilen ve 1525-1585 yılları arasında yaşamış Osmanlı bilim adamı Takiyüddin Mehmet'tir.

(Cevap D)

- 14.
- Yavuz → Selimi
 - Fatih → Avni
 - Kanuni → Muhibbi
 - II. Bayezid → Adli
 - II. Murat → Muradi
- mahlası ile şiirler yazmıştır.

(Cevap C)

- 15.
- II. Selim: Selimi
 - II. Murat: Muradi
 - II. Mahmut: Adli
 - II. Osman: Farisi
 - II. Mustafa: İkbali
- mahlası ile şiirler yazmışlardır.

(Cevap C)

16. Anadolu ve Rumeli Defterdarları Divan-ı Hümayun üyesidir. Kadı divan üyesi değildir. Kadı, merkezde ve taşrada adalet işlerine bakardı. Ayrıca kadının kaza kadılığı gibi idari bir görevi vardı. Kadılar derece derecedir. İstanbul kadısı olan kadıya İstanbul Efendisi de denir. Bundan sonra kazaskerliğe terfi eder ise Divan üyesi olur ama sadece kadı iken Divan üyesi değildir.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Topçular ve lağımçılar, kapıkulu ordusunun piyade sınıfı içerisinde yer alırlardı. Tımarlı sipahiler ise eyalet askerî idiler. Bunlar merkezde bulunmazlardı. Salıyanesiz eyaletlerde bulunan tımarlı sipahiler savaş zamanında en yakın sancak beyi komutasına girerdi. Cerahorlar ise ordunun silah, muhtelif araç-gereçleriyle çadırlarını nakletmek üzere görevlendirilen geri hizmet sınıfı içinde yer alırlardı.

(Cevap D)

2. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan askerî gruplar kapıkulu ordusu içerisinde yer alıyordu. Bunlar devletten maaş alıyordu. Tımarlı sipahiler ise dirlik sistemi sonrası toplanan vergiler ile oluşmuş askerî bir gruptu. Böylece devlet hazineden çok para harcamadan bir ordu oluşturmuş oluyordu.

(Cevap E)

3. XVI. yüzyılda nişancının emri altında divan kâtiplerinin yöneticisi olan Reisülküttabın görev kapsamı genişlemiştir. XVII. yüzyılda Bab-ı Âli'nin kurulmasıyla Reisülküttaba yeni görevler yüklendi. XVII. yüzyılda görev alanı genişleyen Reisülküttablık XVIII. yüzyılda protokolde kesin olarak en üstte yer almıştır. II. Mahmut döneminde hariciye nazırlığına dönüşmüştür.

(Cevap B)

4. Soruda verilen padişah-mahlas eşleştirmelerinden üçü de doğru olarak verilmiştir.

(Cevap E)

5. Hizmet kıtasında derbent, köprü, menzil ve kale yer alır. Derbent teşkilatına dâhil olan zümreler ise derbentçibaşı, beldarlar, martolozlar, pandorlar ve geçit bekçileridir. Beylerbeyi geri hizmet kıtasında yer almaz.

(Cevap B)

6. Osmanlı Devleti'nin kullandığı iskân ve yerleştirme yöntemlerinden biri de derbent teşkilatıdır. Yolların, seyahat ve ticaret emniyetinin sağlanması derbentler sayesinde olurdu. Bir yerin derbent olması için yolların kavşak noktasında bulunması ve eşkiya baskınlarına açık mahaller olması gerekirdi.

(Cevap B)

7. 19. yüzyıldaki merkezileşme politikaları çerçevesinde Kuzey Irak ve Doğu Anadolu'daki aşiretlerin yerleşik hayata geçmesi, Balkan göçmenlerinin Anadolu'ya yerleşmesi, ulaşım sisteminin modernleşmesi, tarımın yeni usul ve aletlerle yapılması tarımsal ürün ihracatını artırmıştır. Üretilen ürünün % 25'i ihraç edilirken en büyük tarım ürünü ihracatını tütün oluşturmaktadır.

(Cevap A)

8. Vakanüvis; Devlet tarihçisi demektir. Osmanlı İmparatorluğu'nda devletin resmî tarihçisinin taşıdığı unvanıdır. 18. asır başlarından itibaren imparatorluğun sonuna kadar Osmanlı Devleti'nde böyle bir görev vardı. İlk vakanüvis Naima ve sonuncusu Abdurrahman Şeref Efendi'dir. Vakanüvis, sefelinin kaldığı günden olayları yürütür. Olayları gün gün ve kronolojik olarak kaleme aldığı için bir kroniktir. Ancak içlerinde Naima ve Cevdet Paşa gibi tarihçiler çıkmıştır ki, bunlar olayların tahlil ve bağlantısında büyük kabiliyet göstermişlerdir.

(Cevap B)

16. Yeniçeri Ocağı'nın en büyük komutanı Yeniçeri Ağasıdır. Doğrudan padişah tarafından atanır. Yeniçeri Ağası'ndan sonra ocakta Ocak kethüdası, Kul kethüdası, Zağarcıbaşı, Saksoncubaşı, Turnacıbaşı, Başçavuş, Muhzır Ağa gibi görevliler yer alır.

(Cevap B)

10. Kazasker ve şeyhülislam genellikle medreseden yetişir ve doğuştan Müslüman olması gerekirdi. Sadrazam ise devşirilip Enderun'da eğitim görenler arasından seçilirdi. Fakat böyle bir zorunluluk yoktu. Osmanlı'da devşirilip sadrazam olanlar yanında, Türk ve Müslüman olup sadrazam olanlar da vardır.

(Cevap C)

11. Hint Deniz Seferi'ni ve sefer dönüşünü anlatan Mirat'ül Memalik adlı eserin yazarı Seydi Ali Reis'tir. Seydi Ali Reis ayrıca denizcilikle ilgili bilgiler veren Kitab'ül Muhit adlı eserin de müellifidir. Seydi Ali Reis, 1498-1563 yılları arasında yaşamıştır.

(Cevap A)

12. Osmanlı vakıfları gelir kaynağı olarak menkul veya gayr-i menkul olarak iki ana başlıkta toplanabilir. Araçlar, tarım işletmeleri, tarlalar, çiftlikler gibi gelir getiren mal varlığı olan vakıflara gayr-i menkul vakıflar denir. Menkul vakıflar da bir nevi para vakıfları olarak adlandırılabilir.

(Cevap B)

13. Veziriazam yani sadrazam ve Kubbealtı vezirleri Divan-ı Hümayun üyeleridir. Sancak beyi ise taşrada görev yapar ve Divan üyesi değildir. Divan-ı Hümayun'a, merkezde bulunan çok üst düzey görevliler üye olarak katılabilir.

(Cevap C)

14. Her türlü tasarruf hakkı sahibine ait olan araziye mülk toprak denir. Buraların işleme hakkı da reayaya aittir. Bu araziler satılabilir, miras bırakılabilir, hibe edilebilir, vakfedilebilir.

(Cevap E)

15. Hukuki açıdan şer'i mahkemelerin reisi olan kadılar aynı zamanda askeri, mali, belediye, noterlik ve örfi alanlarda da yetkilidir. Kadılara mahkemelerde yardımcı olan memurların başında naip gelir. Kadı, fıkhi meselelerde kaza müftüsünden veya şeyhülislamdan fetva isteyebilirdi.

(Cevap A)

16. Soruda verilen kavramlar ordu ile ilgilidir.

Voynuklar: Slavca bir kelime olup asker anlamına gelir. Vazifeleri, seferler sırasında ordunun at ve çayır ihtiyacını karşılamaktı.

Martoloslar: Osmanlı ordusu bu kişileri keşif ve istihbarat amaçlı kullanmıştır.

Cerahorlar: Başlangıçta ordunun silah ve muhtelif araç gereçleriyle çadırlarını nakletmek üzere görevlendirilmişler, daha sonra askerî inşaatlarda işçi olarak kullanılmışlardır.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Maliye kayıtlarının tutulduğu defterhane denilen yerin başında defter-i hakani emini denilen görevli bulunurdu. Tanzimat'tan sonra buna defter-i hakani nazırı denmiştir.

(Cevap D)

2. Topkapı Sarayı'nın bölümlerinden biri olan Enderun "İç saray" anlamına gelir. Amirinin Babüssade Ağası olduğu bölüm iç oğlanların (gulamların) hizmet ederek hizmet içi eğitim gördüğü yerdir. Temeli Edirne'de II. Murad döneminde atılan kurum fetihten sonra yapılan yeni sarayda da yer almıştır.

(Cevap C)

1. İskân görevlilerinden biri olan kethüda aynı zamanda o cemaatin reisi konumundadır. İdari bakımdan bir cemaat genellikle kethüda tarafından temsil edilirdi.

(Cevap E)

4. Tımarlı sipahiler, kendisine dirlik verilen kişilerin beslemek zorunda olduğu atlı askerlerdir. Tımarlı sipahi askerlerine maaş verilmez, bunlar toprağın geliri ile geçinirler, tımar sistemiyle oluşurlardı.

(Cevap B)

5. Defterdar kavramı Yıldırım Bayezid döneminde kullanılmıştır. Fatih Kanunnamesine göre defterdar padişahın malının vekilidir. Fatih Kanunnamesine göre; başdefterdar hükümdarın malını muhafaza etmek, hazineyi ilgilendiren işler için maliyeden hüküm yazmak, hizmet eden kimselere sancak ve zeamet arz etmek, iki akçeye kadar zam yapmak, çavuş, kâtip, sipahi kadrolarına atama yapmak yer almaktadır. Defterdar aynı zamanda divanın daimi üyelerindedir. Kadı tayini yapmak kazaskerin görevleri arasındadır.

(Cevap A)

6. Osmanlı ilmiye sınıfında şeyhülislam, kadıasker, kaza müftüleri, müderrisler, kadılar, nakibüleşraf, mudidler, imam, müezzin, vaiz gibi görevliler yer alır. Hacc-i sultani denilen padişah hocaları da ilmiye sınıfında yer almaktadır. Sancakbeyi ise seyfiye sınıfında yer alır.

(Cevap E)

7. Beylerbeyi başkanlığında toplanan ve reaya ile tımarlı sipahiler arasında yaşanan tımar anlaşmazlıkları Divan-ı Hümayun benzeri bir yapı olan beylerbeylik divanında görüşülürdü.

(Cevap C)

8. Birkaç köyün birleşmesiyle oluşturulan nahiye teşkilatı Avrupalıların baskısıyla 1871 tarihli Vilayet Nizamnamesine girdi. Ancak köy ile kaza arasındaki bu "ara birim" hükümetin isteksiz olmasından dolayı çoğu yerde kurulamadı. Ayrıca nahiyelerin siyasal örgütlenmelerin kırsal kesime ulaşmasında etkili olması da bunda bir faktördür. Nihayetinde nahiyeler siyasi, mali kurumun oluşmaması gibi nedenlerden dolayı yavaş gerçekleşen bir durum olmuştur.

(Cevap A)

9. Cami, mescit, medrese, mektep, hastane, yol, su, köprü gibi hizmet sunan vakıflara aynıyla intifa olan veya müessesat-ı hayriyye denir. Bu tür vakıf eserlerinin beklenen hizmetleri kesintisiz sürdürebilmesi için mali kaynaklara ihtiyaç vardır.

(Cevap A)

10. Dış hazine devletin esas hazinesidir. Devletin bütün gelirleri burada toplanır ve icap eden masraflar buradan karşılanırdı. Hazine-i Amire olarak adlandırılan buranın sorumluluğu defterdar ve sadrazama aittir. Buranın gelirleri arasında cizye, adet-i ağnam vergisi, tuzla, maden, iskele, liman mukataları ve gümrük vergileri yer alırdı. Tekalif-i örfiye, salyaneli ve salyanesiz eyaletlerin gönderdiği irsaliyeler de bu hazinenin gelirleri arasındadır. Padişah haslarından alınan vergiler de bu hazineye aktarılırdı. Mısır eyaletinden alınan vergiler iç hazinenin gelirleri arasındadır.

(Cevap C)

11. Devlet yönetimini yürütmek için zaman içinde oluşan yapıya paşakapısı denmektedir. Sadrazamın bu teşkilatı harem, selamlık ve kalem dairelerinden oluşur. Daha sonra burası Hademe-i bab-ı asafi (sadrazam kapısı hizmetkârları) adını almıştır.

(Cevap D)

12. Sık sık tahrir yapmanın amacı, bilgileri güncelleyerek reaya ile devlet arasında oluşacak ihtilafı önlemektir.

(Cevap B)

13. Tımarlar idari ve mali özerkliği bakımından serbest olan, olmayan şeklinde ikiye ayrılır. Yüksek rütbeli idare amirleri ile diğer memur ve askerlerin has ve zeametleri idari ve mali bakımdan bazı imtiyazlara sahip serbest tımar olarak adlandırılır. Serbest tımarlarda vergiler genellikle rüsum-u serbestiye denilen niyabet ve bâd-ı hevâ isimleri altında dirlik sahibine aittir.

(Cevap A)

14. Örfi vergiler padişahın iradesiyle konulan vergilerdir. Öşür şer'i vergi iken, Çift Resmi, Niyabet Rüsumu (Cerime), Mücerred, Bennak örfi vergileri oluşturmaktadır.

(Cevap D)

15. İskânın ekonomik etkileri arasında han, kervansaraylar, çarşı, arasta, bedesten, panayır, hafta pazarı yer almaktadır. Buna göre B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

16. Sürgün yoluyla iskân olacağı zaman, yani fethedilen bölgenin Türkleştirilmesi için, herhangi bir yörenin güvenliği için, devlet icap eden yerlerin kadılarına hükümler gönderirdi. Sürgün işinden birinci derecede belirlenen yerlerin kadıları sorumluydu. Kadılar sürgün için ayrılan ailelerin kayıtlarını kefilleriyle beraber tutar ve hazırladıkları deftere kaydedirdi. Defterin biri İstanbul'a biri de bölgenin beylerbeyine gönderilirdi.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Vakfın idaresinden sorumlu olan kimseye mütevellî denir. Mütevellînin görevleri, ücreti kuruluş sırasında vakıf tarafından belirlenir. Vakıfların denetimi kadının talimatıyla müfettişler tarafından yapılır. Padişahlar tarafından kurulan vakıflarda ise nazır ve mütevellî ismiyle bilinen iki yönetici bulunur. Fiili idare mütevellide, nazır ise bir üst kontrol noktası görevi yapar. Buna göre B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

2. Osmanlı'da kuruluşun itibaren tahta geçmeye aday şehzadeler sancaklarda görevlendirilirdi. Amasya, Manisa, Kütahya, Balıkesir, Konya, Kastamonu, Trabzon, Bolu, Antalya, Isparta, Menteşe, Çorum, Kefe, Çankırı gibi yerler şehzade sancağı olan yerler arasındadır. Şehzade sancağı olmadığı halde Yavuz Sultan Selim'in babasına karşı ısrarı üzerine Semindire kendisine verilmiştir. Klasik dönemde iki önemli şehzade sancağı Manisa ve Amasya'dır. Maraş şehzade sancağı olarak kullanılmamıştır.

(Cevap C)

3. Beylerbeyi, eyaletlerin yönetiminden sorumlu olup taşrada görev almaktadır. Nişancı, merkezde görev yapıp divan üyesidir. Şehremini İstanbul'un belediye işlerinden sorumlu olup merkezdedir. Voyvoda, uzak bölgelerdeki Erdel, Eflak, Boğdan yöneticilerine verilen unvan olup taşradadır.

(Cevap D)

4. Avarız vergisi, Osmanlı Devleti'nde olağanüstü durumlarda (savaş, deprem gibi) alınan bir vergidir. Ancak, ekonominin bozulmasıyla birlikte duraklama döneminden itibaren sürekli hale getirilmesi, Celali İsyanlarına neden olmuştur.

(Cevap C)

5. **Dirlik arazi üç kısma ayrılır:**

- Yıllık geliri 3 ile 20 bin akçe arası tımar arazi
- Yıllık geliri 20 ile 100 bin akçe arası zeamet arazi
- Yıllık geliri 100 bin akçe ve üzeri olanlara has arazi denir.

(Cevap B)

6. Osmanlı'da Peygamber neslinden olduğunu belgeleyenlere bir berat verilir ve bu kişiler her türlü vergiden muaf tutulurlardı. Seyyid ve şeriflerin huzurlu bir hayat sürmesi için onların ihtiyaçlarını karşılayıp kayıtlarını tutan kurum Nakibül-eşraflık kurumudur.

(Cevap B)

7. Sarayda iç hazine, Divan-ı Hümayun'un bulunması sarayın sadece padişahın özel hayatı için olmadığına göstergesidir. Enderun mektebinin bulunması eğitim kurumlarını da içerdiğini gösterir. Padişah ve divanın bulunması ülke yönetiminden sorumlu en yüksek kurum olduğunun göstergesidir.

(Cevap E)

8. Vakıf, yurtluk, ocaklık ve has topraklar devlete ait olan miri topraklar içerisinde yer alıp gelirleri belli bir hizmet karşılığında ayrılan topraklardır. Fakat mülk topraklar işletme hakkı şahıslara ait olan özel mülkiyete giren topraklardır.

(Cevap B)

9. Başlangıçta eyaletlerin askeri işlerinden sorumlu olan beylerbeyleri zamanla hem askeri hem de mülki amir durumuna geldiler. Eyaletteki halkın can ve mal güvenliğinden de sorumlu olan beylerbeyinin oturduğu sancağa Paşa Sancağı denir. Beylerbeyleri genelde kul kökenli, enderunda yetişmiş kişilerden seçilmiştir. Beylerbeyi paşa unvanını taşır ve önemli eyaletlere vezir rütbeli beylerbeyi tayin edilirdi. Rumeli eyaletinin merkezi "Manastır" sancağı, Anadolu eyaletinin merkezi Kütahya sancağıdır.

(Cevap E)

11. Vakıf arazinin kaynağı mülk arazidir. Hayırsever kişiler dini, ilmi ve sosyal kurumların ihtiyaçlarının karşılanması için vakfederler. Bu taktirde mülkiyet vakfa geçer. Burada rakabe (mülkiyet) kimsenin değildir. Bu araziler üzerinde ziraat yapan halka vakıf reyası denir.

(Cevap D)

12. **İcmal defteri:** Köyün ve mezranın adı, ödeyeceği vergi miktarı, vergi yekunu ve dirlik sahibinin adı yer alır.

Mufassal defter: Köyü ve mezranın adı ve yetişen ürünler, bunlardan alınacak vergi miktarı, diğer vergiler yer alır.

Defter-i Cedide: İlk tahriri müteakip yeni yapılan defter.

Defter-i Atik: İlk tahririn sonuçlarını ifade eder.

Defter-i Köhne: Üçüncü bir tahrir söz konusu olursa ilk tahrire ait defter defter-i köhne olur.

Çıkan anlaşmazlıklarda müracaat edilen defter, defter-i icmaldir.

(Cevap A)

12. Resm-i çift, cizye, ispenç, bennak, mücerred şahsi vergilerdir.

Resm-i tapu araziye işlemek üzere verilen vergidir.

Hayvancılıkla ilgili olarak da Adet-i Ağnam, yaylak ve kışlak resimleri, bal öşrü gibi vergiler de alınmıştır.

(Cevap C)

10. Osmanlı eyalet sistemi salyaneli, salyanesiz, imtiyazlı olarak üç gruba ayrılır.

Tımarın uygulanmadığı Mısır, Bağdat, Şehr-i zar, Yemen, Habeş, Lahsa, Cezayir, Trablusgarp, Tunus gibi eyaletler "salyaneli eyaletler"dir.

Tımar sisteminin uygulandığı Anadolu, Rumeli, Karaman, Diyarbakir, Erzurum, Dulkadiye, Şam, Buda, Van, Temeşvar gibi eyaletler "salyanesiz eyaletler"dir.

Eflak, Boğdan, Erdel, Mekke, Kırım gibi eyaletler "imtiyazlı eyaletler"dir. Eflak, Boğdan beylerine "voyvoda" denir ve Hristiyanlardan seçilir. Buna göre Mısır salyaneli eyaletlerden olup A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

15. Kişinin, sahip olduğu bir malı diğer insanların faydalanmaları maksadıyla ve Allah rızası için tahsis etmesine vakıf denir. Toplumla hizmet sunan müesseselere de hayrat denir.

(Cevap E)

16. Kişileri mallarını vakfetmeye yönelten en önemli kaynaklar Kur'an ve hadislerdir. İnsanların Allah'ın kendilerini ahirette mükâfatlandıracağı inancı bunda etkili yoldur. Bu yolla vakıf kuran insanlar manevi açıdan huzur bulur, fakir insanlar da ihtiyaçlarını karşılar. Vakıfların etkisiyle toplumda huzur, barış, denge ortamı sağlanır.

(Cevap B)

16. Osmanlı Devleti'nde yolcu ve mal taşıma işlerini meslek edinen esnaf örgütlenmesine "mekkari" denmiştir. Mekkari örgütlenmesi, günümüzdeki nakliye şirketlerine benzemektedir.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Sabuncuoğlu Şerafettin tıpcı, Matrakçı Nasuh minyatörcü, Ali Kuşçu matematikçi, Kemalpaşazade tarihçidir. Osmanlı'da ilk rasathaneye açan kişi Takiyyüddin Mehmet olup A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

1. • II. Mehmet – Avni
• III. Mehmet – Adni
• IV. Mehmet – Vefai
• II. Ahmet – Necib
• II. Mustafa – İkbali

mahlası ile şiirler yazmıştır. Soruda vefai mahlasını kullanan dediği için cevap C seçeneğidir.

(Cevap C)

8. Osmanlı padişahlarının birçoğu aynı zamanda şairdi. Osmanlı saltanatının öne çıkan isimlerinden Kanuni Muhibbi, Fatih Avni, III. Selim Selimi mahlasıyla şiirler yazmıştır. Yani, soruda verilen padişah ve şiirde kullandıkları mahlas eşleştirmelerinin üçü de doğrudur.

(Cevap E)

4. Cebelu, tımarlı sipahinin beslemek zorunda olduğu askere verilen isimdir. Tımarlı sipahi bir bölgenin vergilerini toplar, bunun bir kısmı kendi masrafları içindir. Geri kalan vergi geliri ile de asker besler. Yani cebelu Kapıkulu Ordusu ile ilgili değildir.

Cülus bahşişi, Osmanlıda tahta yeni çıkan padişahın Kapıkulu Ocağı mensuplarına dağıttığı ikramiyenin adıdır.

Ulufe ise Kapıkulu Ocağı mensubu askerlerin üç ayda bir aldıkları maaştır.

(Cevap D)

5. Kapı kulu sipahileri ya da süvarileri dediğimiz askerler; sipahi, silahtar, sağ ulufeciler, sol ulufeciler, sağ garipler ve sol gariplerdir. Yeniçeriler ise Kapıkulu Ordusu'nun piyade sınıfında yer almaktadır. Yani yaya birliklerdir.

(Cevap B)

6. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat Tacüt Tevarih adlı iki ciltlik Osmanlı tarihinin yazarı Hoca Sadettin Efendi'dir. Ahmet Cevdet Paşa ise Mecelle, Tarih-i Cevdet ve Kısas-ı Enbiya gibi eserlerin yazarıdır.

(Cevap E)

7. A, C, D, E seçeneklerinde yer alan devlet görevlileri Divan-ı Hümayun'a üyedir. Şeyhülislam Divan-ı Hümayun'a üye değildir. Ancak şeriata ters düşmemek adına istenilen bir konuda görüşü alınmak üzere Divan'a davet edilir. Eğer Şeyhülislam bir konu hakkında görüş beyan edecekse bunu İslam hukuku çerçevesinde yapar. Şeyhülislamın bir konu ile ilgili olarak verdiği izne fetva, bu yetkisine ise ifta denir.

(Cevap B)

8. Soruda verilen her üç eser de Ahmet Cevdet Paşa'ya aittir. Mecelle, İslam medeni hukukudur. Tarih-i Cevdet adlı eserde son dönem Osmanlı tarihi anlatılmıştır. Peygamberler tarihini, halifeler dönemini ve II. Murat'a kadar Osmanlı tarihini anlattığı eseri ise Kısas-ı Enbiya'dır.

(Cevap E)

9. Vakıflar, halkın sosyal ihtiyaçlarını karşılayan hayır kurumları olduğu için yöneticilerin Osmanlı'da vakıflar kurmaya öncülük etmesi, sosyal ihtiyaçları karşılamaya önem verdiklerini gösterir.

(Cevap B)

10. Loncaların esnaflara kredi vermesi, esnaflar arası dayanışmayı sağlamaya yönelik olup tüketici haklarını korumayla ilgisi yoktur. Ancak malların fiyat ve kalitesini kontrol etmesi o malın alıcısı durumundaki tüketici lehinedir.

(Cevap C)

11. Kadıların davaları incelemesi hukuki; evlilik sözleşmesini onaylaması beledi/hukuki; halkın istek ve şikâyetlerini divana iletmesi ise idari görevidir.

(Cevap B)

12. • Derbentçi, Osmanlıda ana yolların denetimini yapan ve güvenliğini sağlayan görevlilerdir.
• Mekkârililer, ticaret yolları üzerinde taşımacılığı meslek edinmiş kimselerdir.
• Muhzır, haklarında dava açılan kişileri mahkemeye götüren kişilere denir.
• Nakibüleşraf, seyitlerin listesini tutan ve padişahın kılıcını kuşatan görevlidir.

Osmanlıda dış ülkelere ticari sefer yapan, mal satan büyük sermaye sahiplerine hâce denmiştir.

(Cevap D)

13. Paragrafta verilen bilgilerden merkezî otoritenin denetim gereksiniminin azaldığı yorumu çıkarılamamaktadır. Ancak örfi hukuktan ötürü padişahın yasama yetkisine sahip olduğu, memleketin sahibinin padişah olmasından mutlak monarşik yapının varlığının korunduğu, şeri hukukun varlığından ötürü yönetimin laik olmadığı ve örfi hukuktan dolayı da geleneksel değerlerin dikkate alındığı yorumları yapılabilmektedir.

(Cevap B)

14. • Yurtluk, geliri sınır boylarındaki askerlere verilen topraklardır.
• Ocaklık, geliri kale muhafızlarına ve tersane giderlerine ayrılan topraklardır.
• Paşmaklık, geliri padişah kızlarına, annelerine ve eşlerine ayrılan topraklardır.
• Malikâne, üstün hizmetlerine karşılık bazı devlet görevlilerine verilen topraklardır.
• Mukataa, geliri doğrudan doğruya devlet hazinesine gitmek üzere ayrılmış topraklardır.

(Cevap C)

15. Osmanlı medreseleri için verilen B, C, D, E seçenekleri doğru olup A seçeneği yanlıştır. Medreselerin hocalarını kazasker atayıp masrafını vakıflar karşıladığı için şeyhülislama bağlı bir kurum değildir.

(Cevap A)

16. Osmanlı şehzadeleri Manisa, Kütahya, Amasya, Trabzon, Antalya, Sivas, Konya, Sinop, Muğla, Bursa, İzmit, Eskişehir, Aydın, Isparta ve Balıkesir... gibi sancaklarda görev yapmışlardır. Şehzade sancakları içerisinde en meşhur olanı ise Manisa'dır. Bunun sebebi ise burada yetişen şehzadelerden çoğunun padişah olmasıdır. Nitekim Manisa sancağı, Osmanlı şehzadeleri tarafından, tahta çıkan yolun bir önceki durağı şeklinde de algılanmaya başlanmıştır.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Malikâne sistemi vergi toplama işinin ömür boyunca verilmesi, iltizam sistemi bir yıllığına verilmesidir. Dirlik sistemi ise devlet görevlilerine maaş olarak top-rağı işletme hakkının verilmesidir. Buna göre I ve III. öncüller vergi toplama sistemi ile ilgili olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

2. Divan teşkilatı bazı durumlarda demokratik bir meclis, bazı durumlarda danışma organı gibi algılanmıştır. Divan toplantılarında son sözün padişaha ait olması divana danışma organı özelliği kazandırmıştır. Nihayetinde padişahın verdiği karar uygulanmıştır.

(Cevap C)

3. Osmanlı Devleti'nde eyaletler, yani beylerbeylikler beylerbeyi tarafından yönetilirdi. Sancaklar sancakbeyi, kazalar kadı, köyler de tımarbeyi tarafından yönetilirdi. Mültezim, Osmanlı Devleti'nin yönetim biriminde yer alan görevlilerden biri olmayıp iltizam alanlara mültezim denirdi. Mültezimler devlete nakit olarak vergi öderler, bir yıl sonra da devlet adına halktan vergi toplarlardı.

(Cevap B)

4. Her üç vergi de Şer'i vergiler arasında yer almaktadır. Çünkü bu vergilerin alınmasında temel unsur dindir. Haraç ve Cizye gayrimüslimlerden alınmış, Öşür ise Müslümanlardan alınmıştır.

(Cevap E)

5. Osmanlı Devleti'nin üst düzey yönetim sınıfı temelde üç gruptan oluşmaktaydı.

1. Yönetim ve askerlik işleriyle uğraşan Sadrazamın, Vezirlerin, Yeniçeri Ağasının, beylerbeyinin mensup olduğu seyfiye sınıfı.
2. Öğretim, yargı ve din işleriyle uğraşan Şeyhülislam, Kazasker gibi görevlilerin mensup olduğu İlimiye sınıfı.
3. Nişancı, defterdar, reisülküttab gibi idari ve mali alanla uğraşanların mensup olduğu kalemiye sınıfı.

Görüldüğü gibi Kazasker Seyfiye sınıfına değil, İlimiye sınıfına mensup bir devlet görevlisidir.

(Cevap D)

6. Gayrimüslim erkeklerden askere gitmemeleri karşılığında alınan vergi, cizyedir. Bu vergi askerlik yapabilecek çağıdaki gayrimüslim erkeklerden her yıl alınırdı. Cizye gayrimüslim kadın, ihtiyar ve çocuklardan alınmazdı. Cizye vergisi 1856'da ilan edilen Islahat Fermanı ile kaldırılmıştır.

(Cevap D)

7. Osmanlı Devleti'nin klasik dönem kültür ve medeniyetinin oluşumunda Orta Asya Türk gelenekleri, İslam'ın öngördüğü değerler ve fethedilen bölgelerin kültürleri etkili olmuştur. Osmanlı Devleti Müslüman bir Türk devleti idi. Dolayısıyla kültüründe İslam ve Orta Asya geleneklerinin olması doğaldı. Ayrıca Osmanlı Devleti âleme nizam vermek amacıyla fetihler yapmıştır. Bu yüzden sınırları genişledikçe fethettiği bölgelerdeki halkın kültürleri de Osmanlı medeniyetini etkilemiştir.

(Cevap E)

8. Cebeci; klasik dönem askerî düzeninde bir sınıftır. Ordu donatım sınıfıdır. Ordunun kesici ve hafif ateşli silahlarını ve barutunu hazırda saklar, bunların bakımını da yapardı. Bu silahları seferde birliklere dağıtır, daima hazır ve temiz bulundurur, ikmalini yapardı. Cebeci Ocağı, 1826'da Yeniçeri Ocağı ile birlikte ortadan kaldırılmıştır.

(Cevap C)

9. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat B seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Yurtluk geliri sınır boylarındaki askerlere verilen topraklardır. Geliri tersane giderleri ve kale muhafızlarına verilen topraklara ocaklık adı verilir.

(Cevap B)

10. Osmanlı'da I. Murat veraset anlayışında yaptığı değişimle taht kavgalarını azaltmış; yani merkezi otoriteyi güçlendirmiştir. Fatih kardeşler arası taht kavgasını meşru hale getirerek devletin bekasını hedeflemiştir. Yani taht kavgaları devletin siyasal istikrarını etkilemeden çözülmüştür. Dolayısıyla merkezi otorite güçlendirilmiştir. En sonunda I. Ahmet, taht kavgalarını önlemek için Ekber ve Erşed sistemini getirerek merkezi otoriteyi güçlendirmeye çalışmıştır. Ancak sonuçta sancağa çıkma usulü yerini kafes usulüne bırakınca merkezi otorite zayıflamıştır. Fakat soruda sonuç değil, amaç sorulmaktadır.

(Cevap E)

11. Ülke topraklarının yalnız hükümdarın malı sayılması ve devlet yönetiminde daha çok devşirmelerden yararlanılmasıyla merkezi otorite güçlendirilmek istenmiştir.

(Cevap C)

12. Akşamseddin, Louis Pasteur'un yaklaşık 400 yıl sonra deneyle keşfettiği mikrobu, Maddetü'l-Hayat adlı eserinde şöyle dile getirmiştir: Hastalıkların insanlarda teker teker ortaya çıktığını sanmak hatadır. Hastalık, insandan insana bulaşmak suretiyle geçer. Bu bulaşma gözle görülemeyecek kadar küçük, fakat canlı tohumlar vasıtasıyla olur.

(Cevap C)

13. İkbali mahlası ile şiir yazan Osmanlı Padişahı II. Mustafa'dır.
- II. Mahmut – Adli
 - II. Osman – Farisi
 - III. Ahmet – Necib
 - II. Beyazıt – Adli
- mahlası ile şiir yazmıştır.

(Cevap B)

14. Soruda verilen isimler tarih alanında çalışmalar yapmıştır.
- Naima: Naima Tarihi adlı eseri ile ünlü olup ilk Osmanlı vakanüvisidir.
- Peçevi: Yazmış olduğu Tarih-i Peçevi adlı eseri vardır.
- Âşık Paşazade ise Osmanlı Kuruluş Dönemi'ni anlattığı Tevârih-i Ali Osman adlı eserini ömrünün sonlarında tamamlamıştır.

(Cevap C)

15. 1855 yılında Meşveret Meclisi Hristiyanların şahittliği, devlet memuriyetine alınmaları, kilise tamir ve inşası, cizye ve askerlik gibi konuları ele almıştır. Şer'i bir konu olan cizye konusu hassas bir konu olduğu için cizye yerine iane-i askeriye vergisi alınması kararlaştırıldı.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan mimari eserler erken döneme aittir. Osmanlı Devleti'nin kendine has üslubunu oluşturduğu Klasik Dönem'e geçiş İstanbul'un fethiyle başlamıştır. Fatih Dönemi gerek mimaride gerekse süslemede imparatorluk sanatına geçiş, bu nedenle de yeni teknikler ve üsluplar arama dönemidir. Bu dönemde merkezi kubbeli camilere yarım kubbeler eklemek ya da tek bir merkezi kubbe ile mekânı örterek geniş alan oluşturmak amaçlanmıştır. Bu dönemin ilk örneği, İstanbul Beyazıt Camii'dir.

(Cevap E)

2. Cerrahi müdahale yöntem ve usullerini anlatan Cerrahiyet'ül Haniye adlı eseri Fatih'e sunan ünlü tıp bilgini Sabuncuoğlu Şerafettin'dir.

(Cevap A)

3. Reisülküttap, 1650'den sonra Dışişleri Bakanlığı görevini üstlenmiştir. Bu tarihten önce nişancının emri altında çalışan bir memur idi. Nişancı; padişah fermanlarına tuğra çeker, devletin arazi kayıtlarını tutar ve yabancı devletlerle yapılan yazışmaları takip ederdi. Fakat nişancı bunları tek başına yapmaz, kendisine kâtipler yardımcı olurdu. Bu kâtiplerin başı da reisülküttap idi ve nişancıya bağlıydı.

(Cevap B)

4. Sadrazamın padişahın emrini almak istediği konuyu kısaca özetlediği yazıya telhis denir. Padişahın özeti okuyup üzerine yine kısa cümlelerle ve kendi el yazısı ile görüşlerini belirttiği yazıya hattı hümayun denir. II. Mustafa döneminde saray teşkilatında esaslı bir düzenleme yapılarak o zamana kadar Babüssade ağası vasıtasıyla yapılagelen telhislerin padişaha sunulması ve çıkan hattı humayünün teslim alınması görevi Silahtar'a verilmiştir.

(Cevap C)

5. Osmanlı Devleti'nde Ehl-i Seyf tabiri askerî bürokrasi için kullanılmıştır. Bu sınıf içerisinde askerler ve idari yöneticiler bulunmaktaydı. Dolayısıyla A, B, C, D seçeneklerinde yer alan görevliler Ehl-i Seyf içerisinde yer alırlar. Kazasker ise ilmiye sınıfı içerisinde yer almaktadır.

(Cevap D)

6. Resm-i Arus; evlenecek kızın ailesinin devlete ödediği harç ya da vergi
Bennak; evlilerden alınan vergi
Mücerred; bekârlardan alınan vergi
İспенç; gayrimüslimlerden alınan vergi
Cerime ise suçlulardan alınan vergidir.

(Cevap B)

7. • Resmî Ceraim: Suçlulardan,
• Resmî Çift: Müslüman çiftçilerden,
• Resmî İспенç: Hristiyan çiftçilerden alınır.

(Cevap E)

8. Osmanlı Devleti'nde salyaneli eyalet demek yıllık eyalet demektir. Yani bu eyaletler merkeze uzak olup vergileri yıllık toplanır. Bu eyaletlerde tımar sistemi uygulanmaz, çünkü coğrafi olarak uzaktır. Bu yüzden eyaletlerde tımar sisteminden beklenen fayda elde edilemez. Bu eyaletlere Cezayir, Tunus, Mısır ve Yemen örnek olarak verilir. Anadolu eyaleti ise salyanesiz bir eyalettir.

(Cevap B)

9. İltizam, Osmanlı Devleti'nde bir vergi toplama sistemidir. Merkantilizm ise altın ve gümüşe dayalı bir ekonomik sistemdir. İlaşecilik, Gelenekçilik ve Fiskalizm Klasik Osmanlı Dönemi'nde Osmanlı ekonomisinde etkili olan temel ilkelerdir. Soruda tanımı yapılan Klasik dönem Osmanlı ekonomisinin temel ilkesi Fiskalizm'dir.

(Cevap D)

10. 1789–1807 yılları arasında Osmanlı tahtında oturan III. Selim, aynı zamanda önemli sanatkârdır. III. Selim, besteler yapmış, şarkı söylemiş, ney üflemiş ve tambur çalmıştır. Bu davranışları eleştirilmiştir. İlhami mahlası ile de şiirler yazan III. Selim, bu sanat faaliyetlerinden bir kısmını II. Mahmut'a öğretmiştir.

(Cevap E)

11. Osmanlı padişahları şiirlerinde mahlaslar kullanmışlardır. Bahti mahlasını kullanan padişah I. Ahmet'tir. I. Ahmet Bahti mahlası ile birlikte Ahmedi mahlasını da kullanmıştır.

(Cevap A)

12. 1846 yılında çıkarılan Kur'a Kanunu ile bütün Müslüman erkeklerin askerlik yapması vatandaşlık görevine dönüştürüldü. Bu kanuna göre 20 - 25 yaş arası bütün Müslüman erkekler kur'a çekimi ile askere alınacaktı. Bunun nedeni herkesin askere alınması durumunda ordunun mali sıkıntı yaşamaması ve insan gücüne dayalı zirai üretimin zarar görmesiydi.

Askerlik hizmetinden sürekli ya da geçici olarak muaf olanlar da vardı. Bunlar arasında saray çalışanları, üst düzey devlet görevlileri, İstanbul'da oturanlar, medrese hocaları ve talebeleri, kadılar, vaizler, tekke şeyhleri, bir evin tek erkeği veya dul bir kadının tek oğlu gibi sayılabilir. Pek çok kırsal ve göçebe Müslümanlar uzun süre asker olmaya karşı direnmiştir. Zamanla konar-göçer kabileler, aşiretler ve gayri Müslimler dışındaki Müslüman halk askerliğin dini ve milli bir vazife olduğuna inanmıştır.

(Cevap E)

13. Soruda verilen A, B, C, D seçeneklerindeki eşleştirmeler doğrudur. Fakat III. Selim, şiirde Selimi mahlasını değil, İlhami mahlasını kullanmıştır. Selimi mahlası ise II. Selim tarafından kullanılmıştır.

(Cevap E)

14. Soruda tanımı yapılan kalem; Nişancı Klemi de denilen Tahvil Klemi'dir. Tımar sistemi, bu kalemde çalışanlar sayesinde yürütülüyordu.

(Cevap D)

15. Hat sanatı, Arap alfabesi ile güzel yazı yazma sanatıdır. Osmanlı Devleti'nde resim günah sayıldığı için hat sanatı önem kazanmıştır. Kitaplar ve camiler de hat sanatının çok güzel örnekleri bulunmaktadır. Hat sanatı ile uğraşanlara da hattat denilmiş ve önemli bir meslek hâline gelmiştir.

(Cevap D)

16. Yüz elli kadar devletten bahseden Fezleke Kâtip Çelebi'ye aittir. Keşfüz Zünun adlı eser de Kâtip Çelebi'ye ait olup bir bibliyografya eseridir. Bu eserde eser ve müelliflerden bahsetmektedir. Tuhfetül Kibar adlı eser de Kâtip Çelebi'ye ait olup denizci kaptanlarının seferleri ve donanma hakkında bilgi vermektedir.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1.
 - Arus: Nikâhlanan genç kız veya dul kadınlardan alınan vergi
 - Damga: Pazarda satılan ticari mallardan alınan vergi
 - Amediyye: İthalat vergisi
 - Reftiyye: İhracat vergisi
 - Müruriyye: Transit geçiş vergisi

(Cevap D)

2. Osmanlı Devleti'nde padişahın erkek çocuklarına şehzade denirdi. Sancağa çıkan şehzadelere Çelebi Sultan unvanı verilirdi. Şehzadeler, on iki-on beş yaşlarında "Lala" denilen tecrübeli devlet adamlarının gözetiminde sancaklara vali olarak gönderilirdi. Yukarıdaki bilgiden hareketle, soruda verilen kavramlar şehzade ile ilgilidir.

(Cevap B)

3. Soruda verilen kavram ve açıklamaların hepsi doğrudur.

(Cevap E)

4. Osmanlı Devleti'nde yurtluk, paşmaklık, has ve ocaklık gibi kavramlar toprak sistemi ile ilgilidir. Fakat kaza bir idari yönetim birimidir. Osmanlı'da idari yapı şu şekildedir: eyalet, sancak, kaza, köy.

(Cevap C)

5. Sipah ve silahtarlar kapıkulu ordusunun süvarileri içerisinde yer alıyordu. Voynuklar ve Martoloslar ise kapıkulu ordusu içerisinde yer almazdı. Bunlar Osmanlı ordusunun sefer sırasında ihtiyaç duyduğu hizmet alanlarında çalışan unsurlardı.

(Cevap B)

6. Osmanlı maliyesinin en üstünde yer alan görevli defterdar idi. Defterdar para basılmasına karar verme yetkisine sahip olup ayrıca bütçeden sorumluydu.

(Cevap C)

7. Soruda verilen tanım Nakibül-eşraf için kullanılmıştır. İlk Nakibül-eşraf ataması Yıldırım Beyazıt zamanında yapılmıştır. Nakibül-eşraflar, uzun yıllar iş başında kalıyorlardı. Resmî giysileri, konakları ve kendilerine hizmet edenleri ile saygın bir yer tutuyorlardı. Ahmet Rifat Efendi'nin Devhatün Nukaba adlı eserinde 62 Nakibül-eşraf biyografisine yer verilmiştir.

(Cevap A)

8. Soruda verilen bütün görevliler Divan-ı Hümayun üyesidir. Çünkü her biri alanında önemli devlet görevlileridir.

(Cevap E)

9. Osmanlı Devleti'nde dükkân açma iznine Gedik denmiştir. Osmanlıda bir şehirde 18 kasap, 25 kunduracı varsa izin almadan kasap ve kunduracı dükkânı açmak mümkün değildi. Böylece haksız rekabetin önüne geçilmiştir. Dolayısıyla bir esnafın, bir şehirde dükkân açması için devletten ve o branşın loncasından izin alması gerekiyordu. İşte bu izin durumuna Gedik Usulü denilmiştir.

(Cevap B)

10. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat II. Mustafa, Adli mahlası ile değil, ikbal mahlası ile şiirler yazdığı için D seçeneğinde bulunan eşleştirme yanlıştır. Adli mahlası ile şiir yazan padişahlar arasında II. Beyazıt ve II. Mahmut yer almaktadır.

(Cevap D)

11. Özellikleri verilen ünlü şair Baki'dir. Baki'nin en büyük amacı şeyhülislam olmaktı ama kazasker olarak kalmıştır.

(Cevap D)

12. Tımarlı sipahi, kendisine geliri verilen toprağın başında bulunmak zorundadır. Bundan amaç; üretimin sürekliliğini kontrol etmesidir. Yine üretimi canlı tutmak için toprağında çalışan köylünün zirai ihtiyaçlarını karşılar. Tımarlı sipahi savaş zamanında en yakın ya da bağlı olduğu sancak beyinin idaresinde orduya katılmak zorundadır.

(Cevap E)

13. Kanuni 1534'te Bağdat'a girdiği sırada onu ünlü Türk şairi Fuzuli, 70 beyitlik kasidesi ile karşıladı. Oğuzların Bayat kolundan olan Fuzuli'nin; Divanı, Leyla ve Mecnun'u, Beng ü Badesi meşhur eserleridir.

(Cevap C)

14. Osmanlı Toplumunu:

1. Yöneten; yöneten sınıf üçe ayrılmıştır: ilmiye, seyfiye, kalemiye. Yöneten sınıf vergi vermezdi. Saray halkı da yöneten sınıfta yer aldığı için vergi vermemiştir.
2. Yönetilen; yönetilen sınıf reaya ya da tebaa adını almıştır. Reayanın en önemli vazifesi vergi vermektir.

(Cevap E)

15. Osmanlı'da meşihat kavramı şeyhülislamı ya da şeyhülislamlık makamını ifade eder.

(Cevap C)

16. Fatih döneminde kurulan Sahn-ı Seman Medresesi günümüz üniversite eğitimine yakın bir eğitim vermekteydi. Sahn-ı Seman'daki eğitime öğrencileri hazırlamak amacıyla Tetimme medreseleri kurulmuştur. Tetimme medreselerinde öğrenciler hazırlanmış ve Sahn-ı Seman Medresesine gönderilmiştir.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE UYGARLIK TARİHİ

1. Osmanlı toplumu dini eksenli olarak Müslüman ve gayri Müslimler şeklinde iki ana gruba ayrılmıştır. Her milletin dini inanç ve geleneğine göre ayrıldığı bu sistem “**millet sistemi**”dir. Devletin asli ve hakim unsuru Müslüman Türklere dir. Osmanlı toplumu etnik ve dini açıdan sınıflı, durağan ve geçişsiz değildir. Halkın katmanlara ayrıldığı ve sınıflar arası geçişin olmadığı bir sistem Osmanlı’da görülmemiştir.

(Cevap C)

2. Osmanlı Devleti’nde Kapıkulu Ordusu (Yeniçeri Ocağı) devşirme sistemiyle, Eyalet Ordusu (Tımarlı Sipahiler) da tımar sistemiyle oluşmaktadır. Yani Osmanlı Devleti’nde ordunun temelleri devşirme ve tımar sistemine dayanmaktaydı. Lonca sistemi, esnaf ve zanaatkarların dayanışma örgütü olup asker ihtiyacının karşılanması ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap D)

3. Kadı defterleri (Şer’iyye sicilleri), Osmanlı Devleti’nde kaza kadılarının her türlü davalarda verdikleri kararları ve merkezden gelen emirleri kaydettirdikleri mahkeme kayıtlarıdır. Bu kayıtların konuları ise çok çeşitlidir. Nikah ve vergi kayıtları, narh uygulamaları, tayinler, arazi işleri, sefer hazırlıkları, aile hukuku, lonca davaları, vakıf muhasebe verileri en çok göze çarpan örneklerdir.

(Cevap D)

4. Meddahlık, halk arasında dilden dile dolaşan veya yazılı edebiyattan alınma hikâyeleri tek kişinin topluluk önünde türlü jest ve mimiklerle canlandırmasıdır. Osmanlı Devleti’nde meddahlık geleneğinin Orhan Gazi döneminde Karagöz ve Hacivat ile başladığı düşünülür. Bursa’da cami inşaatında çalışan iki samimi arkadaşın birbirleriyle olan muhabbetleri halk arasında yayılmıştır. Padişah tarafından idam ettirilen Karagöz ve Hacivat’ın nükteli konuşmalarının tasvirleri canlandırılıp ilerleyen dönemlerde Türk kültüründe geleneksel bir hale gelmiştir.

(Cevap A)

5. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen ifadeler yeniçerilerin özellikleri arasında yer alır. Fakat yeniçerilerin üç ayda bir aldıkları maaşa cülus değil, ulufe denir. Yeniçeriler, her padişah değiştiğinde ise cülus bahışı alırlardı. Dolayısıyla D seçeneğinde yer alan ifade yeniçeriler için doğru değildir.

(Cevap D)

6. Tanzimat Fermanı farklı etnik ve dini unsurlardan oluşan imparatorlukta ortak değerler etrafında Osmanlı milleti oluşturmayı hedeflemiş ve geleneksel sosyal yapıyı değiştirerek kanun önünde Müslüman ve gayrimüslimleri eşit hale getirmiştir. Islahat Fermanında sadece azınlıklara göre düzenleme yapılarak hakları daha da artırılmıştır.

Bu iki fermanın sonunda hakim millet statüsündeki Müslüman kesimde ve mezhepsel açıdan geleneksel sistemde daha imtiyazlı konumdaki gayrimüslim cemaatlerde huzursuzluk yaratmıştır.

Bu iki gelişme ile Müslim ve gayri Müslimler arasındaki hukuki hak farklılığı büyük oranda kaldırılmıştır.

(Cevap B)

7. II. Mahmut döneminden itibaren devlet eliyle İstanbul’da atölye, imalathane, fabrika kurulmaya başlandı. Daha sonra farklı şehirlerde de yaygınlaşan fabrikalarda askerler çalıştırılırken 1850’den itibaren gelişmelere paralel olarak işçi istihdamına gidildi. Böylece Osmanlı toplumunda yeni bir sosyal katman işçi sınıfı ortaya çıktı.

19. yüzyılda idadiler, sultaniler ve çeşitli meslek okulları açılmış, bu okullardan mezun olanların memuriyete girmesiyle Osmanlı toplumunda yeni bir sosyal sınıf olarak memur kesimi oluşmuştur.

(Cevap E)

8. XIX. yüzyılda sosyal hayatta devlet müdahalesiyle gerçekleştirilen bir yenilik de kılık-kıyafet düzenlemesidir. 1828’de askeri kıyafetlerde fesle başlayan süreç 1829’dan itibaren devlet memurlarını kapsayacak şekilde genişlemiştir. Memurlara ceket, pantolon ve fes giyme zorunluluğu getirilmiştir. Kılık kıyafet düzenlemesi askeri ve mülki alanla sınırlı tutulmuş, ilmiye sınıfı bu düzenlemenin dışında bırakılmıştır.

(Cevap D)

9. Seyfiye sınıfı idare ve askerlik görevlerini üstlenen sınıftı. Dolayısıyla sadrazam ve kaptanıderya bu sınıf içerisinde yer alır. Yazışma ve maliye görevlerini yürüten sınıf kalemîyedir. Nişancı ve defterdar bu sınıfa mensup olup en üst kademesinde yer alırlar. Eğitim-öğretim, yargı ve fetva işleri ise ilmiye sınıfına aittir. Kazasker ve şeyhülislam da bu sınıfın üyeleridir.

(Cevap B)

10. Osmanlı Devleti'nde tımar sistemi salyanesiz eyaletlerde uygulanırdı. Bunlar; Anadolu, Karaman, Sivas, Erzurum gibi eyaletlerdi.

Osmanlı Devleti, salyaneli eyaletlerde tımar sistemi uygulamazdı. Bu eyaletlerde iltizam sistemi uygulanırdı. Tımar sisteminin uygulanmadığı eyaletler arasında imtiyazlı eyaletler de vardı.

Salyaneli eyaletler merkeze uzak, imtiyazlı eyaletler de özel yönetimli olduğu için tımar sistemi uygulanmazdı.

(Cevap D)

11. Osmanlı toplumu "askeri" (yönetenler) ve "reaya" (yönetilenler) şeklinde iki temel sınıfa ayrılmıştır. Yönetim işlerinden askeri sınıf sorumludur. Askeri sınıf padişahın dini ve idari yetkiler tanıdığı ve vergiden muaf tuttuğu asker ve sivil devlet görevlilerini kapsar, Müslüman olma şartı aranır. Saray halkı seyfiye, ilmiye ve kalemîyeden oluşur. Askeri sınıfın görevi ülkenin adil bir biçimde idaresini sağlamak, devleti ve toplumu dış tehlikelerden korumaktır.

(Cevap B)

12. Osmanlı Devleti'nde askeri (yöneten) sınıfından olmak için iki şart aranır. Bu şartlar Müslüman olmak ve Türkçe bilmektir. Bu uygulama 1856'da ilan edilen Islahat Fermanı'na kadar devam etmiş, Islahat Fermanı'yla Müslüman olmayanların da devlet memuru olmaları sağlanmıştır.

(Cevap A)

13. Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren monarşi ile yönetilen bir devlettir. Bu durum 1876 yılına değin sürmüştür. Bu tarihte ise ilk kez sınırlı da olsa halk yönetime katılmış, yani meşruti monarşiye geçilmiştir. Bu tarihte ilan edilen ilk Osmanlı anayasası Kanun-u esasi, devletin temel özellikleri ile hak ve yükümlülüklerin çerçevesini belirlemiştir. Ayrıca ilk kez devletin başkentinin İstanbul; dilinin ise Türkçe olduğu anayasal güvenceye alınmıştır.

(Cevap E)

14. Osmanlılarda devlet yönetiminin divan kurularak yürütülmesi İran, İslam ve Türk – İslam geleneğidir. Divan-ı Hümayun'da vezirazam, defterdar, kazasker, nişancı, reisülküttap yer alır. Anadolu Beylerbeyi Divan-ı Hümayun'un asli üyesi oylayıp sadece çağrıldığı zaman divana katılır.

(Cevap E)

15. Soruda özellikleri verilen şair Nabi'dir. Şair Nabi, Urfa'lı olup devlet hizmetinde bulunmuştur.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ DURAKLAMA DÖNEMİ

1. Osmanlı Devleti'nde maliyenin bozulması, yeniçerilere ödenen maaşların gecikmesinde ve halka yeni vergiler konulmasında etkili olmuş, devlet nakit para ihtiyacını karşılayabilmek için iltizam sistemini yaygınlaştırmış, Tarhuncu Ahmet Paşa bütçe ve gelir-gider konusunda çalışmalar yaparak ilk denk bütçeyi hazırlamıştır. Ancak devlete yararlılık gösterenlere maaş olarak bir toprağın yönetiminin bırakılması, yani tımar (dirlik) sisteminin maliyenin bozulması ile ilgili olmayıp tam tersi ülke ekonomisini çeşitli yönlerden güçlendiren yararlı bir uygulamadır.

(Cevap E)

2. Osmanlı Devleti II. Viyana kuşatmasında başarısız olunca, Avrupa devletleri papa öncülüğünde birleşerek Osmanlı'ya karşı Kutsal İttifak adıyla bir bağlaşma meydana getirdiler. Bu ittifaka Avusturya, Lehistan, Venedik, Malta ve Rusya katıldı.

(Cevap D)

3. Duraklama Dönemi, 1579-1699 yılları arasındadır. Bu dönemde 1590'da Ferhat Paşa Antlaşması imzalandı ve doğuda en geniş sınırlara ulaşıldı. 1672'de imzalanan Bucaş Antlaşması ile de batıda en geniş sınırlara ulaşıldı. Batıda ve doğuda uzun, aynı zamanda başarısız savaşlar yapılması da Duraklama Dönemi özellikleri arasında gösterilebilir.

(Cevap E)

4. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler II. Osman'ın yaptığı ya da yapmayı düşündüğü faaliyetlerdir. E seçeneğinde yer alan gelişme ise II. Osman ile ilgili değildir. Bu gelişme IV. Murat ile ilgilidir. IV. Murat başta annesi Mahpeyker Kösem Sultan olmak üzere saray kadınlarının devlet yönetimine karışmasını engellemiştir.

(Cevap E)

5. I. Ahmet, III. Mehmet'in oğludur. III. Mehmet ölünce yerine I. Ahmet geçti. I. Ahmet şehzadelikinde yaşlı sebebiyle sancağa gönderilmemişti. Babasının ölümüyle de hemen tahta oturmuştur. Bu yüzden soruda yer alan padişahlar içerisinde sancağa çıkmadan padişah olan ilk kişi I. Ahmet'tir. I. Ahmet; 1603-1617 yılları arasında padişahlık yapmış, ekber ve erşed sistemini getirerek veraset anlayışında değişiklik yapmıştır.

(Cevap C)

6. Osmanlı Devleti'nde ilk kez modern anlamda bütçe hazırlayan kişi Sadrazam Tarhuncu Ahmet Paşa'dır. Tarhuncu, IV. Mehmet Dönemi sadrazamlarındandır. Saray masraflarını kısmak ve devlet adamlarından gelir vergisi almak gibi uygulamaları gerçekleştiren sadrazam da Tarhuncu Ahmet Paşa'dır.

(Cevap B)

7. Özellikleri verilen sadrazam Köprülü Mehmet Paşa'dır. Köprülü Mehmet Paşa, sadrazamlık makamına şartlar ileri sürerek gelmiştir. Öne sürdüğü şartlar içerisinde; saraya sunduğu her teklif kabul edilecek, hakkında iftira olursa önce kendi savunması alınacak gibi maddeler vardı. Bu şartları kabul edilen Köprülü, 1656 yılında sadrazam oldu. Soruda yer alan faaliyetleri yapan Köprülü, 1661 yılına kadar görevde kalmıştır.

(Cevap D)

8. 17. yüzyıldan 18. yüzyılın başına kadar olan dönem Osmanlı Devleti'nin Duraklama dönemi olarak adlandırılır. 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı sınırları dâhilinde devlet teşkilatı ve sosyal hayatta birtakım aksaklıklar baş göstermeye başlamıştır. 17. yüzyılın sonuna kadar yaklaşık yüzyıl süren bu dönemin Duraklama dönemi yerine Buhran dönemi olarak adlandırılması doğru olacaktır. Osmanlı Devleti'nin fetih ve zaferlerinin duraklamadığı ancak iç ve dış nedenlerden kaynaklı olarak devletin idari ve askeri teşkilatında iktisadi ve sosyal hayatta buhran yaşanmaktadır.

(Cevap B)

9. XVII. yüzyılda yapılan ıslahatlar, bozulan merkezî otoriteyi yeniden sağlama ve maliyeyi düzenleme amacı taşır. Duraklama ıslahatlarında azınlıkları devlete bağlama amacı yoktur. 1789 Fransız İhtilali sonucunda milliyetçilik yaygınlaşmış ve bu durum çok uluslu bir devlet olan Osmanlı'yı da etkilemiştir. Osmanlı Devleti içerisinde 19. yüzyılda milliyetçi isyanlar çıkmış ve Osmanlı bunlara engel olmak, yani azınlıklara yeni haklar vererek devletin dağılmasını önlemek için ıslahatlar yapmıştır. Duraklama Dönemi'nde milliyetçi isyanlar olmadığı için bu dönem azınlıkları devlete bağlama amacı taşımaz.

(Cevap A)

10. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan kişiler Duraklama Dönemi ıslahatçılarıdır. Fakat Halil Hamit Paşa I. Abdülhamit sadrazamı ve ıslahatçısıdır. I. Abdülhamit 1774 ile 1789 yılları arasında tahtta oturduğu için bu dönem gerileme içerisinde yer alır. Bu yüzden Halil Hamit Paşa duraklama değil, gerileme dönemi ıslahatçısıdır.

(Cevap E)

11. Duraklamanın iç nedenleri özetle;

- Merkezî otoritenin bozulması
- Ordunun bozulması
- Eğitim ve adli teşkilatın bozulması
- Maliyenin bozulması gösterilebilir.

Dış nedenler ise;

- Devletin doğal sınırlara ulaşması
- Rönesans ve Reform hareketleri
- Coğrafi Keşifler
- Büyük ve güçlü devletlerle komşu olunmasıdır.

(Cevap B)

12. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen ıslahatçılar XVII. yüzyılda çalışmalar yapmıştır. Fakat Cezayirli Gazi Hasan Paşa XVIII. yüzyılda görev yapmıştır. Gazi Hasan Paşa, Halil Hamit Paşa ile I. Abdülhamit Dönemi'nde (1774–1789) yapılan ıslahatlarda önemli rol oynamışlardır.

(Cevap B)

13. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, XVII. yüzyılda görülen isyanların nedenleri arasında yer almaktadır. Ancak, duraklama döneminde çıkan bu isyanlarda ulusçuluk akımının etkisi yoktur. Ulusçuluk akımı, çok uluslu bir devlet olan Osmanlı İmparatorluğu'nu XIX. yüzyılda, yani dağılma döneminde etkilemeye başlamış, Osmanlı'da azınlık ayaklanmalarına yol açmıştır.

(Cevap E)

14. A, C, D ve E seçeneklerindeki ifadeler Duraklama (XVII. yy.) Dönemi ıslahatlarının özellikleri arasında yer alır. Fakat Duraklama Dönemi ıslahatlarında Avrupa'dan yararlanılmamıştır. Çünkü bu dönemde Osmanlı Devleti kendisini Avrupa'dan üstün görüyordu. Dolayısıyla Avrupa'yı örnek almayı düşünmemiştir. Avrupa'nın üstünlüğünün kabul edilmesi Gerileme Dönemi'nde, yani XVIII. yüzyılda mümkün olmuştur.

(Cevap B)

15. Tarhuncu Ahmet Paşa, ilk defa denk bütçe hazırlamıştır. Devlet adamlarından gelir vergisi olarak devlet hazinesindeki eksiği gidermeye çalışmıştır. Ayrıca saray masraflarının fazla olduğunu söyleyerek bunları azaltmaya çalışmıştır. Bu çalışmalar Tarhuncu'nun mali alandaki ıslahatlara öncelik verdiğini göstermektedir.

(Cevap D)

16. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler Celali İsyanlarının nedenleri arasında yer alır. Fakat yeniçerilerin Celali İsyanları ile ilgisi yoktur. İstanbul İsyanları denilen olaylarda yeniçerilerin parmağı vardır. Bunun sebepleri arasında da yeniçerilerin sık sık padişah değiştirerek cülus bahşişi almak istemeleri yer almaktadır.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ DURAKLAMA DÖNEMİ

1. Osmanlı Devleti'nde tımar sisteminin bozulması ve iltizam sisteminin yaygınlaşmasıyla Anadolu'da Celali İsyanları çıkarak dirlik ve düzen bozulmuş, mültezimlerin halktan ağır vergiler toplaması sonucu köyden kente göçler artarak çiftbozanlar türemiş, köylerde tarımsal üretim azalmıştır. Dolayısıyla toprağını boş bırakanlardan çiftbozan adı ile vergi alınması, yerel yöneticilerin halka iyi davranmaları yönünde adaletnameler yayınlanması, Celali İsyanları ile ilgili gelişmeler olup Anadolu'da üretimi, dirlik ve düzeni korumaya yönelik çalışmalardır.

(Cevap A)

2. II. (Genç) Osman, Lehistan'ın Boğdan'ın iç işlerine karışması üzerine Hotin Seferi'ni düzenlemiştir. Genç Osman sefer dönüşü, yeniçerilerin Hotin Seferi sırasında sergiledikleri birtakım disiplinsiz davranışlarından dolayı, bu ocağı kaldırmaya karar vermiş, ancak Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak istemesi, yeniçeriler tarafından öldürülmesine neden olmuştur.

(Cevap C)

3. Duraklama Dönemi'nin ilk padişahı 1574–1595 yılları arasında hüküm süren III. Murat'tır. Son padişahı ise Edirne Vakası isimli yeniçeri isyanıyla tahttan indirilen II. Mustafa'dır. 1695–1703 yılları arasında hüküm sürmüştür.

(Cevap B)

4. Ekber ve Erşed sistemi I. Ahmet'in getirmiş olduğu bir uygulamadır. Bu uygulama ile hanedanın akli meselesi yerinde ve en yaşlı üyesinin tahta geçmesi sağlanmıştır. Böylece taht kavgaları önlenmek istenmiştir. Tahta kimin geçeceği belli olması üzerine kardeş katli uygulaması da ortadan kalkmıştır. Ekber ve Erşed sistemi ile padişah olan ilk kişi I. Ahmet'in kardeşi; I. Mustafa olmuştur.

(Cevap B)

5. Başkenti İstanbul'dan Anadolu'daki bir şehre taşımayı düşünen padişah II. Osman'dır. Hanedanın en yaşlı ve akli başında olan üyesinin tahta geçme usulü olan ekber ve eşred uygulaması I. Ahmet faaliyetidir. Devletin duraklamasının sebeplerini içeren Koçibey Risalesi IV. Murat'a sunulmuştur.

(Cevap C)

6. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan kişiler Gerileme Dönemi ıslahatçılarıdır. Fakat Fazıl Ahmet Paşa Duraklama Dönemi'nde yaşamış bir ıslahatçıdır. 1661-1676 yılları arasında sadrazamlık makamında bulunmuştur. Fazıl Ahmet Paşa'nın; Girit'in fethi, Vasvar Antlaşması ve Bucuş Antlaşması gibi başarılı faaliyetleri vardır.

(Cevap B)

7. Lehistan'ın Osmanlı himayesindeki Ukrayna Kazaklarına saldırması üzerine Hotin Antlaşması bozulmuş ve Lehistan üzerine sefer düzenlenmiştir. Fazıl Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı ordusunun Lehistan içlerine kadar ilerlemesi üzerine Lehistan Osmanlı Devleti'ne antlaşma teklifinde bulunmuş ve Bucuş Antlaşması yapılarak savaşa son verilmiştir. 1672'de imzalanan Bucuş Antlaşması ile Lehistan Podolya'yı Osmanlı Devleti'ne vermiştir. Böylece Osmanlı batıda en geniş sınırlarına ulaşmıştır. Bu tarihteki Osmanlı padişahı IV. Mehmet'tir (1648-1687).

(Cevap D)

8. Rodos Adası, Trablusgarp, Sırbistan ve Mora Yarımadası Osmanlı Devleti'nin yükselme döneminde fethedilen bölgelerdir. Ancak, Girit Adası yükselme döneminde değil, duraklama döneminde 24 yıllık bir kuşatmadan sonra fethedilmiştir (1645-1669).

(Cevap E)

9. Köy kökenli olup ateşli silah kullanarak bey kapısında görev alan askerlere sekban denir.
Cebeci: Ordunun silah yapımında görev alır.
Suhte: Medrese öğrencisidir.
Martolos: Hristiyanlardan oluşan güvenliği sağlamakla görevli askerlerdir.

(Cevap D)

10. Osmanlı'da bütçe açıklarını gidermek amacıyla XVII. yüzyılda iltizamın ömür boyu verilmesi uygulaması başladı. Malikane sistemi yani kayd-ı hayat şartıyla uygulanmaya başlanan bu sistemde malikaneçilerin peşin ödedikleri ve ihtiyaçların karşılanması için ödenen paraya muaccele denirdi.

(Cevap E)

11. 1676–1681 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda imzalanan Bahçesaray (Çehrin) Antlaşması, Rus Çarlığı ile Osmanlı Devleti arasında yapılan ilk resmî antlaşma olma özelliğini taşır. 1681 yılında imzalanan ve genel itibarıyla Osmanlı'nın kazançlı çıktığı anlaşmayla, Dinyeper Irmağı iki devlet arasında sınır kabul edilmiştir.

(Cevap A)

12. XVII. yüzyıl ıslahatlarında Avrupalı uzmanlardan faydalanılmamıştır. Çünkü devletin Batı'dan geri kaldığı XVIII. yüzyılda anlaşılmış ve bu dönem ıslahatlarını yaparken Avrupalı uzmanlardan yararlanılmıştır.

(Cevap B)

13. XVI. yüzyıldan itibaren kul sistemi (devşirme) ve tımar sisteminde, haremde, Yeniçeri Ordusu'nda yaşanan değişimler devleti köklü değişiklikler yapmaya yöneltmiştir. Çünkü devletin duraklamasının sebepleri arasında bu kurumlarda yaşanan bozulmalar görülmüştür. Ancak Osmanlı vakıf sistemi değişim yaşanan kısımlardan biri değildir.

(Cevap D)

14. IV. Murat ve Kuyucu Murat Paşa baskı ve şiddet yoluyla devlet otoritesini sağlamaya çalışmıştır. Çünkü bu dönemde ortaya çıkan Celali İsyanları devletin otoritesini ciddi şekilde tehdit ediyordu. Tarhuncu Ahmet Paşa ise daha çok devletin gelirlerini artırmaya, giderlerini azaltmaya çalışmıştır.

(Cevap C)

15. Devlet düzeninin bozulmasının sebepleri ve nasıl düzeleceği konusunda yazılmış risalelerden en meşhuru Koçi Bey Risalesi'dir. Koçi Bey, devletin uğradığı bozgunlarla iç isyan ve karışıklıkların sebepleri ve devlet işlerinde alınması gerekli ıslahat tedbirleri hakkında IV. Murad'a (1623–1640) takdim ettiği layihada tımar sistemindeki bozuklukları etraflıca ele almıştır. Koçi Bey'e göre tımar sisteminin bozulması Osmanlı'yı askeri ve siyasi olduğu kadar ekonomik ve sosyal olarak da sarsmıştır.

(Cevap C)

16. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, Osmanlı duraklama döneminde yaşanan eyalet ayaklanmalarının nedenleri arasındadır. Ancak, batı tarzı yeniliklerin eyaletlerde benimsenmemesi diye bir durum söz konusu değildir. Osmanlı Devleti'nin duraklama döneminde batı etkisi olmayıp batı tarzı yenilikler gerileme döneminde başlamıştır. Bu isyanların, yapılan batı tarzı ıslahatlarla bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ DURAKLAMA DÖNEMİ

1. Yeniçerilere ayarı düşük akçe ile maaş ödenmesi İstanbul İsyanlarına, tımar sisteminin bozulması Celali İsyanlarına yol açmış, merkezi otoritenin bozulması İstanbul, Celali (Anadolu) ve eyalet ayaklanmalarının temel nedenini oluşturmuştur. Ancak duraklama dönemi ayaklanmalarında milliyetçilik ilkesinin etkisi bulunmamaktadır. Fransız İhtilali (1789)'nin getirdiği milliyetçilik akımı Osmanlı Devleti'ni gerileme döneminden itibaren etkilemeye başlamış ve imparatorluğun dağılmasında etkili olmuştur.

(Cevap C)

2. Hotin Antlaşması, 1620–1621 Osmanlı-Lehistan Savaşı'nı sonlandıran antlaşmadır. Lehistan ile yapılan ilk antlaşma olma özelliğini taşır. Bu savaş sonunda Osmanlı ordusundaki bozulma gün yüzüne çıkmış padişah II. Osman (Genç Osman), yeniçeri ocağını kaldırmayı düşünmüş, ancak bu kararı yüzünden öldürülmüştür.

(Cevap A)

3. Kutsal İttifak Savaşları, Osmanlı'nın Viyana'yı ikinci kez kuşatmasının (1683) ardından Papanın çağrısıyla Osmanlı aleyhine başlayan ve 16 yıl süren saldırılardır. Venedik, Avusturya, Rusya, Lehistan gibi Avrupalı devletlerle yaşanan bu mücadeleler sonucunda 1699'da Lehistan, Venedik ve Avusturya ile Karlofça Antlaşması imzalanmıştır. Rusya ise 1700 yılında Karlofça Antlaşması'nın devamı niteliğindeki İstanbul Antlaşması'nı imzalamıştır. Bu antlaşma ile Kutsal İttifak savaşlarında Osmanlı Devleti'ne karşı yürüttüğü mücadeleyi sonlandıran Rusya, Karadeniz'e inme ve İstanbul'da elçi bulundurma haklarını elde etmiştir.

(Cevap E)

4. I. 1612 yılında imzalanan Nasuh Paşa Antlaşması, Ferhat Paşa Antlaşması ile alınan yerlerin Safevi Devleti'ne geri verilmesine neden olmuştur.
- II. Bucaş Antlaşması, 1671–1672 Osmanlı-Lehistan Savaşı sonunda imzalanmıştır. Bucaş Antlaşması Osmanlı Devleti'nin batıda en geniş sınırlara ulaşmasını sağlamıştır.
- III. Ferhat Paşa Antlaşması, 1578–1590 Osmanlı-Safevi Savaşı'nı sona erdiren antlaşmadır. Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır.

Görüldüğü gibi Bucaş Antlaşması, Safevi Devleti'yle değil, Lehistan Devleti'yle imzalanmıştır.

(Cevap D)

5. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda genel olarak, Venedik, Avusturya, Rusya, Safevi, Lehistan devletleriyle mücadele hâlinde olmuştur.

(Cevap E)

6. Osmanlı'da Duraklama Dönemi'nin yaşanmasında iç ve dış faktörler etkilidir. Beşik ulemalığı, rüşvet ve iltimasın yaygınlaşması, tımar sisteminin bozulması, Yeniçeri Ocağı'na gelişigüzel asker alınması, merkezî otoritenin zayıflaması iç faktörlerdendir. 17. yy. ıslahatlarında henüz Batı örnek alınmamıştır. Pozitif bilimlerin etkisi azalmış, fakat tamamen terk edilmiş olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

7. Yeniçeri ve Celali isyanları merkezî otoritenin bozulduğu bir dönemde ortaya çıkmıştır. Bu isyanlardan dolayı vergiler toplanamaz hâle geldiği için gelir kaybı olmuştur. İran ve Avusturya ile yapılan savaşlarda sorunlar yaşanmasına sebep olmuştur. II ve IV. öncülde verilenler ise 17. yüzyılda değil, daha sonraki dönemlerde yaşanan gelişmelerdir.

(Cevap E)

8. Kapitülasyonlar I. Mahmut Dönemi'nde (1730-1754) sürekli hâle gelmeye başlamıştır. Bu gelişme duraklamanın değil, gerilemenin nedenleri arasındadır.

(Cevap D)

9. Duraklama Dönemi'nde merkezî otoritenin zayıflamasıyla Celali İsyanları yaşanmış, Anadolu'da düzen bozulmuştur. Buna bağlı olarak köylerde yaşam zorlaşmış, şehirlere göç edilmiştir. Nüfusu artan şehirlerde asayiş ve işsizlik sorunları ortaya çıkmıştır.

(Cevap D)

10. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda her ne kadar yeni fetihlerle topraklarını genişletemese de, var olan imparatorluk konumunu korumuştur. Bu dönemde henüz büyük toprak kayıpları yaşanmamış ve Osmanlı hala Avrupa'nın en güçlü devletidir. Bu nedenle kendisini Avrupa'dan üstün görmüş ve Batı tarzı ıslahatları düşünmemiştir. Ancak paragraftan da anlaşılacağı gibi fetihlerin durması, ganimetlerin azalmasına dolayısıyla maliyenin bozulmasına sebep olmuştur.

(Cevap A)

11. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan sadrazamlar IV. Mehmet (1648-1687) döneminde görev yapmıştır. Fakat Kuyucu Murat paşa 1607-1611 yılları arasında sadrazamlık yapmıştır. Bu yıllarda ise Osmanlı padişahı I. Ahmet'tir. (1603-1617)

Kuyucu Murat Paşa, devlet otoritesinin yeniden sağlanması için özellikle Celali isyanlarına karşı sert tedbirler almış, baskı ve şiddet politikası ile devlet otoritesini sağlamıştır.

(Cevap E)

12. Genç Osman, 1618–1622 yılları arasında tahtta oturmuş padişah'tır. Aynı zamanda ıslahatçı bir kişiliktir. B, C, E seçeneklerinde verilen kişiler de 17. yy.da ıslahat faaliyetlerinde bulunmuş sadrazamlardır.

Halil Hamit Paşa da ıslahatçı bir sadrazamdır. Fakat yaşadığı dönem 17. yy. değil, 18. yy'dır. Halil Hamit Paşa, I. Abdülhamit (1774–1789) sadrazamlarındandır.

(Cevap C)

13. On dört yaşındayken tahta çıkan II. Osman yenilik hareketlerine ilk girişen padişah'tır. Fatih kanunnamesinden önce olduğu gibi saray dışından evlenmiş, yeniliklerin önünde engel gördüğü şeyhülislamın yetkilerini sınırlandırmış, çok uzun yıllardır yapılmayan ordunun başında sefere çıkma geleneğini tekrar başlatmış ve yeniçeri ocağını kaldırmayı düşünmüştür. Ancak bilindiği üzere bu düşüncesinden ötürü yeniçerilerce öldürülmüştür. Fakat devlet adamlarına raporlar hazırlatan II. Osman değil, IV. Murat olmuştur.

(Cevap D)

14. XVII. yüzyılda, Venediklilerin elinde bulunan Girit Adası, Osmanlı Devleti'nin Akdeniz güvenliği açısından alınması zaruri bir ada durumundaydı. Bu sebeple Osmanlı Devleti bu adayı almak için 1645-1669 yılları arasında Venedik ile savaşımıştır. Yaklaşık 25 yıl süren kuşatma sonunda ada Osmanlı'ya bağlanmıştır. Osmanlı Devleti'nin en uzun süren kuşatması olan Girit, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin Akdeniz'de fethettiği son adadır.

(Cevap B)

15. 1591-1606 Osmanlı-Avusturya savaşları sonunda imzalanan Zitvatorok Antlaşması, Osmanlı Devleti'nin Avusturya karşısındaki siyasi üstünlüğünü kaybettiği antlaşmadır. 1606 yılında imzalanan bu antlaşmayla; Osmanlı padişahı, Avusturya arşidüküne denk sayılmıştır. Oysaki Kanuni döneminden beri Avusturya arşidükü (devletin yöneticisi), Osmanlı sadrazamına (Devletin ikinci dereceden yöneticisi) eşit sayılmaktaydı. Yani Zitvatorok Antlaşması'nın ilgili maddesi, Kanuni döneminde Avusturya karşısında elde edilen üstünlüğün kaybedildiğini göstermektedir.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ DURAKLAMA DÖNEMİ

1. Osmanlı Devleti'nin 1683'te Viyana önlerinde yaşadığı büyük yenilgi, Avrupa'da "Kutsal İttifak" adıyla bir haçlı birliğin doğmasına sebep olmuştur. Bu ittifaka Avusturya, Lehistan, Venedik, Malta ve Rusya katılmış, ittifakın başarılarıyla Osmanlı Devleti büyük toprak kayıpları yaşamıştır. Venedik'in Girit Adası'nı, Lehistan'ın Podolya'yı Osmanlı'dan geri almak istemesi ve Avusturya'nın Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan uzaklaştırmak istemesi, bu ittifakın kurulmasında etkili olmuştur.

(Cevap E)

2. XVII. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti'nde Şeyhülislamın görevden alınması bile söz konusu olmazdı. Ancak bu gelenek IV. Murad zamanında bozulmuştur. Sultan IV. Murat davranışlarından hoşnut olmadığı Ahizâde Hüseyin Efendi'yi önce azledip Kıbrıs'a sürme kararı almış, ancak daha sonra katline ferman vermiştir.

(Cevap B)

3. Osmanlı Devleti, Duraklama Dönemi'ne girmesine rağmen en geniş sınırlarına bu dönemde ulaşmıştır. Duraklama Dönemi 1579-1699 yılları arasındadır. Osmanlı, 1590 Ferhat Paşa Antlaşması ile Doğu'da, Bucaş Antlaşması ile de Batı'da en geniş sınırlarına ulaşmıştır.

(Cevap E)

4. 1623- 1651 yılları arasında Osmanlı devlet yönetiminde Kösem Sultan etkin olmuştur. Kösem Sultan, Osmanlı padişahı I. Ahmed'in eşi olup, padişah IV. Murad ve I. İbrahim'in annesidir. 11 yaşında tahta geçen oğlu IV. Murat'ın çocukluk döneminde devleti "saltanat naibesi" sıfatıyla yönetmiştir. Bilindiği gibi bu durum Osmanlı tarihinde tek ve eşsiz bir durumdur. Kösem sultan daha sonra tahta çıkan diğer oğlu İbrahim zamanında ve torunu IV. Mehmet döneminde de devlet yönetimindeki gücünü korumuştur.

(Cevap C)

5. XVII. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti'nde Şeyhülislamın görevden alınması bile söz konusu olmazdı. Ancak bu gelenek IV. Murad zamanında bozulmuştur. Sultan IV. Murad davranışlarından hoşnut olmadığı Ahizâde Hüseyin Efendi'yi önce azledip Kıbrıs'a sürme kararı almış, ancak daha sonra katline ferman vermiştir.

(Cevap E)

6. Soruda verilen faaliyetler IV. Murat'a aittir. İslahatları programa bağlamak ve yapılacakları belirlemek amacıyla Koçibey'den bir rapor istenmiştir. Bu doğrultuda çalışma yapan Koçibey, raporunu hazırlayıp risale şeklinde padişaha sunmuştur. İstanbul yangınlarının artması üzerine içki ve tütün kullanımı yasaklanmış, ayrıca gece sokağa çıkma yasağı getirilmiştir. Padişah ve devlet adamları üzerinde etkili olma-ya çalışan Kapıkulu Ocakları itaat altına alınmış ve padişahın otoritesi yeniden sağlanmıştır.

(Cevap B)

7. Osmanlı Devleti'nin Duraklama Dönemi'nde çıkan eyalet isyanlarında milliyetçilik fikrinin etkisi yoktur. Osmanlı Duraklama Dönemi 1579-1699 yılları arasındadır. Fakat milliyetçilik fikrinin Osmanlı sınırlarında yaygınlaşması 1789'da meydana gelen Fransız İhtilali'nden sonra olmuştur. Osmanlı Devleti içerisindeki milliyetçi nitelikteki isyanlar 19. yüzyılda görülmüştür.

(Cevap C)

8. Osmanlı Devleti'nde yönetimde meydana gelen bozulmalar sonucunda Duraklama Dönemi'nde isyanlar meydana gelmiştir. Bunlar; Yeniçerilerin etkili olduğu İstanbul İsyanları, Anadolu'da çıkan Celali İsyanları ve merkeze uzak yerlerde çıkan Eyalet İsyanları'dır. Bunlar, merkezî otoriteyi zayıflatmıştır.

(Cevap C)

9. Avrupalı devletler XVII. yüzyıl sonlarında Kutsal İttifak adı altında birleşip Osmanlı'ya saldırmıştır. Bu savaşlar 1683–1699 yılları arasında devam etmiştir. Bu savaşlar sırasında Osmanlı padişahı olanlar; IV. Mehmet, II. Süleyman ve II. Mustafa'dır.

Osmanlı-Kutsal İttifak Savaşları: 1683–1699

IV. Mehmet: 1648–1687

II. Süleyman: 1687–1691

II. Mustafa: 1695–1703

(Cevap E)

10. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler devletin giderlerini artırmıştır. Ancak giderlerin artmasında halktan alınan vergilerin artırılması etkili değildir. Aksine giderleri karşılayabilmek amacıyla vergiler artırılmıştır.

(Cevap B)

11. Celali İsyanları, Anadolu'da meydana gelmiştir. Bu isyanlar devleti uğraştırdığı gibi başka sonuçlara da yol açmıştır. Bunlar arasında vergilerin düzenli toplanamaması ve tarımsal üretimin azalması vardır. Çünkü ülkede asayiş bozulmuş ve halk toprağını terk etmiştir. Yeniçerilerin devlet yönetiminde etkin hâle gelmeleri Celali İsyanlarının değil, İstanbul İsyanlarının sonucudur. Ayrıca Duraklama Dönemi'nde azınlık haklarının genişletilmesi yoluna da gidilmemiştir.

(Cevap B)

12. XVII. yüzyıl, Osmanlı'nın Duraklama Dönemi'dir. Bu dönemde çıkan isyanlar neticesinde devlet otoritesi bozulmuştur. Bu bozulan otoriteyi yeniden tesis etmek için birtakım ıslahatlar ve düzenlemeler yapılmıştır. Bunlar yapılırken Avrupa örnek alınmamıştır. Ayrıca XVII. yüzyıl ıslahatları içerisinde; Batı'nın örnek alınması, Batı tarzında okullar açılması, yeni eğitim kurumlarının açılması ve padişah yetkilerinin kısıtlanması yoktur. Amaç, bozulan devlet otoritesinin sağlanmasıdır.

(Cevap A)

13. 1683 yılındaki II. Viyana Kuşatması başarısız olmuş ve bunun sonucunda Avrupalı devletlerden; Rusya, Venedik, Malta, Avusturya ve Lehistan Kutsal İttifak adı altında birleşip Osmanlı'ya savaş açmıştır. 1683 ile 1699 arasında yapılan bu savaşlar sırasında Osmanlı tahtında I. Mustafa bulunmamıştır. I. Mustafa (1617-1678) ve (1622-1623) tarihleri arasında iki defa tahta geçmiş bir padişahtır.

(Cevap C)

14. Bütçe açıklarının kapatılması için saray harcamalarını kısıtlayan devlet adamı Tarhuncu Ahmet Paşa'dır. Tarhuncu; saray harcamalarının fazla olduğunu, gereksiz ve pahalı hediyelere bütçede açıklar meydana getirdiğini görmüş ve bu harcamaları kısarak önlem almıştır. Fakat bu uygulama saray kadınlarının ve ağalarının tepkisine sebep olmuştur. Sonuçta bu çevrelerin Tarhuncu hakkındaki iftiralari ile Tarhuncu görevinden alınarak idam edilmiştir.

(Cevap C)

15. Sancağa çıkan ve sancak sisteminden tahta çıkan son padişah III. Mehmet'tir. III. Mehmet, 1595–1603 yılları arasında tahta oturmuştur. III. Mehmet padişahlığı sırasında şehzadelerini sancağa göndermemiştir.

(Cevap A)

16. Osmanlı tarihinde Vaka-i Vakvakiye ya da Çınar Vak'a-sı denilen isyan hareketi IV. Mehmet (1648 – 1687) zamanında meydana gelmiştir. Bu olayla Yeniçeriler otuz kadar devlet adamını idam ettirmişlerdir.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ DURAKLAMA DÖNEMİ

1. Beşik ulemalığı, makamın ya da mevkinin babadan oğula geçme usulüne dayandığı sistemdir. Beşik ulemalığı nedeniyle devlet görevlilerinin seçiminde liyakat bozulmuş, hukuk ve adalet düzeni yıkılmış, adam kayırmacılık ve rüşvet artmış, toplumsal adaletin bozulması isyan faaliyetlerinin artmasına neden olmuştur. Dolayısıyla cevap "D" seçeneğidir.

(Cevap D)

2. Osmanlı Devleti'nin, II. Viyana Kuşatması'nda başarısız olmasından sonra Avrupa devletleri bundan cesaret alarak Osmanlıya karşı güç oluşturmuştur. Osmanlı Devleti Kutsal İttifak Devletleri karşısında başarısız olmuş ve 1699 yılında Karlofça Antlaşması'nı imzalamıştır. Bu anlaşma ile Osmanlı geniş çapta ilk toprak kaybını yaşamış ve duraklama döneminden gerileme dönemine geçmiştir.

(Cevap C)

3. Girit, 1645'te I. İbrahim saltanatı döneminde Osmanlı idaresine geçmiştir. Adanın Osmanlı hâkimiyetine geçişi ile Venedik'in Doğu Akdeniz'de yüzyıllardır süregelen önemli rolü son bulmuştur. Yaklaşık iki yüz elli yıl Osmanlı idaresindeki Girit, II. Balkan Savaşı sonrası Osmanlı ile Yunanistan arasında imzalanan Atina Antlaşması ile Yunanistan'a bırakılmıştır (14 Kasım 1913). II. Dünya Savaşı'nda Alman işgaline uğrayan ada, savaştan sonra yine Yunanistan'a verilmiştir.

(Cevap A)

4. Osmanlı'nın 1699'da Kutsal İttifak Devletleri ile yaptığı ve ilk kez geniş toprak kayıpları yaşadığı anlaşma Karlofça Antlaşması'dır. Kasrı-Şirin İran ile imzalanıp bugünkü sınırların çizildiği antlaşma, Edirne-Segedin Osmanlı'nın yaptığı ilk yazılı antlaşmadır.

(Cevap B)

5. II. Mustafa döneminin Şeyhülislamı olan ve ilmiye sınıfının siyasallaşmasına yol açan isim Feyzullah Efendi'dir. 1695-1703 arasında Şeyhülislamlık yapan Feyzullah Efendi bu sürede evlatları ve yakınlarını devletin önemli makamlarına getirmiştir. 1703'te yaşanan Edirne Olayı'ndan sonra malları yağmalanarak öldürülmüştür.

(Cevap A)

6. Osmanlı Devleti ile İran arasında XVII. yüzyılda birçok savaş yaşandı ve birçok antlaşma imzalandı. Bunlar;

- 1590 Ferhat Paşa Antlaşması,
- 1612 Nasuh Paşa Antlaşması,
- 1618 Serav Antlaşması,
- 1639 Kasrı Şirin Antlaşması'dır.

Amasya Antlaşması da İran'la imzalanan bir antlaşmadır. Ancak bu antlaşma Kanuni Dönemde 1555 yılında imzalanmıştır.

(Cevap B)

7. Osmanlı Devleti'nin 1571 yılında Kıbrıs'ı fethetmesi üzerine Papalık, Venedik ve İspanya büyük bir haçlı donanması oluşturmuş ve İnebahtı önlerinde Osmanlı'ya saldırmıştır. Osmanlı donanmasının, büyük kayıp vererek mağlup olduğu bu savaşa Donkişot'un yazarı Cervantes (1547-1616) de İspanya saflarında katılmış ve sol elini kaybetmiştir.

(Cevap B)

8. Askerlikle ilgisi olmayanların ocağa kaydedilmesi ve yeniçerilerin askerlik dışı işlerle uğraşması Yeniçeri Ocağı'nın bozulmasında doğrudan etkili olmuştur. Dirliklerin dağıtılmasında kanunlara uyulmaması ile Yeniçeri Ocağı arasında bir ilişki yoktur. Yeniçeriler toprak geliri değil, maaş alan askerî bir sınıftır.

(Cevap C)

9. Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyılın sonlarında başlayan kötü gidişatı karşısında padişahlar çeşitli ıslahat hareketlerine girişmişlerdir. Ancak bu çalışmalar hemen her defasında çıkarları zedelenen çevreler tarafından engellenmeye çalışılmıştır. Şeyhülislamın yetkilerini sınırlandıran ve Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak isteyen II. Osman'ın tahttan indirilerek öldürülmesi, Osmanlı'daki ilk denk bütçeyi hazırlayan sadrazam Tarhuncu Ahmet Paşa'nın katledilmesi ve planlı programlı ilk köklü ıslahat hareketlerine girişen III. Selim'in tahttan indirilmesi bu engellemelere birer örnektir.

(Cevap E)

10. Sancaktan tahta çıkan son padişah III. Mehmet'tir. Sancağa çıkmadan tahta çıkan ilk padişah ve aynı zamanda Ekber-Erşed sistemini getiren I. Ahmet'tir. Ekber ve Erşed sistemine göre tahta çıkan ilk padişah ise I. Mustafa'dır.

(Cevap D)

11. Vasvar Antlaşması, 1658-1664 Osmanlı-Avusturya savaşları sonunda imzalanmıştır. Osmanlı Devleti'nin savaş hedeflerine ulaştığı Vasvar Antlaşması, Osmanlı Devleti'nin Avusturya karşısında toprak ve tazminat aldığı son antlaşmadır.

(Cevap C)

12. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler XVII. yüzyılda yapılan ıslahatlardır. Fakat halkın yönetime katılması Duraklama Dönemi'nde değil, Dağılıma Dönemi'nde gerçekleşmiştir. 1876'da ilan edilen Kanunu Esasi ile her 50.000 Osmanlı erkeğine bir mebus seçme hakkı verilmiş, böylece Osmanlı tarihinde halk ilk defa yönetime katılmıştır.

(Cevap A)

13. 1683 II. Vivana kuşatması sonrası Papa'nın çağrısıyla Osmanlı Devleti aleyhine oluşan Kutsal İttifak savaşları yaklaşık on altı yıl sürmüştür. Birçok cep hede ağır yenilgiler alan Osmanlı, İngiltere ve Hollanda aracılığıyla barış istemiştir. Neticede Venedik, Avusturya ve Lehistan devletleriyle Karlofça Antlaşması imzalanmıştır (1699). Bu antlaşma Osmanlı Devleti'nin birden fazla devletle imzaladığı ilk uluslararası antlaşmadır. Aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminin başlaması da bu antlaşma ile tarihlendirilmektedir. Osmanlı Devleti XVIII. yüzyıl genel siyasetini de Karlofça Antlaşması ile kaybedilen toprakları geri almak üzerine kurmuştur.

(Cevap C)

14. Devşirme sisteminin bozulması, askerlerin maaşlarının zamanında ödenmemesi veya ayarı düşük akçeyle ödenmesi gibi sebeplerden dolayı Osmanlı Devleti zaman zaman yeniçeri isyanlarıyla uğraşmak zorunda kalmıştır. Özellikle XVII. yüzyıl boyunca bu tür isyanlara sıkça rastlamak mümkündür. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- III. Murat döneminde ayarı düşük akçeyle ödeme yapılması sebebiyle çıkan yeniçeri isyanı
- II. Osman'ın Yeniçeri Ocağı'nı kaldırma girişimlerine karşı çıkan yeniçeri isyanı
- IV. Murat'ın küçük yaşta tahta çıkması üzerine çıkan yeniçeri isyanı
- IV. Mehmet döneminde yaşanan ve otuz kadar devlet adamının idamıyla sonuçlanan Çınar Vakası (Vaka-i Vakvakiye)

(Cevap E)

15. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler, duraklama dönemi ıslahatlarının özellikleri arasında yer almaktadır. Ancak B seçeneğinde verilen özellik yanlıştır. Duraklama devri ıslahatlarında batı etkisi yoktur. Askeri alanda batılılaşma gerileme devrinde başlamıştır.

(Cevap C)

- 16.
- Mütesellim; herhangi bir beylerbeyi ve sancakbeyinin görevi nedeniyle eyalet veya sancağında bulunmadığı sırada kendisine vekalet etmek üzere yerine bıraktığı ya da gönderdiği vekildir.
 - Vovoda; Eflak ve Boğdan vilayetlerine padişah tarafından tayin edilen valilerdir.
 - Muhassıl; devlete ait vergi ve resimleri toplayan görevliler olup merkezden atanan bu kişiler, buldukları yerin yönetiminden de sorumlu olmuşlardır.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ DURAKLAMA DÖNEMİ

1. İltizam, Osmanlı devlet gelirlerinin bir bölümünün belli bir bedel karşılığında devlet tarafından kişilere devredilerek toplanması yöntemidir. Vergiyi toplamayı üstlenen kişiye “mültezim” denirdi. Mültezim devlete nakit olarak vergi öder, bir yıl sonra da devlet adına halktan vergi toplardı. XVII. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti’nde iltizamın yaygınlaşmasının temel nedeni, devletin peşin para ihtiyacının karşılanmak istenmesidir.

Osmanlı Devleti’nde iltizam sisteminin yaygınlaşması, tımar sisteminin bozulmasına ve ayanlık kurumunun ortaya çıkmasına neden olmuştur.

(Cevap A)

2. Osmanlı Devleti’nin 1683’te Avusturya’ya savaş ilan etmesinden sonra Papa Katolik devletleri Avusturya’ya yardıma çağırmıştır. Vatikan’ın çağırısı ile Avusturya’nın yardımına koşan ilk devlet Lehistan olmuştur. Viyana kuşatması esnasında Avusturya ve Lehistan’ın kazandığı başarılar üzerine 1684’te Venedik, 1686’da Rusya Osmanlı Devleti’ne savaş ilan etmiştir. Osmanlı birlikleri kendilerine karşı oluşturulan bu Kutsal İttifak’a karşı dört cephede savaşmak zorunda kalmıştır. Ancak tahmin edilebileceği üzere başarısız olmuş ve ardından tarihinin o ana kadarki en ağır anlaşması olan 1699 Karlofça Antlaşması’nı imzalamak durumunda kalmıştır.

(Cevap B)

3. Osmanlı Devleti, Avusturya ile imzaladığı Zitvatorok Antlaşması’yla (1606), yükselme döneminde İstanbul Antlaşması (1533) ile Avusturya karşısında elde ettiği siyasi üstünlüğünü kaybetmiştir. Karlofça Antlaşması (1699) ile de, batıda ilk kez büyük çapta topraklar kaybederek gerileme dönemine girmiştir. Fakat Bucaş Antlaşması (1672), Osmanlı Devleti’nin duraklama döneminde imzalandığı kazançlı antlaşmalardan biri olup bu antlaşma ile Podolya’yı alarak batıda en geniş sınırlarına ulaşmıştır.

(Cevap E)

4. Osmanlı Devleti, XVII. yüzyılın başlarında batıda Avusturya ile, Anadolu’da Celali isyanlarıyla son derece meşguldü. Bunu fırsat bilen İran, Osmanlı ile daha önce yaptığı antlaşmayı bozarak 1606’da Tebriz’e girmiş, daha sonra da Anadolu’ya yönelmiştir. Osmanlı Devleti yaşanan sadrazam değişiklikleri ve diğer iç karışıklıklar sebebiyle bu ilerleyiş karşısında fazlaca bir varlık gösterememiştir. Bu durum, 1612 yılında Nasuh Paşa Antlaşması’nın imzalanmasını zorunlu kılmıştır. Bu antlaşma ile Osmanlı, İran’ın savaşta ele geçirdiği yerlerdeki hâkimiyetini tanımış ve 1590 yılında imzalanan Ferhat Paşa Antlaşması’yla aldığı toprakları kaybetmiştir.

(Cevap A)

5. Osmanlı Devleti’nde, Osman Bey’den I. Ahmed’e kadar babadan oğula geçen taht, I. Ahmed’den sonra hanedanın en yaşlı üyesine geçmeye başladı. Ekber ve Erşed (Ekberiyet) denilen bu sistem XVII. yüzyıldan itibaren nispeten istikrarlı bir dönem yaşanmasına katkı sağladı. Bu uygulama 1876 Kanunünesisi’de de yer almıştır.

(Cevap B)

6. Yeniçerilerin cülus bahşişlerini yeterli görmemeleri, maaşların zamanında ödenememesi veya ayarı düşük paralarla ödenmesi, İstanbul ayaklanmalarına neden olmuştur. III. Murat, II. Osman (Genç Osman), IV. Murat ve IV. Mehmet döneminde çıkan isyanlar en önemlileridir.

Vak’a-i Vakvakiye (Çınar Olayı); IV. Mehmet Dönemi’nde gerçekleşen bir İstanbul isyanıdır. Yeniçerilerin isteği üzerine bir sürü devlet adamı idam edilmiştir.

(Cevap B)

7. Duraklama dönemi 1579 Sadrazam Sokollu Mehmet Paşa’nın ölümünden 1699 Karlofça Antlaşması’nın imzalanmasına kadar geçen dönemi kapsar. Bu dönemde topraklar nispeten genişlemeye devam etse de devletin kurumlarında bozulmalar başlamıştır. A seçeneğindeki taşra yönetiminin bozulması, bu bozulmadaki iç sebepleri oluştururken; B, C, D, E seçeneklerinde verilen durumlar dış sebepleri oluşturmaktadır.

(Cevap A)

8. Osmanlı Devleti ile İran arasında imzalanan Ferhat Paşa Antlaşması'yla (1590); Tebriz, Karabağ, Gürcistan ve Dağıstan Osmanlılara bırakılmış ve bu antlaşmayla Osmanlılar doğudaki en geniş sınırlarına ulaşmışlardır.

Amasya Antlaşması (1555), İran ile imzalanan ilk resmi antlaşma olup Kasr-ı Şirin Antlaşması (1639) ile de bugünkü Türkiye-İran sınırimız çizilmiştir.

(Cevap A)

9. Avusturya arşidükası Ferdinand, Osmanlı Devleti'nin tayin ettiği yeni Macar kralını tanımayarak Macaristan'a girerek Budin'i işgal etti. Bunun üzerine Macar Kralı Yanoş, Kanuni'den yardım istedi. Sefere çıkan Kanuni Budin'i geri alarak Viyana'yı ilk defa kuşattı. Avusturya'nın Macarlara baskı yapması üzerine Macarlar Osmanlı'dan yardım istedi. Bunun üzerine Merzifonlu Kara Mustafa Paşa 1683 yılında Viyana'yı kuşattı. Bu kuşatma Viyana'nın Osmanlılar tarafından ikinci defa kuşatılmasıdır. Bu ikinci kuşatma sırasında Osmanlı tahtında IV. Mehmet bulunuyordu.

(Cevap E)

10. Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminden itibaren şehzadeler sancaklara vali olarak gönderiliyordu. Böylece şehzadeler halkı, devletin işleyişini ve orduyu tanıyarak yetişiyordu. Bu durum onlara padişah olduklarında avantaj sağlıyor ve tecrübeli bir yönetimle devlet idare edilmiş oluyordu. Bu durum devletin gücünü ve prestijini de artırıyordu. Ekber ve Erşet sistemi ile birlikte sancağa çıkma usulü de ortadan kalkmış ve şehzadeler tecrübe kazanmadan padişah olmuşlardır.

(Cevap C)

11. Osmanlı'da yeniçeri isyanları ilk Fatih devrinde görülür. Bu dönem yeniçerileri Fatih'e karşı Çandarlı ailesini desteklemişlerdir. XVI. yüzyıldan itibaren iyice bozulan ocağın çıkardığı isyanların en korkuncu Genç Osman olarak bilinen II. Osman'ın öldürülmesidir. II. Osman yeniçeriler tarafından Yedikule zindanlarında katledilerek öldürülmüştür. Yeniçerilerin öldürdüğü ilk Osmanlı padişahı olmuştur.

(Cevap A)

12. Duraklama Dönemi 1579 – 1699 yılları arasındadır. Bu dönemin 1623 – 1640 yılları arasında Osmanlı padişahı IV. Murat'tır. IV. Murat'ın iç isyanlarla uğraşmasından yararlanan İranlılar Bağdat'ı işgal etti (1624). Bunun üzerine iki devlet arasındaki savaşlar yeniden başladı. IV. Murat İran üzerine Revan ve Bağdat seferlerini düzenledi. İran'ın barış istemesi üzerine 1639'da Kasr-ı Şirin Antlaşması imzalandı. Bu antlaşma ile bugünkü Türkiye – İran sınırı büyük ölçüde belirlenmiştir.

(Cevap C)

13. IV. Mehmet'in annesi Valide Turhan Sultan, Köprülü Mehmet Paşa'ya sadrazamlık teklif etmiştir. Ancak Köprülü Mehmet Paşa uygun bir çalışma ortamı oluşturmak amacıyla bazı şartlar ileri sürerek bu görevi kabul etmiştir. Böylece şartlar ileri sürerek sadrazam olan ilk sadrazam Köprülü Mehmet Paşa olmuştur. Köprülü Mehmet Paşa'nın şartları;

- Saray devlet işlerine karışmayacak,
- Saraya sunacağı her teklif kabul edilecek,
- İsteddiği kişileri devlet memurluklarına tayin edebilecek ve görevden alabilecek,
- Kendisi hakkında bir şikâyet olursa önce savunması alınacak ve sonra karar verilecek.

(Cevap D)

14. I. Ahmet döneminde (1603-1617) tahtın en büyük ve en akil erkek üyeye bırakılması uygulaması başlamıştır. Ekber ve Erşed adı verilen bu yeni veraset sistemi taht kavgalarını büyük oranda engellemiştir. Bu sisteme göre tahta çıkan ilk padişah ise I. Ahmet'in kardeşi olan I. Mustafa'dır. Şunu da belirtmek gerekir ki Ekber ve Erşed sistemi ancak 1876'da Birinci Meşrutiyet'in ilanı ile kanunlaşmıştır.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1. XVIII. yüzyılda zaman zaman Rusya, Avusturya ve Prusya etkisinde kalan Lehistan, Osmanlılarla bu devletler arasında çatışmalara neden olmuş, bu yüz-yılın ikinci yarısında paylaşılarak ortadan kalkmıştır.

Lehistan, 1683 II. Viyana kuşatmasından sonra Osmanlılara karşı kurulan Kutsal Bağlaşma içinde yer almış, savaş sonunda imzalanan Karlofça Antlaşması'yla Podolya ve Ukrayna Lehistan'a verilmiştir.

(Cevap B)

2. Lale Devri'nde matbaada ilk bastırılan kitap Arapçadan Türkçeye çevrilen *Vankulu Lügatı* olup her iki cildi Ocak 1729'da basılmıştır.

(Cevap E)

3. Venediklilerin Akdeniz'de Osmanlı gemilerine saldırması ve Karadağ halkını Osmanlılara karşı kışkırtması üzerine 1715'te Osmanlı – Venedik Savaşı başlamıştır. Bu savaş sırasında Osmanlı Devleti, Karlofça Antlaşması ile kaybettiği Mora Yarımadası'nı geri almıştır. Osmanlı'nın elde ettiği bu başarı Karlofça Antlaşması'nın garantörü olan Avusturya'yı harekete geçirmiştir. Bunun üzerine Osmanlı'ya karşı Venedik'in yanında Avusturya savaşa katılmıştır (1716). Bu savaş sonunda 1718'de imzalanan antlaşma ise Pasarofça Antlaşması'dır.

(Cevap C)

4. Avusturya ve Rusya Bizans İmparatorluğu'nu yeniden kurmak için 1787'de Osmanlı'ya savaş açmıştır. Ancak Fransız İhtilali'nin çıkması üzerine Avusturya 1791 Zıştovi Antlaşması ile savaştan çekilmiştir. Avusturya'nın savaştan çekilmesiyle yalnız kalan Rusya savaşa devam etmemiş ve Osmanlı Devleti ile antlaşma imzalamıştır.

Osmanlı Devleti 1792'de imzaladığı Yaş Antlaşması ile Kırım'ın Rusya'ya ait olduğunu kabul etmiştir.

(Cevap D)

5. III. Ahmet, 1703 yılında "Edirne Olayı" denilen faaliyet sonucunda tahta geçmiştir. 1730 yılına kadar tahtta kalan III. Ahmet, Patrona Halil İsyanı ile tahttan indirilmiş ve yerine I. Mahmut geçmiştir. Lale Devri, Pasarofça Antlaşması ile başlar ve 1730 Patrona Halil İsyanı'na kadar devam eder. Yapılan açıklamaya bakıldığında Lale Devri padişahının III. Ahmet olduğu görülür.

(Cevap B)

7. III. Osman, 1754-1757 yılları arasında tahtta oturmuş ve ıslahat faaliyetlerinde bulunmamıştır. Esham sistemi ve Deniz Mühendishanesi gibi ıslahatlar III. Mustafa Dönemi'ne aittir. Nizam-ı Cedit, İrad-ı Cedit ve devlet matbaası gibi ıslahatlar ise III. Selim döneminde yapılmıştır.

(Cevap E)

6. • II. Mustafa (1695–1703): 1700 İstanbul Antlaşması sırasında Osmanlı tahtında II. Mustafa vardı.
• III. Ahmet (1703–1730): 1711 Prut Antlaşması imzalandığında tahtta III. Ahmet bulunuyordu. 1718 Pasarofça Antlaşması imzalandığında tahtta yine III. Ahmet bulunuyordu.
• III. Selim (1789–1807): 1792 Yaş Antlaşması imzalandığında tahtta III. Selim vardı. Fakat 1779 Aynalıkavak Tenkihnemesi sırasında padişah III. Selim değil, I. Abdülhamit'tir.

(Cevap D)

8. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda harap ve sahipsiz yerlere konar-göçer aşiretleri yerleştirerek, buraları ziraata açmak ve bu yolla devlet gelirlerini yükseltmek yönünde bir iskân politikası uygulamıştır. XVIII. yüzyılda da devam eden bu politikayı şu şekilde özetlemek mümkündür.

- Uzun savaşlar yüzünden meydana gelen ekonomik buhranlar
- İç karışıklıklar ve isyanlar
- Devlete yeni gelir kaynakları meydana getirebilmek amacıyla harap ve boş alanları ziraata açmak yer alır.

Milliyetçilik fikri XIX. yüzyılda ortaya çıkmış ve azınlıkları etkilemiştir. Konar-göçerler milliyetçilikten etkilenmemişlerdir.

(Cevap E)

9. Osmanlı, Lale Devri'nde Avrupa'dan geri kaldığını anlamış ve Avrupa'yı örnek alarak yenilikler yapmayı amaçlamıştır. Bu bağlamda Batı'ya geçici elçiler gönderilmiştir. Bu elçilerin görevi; Avrupa başkentlerinde meydana gelen siyasi, sosyal ve kültürel gelişmeleri takip etmektir. Bu amaçla 28 Mehmet Çelebi Paris'e gönderilmiştir. Mehmet Çelebi, Paris'teki izlenimlerini Sefaretname adlı eserinde anlatmıştır.

(Cevap C)

10. İskân politikasının hedefleri arasında asayişin temini, vergilerin artırılması, asker ihtiyacının karşılanması, devlet merkezîliğinin güçlendirilmesi, ahalîye verilen zararın önlenmesi, üretimin artırılması gibi faktörler yer alır. Fakat aşiret iskânlarında aşiretler kendileri yerleşik hayata geçmeye pek taraftar değillerdir. E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

11. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyılda Avrupa'dan geri kaldığını anlamış ve açığı kapatmak gereğine inanmıştır. Avrupa ile olan açığı kapatmak için Avrupa'yı örnek almak gerekiyordu. Avrupa'nın ilerlemesini, gelişmesini sağlayan faktörleri yerinde incelemek amacıyla ilk defa Avrupa'ya geçici elçiler gönderilmiştir. Avrupa'ya ilk defa geçici elçilerin gönderildiği dönem Lale Devri'dir. Lale Devri padişahı ise III. Ahmet'tir.

(Cevap A)

12. 1718-1730 yılları arasına Lale Devri denir. Dönemin padişahı III. Ahmet, sadrazamı ise Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'dır.

- Kemankeş Mustafa Paşa; Sultan İbrahim,
- Humbaracı Ahmet Paşa; I. Mahmut,

Halil Hamit Paşa, Cezayirli Gazi Hasan Paşa; I. Abdülhamit döneminin sadrazamlarıdır.

(Cevap B)

13. Pasarofça Antlaşması, 1718 yılında imzalanmıştır. Bu antlaşmanın imzalandığı tarihten 1730'daki Patrona Halil İsyanı'na kadar olan döneme Lale Devri denir. Lale Devri, Osmanlı tarihi açısından önemli bir dönemdir. Çünkü bu dönem Osmanlı'nın yüzünü Avrupa'ya döndüğü dönemdir. Yani Osmanlı Devleti Avrupa'dan geri kaldığını bu dönemde anlamış ve bu doğrultuda ıslahatlara başlamıştır.

(Cevap B)

14. III. Selim, III. Mustafa, III. Osman ve II. Mahmut gibi padişahlar Osmanlı'nın Avrupa'yı ilk defa örnek almasından sonra tahta geçen kişilerdir. Osmanlı Devleti, Batı'yı örnek alarak ıslahat yapmaya ilk defa Lale Devri'nde başlamıştır. Lale Devri'nde ise Osmanlı padişahı, III. Ahmet'tir.

(Cevap A)

15. Rusya'nın Karadeniz'e inmek için ele geçirmeyi hedeflediği Kırım, Osmanlı-Rus Savaşı sonunda imzalanan 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ile bağımsız olmuştur. Bu andan sonra Rusya'nın yeni hedefi, Kırım'ı topraklarına katmak olmuştur. Nitekim 1787-1792 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda imzalanan Yaş Antlaşması ile Kırım resmen Rusya'ya bırakılmıştır. Bu antlaşmayla beraber Osmanlı Devleti de Dağılıma Dönemi'ne girmiştir.

(Cevap E)

16. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyıl ıslahatlarında daha çok Fransa'yı örnek almıştır. Avrupa'daki gelişmeleri takip etmesi amacıyla ilk geçici elçi Paris'e gönderilmiştir. I. Mahmut Dönemi'nde Fransız asıllı Humbaracı Ahmet Paşa, askerî ıslahatlarda etkili olmuştur. Fransa'dan çok sayıda askerî uzman getirtilmiş ve ıslahatlar yapılmıştır.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Osmanlı Devleti'nde batı etkisi ile gerçekleştirilen ıslahat çalışmalarıdır. Ulufe, yeniçerilere ödenen maaştır. Yeniçerilerin ulufeleri esnafa satmaya başlamaları iç karışıklığa neden olmuş ve bu nedenle I. Abdülhamit döneminde ulufe alım satımı yasaklanmıştır.

(Cevap D)

2. Fransa, Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde imzaladığı son kazançlı antlaşma olan Belgrad Antlaşmalarında arabuluculuk yaparak kapitülasyonlara süreklilik ve değişmezlik kazandırmayı başarmıştır.

(Cevap A)

3. Rusya'nın XVIII. yüzyıldaki politikalarından biri de Baltık Denizi üzerinden sıcak denizlere inmekti. Rusya bu hedefini gerçekleştirmek için İsveç ile mücadele etmiştir. Rusya 1709 yılında İsveç'le yaptığı Poltava Savaşı'nı kazanmıştır. Savaşı kaybeden İsveç Kralı Demirbaş Şarl Osmanlı ülkesine sığınmıştır. Rusların, Şarl'ı takip bahanesiyle Osmanlı sınırlarını ihlal etmesi üzerine Osmanlı Devleti Prut Seferini çıkarmıştır.

(Cevap E)

4. Mühendishane-i Bahri Hümayun, Mühendishane-i Berri Hümayun, Nizamı Cedit Ordusu ve İrad-ı Cedit Hazinesi 18. yüzyılda yapılan ıslahat hareketlerinin sonucudur. Fakat Sekbanı Cedit XIX. yüzyıl ıslahatıdır. II. Mahmut 1808'de Alemdar Mustafa Paşa'nın desteğiyle padişah oldu. Alemdar sadrazamlığa getirildi ve Nizamı Cedit yerine Sekbanı Cedit Ocağı'nı kurdu. 1809'da çıkan yeniçeri isyanında Alemdar Mustafa Paşa öldürüldü ve Sekbanı Cedit Ocağı da kaldırıldı.

(Cevap A)

5. Matbaanın Osmanlı Devleti'ne batıdan 300 yıl gecikme ile gelmesi; toplumun uyanma ve aydınlanmasının gecikmesi, topluma yön verebilecek ve kamuoyu oluşturacak basın-yayın yaşamının oluşmaması, ayrıca Rönesans ve Reform hareketlerinin dışarıda kalınmasında etkili olmuştur.

(Cevap B)

6. Osmanlı Devleti, 1739 Belgrad Antlaşması ile Avrupalı devletlerle yaklaşık otuz yıl barış içinde yaşamıştır. 1768'de Lehistan meselesi yüzünden bu barış dönemi sona ermiştir. Rusya'nın Lehistan'ın iç işlerine karışması üzerine bir kısım Lehliiler, Osmanlıdan yardım istemiş, bunun üzerine Ruslar bu Lehliileri cezalandırmak için bölgeye asker göndermiştir. Lehliiler Ruslardan kaçarak Osmanlı topraklarına sığınmış. Lehliileri takip eden Rus kuvvetlerinin sınırı geçerek birçok Lehliiyi ve bazı Türkleri öldürmesi üzerine III. Mustafa döneminde Osmanlı – Rus Savaşı başlamıştır (1768).

(Cevap B)

7. 1739'da Belgrad Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma Osmanlı – Avusturya ve Osmanlı – Rusya arasında imzalanmıştır. Belgrad Antlaşması Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda imzaladığı en kazançlı antlaşmadır. Bu antlaşmanın imzalanmasından sonra Rusya ile Avusturya arasındaki ittifak antlaşması yenilenmiş, Osmanlı Devleti de İsveç ile bir ittifak antlaşması yapmıştır. Bu durum Avrupa'da yaklaşık otuz yıl sürecek bir barış dönemini başlatmıştır.

(Cevap C)

8. Lale Devri'ni sona erdiren gelişme Patrona Halil İsyanı'dır. Osmanlı Devleti'nde Lale Devri ıslahatları önemli bir yer tutarken bununla birlikte lüks ve israfın, zevk ve eğlencenin yaygınlık kazanması tepkiyle karşılaşmıştır. Bu duruma, Damat İbrahim Paşa'nın takip ettiği politikalar ve yakınlarını yüksek mevkilere yerleştirmesi, ayrıca İran Savaşları'ndaki başarısızlıklar da eklenince Patrona Halil ve arkadaşları fakir halkı da kıskırtarak isyan etmişlerdir. İran üzerine yeni bir sefer hazırlığı yapan ve Üsküdar'da bulunan Padişah III. Ahmet, isyan üzerine saraya dönmüştür. İsyancılar başta sadrazam olmak üzere pek çok devlet adamının idamını istemişlerdir. Başlangıçta kabul edilmeyen bu istekler daha sonra yerine getirilmiştir.

(Cevap D)

9. I. Mahmut Dönemi'nde ordunun teknik subay gereksinimini karşılamak amacıyla batı tarzı askeri okul olan Kara Mühendishanesi açılmış, Humbaracı Ahmet Paşa, Osmanlı ordusunda düzenlemeler yapmış, Avusturya ve Rusya ile gerileme döneminde imzalanan son kazançlı antlaşma olan Belgrad Antlaşması imzalanmış; ancak bu antlaşmalarda arabuluculuk yaptığı için Fransa'ya verilen kapitülasyonlar 1740 Antlaşması ile sürekli hale getirilmiştir. Rusların, Çeşme'de Osmanlı donanmasını yakması III. Mustafa Dönemi'nde gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

10. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Lale Devri yenilikleri arasında yer almaktadır. Fakat Takvim-i Vekayi adıyla ilk resmi gazete II. Mahmut Dönemi'nde çıkartılmıştır.

(Cevap D)

11. Osmanlı tarihinde 1718 Pasarofça Antlaşması'yla başlayıp 1730 Patrona Halil İsyanı'na kadar geçen döneme Lale Devri denmektedir. Osmanlı Devleti'nin kendisini Batıya ilk kez açtığı bu dönemin en önemli gelişmesi matbaanın açılmasıdır. Matbaanın açılmasıyla daha önce elle yapılan çoğaltma işlemleri azalmıştır. Kâğıt fabrikalarının açılması ise yalnızca kâğıt üretiminin artmasını sağlar. Sonuçta el yazması da olsa, matbaa üretimi de olsa aynı kâğıtlar üzerine yazılacaktır.

(Cevap A)

12. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda başta mali alan olmak üzere birçok alanda yoğun sıkıntılarla karşılaşmıştır. Bu ekonomik sıkıntının bir uzantısı olarak ilk bakır para da bu dönemde basılmıştır. 1688 yılında Padişah II. Süleyman'ın saltanatı döneminde Osmanlı tarihinde ilk kez bakır para bastırılmıştır. "Mangır" adı verilen bu paranın ikisi bir akçe yerine geçiyordu. Para sıkıntısı devam edince bir mangır bir akçeye denk getirilmiştir. Ancak bu durum büyük bir ekonomik krize dönüşmüştür. Esnaf mangırla alışveriş yapmak istememiş, fiyatlar artmış ve kıtlık baş göstermiştir. Bu sebeple II. Ahmet döneminde mangır kullanımından vazgeçilmiştir.

(Cevap A)

13. Sayıları artan vezirlere arpalık yoluyla sancaklar verilmesiyle bu kişiler sancağa gitmeyip yerlerine sancakların idaresi için ve gelirlerinin toplanması için voyvoda ve mütesellimler göndermişlerdir.

(Cevap D)

14. Pasarofça Antlaşması Osmanlı-Avusturya arasında yapılmıştır. Prut, Küçük Kaynarca ve Yaş Antlaşmaları Osmanlı ile Rusya arasında imzalanan antlaşmalar olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

15. Osmanlı ile Rusya arasında 1739'da imzalanan Belgrad Antlaşması'na göre, Rusya Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi bulundurmayacaktır maddesiyle Karadeniz'in Türk gölü olduğu vurgulanmıştır. Daha sonraki 1774 tarihli Küçük Kaynarca Antlaşması'nda Azak Kalesi'nin Rusya'ya bırakılmasıyla Ruslar Karadeniz'e yerleşmişlerdir. Karadeniz'in Türk gölü olduğu son kez Belgrad Antlaşması ile vurgulanmıştır.

(Cevap E)

16. XVIII. yüzyılda Avrupa devletleri arasında akrabalık bağları yüzünden birçok siyasi sorun çıkmış ve bu yüzden zaman zaman taht kavgaları yaşanmıştır. Akrabalık bağları olan ülkelerin, diğer ülkelerdeki tahtlara kendi soylarından kişileri geçirmeye çalışması veraset savaşlarına sebep olmuştur. Bu taht kavgalarının ilki ise İspanya'da yaşanmıştır. Avrupa'nın karışıklık içinde olduğu bu dönemde Osmanlı Devleti kazançlar elde etmek için fırsat yakaladığı halde yaşanan azınlık isyanları sebebiyle bu fırsatlardan yararlanamamıştır. Bu durum iç sorunların uluslararası kazanımları engellediğinin en önemli göstergesidir.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, XVIII. yüzyılda Rusya ve Avusturya'nın Osmanlı Devleti'ne karşı ittifak yapıp çoğunlukla beraber savaşmalarının nedenleri arasında yer almaktadır. Ancak panslavizm politikası Avusturya ile ilgili olmayıp Rusya'nın Akdeniz'e inebilmek amacıyla Balkanlarda uyguladığı Slav milliyetçiliği politikasıdır. Bu siyaset Rusya'nın, çok uluslu bir devlet olan Avusturya ile ilişkilerinin bozulmasına yol açmıştır.

(Cevap A)

2. Tarhuncu Ahmet Paşa, Sultan IV. Mehmet saltanatında 1652 - 1653 tarihleri arasında sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır. Dolayısıyla XVII. yüzyıl ıslahatçıları arasındadır. Osmanlı Devleti'nin gelir ve gider dengesini sağlayarak ilk kez gelecek yılın bütçesini oluşturmuştur. Tarhuncu bütçesi adı verilen bir bütçe ile saray masrafları kısılmıştır. Ayrıca has ve zeamet gelirlerinin doğrudan hazineye girmesini sağlamış ve iltizam sisteminin uygulanmasını yaygınlaştırmıştır.

(Cevap E)

3. Rusya ve Avusturya, İstanbul merkezli Bizans İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmak amacıyla Osmanlı Devleti'ne savaş açmıştır. Grek Projesi adı verilen bu gizli plana göre, Osmanlı topraklarının bir bölümü Avusturya'ya verilecek, Bizans İmparatorluğu yeniden kurulacak ve başına II. Katerina'nın torunu getirilecekti.

(Cevap B)

4. 1736'da Rusların Azak Kalesi ve Kırım'ı işgal ederek halkı kılıçtan geçirmesi üzerine Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş açmıştır. Bu savaşın başlamasından sonra Sırbistan ve Bosna - Hersek'i almak isteyen Avusturya da Osmanlı Devleti'ne savaş açmış ve böylece Osmanlı Devleti Avrupa'nın iki büyük devletiyle savaşmak zorunda kalsa da iki cephede de başarılı olmuştur. Bu savaşların kazanılmasında Humbaracı Ahmet Paşa'nın orduda yaptığı ıslahat ve savaş için hazırladığı planların önemli katkısı olmuştur. Bu savaşların sonunda Osmanlı Devleti, 18. yüzyıldaki en kârlı antlaşma olan Belgrad Antlaşması'nı imzalamıştır.

(Cevap C)

5. XVII. yüzyılda büyük bir güç hâline gelen Rusya, Çar I. Petro (1682-1725) döneminde oluşturulan ve sonraki hükümdarların da sıkı sıkıya takip ettikleri bir siyasi harita ortaya koymuştur. Bu siyasi haritanın en öncelikli amacı, Kırım üzerinden Karadeniz'e, oradan Boğazlara ve nihayetinde de sıcak denizlere inmekti. Tahmin edileceği üzere bu yol haritasının en önemli durakları da Kırım ve Boğazlardır. Rusya'nın bu geleneksel siyasi emelleri, Osmanlı Devleti ile sürekli bir savaş durumunu zorunlu kılmıştır. Çariçe II. Katerina döneminde (1762-1796) bu siyasi amaçlara, Bizans'ın canlandırılması ve Osmanlı topraklarının paylaşılmasını hedefleyen Grek ve Dakya isimli siyasi projeler de eklenmiştir.

(Cevap E)

6. 1787-1791 yıllarında Osmanlı ile savaş halinde olan Avusturya, bu sırada patlak veren Fransız İhtilali'nden endişe duymuş ve Zıştovi Antlaşması'nı imzalayarak savaş sırasında aldığı toprakları Osmanlı Devleti'ne geri vermiştir. Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik düşüncesinin her iki devleti de tehlikeye sokması, bu devletlerin sonraki yıllarda iyi ilişkiler geliştirmesine sebep olmuştur. Bilindiği üzere I. Dünya Savaşı'nda da bu iki devlet ittifak hâlinde olmuştur.

(Cevap C)

7. Gerileme döneminde Osmanlı Devleti'nin mücadele ettiği devletler Venedik, Rusya, İran ve Avusturya'dır. Lehistan ve Osmanlı Devleti arasındaki mücadeleler duraklama döneminde yaşanmıştır.

(Cevap E)

8. 1699'da imzalanan Karlofça Antlaşması'nın garantör devleti Avusturya idi. Karlofça ile Mora Venedik'e verilmişti. 1715'te ise Osmanlı, Mora'yı Venedik'ten alınca garantör devlet Avusturya Karlofça'nın bozulduğunu öne sürerek Venedik yanında savaşa girdi.

(Cevap C)

9. Osmanlı tarihinde, Avrupa tarzında askerî alanda ıslahat yapan ilk padişah I. Mahmut'tur. I. Mahmut döneminde Hendesehane adıyla subay yetiştirmek amaçlı bir askerî okul açılmıştır. Bu okul, Avrupa'dan esinlenilerek ve aslen Fransız olan Humbaracı Ahmet Paşa'nın girişimleriyle açılmıştır.

(Cevap D)

10. I. Mahmut Dönemi'nde subay yetiştirmek amacıyla açılan okul Hendesehane'dir. Hendesehane, Avrupa tarzında açılmış askerî bir okuldur. Bu bağlamda Osmanlı tarihinde Avrupa tarzı askerî ıslahat yapan ilk padişah I. Mahmut'tur.

(Cevap A)

11. A, B, C ve E seçeneklerindeki gelişmeler III. Mustafa Dönemi ıslahatları arasında yer alır. Osmanlı ordusunu bölük, tabur ve alay şeklinde düzenleyen Humbaracı Ahmet Paşa adıyla bilinen Kont dö Bonnaval'dir. Humbaracı Ahmet Paşa ise III. Mustafa değil, I. Mahmut Dönemi ıslahatçısıdır.

(Cevap D)

12. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat İstihkâm Okulu'nun açılması III. Mustafa Dönemi'ne ait bir gelişme değildir. İstihkâm Okulu, I. Abdülhamit Dönemi'nde açılmıştır.

(Cevap E)

13. XVIII. yüzyıla gelinceye kadar kendisini Avrupa'dan üstün gören Osmanlı Devleti yapılan ıslahatlarda Avrupa'yı örnek almayı düşünmemiştir. 18. yüzyılda büyük toprak kayıplarının yaşanması üzerine Osmanlı Devleti sorunun bilim ve teknik açıdan Avrupa'dan geri kalınmasından kaynaklandığını kabul etmiştir. Bu nedenle 18. yüzyılda yapılan ıslahatların tamamında Batı etkisi görülmektedir.

Avrupa'dan subay getirilmesi ve onların yönlendirmeleri doğrultusunda subay okullarının açılması, Nizam-ı Cedid gibi Avrupa tarzı modern bir ordunun ve Baron de Tot'un yönlendirmeleriyle Topçu Ocağı'nın kurulması bu gelişmeler arasındadır.

Sancağa çıkma usulü şehzadelere yönetim deneyimi ve tecrübe kazandırmaya yönelik Osmanlı'ya has bir uygulamaydı. Bu nedenle Batı tarzı ıslahatlar arasında gösterilemez.

(Cevap D)

14. Osmanlı tarihinde Gerileme Dönemi, 1699 Karlofça Antlaşması'ndan, 1792 Yaş Antlaşması'na kadar geçen dönemdir. Osmanlı'nın Avrupa'nın üstünlüğünü kabul ettiği bu dönemde, duraklama dönemine göre daha kapsamlı ve köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu dönemdeki ıslahatlar halkın isteği ve desteğiyle değil, devlet adamlarının arzusuyla yapılmış, ancak kişilere bağlı kalmamış, devlet politikası hâline dönüşmüştür. III. Selim dönemindeki "Nizam-ı Cedid" isimindeki ıslahat programı bunun en güzel örneğidir.

(Cevap B)

15. III. Selim Dönemi'nde Fransızcadan Türkçeye çeviriler yapılmış ve Fransızca, devletin ilk resmî yabancı dili hâline getirilmiştir. Böylece Fransızca, diğer dillerden daha çok ön plana çıkan bir dil olmuştur.

(Cevap E)

16. Osmanlı Devleti, Pasarofça Antlaşması'ndan sonra doğu siyasetine önem verdi. Bu sırada İran'ın karışıklıklar içinde bulunmasından faydalanarak batıdaki kayıplarını unutmak isteyen Osmanlı Devleti, Rusların Kafkasya'ya girmesi üzerine İran'a savaş açtı. Osmanlı ve Rus kuvvetlerinin Kafkasya'ya girmesi iki taraf arasında gerginliğe neden oldu. Fransa'nın girişimleriyle Osmanlı ile Rusya arasında 1724 tarihli İstanbul Antlaşması imzalandı. Bu antlaşma ile İran'ın Kafkasya'daki toprakları, Osmanlı Devleti ile Rusya arasında paylaşılmıştır.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1. Osmanlıların XVIII. yüzyılda imzaladığı son kazançlı antlaşma olan Belgrat Antlaşması'na (1739) göre; Rusya, Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi bulunduramayacaktı. Böylece Belgrat Antlaşması ile, Karadeniz'in bir Türk gölü olduğu bir kez daha kabul edildi. Bu antlaşma ile Karadeniz'in Türk gölü olduğu son kez onaylanmıştır.

(Cevap E)

2. XVIII. yüzyıl, 1700'li yılları ifade etmek için kullanılır. Sorunun; A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler XVIII. yüzyıl faaliyetleri içerisinde yer almaktadır. III. Selim'in tahttan indirilmesi ise 1807 yılında gerçekleşmiştir. 1807 yılı ise 19. yy. içerisinde değerlendirilir.

(Cevap D)

3. • İstihkâm Okulu: I. Abdülhamit - 1774-1789
• Hendesehane: I. Mahmut - 1730-1754
• Sûrat Topçu Ocağı: III. Mustafa - 1757-1774

Verilen bilgiler değerlendirildiğinde doğru sıralama; II-III-I şeklinde olmalıdır.

(Cevap A)

4. En son cülus bahşişi ödeyen padişah III. Mustafa'dır. Bu uygulama III. Mustafa'dan sonra kaldırılmıştır. Yani III. Mustafa'dan sonra padişah olan I. Abdülhamit ve III. Selim cülus bahşişi ödememiştir.

(Cevap D)

5. Napolyon'un 1798'de Akdeniz'de kendisini güçlendirmek için Mısır'ı işgal ettiği dönemde Osmanlı padişahı III. Selim'dir. Fransa'ya karşı Nizam-ı Cedit Ordusu'nun mücadele ettiği bu savaşta Fransa'nın Akdeniz'de güçlenmesini istemeyen İngiltere ve Rusya Osmanlı'ya yardım etmiştir. Fransa yenilerek El-Ariş Antlaşması'nı imzalayıp çekilmek zorunda kalmıştır. Avrupa devletlerinin Osmanlıya yaptığı bu askeri yardım 19. yüzyılda uygulanan denge politikasının da ilki olmuştur.

(Cevap E)

6. III. Mustafa Dönemi'nde Mühendishane-i Bahri Hümayun (Deniz Mühendishanesi) kurulmuş olup bugünkü Deniz Harp Okulu'nun temelidir. III. Selim döneminde Mühendishane-i Berri Hümayün (Kara Mühendishanesi) kurulmuş olup bugünkü Kara Harp Okulu'nun temeli olmuştur.

(Cevap A)

7. Fransız İhtilali'nden sonra, Fransa ile Avrupa devletleri arasında savaş yapılmıştır. 1795'te Napolyon Bonapart, önce Avusturyalıları, sonra da Piymonteli-leri yendi. Böylece Kuzey İtalya'yı ele geçirdi. Bu durum üzerine Avusturya ve Fransa arasında 18 Ekim 1797'de Campo Formio Barış Antlaşması yapıldı. Buna göre; Avusturya, Belçika'yı ve Ren Nehri'nin sol kıyısına kadar olan toprakları Fransa'ya verdi. Venedik ortadan kaldırıldı ve toprakları iki devlet arasında bölüştü; Avusturya, Venedik ve Dalmaçya kıyılarında bazı yerleri aldı. Buna karşılık, Fransa'nın İtalya'da kurduğu cumhuriyetleri tanıdı ve yedi Ada'yı almasını kabul etti. Böylece bu iki devlet Osmanlı ile komşu hâle geldi.

(Cevap E)

8. Osmanlı tarihinde 1579 ve 1699 yılları arasında Duraklama, 1699-1792 yılları arasında Gerileme Dönemi denir. 1695 ve 1703 yılları arasında tahtta bulunan II. Mustafa, Gerileme Dönemi'nin ilk padişahıdır. Gerilemenin son padişahı ise III. Selim'dir.

(Cevap D)

9. Osmanlı'nın batıyı tanıma amaçlı gönderdiği kişi Paris'e elçi olarak tayin edilen Yirmisekiz Mehmet Çelebi'dir. Yirmisekiz Mehmet Çelebi Paris sefiriği sırasında edindiği bilgi ve tecrübelerini Sefaretname adlı eserinde kaleme almıştır.

(Cevap A)

10. Yirmisekiz Mehmet Çelebi, Klasik Osmanlı tarih yazımında, kendinden önce Avrupa'ya gönderilen Osmanlı sefirlerinden ayrı tutulur ve onun diplomatik ya da askeri bir nedenle değil Avrupa medeniyetini ve eğitimini izlemesi için Damad İbrahim Paşa tarafından özel bir misyonla Paris'e gönderildiği söylenir. Mehmet Çelebi resmi olarak ise padişahın Kudüs'teki Kutsal Lahit Kilisesi'ni onarmaları için Fransızlara izin verdiğini bildirmek, Fransa'ya verilmiş olan kapitülasyonların yenilenmesi konusunu görüşmek, Osmanlı yönetimini Fransız siyasetinden haberdar etmek ve Osmanlı-Fransız münasebetlerini güçlendirmek üzere Paris'e gönderilmiştir.

(Cevap C)

11. Osmanlı Devleti'nde yangın söndürme teşkilatının kurulması XVIII. yüzyılda gerçekleşmiştir. Bu gelişmenin öncüsü ise Fransız asıllı bir mühendis olan Gerçek Davud Ağa'dır. 1718 yılında İstanbul'da meydana gelen iki yangına tulumba ile müdahale eden ve bu konuda takdir toplayan Davud Ağa 1720 yılında bizzat sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından tulumba ocağını kurmakla görevlendirilmiştir. Nitekim Davud Ağa 1733 yılında ölümüne kadar bu görevini sürdürmüştür.

(Cevap A)

12. Osmanlı Devleti ilk kez yükselme döneminde ticareti canlandırmak veya Hristiyan birliğini önlemek amacıyla kapitülasyonlar vermiştir. Ancak bu kapitülasyonlarda zaman sınırlaması söz konusuydu. Yani süresi biten kapitülasyon yenilenmedikçe kendiliğinden kalkardı. Ancak Osmanlı Devleti'nin, Belgrad Antlaşması'nın imzalanmasında rol oynayan Fransa'ya I. Mahmut döneminde (1740'ta) verdiği kapitülasyon diğerlerinden farklıdır. Bu kapitülasyonda öncekilerden farklı olarak zaman sınırlaması yoktur, yani süreklilik arz etmektedir. Kapitülasyonların bu şekilde sürekli hâle getirilmesi Sanayi Devrimi'nin de etkisiyle sonraki dönemlerde Osmanlı ekonomisinin çökmesine sebep olmuştur.

(Cevap A)

13. 1739'da yapılan Belgrad Antlaşması'nda; "Rusya, Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi buldurmaya-caktır." maddesi yer almıştır. Böylece Karadeniz son defa Türk gölü hâline gelmiştir. Çünkü bundan sonraki Küçük Kaynarca Antlaşması'nda bu hüküm kaldırılacaktır.

(Cevap D)

14. Osmanlı Devleti'nin kötü gidişine rağmen; padişah II. Mustafa'nın (1695 – 1703) sürdürdüğü zevk ve sefa, devlet işlerini sadrazama ve şeyhülislam bırakması, İstanbul yerine Edirne'de oturması gibi sebepler ordu içinde hoşnutsuzluğa yol açmıştır. Bu sebeple yeniler ayaklanarak Edirne'ye yürümüştür (1703). Şeyhülislam Feyzullah Efendi'yi öldüren isyancılar, padişah II. Mustafa'yı tahttan indirerek yerine kardeşi Sultan III. Ahmet'i tahta çıkarmışlardır.

(Cevap B)

15. Soruda verilen öncüllerdeki ifadeler III. Mustafa dönemine ait gelişmelerdir. III. Mustafa, 1757-1774 yılları arasında tahtta bulunmuştur. Bu dönemde ıslahatçı kişilikleri ile III. Mustafa'ya destek olanlar; Sadrazam Koca Ragıp Paşa ve Baron dö Tott'tur.

(Cevap A)

16. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler III. Selim ve III. Ahmet Dönemi'nin ortak özellikleri arasında gösterilebilir. Fakat III. Ahmet Dönemi'nde askerî ıslahatlara değil, sosyal ve kültürel ıslahatlara yer verilmiştir. III. Selim Dönemi'nde ise Nizam-ı Cedit Ordusu, Mühendishane-i Berri Hümayun ve askerî kışlalar yapılması gibi askerî ıslahatlar çoğunlukta.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1. İstanbul'da beş büyük kütüphanenin kurulması, Yalova'da kağıt imalathanesi, İstanbul'da kumaş ve çini atölyelerinin açılarak yerli sanayinin canlandırılmaya çalışılması, Doğu klasiklerinden çeviriler yapılması, Lale Devri yenilikleri arasında yer almaktadır. Bu dönemin padişahı III. Ahmet, sadrazamı ise Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'dır.

Lale Devri'nde ilk kez, Avrupa bilim ve tekniği örnek alınarak yenilik hareketlerine girişilmiştir.

(Cevap C)

2. Birinci Edirne Vakası 1703'de II. Mustafa döneminde yaşanmıştır. Birinci Edirne Vakası'nın nedeni Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin yönetime kendi yakınlarını getirmesidir. (Nepotizm) 1806'da III. Selim döneminde yaşanan ikinci Edirne Olayı'nın nedeni ise yeni kurulan Tüfekçi Ocağının Yeniçeri Ocağının yerini alacağına dair o sırada piyasada dolaşan söylentilerdir. Bu olayın yaşanmasında III. Selim'in zorunlu askerlik konusunda ısrar etmesi, Nizam-ı Cedid'in İstanbul ve Anadolu'dan sonra Rumeli'de de uygulanmak istenmesi etkili olmuştur.

(Cevap C)

- 3.
- Vefai mahlası – IV. Mehmet
 - Bahti mahlası – I. Ahmet
 - İkbali mahlası – II. Mustafa
 - Adni mahlası – III. Mehmet
 - Necib mahlası – III. Ahmet
- tarafından kullanılmıştır.

(Cevap E)

- 4.
1718 Pasarofça
/ \
Osmanlı – Avusturya
Venedik	1791 Zıştovi
/ \
Osmanlı – Avusturya
1792 Yaş
/ \
Rus – Osmanlı	1739 Belgrad
/ \
Osmanlı – Avusturya
Rusya
1718 Küçük Kaynarca
/ \
Osmanlı – Rus	

Doğru cevap; Yaş, Belgrad ve Küçük Kaynarca Antlaşmalarıdır.

(Cevap D)

5. 25 Mayıs 1807'de çıkan ve Nizam-ı Cedid'e esas darbeyi indiren olay Vakayı Selimiye'dir. Bu olayla beraber III. Selim tahttan indirilerek yerine IV. Mustafa getirilmiştir. 1807'de yaşanan bu olay bir iktidar çekişmesinin sonucudur. Aynı zamanda bu olay yenileşme/batılılaşma hareketine karşı bir tutum olup yeniçerilerin bir kez daha üstünlüğü ile sona ermiştir.

(Cevap D)

6. Altınordu Devleti'nin yıkılışından sonra güçlenen Rusya I. Petro'dan itibaren açık denizlere inme politikası izlediği için buraların hâkimi Osmanlı ile mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bundan dolayı lehine olan hiçbir şeyi kullanmaktan çekinmemiştir. Bu çerçevede A, B, C, D seçeneklerindeki bilgiler doğru olup E seçeneği yanlış bilgidir. Berlin Antlaşması'nda Bosna-Hersek'in yönetimi Rusya'ya değil, Avusturya'ya bırakılmıştır.

(Cevap E)

7. Lale Devri'nin en önemli minyatür ustası Levni'dir. Topkapı nakkaş hanesinden yetişmiştir. Minyatürlerinde Lale Devri'nin canlı ve renkli hayatını işlemiştir. Ayrıca Levni, minyatürle Batı üslubu arasında yeni bir tarz geliştirmiştir.

(Cevap D)

8. Karlofça Antlaşması'ndan sonra Padişah II. Mustafa'nın devlet işlerinden uzaklaşması, Edirne'ye çekilerek uzun süre orada kalması ve Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin uygulamalarının diğer devlet adamları ve komutanlar tarafından tepkiyle karşılanması üzerine İstanbul'da isyan çıktı. Cebecilerin etkili olduğu diğer askerlerin de katıldığı isyancılar Edirne'ye yürüyerek II. Mustafa'yı tahttan indirip yerine III. Ahmed'in tahta çıkmasını sağladılar. 1703'te gerçekleşen bu olaya "Edirne Olayı" ya da "Cebeci Olayı" denir.

(Cevap A)

9. "Kırım bağımsız olacak, ancak Kırım halkı Müslüman olduğu için dinî bakımdan Osmanlı halifesine bağı kalacaktır." maddesi 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer almıştır.

1779 Aynalıkavak Tenkihnamesi'nde ise Ruslar, girdikleri Kırım'dan çekilmeyi kabul etmiştir. Buna karşılık Osmanlı Devleti Rus yanlısı Şahin Giray'ın hanlığını onaylamış ve Kırım'ın iç işlerine karışmamayı kabul etmiştir. Avusturya ile yapılan Zıştovi Antlaşması'nda Kırım ile ilgili bir madde yoktur.

(Cevap E)

10. Osmanlı Devleti, Mora Yarımadası'nı, 1699'da imzaladığı Karlofça Antlaşması ile Venedik'e bırakmıştı. 1715'te başlayan Osmanlı – Venedik savaşları sonucunda 1718'de Pasarofça Antlaşması imzalandı. Bu antlaşma ile Venedik, Mora Yarımadası'nı Osmanlı Devleti'ne bırakmak zorunda kalmıştır.

(Cevap B)

11. Hendesehane I. Mahmut döneminde açılmış ilk Batı tarzı askerî okuldur. III. Mustafa döneminde kurulan Mühendishane-i Bahr-i Hümayun, I. Abdülhamit döneminde açılan İstihkâm okulu ve III. Selim döneminde açılan Mühendishane-i Berr-i Hümayun gerileme döneminde açılmış Batı tarzı askerî okullardır. Ancak Sürat Topçuları Ocağı bir askerî okul değil, bir askerî düzenlemedir.

(Cevap C)

12. Osmanlı Devleti'nin Gerileme Dönemi'nin 1699 Karlofça Antlaşması'ndan 1792 Yaş Antlaşması'na kadar sürdüğü kabul edilir.

(Cevap A)

13. Osmanlı'da ilk matbaa Sultan III. Ahmet'in fermanı ve Şeyhülislam Yenişehirli Abdullah Efendi'nin verdiği fetva ile 1727'de açılmıştır. İbrahim Müteferrika ve Said Efendi'nin girişimleriyle açılan bu matbaada basılan ilk kitap Vankulu Sözlüğü'dür.

(Cevap D)

14. Osmanlı Devleti Fatih zamanında Ortodoks tebaanın koruyuculuğunu üstlenmeye başlamıştır. Ancak 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ile Osmanlı bu himayeyi Rusya'ya kaptırmıştır. Küçük Kaynarca Antlaşması'nda açıkça Ortodoks tebaanın koruyucusu olarak Rusya gösterilmektedir.

(Cevap E)

15. Cezzar Ahmet Paşa, Fransız ordusunu örnek alarak Nizam-ı Cedid Ordusu'nu kuran devlet adamıdır. Nizam-ı Cedid Ordusu, III. Selim döneminde yeniçeri ocağına alternatif olarak kurulmuş düzenli, disiplinli batı tarzı bir ordudur. En büyük başarısını Napolyon'un Mısır'ı işgali sırasında göstermiş ve Napolyon birliklerini geri püskürterek Mısır'ın Fransızlarca fethini önlemiştir. Ancak Kabakçı Mustafa Paşa önderliğinde ayaklanan yeniçeriler tarafından bu ordu dağıtılmıştır.

(Cevap A)

16. Osmanlı Devleti'nden ilk ayrılan eyalet, Kırım'dır. Fatih döneminde fethedilen Kırım, 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda imzalanan Küçük Kaynarca Antlaşması ile bağımsız olmuştur. Bu tarihten sonra da Rusya tarafından işgal edilmiştir. Yaş Antlaşması'yla da Kırım'ın Rusya'ya ait olduğu Osmanlı tarafından kabul edilmiştir.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1. Osmanlı Devleti ile Rusya arasındaki ilişkiler 1789 Fransız İhtilali'nden sonra farklı bir boyut kazanmıştır. Rusya bu tarihten itibaren amacına ulaşabilmek, Akdeniz'e inebilmek için farklı bir politik yöntem izlemeye başlamış, ihtilalin getirdiği milliyetçilik akımından yararlanarak Balkanlarda yaşayan azınlık milletleri bağımsızlık amacıyla Osmanlı'ya karşı kışkırtmaya başlamıştır. Rusya'nın Balkanlara egemen olma politikası ve milliyetçi isyanlara yol açması, Balkanlarda gözü olan ve çok uluslu bir devlet olan Avusturya ile ilişkilerinin bozulmasına neden olmuştur. Böylece, Osmanlı Devleti'ne karşı oluşturulan Rusya-Avusturya ittifakı, Fransız İhtilali ile birlikte sona ermiştir.

(Cevap A)

2. 1711 yılında başlayan ve Rus Çarlığı ile Osmanlı Devleti arasında yapılan savaş, Prut Savaşı'dır. Kesin Osmanlı zaferiyle sonuçlanan savaşta Azak Kalesi Osmanlı'ya geçerken Rusya'nın İstanbul'da daimi elçi bulundurması engellenmiştir. Bu savaşta elde edilen zafer, Osmanlı'nın kaybettiği toprakları alma ümidini de artırmıştır.

(Cevap B)

3. 1703 yılında yaşanan Edirne Vakası'yla tahta çıkan III. Ahmet, 1730 yılında yaşanan Patrona Halil isyanıyla tahttan indirilmiştir. III. Ahmet Lale Devri padişahı olarak bilinir. Bu dönemde, Osmanlı Devleti hızlı bir batılılaşma sürecine girmiştir. Nitekim bu yönde yapılan çalışmaların halk tarafından israf olarak görülmesi Patrona Halil isyanının başlamasındaki sebepler arasındadır. II. Mustafa'nın yerine tahta geçen III. Ahmet'in tahttan indirilmesinden sonra yerine yeğeni I. Mahmut geçmiştir.

(Cevap B)

4. 1718 Pasarofça – Osmanlı – Avusturya, Venedik arasında
1711 Prut – Osmanlı – Rusya arasında
1792 Yaş – Osmanlı – Rusya arasında
1791 Zıştovi – Osmanlı – Avusturya arasında
1739 Belgrad – Osmanlı – Avusturya, Rusya arasında imzalanmıştır.
Doğru cevap; Pasarofça, Zıştovi ve Belgrad Antlaşmalarıdır.

(Cevap C)

5. Lale Devri 1718–1730 yılları arasında padişah III. Ahmet döneminde yaşanmıştır. Lale devri Osmanlı Devleti'nde Batı'nın üstünlüğünün kabul edildiği ve ilk Batı tarzı yeniliklerin başladığı dönemdir. Bu dönemde kültürel ve toplumsal alanda yenilikler yapılmakla birlikte askeri alanda düzenlemeler yapılmamıştır. Nizam-ı Cedid dönemi ise 1789- 1807 yılları arasında padişah III. Selim döneminde yaşanmıştır. Bu dönem ilk planlı, programlı ve köklü yeniliklerin başladığı dönemdir. Bu dönemde kültürel, toplumsal, askeri alanda yenilikler yapılmakla birlikte; hukuki alanda düzenlemeler yapılmamıştır.

(Cevap C)

6. Gerileme dönemi, XVIII. yüzyıldır. Dolayısıyla bu açıdan bakıldığında A, B, C, D seçeneklerindeki padişahlar XVIII. yüzyılda tahtta oturmuş ve ıslahatlar yapmıştır.

- III. Ahmet: 1703-1730
- I. Mahmut: 1730-1754
- III. Mustafa: 1757-1774
- III. Selim: 1789-1807
- II. Mahmut: 1808-1839

Verilen bilgilere bakıldığında II. Mahmut, 19. yüzyıl padişahıdır ve Gerileme Dönemi ıslahatçısı değildir.

(Cevap D)

7. Küçük Kaynarca Antlaşması, 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Osmanlı birliklerinin mağlup olması üzerine imzalanmıştır. Padişah I. Abdülhamit döneminde imzalanan bu antlaşma, Osmanlı tarihinin gördüğü en ağır maddeleri ihtiva eder. En ağır maddesi ise Kırım'ın bağımsız olması ve Türk tarafının ödeyeceği tazminat ile ilgili olandır.

(Cevap E)

8. Osmanlı Devleti, 1768 sonrası Rusya ve Avusturya ile süren zincirleme savaşlar ile meşgul olmuştur. Bu durum devletin siyasi, askeri ve mali işleyişinde büyük sorunlara sebep olurken 1789 yılında gerçekleşen Fransız İhtilali ile süreç yeni bir boyut kazanmıştır. Osmanlı topraklarını paylaşmak isteyen çok uluslu bu iki devlet, ihtilalin yaydığı fikirlerin kendi siyasi ve idari yönetimlerini değiştirebileceği endişesiyle bir an önce anlaşma imzalamanın yollarını aramışlardır. Bu doğrultuda Avusturya ile 1791'de Zıştovi Antlaşması imzalanırken Rusya ile 1792'de Yaş Antlaşması imzalanmıştır. Pasarofça Antlaşması ise 1718'de yani kronolojik olarak Fransız İhtilali'nden önce gerçekleşmiştir.

(Cevap C)

9. Doğru sıralama şu şekilde olmalıdır: III. Ahmet (1703-1730), I. Mahmut (1730 -1754), III. Mustafa (1757-1774), I. Abdülhamit (1774-1789) ve III. Selim (1789-1807).

(Cevap B)

10. İlk Osmanlı anayasası olan Kanunuesasi, 1876'da II. Abdülhamit zamanında ilan edilmiştir. I. Abdülhamit ise 1774-1789 yılları arasında hüküm sürmüştür. Dönemindeki en önemli yenilikler ise İstihkâm Okulu'nun açılması, Sürat Topçuları Ocağı'nın genişletilmesi, yeniçeri sayımının yapılması ve ulufe alım satımının yasaklanması gibi konular hususundadır.

(Cevap D)

11. XVIII. yüzyılda Osmanlıya karşı bir Rusya-Avusturya ittifakı kurulmuş, bu devletler Osmanlıyı parçalamak için birlikte hareket etmişlerdir. Bu ittifaklar sonucu yaşanan 1736 - 1739 savaşları sonunda Belgrad Antlaşması imzalanmıştır. Belgrad Antlaşması, Osmanlı'nın imzaladığı en son kazançlı antlaşmadır. Bu savaşla sınır değişikliği son kez Osmanlı lehine sonuçlanmıştır.

(Cevap C)

12. 1683 yılında yapılan II. Viyana Kuşatması başarısız olmuştur. Bunun üzerine Rusya, Venedik, Malta, Avusturya ve Lehistan Kutsal İttifak oluşturup Osmanlı Devleti'ne karşı harekete geçtiler. 16 yıl süren Kutsal İttifak - Osmanlı savaşlarını Osmanlı Devleti kaybetti ve 1699'da Karlofça Antlaşması'nı imzaladı. Bu antlaşmaya Ruslar imza atmadı, fakat bir yıl sonra yani 1700'de Ruslarla İstanbul Antlaşması yapıldı.

(Cevap B)

13. Soruda verilen maddeler 1711 Prut Antlaşması'nda yer almıştır. Daha önce imzalanan 1700 İstanbul Antlaşması ile Azak Kalesi Ruslara verilmiş; ayrıca Ruslar İstanbul'da elçi bulundurma hakkını elde etmiştir. Prut Antlaşması'yla Rusya bu kazanımları kaybetmiştir.

(Cevap E)

14. Soruda verilen antlaşma maddeler 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer almaktadır. Bu antlaşma ile Rusya'ya ilk defa kapitülasyon verilmiştir. Ayrıca Osmanlı Devleti, tarihinde ilk defa savaş tazminatı ödemiştir.

(Cevap D)

15. Osmanlı Devleti gücünü kaybettiğçe, bu devleti parçalama projeleri de gündeme gelmeye başlamıştır. Özellikle Rusya bu yönde iki önemli proje öne sürmüştür. Bunlardan ilki Grek projesidir. Bu projeye göre Türkler Avrupa'dan atılacak; İstanbul merkezli bir Rus prensin yönetiminde Grek devleti kurulacaktı. Diğer proje ise Rusya ve Avusturya arasında Osmanlı topraklarını paylaşmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu projeye göre de Dinyester ve Tuna nehirleri arasında "Dakya" ismiyle Rusya ve Avusturya'ya bağımlı bir devlet kurulacaktı.

(Cevap B)

16. 1709 yılında Ruslara yenilen Demirbaş Şarl Osmanlı'ya sığınmıştır. Bunun üzerine Demirbaş Şarl'ı takip eden Ruslar, Osmanlı sınırlarını ihmal etmiştir. Ayrıca Ruslar; Eflak ve Boğdan beylerini, Ortodoks halkı Osmanlı'ya karşı kıskırtmıştır. Bütün bu gelişmeler Prut Seferi'ne neden olmuştur. Osmanlıların Azak Kalesi'ni ele geçirmesi ise Prut Seferi sonrasında yapılan antlaşma ile mümkün olmuştur.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ GERİLEME DÖNEMİ

1. Osmanlı Devleti Yaş Antlaşması (1792) ile Kırım'ın Rusya'ya ait olduğunu kabul etmiş, Pasarofça Antlaşması (1718) ile de Yukarı Sırbistan ve Belgrat'ı Avusturya'ya bırakmış ve bu antlaşmadan sonra Avrupa'nın askeri ve teknik üstünlüğünü kabul etmiştir. Böylece gerileme döneminde izlediği kaybettiği toprakları geri alma politikasında başarılı olamadığı gibi daha da fazla topraklar kaybetmiştir. Fakat Prut Antlaşması (1711), Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda imzaladığı ilk kazançlı antlaşma olup bu antlaşma ile, İstanbul Antlaşması (1700) ile Rusya'ya verdiği Azak Kalesi'ni geri almıştır.

(Cevap D)

2. Osmanlı Devleti'nde batılılaşma Lale Devri ile başlamaktadır. Osmanlı Devleti XVIII. yüzyıla gelindiğinde Avrupa'dan geri kaldığını anlamış ve batının bilim-teknikini örnek alarak ülkeye getirmek amacıyla ilk kez bu dönemde Avrupa'ya elçiler göndermiştir.

(Cevap A)

3. Osmanlı Devleti 1715'te Venedik ile mücadele etmiştir. Osmanlı Devleti; III. Ahmet, I. Mahmut, I. Abdülhamit dönemlerinde İran ile mücadele etmiştir. Osmanlı Devleti; 1711, 1736–1739, 1768–1774, 1787–1792 yıllarında Rusya ve Avusturya ile savaşlar yapmıştır. Osmanlı, 18. yüzyılda Lehistan ile mücadele etmemiştir.

(Cevap E)

4. 1739'da imzalanan Belgrad Antlaşması'nda arabuluculuk yapan devlet Fransa'dır. Bu arabuluculuk faaliyetinden sonra Fransa Osmanlı Devleti'nden yeni imtiyazlar elde etmiştir. Bunların en önemlisi kapitülasyonların sürekli hâle getirilmesidir. 1740'ta kapitülasyonların sürekli hâle getirilmesi ile daha önce yapılan antlaşmalarda yer alan "Ayrıcalıklar antlaşmayı imzalayan hükümdarların saltanatı süresince geçerli olacaktır." hükmü ortadan kalkmıştır.

(Cevap B)

5. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Lale Devri yenilikleri arasında yer almaktadır. Ancak Yenicheri Ocağı 1826 yılında II. Mahmut tarafından kaldırılmış ve yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye adıyla batı tarzı yeni bir ordu kurulmuştur.

(Cevap D)

6. Rusya, Küçük Kaynarca Antlaşması ile elde ettiği, Osmanlı Devleti'nde istediği yerlerde konsolosluk açma hakkını özellikle Balkanlarda kullanmış ve bu konsolosluk aracılığıyla Balkanlarda yaşayan Slavları Osmanlı'ya karşı kışkırtıp ayaklandırarak Balkanlara egemen olmayı ve böylece Balkanlar üzerinden Akdeniz'e inebilmeyi amaçlamıştır.

(Cevap B)

7. Mühendishane-i Berr-i Hümayun (Kara Mühendishanesi) ve Mühendishane-i Bahr-i Hümayun (Deniz Mühendishanesi) orduya ve donanmaya teknik subay yetiştirmek amacıyla açılan batı tarzı askeri okullardır. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin askeri eğitimde batılılaşmaya öncelik verdiği göstermektedir.

(Cevap C)

8. Lale Devri'nde tercüme heyetleri kurularak Arapça, Farsça ve Batı dillerinde eserler tercüme edilmiştir. Macar asıllı bir Türk olan İbrahim Müteferrika 1729'da Müslümanlar arasında ilk matbaayı kurmuştur.

(Cevap C)

9. Avusturya XVIII. yüzyıl sonunda Campo Formia Antlaşması ile Fransa'yla beraber Venedik'i paylaşırken; Adriyatik Denizi'ne inmeyi, Balkanlarda ve Akdeniz'de güçlenmeyi hedeflemiştir.

(Cevap D)

10. Osmanlı Devleti'ne matbaanın geç gelmesinin sebeplerinden biri de hattatların işsiz kalmasından endişe duyulmasıdır.

18. yüzyıla gelindiğinde Batı tarzı gelişmelere daha çok ihtiyaç duyulmuş ve Lale Devri'nde ilk Türk matbaası açılmıştır. Hattatların işsiz kalmasını önlemek için de matbaada dinî kitapların basılması yasaklanmıştır. Sonuçta dinî kitaplar hattatlar tarafından, diğer alanlardaki kitaplar ise matbaada basılmıştır. Böylece Osmanlı içinde büyük bir nüfusa sahip hattatların işsiz kalması önlenmiştir. İşsizlik kavramı ekonomik ve sosyal boyutları olan bir kavramdır.

(Cevap D)

11. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler XVIII. yüzyıl ıslahatlarının genel özellikleri arasında gösterilir. Fakat XVIII. yüzyılda hiçbir şekilde padişahın yetkileri kısıtlanmamıştır. Padişahın ilk defa yetkisinin kısıtlanması 1808'de imzalanan Sened-i İttifak Antlaşması ile olmuştur. Sened-i İttifak ise 19. yüzyıla ait bir gelişmedir. Padişahın yetkilerinin sınırlandırılması Sened-i İttifak ile başlamış; Tanzimat, İslahat ve Meşrutiyet ile devam etmiştir.

(Cevap D)

12. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyılda en çok Rusya ile antlaşma imzalamıştır. Bunlar arasında;
- 1700 – İstanbul Antlaşması
 - 1711 – Prut Antlaşması
 - 1724 – İstanbul Antlaşması (İttifak amaçlı)
 - 1739 – Belgrad Antlaşması
 - 1774 – Küçük Kaynarca Antlaşması
 - 1779 – Aynalıkavak Tenkihnamesi
 - 1792 – Yaş Antlaşması

(Cevap B)

13. Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde imzaladığı antlaşmalar ve bu antlaşmaları imzaladığı devletlerin eşleştirilmesi A, B, D ve E seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Fakat C seçeneğinde verilen eşleştirme yanlıştır. Yaş Antlaşması İran ile değil, Rusya ile imzalanmıştır. Bu antlaşma ile, Kırım'ın Rusya'ya ait olduğu Osmanlı Devleti tarafından kabul edilmiş; böylece Rusya Karadeniz'e kesin olarak yerleşmiştir.

(Cevap C)

14. Osmanlı Devleti, Avrupa'dan geri kaldığını Gerileme Dönemi'nde fark etmiş ve bu dönem Avrupa'yı örnek alarak ıslahatlar yapmıştır. Osmanlı Devleti'nin Avrupa'yı örnek alarak ıslahatlar yapmaya başlaması Lale Devri ile başlar.

Soruda verilen padişahlardan B, C, D ve E seçeneklerinde yer alanlar Gerileme Dönemi padişahıdır ve Avrupa tarzı ıslahatlar yapmışlardır. Fakat II. Ahmet 1691-1695 yılları arasında tahta oturmuştur. II. Ahmet, Duraklama Dönemi padişahıdır. Duraklama Dönemi'nde Avrupa tarzı ıslahat olmadığı gibi II. Ahmet de ıslahatçı bir padişah değildir.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Rusya'nın Slav ve Ortodoksluğu kullanarak Balkanlarda panslavizm politikasını uygulamaya koyması, kendi ırkından gelen Slavları Osmanlı Devleti'ne karşı kızdırtıp ayaklandırması, ayrıca Balkanlarda çıkan milliyetçi isyanlara destek vermesinin amacı, Balkanları egemenliği altına alarak Akdeniz'e inmek istemesidir.

Panslavizm, XIX. yüzyıl sonlarından itibaren Rusya öncülüğünde başlatılan tüm Slavları birleştirme hareketidir. Osmanlı Devleti'nde milliyetçi isyanlara yol açmış ve devletin dağılmasında etkili olmuştur.

(Cevap A)

2. Soruda boş bırakılan yerlere İngiltere – Rusya getirilmelidir. Fransa'nın Mısır'ı işgal etmesi üzerine III. Selim, İngiltere ve Rusya ile ittifak yaparak Fransa'ya savaş açmıştır. Savaş sırasında Osmanlı desteğindeki İngiliz donanması İskenderiye yakınlarındaki Ebukır Limanı'ndaki Fransız donanmasını yok etmiştir. Ayrıca bu olay sırasında Rusya Boğazlardan ilk defa savaş gemilerini geçirmiştir.

(Cevap C)

3. 1806-1812 Osmanlı-Rus Savaşı sürerken Ruslar Sırpı isyana teşvik etmiş, böylece Osmanlı'ya karşı ilk milliyetçi isyanı Sırpı çıkarmıştır. Bu isyanlar sonucu imtiyaz verilen Sırpı 1830'da ise özerk hale gelmiştir. 1878'de ise Romanya ve Karadağ ile beraber Sırbistan da bağımsız olmuştur.

(Cevap D)

4. II. Abdülhamit Dönemi'nde Batılı devletlerin uyguladığı sömürge politikası ve ülkenin iç bünyesinde devletin hakimi konumundan horlanan ve azınlıklardan aşağı bir duruma düşürüldüğüne inanan Müslüman halkın tepkileri basının da etkisiyle "İslamcılık" politikasını ortaya çıkarmıştır. Bu politika ile Araplar ve Arnavutlar gibi Türk olmayan Müslümanların sadakatini kazanmak ve daha sonra başta Hindistan olmak üzere Müslümanların yaşadığı bölgelerden siyasi ve maddi destek temin ederek gelecekte Osmanlı Devleti ile birlikte hareket etmelerini sağlamak amacıyla İslamcılık politikası uygulanmıştır.

(Cevap C)

5. 1864 Nizâmnamesinin belli başlı özellikleri; memurların vazifelerini düzene koyması, belediye teşkilatı ve nahiye idarelerinin kurulması, köy ihtiyar heyetlerinin görev ve yetkilerinin genişletilmesidir. Zaten bu Nizâmname iç ve dış sorunlara, siyasi ve sosyal gelişmelere çözüm için hazırlanmıştır. 1864 yılında Niş, Silistre, Vidin eyaletleri Tuna vilayeti adıyla birleştirilmiş ve valiliğine Mithat Paşa atanmıştır. Nizâmname Takvim-i Vekayi'de yayınlanmıştır.

(Cevap B)

6. II. Abdülhamit devrinde İslamcılık ideolojisine dış politik görev eklenerek ortaya çıkan Panislamizm (İttihad-ı İslam) siyasi diriliş için bir umut oldu. Buna göre imparatorluk içinde yaşayan Müslümanlar ile İngiltere, Fransa, Rusya, Çin işgali altındaki Müslümanların halife etrafında bir araya getirilmesi doğrultusunda bu güçten yararlanılması amaçlandı. Ancak büyük devletlerin sömürgelerinde bu akıma izin vermemeleri ve Müslümanlar arasında milliyetçilik düşüncesinin giderek güç kazanması Panislamizm'in beklenen politik sonuçlarının gerçekleşmesine izin vermedi.

(Cevap E)

7. Osmanlı göçlerinde Kırım göçleri Varna'ya, Kafkas göçleri Trabzon, Samsun'a, Rumeli göçleri Üsküp ve Edirne'ye yapılmıştır. İstanbul ise hemen her göç sırasında sığınılan ve geçici iskân sahası olan bir şehirdir.

(Cevap E)

8. Hafife teşkilatının kuruluşu 1876 öncesine gitmekle beraber kurumsallaşması II. Abdülhamit döneminde olmuştur. Tanzimat döneminde basına karşı yürütülen baskı politikası II. Abdülhamit döneminde de devam etmiş ve Dahiliye Nezareti bünyesinde bulunan Matbuat-ı Dahiliye Müdüriyeti (Sansür İdaresi) bu konuda ön plana çıkmıştır.

(Cevap B)

9. Kuzey Afrika'dan Anadolu'ya yönelik göç sebepleri arasında Fransa'nın Cezayir ve Tunus'u, İtalya'nın Trablusgarp'ı işgali yer alabilir. Kuzey Afrika'da uygulanan kolonist anlayışın etkisi olabilir. Kuzey Afrika Müslümanlarının iş araması etkili olabilir. Bu sebepleye bağlı olarak İstanbul'a göçler yapılmış ve Osmanlı bunları belli bölgelere yerleştirmiştir. Ancak Kuzey Afrika'da bir ulus devlet kurma politikası yoktur. Burası Avrupalıların emperyalizmi uyguladığı bölgelerdir. Ulus devlet projesini Balkanlarda uygulamışlardır.

(Cevap C)

10. 93 Harbi ile Osmanlı büyük bir felaketle karşı karşıya kalmıştı. Rusların Çatalca'ya kadar ilerlemeleri üzerine II. Abdülhamit, 22 Ocak 1878'de bizzat Rus çarına ateşkes teklif etti. Rus Çarı II. Alexander, II. Abdülhamit'in yaptığı ateşkes teklifini kabul edince, iki taraf arasında savaşı sona erdiren Edirne Mütarekesi imzalandı. Ateşkes görüşmelerinde Osmanlı Devleti'ni Server ve Namık Paşalar temsil ederken, Rusya'yı ise çarın kardeşi ve Rus orduları başkomutanı Grandük Nikola temsil ediyordu. Müzakerelere ilk olarak Kızanlık'ta başlanmış, ancak Edirne'nin Ruslara teslim olması üzerine burada devam etmiştir. Edirne Ateşkes Antlaşması 31 Ocak 1878 tarihinde imzalandı. Böylece 93 Harbi sona erdi.

(Cevap A)

11. Osmanlı'da göçmenlerin işlerini ve sair ihtiyaçlarını karşılamak için değişik kurum ve kuruluşlar kurulmuştur. Bunlar arasında mebusların kurduğu Muhacirine Muavenet Cemiyeti, İlane-i Muhacirin Encümeni, Muhacirin-i İlane Komisyonu, Milletlerarası Muhacirlere Yardım Komitesi yer almaktadır.

Yabancılar tarafından kurulanlar ise Sermaye-i Şefkat-i Osmaniye ve Stafford House Komitesidir.

(Cevap C)

12. II. Abdülhamit'in politikaları arasında tarafsız bir dış politika, İslamcılık politikasına bağlı olarak kamu yatırımlarının özellikle İslam coğrafyasına yapılması yer alır (özellikle eğitim kurumları). Borç ödemeye yaptığı düzenlemeler ve Ziraat Bankası'nın kuruluşuyla devletin mali itibarını artırmaya çalışmış, yine İslamcılık politikasıyla halk ile devlet arasındaki bağı güçlendirmeye çalışmıştır. Ancak II. Abdülhamit merkezi ve devletçi bir anlayışa sahip olduğundan bireysel teşebbüsler onun döneminde yaygın değildir. Döneminde yapılanlar devletin öncülük ettiği kurumlardır.

(Cevap B)

13. II. Abdülhamit Osmanlı tahtına siyasi istikrarsızlık atmosferinde ve muhalif baskı gruplarının vesayetinde çıkmıştı. II. Abdülhamit basın-yayının sansür ve devlet adamları, kurumlar ve halkın ise halife teşkilatı aracılığıyla kontrolü II. Abdülhamit'in kısa sürede idari ve sosyal alanda sıkı bir denetim kurmasını sağladı. II. Abdülhamit (1876-1909) devrinde sansür ve jurnalcılık eşliğinde sergilenen otoriter yönetim, kamuoyunun etkinliğini önemli ölçüde kaldırmıştır.

(Cevap B)

14. 93 Harbi'nden sonra Ali Suavi, İstanbul'da toplanan Balkan muhacirlerinden bir grubun yardımıyla, padişahı tahttan indirip yerine tekrar V. Murad'ı geçirmek için Çırağan Sarayı'na bir baskın (Çırağan Baskını) düzenlemiş, ancak başarısız olmuştur. 93 Harbi sonrasında II. Abdülhamit'e yapılan bu ihtilal girişimi başarısızlıkla sonuçlanmış ve Ali Suavi de öldürülmüştür.

(Cevap A)

15. Muhammed Ahmed kendisini mehdi ilan etti ve Sudan'da ayaklandı. Mısır eyaletine bağlı Sudan'da isyan 1881'de başladı. İsyan için Mısır ve İngiliz kuvvetleri bölgeye gönderilmiş ama çok büyük kayıplar verilmiştir. 1899'da ise İngiltere Sudan'ı denetim altına almıştır. Bundan sonra mehdilik hareketi değişim göstererek bir milli hareket olmuştur. Mehdinin oğullarından Seyyid Abdurrahman, ensarı aşama aşama etkin bir sosyo-politik güç olarak yeniden örgütledi. Ümmet Partisini kurdu. Sudan 1956 yılında bağımsız bir devlet olduktan sonra mehdinin torunlarından Seyyid Sadık 1960'larda Sudan'da bu partinin başında başbakan olarak görev yaptı.

(Cevap D)

16. Berlin Kongresi 13 Haziran 1878'de Almanya Başbakanı Prens Bismarck'ın başkanlığında toplandı ve bir ay sürdü. Kongrede İtalya, Almanya ve İngiltere temsilcileri de yer almıştır. İngiltere; Lord Beaconsfield, Lord Salisbury ve Lord Odo Rusell tarafından temsil edilmiştir. İtalya'yı ise Kont Corti, Kont de Lamag temsil etmiştir.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Rusya'nın Kafkasya ve Doğu Anadolu üzerinden Akdeniz'e inebilmek amacıyla burada yaşayan Ermenileri Osmanlı Devleti'ne karşı kışkırtarak burada kendi nüfuzu altında bir Ermeni devleti kurmak istemesi, İngiltere'nin de bunu engellemek ve Rusya'nın güneye sarkmasını önlemek için Ermenileri kışkırtması ve onun da kendi nüfuzu altında bir Ermeni devleti kurmak istemesi Ermeni sorununun ortaya çıkmasına yol açmıştır. Yani Ermeni sorunu ve Ermeni ayaklanmaları, Osmanlı toprakları üzerinde çıkarları çatışan iki devletin, İngiltere ve Rusya'nın Ermenileri kışkırtmasıyla ortaya çıkan bir mesele olmuştur.

Ermeni sorunu, ilk kez 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi) sırasında ortaya çıkmıştır.

(Cevap B)

2. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler III. Selim dönemine ait ıslahatlardır. Fakat ulufe alım-satımının yasaklanması I. Abdülhamit dönemine ait bir gelişmedir.

(Cevap B)

3. 19. yüzyılda iç göçler kitlesel boyutta azalmış, buna karşılık bireysel ve grup bazında artarak devam etmiştir. Maden dönem olarak adlandırılan bu dönemde ulus, devlet, ticaret ve sanayi toplumlarının sayısı artarak emperyalizmin hâkimiyet alanı genişledi. Buna bağlı olarak geçim sıkıntısı, işgücü fazlası, yeni iş sahaları, yöneticilerle yaşanan anlaşmazlıklar göç sebepleri arasında yer almaktadır. Ancak Celali hadiseleri 17. yüzyıldaki göçlerin sebepleri arasında yer almaktadır.

(Cevap B)

4. 1877–1878 Osmanlı – Rus Savaşı'ndan sonra yapılan Ayastefanos Antlaşması'nda:

- Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız olacak,
- Kars, Ardahan, Artvin, Doğu Beyazıt Ruslarda kalacak,
- Osmanlı Devleti savaş tazminatı ödeyecek,
- Büyük Bulgaristan krallığı kurulacak maddeleri yer almıştır.

Bu antlaşma sonrası devreye giren İngiltere iyi bir antlaşma imzalanması karşılığında Kıbrıs'a yerleşme hakkı almıştır. Yeniden yapılan Berlin Antlaşması ile Balkan devletlerinin bağımsızlığı devam etmiş, Bulgaristan Osmanlı'ya bağlı bir prenslik haline getirilmiştir. Doğu Rumeli ve Makedonya Osmanlı'ya bırakılmıştır. Ermeni sorunu gündeme gelmiş ve Osmanlı'nın ödeyeceği tazminat iki katına çıkarılırken Doğu Beyazıt Osmanlı'da kalmıştır.

Batı Trakya'nın Yunanistan'a bırakılması Balkan Savaşlarından sonra olmuştur.

(Cevap D)

5. 93 Harbi (1877–78 Osmanlı-Rus Savaşı) devam ederken mecliste savaş ve gidişatin kötülüğü gerekçe gösterilerek hükümetin ve padişahın sertçe eleştirilmesi üzerine padişah anayasanın kendisine verdiği yetkiye dayanarak meclisi kapattı. Böylece ilk Osmanlı Meclisi 93 Harbi'nin açtığı sorunlar nedeniyle kapanmış oldu.

(Cevap A)

6. İlk başkanlığını Server Paşa'nın yaptığı Ayan Meclisi görev alanına giren konularla ilgili kanun çıkarılmasını veya eski yasaların düzeltilmesini isteyebilirdi. Heyet-i Ayan'a seçilebilmek için devlete yaptığı hizmetlerle ön plana çıkmış, kırk yaşını doldurmuş, hükümet üyeliği yapmış kişilerle elçi, vali, patrik, haham ve üst düzey görevlerde çalışmış olmak gerekmekteydi. Heyet-i Ayan üyeliği ömür boyu sürer, başka bir göreve atansa bile üyeliği devam eder, ancak üyelerin kendi isteği ile üyeliği sona erebilirdi.

(Cevap A)

7. Ayanların görevleri arasında;
- Devletin vergi toplamasına yardımcı olmak
 - Eyaletlerden asker toplamada yardımcı olmak
 - Bulunduğu bölgede asayişin temininde yardımcı olmak
 - Savaş sırasında orduya katılmak

vardır.

Fakat taşrada yer alan Ayanların merkezi bütçe hazırlamak gibi bir görevi yoktur. Bütçeden defterdar sorumlu olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

8. Endüstri Devrimi sonucu ham madde sıkıntısı çeken sanayileşmiş devletler bu ihtiyaçlarını sınırları dışından tedarik etmeye yönelince ortaya sömürgecilik çıktı. Sömürge alanı olarak da sanayileşmemiş, askerî ve siyasi olarak zayıflamış Osmanlı Devleti hedef seçildi.

XIX. yüzyılda; 1830'da Fransa Cezayir'i, 1882'de İngiltere Mısır'ı, 1911'de İtalya Trablusgarp'ı işgal etti. Bu işgaller Endüstri Devrimi sonunda ortaya çıkan ham madde ve pazar ihtiyacının sonucuydu

(Cevap D)

9. Mühendishane-i Bahri Hümayun III. Mustafa; Sekban-ı Cedit ve Eşkinici Ocağı II. Mahmut; İstihkâm Okulu I. Abdülhamit Dönemi faaliyetleridir. III. Selim zamanında Avrupa tarzı kurulan ordu ise Nizam-ı Cedit Ordusu olup bu ordunun eğitimi amacıyla da Levent ve Selimiye Kışlaları yapılmıştır.

(Cevap D)

10. Şahkulu İsyanı, II. Bayezid Dönemi'nde çıkmıştır. Osmanlı Devleti, bu dönemde ıslahat hareketinde bulunmadığı için bu isyanın ıslahatları etkilemesi söz konusu değildir. Patrona Halil İsyanı, Lale Devri'nde yapılan ıslahatlara bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Kabakçı Mustafa İsyanı da III. Selim ıslahatlarına tepki olarak ortaya çıkmıştır.

(Cevap E)

11. Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa Paşa'nın etkisiyle padişah ile ayanların karşılıklı sorumluluklarını belirleyen ve bu yönüyle padişahın otoritesini sınırlandıran Sened-i İttifak 1808'de imzalanmıştır. Sened-i İttifak ile ilk kez padişahın yetkileri kısıtlanmıştır.

(Cevap D)

12. Fransız İhtilali sonucunda milliyetçilik düşüncesi yaygınlaşmış ve çok uluslu devletleri olumsuz etkilemiştir. Osmanlı Devleti de bunlardan birisidir. Sırlar, Osmanlı hâkimiyetinde yaşıyordu. Sırlar, milliyetçilik düşüncesinden etkilenmişler ve kendi millî devletlerini kurmak amacıyla 1804'te isyan etmişlerdir. Böylece Fransız İhtilali'nin sonucu olan milliyetçilikten etkilenen ilk topluluk Sırlar olmuştur.

(Cevap C)

13. Rusya, Küçük Kaynarca Antlaşması ile Osmanlı Ortodokslarını koruma hakkını elde etmiş ve bu durum Rusya'nın Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışması-na ortam hazırlamıştır.

(Cevap A)

14. Fransız İhtilali'nin kıvılcımları ilk defa Rusya'nın yayımlı emelleriyle Sırbistan'da alevlenmiş, Yunan Yarımadası'ndaki gelişmeler benzer bir süreçte ivme kazanmış, ancak Kavalalı hanedanının Yunanistan'a el koyma ihtimaliyle bambaşka bir mecraya sürüklenmiştir. Restorasyon ilkeleri çığnenerek Avrupalı-larca Yunan isyanı teşvik edilmiş ve Yunanistan bağımsız olmuştur. Böylece Osmanlı'dan milliyetçilik sonucu bağımsızlığını kazanan ilk Balkan ulusu Yunanlılar olmuştur.

(Cevap A)

15. 1860'lardan itibaren Balkanlarda Bulgarlar, Karadağlılar, Sırlar ve Bosnalıların çıkardığı isyanlar "Balkan Bunalımı" olarak adlandırılmış ve Kanunuesasi'nin ilanını hızlandırmıştır. Kanunuesasi ile azınlıklara yönetime katılma hakkı verilerek devlete olan bağlılıkları artırılmaya çalışılmıştır.

Anayasayı hazırlayan heyetin başında bulunan Mithat Paşa da halkın yönetimde temsilinin parçalanmayı önleyip imparatorluğa barış getireceği inancına sahiptir. Bu süreçte Arnavutların herhangi bir etkisi olmayıp D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

16. I. Murat zamanında kurulan Yeniçeri Ocağı, Duraklama Dönemi'ne kadar büyük zaferlere imza atmış ve Osmanlı'nın büyümesinde büyük hizmetleri olmuş bir kurumdu. Fakat 17. yüzyıldan itibaren Yeniçeri Ocağı'nın kendisini devletten üstün görmesi ordu içinde bozulmalara sebep olmuştur. Bu durum devlet otoritesinin sarsılmasına sebep olmuştur. Öyle ki padişahlar yapacakları ıslahatlarda askerlerin onayını almaya özen gösterir olmuştur. Bu nedenle bu kurumun kaldırılması, padişahların tekrardan yönetimde etkin hâle gelmesini sağlamıştır.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Kutsal yerler sorunu, Katolik Fransa ve Ortodoks Rusya arasında yaşanmış, bu sorun Kırım Savaşı'nın da en önemli nedenlerinden biri olmuştur. Osmanlı Devleti'ne ait Filistin'de Katolik ve Ortodokslar arasında çıkan sorunu bahane eden Rusya, Kırım Savaşı'nı başlatmıştır. Fakat savaşın asıl nedeni, Rusya'nın Osmanlı Devleti'ni kendi çıkarlarına göre parçalamak istemesidir.

(Cevap D)

2. 1807-1808 yıllarında yapılan Tilsit ve Erfurt Görüşmeleri Fransa İmparatoru Napolyon ve Rus Çarı Alexander arasında yapılmıştır. Görüşme, Avrupa'nın genel politikası olmasına rağmen, Osmanlı Devleti ile ilgili konularda olmuştur.

(Cevap C)

3. 1853-1856 yılları arasında Kırım Savaşı yapılmış ve 1856 Paris Antlaşması imzalanmıştır. Islahat Fermanı'nın bu antlaşmada yer alması, Osmanlı Devleti'ni yükümlülük altında bırakmıştır. Antlaşmaya imza koymuş olan Avrupalı devletler bu durumu kullanarak daha sonra Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmışlardır.

(Cevap A)

4. Göçmen sorunlarının çözümü için;

- 1923'te Mübadele İmar ve İskân Vekaleti
- 1916'da Aşair ve Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi
- 1897'de Muhacirin Komisyon-ı Âlisi
- 1914'te İskân-ı Aşair ve Muhacirin Müdüriyeti kurulmuştur.

Bunların dışında Umum Muhacirin Komisyonu, Muhacirin İdaresi, Muhacirin/i Umur-u Sıhhiye Komisyonu gibi komisyonlar da faaliyet göstermiştir. Fırka-i İslâhiye bu grupta yer almaz.

(Cevap E)

5. Osmanlı coğrafyası olan Ortadoğu'dan Amerika'ya göç edenlere caliyе denir. Muhacir ve göçmen kelimeleri sözlükte eş anlamlıdır.

(Cevap A)

6. Balkanlardan Anadolu'ya yönelik göç sebepleri arasında bölgede ulus devlet kurma projeleri vardır. Buna göre Bulgaristan'ın etnik arındırma politikası bu göçlerin sebepleri arasındadır.

(Cevap C)

7. Osmanlı parlamentosu halkın seçtiği milletvekillerinin oluşturduğu Mebusan Meclisi (Heyet-i Mebusan) ve üyesini padişahın seçtiği Ayan Meclisi (Heyet-i Ayan) olmak üzere iki meclisten oluşmaktadır. Verilenlerden Meclis -i Mebusan Osmanlı parlamentosunu oluşturan meclislerden biri olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

8. Osmanlı'da Hristiyanlar askere alınmazlar, askerlik için bedel öderlerdi. Müslümanlar ise seneler süren askerlik hizmeti ve savaşlar nedeniyle sürekli ve düzenli iş sahibi değillerdi. Bundan dolayı Müslüman Türkler gerçek anlamda ekonomik faaliyetlerle ancak II. Meşrutiyet'ten sonra ilgilenmeye başlamışlardır.

(Cevap D)

9. II. Abdülhamit'in baskıcı bir yönetim uygulamasında siyasi istikrarsızlık meclisin kapatılmış olması, muhaliflerin anayasaya dayanarak sürgüne gönderilmesi, sansür ve hafiye teşkilatı etkili olmuştur. Padişahın devlet adamlarına ve kurumlarına güvensizliği, yarattığı aşırı tedbirli, mesafeli ve müdahaleci tutumu, yönetim ve denetim mekanizmalarının önemli ölçüde Bab-ı Âli'den Yıldız Sarayı'na aktarıldığı bir "tek adam" devri oluşturmuştur. Bunda ekonomik krizler ve dış müdahalelerin etkisi olmayıp D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

10. Mektebi Mülkiye devlet memuru yetiştirmek amacıyla 1859'da açılmıştır. Bu tarihte Osmanlı padişahı Abdülmecit'tir (1839-1861).

Galatasaray Sultanisi 1868 yılında açılmıştır. Bu tarihte Osmanlı padişahı Abdülaziz'dir (1861-1876).

Hicaz Demir Yolu'nun yapımına 1900'de başlanmıştır. Bu tarihte Osmanlı tahtında oturan kişi ise II. Abdülhamit'tir (1876-1909).

Dolayısıyla her üç öncüldeki padişah-gelişme eşleşmeleri doğrudur.

(Cevap E)

11. 19. yüzyılda meydana gelen iç ve dış gelişmeler, Osmanlı siyasi ve toplum yapısında önemli değişimler başlatmıştır. Kamuoyunun önem kazanması, padişahların halka doğrudan temas amacıyla yurt gezilerine çıkmaları, basın-yayının propaganda aracı olarak kullanılması klasik Osmanlı toplum yapısının değişime uğramasında etkili oldu. Özellikle II. Mahmud döneminde gerçekleştirilen reformlar bunda çok etkili olmuştur.

(Cevap C)

12. Sened-i İttifak, II. Mahmut'un âyanlar ile yaptığı bir antlaşmadır. Bu antlaşmada ülke içindeki ortam ve dinamikler etkili olmuştur. Avrupa'nın bu olayda herhangi bir etkisi ve baskısı söz konusu değildir. Osmanlı Devleti, Avrupalı devletlerin azınlıkları bahane ederek bu konudaki baskılarını engellemek için önce Tanzimat, sonra da Islahat Fermanı'nı ilan etmiştir.

(Cevap D)

13. 19. yüzyılda koyu bir milliyetçiliğe dönüşen panslavizme göre, Osmanlı ve Avusturya-Macaristan İmparatorluklarının ortadan kalkması ve doğacak boşluğu da Rusya'nın liderliğindeki büyük Slav İmparatorluğu'nun doldurması gerekiyordu. Rusya, bu doğrultuda, Balkanlardaki Slav ve Ortodoks unsurları kıskırtma siyaseti izlemiş, bu siyaset ise Slav unsurları bünyesinde barındıran her iki imparatorluğu doğrudan etkilemiştir. Bu yüzden panslavizmin Balkanlarda hedef aldığı imparatorluklar Osmanlı ve Avusturya-Macaristan'dır.

(Cevap C)

14. 93 Harbinden sonra kaybedilen bölgelerden Anadolu'ya Müslüman göçü yaşanmıştır. Kırım Savaşı'ndan sonra Türklere yönelik fiili ve psikolojik baskı artınca Dest-i Kıpçak bozkırında yaşayan Kırım Nogayları 1859'da Osmanlı coğrafyasına göç ettiler.

1897'deki Osmanlı-Yunan Savaşı'ndan sonra baskı altında kalan Müslümanlar göç etmişlerdir. I. Dünya Savaşı zaten büyük göç hareketlerine sahne olmuştur. Ancak 1828 – 1829'daki savaştan sonra Yunanistan bağımsız olunca başka bölgelerdeki Rumlar Yunanistan'a gelmiş, fakat bu bir kitlesel göç hareketine dönüşmemiştir.

(Cevap C)

15. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde bazı Osmanlı aydınları tarafından savunulan Osmanlıcılık, Ümmetçilik (İslamcılık), Türkçülük, Turancılık, Batıcılık gibi fikir akımlarının temel amacı, imparatorluğun dağılmasını engellemektir.

(Cevap A)

16. 1894'te patlak veren I. Sason hadisesiyle yoğunlaşan Ermeni olayları, 1895'te başlayıp 1900 yılına kadar devam edecek olan Anadolu ıslahat çalışmalarının en önemli safhasını başlatmıştır. İsyan bastırılmış, fakat Avrupalıların müdahalesi de gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. İngiltere, Berlin Antlaşması'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü savunma politikasını terk ederek, kendi çıkarı doğrultusunda bazı Osmanlı topraklarını işgal etmeye başlamıştır. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler, İngiltere'nin bu değişen politikasının bir sonucu olarak gerçekleşen gelişmelerdir. Ancak, Arnavutluk'un bağımsızlığını kazanmasında İngiltere'nin bir etkisi yoktur. Arnavutluk'un, Sırbistan'ın egemenliğine girmesini ve bu devletin Adriyatik Denizi'ne ulaşmasını çıkarları için tehlikeli gören İtalya ve Avusturya, I. Balkan Savaşı sırasında Arnavutluk'un bağımsızlığını ilan etmesini sağladılar.

(Cevap E)

2. Osmanlı Devleti Mısır'da çıkan Mehmet Ali Paşa isyanını bastırmakta zorlanınca Avrupa devletlerinden yardım istemiştir. İngiltere ve Fransa'dan aradığı desteği alamayınca Rusya'dan yardım almıştır. İsyanın bastırılmasından sonra İngiltere ve Fransa'ya güvenmediği için kendisini sağlama almak amacıyla Rusya ile Hünkâr İskelesi Antlaşması'nı imzalayarak Rusya'ya Boğazlar üzerinde birtakım haklar vermiştir.

(Cevap C)

3. Rusya'nın, Osmanlı Devleti'nden istemiş olduğu tazvizlere Osmanlı'nın ödün vermeyen tavrı neticesinde Kırım Savaşı başlamıştır. Bu savaş Rusya'nın Eflak ve Boğdan'ı işgali ile başlamıştır.

(Cevap D)

4. 93 Harbi'nden sonra ödenecek savaş tazminatı ekonomik sıkıntı içindeki Osmanlı maliyesini iyice bozmuş, borçların faizini dahi ödeyemeyecek duruma getirmiştir. Alacaklılarla yapılan görüşmeler sonucu 20 Aralık 1881'de Muharrem Kararnamesi ilan edilerek İstanbul'da Düyun-u Umumiye İdaresi'nin kurulmasına karar verilmiştir. Böylece tuz, tütün, ispirto, balık, ipek, pul, damga, Bulgaristan vergisi, Kıbrıs vergisi, Doğu Rumeli vergisi gibi vergiler Düyun-u Umumiye'ye verilirken "devlet içinde devlet" yapısı ortaya çıkmıştır.

(Cevap B)

5. Seçeneklerde verilen ifadelerin tamamı 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, diğer bir deyişle 93 Harbi'nin nedenlerini oluşturmaktadır. Bu savaş İngiltere'nin Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruma politikasından vazgeçtiği noktadır. 93 Harbi sonunda Rusya, İstanbul Yeşilköy'e kadar ilerlemiş ve Osmanlı Devleti büyük bir yenilgiye uğramıştır. Rusya ile Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması imzalanmış, ancak Avrupalı devletlerin itirazı sonucunda bu antlaşma yürürlüğe girmeden kaldırılmış, yerine Berlin Antlaşması hazırlanmıştır.

(Cevap D)

6. Osmanlı ile Rusya arasında yaşanan Kırım Savaşı'nın (1853-1856 Savaşı) sebepleri arasında Rusya'nın Osmanlı Devleti'ni hasta adam ilan edip İngiltere ile birlikte Osmanlı'yı parçalamak istemesi yer almaktadır. İngiltere buna Avrupa güçler dengesi bozulmasın diye karşı çıkınca Osmanlı ile kendisi savaşmıştır.

(Cevap C)

7. 1863 yılında kurulan Memleket Sandıkları'nın kurucusu, Osmanlı Devleti'nin Niş kenti valisi Mithat Paşa'dır. Karşılıklı yardımlaşma esasına dayanan Memleket Sandıkları, 1888'de Ziraat Bankası'na dönüştürülmüştür.

(Cevap C)

8. Sultan Abdülaziz Dönemi'nde Osmanlı donanması, ahşap gemilerden zırhlı gemilere geçmiştir. Aslında yelkenlilerden buhar gücüyle çalışan gemilere geçiş II. Mahmut döneminde başlamıştır. Ancak zırhlı savaş gemileri dünyada ilk kez 1861'de yapılmıştır. Güçlü bir donanma kurma konusunda kararlı olan Sultan Abdülaziz de 1864'te İngiltere'ye zırhlı bir savaş gemisi sipariş etmiştir. Osmanlı donanması kısa bir süre içerisinde, gemi adedi bakımından dünyanın dördüncü büyük filosunu oluşturmuştur. Ancak deniz gücü yalnızca gemi adedinden ibaret değildir. Böylece bir donanmanın bakımı ve modernizesi Osmanlıya büyük bir mali yük getirmiştir. Ayrıca teçhizata ağırlık verilirken personel seçimi ve yetiştirilmesi hususu ihmal edilmiştir. Bu yüzden Abdülaziz döneminde dünya sıralamasına giren Osmanlı donanması askerî ve siyasi açıdan devlete umulan faydayı sağlayamamıştır.

(Cevap A)

9. Osmanlı ordusunun eksikliklerini gidermek için çalışan ve daha köklü değişiklikler için Avrupalı bir güçle ittifaka girmenin yerinde olacağı kanaatinde olan II. Abdülhamit, Osmanlı Devleti'ne açıkça düşmanlık gösteren İngiltere ve Fransa'ya pek sıcak bakamıyordu. O dönemde Avrupa'da öne çıkmış kara gücü 1870'te Fransa'yı yenmiş Almanya idi. Diğer Avrupalı devletlerle karşılaştırıldığında Almanya'nın Osmanlı Devleti'nin içişlerine karışmak gibi bir eğilimi de yoktu. Bütün bu faktörleri dikkate alan II. Abdülhamit, Osmanlı ordusunun yeniden yapılandırılması için Alman subaylarının Osmanlı hizmetine verilmesini talep etti. 1882'de dört Alman subayının üç sene için sözleşmeli olarak Osmanlı ordusunda çalışmaları Alman hükümetince kabul edildi.

(Cevap A)

10. II. Abdülhamit denizcilik alanında yeni savaş araç ve gereçlerine ilgi göstermiş, denizaltının dünya sahnesine çıkmasından kısa bir süre sonra İngiliz Nordenfolt şirketine verdiği siparişle iki denizaltıyı donanmaya katmıştır.

(Cevap C)

11. Tanzimat öncesi çalışmalarda devletin ve ülkenin iyi idare edilmesi, eski gücüne kavuşması için yeni kanunların yapılması gereklidir vurgusu yapılmıştır. Bunun özünü ihtiyaç duyulan kanunların esasını can, mal, namusun korunması ile vergilerin tayini ve askere alınma süresi oluşturmaktadır. Fermanda bütün bu tedbirler alındığı takdirde verimli coğrafyası ve yetenekli halkı sayesinde Osmanlı Devleti'nin "5-10" sene zarfında eski kudretine kavuşabileceği beklentisi dile getirilmekte olup A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

12. Tanzimat Dönemi'nin en önemli katkılarından biri halkın seçimi ile oluşturulan meclislerin mahalli seviyede yönetime katılma işlevini gerçekleştirmiş olmasıdır. Osmanlı'da halk ilk defa seçimlere 1840 yılında Muhassıllık Meclisleri için katılmıştır. Muhassıllık Meclislerinin görevi sancaktan alınacak vergilerin miktarını saptamak ve onların düzenli toplanmasını sağlamaktır.

(Cevap D)

13. Balta Limanı Antlaşması'yla İngilizler Osmanlı ülkesini yarı sömürge haline getirmişlerdir. Sanayileşemeyen halk üretim yapamaz duruma gelmiş ve bunun karşılığında Avrupalı devletler seri bir şekilde ürettikleri mallarını yoğun bir şekilde kapitülasyonların sağladığı kolaylıklardan da yararlanarak Osmanlı ülkesine satmışlardır. Bütün bu durumlar Osmanlı ekonomisinin bozulmasında etkili olmuştur.

(Cevap E)

14. Mekteb-i Sultani, yani Galatasaray Lisesi devletle ve milletle ilgili konularda ortak duygu ve düşüncelere ve Batı medeniyetinin insanlığın ortak değerleri haline gelen felsefe ve düşünce birikimine sahip dönemin en uygun uluslararası iletişim dili olan Fransızca'yı etkin bir şekilde kullanabilen insanlar yetiştirmek olarak kurulmuştur. Bu kurulan okul Osmanlı ideolojisinin laboratuvarı gibidir.

(Cevap E)

15. Osmanlı Devleti'nin Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın ayaklanması ve padişah II. Bayezid ile kardeşi Cem arasındaki bir saltanat mücadelesi olan Cem Sultan Olayı'nın ortak özelliği, devletin bir iç sorunu iken dış sorun haline gelmeleridir. Ancak, duraklama döneminde Anadolu'da halk tarafından çıkartılan Celali İsyanlarının böyle bir yönü bulunmamaktadır.

(Cevap D)

16. Sırbistan, Karadağ, Bosna-Hersek ve Bulgaristan'da isyanların yaşandığı bir dönemde İngiltere'nin girişimi ile Balkan bunalımını görüşmek üzere İstanbul'da bir konferans düzenlenmişti. İstanbul (Tersane) Konferansı devam ederken Osmanlı Devleti Kanun-i Esasi'yi ilan etmiştir. Bunda amaç gayrimüslimlerle ilgili düzenlemelerin garanti olduğunu ilan etmek ve böylece dış müdahalenin önünü almaktır. Kanun-i Esasi'nin uygulanmasıyla da I. Meşrutiyet ilan edilmiştir. (1876)

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Rusya'nın Osmanlı Ortodokslarını koruma hakkını elde etmesi, Osmanlı Devleti'nin iç işlerine müdahale etmesine ve azınlık ayaklanmalarının çıkmasında etkili olmasına yol açmış, ayrıca Rusya ile Katolik Fransa arasında kutsal yerler sorununun yaşanmasına neden olmuştur. Fakat İngiltere, Fransa ve Rusya'nın azınlıklar konusunda sürekli birlikte hareket etmesine yol açmamış, böyle sürekli bir birliktelik de söz konusu olmamıştır.

(Cevap E)

2. Osmanlı Devleti'nde ilk bütçe, Duraklama Dönemi'nde Sadrazam Tarhuncu Ahmet Paşa tarafından yapılmıştır. Bu sayede gelecek döneme ilişkin gelir ve gider tahminleri ilk kez ortaya konmuştur. Batılı anlamda ilk bütçe hazırlanması ise 1909'dan sonra yani II. Meşrutiyet döneminde olmuştur. Ancak bu gelir-gider tahminlerinde, büyük yanlışlar olduğundan devlet yönetimi büyük krizlerle karşı karşıya kalmıştır. Örneğin I. Dünya Savaşı yıllarında bu tahminlerdeki dalgalanmalar büyük bütçe açıklarına ve devletin yeni borçlanmalara gitmesine sebep olmuştur.

(Cevap E)

3. 19. yüzyılda yapılan ıslahatların başarısız olmasında ıslahatların halka danışılmadan belirli kesimlerce yapılması, Osmanlı üzerindeki dış baskıların artması, eski ve yeni kurumların birlikte faaliyet yürütmesi etkili olmuştur.

(Cevap E)

4. 1877-1878 Osmanlı - Rus Savaşı'nda Osmanlı Devleti Rusya'ya yenilmiş ve 1878'de önce Ayastefanos Antlaşması'nı, ardından büyük devletlerin müdahalesi sonucu aynı tarihte Berlin Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır. 1878 Berlin Antlaşması'nda yer alan Girit'te ve Ermenilerin oturdukları yerlerde ıslahat yapılacaktır maddesiyle, Osmanlı Devleti tarihinde ilk defa Ermeni meselesi gündeme gelmiştir.

(Cevap C)

5. Balta Limanı Antlaşması'nda ithalat vergisinin düşürülüp ihracat vergisinin artırılmasının amacı Osmanlı'ya yabancı malların girişini kolaylaştırmak içindir. Böylece III. ve IV. öncüller doğru olup diğer öncüllerdeki bilgiler yanlıştır.

(Cevap D)

6. 1878 Berlin Antlaşması ile Sırbistan, Karadağ ve Romanya'ya bağımsızlık verilmiş, Osmanlı Devleti'ndeki parçalanma ve çöküş hız kazanmıştır.

(Cevap B)

7. Osmanlı Devleti ilk kez Kırım Savaşı (1853-1856) sürerken İngiltere ve Fransa'dan dış borç almıştır. Osmanlı Devleti'nde, giderler artarken gelirlerin azalması, borçların ödenmesinde aksaklıklar yaşanmasına sebep olmuş, zamanla devlet, borçlarını ödeyemez hale gelmiştir. Bu durum karşısında Avrupalı devletler, alacaklarını tahsil etmek için 1881 yılında Osmanlı Devleti sınırlarında "Düyun-u Umumiye İdaresi"ni (Genel Borçlar İdaresi) kurmuşlardır. Bu kurum Osmanlı Devleti'nin gelirlerine el koyarak, biriken gelirleri borç alınan ülkelere dağıtmıştır. Böylece Osmanlı Devleti ekonomi üzerindeki tüm egemenliğini kaybetmiştir.

(Cevap A)

8. Osmanlı'da ilk boykot hareketi Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu zor koşulları fırsata dönüştüren Avusturya'nın 1908'de Bosna-Hersek'i topraklarına kattığını ilan etmesiyle Avusturya'ya karşı yapıldı. 1910'da Girit'in ilhakından sonra Yunanlılara, 1913'te ise Osmanlı'da yaşayıp Yunanistan'a destek veren Rumlara karşı boykot yapılmıştır. Çeşitli siyasi krizlerin yarattığı boykot hareketleri Osmanlı kamuoyunun kitlesel eylemlerle tepkilerini ortaya koyacak düzeyde bilinçlenmesi anlamında kayda değerdir.

(Cevap A)

9. 93 Harbi sırasında Ruslar Şıpka Geçidi'ni ele geçirmişlerdi. Süleyman Hüsnü Paşa, stratejik önemi olan Şıpka Geçidi'ni Ruslardan geri almak istedi. Ancak şiddetli çatışmalara rağmen geçit bir türlü geri alınmadı. Buna rağmen, Süleyman Paşa'nın gösterdiği bu başarılar, Osmanlı ordusu için moral kaynağı olmuş ve tarihe "Şıpka Kahramanı" olarak geçmesini sağlamıştır. Ayrıca bir yazar olan Süleyman Hüsnü Paşa, Tarih-i Alem isimli eserde, ilk kez olarak İslam'dan önceki Türk tarihine geniş yer verdi.

(Cevap C)

10. Vatan ve Hürriyet Cemiyeti, Mustafa Kemal'in 1906'da Şam'da kurduğu bir cemiyettir. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kuruluşu I. Meşrutiyet sonrasıdır. Dolayısıyla II ve III. öncüllerde yer alan cemiyetlerin I. Meşrutiyet'in ilanında etkileri yoktur. Genç Osmanlılar ise Abdülaziz'in tahttan indirilmesinde, 1876'da I. Meşrutiyet'in ilan edilmesinde etkili olmuştur.

(Cevap A)

11. II. Mahmut'un bu sözü Osmanlılık fikir akımının temelini atmıştır. Padişah bu sözlerle Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan halkın sadece ibadetlerini yaparken birbirinden ayrılabilceğini vurgulamıştır. İbadet dışında Osmanlı halkının devlet nazarında aynı eşitlikte olduğu vurgulanmıştır. Osmanlılık fikri de kaynaşmış bir toplum oluşturmayı amaçladığı için din-etnik köken ayrımı yapmayan bir düşünce sistemidir.

(Cevap D)

12. Fransa, Sanayi Devrimi'ni gerçekleştirmiş bir ülke idi. Dolayısıyla ham madde ve pazar arayışı içinde idi. Bunun için en uygun devlet Osmanlıydı. Çünkü Osmanlı Devleti askerî ve siyasi olarak zayıflamıştı. Mora İsyanı sırasında Osmanlı donanmasının yetersizliği açıkça ortaya çıkmıştı. Bu durumdan yararlanmak isteyen Fransa, 1830'da Cezayir'i işgal etmiştir. Böylece Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da kaybettiği ilk toprak parçası Cezayir olmuştur.

(Cevap C)

13. Yeni Osmanlılar – 1867'de siyasi mücadele amacıyla kurulmuştur.

Meslek Cemiyeti – 1865'de siyasi mücadele amacıyla kurulmuştur. Gerekliğinde silahlı mücadele kararı almıştır.

Cemiyeti İnkılabiyye – Dış destekli siyasi ve gizli cemiyettir. 1904'te kuruldu.

Karbonari Örgütü – İtalyan gizli cemiyetidir.

Sosyalist Fırka – II. Meşrutiyet Dönemi'nde kurulan siyasi partidir.

Yeni Osmanlılar Cemiyetiyle karıştırılan, ancak tamamen bağımsız bir siyasi grup olan Meslek Cemiyeti mevcut hükümeti devirerek anayasa yapıp parlamenter bir rejim kurmayı amaçlamıştır. Cemiyet bunun için gerektiğinde silahlı mücadeleyi de göze almıştır.

(Cevap B)

14. Tanzimat Fermanı'nın (1839) ilanından, I. Meşrutiyet'in ilanına (1876) kadar geçen döneme Osmanlı tarihinde Tanzimat Dönemi denir. Bu dönem içerisinde Avrupa'dan 1840 yılında Ceza, 1850'de Ticaret, 1868'de de Deniz Ticaret Kanunu alındı. Avrupa'dan alınan bu kanunları uygulayabilmek için illerde Hristiyan ve Müslüman üyelerden oluşan karma mahkemeler kurulmuştur.

(Cevap B)

15. Osmanlı donanması İnebahtı'da Haçlılar, Çeşme ve Sinop'ta Ruslar, Navarin'de ise İngiliz ve Fransız destekli Ruslar tarafından yakılmıştır. Burada İngiltere ve Fransa'nın Rusya'ya destek vermesinin amacı Yunan Devleti kurulmasını Osmanlı'nın kabul etmeyişiştir.

(Cevap E)

16. Kutsal yerler sorunu Osmanlı'nın Rusya ile yaşadığı sorun olup Kırım Savaşı'nın sebeplerindendir. Macar mültecileri sorunu 1848 yılında Osmanlı'nın kendisine sığınan Leh ve Macar mültecilerini iade etmesi üzerine yaşanmıştır. Etnik-i Eteryay, Yunan Millî Cemiyeti olup 1829'da Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanmasıyla faaliyetlerine ara vermiştir. I ve II. öncüller Abdülmecit dönemi ile ilgili olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Osmanlı Devleti, Kavalalı Mehmet Ali Paşa Ayaklanması (Mısır Sorunu) sırasında Kavalalı'ya karşı İngiltere'nin desteğini alabilmek için onunla Balta Limanı Ticaret Antlaşması'nı (1838) imzalamış ve bu antlaşma ile İngiltere'ye büyük ekonomik ayrıcalıklar vermiştir.

Balta Limanı Ticaret Antlaşması ile, tekel sistemi kaldırıldı. İngilizlere diledikleri miktarda ham maddeyi satın alma imkanı verildi. Osmanlı pazarları büyük oranda yabancıların denetimine geçti.

(Cevap B)

2. 1856'da Sultan Abdülmecit zamanında Islahat Fermanı yayımlanmıştır. Bu fermanla yer alan maddelerden birinde "herkes banka ve şirket kurma hakkına sahip olacak" denilmektedir. Böylece gayrimüslimlere de bu hak Islahat Fermanı ile tanınmış oluyordu.

(Cevap B)

3. Kabakçı Mustafa İsyanı 1807 yılında meydana gelmiştir. Bu isyan, III. Selim Dönemi'nde yapılan ıslahatları hedef almıştır. Kabakçı Mustafa İsyanı ile III. Selim tahttan indirilmiş ve ıslahatları ortadan kaldırılmıştır.

(Cevap B)

4. III. Selim, askerlik alanında Nizam-ı Cedid Ordusu'nu kurmuştur. Tersaneler büyütülmüş, gemiler modern gereklere göre donatılmış ve gemilerin sayıları artırılmıştır. İdari alanda Anadolu ve Rumeli 28 eyalete ayrılmış ve vezir sayısı azaltılmıştır. Eğitim alanında ise ilmiye sınıfının ıslahına çalışılmış, yabancı dillerden Türkçeye çeviri yapılmıştır. III. Selim dönemi ve başka dönemlerde Osmanlı Devleti'nde din alanında ıslahat yapılmamıştır.

(Cevap A)

5. 1838'de imzalanan Balta Limanı Antlaşması'yla, Osmanlı Devleti Avrupalı devletlerin açık pazarı hâline gelmiştir. Antlaşmaya uyan, İngiliz ve Avrupalı tüccardan Osmanlı tüccarına oranla daha düşük gümrük vergisi alınmıştır. Bu antlaşmanın imzalandığı tarihte padişah, II. Mahmut'tur.

(Cevap C)

6. Tanzimat Fermanı da her köklü değişim gibi siyasi, idari sorunlara ve sosyal huzursuzluklara yol açtı. İdari, askeri ve iktisadi sistemin yeniden düzenlenmesi nedeniyle mağdur olanlar, ayrıcalıklarını kaybedenler, eski alışkanlıklarını terk edemeyen devlet görevlileri, bazı eyaletlerde sınır değişikliğinin yarattığı yerel direnişçiler, ayrılıkçı isyanlar ve gayrimüslimlerle aynı kefeye konmaktan son derece rahatsız olan Müslümanlardan gelen tepkiler Tanzimat karşıtlığını besleyen ana kaynaklardı. Tanzimat döneminde medreseler kapatılmamış, medreselerin varlığı 1924'e kadar devam etmiştir.

(Cevap E)

7. Fransa sanayileşmiş bir ülke olduğu için ham madde ve pazar arayışı içinde idi. Bu yüzden askerî ve siyasi olarak zayıflamış Osmanlı Devleti'nin topraklarını hedef olarak seçti. 1830'da Cezayir'i, 1881'de Tunus'u işgal ederek sömürge sayısını artırmıştır. Kıbrıs ise 1878'de İngiltere'ye üs olarak verilmişti. Fakat Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'na İngiltere karşısında girince İngiltere adayı topraklarına kattığını açıkladı. 1923 Lozan Antlaşması ile de Kıbrıs, resmen İngiltere'ye geçmiştir.

(Cevap E)

8. Osmanlı Devleti'nde meydana gelen isyanlar çoğunlukla dini ve ekonomik nitelikli isyanlardır. Askerlerin maaşlarını alamaması, halkın ağır vergiler altında ezilmesi veya Osmanlı ülkesine sızmaya çalışan farklı mezhepler nedeniyle çıkmıştır. Rejimi değiştirmeye yönelik isyanlar ise 20. yüzyılda gerçekleşmiştir. (31 Mart Vakası)

(Cevap A)

9. Soruda verilen gelişmelerin ortak özelliği padişahın yetkilerini sınırlamasıdır. Osmanlı Devleti'nde padişah yetkileri ilk defa 1808 Sened-i İttifak ile âyanlara karşı sınırlandırılmıştır. Bunu 1839 Tanzimat ve 1856 Islahat Fermanları izlemiştir. Bu iki gelişme aynı zamanda anayasacılığın başlangıcı sayılmaktadır.

(Cevap D)

10. 1876'da Meşrutiyeti ilan eden Abdülhamit, 93 Harbi'ni bahane ederek meclisi kapattı. Böylece 1878'den 1909'a kadar ülkeyi tek başına yöneten II. Abdülhamit, İslamcılığı bir devlet politikası hâline getirerek devleti dağılmaktan kurtarmaya çalışmıştır. Ayrıca kendi hilafeti etrafında dünya İslam birliğini kurmayı da amaçlamıştır. İran, Çin, Hindistan gibi ülkelere elçiler göndermesi, Hicaz demiryollarının yapılması bu amaçlarını gerçekleştirilmeye yönelik girişimlerdir.

(Cevap E)

11. A, B, C, E seçeneklerinde yer alan ifadeler Kanun-ı Esasi için doğrudur. Fakat Âyan Meclisi üyeleri halk tarafından seçilmezdi. Âyan Meclisi, 1876 Anayasası uyarınca kuruldu. Âyan Meclisi üyeleri padişah tarafından hayat boyu şartı ile seçiliyordu. Sayıları, mebus sayısının üçte birini geçemiyordu. Seçilmek için 40 yaşını tamamlamış, hiçbir şaibesi olmamış, devlete önemli, şerefli ve yüksek derecede hizmetleri bulunmuş kişi olmak gerekiyordu. İngiltere'nin lortlar kamerasına benzemekle beraber, orada olduğu gibi ır- si değildi. Meclisi Âyan, Meclis-i Mebusan'dan gelen yasaları inceliyordu.

(Cevap D)

12. 1856'da yayımlanan Islahat Fermanı Abdülmecit dönemine ait bir gelişmedir. Abdülmecit, 1839'da II. Mahmut'un ölümüyle tahta geçmiş ve 1861 yılına kadar da tahtta kalmıştır.

(Cevap A)

13. Balta Limanı Antlaşması'yla öncelikle İngiliz tüccarlar, ilerleyen zamanlarda da diğer yabancı tüccarlar Müslüman tüccarlardan daha çok ayrıcalığa sahip olmuşlardır. Düşük gümrük vergileri sayesinde Osmanlı topraklarına Avrupa malları girmeye başlamıştır. İç gümrük vergisi de ödemeyen yabancı tüccarlar Osmanlı ekonomik hayatına egemen olmaya başlamışlardır. Ucuz ve daha kaliteli olan Avrupa malları karşısında rekabet edemeyen yerli tüccarlar ise ticaret hayatından çekilmeye başlamışlardır. Bu durum, Osmanlı Devleti'nin gerekli ihtiyaç maddelerini dışarıdan almasına sebep olmuş ve Osmanlı Devleti, ekonomik yönden dışa bağımlı hale gelmiştir. Yerli malların kalitesinin artması, fiyatın da artmasına sebep olacaktır. Hâlbuki Avrupa malları seri üretim sonucu daha ucuz olduğundan iç piyasada daha çok müşteri bulacaktır. Bu sebeple yerli malların kalitesinin artması söz konusu olmamıştır.

(Cevap C)

14. Osmanlı'nın Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın, Osmanlı İmparatorluğu'na isyan etmesi üzerine Osmanlı İmparatorluğu, isyanı bastırmak için Rusya'dan yardım istemek zorunda kalmıştır. 1833 yılında imzalanan Hünkâr İskeleyi Antlaşması da bu süreçte Rusya ile imzalanan bir karşılıklı yardım ve saldırı- mazlık antlaşmasıdır.

Bu antlaşma ile Rusya herhangi bir saldırı karşısında karadan ve denizden yardım etmeyi taahhüt etmiştir. Rusya'nın saldırıya uğraması durumunda da Osmanlı Devleti Boğazları kapatmayı kabul etmiştir. 8 yıl yürürlükte kalması kararlaştırılan antlaşma, Avrupalı devletlerin çıkarlarına ters düştüğü ve Boğazlardaki Osmanlı egemenliğini sınırlandırdığı için "Boğazlar Sorunu'na" neden olmuştur.

(Cevap E)

15. 1789 Fransız Devrimi, Avrupa ve Dünya siyasi tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Devrim sonrasında yaşanan krallıktan Cumhuriyet'e ve henedan devletinden ulus-devlet temelli Cumhuriyete geçiş süreci daha sonra diğer ülkeler tarafından da model alınmıştır. Fransız devrimi modern ve savaş yapısında da etkili olmuştur. 1793'te yürürlüğe giren zorunlu vatandaş askerliği uygulaması dünya tarihinde bir milattir. "Zorunlu askerlik" ya da "vatandaş askerliği" olarak bilinen uygulama ilk kez Fransa'da başlamış ve sağlık problemi olmayan 18-25 yaş arası bütün genç erkekler askerlikle mükellef tutulmuştur.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Tanzimat Fermanı Osmanlı geleneksel yapısını kökten değiştirecek esaslar getirmiştir. Müslim-gayrimüslim eşitliği, Yunan ve Sırp isyanlarından sonra bunları önlemek amacıyla Osmanlı milleti oluşturmayı hedefleyen önemli bir projenin ilk adımıdır. Osmanlıda halk arasında kanun önünde eşitliği getiren Tanzimat Fermanı dış kamuoyunda farklı tepkiler almıştır. İngiliz, Fransız kamuoyu fermanı olumlu bulurken Avusturya ve Rusya ise olumsuz ve ihtiyatla karşılamıştır. Padişahın ve yöneticilerin yetkilerinin bu fermanla sınırlandırıldığını gören Avusturya Başbakanı Prens Metternich ülkesinde de benzer isteklerle karşılaşabileceği endişesiyle ilan edilen reformları eleştirmiştir.

(Cevap A)

2. Osmanlı Devleti, çok uluslu bir imparatorluktu. 1789 Fransız İhtilali'nden sonra milliyetçilik düşüncesi dünyayı sarmış ve imparatorlukları tehdit etmeye başlamıştı. Osmanlı Devleti'nde de bu milliyetçi isyanlar hız kazanmış ve bağımsızlık kazananlar olmuştu. Osmanlı, milliyetçi isyanlara engel olmak ve devletin dağılmasını engellemek amacıyla Tanzimat ve Islahat fermanlarını ilan etmiştir. Sened-i İttifak ise padişahın ülke içindeki bir grupla yaptığı antlaşmadır. Sened-i İttifak'ta imparatorluğun çok uluslu yapısını koruma amacı yoktur.

(Cevap D)

3. Sened-i İttifak ve Sekban-ı Cedit Ocağı 1808 yılındaki gelişmeler olup Sened-i İttifak'ın imzalanması daha öncedir. Sekban-ı Cedit Ocağı'nın kurulması Sened-i İttifak'tan sonradır. Yeniçeri Ocağı 1826'da kaldırılmıştır. İlk nüfus sayımı ise 1831'de gerçekleşmiştir. Dolayısıyla doğru sıralama; I-II-IV-III şeklinde olmalıdır.

(Cevap D)

4. 1789'da ortaya çıkan Fransız İhtilali'nin en önemli sonuçlarından biri milliyetçilik fikrinin önem kazanmasıdır. Milliyetçilik düşüncesiyle Osmanlı içerisindeki toplumlar ayaklanmaya başladılar. Bu durum Osmanlı Devleti'ni önlem almaya yöneltti. Osmanlı Devleti, XIX. yüzyılda milliyetçi isyanları engellemek, azınlıkları devlete bağlamak ve Avrupalı devletlerin iç işlerine karışmasını engellemek amacıyla yenilikler yapmıştır.

(Cevap E)

5. Denge politikası, Osmanlı Devleti'nin XIX. yüzyılda Avrupa devletlerinin kendi üzerindeki emellerine karşı uyguladığı değişen siyaseti ifade eder. Bu siyaseti uygulayarak çıkarlarına göre dost ve düşmanları değiştirmiş, böylece toprak bütünlüğü korunmuş ve siyasal varlığını sürdürmüştür. Denge siyaseti 1792 tarihli Yaş Antlaşması ile başlamış, 1878 tarihli Berlin Antlaşması'yla sona ermiştir. Denge siyasetinin sona ermesine sebep olan gelişme bu dönemde Osmanlı'nın Almanya'ya yaklaşmasıdır.

(Cevap C)

6. Kırım Savaşı devam ederken Florence Nightingale Selimiye Kışlası'nda hemşirelik yapmıştır. Bundan dolayı ilk hemşire olarak bilinir.

(Cevap D)

7. I ve III. öncüller Tanzimat Fermanı'nın kapsamı içerisinde yer alır. Fakat II ve III. öncüller için bunu söyleyemeyiz. Gayrimüslimlerin istediği okula girebilmesi 1856 Islahat Fermanı ile mümkün olmuştur. Halkın padişahın yanında yönetime katılması ise 1876'da I. Meşrutiyet'in ilanı ile gerçekleşmiştir.

(Cevap E)

8. 1877-1878 Osmanlı – Rus Savaşı (93 Harbi) Rusya'nın, Paris Antlaşması'yla kaybettiği hakları tekrar elde etmek istemesi ve Balkanlarda Panславist politikalar izlemesi gibi sebeplerle Osmanlı Devleti'ne saldırması üzerine çıkmıştır. Savaşta Osmanlı Devleti ağır bir yenilgi almış; Rusya, İstanbul Yeşilköy'e kadar ilerlemiştir. Rusya ile Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması imzalanmış, ancak Avrupalı devletlerin itirazı sonucunda bu antlaşma yürürlüğe girmeden kaldırılmıştır. Yerine ise Berlin Antlaşması hazırlanmıştır. Bu antlaşmayla ilk kez birden fazla millet Osmanlı Devleti'nden ayrılmıştır (Sırbistan, Karadağ, Romanya). Kars, Ardahan, Batum Rusya'ya bırakılmıştır. Ermeni meselesi ilk kez gündeme gelmiş ve uluslararası boyut kazanmıştır. Osmanlı Devleti'ne Hasta Adam denmeye başlanması ise 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan sonra olmuştur.

(Cevap B)

9. Fransa'ya ilk kez Kanuni döneminde verilen kapitülasyonlar 1740 yılında sürekli hale gelmiştir. Görüldüğü gibi bu olay XVIII. yüzyılda yaşanmıştır.

(Cevap A)

10. Osmanlı Devleti Mısır Beylerbeyi Kavalalı Mehmet Ali Paşa isyanına karşı, Rusya'nın desteğini almak için 1833 yılında Hünkâr İskelesi Antlaşması'nı imzalamıştır. Bu antlaşma ile Rusya herhangi bir saldırı karşısında karadan ve denizden yardım etmeyi taahhüt etmiştir. Rusya'nın saldırıya uğraması durumunda da Osmanlı Devleti Boğazları kapatmayı kabul etmiştir. 8 yıl yürürlükte kalması kararlaştırılan antlaşma, Avrupalı devletlerin tepkisine sebep olmuştur.

(Cevap E)

11. Osmanlı- Rus Savaşı sonunda imzalanan 1812 Bükreş Antlaşması ile Sırlara ilk kez ayrıcalıklar verilmiştir. Bu aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin de egemenliğindeki bir ulusa ilk ayrıcalık vermesi hadisesidir. Sırlar Bükreş Antlaşması ile ayrıcalık, Edirne Antlaşması ile özerklik Berlin Antlaşması ile de bağımsızlık elde etmişlerdir.

(Cevap C)

12. 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda ağır bir yenilgi alan Osmanlı Devleti, tarihinin en ağır antlaşmalarından biri olan Küçük Kaynarca Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır. Kırım'a bağımsızlık, Rusya'ya savaş tazminatı ve kapitülasyon verme gibi ağır maddeleri içeren bu antlaşmaya imza atan Osmanlı, bu tarihten sonra "Hasta Adam" olarak anılmaya başlanmıştır.

(Cevap D)

13. Soruda verilen gelişmeler 1856'da yayımlanan Islahat Fermanı kapsamındadır. Osmanlı Devleti, bünyesinde yaşayan gayrimüslimleri devlete bağlamak ve Avrupalı devletlerin iç işlerine karışmasını önlemek amacıyla Islahat Fermanı'nı yayımlamış ve gayrimüslimlerin haklarını genişletmiştir.

(Cevap C)

14. 1853-1856 Osmanlı - Rus Savaşı (Kırım Savaşı) sonunda imzalanan Paris Antlaşması ile Osmanlı ilk kez bir Avrupa devleti sayılmış ve toprak bütünlüğü Avrupalı devletlerin garantisine alınmıştır. Bu antlaşmaya Islahat Fermanı da bir madde olarak eklenmiştir. Böylece Avrupalı devletlerin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışabilmesi için gerekli zemin oluşturulmuştur.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Berlin Antlaşması Osmanlı siyasi tarihi için dönüm noktalarından biridir. 19. yüzyılda uyguladığı denge politikası Berlin Antlaşması'ndan sonra sona ermiştir. Çünkü Osmanlı'nın Almanya'ya yakınlaşmasından rahatsız olan İngiltere ve Fransa Osmanlı toprak bütünlüğünü korumaktan vazgeçerek işgal sürecine girmişler ve İngiltere Mısır, Kıbrıs'; Fransa Tunus'u işgal etmiştir. Buna göre, I ve II. öncüller doğru, III. öncül yanlıştır.

(Cevap C)

2. Osmanlı Devleti XIX. yüzyılda iyice zayıflayarak siyasi anlamda dağılma dönemine girmiştir. bu dönemde yaşanan;

- Küçük sanayilerin kapatılması
- Düyun-u Umumiye'nin kurulması (Genel Borçlar İdaresi)
- Avrupa devletlerine ayrıcalıklar tanınması (kapitülasyon)
- Avrupa ürünlerinin Osmanlı pazarına hâkim olması Osmanlı ekonomisini dışa bağımlı hâle getirmiş, Osmanlı Devleti 19. yüzyılda Avrupa'nın yarı sömürgesi konumuna düşmüştür.

Âyanlar meselesi bir iç sorun olup dış siyasetle ilgili yoktur.

(Cevap A)

3. Osmanlı Devleti'nde Evliye-i Selase Kars, Ardahan ve Batum sancaklarının ortak adıydı. Bu üç sancak 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi sonrası imzalanan ancak yürürlüğe girmeyen Ayastefanos Antlaşması'nda Çarlık Rusya'sına bırakılmıştı.

(Cevap B)

4. Soruda özellikleri verilen 1853–1856 Kırım Savaşı sonucunda imzalanan 1856 Paris Antlaşması'dır. Bu antlaşmayla Osmanlı Devleti'nin topraklarının garantisini Avrupalılara bırakılmıştır.

(Cevap C)

5. Fransız İhtilali'nin yaymış olduğu milliyetçilik, demokrasi, eşitlik, insan hakları, adalet gibi fikir akımlarından korunmak amacıyla çok uluslu devletler İngiltere'nin öncülüğünde (Avusturya-Macaristan, Prusya, Rusya) 1815 yılında Viyana Kongresi'ni düzenlenmiştir. Bu kongre "Şark Meselesi" teriminin de ilk kez kullanıldığı kongredir.

(Cevap A)

6. Fransa'nın 1798'de Mısır'ı işgal etmesi ile Akdeniz'de dengeyi kendi lehine çevirmesi İngiltere ile Rusya'yı yakından ilgilendiriyordu. Güçlü bir Fransa'nın Doğu Akdeniz'e yerleşmesi, bu iki devletin Akdeniz'deki ve Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki çıkarlarına aykırı ve zararlıydı. Durum böyle iken Osmanlı Devleti, Fransa'nın bu işgali karşısında İngiltere ve Rusya'dan yardım istemiştir. Böylece Osmanlı Devleti, tarihinde ilk defa denge politikası izlemiş oluyordu.

(Cevap A)

7. Tersane Konferansı, Avrupa devletleri tarafından 1876'da düzenlenmiş ve Osmanlı Devleti'nin Balkan eyaletlerindeki yönetim koşullarını görüşmek için yapılmış uluslararası bir konferanstır. Konferans sonunda Sırbistan ve Karadağ'a bağımsızlık verilirken; Bulgaristan ve Bosna-Hersek'e özerklik verilmiştir. Osmanlı'nın kabul etmemesi üzerine de Rusya savaşa açmıştır.

(Cevap C)

8. II. Abdülhamit 31 Mart Olayı'nın çıkmasında etkisi olduğu gerekçesi ile İttihat ve Terakki tarafından 1908'de tahttan indirilmiştir.

(Cevap D)

9. Girit, 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı (Dömeke Savaşı) sonucunda, Osmanlı Devleti galip gelmesine karşın, özerk oldu. II. Meşrutiyetin ilanı sırasında Yunanlılar adayı Yunanistan'a bağladıklarını duyurdular. Osmanlı Devleti, Balkan Savaşları sonunda bu olup bittiyi kabullendi.

(Cevap A)

10. Osmanlı Devleti, dağılma döneminde bir kısım topraklarını sömürgecilik anlayışına teslim etmiş, bir kısım topraklarını da stratejik öneminden dolayı başka devletlere bırakmıştır. Bu topraklar;
1830 → Cezayir	1878 → Kıbrıs
1881 → Tunus	1882 → Mısır
- Doğru sıralama; II – IV – III – I şeklindedir.

(Cevap D)

11. 1828–1829 yılları arasında Rusya, Osmanlı Devleti'ne savaş açmış ve kazanmıştır. Bu antlaşma ile Rusların da desteğiyle daha önce imtiyaz verilmiş olan Sırlara özerk yönetim hakkı tanınmıştır.

(Cevap E)

12. Kırım Savaşı sonrasında imzalanan 1856 Paris Antlaşması ile Avrupa devletleri, Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletler hukukundan ve haklarından yararlanmasını kabul ediyordu. Ayrıca, her biri ayrı ayrı, Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğüne ve bağımsızlığına saygı göstermeyi garanti ediyor ve bu garantinin tamamen uygulanmasına da ortaklaşa kefil oluyorlardı.

(Cevap B)

13. Avrupa devletleri; Mehmet Ali Paşa isyanında, Küçük Kaynarca Antlaşması'nda, Cem Sultan olayında, kapitülasyonlar konusunda Osmanlı'nın iç işlerine karışmışlardır. Sened-i İttifak II. Mahmut ile âyanlar arasında imzalanmış olup Avrupa ile hiçbir alakası yoktur.

(Cevap A)

14. Edirne Antlaşması ile Rus ticaret gemilerinin Boğazlardan geçişi serbest bırakılmıştır. Hünkâr İskelesi Antlaşması'nda ise Osmanlı Devleti gerekli hâllerde Rusya'nın isteğiyle Boğazları diğer devletlerin savaş gemilerine kapatma kararı almıştır. Paris Antlaşması'nda ise Boğazlar konusunda 1841 tarihli Londra Boğazlar Antlaşması'nın kararı kabul edilmiştir.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. 1856 Islahat Fermanı ve 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanı 1839-1861 yılları arasında hüküm süren padişah Abdülmecit zamanında olmuştur. 1876 I. Meşrutiyet ile 1908 II. Meşrutiyet'in ilanı ise 1876-1909 yılları arasında hüküm süren padişah II. Abdülhamit zamanında olmuştur.

(Cevap B)

2. 1876'da II. Abdülhamit'in padişahlığının ilk yılında açılan Osmanlı tarihinin ilk parlamentosu yine II. Abdülhamit tarafından 93 Harbi (1877-1878 Osmanlı - Rus Savaşı) yenilgisi bahane edilerek süresiz olarak kapatılmıştır. Tahta meşrutiyeti ilan etmesi şartıyla çıkarılan II. Abdülhamit, 93 Harbi yenilgisinden sonra mecliste çıkan sert tartışma ve eleştirilere tahammül edememiş ve parlamentoyu kapatarak anayasa askıya almıştır. Bundan sonra da ülkeyi baskıyla yönetmeye başlamıştır.

(Cevap E)

3. Rumlar milliyetçilik düşüncesi ile ilk olarak 1820 yılında Eflak'ta ayaklandılar. Rumlar Eflak'ta ayaklanarak Balkan uluslarını isyana ortak etmeyi ve Rusların desteğini sağlamayı amaçlamıştır. İsyân sırasında Rusya'nın desteği gelmediği gibi Rum voyvodalardan memnun olmayan Eflak halkı bu isyana destek vermemiştir.

(Cevap D)

4. 1789 Fransız İhtilali Avusturya'nın Osmanlı'ya karşı yürüttüğü düşmanca siyasetin değişmesindeki en önemli etken olmuştur. Kendisi de çok uluslu olan Avusturya, milliyetçilik isyanlarına diğer Avrupa devletleri gibi destek vermemiş, Rusya'nın Balkanlardaki yayılmacılığını önlemek için Osmanlı toprak bütünlüğünü savunmaya başlamıştır.

(Cevap E)

5. Osmanlı Devleti Mehmet Ali Paşa İsyanı'nı bastırmakta zorlanınca Avrupa devletlerinden yardım istemiştir. Bu yardımın sonucunda Rusya ile Hünkâr İskelesi Antlaşması imzalanmış ve Rusya'ya Boğazlar üzerinde birtakım haklar verilmiştir.

(Cevap B)

6. Osmanlı Devleti 1854'te henüz Kırım Savaşı sürerken Londra ve Paris'teki iki banka grubuyla bir sözleşme yaparak üç milyon sterlin borç almıştır. Devlet bu borca karşılık Mısır'dan alınan vergi gelirlerini teminat göstermiştir. Ancak alınan para savaş masraflarını karşılamadığı için sonraki sene yeni bir borçlanmaya gidilmiştir. Bu borçlanmaya karşılık da İzmir ve Suriye gümrüklerinin gelirleri ile Mısır vergisinin ilk borçlanmadan arta kalan kısmı gösterilmiştir.

(Cevap D)

7. 1877-1878 Osmanlı – Rus Savaşı (93 Harbi) sonunda imzalanan Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması, Avrupalı devletlerin itirazı üzerine feshedilmiş ve yerine Berlin Antlaşması düzenlenmiştir. Genel olarak maddeleri birbirine benzeyen bu iki antlaşma, birkaç hususta farklılıklar içermektedir. Örneğin, Ayastefanos'ta Doğu Beyazıt Rusya'ya bırakılırken; Berlin Antlaşması'nda Osmanlı'ya bırakılmıştır. Ayastefanos Antlaşması'nda sınırları Ege ve Karadeniz'e ulaşan büyük bir Bulgar Krallığı'ndan bahsedilir, nitekim Avrupalı devletlerin tepkisine asıl sebep olan ve yeni bir antlaşma düzenlenmesine yol açan madde budur. Bu madde Berlin Antlaşması'nda Bulgar Krallığı üçe bölünecektir şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Sırbistan, Karadağ ve Romanya'ya bağımsızlık verilmesi hususundaki madde ise her iki antlaşmanın da ortak yönünü oluşturmaktadır.

(Cevap D)

8. 1877 – 1878 Osmanlı- Rus Savaşı (93 Harbi) sonrasında imzalanan Berlin Antlaşması ile Sırbistan, Karadağ ve Romanya'ya bağımsızlık verilmiştir. Böylece Osmanlı tarihinde ilk kez birden fazla devlet Osmanlı'dan ayrılmıştır.

(Cevap A)

9. Ayanların etkili olduğu bölgeler;
- Ankara – Müderriszadeler
 - Canikte – Canikli Ali Paşa
 - Manisa – Karaosmanoğulları
 - Balıkesir – Kanlızadeler
 - Rize – Tuzcuoğulları
 - İzmir – Yılanoğulları – Katipoğulları
 - Çukurova – Menemencioğulları – Kozanoğulları
 - Yozgat - Çapanoğulları
 - Bilecik - Kalyoncuoğulları
 - Yanya – Tepedelenli Ali Paşa
 - Rusçuk – Alemdar Mustafa Paşa

Buna göre Rize’de Tuzcuoğulları olup Kalyoncuoğulları Bilecik’tedir.

(Cevap A)

10. Kuruluş Dönemi’nde I. Murat zamanında kurulan Yeniçeri Ocağı XVII. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti’nin sınırlarının genişlemesinde birinci derecede rol oynamıştır. Bu durum, giderek ocağın kendisini devletten üstün görmesine ve “Devlet ocak içindir.” anlayışının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu düşünceyle iyice kontrolden çıkan Yeniçeri Ocağı merkezî otoritenin gücünü sarsan bir unsur haline gelmiştir. Bu sebeple II. Mahmut tarafından 1826’da kaldırılmıştır (III. öncül). II. Mahmut Dönemi’nde devlet otoritesini artırmaya yönelik diğer bir çalışma ise köy ve mahallelere muhtar atanmasıdır. Böylece devlet otoritesi köy ve mahalle gibi en küçük birimlere ulaşmıştır (II. öncül). Redif Birlikleri, II. Mahmut Dönemi’nde taşra topraklarında iç güvenliğin sağlanması amacıyla tımarlı sipahilerin yerine oluşturulmuştur. XX. yüzyılın başlarında devam eden bu uygulama yerini jandarmaya bırakmıştır (I. öncül).

(Cevap D)

11. II. Abdülhamit devri Osmanlı’nın siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan en sıkıntılı dönemlerinden biridir. Bu dönemde ve daha sonraki dönemlerde yaşanan savaşların mali külfeti ve kaybedilen yerlerden yaşanan göçler şehirlerin demografik yapısını değiştirdi. İmparatorluğun ticaret ve sanayi merkezlerinde yaşanan ani değişiklikler beslenme, barınma, sağlık, eğitim, istihdam gibi alanlarda ve genel ifadeyle ekonomik ve sosyal alanlarda ciddi sorunlar oluşturdu.

(Cevap B)

12. Osmanlı Devleti’nde XVII. yüzyılda merkezî otoritenin zayıflamasıyla taşrada, ayan adı verilen nüfuzlu kişilerin etkinlikleri artmıştır. Zamanla ekonomik ve siyasi olarak güçlenen ayanlar, devlete karşı önemli bir güç haline gelmişlerdir. Devlete asker ve vergi göndermekte sorun çıkaran ayanların devlete bağlılığını sağlamak amacıyla ayanlarla padişah arasında bir anlaşma imzalanmıştır. 1808 yılında yapılan ve Sened-i İttifak adı taşıyan bu senet ile ayanlar, seçeneklerde verilen tüm kazanımları elde etmişlerdir. Ayanların elde ettiği bu kazanımlar, fiili feodal statülerine süreklilik ve hukukilik kazandırmıştır.

(Cevap E)

13. Soruda verilen her üç isim de 93 Harbi ile ilgilidir. Gazi Osman Paşa, Balkanlarda Ruslara karşı Plevne müdafaası ile meşhur bir komutandır. Gazi Ahmet Muhtar Paşa da aynı savaşta Kafkas komutanlığı yapmıştır. Nene Hatun da 93 Harbi’nde Erzurum’un Aziziye ve Topdağı tabyalarındaki müdafaasıyla meşhur olmuştur. 1955’te Türk Kadınlar Birliği tarafından yılın annesi seçilmiştir.

(Cevap E)

14. Soruda özellikleri verilen Osmanlı devlet adamı Mithat Paşa’dır. Asıl adı Ahmed Şefik’tir. Mithat bürokraside kullandığı mahlas olup, sonradan bu isimle tanınmıştır. Yeni Osmanlıların bürokrasi tarafını temsil etmekle birlikte, zamanla liderleri kabul edilmiştir. Abdülaziz’in öldürülmesiyle suçlanarak ölüm cezasına çarptırılmıştır. II. Abdülhamit bu cezayı sürgün ve hapse çevirmiştir. Taif’te sürgünde iken boğdurularak öldürülmüştür.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Tanzimat ve Islahat Fermanları ile Meşrutiyet'in ilanının amaçları arasında yer almaktadır. Ancak bu gelişmeler, devlet yönetiminde padişahın gücünü artırmamış, tam tersi padişahın yetkilerini belli oranda kısıtlamıştır.

(Cevap B)

2. Siyasi ve iktisadi nedenlerin yarattığı toplumsal sorunlar XIX. yüzyılda Müslüman kesimi genel anlamda fakirleştirirken Galata ve Beyoğlu bölgesindeki gayrimüslim unsurlar giderek zenginleşti. Bu durumun doğal bir sonucu olarak gayrimüslimlerin yoğun olarak yaşadığı Beyoğlu ve çevresinde refah düzeyi yüksek elit bir yaşam tarzı doğdu. Yabancı elçiliklerin de bulunduğu Beyoğlu semti, iktisadi ve siyasi gücün sembolü olarak XIX. yüzyıl boyunca gelişti. 1858'de Altıncı Daire-i Belediye ismiyle Paris Belediyesi model alınarak oluşturulan ilk modern belediye teşkilatı Beyoğlu'nda kuruldu.

(Cevap E)

3. Tanzimat Fermanı yeni kanunlarla Osmanlı Devletinin kanun üstünlüğünü benimsemesinde ve hukuk devleti olmasında etkilidir. Islahat Fermanı ile azınlıklara geniş haklar verilmiştir. Bundan dolayı E seçeneği dışındaki bilgiler Tanzimat ve Islahat Fermanı için doğru bilgilerdir. Ancak Osmanlı'da ilk parlamento Kanunuesası'nın ilanı ile 1876'da açılmıştır.

(Cevap A)

4. Divan-ı Hümayun'un asıl üyeleri: Vezir-i azam, Kubbealtı vezirleri, Kadı askerler, Defterdarlar ve Nişancıdır.

Belli bir statüye ulaştıktan sonra divan üyesi olanlar: Yeniçeri ağası, Kaptan-ı derya

Divan-ı Hümayun üyesi olmayıp toplantıya katılabilenler: Beylerbeyleri, Mazul Beylerbeyleri

Divan-ı Hümayun'un birinci derece yardımcıları: Reisülküttap, Tezkireciler, Çavuşbaşı

Buna göre, Reisülküttap birinci derece yardımcılarından olup B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

5. Kolektif sorumluluk: Hükümet üyelerini hükümdarın belirlediği başvekilin seçtiği ve nazırların görev alanına giren konularda bireysel olarak ve hükümetin genel politikasından birlikte sorumlu oldukları sistemdir. Osmanlı'da I. Meşrutiyet'te sadrazam ve nazırlar padişah tarafından atanır ve padişaha karşı bireysel olarak sorumlu olurdu. II. Meşrutiyet döneminde yapılan değişiklikle hükümeti oluşturan üyeler hep birlikte Mebusan Meclisi'ne sorumlu hale getirilerek kolektif sorumluluk ilkesi benimsenmiştir.

(Cevap E)

6. II. Mahmut, 1808–1839 yılları arasında tahtta bulunmuştur. Bu süre zarfında önemli ıslahatlar yapan II. Mahmut, karantina uygulamasını başlatmıştır. Böylece bulaşıcı hastalığın daha fazla yayılmadan tedavi altına alınması amaçlanmıştır.

(Cevap A)

7. 1913 Vilayet Kanunu'nda, vilayete düşen vazifeler, mahalli hizmetler tanımlanmış ve vilayetlerin hem merkezi devletin bir birimi hem de tüzel kişiliğe sahip bir yerel yönetim organı olduğu kabul edilmiştir.

(Cevap C)

8. Tanzimat Dönemi'nde, eğitimin geliştirilmesinin önemi giderek daha iyi anlaşılmış, yeni ders araç-gereçleri, yeni okullar, öğretim yöntemleri kullanılmaya başlanmıştır, medrese dışındaki örgün eğitimde basamak sistemine gidilmiş, eğitim yönetiminde yeni bir örgütlenmeye geçilmiştir. Avrupa'daki gelişmelerin topluma tanıtılmasında ve eğitimdeki yenileşmelerde Avrupa'da görevli Osmanlı elçilerinin ve öğrenim görmüş aydınların etkisi olmuştur.

(Cevap B)

9. 1876 Kanunuesasisi,
- Belçika, Prusya anayasaları incelenerek Mithat Paşa ve Sait Paşaların öncülüğünde hazırlanmıştır.
 - 23 Aralık 1876'da ilan edilmiştir.
 - 140 madde olarak hazırlanan taslak 119 madde olarak padişaha sunulmuştur.

Kanunuesasi Türk tarihinin ilk anayasası olma özelliğine sahiptir. Ancak 1876'daki Anayasa'da padişahın yetkileri oldukça geniştir. Padişahın yetkilerinin kısıtlanması Kanunuesasi'de 1909 yılında yapılan değişiklikten sonra olmuştur.

(Cevap D)

10. **Kanun-i Kadim:** Kanunname-i Âli Osman'dır. (Fetih Kanunnamesi)

Nizam-ı Cedid: III. Selim'in yaptığı yeniliklere denir.

Nizam-ı Âlem: Şer'i hükümlerin tüm dünyada uygulanmasıdır.

Kanunuesasi: Osmanlı'nın ilk anayasasıdır.

Teşkilât-ı Esasi: Yeni Türkiye'nin 1921'de ilan edilen ilk anayasasıdır.

(Cevap C)

11. III. Selim döneminde Ebubekir Ratıp Efendi Avusturya'ya elçi olarak gönderildi. Döndüğünde Avrupa'daki askeri ve sosyal hayatı anlatan Sefaretnamesini padişaha sundu. Ayrıca uzman kişilere layihalar hazırlatan III. Selim ortak nokta olarak "askeri alanda yenileşme yapılması zaruretini" gördü. Her alanda Nizam-ı Cedid (Yeni düzen) hareketine girişen III. Selim'in daha çok askeri alana ağırlık vermesinden dolayı Nizam-ı Cedid hareketi ordunun düzenlenmesine yönelik bir hareket olarak algılandı ve kurduğu ordu da bu isimle isimlendirildi.

(Cevap C)

12. II. Abdülhamit döneminde başta 93 Harbi'nin getirdiği toprak kayıpları, asayiş sorunları, idari ve coğrafi nedenlerden dolayı bazı yeni vilayetler kuruldu. Anadolu'da Bitlis, Rumeli'de Kosova, Arap bölgelerinde Musul ve Basra vilayetleri kurulmuştur. Trabzon daha önceden vilayet merkezidir.

(Cevap E)

13. II. Abdülhamit Dönemi'nde;

- Sanayi-i Nefise Mektebi (1882), Hendese-i Mülkiye (1883), Lisan Mektebi (1883), Ticaret Mektebi (1883), Ameli Ziraat Mektebi (1887), Aşiret Mektebi (1892) gibi kurumlar açılmıştır. Ayrıca, seküler hukuk sisteminin ihtiyaç duyduğu personeli yetiştirmek üzere Hukuk Yüksekokulu (Hukuk-u Mektebi Âlisi) açılmıştır.

Mekteb-i Osmanî Fransa'ya gönderilen öğrencilerin Fransızca öğrenmelerini sağlamak amacıyla 1857'de Paris'te açılan okuldur.

(Cevap C)

14. Geleneksel danışma kurulu olan Divan-ı Hümayun'un önemini kaybetmesinden sonra onun yerine Meşveret Meclisi toplanmaya başlamıştır. Meşveret Meclisi'nin düzenli bir hiyerarşisinin olmaması, üyeleri, mekânı ve bürokrasisinin bulunmaması yeni bir meclisi zorunlu kılmıştır. II. Mahmut Osmanlı Hükümeti'ni çağdaşlaştırmak için askeri reformları yürütmek üzere 1836'da Dar-ı Şura-yı Askeri'yi, sadrazama danışmanlık yapmak üzere 1838'de Dar-ı Şura-yı Babîlî'yi ve 1838'de Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye'yi kurmuştur.

(Cevap A)

15. 3 Kasım 1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı ile devlet geleneksel yapısından sıyrılarak yeni bir hukuk ve devlet anlayışına yönelmiştir. Fermana göre hızlı işleyen, modern, merkezi devlet üç temel üzerine inşa edilecektir. Birincisi Osmanlı vatandaşlarının can, mal, ırz dokunulmazlıklarının sağlanması, ikincisi herkesin gelirin göre vergi vermesi, üçüncüsü askerlik yükümlülüğünün adil ve belirli bir süre için yapılmasını sağlayacak düzenlemenin yapılmasıdır. Buna göre C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

16. Kanunuesasi'de devletin yapısı tanımlanmıştır. Veraset sisteminde hanedanın en büyük üyesinin tahta geçmesine, sadrazamın yetkilerine, vilayetlerdeki meclislerin yetkilerine yer verilmiştir. Heyet-i Ayan ve Heyet-i Mebusan'ın oluşumu ve yetkileri açıklanmıştır. Ancak sarayda resmî işlerin yürütüldüğü yer olan mabeynle ilgili kararlar yer almamış olduğundan doğru cevap E seçeneğidir.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Tanzimat Fermanı (1839) ile, kanun gücünün üstünlüğü ilkesi kabul edilmiş ve yasalar karşısında padişahın yetkileri ilk kez kısıtlanmıştır. Ayrıca Müslümanlar ile gayrimüslimler arasında eşitliği sağlamak amaçlanmış ve bu doğrultuda askerlik vatandaşlık görevi haline getirilmiştir.

Tanzimat Fermanı, Osmanlılarda anayasacılığın başlangıcı olarak kabul edilir.

(Cevap B)

2. 1876 Kanunuesasi'ye göre hem başkentte hem de taşrada kurulacak belediyelerin üyeleri seçimle belirlenen meclisler tarafından idare edilmelidir. Kanunuesasi'de ayrıca belediyelerin kuruluş, görev ve meclis üyelerinin seçiminin kanunla kurulmasını öngörmüştür.

(Cevap C)

3. 1876 Vilayet Belediye Kanunu'na göre taşrada kurulacak her belediyenin belediye başkanı, belediye meclisi ve cemiyet-i belediyesi bulunmak zorundadır. Belediye meclisi üyeleri halk tarafından seçilir. Belediye başkanı da belediye meclisi üyeleri arasında hükümet tarafından atanır.

(Cevap D)

4. Yapılan ıslahat hareketlerinden halkı haberdar etmek amacıyla II. Mahmut Dönemi'nde ilk resmî gazete olan Takvim-i Vekayi çıkartılmaya başlanmıştır. Türkçe ve Fransızca, Takvim-i Vekayi'nin yayımlandığı dillerdir.

(Cevap C)

5. Arazi Kanunnamesi Sultan Abdülmecit (1839-1861) Dönemi'nde çıkarılmıştır. 1858 yılında Fransızlardan örnek alınmak suretiyle çıkartılan Arazi Kanunnamesi ile dirlik sistemi tümüyle kaldırılmış, toprak mülkiyeti yaygınlaştırılmıştır. Böylece devlete ait toprakların %70'i özelleştirilmiş ve kişilere ait topraklar devlet güvencesi altına alınmıştır.

(Cevap C)

6. İdadiler, bugünkü lise seviyesinde eğitim veren okullardı. İdadi, sözcük olarak hazırlama yeri anlamındadır. 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'yle açılması kararlaştırılan idadilerin ilki 1872'de İstanbul'da açıldı. Öğrenim süresi 3 yıl olan bu okullarda Türkçe, aritmetik, yabancı dil, geometri, tabiat bilgisi, astronomi, güzel konuşma, resim gibi dersler okutuluyordu. İdadilere, rüştiyeleri bitiren Müslüman ve Hristiyan ailelerin çocukları sınavla alınıyordu. İstanbul'da 1872'de ilk idadi açıldığında Osmanlı padişahı Abdülaziz'di.

(Cevap B)

7. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişme ve eşleştirmeler doğrudur. Fakat erkek öğretmen yetiştiren Darülmualimin 1848'de açılmıştır. Bu sırada ise padişah Abdülaziz değil, Abdülmecit'tir.

Abdülmecit: 1839-1861

Abdülaziz: 1861-1876

Darülmualimin'de öğretim süresi 3 yıl olup buraya sınavla öğrenci alınıyordu.

(Cevap E)

8. Sultan II. Mahmut Dönemi'nde yurt dışına çıkışlarda pasaport uygulaması başlatılmıştır. Bununla Osmanlı İmparatorluğu halkına vatandaşlık bilinci kazandırmaya çalışılmıştır.

(Cevap B)

9. Lira, 1843'te tedavüle girmiştir. 1843 yılında ise Osmanlı tahtında Abdülmecit bulunuyordu. Abdülmecit döneminde lira ilk defa tedavüle girdiği gibi, ilk kâğıt para olan kaime de basılmıştır.

(Cevap A)

10. Rusya'nın XVIII. yüzyıldaki politikalarından biri Baltık Denizi üzerinden sıcak denizlere inmekti. Bu hedefini gerçekleştirmek için 1709'da İsveç'te Poltava Savaşı'nı yapmış ve kazanmıştır.

Rusya'nın diğer bir hedefi de Boğazlar yoluyla sıcak denizlere inmekti. Bunun için Karadeniz'e inmesi gerekiyordu. Rusya, Karadeniz'e inmek için de Osmanlı ile mücadele etmiştir.

(Cevap E)

11. 1829'da Evkaf Nezareti kurularak vakıf gelirleri merkeze aktarılmıştır. Bugün ise vakıflar, başbakanlığa bağlıdır. Evkaf Nezareti'nin kurulduğu tarihte padişah II. Mahmut'tur.

(Cevap A)

12. Osmanlı Devleti'nin Avrupa merkezlerinde daimi ikamet elçileri bulunmuyordu. Devletin yabancı merkezlerde temsil edilmesi, Avrupalı ülkelerle ilişki kurmak ve güvenilir bilgiler almak için daimi elçiliklerin açılması gerekiyordu. Bu amaçla 1792'de Londra 1797'de Paris, Viyana ve Berlin'de daimi elçilikler kuruldu. Bu elçilikler pek çok aydının yetişmesine ve Avrupa'daki fikirlerin tanınmasına yardım etti. Bütün bu gelişmeler III. Selim döneminde olup A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

13. Tanzimat dönemi eğitim alanındaki yenileşmelerin nedeni olarak;

- Ülkede yeniliklere büyük gereksinim duyulması ve halkın eğitilmesinin "Devletin ve hükümetin önemli bir görevi" olarak görülmesi,
- Osmanlı yönetimi ve Türklere karşı düşmanca davranan Avrupa kamuoyunun desteğini kazanma düşüncesi,
- Avrupa devletlerinin baskıları sayılabilir. Bu dönemde devleti felakete gidişten kurtaracak yolun eğitimin geliştirilmesi olduğu anlaşılmış ve bu konuda çalışmalar yapılmıştır.

Fakat varlığını sürdüren medrese zihniyeti eğitimdeki yenileşmeyi kolay benimsememiş, ortaya çıkan zıtlık ve farklılıklar toplumda olumsuz sonuçlara sebep olmuştur.

(Cevap E)

14. Osmanlı'da bilinen ve sınıf bilinci taşıdığı söylenebilecek ilk işçi örgütü 1894'te gizlice kurulan Amele-i Osmanî Cemiyeti'dir. II. Abdülhamit rejimine karşı halkı ayaklanmaya davet eden bu örgüt, yarı sendikal ve yarı siyasal bir oluşumdur. Ameleperver Cemiyeti, Operaia Cemiyeti, Omonia Cemiyeti, Rum ve İtalyan sermaye sahipleri tarafından işçiler için yardımlaşma ve dayanışma derneği niteliğindedir. Yani bunlar işçi örgütü değil, işçiler yararına kurulmuş derneklerdir.

(Cevap D)

15. Kanunuesasi'ye göre yasama yetkisi Meclis-i Umumi adı verilen Osmanlı genel meclisine ("Heyet-i Ayan" ve "Heyet-i Mebusan"a) ait, yürütme yetkisi ise "Heyet-i Vükela"ya aittir. Ancak her iki kurum da faaliyetlerinde padişaha karşı sorumlu olduğundan en önemli kişi padişaktır.

(Cevap B)

16. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler XVIII. yüzyıl ıslahatlarının özellikleri arasında yer almaktadır. Fakat C seçeneğinde yer alan ifade XVIII. yüzyıl ıslahatlarının özellikleri arasında yer almaz. Sadece XVIII. yüzyıl ıslahatları değil, Osmanlı tarihinde yapılan tüm ıslahatlarda halk istekleri göz önünde bulundurulmamıştır.

(Cevap C)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Müsadere, ölen kişinin malına devlet tarafından el konulması geleneği olup özel mülkiyet anlayışını engelleyen bir uygulamadır. II. Mahmut, müsadere geleneğini kaldırarak özel mülkiyet hakkının tanınması yolunda ilk adımı atmış, bu girişim Tanzimat Fermanı ile tamamlanmıştır. 1839 yılında Tanzimat'ın ilanından sonra müsadere bütünüyle kaldırılmıştır.

Müsadere, Fatih Sultan Mehmet tarafından başlatılan bir uygulama olup amacı, padişahın mutlak otoritesini korumak ve güçlendirmektir.

(Cevap D)

2. Avrupa'daki liberalleşme fikirlerinin doğurduğu monarkların yetkilerini sınırlama düşüncesi Osmanlı'da Sened-i İttifak ile kendini göstermiştir. Kanun-i Esasi'ye gidişte adeta İngiltere'deki Magna Carta'nın rolünü oynayan bu belge uzun ömürlü olmamıştır.

(Cevap B)

3. 29 Ekim 1876 tarihli geçici talimatname ile yapılan seçimde 50.000 kişinin bir milletvekili seçimi sistemi uygulanamamış, yaş zorunluluğu 30'dan 25'e indirilmiştir. Daha önce 120 olarak belirlenen sayı Mısır ve Tunus'un durumu da dikkate alınarak 130'a çıkarılmış ve bunların 80'ni Müslüman, 50'sinin gayrimüslimlerden oluşması kararlaştırılmıştır.

(Cevap D)

4. Heyet-i Ayan (Ayan Meclisi) milletvekili sayısının üçte birini geçmemek üzere halkın güvenini kazanmış, devlet hizmetinde bulunmuş, kırk yaşın üstündeki kimselerden hayat boyu görev yapmak kaydıyla padişah tarafından atanırdı.

(Cevap A)

5. 1858 yılında arazi kanunnamesi çıkarılarak toprak sistemi yeni esaslara bağlandı. Buna göre topraklar mülk toprak, vakıf arazi, miri toprak, terk edilmiş arazi (arazi-i mefrube), hiçbir işe yaramayan arazi (mevat arazi) şeklinde bölümlere ayrılmıştır.

Arazi kanunnamesinden sonra topraktan alınan vergiler kaldırılmış, sadece ürün üzerinden % 10 vergi alınmıştır. 1867 yılında ise yabancılara toprak satışı serbest bırakılmıştır. Haraci arazi daha önceki dönemlerde gayrimüslimlerin işlediği arazi olup A seçeneği yanlıştır.

(Cevap A)

6. Jön Türklerin kurtuluş reçetesinde devlet idaresinde Âdem-i merkeziyet ve yetki genişliği ilkesine dayanarak vilayet meclislerinin yaygınlaştırılması vardır. Jön Türklerde kuvvetli devlet anlayışında yirminci yüzyılda devlet kurumlarına yön veren kavram hukuk devletidir. Bu devletin hem kendi işleyişini hem de halkla olan ilişkisini kuvvetlendirecektir. Bu bakış açısı sosyal darwinist prensipten beslenmelerinden kaynaklanmaktadır. Jön Türklerin ittifak - birlik şeklinde bir çıkarım ortaya koyması pozitifizmin ana unsuru "düzen" in benimsenmesidir.

Verilen seçeneklerden Cumhuriyetçilik Jön Türk düşüncesinde yer almamıştır.

(Cevap D)

7. I. Darülmuallimin-i Kebir → 1874
II. Darülmuallimat → 1870
III. Ana Muallime Mektebi → 1914
IV. Darülmuallimin-i Sıbyan → 1868
V. Darülmuallimin-i Rüşdi → 1848

Açılan kurumların kronolojik sıralaması V, IV, II, I, III olarak sıralanır.

(Cevap A)

8. Tanzimat döneminde rüştiyelerin kuruluşuna öncülük ederek Osmanlı'da Batı tarzı eğitim anlayışını yaygınlaştıran, daha sonra tepkilerin büyümemesi için Avrupa'ya gönderilen ve Maarif Nazırlığı yapmış olan isim Kemal Efendi olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

9. Çırağan Sarayı, Sultan Abdülaziz tarafından yaptırılmıştır. Çırağan Sarayı'nın inşası 1861'den 1865'e kadar sürdü.

(Cevap B)

10. II. Mahmut 1808–1839 yılları arasında tahtta bulunmuştur. Saltanatında Tuna Boyu'nu, Gelibolu ve Bolayır'ı, Anadolu'da ise İzmit gibi yakın yerleri gezerrek yurt içi gezi yapan ilk padişah olmuştur.

(Cevap C)

11. Mekteb-i Tıbbiye denilen Askerî Tıp Okulu II. Mahmut Dönemi'nde açılmıştır. Buradan askerî doktor, cerrah, eczacılar yetiştirmeye başlamıştır.

(Cevap B)

12. İngiltere'ye ticaret anlamında birçok ayrıcalık veren Balta Limanı Ticaret Antlaşması Osmanlı ekonomisinin dünya kapitalizmine açılmasında önemli bir rol oynamıştır.

(Cevap C)

13. Osmanlı Devleti'nde askerî ve ekonomik amaçlı ilk nüfus sayımı II. Mahmut Dönemi'nde yapılmıştır. Abdülmecit, 1839-1861 yılları arasında tahtta oturmuştur. Bu yıllar arasında 1853'te Kırım Savaşı başlamış ve Osmanlı Devleti bu olay sırasında ilk defa İngiltere'den borç almıştır. Bank-ı Osmanî 1856'da kurulmuştur. Bu bankanın kurulduğu tarihte Osmanlı padişahı Abdülaziz değil, Abdülmecit'tir.

- II. Mahmut: 1808–1839
- Abdülmecit: 1839–1861
- Abdülaziz: 1861–1876

(Cevap C)

14. Bugünkü Kara Harp Okulunun temeli sayılan Mektebi Harbiye, II. Mahmut Dönemi'nde 1834 yılında açılmıştır. Bu okulda modern yöntemlerle subay yetiştirmek amaçlanmıştır.

(Cevap E)

15. Osmanlı Devleti'nin en önemli güç kaynağı orduudur. Devlet ordu ile sınırları içinde yer alan topraklarda toplumsal düzeni sağlayabiliyordu. 18. yüzyılda devlet yönetimindeki ve ordu düzenindeki bozulmalar, ordunun, dolayısıyla devletin güç kaybına neden olmuş, bu durum da ülke içinde düzensizliğin yaygınlaşmasını ve toprak kaybını hızlandırmıştır. Osmanlı Devleti, bu çöküşü durdurmak için yeniden güçlü ve iyi eğitilmiş bir orduya sahip olmak gerekliliğinden hareketle orta ve yükseköğretim düzeyinde yeni askerî okulların açılmasını zorunlu görmüş ve eğitimde yenileşmeye gidilerek eğitimde ilk yenileşme hareketleri askerî okullarda başlamıştır.

(Cevap D)

16. Osmanlı'da 1876'dan sonra yeni yaşam alanları ve iş mekânları ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında oteller, apartmanlar, büro hanları, pasajlar, futbol kulüpleri, deniz hamamı (plaj), sinema, tiyatro ve opera sahneleri sayılabilir. Osmanlı'da ilk telgraf denemesi ise 1847'de Abdülmecit döneminde sarayda gerçekleştirilmiş ve Abdülmecit tarafından telgrafın mucidi Samuel Morse'ye madalya verilmiştir. B seçeneği daha önceki dönemlerde yaşanmıştır.

(Cevap B)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. 1839 ile 1876 arası döneme Tanzimat dönemi denir. Osmanlı bu süreçte kişi hak ve hürriyetleri, askeri, mali, eğitim, hukuk gibi pek çok alanda Batılılaşma çabalarına girmiştir. 1843 yılında yapılan bir düzenlemeyle askerlik yaşı 20, askerlik süresi 5 yıl olarak belirlenmiştir. 5 yılı doldurup terhis olanlar 7 yıllık süre ile redif askeri olarak yedek askerlikle yükümlü hale getirilmiştir. 1845 yılında ordu merkezlerinde birer askeri lise "idadi" açılmıştır. Yeniçeri Ocağı ise 1826 II. Mahmut döneminde kaldırılmış olup, E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

2. Meclis-i Maarif-i Umumiye 1846, Galatarasay Sultanisi 1868, Darulmuallimin 1848, İlk Kız Rüştiyesi 1858 yılında açılmıştır. Tanzimat döneminin 1839 – 1876 arası olduğu düşünüldüğünde yukarıda yer alan eğitim kurumları Tanzimat döneminde açılmıştır. Ancak ilköğretimin zorunlu hale gelmesi II. Mahmut döneminde olup Tanzimat döneminde ülke çapında yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

(Cevap B)

- 3.
- Darülmuallimat (1869)
 - Nizamiye Mahkemeleri (1868)
 - Meclis-i Ahkâm-ı Adliye (1854)
 - Askerlik süresinin 5 yıl olması (1840)

Verilenlerin tamamı Tanzimat döneminde olup Mebusan Meclisi'nin açılması I. Meşrutiyet dönemi gelişmelerindedir. 1838'de kurulan Meclis-i Vaka-i Ahkâm-ı Adliye yasama, yargı gibi görevleri üstlenmiştir. 1854 yılında yapılan düzenlemeyle yargı işlerine bakmak üzere Meclis-i Ahkâm-ı Adliye, yasama işleri için Meclis-i Âli Tanzimat (Meclis-i Tanzimat) kurulmuştur.

(Cevap E)

4. 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde iktidarın kamuoyunu kontrol ve yönlendirmede kullandığı en etkili araçlardan biri basındı. 1831'de çıkarılan Takvim-i Vekayi'nin amacı yerli ve yabancı kamuoyunu bilgilendirmektir.

Zamanla Ceride-i Havadis, Tercüman-ı Ahval, Tasvir-i Efkâr, Muharrir, İbret gibi özel gazetelerin yayın hayatına girmesiyle 1860'lardan itibaren basın önceki dönemin aksine kamuoyunun sesi ve muhalif kesimlerin iktidara karşı en önemli aracı haline gelmiştir. Bunlar da özel teşebbüsün basın hayatına girmesiyle oluşan gelişmelerdir.

(Cevap E)

5. Tanzimat'tan sonra Osmanlı hukukunun kaynakları arasına Batı hukuku da girmiştir. Şer'i ve örfi hukuk batı hukuku ile sentezlenerek kanunlaştırma çalışmaları başlamıştır.

- 1837'de Meclis-i Ahkâm-ı Adliye
- 1854'te Meclis-i Vala-i Ahkâm-ı Adliye
- 1867'de Divan-ı Ahkâm-ı Adliye ve Şura-i Devlet
- 1863'te Divan-ı Muhasebat (Sayıştay)
- 1868'te Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye (Mecelle)

gibi çalışmalar yapılmıştır.

Evkaf Vekâleti vakıflarla ilgilidir. Hukuk alanında değildir.

(Cevap C)

6. Osmanlı Devleti, Fransa örneğini alarak 1864 Vilayet Nizamnamesini hazırlamıştır. 1864 Vilayet Nizamnamesine göre vilayet, sancak, kaza ve köy olarak ayrılan idari yapıya 1871 Nizamnamesiyle Memurun-i İcraiyye, Meclis-i İdare, belediyeler ile nahiyeler eklenmiştir. Nahiyeler yeni eklendiği için D seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

7. Kamuoyu, bir konuda kamunun yani halkın genel düşünce, tavır ve yaklaşımıdır. 1789 Fransız İhtilali sırasında yaşanan olaylar ve ardından yayılan siyasi fikirler, zamanla bireyi ve bunların ortak talepler etrafında bir araya gelmesiyle oluşan bilinçli kitleyi, siyasi açıdan belirleyici bir güç haline getirmiş, böylece kamuoyu önemli hale gelmiştir.

(Cevap C)

8. Osmanlı'da ilk demiryolu imtiyazı 1856'da İngiltere'ye İzmir – Aydın hattı için verilmiştir. Osmanlı'nın son döneminde başlıca demiryolları;

- Anadolu demiryolu (İstanbul, İzmit, Eskişehir, Ankara)
- Bağdat hattı (Eskişehir, Afyon, Konya, Adana, Halep)
- Mersin, Tarsus, Adana
- İzmir, Bandırma
- Bandırma, Bursa
- İzmir, Aydın, Afyon

şeklindeydi.

(Cevap A)

9. 1839'daki Tanzimat Fermanı'nı hazırlayan ve okuyan kişi dönemin hariciye nazırı Mustafa Reşit Paşa'dır. Mustafa Reşit Paşa, Tanzimat Fermanı'nı Gülhane Parkı'nda okumuştur. Bundan dolayı Tanzimat Fermanı'na Gülhane Hatt-ı Hümayun'u da denilmiştir.

(Cevap B)

10. II. Abdülhamit'in 23 Temmuz 1908'de Anayasayı yeniden yürürlüğe koymasıyla başlayan II. Meşrutiyet dönemi İttihat ve Terakki mensubu genç subayların devlete ve orduya hâkim olma planı çerçevesinde askeri düzenlemeleri de beraberinde getirdi. Bu çerçevede Erkan-ı Harbiye Mektebi kuruldu. Piyade Atış Okulu, Topçu Atış Okulu, Astsubay Okulu, Yedek Subay Okulu, Sağlık ve Veteriner Okulları, Ulaştırma ve Demiryolu Okulları gibi yeni askeri kurumlar oluşturuldu. Mühendishane-i Berr-i Hümayun III. Selim döneminde oluşturulmuştur. II. Meşrutiyet dönemi ise 1908–1918 yılları arası dönemi kapsamakta olup A seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap A)

11. Kanunuesasi'ye göre parlamento padişah tarafından atanan Ayan Meclisi ve halk tarafından seçilen Mebusan Meclisi olmak üzere iki meclisten oluşur. Mecliste 120 milletvekilinin bulunması kararlaştırıldı. Daha sonra 130 olan bu sayısının 80'i Müslüman 50'si gayrimüslimdir.

(Cevap B)

12. Tanzimat dönemi 1839 ile 1876 arası dönemi kapsamaktadır. İlk erkek rüştiyesi 1846'da, ilk kız rüştiyesi 1859'da açıldı. Ortaöğretimin ikinci kademesi seviyesindeki ilk idadi 1874'te İstanbul'da açıldı. İlk sultanı olarak Galatasaray'da açılan Mektebi Sultani'nin tarihi 1868'dir. 1860 yılında Mithat Paşa tarafından kimsesiz, yetim, öksüz çocukları meslek sahibi yapmak amacıyla islahhaneler açıldı. İlk ticaret mektebi ise II. Abdülhamit döneminde 1883'te açılmış olup D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

13. Kırım Savaşı'ndan sonra (XIX yy) devletin bütün harcamalarının kontrolünü yapan bugünkü Sayıştay'ın gördüğü işi gören Divan-ı Muhasebat kurulmuştur.

(Cevap E)

14. 1846'da kurulan Meclis-i Maarif-i Muvakkat; eğitimin ilk, orta ve yüksek aşamalarda düzenlenmesini, ilköğretimi sağlayan sıbyan okullarının geliştirilmesini, devlete memur yetiştirmek amacıyla açılmış rüşdiyelerin yaygınlaştırılmasını, bütün okulların kitaplarını yazdırmak üzere bir kurul oluşturulmasını ve sürekli biçimde eğitim sorunları üzerinde çalışacak bir eğitim meclisinin kurulmasını kararlaştırdı. Bu meclisin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığının başlangıcı olan Mekatib-i Umumiye Nezareti kuruldu.

(Cevap A)

15. Usul-i cedid, yani yeni yöntemler uygulaması 1840'lar da öğretim ilke ve yöntemleri, öğretim araç ve gereçleri gibi alanlarda köklü yenilikler getirmiştir. Bu geleneksel ve modern eğitim konusunda mücadele alanı olmuştur. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler usul-i cedid çerçevesinde yapılmış olup usul-i cedid'in Osmanlılık fikri ile ilgisi yoktur. Usul-i cedid Batıcılık ideolojisi ile ilgili bir durum olup B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

16. İnas Rüşdiyesi ve İnas Darülfünunu kızlar için açılmış okullardır. 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile rüşdiye, idadi ve sultanilerde karma eğitim yapılması öngörülmüştür. Ayrıca bu nizamnameye göre sıbyan mekteplerine devam mecburiyeti erkekler için 6-10, kızlar için 7-11 yaşları olarak belirlenmiştir. Geçici İlköğretim Kanunu 1913'te yayımlanmış ve ilköğretimi zorunlu hale getirmiş, iptidailerle rüşdiyeleri birleştirmiş, ilköğretimde okutulacak dersleri belirlemiştir. Kanun-i Esasi'de temel eğitim zorunlu hale getirilerek kızların da eğitim almaları sağlanmıştır. Buna göre Geçici İlköğretim Kanunu'nun kızların eğitimi için ayrı bir katkısı yoktur.

(Cevap D)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Osmanlı Devleti'nde bir dizi felaketin yaşandığı 1878 yılında, Matbuat Dairesi, II. Abdülhamid'e yabancı basının takibi konusunu hatırlattı. Buna göre; devletin ve padişahın dışarıdaki imajının takibi ve gerekiyorsa bu konuda müdahil olunması isteniyordu. O sırada savaşın getirdiği ağır yükümlülükler ve öncelikler karşısında Matbuat Dairesi'nin yeniden organize edilmesine imkan bulunamadı. Tunus'un Fransızlar; Mısır'ın İngilizler tarafından işgali üzerine; işgalciler konumlarını meşrulaştırmak için II. Abdülhamid aleyhine yoğun propaganda başlattılar. İngiliz ve Fransız basını başta olmak üzere dış basında II. Abdülhamid ve Osmanlı Devleti aleyhinde yapılan yayınlar ve çizilen karikatürler hayli arttı. Osmanlı Hariciye Nezareti, 1882 yılı sonlarında sultanın dikkatini konuya bir kere daha çekerek yeni düzenlemelerin yapılmasını istedi. Nitekim 1883 yılı başlarında dış basını takip edecek, devletin ve padişahın imajını zedeleyici yayınları tekzip edecek olan Matbuatı Ecnebiye Müdürlüğü kuruldu. Bu tarihte Padişah II. Abdülhamid idi. (1876-1909)

(Cevap D)

2. • Mekteb-i Ulum-u Edebiye (1834)
• Mekteb-i Maarif-i Adliye (1834)
• Mekteb-i Ulum-u Harbiye (1834)
• Tıbbiye (1827)
• Mühendishane-i Bahr-i Hümayun (1773)

II. Mahmut Dönemi 1808 – 1839 arası dönem olup Mühendishane-i Bahr-i Hümayun III. Mustafa döneminde açılmıştır.

(Cevap C)

3. II. Mahmut Dönemi'nde hazırlanıp Abdülmecit döneminde ilan edilen Tanzimat Fermanı ya da Gülhane Parkı'nda okunmasından dolayı Gülhane Hatt-ı Hümayunu 3 Kasım 1839 tarihi ile Osmanlı'da yeni bir devrin başlangıcını temsil etmektedir. Tanzimat'ın ilanı ile Osmanlı artık bütün tebaasına "vatandaş" statüsü tanımakla herkesi can, mal, namus noktasında devletin koruması altına almaktadır.

(Cevap B)

4. Tanzimat'tan itibaren yaptığı reformların çoğunda Fransa'yı model alan ve 1869'da yürürlüğe giren Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile, eğitim sistemini bu ülkeninkine göre yapılan Osmanlı geleneksel olanla modern bir arada tutan yöntem uygulanmıştır. Bu nizamname çerçevesinde Darümuallimin-i Kebir'in (Büyük öğretmen okulu) açılması gündeme gelmiş, karma eğitim hükmüne bağlanmıştır. Gayrimüslimlere de aynı oranda eğitim imkânı tanıdığı için Osmanlıcılığın etkisindedir. Ancak Darülfünun'un ilk kez açılmasının gündeme gelmesi 1853'te olup B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

5. 19. yüzyıl Osmanlı taşra yönetiminde büyük değişikliklerin yaşandığı bir dönemdir. "Ayanlar Çağı" olarak nitelenen 18. yüzyılda devletin taşradaki otoritesi hayli zayıflamıştı. Tanzimat döneminde de daha önce başlatılan reformlar devam ettiği gibi reform süreci her alana yaygınlaştırıldı. Tanzimat dönemi reformlarının temel amacı bozulan merkezi otoriteyi kurmak ve merkez ile taşra arasındaki bağları yeniden güçlendirmektir.

(Cevap A)

6. Kanunuesasi'ye göre meclis Heyet-i Ayan ve Heyet-i Mebusan olarak iki kısımdan oluşacak, seçimler 4 yılda bir yapılacak, 50.000 Osmanlı vatandaşı bir mebus seçebilecektir.

(Cevap C)

7. Kanunuesasi'de hangi din ve mezhepten olursa olsun bütün vatandaşlar "Osmanlı" olarak nitelendirilmiştir. Osmanlı vatandaşlarının tamamının kişi hak ve hürriyetlerine sahip olduğu belirtilerek din ile ilgili olarak da "Devlet-i Osmaniye'nin dini İslam'dır." hükmü ile devlete resmî bir din zafede edilmiştir. Ayrıca "devletin lisan-ı resmisi Türkçedir." denilerek tarihte ilk defa bir hukuki belgede Türkçe resmî dil olarak koruma altına alınmıştır. A seçeneği sorunun cevabıdır.

(Cevap A)

8. Meclis-i Ahkâm-ı Adliye yasama, yürütme ve yargının birbirinden kesin hatlarıyla ayrılması amacıyla 5 Mart 1868'de Şura-yı Devlet ve Divan-ı Ahkâm-ı Adliye adlarıyla ikiye bölündü. 1891'de kurulan Bâb-ı Âli İstatistik Encümeni kurumu Şûra-yı Devlet'e bağlı görev yapmıştır.

(Cevap E)

9. Osmanlı'da ilk elektrik enerji istasyonu 1902'de Tarsus (Mersin)'ta kurulmuştur. Cumhuriyet döneminde ilk elektrik santrali 1948'de Etibank tarafından kurulmuştur.

(Cevap A)

10. Balkan devletlerinin kuruluş ve yükselişlerinde öğretmenlerin oynadıkları rol göz önüne alınarak öğretmenlere kurtarıcı gözüyle bakılması, eğitimde niceleşimin yerine niteliğin artırılması fikrinin ön plana çıkması eğitime yaptığı katkılardan dolayı Türk Fröbel'i olarak adlandırılan Satı Bey'in çalışmalarının ürünüdür.

(Cevap C)

11. • İnas Darülfünunu kadınların eğitim görmesi için 1914'te açılmıştır.
• Osmanlıdaki ilk demiryolu 1854 yılında Mısır'da Kahire-İskenderiye arasında; Anadolu'da İzmir-Aydın arasında yapılmıştır.
• Bank-ı Dersaadet 1847 yılında Galata bankerlerince kurulan ilk Osmanlı bankasıdır.
• İlk dış borç 1854 yılında İngiltere'den alınmıştır.
B seçeneği V. Mehmet dönemi, diğerleri Abdülmecit dönemi olup B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

12. 1808–1839 yılları arasında Osmanlı tahtında bulunan II. Mahmut, Osmanlı padişahları arasında en köklü ıslahatları gerçekleştiren padişahtır. II. Mahmut öncelikle bozulan devlet otoritesini yeniden kurmak için çalışmıştır. Devletin her tarafındaki gelişmeleri kolayca takip edebilmek için posta teşkilatının kurulması ve taşranın en uç noktalarına kadar devlet otoritesinin uzanabilmesini sağlayan muhtarlıkların kurulması bu çalışmalardan birkaçıdır. İlköğretimin zorunlu hale gelmesi okuma - yazma oranını yükseltmek ve toplumun kültürel yönden gelişmesini sağlamak içindir.

(Cevap E)

13. Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan Kanunuesasi, 1876 yılında yürürlüğe girmiştir. İlan edilen Kanunuesasi'yle birlikte Osmanlı Devleti'nde halk ilk kez yönetime katılmıştır. Buna karşın Kanunuesasi demokratik olmayan birçok ilkeyi bünyesinde barındırıyordu. Bunların başında da "meclisi açma kapama yetkisinin padişaha ait olması" hükmü bulunuyordu. Bu madde, monarşik anlayışın devam ettiğinin ve meşrutî sistemin kesintiye uğrayabileceğinin göstergesidir. Nitekim Rusya'yla yapılan 93 Harbi'ndeki (1877 - 1878 Osmanlı - Rus Harbi) yenilgiyi bahane eden Padişah II. Abdülhamit bu yetkiye dayanarak meclisi süresiz kapatmıştır.

(Cevap B)

14. İlköğretimin zorunlu hale getirilmesi devlet yönetiminde değil, eğitim ve kültür alanında yapılan yenilikler arasındadır.

(Cevap E)

15. Osmanlı dönemi basın hayatı ile ilgili eşleştirmeler;
- Şinasi – Tasvir-i Efkâr
 - Churchill – Ceride-i Havadis
 - Ali Suvai – Muhbir
 - Namık Kemal – Tasvir-i Efkâr (Şinasi - Namık Kemal'e devretmiştir.)
 - Agah Efendi – Tercüman-ı Ahval
- şeklinde olacaktır. Tercüman-ı Hakikat Gazetesi II. Abdülhamit döneminde Ahmet Mithat Efendi tarafından kurulmuştur.

(Cevap D)

16. Takvim-i Vekayi 1831 yılında II. Mahmut döneminde yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin çıkarılmasında iç ve dış kamuoyunu bilgilendirme, Mısır'da çıkan Veka-i Mısıriyye'nin bir propaganda aracına dönüşmesi, uluslararası Osmanlı aleyhine yazılar yayınlanması, hükümetin sesini duyurmak istemesi, reform faaliyetlerinin duyurulmak istemesi, merkeziyetçi politikaların yayılmak istemesi gibi nedenler etkili olmuştur. Takvim-i Vekayi 1922 yılına kadar yayını sürdürmüştür. Gazetenin çıkmasında İngiliz ya da Fransız baskısı yoktur.

(Cevap E)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Cülus bahşişinin kaldırılması ve Nizam-ı Cedid Ordusu XVIII. yüzyıla ait gelişmelerdir. Fakat Eşkinci Ocağı'nın kurulması 19. yüzyıla ait olup II. Mahmut Dönemi'nde kurulmuştur. Yeniçeriler arasından seçilen ve eğitimin zorunlu olduğu Eşkinci Ocağı'na, yeniçeriler itiraz etmiştir. Bu itiraz üzerine 1826'da Yeniçeri Ocağı kaldırılmıştır.

(Cevap C)

2. Toplumun kaygılarını bizzat görebilmek gerektiğini düşünen II. Mahmut 1829-1837 yılları arasında beş yurt gezisi yapmıştır. Doğu Trakya ve Ege'deki bazı şehirleri kapsayan geziler İngiltere'den alınan ilk buharlı gemi olan "Sütrat" ile yapılmıştır. Bu gezilerde halka yeni dönemin simgelerinden olan mızık (askeri bando) dinletilmiş, fes, sırmalı pantolon ve süslü bir pelerin içerisinde padişah yeniliği şahsında modellenmiştir. Bu şekilde yurt gezileri başlatan padişah II. Mahmud olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

3. Askerî Baytar Mektebi, Osmanlı ordusunun süvari sınıfı için ihtiyaç duyulan veterinerlerin yetiştirilmesi amacıyla II. Mahmut tarafından 1839 yılında açıldı. 1933'te Ankara'ya taşınan bu okul, bugünkü Ankara Üniversitesi'ne bağlı Veterinerlik Fakültesinin temelini oluşturdu.

(Cevap C)

4. Günümüzde Beyoğlu olarak anılan ilçe geçmişte Galata ve Pera bölgesini de kapsayan önemli kent merkezlerinden biriydi. Levanten nüfusun yanında gayrimüslim tüccarların ikamet yeri olan Beyoğlu 19. yüzyılda ticaret ve finans merkezi haline geldi. Osmanlı toplumsal hayatının yenilenmesiyle ilgili pek çok yenilik bu bölgede ortaya çıktı. 1858'de "Altıncı Daire Belediye" ismiyle ilk modern belediye teşkilatı burada kurulmuştur.

(Cevap E)

5. Matbaa, Johannes Gutenberg tarafından 1450'li yıllarda icadından elli yıl sonra Osmanlı topraklarına gelmiştir. Osmanlı sınırları içinde ilk matbaa İspanya'dan sürülen Yahudi mülteciler tarafından kullanılmıştır. İlk Türk matbaası ise 1727'de İbrahim Müteferrika tarafından getirilmiştir. Bu matbaada ilk olarak 1729'da asıl adı "Sıhhatül Cevheri" olan Vankulu Lugatı basılarak yayın hayatı başlamıştır. Matbaanın Osmanlı'ya geç gelmesinin nedenleri arasında basma kitaba ilginin az olması, dini ve muhafazakar endişeler, müstensih ve tezhipçilerin işsiz kalma endişesi, okur-yazar oranının düşüklüğü, arz-talep dengesi, estetik kaygı gibi nedenlerdir. Ancak basım maliyetinin yüksek olması gibi bir durum olmayıp matbaada basılan kitabın maliyeti daha düşüktür.

(Cevap C)

6. Osmanlı Hükûmeti, 4 Ağustos 1871 tarihinde yayınlanan bir irade ile Haydarpaşa-İzmit Demir Yolu'nun inşasına başladı ve hat Osmanlı Devleti'nin inşa ettiği ilk demir yolu hattı oldu. Bu hat 1880'den sonra İngilizlere kiralandı.

(Cevap B)

7. XVII. yüzyıldan itibaren tımar sisteminde yaşanan bozulma köyden kente göçü hızlandırmıştır. Bu durum ise özellikle İstanbul'da hızlı bir nüfus artışına sebep olmuştur. II. Mahmut İstanbul'daki bu hızlı nüfus artışını önlemek için İstanbul'a giriş çıkışları kontrol altına alma yoluna gitmiştir. Bu amaçla, kişilerin İstanbul'a gelmek için yerel yöneticiden "Mürur Tezkeresi" adında bir çeşit izin belgesi almasını zorunlu kılınmıştır.

(Cevap D)

8. Haydarpaşa ve Sirkeci garları, İstanbul Arkeoloji Müzesi kültür, sanat ve mimari gibi konulara önem veren bir padişah olan II. Abdülhamit döneminde yapılmıştır. Özellikle yabancı mimarların faaliyetlerinin göze çarptığı bu dönemdeki diğer bazı önemli eserler şöyledir: Eski Şark Eserleri Müzesi, Yüksek Ticaret Merkezî, Haydarpaşa Tıbbiye Mektebi, Maçka Pa-las, Kütahya Ulu Cami, İstanbul Yıldız Hamidiye Cami, Cihangir Cami.

(Cevap C)

9. II. Mahmut Dönemi'nde ilköğretim kız ve erkekler için zorunlu hâle getirildi. Böylece eğitimde büyük bir reform yapılarak okuryazar oranının artması ve kültür düzeyinin yükselmesi amaçlandı.

(Cevap D)

10. II. Mahmut Dönemi'nde müsadere sistemi kaldırıldı. Böylece devletin toprak üzerindeki hakları kısıtlanarak özel mülkiyetin yaygınlaşması hızlandı.

(Cevap D)

11. Yeniçeri Ocağı, I. Murat zamanında 1363 yılında kurulmuştur. Yeniçeriler devletin kuruluş ve yükselme dönemlerinde etkili bir askerî güç olmuştur. Fakat duraklama, gerileme ve dağılma dönemlerinde hep siyasete karışmışlar, padişah ve devlet adamları üzerinde etkili olmaya çalışmışlardır. Yapılacak islahatlara tepki göstermeleri sonucu 1826'da yani II. Mahmut'un tahtta bulunduğu sırada ise Yeniçeri Ocağı kaldırılmıştır.

(Cevap C)

12. Avrupa'nın ilk düzenli ordusu sayılabilecek olan yeniçeriler 15. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar etkinken 17. yüzyıldan itibaren Avrupa ordularına karşı üstünlük sağlamakta zorlanmaya başladılar.

Geçim sıkıntısı çeken yeniçeriler sivil hayatta bazı gelir kapıları edindiği gibi askerlikle ilgisi olmayan pek çok kişi de aylık almak için ocağa yazıldı. Yeniçerilerin padişaha baş kaldırdığı devlet işlerine karıştığı ve darbelerle istedikleri padişah veya devlet adamını göreve getirdikleri vaki idi. Yunan isyanında Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın kurduğu yeni düzenli birlikler başarılı olurken yeniçerilerin etkisiz kalması bütün zaafalarını ortaya çıkarmıştır. Daha merkezîyetçi politika izlemek isteyen II. Mahmut ocağın mali yükünden de kurtulmak amacıyla Yeniçeri Ocağının kaldırılmasını düşünmekteydi. Yeniçerilerin yeni talimi "gavur talimi" diye yapmak istememeleri de bunda etkiliydi. 17 Haziran 1826'da Yeniçeri Ocağı resmen kaldırıldı. Bu olay devrin resmi tarih yazıcıları tarafından "Vaka-i Hayriye" olarak nitelendirilmiştir.

Yeniçerilerin askeri silahları kullanmalarında sıkıntı olmayıp, bundaki başarısızlıkları ve disiplinsizlikleri kaldırılmalarında etkili olmuştur.

(Cevap C)

13. Mecelle, 1868-1878 yılları arasında Ahmet Cevdet Paşa başkanlığındaki bir komisyon tarafından hazırlanmıştır. İslami kuralları içeren bir medeni kanundur. Osmanlı İmparatorluğu'nun son yarım yüzyılında şer'î mahkemelerde hukuki dayanak olarak kullanılmıştır. Mecelle'nin konuları kira, kefalet, havale, rehin, ortaklık çeşitleri, borcu kabul etme, kanıt ve delil, yargı, vekâlet, boşanma, velayet gibi konulara değinmiştir. Mecelle, Türk Medeni Kanunu'na ek olarak çıkarılan Tatbikat Kanunu'yla 4 Ekim 1926'da yürürlükten kaldırılmıştır.

(Cevap D)

14. Osmanlı Devleti'nde Avrupa örneğine göre kurulan ilk yerli anonim şirket Şirket-i Hayriye'dir. 1850 yılında satışa sunulan hisse senetlerinin en önemli müşterileri Sultan Abdülmecid ve annesi Bezmiâlem Valide Sultan'dı. Boğaziçi'nde oturanların gidiş-gelişlerini kolaylaştırmak amacıyla kurulan şirket farklı isimler adı altında varlığını günümüze kadar sürdürmüştür.

(Cevap A)

15. Yeni Osmanlılar Hareketi 1865'te İstanbul'da ortaya çıkmıştır. Bu hareketin birçok üyesi Batı Avrupa'ya kaçarak muhalefetlerini devam ettirmiş, meşrutiyet ve anayasa istemiştir. Şinasi, Namık Kemal, Ali Suavi ve Ziya Paşa Yeni Osmanlılar Hareketi'nin öncüleri arasında yer almıştır. Fakat Mustafa Reşit Paşa 1839'da Tanzimat Fermanı'nı okuyan hariciye nazırdır. Bu hareketin öncüleri arasında yer almaz.

(Cevap E)

16. Sultan Abdülaziz dönemi Osmanlı ordu ve donanmasının dış alımlarla donatılmasının en ileri noktasını teşkil eder. Bu dönemde maliyenin durumu iyi olmasına rağmen eldeki yivsiz boru namlulu (kaval), çakmaklı (filinta) tüfeklerin yivli (Şeşhaneli) tüfeklerle değiştirilmesi yoluna gidilmiştir. Benzer durum toplar için de geçerli olup kaval olarak adlandırılan uzun namlulu toplar yerine çelik yivli namluya sahip "şeşhane" toplarına geçilmiştir.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Posta Nezareti 1840 yılında kurumuştur. Bu sırada Osmanlı padişahı Abdülmecit (1839-1861)'tir.

(Cevap C)

2. 1881'de Osman Hamdi Bey tarafından bugünkü Güzel Sanatlar Akademisinin temelini oluşturacak olan Sanayi-i Nefise Mektebi açıldı. 1881 yılında Osmanlı padişahı II. Abdülhamit'tir.

(Cevap D)

3. Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye veya kısaca Mecelle, 1868-1878 yılları arasında Ahmet Cevdet Paşa başkanlığındaki bir komisyon tarafından derlenen İslami özel hukuk (medeni hukuk) kuralları kitabıdır.

(Cevap E)

4. 1859'da sıbyan mekteplerinin üstünde kız öğrencilerin devam ettikleri bir müessese yoktu. 1859 yılında kız rüştiyelerinin açılmasına karar verilmiş, ilk olarak da Sultanahmet'e kız rüştiyesi açılmıştır. Tanzimat Dönemi'nin de 1839-1876 yılları arasını kapsadığı düşünülürse kız rüştiyeleri Tanzimat Dönemi gelişmesidir.

(Cevap B)

5. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler II. Mahmut Dönemi'ne aittir. İlk özel gazete olan Tercüman-ı Ahval'in çıkarılması ise 1860'ta gerçekleşmiştir. Bu tarihte Osmanlı padişahı ise Abdülmecit'tir.

(Cevap D)

6. Osmanlı Devleti 1862'de Rumlara, 1863'te Ermenilere ve 1865'te Yahudilere nizamname vermiştir. Nizamnameler adeta bir anayasa hükmündedir. Böylece üç cemaat de dini işlerini görecektir. Meclislerin yanında, eğitim, hastahane ve diğer idari işlerle uğraşan ikinci bir meclise sahip olmuşlardır. Yapılan bu düzenlemeler de cemaatler içi çatışmaları azaltmamıştır. Tebaa arasında oluşturulan entegrasyon tam tersi bir sonuca dönüşmüş, cemaatler sorunu daha da artmıştır.

(Cevap A)

7. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler II. Mahmut Dönemi'nde meydana gelmiştir. Kaptanideryalığın kaldırılarak Bahriye Nezaretinin kurulması 1867 yılında gerçekleşti. Bu tarihte Osmanlı padişahı Abdülaziz'dir.

(Cevap A)

8. Boğaziçinde yolcu ve yük taşımak amacıyla kurulmuş ilk anonim ortaklık şirketi, Sultan Abdülmecid döneminde 1850 yılında kurulan Şirket-i Hayriye'dir. Şirket, Cumhuriyet döneminde 1944'te devletleştirilmiş, 1945'te çıkarılan bir yasayla da Türkiye Denizcilik İşletmeleri adını almıştır.

(Cevap B)

9. Erkek Rüştîyelerinin yanında Kız Rüştîyelerinin de artması bayan öğretmene olan ihtiyacı artırdı. Dolayısıyla Kız Rüştîyelerin bayan öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla 1870'te Darül Muallimat açıldı. Bu okul, 1861-1876 yıllarında tahtta oturan Osmanlı padişahı Abdülaziz zamanında açılmıştır.

(Cevap D)

10. Bankacılık alanında ilk millî adımı Mithat Paşa, Niş Valiliği sırasında köylüye kredi sağlamak amacıyla kurduğu memleket sandıkları ile attı. Mithat Paşa İstanbul'a döndüğünde burada İstanbul Emniyet Sandığı'nı kurdu (1868). Ardından bu uygulama bütün vilayetlere yayıldı. Daha sonra 1883'te kurulan Menafi Sandıkları geliştirilerek 1888'de Ziraat Bankası adını aldı. Bu tarihte Osmanlı tahtında II. Abdülhamit bulunuyordu.

(Cevap B)

11. II. Abdülhamit dönemi yaygın eğitim – öğretim seferberliğinin yapıldığı bir dönemdir. Bu dönemde;

- Kanuni olarak ilköğretim mecburiyeti
- İdari olarak merkez ve taşrada ilköğretim teşkilatının kurulması
- İptidai okulların açılması ve çoğaltılması
- Müslüman halkın kalabalık olduğu yerlerde okulların açılması
- Halka maarif alanında yardım yapılması
- Taşrada Darümuallimlerin açılması

faaliyetleri vardır. Bu çerçevede A, C, D, E seçenekleri II. Abdülhamit dönemi eğitim politikaları için doğrudur. Tarih, coğrafya dersleri zaten medreselerde önceden beri okutulmaktadır.

(Cevap B)

12. 3 Kasım 1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı'nda iltizam sisteminin zarara uğrattığı ve herkesten gelire göre vergi alınacağı konuları yer almaktaydı. 1840 yılında iltizam sistemi kaldırıldı ve halkın gelir düzeyini tespit ve vergilerini tahsil etmekle görevli olan "muhassıl-ı emval" adlı görevliler taşraya gönderildi.

(Cevap E)

13. III. Ahmet, 1703–1730 yılları arasında tahtta oturmuştur. III. Ahmet'in tahtta oturduğu dönemin bir kısmı Lale Devri olarak adlandırılır. III. Ahmet döneminin en önemli divan şairlerinden birisi Nedim'dir. Nedim, III. Ahmet tarafından himaye görmüş bir şairdir.

(Cevap E)

14. 1851 yılında Hindistan yolunu kısaltmak amacıyla İskenderiye - Kahire üzerinden Kızıldeniz'e varacak bir demiryolu yapımı planlanır. İngiltere ile Osmanlı arasında diplomatik krize neden olan bu proje padişah fermanıyla imtiyaz verilmesi üzerine İskenderiye - Kahire arası 1856'da tamamlanır. Osmanlı devletinde inşa edilen ilk demiryolu hattı bu olup Süveyş Kanalının açılmasıyla işlevini yitirmiştir.

(Cevap C)

15. Bank-ı Dersaadet'in başarısızlığının ardından 1853'te yerli bankerle anlaşarak oluşturulan Bank-ı Osmanî'den devletin beklentisi iki sene içerisinde mağşuş sikkeyi ortadan kaldırıp yerine uygun yerdeki altın ve gümüş paraları piyasaya sürmesi, para kurunu sabitlemesi, devletten yardım olmaksızın on beş sene içerisinde kağıt parayı ortadan kaldırmasıydı. Planlanan bu proje Kırım Savaşı ve tarafların yükümlülüklerini yerine getirememeleri yüzünden gerçekleşmemiştir. Soruda verilen özelliği taşıyan banka Bank-ı Osmanî'nin devamı olan Bank-ı Osmanî Şahane'dir.

(Cevap E)

16. Osmanlı idari teşkilatı başkent ve taşra olmak üzere iki temel birimden oluşmaktaydı. Sınırların genişlemesi üzerine ülke yönetimini daha kolay hale getirmek için eyaletler sancaklara; sancaklar kazalara; kazalar ise nahiyelere ayrılmıştı. Buna göre idari yapının büyükten küçüğe doğru sıralaması "Eyalet-sancak-kaza" şeklinde olmalıdır.

(Cevap A)

OSMANLI DEVLETİ DAĞILMA DÖNEMİ

1. Reformların başarıya ulaşması, bunu uygulayacak insanların yetiştirilmesi için eğitim önemliydi ve eğitimin hükümet üyesi bir nezaretle temsili 1857'de Maarif-i Umumiye Nezareti kurularak nazırlığına da Abdurrahman Sami Paşa'nın getirilmesiyle sağlanmıştır. Bahriye, Harbiye ve Tıbbiye dışındaki bütün okullar nezarete bağlanmıştır. Eğitim bir yanda Şeyhülislamıya bağlı Mekteb-i Umumiye Nezareti, diğer yanda laik ve daha geniş kapsamlı bir katılımla mektepleri gözeten Maarif-i Umumiye Nezareti olmak üzere iki başlı görünüm kazanmıştır.

(Cevap B)

2. Avrupa ile ilişkilerin yoğunlaştığı dönemde dış ilişkileri yürütmekle görevli kurum Reisülküttaplık idi. 1793 yılına kadar Avrupa başkentlerinde daimi elçisi olmayan Osmanlı için yabancı dil bilen, çağdaş diplomasi kurallarını bilen uzman memur ve birimler gerekliydi. 1836'da dış işleriyle ilgilenen ve aynı zamanda Bab-ı Ali memurlarının da başı olan Reisülküttaplık Hariciye Nezaretine dönüştürüldü.

(Cevap D)

3. 1826'da yapılan bir düzenlemeyle daha önce bağımsız olan ve mütevellilerin elinde bulunan vakıflar idaresi merkezileşmek amacıyla Evkaf-ı Hümayun Nezaretinin denetimine alındı. Böylece alternatif güç olan ulemayı devlete bağlayarak etkisizleştirmek, vakıfları da tek çatı altında toplayarak denetimini sağlamak amaçlanmıştır. Mekke-Medine'deki vakıflarla ilgilenmek üzere Haremeyn-i Şerife'nin Evkafı Nezareti kuruldu.

(Cevap B)

4. Yeniçeriler, Duraklama Dönemi'nden itibaren siyaset ile uğraşmaya başlamışlardır. Yeniçeriler, çıkarları çatışan devlet adamları tarafından kullanılmışlardır. Devletin kötü durumundan kurtulması amacıyla yapılan ıslahatlara da en büyük tepkiyi gösterenler arasında yeniçeriler yer almıştır. 1826 yılına gelindiğinde II. Mahmut bu ocağı kaldırmıştır. Yeniliklerin ve padişah otoritesinin önündeki en büyük engel ortadan kalktığı için bu olaya Vakay-ı Hayriye denilmiştir.

(Cevap D)

5. II. Mahmut Döneminde askerî, idari ve hukuki işlerde danışma niteliğinde kararlar almak için çeşitli meclisler kuruldu. Askerî işler için Dar-ı Şûray-ı Askerî, idari işler için Dar-ı Şûray-ı Bab-ı Ali ve hukuki işler için de Meclis-i Valay-ı Ahkâmı Adliye kuruldu.

(Cevap A)

6. Enderun'u, artık modern okullar açmış bulunan II. Mahmut 1833'te kaldırdı. Enderun'un sadece güzel sanatlar ve musiki kısımlarını bıraktı. Enderun'dan devlet adamları yetiştirilmesine son verdi. Bu olaydan sonra devlet memuru yetiştirmek amacıyla yine II. Mahmut Dönemi'nde Mekteb-i Maarifi Adli isimli bir okul açılmıştır.

(Cevap D)

7. II. Mahmut yapmayı düşündüğü ve Tanzimat-ı Hayriye olarak adlandırdığı reformları görüşmek, gerekli kanun ve tüzükleri hazırlamak amacıyla Topkapı Sarayı'nda Meclis-i Vala-yı Ahkam-ı Adliye ve Babialli'de Dar-ı Şura-i Babialli adıyla iki meclis kurmuştur. (1838)

Meclis-i Vala-yı Ahkam-ı Adliye kuruluşundan itibaren tam bir reform meclisi olmuştur. Meclisin ürettikleri çözümlerin, hazırladığı tüzüklerin pratikte uygulanıp uygulanmadığı da denetlenmiştir.

(Cevap E)

- 8.
- Tasvir-i Efkâr: 1862
 - Ceride-i Havadis: 1840
 - Tercüman-ı Ahval: 1860
 - Takvim-i Vekayi: 1831

Doğru sıralama: IV-II-III-I şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

9. II. Mahmut 1808-1839 yılları arasında saltanat makamında bulunmuştur. Oysa Tercüman-ı Ahval 1860-1866 yılları arasında çıkarılmıştır. İlk özel gazete olan Tercüman-ı Ahval, Şinasi ve Agah Efendi tarafından çıkarılmıştır.

(Cevap C)

10. Osmanlı Devleti'nde 1856 Islahat Fermanı'ndan 1909 yılına dek Müslüman olmayanlar, askerlik bedeli ödeyerek askerlikten muaf tutulmuştur. Ordunun asker sayısını artırmak, zorunlu askerlik sistemini yaygınlaştırmak, Anayasadaki eşitlik ilkesini hayata geçirmek ve Müslüman olmayanların devlete bağlılığını güçlendirmek amacıyla 1909'da çıkarılan bir kanunla askerlik muafiyeti kaldırılarak Müslüman olmayanlar da askere alınmaya başlanmıştır.

(Cevap D)

11. Tanzimat ve Islahat Fermanlarının yayınlanması ile I. ve II. Meşrutiyet'in ilanında, Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlerin desteğini almak ve onların iç işlerine karışmalarını önlemek düşünceleri etkili olmuştur. Dolayısıyla batı etkisi ile ortaya çıkan gelişmelerdir. Ancak, padişah II. Mahmut ile ayanlar arasında imzalanmış bir sözleşme olan Sened-i İttifak'ın, batı etkisi ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap A)

12. II. Mahmut tarafından oluşturulan Meclis-i Vükela (Meclis-i Mahsus) Avrupa'dakilere benzer bir hükümet sistemidir. Ancak, başvekil başkanlığındaki hükümetin kolektif sorumluluğu yani hükümet olarak icraatın tamamından nazırların birlikte sorumlu olma durumu yoktu. Çünkü hükümet üyeleri başvekil tarafından değil padişah tarafından atanmaktaydı. II. Mahmut yaptığı bu değişiklikle sadrazamı padişahın mutlak vekilliğinden vekiller heyetinin başı konumuna indirmiştir.

(Cevap A)

13. Fransız İhtilali Osmanlı'yı hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilemiştir. Meşrutiyet'in, Tanzimat ve Islahat Fermanı'nın ilanı ile olumlu yönde etkilerken milliyetçi bağımsızlık hareketlerine sebep olduğu için olumsuz yönde etkilemiştir. Osmanlı'da gayrimüslimlere inanç özgürlüğü kuruluşundan itibaren sağlanmış olup Fransız İhtilali ile ilgisi yoktur.

(Cevap E)

14. Sened-i İttifak, Osmanlı Devleti'nde yarı bağımsız halde bulunan ayanlar ile merkezi yönetim arasında yapılan bir antlaşma olup anayasa değildir. Osmanlı yönetimi, Sened-i İttifak adıyla bilinen bu sözleşmeyi imzalamakla, ayanlar karşısındaki güçsüzlüğünü ve çaresizliğini kabul etmiş oldu. Ayrıca, padişah yetkileri de ilk kez kısıtlanmıştır.

(Cevap B)

15. Tanzimat Fermanı ile ilgili olarak A, B, C, D seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat Tanzimat Fermanı halk isteği ile ilan edilmemiştir. Bu ferman dönemin devlet adamı Mustafa Reşit Paşa ve Padişah Abdülmecit'in bir ürünüdür. Osmanlı Devleti'nde bütün yenilik hareketleri tepeden inme gerçekleşmiştir. Halkın bu konularda yönetime baskısı ve etkisi söz konusu değildir.

(Cevap E)

16. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğru eşleştirilmiştir.

Fakat Darülmualimat ve Abdülmecit eşleştirmesi yanlıştır. Kız öğretmen yetiştirmek amacıyla Darülmualimat açılması Abdülaziz Dönemi'ndedir.

Abdülmecit Dönemi'nde ise erkek öğretmen yetiştirmek amacıyla Darülmualimin açılmıştır.

(Cevap B)

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ

1. İstanbul'dan giden ve aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu gönüllü subayların yerli halkı teşkilatlandırarak mücadele ettiği Trablusgarp Savaşı sırasında Derne ve Tobruk'ta önemli başarılar kazanıldı. İtalya, Osmanlı Devleti'ni güç duruma düşürmek ve onu barışa zorlamak için On İki Ada'yı işgal etmiş ve Çanakkale Boğazı'na saldırmıştır. İtalyanların Trablusgarp'ta zor duruma düştükleri bir sırada Balkan Savaşları'nın başlaması üzerine Osmanlı Devleti İtalya'dan barış istemek zorunda kalmış ve Uşi Antlaşması imzalanmıştır.

(Cevap C)

2. İtilaf devletleri, savaş bittikten sonra paylaşım konusunda aralarında sorun yaşamamak ve zaman kaybetmemek için, I. Dünya Savaşı devam ederken kendi aralarında yaptıkları gizli antlaşmalarla Osmanlı topraklarını paylaşmışlar ve savaştan sonra da Mondros Ateşkesi'nden hemen sonra bu doğrultuda işgalere başlamışlardır.

I. Dünya Savaşı sırasında İtilaf devletleri arasında yapılan gizli antlaşmalar, Sovyet Rusya tarafından açığa vurulmuştur.

(Cevap B)

3. 1913 tarihli Vilayet Kanunu, vilayetlerde Âdem-i Merkezi bir yapı öngörmekle birlikte, valinin yetkilerini artırmıştır. Kanunun en belirgin özelliği bir taraftan yetkileri artan vali vasıtasıyla merkezi idareyi güçlendirirken, öbür yandan da vilayetlerde Adem-i merkeziyetçi bir sistemi öngörmek suretiyle yarı özerk bir idare kurmasıdır. Bunu takipte görevli kişi Kamil Paşa olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

4. 1914 seçimlerine tek parti olarak İttihat ve Terakki Fırkası katılmıştır. 14 Mayıs 1914'te açılan meclis 21 Aralık 1918'e kadar çalışmıştır. II. Meşrutiyet döneminin en uzun ömürlü meclisi olan bu meclis 1918'de feshedilmiştir.

(Cevap D)

5. 1912 seçimleri gerçek manada ilk çok partili seçim olma özelliğinin yanında ilk erken genel seçim özelliğine de sahiptir. 1912 seçimlerine İttihat ve Terakki ile Hürriyet ve İtilaf Fırkası katılmıştır. Partilerin diğer siyasi parti ve gruplarla yaptığı bu seçim gerçek anlamıyla çok partili seçimdir. Yaşanan olaylardan dolayı bu seçim tarihe "sopalı seçim" olarak geçmiştir.

(Cevap B)

6. II. Abdülhamit 23 Temmuz 1908'de Meşrutiyet'i ilan etmeye zorlandı. Ancak 1908 seçim kanunu tamamlanmamıştı. Yeni bir kanun çıkarmak zaman alacağı için kanunlaşmamış seçim kanunu layihası ile seçime gidilmiştir. Yani seçimlerde 1877'de hazırlanan seçim kanunu kullanılmıştır.

(Cevap C)

7. 7 Ağustos 1909'da yürürlüğe giren Askeri Rütbelerin Tasfiyesi Kanunu ile daha önceki sistemde yer almayan rütbe bekleme süreleri ile yaş sınırı getirildi. Erken terfi ettiği belirlenenlerin bir kısmının rütbeleri düşürüldü. Eski dönemde Abdülhamit'e hafiyelik yaptığı iddia edilenler, ahlaki sebeplerle askerlik mesleğine layık görülmeyenler ve mektepli olmadığı halde iltimasla kendilerine yer bulduğuna kanaat getirilenler ordudan uzaklaştırıldı. Bazıları ise İttihat ve Terakki muhalifi oldukları için tasfiye edilmiştir.

Buna göre, kanunda ordu bütçesinde kesintiye gitmek gibi bir durum söz konusu olmayıp A seçeneği yanlıştır.

(Cevap A)

8. II. Meşrutiyet döneminde kadınların sosyal, kültürel, ekonomik yaşama eskiye oranla daha etkin girmeleri onların orta ve yükseköğretimde daha üst düzeylerde öğrenim görmelerine imkân sağlamıştır. Nitekim 1911'de ilk kız idadisi açılmış ve 1913'te İstanbul İnas Sultanisi adını almıştır. Söz konusu okul ülkede açılan ilk kız lisesidir. Taşrada açılan ilk kız liseleri 1922, 1923'te İzmir ve Ankara'da açılmıştır.

(Cevap E)

9. Bâb-ı Âli Baskınından sonra sadrazam ve harbiye nazırı olan Mahmut Şevket Paşa Alman Büyükelçisi Wargenheim'den Balkan Savaşı sonrası dağılmış Osmanlı ordusunda yeni düzenlemelere gitmek için askeri bir danışman heyeti gönderilmesini talep etmiştir.

(Cevap B)

10. Yusuf Akçura, üç fikir akımını incelediği eserinde Osmanlıcılık ve İslamcılık fikirlerinin Osmanlı Devleti'ni kurtaramayacağını belirtmiştir. Yusuf Akçura'nın bu eserinde uygulanmasını istediği politika Türkçülük olmuştur.

(Cevap C)

11. II. Abdülhamit dönemi askeri düzenlemelerinden biri Doğu ve Güneydoğu ile Kuzey Irak'ta yaşayan göçer Kürt aşiretlerin Osmanlı ordusuna yarı düzenli atlı birlikler olarak alınmasıyla kurulan Hamidiye Süvari Alaylarıdır. Hamidiye Alaylarında hizmet süresi 23 yıl olup askerler atlarını kendileri temin etmiş, silah ve cephaneleri ise devlet vermiştir.

(Cevap B)

12. 1869 Nizamnamesi ile ilköğretim zorunlu hale gelmiş, ülkedeki bütün okullar devletin denetimi altına girmiştir. 1913 yılında Emrullah Efendi'nin nazırlığı sırasında Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkati (Geçici İlköğretim Yasası) çıkarıldığında ilköğretimin zorunluluğu yanında "parasız" olması da kabul edilmiştir. Bununla Sıbyan okulları da "İptidai Okulu" adını almıştır.

(Cevap D)

13. 1909'da yapılan Kanunuesasi değişikliği ile rejimin ağırlık merkezi padişah'tan yasama kurumuna kaydırılmıştır. "Hükümdar saltanat eder fakat hükümet edemez." fikri çerçevesinde padişaha ait olan birçok yetki parlamentoya devredilmiştir.

(Cevap E)

14. Kanunuesasi'nin ikinci kez ilanından sonra kurulan hükümette padişahça yapılan tercihlerin gözlerden kaçmaması Anayasa değişikliğini zorunlu hale getirmiştir. Parlamentonun açılışından sonra çoğunluğu sağlayan İttihat ve Terakki'nin baskısıyla Anayasa değişikliği yapılmış ve Kanunuesasi'nin 24 maddesi değiştirilmiştir. Yaşanan bu gelişmelerin arkasında İttihatçılar vardır.

(Cevap B)

15. 21 Ağustos 1909'da Kanunuesasi'de yapılan değişiklikle padişahın tahta çıkışında Meclis-i Umumi'de şer'i şerife ve Kanunuesasi hükümlerine uyacağına, vatan ve millete sadakat edeceğine dair yemin etmesi şartı getirilmiştir. V. Mehmet Reşat, padişahlığı meclis tarafından onaylanan ve mecliste yemin eden ilk padişah olmuştur. B seçeneği doğrudur. Bu dönemde yapılan değişiklikle padişahın sürgüne gönderme yetkisi kaldırılırken gerek duyarsa sıkıyönetim ilan etme yetkisi verilmiştir.

(Cevap B)

16. II. Meşrutiyet Dönemi'nde seraskerlik makamı Harbiye Nezareti adını alarak buraya bağlı faaliyet gösteren Erkan-ı Harbiye Riyaseti yeniden yapılandırılmıştır. Diğer seçeneklerde sayılan kurumlar yeniden yapılandırılma çerçevesinde kaldırılırken Erkan-ı Harbiye Riyaseti varlığını sürdürmüştür.

(Cevap D)

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ

1. Wilson İlkeleri'nin 12. maddesinde yer alan bu ifade ve İngiliz başbakanının açıklaması, Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateşkesi'ni imzalayarak I. Dünya Savaşı'ndan çekilmesinde etkili olmuştur.

I. Dünya Savaşı'nın sona ermesinde, savaşı kaybeden İttifak devletlerinin savaştan çekilmesinde temel etken Wilson İlkeleridir.

(Cevap D)

2. Yaklaşık yirmi beş yıl süren bir kuşatmadan sonra 1669 yılında (IV. Mehmet dönemi) Venedik'in elinden alınan Girit, bu tarihten itibaren Osmanlı idaresine bağlanmıştır. Ancak 1789 Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik düşüncesi Giritli Rumları da etkisi altına almıştır. Bu düşünce ile hareket eden Giritli Rumlar Yunanistan'ın da desteği ile Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklanmışlardır. 1886 Halepa Fermanı ile ayrıcalıklar verilen Girit'te isyanların devam etmesi üzerine Osmanlı Devleti Giritli Rumları kışkırtan ve onlara askerî destek veren Yunanistan'a 1897 yılında (II. Abdülhamit dönemi) savaş açmıştır. Dömeke adı verilen bu savaş, Avrupalı devletlerin araya girmesiyle son bulmuş ve neticede İstanbul Antlaşması imzalanmıştır. Ancak Osmanlı Devleti bir kez daha galip devlet olmasına rağmen mağlup devlet muamelesi görmüş ve Girit'e özerklik vermiştir.

(Cevap C)

3. Osmanlı tarihinde 1908-1922 yılları arasındaki döneme II. Meşrutiyet dönemi denmektedir. Verilen seçenekleri bu çerçevede inceleyecek olursak:

Hürriyet ve İtilaf Fırkası: 1911'de İttihat ve Terakki Fırkasına muhalefeten kurulmuştur. Mandacılık fikrini benimseyen bu parti, Mondros Ateşkesi'nden sonra Anadolu'da ulusal varlığa düşman şekilde hareket etmiştir.

İslahat-ı Esasiye-i Osmaniye Fırkası: 1909 yılının sonlarında kurulmuştur. Merkezî Paris'te olan bir siyasi gruptur. 1913 yılında Hürriyet ve İtilaf Fırkasına katılmıştır.

Mutedil Hürriyetperveran Fırkası: 1909 yılında kurulmuş, daha sonra da Hürriyet ve İtilaf Fırkasına katılmıştır.

(Cevap E)

4. Birinci Dünya Savaşı'nı finanse edebilmek için para arayışına girince alınan borçlara karşılık para basma yetkisinin Düyun-u Umumiye İdaresi'ne devri önerildi. Düyun-u Umumiye İdaresi kaimenin karşılığının altın olarak hazineye bloke edilmesi koşuluyla öneriyi kabul etti. Neticede Almanya'dan alınan 15 milyon frank Düyun-u Umumiye'nin Almanya şubesine devredilerek 10 Temmuz 1915'te yeni kaimeler piyasaya sürüldü.

(Cevap E)

5. Wilson İlkelerinin "Yenenler yenilenlerden toprak ve tazminat almayacak" maddesi savaşı kaybeden İttifak devletlerinin savaştan çekilmesine, "Osmanlı uyruğunda yaşayan azınlık uluslara özerk gelişme imkanı tanınacak" maddesi azınlık ayaklanmalarına, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Türk bölgelerine kesin egemenlik tanınacak" maddesi de Misakımillî'nin hazırlanmasına ortam hazırlamıştır.

(Cevap B)

6. Osmanlı Devleti, 1876 yılına kadar monarşi ile yönetilmiştir. Bu tarihte halk yönetime katılmış ve meşrutiyete geçilmiştir. Fakat II. Abdülhamit Mebusan Meclisi'ni kapatmış ve 1908'e kadar imparatorluğu monarşi ile yönetmiştir. 1908'de II. Meşrutiyet ilan edilmiş ve Osmanlı tekrar meşrutiyete geçmiştir. Ülkenin meşrutiyet ile yönetilmesine karşı çıkanlar 1909'da 31 Mart Vakası denen isyanı başlatmışlardır. Meşrutiyet rejimine karşı yapıldığı için Osmanlı'da rejime karşı çıkan ilk isyan hareketi olarak değerlendirilir.

(Cevap D)

7. Küçük sanayi teşvik ve yerli malını korumak amacıyla 1913'te "Geçici Sanayi Kanunu" çıkarıldı. Bu kanunla vergi muafiyeti, bedava arazi, geçici gümrük muafiyeti, kamunun öncelikle bu tesislerin ürünlerini satın alma zorunluluğu gibi hükümler getirilmiştir. Ancak bu yasadaki yararlanma belli şartlara bağlandığı için ancak azınlıklar ve yabancılar yararlanabilmiştir.

(Cevap E)

8. 31 Mart Vakası 1909 yılında çıkmış bir isyandır. Bu isyan Avcı Taburları tarafından çıkarılmıştır. 31 Mart İsyanı Osmanlı tarihinde rejime karşı çıkan ilk ayaklanmadır. Çıkan bu isyanı bastırmak üzere Selânik'ten İstanbul'a Hareket Ordusu gönderilmiştir. Hareket Ordusu isyanı bastırmıştır. Bu ordunun komutanı Mahmut Şevket Paşa'dır. Kurmay başkanlarından biri de Mustafa Kemal'dir.

(Cevap C)

9. Trablusgarp Savaşı'nın kaybedilmesinde Osmanlı'nın karadan ve denizden bölgeye asker göndere-memesi etkili olmuştur. Ayrıca savaşın kaybedilme-sinde bölgenin Osmanlı topraklarına uzak oluşu da etkili olmuştur.

(Cevap C)

10. I. Balkan Savaşı, Rusya'nın kışkırtması sonucu 1912'de gerçekleşmiştir. Bu savaşta Osmanlı Devleti Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ devletleriyle savaşmış ve dört cephede birden yenilgiye uğramıştır. Romanya I. Balkan Savaşı'na değil II. Balkan Savaşı'na katılmıştır.

(Cevap E)

11. I. Balkan Savaşı sırasında Yunanistan'a karşı, Hamidiye Kruvazörü ile başarılı savunma yapan Osmanlı subayı Rauf Orbay'dır. Rauf Orbay ayrıca Mondros Ateşkesi'ni de imzalamıştır.

(Cevap A)

12. II. Abdülhamit Dönemi'nde benimsenen İslamcılık politikasına İngiltere ve Fransa'nın destek verdiği söylenemez. Çünkü bu iki devlet dönemin en büyük sömürge devletleridir ve bu sömürgelerde yaşayan halkın çoğunluğu Müslüman'dır. Dolayısıyla bu iki devlet İslamcılık politikasından zarar göreceği için bu politikaya destek vermeleri beklenemez.

(Cevap E)

13. İtalya sanayileşen bir devlettir. Bu amaçla gelişen sanayisine hammadde bulmak zorundaydı. Üstelik bunun için fazla uzağa gitmesine gerek yoktu. Coğrafi olarak kendisine yakın Trablusgarp'ı seçti. Ayrıca Habeşistan yenilgisini telafi edip Afrika'da sömürge imparatorluğu kurmak istiyordu.

(Cevap E)

14. İttihat ve Terakki'nin isim babası Ahmet Rıza tarafından Paris'te çıkarılan Meşveret Gazetesi ve Murat Bey tarafından Mısır'da çıkarılan Mizan Gazetesi Abdülhamit yönetimine muhalif yayınlar yapmışlardır. Le Pays ise Milli Mücadele döneminde Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin propaganda amaçlı çıkardığı Fransızca bir gazetedir.

(Cevap D)

15. Osmanlı Devleti Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını 1912 yılında imzalanan Uşi Antlaşmasıyla kaybetmiştir. İtalya ile Trablusgarp Savaşı sonunda imzalanan antlaşmayla Trablusgarp ve On İki Ada elden çıkmıştır.

(Cevap E)

16. Londra Antlaşması I. Balkan Savaşı sonrasında imzalanmıştır. Bükreş, İstanbul ve Atina Antlaşmaları ise II. Balkan Savaşı'ndan sonra imzalanmıştır. Fakat Selanik Antlaşması Balkan Savaşları sonunda imzalanan bir antlaşma değildir. Selanik Antlaşması, Bulgaristan'ın I. Dünya Savaşı'ndan çekilirken imzaladığı bir antlaşmadır.

(Cevap B)

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ

1. Balkan devletlerinin, I. Balkan Savaşı'nın ardından elde ettikleri Osmanlı topraklarını paylaşma konusunda aralarında anlaşamaması üzerine II. Balkan Savaşı başlamış ve Osmanlı Devleti, Balkan devletlerinin kendi aralarındaki bu savaştan yararlanarak Midye-Enez Hattı'nı geçerek Edirne ve Kırklareli'yi geri almıştır.

(Cevap D)

2. I, II, III ve IV. öncüllerde verilen gelişmeler, Tehcir Kanunu'nun çıkarılması ve Ermenilerin yaşamakta oldukları yerlerden çıkarılarak ülkenin başka yerlerine göç ettirilmelerinin nedenleri arasındadır. Ancak onlardan boşalacak yerlere Türklerin yerleştirilmek istenmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

(Cevap E)

3. 31 Mart isyanı sonrasında Kanunuesasi'de yapılan değişikliklerle milletvekillerine Anayasa değişikliği değil; kanun önerme yetkisi verilmiştir.

(Cevap B)

4. Almanya ve İtalya'nın siyasi birliklerini tamamlayarak sömürgeci bir devlet olarak tarih sahnesine çıkması ve ardından İngiltere ile Fransa'nın sömürgecilerine göz dikmesi, beraberinde sömürgecilik yarışına ve I. ve II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca, I. Dünya Savaşı sırasında Alman denizaltılarının ABD gemilerini batırması da Amerika Birleşik Devletleri'nin Monroe Doktrini'nden ayrılarak savaşa girmesine yol açmıştır.

2 Aralık 1823'te ABD Başkanı James Monroe tarafından açıklanan ve Monroe Doktrini olarak nitelendirilen bildiri ile ABD uzun yıllar, dünya savaşlarına kadar sürecek yalnızlık politikasını ilan etmiştir.

(Cevap E)

5. II. Meşrutiyet'e tepki olarak çıkan 31 Mart Ayaklanması'nı, kendisinden daha önce çıkan diğer ayaklanmalardan ayıran özellik, yönetim biçimini değiştirmeyi amaçlamasıdır. Nitelik yönünden Osmanlı tarihinde bir ilk olan bu ayaklanmanın amacı, rejimi değiştirmek ve meşrutiyetten monarşiye geri dönmektir.

(Cevap A)

6. Trablusgarp Savaşı sonucunda imzalanan Uşi Antlaşması'na göre; On İki Ada Balkan Savaşlarının sonuna kadar geçici olarak İtalya'da kalacak, İtalya Balkan Savaşları bittikten sonra On İki Ada'yı Osmanlı Devleti'ne geri verecekti. Osmanlı Devleti'nin Uşi Antlaşması ile On İki Ada'yı geçici olarak İtalya'ya bırakmasında, adaları koruyabilecek donanma gücüne sahip olmaması, Yunanistan'ın adaları ele geçireceğinden korkması ve ayrıca adaların İtalya tarafından iade edileceğine inanması etkili olmuştur.

(Cevap E)

7. Osmanlı Devleti 1878 tarihli Berlin Antlaşması'ndan sonra dış politikada Almanya'ya yakın bir politika izlemiştir. Haydarpaşa - Hicaz demiryolu Almanlara yaptırılmış, ordunun eğitimi için Almanya'dan subaylar getirtilmiştir. Bu yakınlaşmanın sonucu olarak I. Dünya Savaşı da dâhil Almanlarla ittifak hâlinde olmuştur. Osmanlı'nın böyle bir politika izlemesinde İngiltere'nin güvenilmez politikası da etkilidir.

(Cevap B)

8. İttihat ve Terakki Cemiyeti, 1889'da İstanbul'da kurulmuştur. 1889 tarihinde ise Osmanlı padişahı II. Abdülhamit idi ve 1876'dan beri tahtta bulunuyordu. İttihat ve Terakki Partisi 1912-1918 yılları arasında Osmanlı Devleti'ni fiilen yönetmiş bir partidir.

(Cevap D)

9. II. Abdülhamit, 93 Harbi'nden sonra artan sömürgeci politikalara karşı bir dayanak noktası ve ideolojik olmaktan ziyade pratik bir vasıta olarak İslam birliği siyasetini uygulamaya çalıştı. Saltanatı boyunca modernleşen merkezi yönetim ile Arapları kaynaştırıp buralarda etkili olmayı hedefledi. Aynı zamanda nüfuzlu kişilerin sadakati üzerinden de geniş kitleleri merkeze bağlamaya çalıştı. Bundan dolayı da nüfuzlu kişilere belli ayrıcalıklar tanıdı.

(Cevap C)

10. Osmanlının ulusal bankacılık girişimi Mithat Paşa önderliğinde "İstanbul Emniyet Sandığı" ve "Memleket Sandıkları" ile başlamıştır. Bu sandıklar bir nevi tarım kredi kooperatifi gibi faaliyet gösterirken 1888'de Ziraat Bankası'na dönüşmüştür.

Osmanlının yerli sermayeyle kurulan ilk bankası ise 1917'de kurulan "İtibar-ı Milli Bankası"dır. Kayıtlarının Fransızca tutulduğu, ilk genel müdürünün Avusturyalı olduğu, çalışanlarının % 90'ını yabancıların oluşturduğu bu banka 1924'te İş Bankası ile birleşmiştir.

(Cevap E)

11. Ademimerkeziyetçilik, bölgesel yönetimlerin yetkilerinin artırılarak devletin yükünün hafifleyeceğini savunan bir fikir akımıdır. II. Meşrutiyet Dönemi'nde Prens Sebahattin tarafından ortaya atılmış, ancak uygulanamamış bir fikir akımıdır. Yusuf Akçura ve Gaspıralı İsmail Türkçülük, Celal Nuri Batıcılık, Sait Halim Paşa ise İslamcılık fikir akımının önde gelen temsilcileridir.

(Cevap D)

12. Osmanlı Devleti, I. Balkan Savaşı sonucunda Edirne ve Kırklareli dahil olmak üzere Midye-Enez Hatı'nın batısında kalan tüm Balkan topraklarını kaybetmiş, savaş sırasında Osmanlı'nın zor durumundan yararlanan Arnavutluk bağımsızlığını ilan etmiş, savaşta alınan yenilgiden hükümeti suçlayan İttihat ve Terakki Partisi, I. Balkan Savaşı'ndan sonra düzenlediği Bab-ı Âli Baskını ile iktidarı ele geçirmiştir.

Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsızlığını kazanan ilk Balkan devleti Yunanistan, son Balkan devleti Arnavutluk olmuştur.

(Cevap A)

13. Sanayi Devrimi'nin sonucunda üretimin hızlanmasıyla birlikte ham madde ve pazar ihtiyacı ortaya çıkmış, bu ham madde ve pazar ihtiyacı da sömürgecilik yarışına ve I. ve II. Dünya Savaşlarının başlamasına yol açmıştır.

(Cevap C)

1. Tanzimat Fermanı ile padişah kendisinden daha üstün bir kanun kuvvetinin varlığını kabul etmiş ve bazı haklarından vazgeçmiştir. Fermanın sonuna koyduğu bir madde ile de fermanda yazılı esaslara uyacağını belirterek, herkesin de uymasını istemiştir. Bu içeriği ile ferman "Kanun gücünün üstünlüğü" fikrini getiriyordu. Ferman Osmanlı Devleti'nde insan hakları ve anayasal yönetime ilk adım olarak değerlendirilebilir.

(Cevap C)

2. III. Selim, Yeniçeri Ocağı'nı düzeltmenin mümkün olmadığını bildiği için bu ordunun yanı sıra batı tarzı Nizam-ı Cedit adıyla yeni bir ordu kurarak eğitimi ile Fransız, İsveçli subay ve uzmanları görevlendirdi. Eğitimi, giyimi ve silahı ile yeni bir ordu ortaya çıktı.

(Cevap B)

3. XVII. yüzyılda Osmanlıların duraklamasının temel nedenlerinden biri olan Avrupa'daki gelişmeler göz ardı edilmiş, yapılan ıslahatlara batının etkisi yansımamıştır. Devlet, batıyı örnek almak yerine, kendi tarih ve kültürünü örnek almıştır. Osmanlı Devleti'nde batılılaşma XVIII. yüzyılda başlamış, XVIII. yüzyıl ıslahatlarını XVII. yüzyıl ıslahatlarından ayıran en önemli özellik Avrupa'nın bilim ve teknik üstünlüğünün kabul edilmesi olmuştur.

(Cevap E)

4. Fransa, İngiltere'nin sömürgeleriyle bağlantısını kesmek için 1798'de Napolyon komutasında Mısır'ı işgal etti. Fransa'nın bu girişimi karşısında Rusya ve İngiltere (her ikisi de kendi çıkarlarını koruyabilmek amacıyla) Osmanlı Devleti'ni desteklediler. Akka Kalesi'ni kuşatan Napolyon, Cezzar Ahmet Paşa komutasındaki Nizam-ı Cedit Ordusu'na yenildi. Mısır'da başarılı olamayan Fransızlar, El-Ariş Antlaşması'nı imzalayarak Mısır'ı boşaltmayı kabul ettiler (1801).

(Cevap E)

5. Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde imzaladığı ilk kazançlı antlaşma Prut, son kazançlı antlaşma da Belgrad Antlaşması'dır. Prut Antlaşması ile Osmanlı Devleti, Azak Kalesi'ni Rusya'dan geri almış ve Rusya İstanbul Antlaşması ile elde ettiği İstanbul'da sürekli elçi bulundurma hakkını kaybetmiştir. Belgrad Antlaşması ile de Osmanlı Devleti, Pasarofça Antlaşması ile Avusturya'ya verdiği yerleri Banat Yaylası dışında geri almış, ayrıca Rusların Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi bulundurması yasaklanmıştır.

(Cevap A)

6. İlk Osmanlı banknotları Abdülmecit tarafından 1840 yılında "Kaime-i Nakdiye-i Mutebere" adıyla, bugünkü dille "Para yerine geçen kağıt", bir anlamda para olmaktan çok faiz getirili borç senedi veya hazine bonusu niteliğinde olmak üzere çıkarılmıştır.

(Cevap D)

7. 1718 Pasarofça Antlaşması'ndan sonra Osmanlı Devleti, ilk kez Avrupa'nın askeri ve teknik üstünlüğünü kabul ederek Lale dönemine girmiştir.

(Cevap B)

8. Osmanlı Devleti'nde ilk kez I. Mahmut Dönemi'nde batı tarzı askeri ıslahatlar başlamış ve yapılan ıslahatlarda Avrupa'dan getirilen uzmanlardan yararlanılmıştır. Bu dönemde Fransız asıllı olan Humbaracı Ahmet Paşa, Osmanlı ordusunun topçu ve humbaracı ocaklarını ıslaha çalışmış, orduda bölük, tabur ve alay teşkilatları oluşturulmuş, teknik eğitim ve mühendislik eğitimi veren askeri eğitim kurumu olan hendesehane kurulmuştur.

(Cevap B)

9. İlk adli teşkilatın oluşturularak kadı atamalarının gerçekleştirilmesi, İlhanlılara bağımlılığın sona ererek devletin tam bağımsız hale gelmesi ve Rumele’de iskan politikasının uygulamaya konması, Orhan Bey dönemine ait gelişmelerdir.

(Cevap B)

10. Osmanlı Devleti’nde askeri, mali ve idari alanda ilk kurumlar, Orhan Bey ve I. Murat dönemlerinde oluşturulmuştur. Örneğin Orhan Bey zamanında Divan teşkilatı kurularak yaya ve müsellemler olmak üzere ilk düzenli ordu kurulmuştur. I. Murat zamanında defterdarlık ve kazaskerlik makamları oluşturularak Yeniçeri Ocağı’nın temeli atılmıştır.

(Cevap A)

11. Karamanoğulları ile Osmanlılar arasındaki ilk çatışma I. Murat Dönemi’nde olmuştur. Karamanlı Alâeddin Bey 1386’da Osmanlı sınırlarını çiğneyip Beyşehir’e saldırdı. Bunun üzerine I. Murat büyük bir ordu ile Karamanlı merkezi Konya üzerine yürüdü. Alâeddin Bey’in af dilemesini ve barış önerilerini kabul etmedi. Osmanlı ve Karamanlı orduları Konya şehri yakınlarında bir çarpışmaya giriştiler. Alâeddin Bey yenildi. Osmanlı ordusu Konya’yı fethetti.

(Cevap D)

12. Türk-İslam devletlerinde uygulanan tımar sisteminin amaçlarından birisi, devlet hazinesinden harcamaya yapmadan asker beslemektir. Bu sistem sayesinde hazineden para haramadan güçlü bir ordu oluşturmuştur. Bunlara Eyalet Ordusu ya da Tımarlı Sipahiler denilmektedir.

(Cevap B)

13. I. Murat zamanında Acemioğlanlar Ocağı’nın açılması ile kul kökenli askerlerden oluşan paralı ve sürekli ordu kurulmuştur. Acemioğlanlar Ocağı, aynı zamanda Kapıkulu Ordusu’nun veya Yeniçeri Ocağı’nın kurulması olarak kabul edilir. Bu ordu Osmanlı Devleti’nin önemli başarılar elde etmesinde etkili olmuş, XVII. yüzyıldan itibaren bozulmuş ve 1826’da II. Mahmut tarafından varlığına son verilmiştir.

(Cevap C)

14. XVII. yüzyılda I. Ahmet Dönemi’nde yapılan bir düzenlemeyle en yaşlı ve olgun (Ekber ve Erşet) Osmanlı temsilcisinin tahta geçmesi kuralı getirildi. Bu uygulama ile, şehzadelerin sancaklarda görevlendirilmesi uygulaması kaldırıldı. Kafes uygulaması başladı. Bu durum şehzadeler arası rekabeti ortadan kaldırmış, taht kavgaları azalmasına karşın deneyimden yoksun kişilerin başa geçmesine neden olmuştur.

(Cevap E)

15. Osmanlı kroniklerine göre Osmanlı Devleti’nin ilk veziri olan Alâeddin Paşa, Osmanlı Sultanı Osman Gazi’nin oğlu olan ve paşa unvanını da kullanmış olan Alâeddin Bey’dir. Fakat bazı kaynaklar, ilk vezirin ismini “Alâeddin Paşa bin Hacı Kemaleddin” ve “Hacıkemalettinoğlu Alâeddin Paşa” şeklinde verirler.

(Cevap C)

16. 1672 Bucaş Antlaşması, Osmanlıların topraklarına toprak kattığı son antlaşma olmuştur. Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti, Lehistan’dan Podolya’yı almış ve batıda en geniş sınırlarına ulaşmıştır.

(Cevap A)

OSMANLI TARİHİ - ENLER VE İLKLER

1. Orhan Bey Dönemi'nde Karesioğulları toprakları ele geçirilerek (1345) Türk siyasal birliğine ilk adım atılmıştır. Osmanlılar bu beyliği almakla ilk kez bir donanmaya da sahip olmuşlar ve bu da Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye geçişini kolaylaştırmıştır.

(Cevap A)

2. Osmanlı Devleti ile Safeviler arasındaki anlaşmazlıklar, ilk kez I. Selim (Yavuz) Dönemi'nde silahlı çatışmaya dönüşmüştür. Şii sorunu çözümlmek isteyen Yavuz Sultan Selim İran üzerine sefer düzenlemiş ve yapılan 1514 Çaldıran Savaşı'nda Safevileri yenilgiye uğratmıştır.

(Cevap D)

3. Kavalalı Ayaklanması sırasında Osmanlı Devleti Rusya'nın desteğini alabilmek için, onunla 1833 Hünkâr İskelesi Antlaşması'nı imzalamış ve bu antlaşma ile boğazlar Rusya'nın çıkarları doğrultusunda bir statü kazanmıştır. Bu antlaşma doğrultusunda Rus savaş gemileri ilk kez boğazlardan geçerek Akdeniz'e inmiş, boğazların Rusya'ya her zaman açık olması, boğazlar sorununu ortaya çıkarmıştır.

(Cevap C)

4. Nizam-ı Cedit Ordusu, Osmanlı Devleti'nde III. Selim Dönemi'nde Nizam-ı Cedit (Yeni Düzen) faaliyetleri ile kurulan, batının askeri ve teknik özelliklerine sahip ilk Osmanlı ordusudur. Bu ordu Yeniçeri Ocağı'nın çıkardığı Kabakçı Mustafa İsyanı sonucu kaldırılmıştır.

(Cevap C)

5. 1881'de Avrupalı alacaklı devletler, Düyun-u Umumiye'yi (Genel Borçlar İdaresi) kurarak alacaklarını tahsil etmek istemişlerdir. Genel Borçlar İdaresi, Osmanlı Devleti'nden alacaklı olan devletlerin temsilcilerinden (İngiltere, Fransa, İtalya, Prusya, Hollanda, Osmanlı) oluşuyor ve tütün, pul, içki, tuz, balık vergilerini kendi memurları eliyle topluyordu. Genel Borçlar İdaresi'nin kurulmasıyla Osmanlı Devleti'nin mali ve ekonomik bağımsızlığı ortadan kalkmış ve devlet içinde devlet durumu ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

6. 1854 Kırım Savaşı sırasında ilk defa dışarıdan borç para alınmıştır. Osmanlı Devleti ilk dış borcu İngiltere ve Fransa'dan almıştır.

(Cevap B)

7. I. Murat'ın Sazlıdere Savaşı'yla Edirne'yi fethetmesi sonucu Balkanların yolu Osmanlılara açılmış ve Osmanlı batıda hızla ilerlemeye devam etmiştir. Ancak Balkanlardaki Osmanlı ilerleyişi, Osmanlı Devleti'ne yönelik Haçlı Seferlerinin başlamasına yol açmıştır. Dolayısıyla Osmanlı Haçlı savaşları I. Murat Dönemi'nde başlamıştır.

(Cevap E)

8. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Osmanlı Devleti'nde II. Mahmut Dönemi'nde ilk kez gerçekleştirilen yeniliklerdir. Ancak batı tarzı mahkemeler olan nizamiye mahkemeleri II. Mahmut Dönemi'nde değil, Tanzimat Dönemi'nde kurulmuştur.

(Cevap B)

9. Osmanlı Devleti'nde resmi dilin Türkçe olduğu ilk kez meşrutiyetin ilanı ile yürürlüğe giren Osmanlı anayasası Kanunuesasi'de belirtilmiştir.

(Cevap D)

10. Orhan Bey tarafından kurulan Divan örgütü, II. Mahmut Dönemi'nde kaldırılmış ve yerine Bakanlıklar (Nazırlıklar) kurulmuştur.

(Cevap B)

11. 1792 Yaş Antlaşması ile, Kırım'ın Rusya'ya ait olduğu Osmanlı Devleti tarafından da kabul edilmiş; böylece Rusya Karadeniz'e kesin olarak yerleşmiştir. Bu antlaşmadan sonra Osmanlı, dağılma dönemine girerek dış siyasette denge politikasını uygulamaya başlamış; İngiltere, Fransa ve Rusya'nın, kendi toprakları üzerindeki çıkar çatışmalarından yararlanıp bu devletlerden biriyle savaşırken diğerlerinin yardımını alarak topraklarını ve varlığını korumaya çalışmıştır. Ancak bu durum 1878 Berlin Antlaşması'na kadar devam etmiştir. İngiltere ve Fransa, Berlin Antlaşması'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü savunma politikalarını terk ederek, kendi çıkarları doğrultusunda bazı Osmanlı topraklarını işgal etmeye başlamışlardır.

(Cevap E)

12. Osmanlılar, Haçlılarla yaptıkları I. Kosova Savaşı'nda (1389) ilk kez top kullandılar.

(Cevap B)

13. Osmanlı Devleti'nde sancaktan gelip tahta çıkan son padişah III. Mehmet'tir. 1583 senesinde Manisa sancağına tayin edilmiş, 1595 senesinde de babası III. Murat'ın ölümünden sonra Osmanlı tahtına çıkmıştır. Osmanlı Devleti'nde sancak sistemi kalktıktan sonra, sancak sistemine dahil olmadan tahta çıkan padişah I. Ahmet'tir. (III. Mehmet'in ölümlüyle tahta geçen I. Ahmet ekber ve erşet uygulamasıyla birlikte, şehzadelerin sancağa gönderilmesi uygulamasına son vermiştir.)

(Cevap C)

14. Osmanlı Devleti ilk kez 1853 Kırım Savaşı sırasında dışarıdan borç para almıştır. O esnada tahta bulunan Osmanlı padişahı Abdülmecit (1839 - 1861)'tir.

(Cevap A)

15. Duraklama devri ıslahatlarında Osmanlı Devleti'nin en önemli amacı, bozulan merkezi otoritesini eski gücüne ulaştırarak iç bunalımları aşmak, dışarıdaki üstünlüğünü korumaktır.

(Cevap D)

16. Koyunhisar Savaşı ilk Osmanlı-Bizans; Sırpsındığı Savaşı da ilk Osmanlı-Haçlı savaşıdır. İlk düzenli ordu yaya ve müsellem olarak Orhan Bey döneminde kurulmuş, Çimpe Kalesi'nin alınmasıyla da Rumeli'ye ilk adım atılmıştır. Dolayısıyla A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler ilk olma özelliğine sahiptir. Fakat E seçeneği yanlıştır. İstanbul'u ilk kuşatan Osmanlı padişahı II. Murat değil, I. Bayezid (Yıldırım)'dir.

(Cevap E)

1. Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile, askerlik vatandaşlık görevi haline getirilmiş, ilk kez batı tarzı mahkemeler kurulmuş ve anayasal düzene geçişin ilk adımı atılmıştır. Tanzimat Fermanı, Osmanlılarda anayasacılığın başlangıcı olarak sayılmaktadır.

(Cevap B)

2. Yavuz Sultan Selim Dulkadiroğulları ile yaptığı Turnadağı Savaşı'nı (1515) kazanarak, bu beyliğe son verdi. Dulkadiroğulları Beyliği, Osmanlı Devleti'ne katılan son beyliktir. Böylece Turnadağı Savaşı, Anadolu Türk birliğinin kesin olarak kurulmasını sağlamıştır.

(Cevap D)

3. Milliyetçilik fikriyle ayaklanıp Osmanlı Devleti'nden ayrılan ilk Balkan devleti Yunanistan'dır. 1829 Edirne Antlaşması ile Osmanlı Devleti, Yunanistan'ın bağımsızlığını tanımıştır. Diğer taraftan Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsızlığını elde eden son Balkan devleti de Arnavutluk olmuştur. I. Balkan Savaşı sırasında Osmanlı'nın zor durumundan yararlanan Arnavutluk, bağımsızlığını ilan ederek Osmanlı Devleti'nden ayrılmıştır.

(Cevap A)

4. 1909'da yapılan anayasa değişikliği ile, siyasal örgütlenme ve toplantı hakkı tanınmış, siyasal partiler kurulmaya başlanmıştır. Böylece, Osmanlı Devleti'nde ilk kez II. Meşrutiyet Dönemi'nde çok partili hayata geçilmiş, Türk demokrasisi güçlenmiştir.

(Cevap D)

5. Padişah IV. Mehmet Dönemi'nde sadrazamlığa getirilen Tarhuncu Ahmet Paşa, bütçe ve gelir-gider konusunda ayrıntılı çalışmalar yaptı. Bütçe açığının en önemli nedeninin, saray masraflarından kaynaklandığını ortaya çıkardı. Bütçeyi denkleştirmek için gereksiz masrafları kaldırdı. Fakat çıkarları elden gidenlerin aleyhindeki çalışmaları sonucu idam edildi ve girişimi sonuçsuz kaldı.

(Cevap E)

6. Osmanlı Devleti, Ferhat Paşa Antlaşması (1590) ile İran'dan Azerbaycan, Gürcistan ve Dağıstan'ı alarak doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır. Diğer taraftan Bucaş Antlaşması (1672) ile de Lehistan'dan Podolya'yı alarak batıda en geniş sınırlara ulaşmıştır. Dolayısıyla her iki antlaşma da Osmanlı Devleti'nin duraklama döneminde imzaladığı en kazançlı ve başarılı antlaşmalar olmuştur.

(Cevap C)

7. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin temel sorunları milliyetçi isyanların yol açtığı parçalanma tehlikesi ve artan dış baskılardır. Bu dönemde Avrupalı devletlerin Osmanlıların iç işlerine karışmalarını önlemek ve bir bakıma onları kazanmak amacı ile sosyal içerikli fermanlar yayımlandı. Yüzyılın son yarısında ilan edilen meşrutiyet ile de halkın kısa bir süre de olsa yönetime katılması sağlandı.

(Cevap A)

8. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler, ilk kez II. Mahmut Dönemi'nde gerçekleştirilmiştir. Fakat batı tarzı bir ordunun kurulması ilk defa II. Mahmut Dönemi'nde olmayıp daha önce III. Selim tarafından Nizam-ı Cedit Ordusu oluşturulmuştur.

(Cevap D)

9. I. Balkan Savaşı'nın temel nedeni, Balkan devletlerinin, Osmanlı Devleti'ni Balkanlardan atmak istemesidir. Yapılan savaşı Osmanlı Devleti kaybetmiş ve bu savaşla Midye-Enez Hattı'nın batısındaki tüm Balkan topraklarını yitirmiştir.

(Cevap C)

10. Osmanlı Devleti'nde sancak sistemiyle ilk kez tahta çıkan I. Murat'tır. Sancak sistemini yasallaştıran padişah II. Mehmet (Fatih)'tir. Sancak sistemiyle tahta çıkan son padişah III. Mehmet'tir.

(Cevap B)

11. Fatih Sultan Mehmet'in Karadeniz'de egemenlik kurmak ve Kırım'ı fethetmekle ulaşmak istediği en önemli amaç, buradan geçen İpek Yolu'nun denetimini ele geçirmektir. Özellikle Kırım'ın fethiyle İpek Yolu'nun denetimi ele geçirilmiş ve Karadeniz Osmanlı denizi haline gelmiştir.

(Cevap D)

12. Kız öğretmen okulları, Tanzimat devrinde kızlara ait mekteplerin faaliyete geçmesi üzerine bunlara bayan öğretmen yetiştirmek için açılmıştır. Önce İstanbul Dârümuallimatı veya Dârümuallimât-ı Âliye adlarıyla İstanbul'da, ardından II. Meşrutiyet döneminde taşradaki bazı vilayetlerde açılan bu okulların kuruluş amacı, Osmanlı maarifini düzene koymayı hedefleyen 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nin 68. maddesinde kız sıbyan ve rüşdiye mekteplerine kadın öğretmen yetiştirmek olarak belirtilmiştir.

(Cevap B)

13. Osmanlı - Rus ilişkilerinde temel sorun, Rusya'nın açık ve sıcak denizlere (Akdeniz'e) inme isteği olmuştur.

(Cevap E)

14. 1417'de Çalı Bey komutasındaki Osmanlı donanması Venediklilerle ilk deniz savaşını yapmış ve yenilmiştir.

(Cevap C)

15. Osmanlı Devleti'nin Kanuni döneminde İran ile imzaladığı 1555 Amasya Antlaşması, İran ile yapılan ilk resmi antlaşmadır. Diğer antlaşmalar daha sonraki süreçte, duraklama döneminde imzalanmıştır.

(Cevap A)

16. Fatih, İstanbul'un fethinden sonra 1454'te, Venediklilerin oluşturabileceği Haçlı birliğini önlemek ve ticareti canlandırmak amacıyla Venediklilere ayrıcalıklar tanımıştır. Osmanlı Devleti'nin ilk kapitülasyon verdiği ülke Venedik olmuştur.

(Cevap B)

1. Tanzimat Fermanı ile askerliğin vatandaşlık görevi haline getirilmesine gayrimüslimler tepki gösterince, Islahat Fermanı ile azınlıklara bedelli askerlik uygulaması getirilmiş ve cizye vergisi kaldırılmıştır.

(Cevap A)

2. Rusların Balkan halklarını Osmanlılara karşı kıskırtmaları sonucu milliyetçilik fikriyle bağımsızlık için ayaklanan ilk millet, Sırp olmuştur. Sırp Antlaşması ile ayrıcalık, Edirne Antlaşması ile özerklik, Berlin Antlaşması ile de bağımsızlık elde etmişlerdir.

(Cevap B)

3. Osmanlı Devleti'nde uygulanan dirlik (tımar) sistemi ile tarımsal üretimin sürekliliği sağlanmış ve hazineden harcama yapılmadan bir ordu oluşturulmuştur (Eyalet Ordusu - Tımarlı Sipahiler). Dolayısıyla verilen açıklama doğrudur ve da dirlik sistemi ile en çok ordu ve tarımın korunması amaçlanmıştır. Kendisine dirlik verilenlerin, bu toprakları üç yıl boş bırakmaları durumunda dirliklerinin ellerinden alınmasının nedeni, tarımsal üretimin sürekliliğini sağlamaktır.

(Cevap E)

4. Sadrazam Sokollu'nun ölümü ile, yönetim, ordu ve maliye alanlarında başlayan aksama, isyan ve kargaşalar XVII. yüzyılda Osmanlı yönetimini bu alanlarda düzenleme yapmaya ve önlemler almaya yöneltti. Bu düzenlemelerde ilk olarak bozulan merkezi otorite ele alınmış, devlet otoritesini tekrar sağlayarak imparatorluğun eski gücüne ulaştırılması amaçlanmıştır.

(Cevap E)

5. Osmanlı tarihinde ilk defa cülus bahşişi, 1389 tarihinde Kosova'da padişah seçilen Yıldırım Bayezid tarafından kapıkullarına verilmiş ve ardından bir gelenek haline gelmiştir. İlk dönemlerde hükümdarların tahta çıkışı nedeniyle verdiği bir hediye biçiminde olan cülus bahşişi, sonraları bu durumdan uzaklaşmış, isyancı askerler bu bahşiş uğruna ihtilaller yapmışlardır. Cülus bahşişi I. Abdülhamit döneminde kaldırılmıştır.

(Cevap D)

6. İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahı I. Bayezid (Yıldırım)'dir. Yıldırım Bayezid İstanbul'u ilk kez kuşatmış; ancak ilk kuşatmayı batıdan beliren Haçlı saldırısı, ikinci kuşatmayı da doğudan beliren Timur tehlikesi üzerine kaldırmak zorunda kalmıştır.

(Cevap C)

7. Verilen açıklamaya bakılarak, İngiltere ve Rusya'nın Ermeni sorununu gündeme getirmesinde, Osmanlı Devleti'nin en çok jeopolitik özelliğinin etkili olduğu söylenebilir. Ermeni sorunu, Osmanlı toprakları üzerinde çıkarları çatışan iki büyük devletin, yani İngiltere ve Rusya'nın mücadelesi sonucunda ortaya çıkmıştır.

(Cevap B)

8. Kuruluş döneminde gerçekleştirilen Haçlı seferlerinin nedeni, Osmanlı Devleti'ni Balkanlardan ataktır. Osmanlı'nın Sazlıdere Savaşı ile Bizans'tan Edirne'yi alarak Blakanları fethetmesi, bu savaşların başlamasında etkili olmuştur.

(Cevap D)

9. Yayın tarihi açısından ilk kadın dergisi Terakki-i Mu-hadderat'tır. Haftalık olarak çıkan bu derginin ilk sayı 15 Haziran 1869 tarihini taşır. 48 sayı olarak Ali Raşit tarafından yayınlanmıştır. Sahibi ve yazı kadrosu kadınlardan oluşan kadın dergisidir.

(Cevap B)

10. Osmanlı Devleti'nin resmi tarihçilerine vakanüvist adı verilmektedir. Mustafa Naima ya da tam anlamıyla Halepli Mustafa Naima Efendi, Osmanlı tarihçisi, ilk resmi Osmanlı vakanüvisidir.

(Cevap C)

11. 1789 Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik akımı, çok uluslu bir devlet olan Osmanlı İmparatorluğu'nu XIX. yüzyıldan itibaren etkilemeye başlamış, özellikle Balkanlarda milliyetçi ve ayrılıkçı karakter taşıyan isyanlar görülmüştür. Bu çok uluslu yapısının sonucu olarak, milli bilince ulaşan azınlık ayaklanmalarına sahne olmuş ve nitekim bu özelliği imparatorluğun dağılması ve parçalanmasında önemli rol oynamıştır.

(Cevap D)

12. Ermeniler ilk kez 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı (93 Harbi) sırasında Ruslar tarafından kışkırtılarak ayaklandırılmışlar, savaş sonucunda imzalanan 1878 Ayastefanos Antlaşması'nda Ermenilerin oturdukları yerlerde Osmanlı'nın ıslahat yapması maddesinin yer alması da ilk kez Ermeni sorununun ortaya çıkmasına yol açmıştır. Ayastefanos Antlaşması'nın iptal edilip yerine Berlin Antlaşması'nın imzalanması ve aynı maddenin Berlin Antlaşması'nda da yer alması ile de Ermeni sorunu ilk kez uluslararası diplomaside gündeme gelmiş oldu. Ayastefanos Antlaşması, Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan ikili bir antlaşmadır. Berlin Antlaşması ise, ikiden fazla devletin imzalamış olduğu uluslararası bir antlaşma olup böylece Ermeni sorunu uluslararası bir boyut kazanmış oldu.

(Cevap A)

13. Hünkar İskeleyi Antlaşması, Osmanlı Devleti'nin boğazlarla ilgili kendi inisiyatifi ile imzaladığı son antlaşmadır. 1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi ile boğazlar devletlerarası bir statü kazanmıştır.

(Cevap E)

14. Osmanlı Devleti'nde tam teşekküllü olarak ilk Osmanlı tersanesi Gelibolu'da Yıldırım Bayezid tarafından kurulmuştur.

(Cevap C)

15. Diyojen, Teodor Kasap tarafından Fransızca ve Rumca olarak çıkarılırken 25 Kasım 1870 tarihinden itibaren Osmanlıca yayınlanmaya başlanan ilk Osmanlı mizah dergisidir. Derginin merkezi İstanbul'da Asmaaltı'ndaki Camlı Han'ın bodrum katındaydı.

(Cevap A)

16. Bahçesaray Antlaşması ya da Çehrin Antlaşması, 1676-1681 Osmanlı - Rus Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu ile Kırım Hanlığı ve Rus Çarlığı arasında Bahçesaray, Kırım'da 3 Ocak 1681'de imzalanmış olan bir antlaşmadır. Aynı zamanda Rus Çarlığı ile Osmanlı İmparatorluğu arasında yapılan ilk resmi antlaşmadır.

(Cevap D)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Almanya'nın Osmanlı'yı müttefik olarak seçmesinde Osmanlı'nın jeopolitik konumu, insan gücü, halifenin etkinliği gibi faktörler etkili olmuştur. O dönem Osmanlı'nın ekonomik ve silah gücü olduğunu söylemek pek mümkün olmadığından sadece II ve IV. öncüller doğru olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

2. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin savaştığı cepheleeri gösteren haritaya bakıldığında, Osmanlı ordusunun birden fazla cephede savaştığı ve müttefiklerine yardım etmek için kendi toprakları dışında da mücadele ettiği (Galiçya ve Makedonya Cepheleeri) yargılarına ulaşılabilir. Fakat Osmanlı Devleti'nin tüm cephelerde savunmada kaldığı bilgisine ulaşılmayıp Kafkas ve Kanal Cepheleeri Osmanlı tarafından açılan taarruz cepheleeridir.

(Cevap C)

3. Balkan devletlerinden Yunanistan 1829'da, Sırbistan, Karadağ, Romanya 1878'de, Bulgaristan 1908'de, Arnavutluk 1913'te bağımsız olmuştur. Buna göre XX. yüzyılda bağımsızlığını kazanan devletler Arnavutluk ve Bulgaristan olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

4. **Küçük Antant:** Fransa'nın Alman tehlikesine karşı Çekoslovakya, Romanya ve Yugoslavya ile 1921'de oluşturduğu bir ittifak grubudur.

Briand-Kellogg Paktı: 1928'de ABD ve Fransa dışişleri bakanları tarafından esasları belirlenen pakta İngiltere, Almanya, İtalya, Japonya, Belçika gibi devletler katılmıştır. Türkiye ise bu pakta 1929 yılında üye olmuştur.

Litvinov Sözleşmesi: Oluşumuna Türkiye'nin de katıldığı bu örgütlenme, SSCB ile Doğu ülkeleri arasında 1929'da imzalanmıştır.

Görüldüğü gibi Türkiye, Küçük Antant'a taraf olmuştur.

(Cevap D)

5. Mustafa Kemal "Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni" 1905'te Şam'da kurmuştur. Daha sonra bu cemiyeti İttihat ve Terakki Cemiyeti ile birleştirmiştir.

(Cevap C)

6. Paris Konferansı'nda ABD, Wilson İlkelerinde de belirtildiği üzere, dünya barışını sağlamak amacıyla uluslararası bir örgüt kurulması kararının alınmasında etkili olmuş ve bu doğrultuda Milletler Cemiyeti oluşturulmuştur. Diğer taraftan ABD, I. Dünya Savaşı'ndan sonra Monroe Doktrini'ne geri dönerek Avrupa'dan uzak durma siyasetini tekrar başlatmıştır.

(Cevap B)

7. I. Balkan Savaşı başlamadan önce Balkan devletleri kendi aralarında ittifak antlaşmaları imzaladılar. Bu ittifak antlaşmaları sonunda iş, savaşın ilanına ve başlamasına kalıyordu. Savaş ilanını yapan ve ilk olarak Osmanlı'ya saldıran devlet, 8 Ekim 1912'de Karadağ olmuştur. Bu devleti sırasıyla Bulgaristan, Sırbistan ve Yunanistan izlemiştir.

(Cevap C)

8. ABD'nin savaşa girmesiyle Başkan Wilson 8 Ocak 1918'de kendi adıyla anılan 14 maddelik bir bildiri yayınladı. Bu bildiri gizli antlaşmalara tepki olarak gizli diplomasinin terk edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Polonya'nın bağımsız olması, toprak bütünlüğünün güvenceye alınması ve denize çıkabilmesi istenmiştir. Sırbistan'ın da denize çıkabilmesi bildiriye yer alan maddelerden biridir.

(Cevap E)

9. Kafkas Cephesi'nde Osmanlı ve Rus orduları savaşırken Ermenilerin Ruslarla işbirliği yapması üzerine Tehcir Olayı denilen hareketle Ermeniler bölgeden zorunlu göçe tabi tutulmuştur.

Erzincan Mütarekesi ise Kafkas Cephesi'nde Osmanlı – Rus Savaşı'nı bitiren ateşkestir. Brest-Litovsk Antlaşması ise Ruslarla yapılmış ve Kafkas Cephesi'ni kapatmıştır. Dolayısıyla üç gelişme de Kafkas Cephesi ile ilgilidir.

(Cevap E)

10. Sorudaki özellikler Hürriyet ve İtilaf Partisi'ne aittir. Ayrıca bu parti 1911'de İttihat ve Terakki'ye muhalif olarak kurulmuştur. Bu parti Damat Ferit ve Sait Molla gibi tanınmış simaları da bünyesinde toplamıştır.

(Cevap B)

11. Osmanlı'nın büyük kayıplar yaşadığı ve tarihinin en kötü şartlarına maruz kaldığı savaşlardan biri olan I. Balkan Savaşı İngiltere'nin arabuluculuğu ile imzalanan Londra Antlaşması ile sona ermiştir. Antlaşma Osmanlı ile diğer Balkan ülkeleri arasında yapılmıştır.

(Cevap D)

12. İtalya, Trablusgarp'a saldırmadan önce Avrupalı devletlerden bazılarının desteğini almıştır. Bunlardan en önemlisi 1909'da imzalanan Racconigi Antlaşması'dır. Bu antlaşma Rusya ve İtalya arasında yapılmıştır. Buna göre Rusya, İtalya'nın Trablusgarp üzerindeki haklarını tanıyordu. İtalya ise Rusya'nın Boğazlar için yapacağı faaliyetlerde onu destekleme kararı alıyordu.

(Cevap C)

13. Bulgaristan, 1908 yılında Osmanlı Devleti'nden bağımsızlık elde etmiştir. 12 Ada ve Rodos 1912 yılında imzalanan Uşi Antlaşması ile elden çıkmıştır. Arnavutluk ve Makedonya 1912 yılındaki Balkan Savaşı sırasında kaybedilmiştir. Buna göre; A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan bölgeler 20. yüzyılda kaybedilmiştir. Sırbistan ise 19. yüzyılda Osmanlı'dan ayrılmıştır.

1871 - 1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonucunda 1878'de Berlin Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız olmuştur.

(Cevap A)

14. İtilaf Devletleri, I. Dünya Savaşı sürerken yaptıkları gizli antlaşmalarla savaş sonu pozisyonlarını belirlemişlerdir. Savaş esnasında Rusya'nın yaşadığı iç karışıklık savaştan çekilme ihtimalini güçlendirmiş, bu durum da İtalya'nın önemini artırmıştır. Bunun üzerine İngiltere ve Fransa İtalya ile St. Jean de Maurienne Antlaşması'nı imzalayarak önceki verilen yerlere ek olarak İzmir, Aydın gibi Batı Anadolu vilayetlerini de İtalyanlara bırakmışlardır.

(Cevap B)

15. Paris Barış Konferansı, I. Dünya Savaşı'nı bitiren antlaşmaların hazırlandığı uluslararası bir konferanstır. 32 devletin temsilcilerinin katıldığı konferansa başta Almanya olmak üzere yenik ülkeler davet edilmiştir.

(Cevap E)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. II. Meşrutiyet'in resmî ideolojisi Osmanlıcılıktı. Osmanlıcılık İttihad-ı Anasır (unsurların birliği) fikrini benimseyordu. Osmanlıcılığa en büyük darbeyi Balkan Savaşları vurdu. Nüfusun büyük çoğunluğunu Hristiyan toplulukların oluşturduğu Balkanların kaybıyla Osmanlıcılık işlevini yitirdi. Hristiyan nüfusun kaybı ile imparatorluğun kozmopolit yapısı değişti. Anadolu imparatorluğun yeni iktisadi ve beşeri merkezi oldu. Anadolu'nun Müslüman Türk halkı en sadık unsur olarak önemsendi. Tüm bu gelişmeler Müslüman – Türk kimliğine dayalı Türkcülük ideolojisinin güçlenmesine yol açtı.

(Cevap A)

2. Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'na yakın zamanda kaybettiği toprakları geri almak için ve savaşı Almanya'nın kazanacağına duyduğu güvenle girmiştir. Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesiyle, Avrupa'da başlayan savaş bir anda Orta Doğu hattı Arabistan Yarımadası'na kadar genişlemiştir. Geniş bir coğrafyada savaşmak zorunda kalan Osmanlı Devleti bu savaşta yalnızca Çanakkale Cephesi'nde başarılı olmuştur. Çanakkale Cephesi İngiltere ve Fransa'nın müttefikleri Rusya'ya yardım göndermek için açtıkları cephedir. Yapılan kanlı mücadeleler ve Mustafa Kemal'in üstün askeri yeteneği sayesinde Çanakkale geçilememiş ve yardım alamayan Çarlık Rusya'sı tarih sahnesinden silinmiştir.

(Cevap B)

3. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler Almanya'nın Osmanlı'dan faydalanmak istediği konular arasında gösterilemez. Almanya, Osmanlı'nın dini gücünden faydalanmak istemiştir. Osmanlı padişahı aynı zamanda İslam dünyasının lideri, yani halife idi. Bu unvana sahip padişah I. Dünya Savaşı'na Almanya yanında girerse kutsal cihat ilan edebilirdi. Kutsal cihat ilanı İngiliz, Fransız ve Rus hâkimiyetindeki binlerce Müslüman'ı harekete geçirebilir ve Almanya'ya zafer getirebilirdi. İşte bu durum, yani Osmanlı'nın dinî gücü, Almanya'yı umutlandırmış ve Osmanlı'yı yanında savaşa sokmak için çalışmıştır.

(Cevap D)

4. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı 1934'te uygulamaya konularak Türkiye'de dokuma, maden, selüloz, kimya, seramik sanayinin kurulması amaçlanmıştır. Planın finansmanı büyük oranda iç kaynaklarla gerçekleştirilmiş, bir miktar İngiliz ve Sovyet kredisi alınmıştır. Planda yer alan dokuma, maden, selüloz ve kimya sanayine ilişkin yatırımlar "Sümerbank" tarafından; sömük, şişe, cam ve kükürt sanayine ilişkin yatırımlar da "İş Bankası" tarafından yürütülmüştür.

(Cevap B)

5. Osmanlı Devleti, Kanal ve Kafkas Cephelelerini taarruz amacı ile açmıştır. Galiçya ve Makedonya Cephelelerinde ise amacı müttefiklerine yardım etmektir. Ancak Irak Cephesi İngilizlerin saldırısı üzerine açılmıştır. Bu sırada Irak, Osmanlı toprağıdır. Osmanlı, toprağını savunmak amacıyla İngilizlere karşı Irak Cephesi'nde savaşmıştır.

(Cevap E)

6. Ruslar, Galiçya Cephesi'nde taarruz hareketine girişince bu durum Avusturyalıları güç duruma sokmuştur. Bunun üzerine 33.000 kişilik bir Türk kuvveti Ruslarla savaşmak üzere Avusturya'ya yardım amacıyla Galiçya Cephesi'ne gönderilmiştir.

(Cevap A)

7. I. Dünya Savaşı sırasında imzalanan Saint Jean de Maurienne Antlaşması ile İzmir ve çevresi İtalya'ya verilmişti. Fakat savaş sonrası düzenlenen Paris Barış Konferansı'nda durumlar değişti. İngiltere, Ege Denizi'nde ileride kendisine engel teşkil edebilecek güçlü bir İtalya istemiyordu. Bu yüzden İzmir'i, daha kolay kontrol edebileceği Yunanistan'a verdi. Bu durum İtalya-İngiltere ilişkilerini olumsuz etkiledi.

(Cevap C)

8. 1871'de siyasi birliğini sağlayan Almanya hemen sömürge arayışlarına başladı. Almanya, İngiltere'nin denizaşırı sömürgeleri ile ilgileniyordu. Ayrıca denizcilik alanında güçlenmek isteyen Almanya, İngiltere için tehdit oluşturuyordu. Bu yüzden Almanya ve İngiltere karşı karşıya geldi.

(Cevap A)

9. Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'na girmeden önce Almanya ile bir ittifak antlaşması imzalamıştır. 2 Ağustos 1914'te Sadrazam Said Halim Paşa ile Almanya'nın İstanbul Büyükelçisi Baron von Wangenheim arasında gizli bir antlaşma imzalanmıştır. Buna göre; Rusya Avusturya'ya savaş açar; Almanya da savaşa girerse Osmanlı da savaşa girecekti. Almanya tehdit durumunda Osmanlı Devleti'ni koruyacaktı. Bu maddeler ile Osmanlı Almanya'ya yaklaşmıştır.

(Cevap E)

10. İngiltere ve Fransa, Boğazları ele geçirerek müttefikleri olan Rusya'ya yardım göndermek amacıyla Çanakkale'ye saldırdılar. Osmanlı Devleti bu cephede olağanüstü bir şekilde topraklarını savundu. Osmanlı'nın bu mücadelesi ile İngiltere ve Fransa Çanakkale'yi geçemediler ve başarısız oldular.

(Cevap C)

11. Azınlık tabiri Osmanlı Devleti'nde genellikle gayrimüslimler için kullanılmıştır. Bu bağlamda Mavri Mira ve Pontus Rum cemiyetleri Rum azınlıklar tarafından kuruldu. Makabi Yahudiler, Taşnak Ermenilerce kurulan cemiyetlerdir. Ancak Kürtler, Müslüman olduğu, yani azınlık sayılmadığı için kurdukları Kürt Teli Cemiyeti de azınlık cemiyetleri arasında gösterilemez.

(Cevap B)

12. 31 Mart İsyanı sonrasında çekilmek zorunda kalan muhalefet, izleyen dönemde yeniden toparlandı. Farklı eğilimleri temsil eden bir dizi yeni parti kuruldu. Bu partilerin bir kısmı liberal kanatta yer alan, bir kısmı da İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin laiklik ve milliyetçilik eğilimlerinden rahatsız olan grupların kurduğu partilerdir. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı canlanan liberal ve muhafazakâr muhalefet 21 Kasım 1911'de Hürriyet ve İtilaf Fırkası ile birleşti. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne muhalif olma dışında ortak yönleri çok az olan bu gruplar kısa sürede etkin bir güç haline geldiler. İttihat ve Terakki Cemiyeti güçlenen muhalefet karşısında meclisin feshini sağladı. 1912'de yapılan yeni seçimler tarihe "Sopalı Seçimler" olarak geçti.

(Cevap A)

13. İtilaf devletlerinin Paris Barış Konferansı'nda, daha önce gizli antlaşmalar ile İtalya'ya verilen İzmir ve çevresinin Yunanistan'a bırakılması kararını almasına İtalya büyük tepki göstermiş ve bu karar İtilaf devletleri arasında ilk kez görüş ayrılıklarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Mondros Ateşkesi ve Londra Konferansı için böyle bir durumdan söz edilemez.

(Cevap A)

14. ABD Başkanı Wilson, 8 Ocak 1918'de 14 prensip diye anılan görüşlerini yayımlamıştı. Bu prensipler dünya barışını gerçekleştirmeyi amaçlıyordu. ABD, sanayileşmiş ve gelişmiş bir ülkeydi. Dolayısıyla üretimi dünya pazarlarına satmak ve zenginleştirmek istiyordu. Bunun için de denizlerde mutlak serbestlik olmalı ve uluslararası engeller ortadan kaldırılmalıydı. Ayrıca gizli antlaşmalar, ABD'nin ticaretini sınırlandırabilir hatta engelleyebilirdi. Bu yüzden gizli antlaşmalara da Wilson İlkeleri'nde karşı çıkmıştır.

(Cevap E)

15. Mustafa Kemal, I. Dünya Savaşı sırasında önce Çanakkale Cephesi'nde savaşmıştır. Buradaki başarılarından dolayı generalliğe terfi etmiş ve Kafkas Cephesi'ne tayin edilmiştir. Kafkas Cephesi'nde 16. Kolordu Komutanı olarak Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri almıştır. Mustafa Kemal son olarak Suriye Cephesi'ne atanmış ve burada önce 7. Ordu Komutanı, ardından Yıldırım Orduları Grup Komutanı olarak görev yapmıştır.

(Cevap D)

16. Bulgaristan, 19 Eylül 1918'de Selânik Ateşkes Antlaşması'nı; Osmanlı Devleti, 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkes Antlaşması'nı; Avusturya-Macaristan, 3 Kasım 1918'de Willa Queste Ateşkes Antlaşması'nı; Almanya ise 11 Kasım 1918'de Rethondes Ateşkes Antlaşması'nı imzalayarak savaştan çekildiler.

Doğru sıralama; IV-III-II-I şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Rum ve Ermeni saldırıları sonucunda Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti ortak toplantı kararı alarak 23 Temmuz 1919 tarihinde Erzurum Kongresi'ni toplamışlardır.

(Cevap C)

2. Verilen cemiyetler arasında İzmir ve yöresi işgallerine engel olmak amacıyla Manisa'da kurulan İstihlası Vatan (vatanın kurtarılması) Cemiyeti yararlı bir cemiyet özelliği taşımaktadır.

(Cevap D)

3. ABD, Monroe Doktrini çerçevesinde Avrupa işlerinden uzak durmuş ve kendi kabuğuna çekilmiştir. Dolayısıyla Mondros'tan sonra Anadolu'da işgal hareketlerinde bulunmamıştır. Sovyet Rusya da 1917'de çıkan ihtilal sonucunda savaştan çekildiği için Anadolu'yu işgal etmemiştir. İngiltere ise Mondros'tan sonra Musul, İskenderun, Urfa, Antep, Maraş, Kars ve Batum'u tamamen işgal etmiştir. Daha sonra Urfa, Antep ve Maraş'ı Fransa'ya vermiştir.

(Cevap A)

4. Dünya barışını hedefleyen Wilson'un 18 Ocak 1918'de yayımladığı bildiriye, her üç öncülde verilen ifadeler yer almıştır. Polonya'nın bağımsız olmasını isteyen ABD, dünya ticaretinde etkin olmak için Boğazların ticarete açık olmasını istiyordu. Ayrıca ABD, I. Dünya Savaşı'nın ardından kalıcı barışın sağlanması için bütün ulusları içine alan bir örgüt kurulmasını istemiştir.

(Cevap A)

5. Rauf Orbay, I. Balkan Savaşı'nda Hamidiye Kruvazörü ile Yunanlılara karşı başarılı bir mücadele verdiği için Hamidiye Kahramanı olarak bilinir. Mondros Ateşkesi'ni imzalayan ve o zaman Bahriye Nazırı olan kişi Rauf Orbay'dır. Rauf Orbay, İstanbul'un resmen işgali sonrasında Malta'ya sürgün edilmiştir.

(Cevap B)

6. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan ifadeler Mondros kapsamında değildir. Mondros Ateşkes Antlaşması'nda kapitülasyonlarla ilgili bir madde olmadığı için E seçeneği Mondros kapsamında değildir.

(Cevap E)

7. Mavri Mira: Rum, Kordos: Rum Hınçak ve Taşnak: Ermeni cemiyetidir. Yani B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan cemiyetler azınlıklar tarafından kurulmuştur. Fakat Wilson Prensipleri Cemiyeti, Amerikan manda yönetimini isteyen Müslüman Türklerin kurduğu bir cemiyettir.

(Cevap A)

8. Hınçak ve Taşnak Cemiyeti, Ermeniler tarafından kuruldu. Pontus Rum Cemiyeti'nin amacı Trabzon Rum İmparatorluğu'nu yeniden kurmaktır. Kordos Cemiyeti, Anadolu'da ihtiyaç duyulan yerlere Rum göçmen getirmekle görevliydi. Soruda özellikleri verilen cemiyet ise Etnik-i Eterya Cemiyeti'dir.

(Cevap C)

9. Soruda özellikleri verilen cemiyet Hürriyet ve İtilaf Fırkası'dır. Bu fırka, 1911 yılında İttihat ve Terakki Partisi'ne muhalefet edenler tarafından kurulmuştu. Siyasi konumunu İttihat ve Terakki Partisi karşılığı olarak tayin eden parti, Millî Mücadele'ye karşı çıkmıştır. Mütareke şartlarına karşı gelmenin ülkeyi riske sokacağını ve galip devletleri kızdıracağını iddia etmiştir.

(Cevap D)

10. Mondros Ateşkesi Rauf Bey ve İtilaf devletleri adına İngiliz Amirali Calthorpe arasında imzalanmıştır. Böylece Mondros'ta Osmanlı'nın muhatabı İngiltere olmuştur.

(Cevap C)

11. Özellikleri verilen cemiyet Millî Kongre Cemiyeti'dir. Haziran 1919'da Cemiyet Başkanı Dr. Esat (Işık) Bey'in sürgüne gönderilmesiyle cemiyet zayıflamış, son Mebusan Meclisi'nin toplanması üzerine de kapanmıştır.

(Cevap A)

12. Pontus Rum Cemiyeti, Trabzon Rum İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmak için kurulmuştu. Bunun üzerine Trabzon ve çevresinin Türk nüfusu hâkimiyetinde olduğunu ispatlamak amacıyla Barutçuzade Ahmet ve Faik Beyler tarafından 12 Şubat 1919'da Trabzon Muhafazaa-i Hukuk-i Milliye Cemiyeti kuruldu.

(Cevap A)

13. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadeler Mondros Ateşkesi kapsamındadır. Fakat E seçeneğindeki ifade 10 Ağustos 1920'de imzalanan Sevr Antlaşması maddeleri arasında yer alır. Osmanlı ordusunu kısıtlayıcı askerî bir hükümdür.

(Cevap E)

14. Mondros Ateşkes Antlaşması 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanmıştır. Bu sırada Osmanlı Hükûmetinin sadrazamı 14 Ekim 1918 tarihinde göreve başlayan Ahmet İzzet Paşa'dır. Ayrıca Mustafa Kemal'in İstanbul'a geldiğinde hükûmet kurması için güvenoyu almasına çalıştığı kişi de Ahmet İzzet Paşa'dır.

(Cevap C)

15. 8 Ocak 1918'de yayımlanan Wilson İlkeleri'nde, her üç öncülde yer alan ifadeler yer almıştır. Wilson, bu ilkelerin gerçekleşmesini ve hayata geçmesini istiyordu. Çünkü bu ilkeleri gelecekteki barışın şartları olarak görüyordu. I. Dünya Savaşı gibi bir olayın yaşanmaması için soruda verilen öncülleri de içine alan Wilson İlkelerini yayımlamıştır.

(Cevap D)

16. İşgallere karşı propaganda amaçlı yayın yapan Le Pays ve Hadisat Gazeteleri Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyetine aittir. Bu cemiyet, Erzurum Kongresi'nin toplanmasında etkili olmuştur. Kongre Beyannamesi'nin ilan edilmesinden sonra Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adını almıştır.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. 22 Haziran 1919'da yayınlanan Amasya Genelgesi'nde; "İstanbul Hükümeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirmemektedir." maddesi yer almıştır. Bununla İstanbul Hükümetine ilk defa karşı çıkılarak görevini yerine getirmediği millete duyurulmuştur. Kurtuluş Savaşı'nın gerekçelerinden biri de İstanbul Hükümeti'nin millete karşı görevini yerine getirmemesi olarak açıklanmıştır.

(Cevap C)

2. Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri Hacim Muhittin Bey önderliğinde yapılmıştır. Dolayısıyla bu kongrelere Mustafa Kemal katılmamıştır. Pozantı ve Erzurum Kongreleri Mustafa Kemal'in katıldığı kongrelerdir.

(Cevap D)

3. 9. Ordu Müfettişliği'ne komşu sancaklar; Diyarbakır, Bitlis, Elazığ, Ankara, Kastamonu, Kayseri ve Maraş'tır.

(Cevap B)

4. Soruda verilen ifadeler 28 Mayıs 1919'da yayımlanan Havza Genelgesi'nde yer almaktadır. Mustafa Kemal bu genelge ile milli bilinci uyandırmak istemiştir.

(Cevap D)

5. Osmanlı Devleti, Batı Trakya'yı Balkan Savaşları ile kaybetmiş ve günümüze kadar gelen Batı Trakya Türkleri sorunu ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

6. Havza Genelgesi: 28 Mayıs 1919'da, Amasya Genelgesi: 22 Haziran 1919'da yayımlanmıştır.

Havza ve Amasya Genelgelerinin yayımlandığı sırada sadrazam Damat Ferit Paşa'dır.

(Cevap E)

7. Mustafa Kemal, 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelmişti. Bu sırada sadrazam; Ahmet Tevfik Paşa idi. Ahmet Tevfik Paşa 3 Mart 1919'da istifa etmiş, yerine 4 Mart 1919'da Damat Ferit sadrazam olmuştu. Damat Ferit, 4 Mart - 2 Ekim 1919 tarihleri arasında sadrazamlık makamında bulunmuştur. Mustafa Kemal'in Samsun'a gitmek üzere İstanbul'dan ayrıldığı tarih ise 16 Mayıs 1919'dur. Dolayısıyla bu tarihte sadrazam Damat Ferit Paşa'dır.

(Cevap B)

8. 21 Haziran 1934'te Soyadı Kanunu benimsenerek vatandaşların ön adlarıyla birlikte soyadı kullanmaları da zorunlu hale geldi. Kanun 24 Aralık 1934'te yürürlüğe girdi. TBMM 24 Kasım 1934'te Mustafa Kemal Paşa'ya "Atatürk" soyadını verdi. 17 Aralık 1934'te başka bir Türk vatandaşının Atatürk soyadını alması yasaklandı.

(Cevap D)

9. 16 Mart 1920'de İstanbul'un işgal altına alındığını Ankara'ya Manastırlı Hamdi adındaki telgraf memuru haber vermişti. Manastırlı Hamdi Bey'in bu girişimiyle İstanbul'un işgali Mustafa Kemal tarafından anında öğrenilmiştir. Dolayısıyla bu durum Mustafa Kemal'i tedbir almaya yöneltmiştir. Bu hareketinden dolayı Mustafa Kemal, Nutuk'ta Manastırlı Hamdi Bey'den övgü ile bahsetmiştir. Soyadı Kanunu ile de Manastırlı Hamdi Bey'e Martonaltı soyadı verilmiştir.

(Cevap B)

10. Erzurum Kongresi'ne Sivas ve Van illerinden delege katılmıştır. Fakat Diyarbakır ilinden valinin engel olması yüzünden Erzurum Kongresi'ne delege katılmamıştır.

(Cevap B)

11. Şeyh Recep, 18 Ekim 1919 tarihinde Sivas'ta postanedeki görevlileri tehdit ederek saraya, Salih Paşa'ya ve Mustafa Kemal'e bazı telgraflar çekmiştir. Vahdetin'e ulaştırılması istenen telgrafta, Temsil Heyeti, Mustafa Kemal ve yanındaki küçük grubun, padişahın güvenine sahip ve ulusal iradeyi temsil eden kişiler gibi davranmalarından yakınılmıştır. İşte Sivas'ta Millî Mücadele aleyhine yaşanan bu gelişmeye Şeyh Recep Olayı denilmiştir.

(Cevap D)

12. Misakımillî'de kabul edilen maddeler;

- Kapitülasyonlar,
- Azınlıklar,
- Boğazlar,
- Sınırlar,
- Dış borçlar,
- Referandum

şeklinde belirtilebilir.

Referandum yapılması istenen yerler arasında Kars da yer almaktadır. Fakat Misakımillî'de Patrikhane ile ilgili herhangi bir karar alınmamıştır.

(Cevap A)

13. Muhittin Paşa, Ankara valisidir ve kongreyi engelleme girişiminde bulunmuştur. Ali Galip, Elazığ valisidir o da kongreyi engelleme girişiminde bulunmuştur. Fakat bu iki valinin girişimi başarılı olmamıştır. Reşit Paşa ise Sivas valisidir ve kongreyi engelleme girişimi olmamıştır.

(Cevap D)

14. Mustafa Kemal Paşa, 30 Nisan 1919 tarihli İrade-i Seniyye ile 9. Ordu Müfettişliği'ne tayin edildi. 9. Ordu Müfettişliği'nin yetkili olduğu iller; Sivas, Van, Trabzon, Erzurum ve Samsun Sancağı idi. Dolayısıyla Kars bu iller arasında bulunmamaktadır.

(Cevap E)

15. Açıklamada millet iradesinin hâkim kılınmaya çalışıldığını görmekteyiz. Her sancaktan üç temsilci istenmiştir. Bu ülke içerisinde yaşayan millete başvurulması, görüşünün alınması anlamına gelmektedir. Tek bir kişinin tayin ettiği temsilciler istenmemiş, bu işi halkın yapması istenmiştir. Bu durum millet iradesinin ortaya çıkarılmak istendiğinin göstergesidir.

(Cevap C)

16. Damat Ferit, toplanmasına engel olamadığı için Sivas Kongresi'nden hemen sonra istifa etmiştir. Şeyh Recep Olayı 18 Ekim 1919'da yani Sivas Kongresi'nden sonra meydana gelmiştir. 4 Eylül 1919'da toplanan Sivas Kongresi'nden sonra meydana gelen diğer bir olay; 27 Eylül-2 Kasım 1919 tarihli Bozkır Ayaklanması'dır.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Halk Fırkası içinde yer alan milletvekillerinden bir bölümü zamanla bu partiden istifa ettiler ve istifa edenlerin bir bölümü 17 Kasım 1924'te Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası adıyla yeni bir muhalefet partisi kurdular. Bu partinin kurucuları arasında Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Adnan Adıvar, Ali Fuat Cebesoy gibi Milli Mücadele'nin önemli isimleri vardır. Ali Fethi Okyar 1930'da kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkasının lideridir.

(Cevap E)

2. Sivas Kongresi'nin yapıldığı sırada sadrazam Damat Ferit Paşa'dır. Damat Ferit Paşa, Sivas Kongresi'ni engellemeye çalışmış, fakat başarılı olamamıştır. Bu başarısızlıktan dolayı 2 Ekim 1919 tarihinde istifa etmiştir. Boşalan sadrazamlığa padişah tarafından 3 Ekim 1919'da Ali Rıza Paşa getirilmiştir. Ali Rıza Paşa, 7 Mart 1920'ye kadar görevde kalmıştır.

(Cevap A)

3. Misakımillî'de halk oylaması istenen yerler arasında Doğu Trakya yoktur. Diğer şıklarda yer alan bölgeler için şu kararlar alınmıştır:

- Daha önce kendi istekleri ile ana vatana katılmış olan üç il için (Evliye-i Selase; Kars, Ardahan, Batum) gerekirse tekrar halk oyuna başvurulmasını kabul ederiz.
- Batı Trakya'nın hukuki durumunun saptanması da orada yaşayanların tam bir serbestlik içinde beyan edecekleri oylarıyla belirlenmelidir.

(Cevap D)

4. İstanbul'un resmen işgal edilmesi ve Mebuslar Meclisinin dağıtılması millî iradeyi ortadan kaldırmıştı. Millî iradenin ortadan kalkmasıyla hükümet yine denetlenemeyecekti. Mustafa Kemal bu iki gelişmeden sonra meclisin İstanbul'da çalışamayacağını düşünerek millî iradeyi yeniden tesis etmek için Ankara'da TBMM'nin açılmasını sağlamıştır.

Sevr Antlaşması 10 Ağustos 1920 tarihinde imzalanmış olup TBMM'nin açılmasından sonradır.

(Cevap E)

5. A, C, D ve E seçeneklerinde millî iradenin ortaya çıktığı görülmektedir. Çünkü gelişmelerde millet önemli rol oynamış, seçimlere katılmış ve iradesini ortaya koymuştur. Fakat Saltanat Şûrası'nın toplanmasında millî irade değil, padişah iradesi etkili olmuştur. Şûra padişahın isteği üzerine toplanmıştır.

(Cevap B)

6. Mustafa Kemal, İstanbul'da padişah başta olmak üzere bazı yabancılarla da görüşmüştür. Mustafa Kemal, Ahmet İzzet Paşa Hükümetinde görev almak istiyordu. Bu yüzden Tevfik Paşa Hükümetinin güvenoyu almasını önlemeye çalışmıştır. Ayrıca vatanın kurtuluşu ile ilgili görüşlerini kamuoyuna duyurmak amacıyla Fethi Okyar ile Minber Gazetesi'ni çıkarmıştır. Mustafa Kemal, İstanbul'da bulunduğu sırada işgalcilere karşı miting düzenlememiştir. Miting düzenlemesi Havza Genelgesi'nden sonradır.

(Cevap B)

7. 22 Haziran 1919'da yayımlanan Amasya Genelgesi'nde "Memleketin her bakımdan en güvenli yeri olan Sivas'ta ulusal bir kongre toplanacaktır." ifadesi yer almıştır. Dolayısıyla 4-11 Eylül 1919'da yapılan Sivas Kongresi'nin çağrısı Amasya Genelgesi'nde yapılmıştır.

(Cevap A)

8. Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti, Sivas'ta Sivas valisinin eşi tarafından kurulmuş bir cemiyettir. Diğer cemiyetler farklı yerlerde kurulmuştur. Ayrıca Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti kadınları Millî Mücadele'de etkin hâle getirmeye çalışmıştır.

(Cevap C)

9. TBMM'nin çıkan isyanlara karşı önlem almak ve otoriteyi tesis etmek için çıkardığı kanun, Hıyanet-i Vatan Kanunu'dur. Buna göre; TBMM'ye sözlü, yazılı ve fiili muhalefette bulunanlar ve karışıklık çıkarırlar vatan haini sayılacaktır.

(Cevap D)

10. Erzurum Kongresi'nde alınan bu kararlar millî iradeyi temsil edecek bir meclisin kurulacağı, daha da ayrıntıya girilirse yönetim şeklinin Cumhuriyet olarak değişeceği belirtilmiştir. Bu doğrultuda Mebusan Meclisi'nin yeniden açılması (I) ile TBMM'nin açılması (II) kararı bu ilkeyi güçlendirmektedir. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri arasında yaşanan fikir ayrılıklarının ulusal egemenlik anlayışı ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

11. Erzurum Kongresi Doğu Anadolu'daki Ermeni ve Doğu Karadeniz'deki Pontus Rum faaliyetlerini önlemek amacıyla bölgesel amaçlı toplanan bir kongredir (I). Bu kongrede bölgesel olmasına rağmen tüm yurdu ilgilendiren önemli kararlar alınmıştır. Ancak Temsil Heyeti'nin yurdun tamamını temsil etmesi kararı ile cemiyetlerin tek çatı altında birleştirilmesi fikri Sivas Kongresi'nin kararları arasında yer alır.

(Cevap A)

12. I. ve II. İnönü, Dumlupınar ve Sakarya, Kurtuluş Savaşı sırasında yapılan savunma savaşlarıdır. Fakat Çanakkale Savaşları I. Dünya Savaşı sırasında İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı'ya saldırmasıyla başlamış bir savunma savaşlarıdır.

(Cevap E)

13. Padişah Vahdettin'in seçimler yapılmasına rağmen Mebusan Meclisi'nin toplanmasını geciktirmesinin en önemli gerekçesi, seçimleri ittihatçıların kazandığı iddiasının ortalarda dolaşmasıdır.

(Cevap B)

14. İstanbul Hükûmeti'nin Sivas Kongresi'ni engelleme girişimleri başarısız olmuştu. Kongrenin sonunda Mustafa Kemal, İstanbul Hükûmeti ile her türlü bağlantıyı kesti. Meşru bir hükûmet işbaşına gelinceye kadar da İstanbul ile irtibat kurulmayacağını bildirdi. İstanbul Hükûmeti, Anadolu'dan hiçbir haber alamaz oldu. Bu durum karşısında Damat Ferit istifa etti ve Ali Rıza Paşa hükûmeti kurmakla görevlendirildi.

(Cevap D)

15. 3-5 Mayıs 1920'de TBMM'nin ilk hükûmeti kurulmuştur. Bu hükûmette;

- Fevzi Çakmak – Millî Savunma Bakanı,
- İsmet İnönü – Genelkurmay Başkanı,
- Rıza Nur – Millî Eğitim Bakanı,
- Celalettin Arif – Adalet Bakanlarıdır.

Şerif Bey ise hükûmette yer almamış, sadece meclise ilk gün en yaşlı üye sıfatıyla başkanlık yapmıştır.

(Cevap C)

16. İstanbul Hükûmeti'nin Temsil Kurulu'nun resmen varlığını kabul edip onlarla masaya oturduğu gelişme Amasya Görüşmesi'dir. (B) Amasya Protokolü'nde Mustafa Kemal ile Salih Paşa bir araya gelmişlerdir. Bu görüşmede barış görüşmelerine gidecek heyete karar verilmiştir.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat Amasya Genelgesi'ni onaylayanlar arasında Ali Fethi Okyar yoktur.

Amasya Genelgesi'ni bizzat onaylayanlar; Rauf Orbay, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy'dur. "Mersinli Cemal ve Kâzım Karabekir ise telgraf ile Amasya Genelgesi'ni onayladılar.

(Cevap B)

2. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat E seçeneğindeki ifade yanlıştır. Temsil Heyeti Erzurum Kongresi'nde oluşturuldu ama sayısı 15 değil, 9'du. Temsil Heyeti üye sayısının 15'e çıkarılması Sivas Kongresi'nde gerçekleştirilmiştir.

(Cevap E)

3. • Mustafa Kemal: Temsil Heyeti Başkanı
• Salih Paşa: İstanbul Hükümeti Bahriye Nazırı
• Bekir Sami Kunduh: Temsil Heyeti Üyesi
• Rauf Orbay: Temsil Heyeti Üyesi
• Kazım Karabekir: 15. Kolordu Komutanı

Amasya Görüşmeleri Mustafa Kemal, Bekir Sami, Rauf Orbay ve Salih Paşa arasında yapılmıştır. Bu görüşmelere Erzurum'da bulunan Kazım Karabekir katılmamıştır.

(Cevap E)

4. • Amasya Görüşmeleri: 22 Haziran 1919
• Alaşehir Kongresi: 16–25 Ağustos 1919
• Balıkesir Kongresi: 26–30 Temmuz 1919
• Erzurum Kongresi: 23 Temmuz–7 Ağustos 1919
• Amasya Görüşmeleri: 20-22 Ekim 1919

Yukarıdaki gelişmeler ve gerçekleştiği tarihlere bakıldığında Amasya Görüşmeleri'nin diğerlerinden daha sonra meydana geldiği görülür.

(Cevap A)

5. Verilen illerden Afyon delegesi Albay Kara Vasıf, Eskişehir delegesi Hüsrev Sami ve Bursa delegesi Hakkı Behiç Bayıç Temsil Heyeti'ne üye olarak seçilmişlerdir. Böylece Temsil Heyeti'nde batı illerinden de üye yer almıştır. Bu durum Temsil Heyeti'nin vatanın tümünü temsil etmesi açısından önemlidir.

(Cevap D)

6. Mustafa Kemal, Erzurum Kongresi'ne katılmış ve başkan seçilmiştir. Bu duruma İstanbul Hükümeti tepki göstermiş, Erzurum Kongresi'nin bitiminden iki gün sonra, Mustafa Kemal'e verilen nişanların ve fahri yaverlik unvanının elinden alındığını bildirmiştir.

(Cevap C)

7. Mustafa Kemal, Amasya Genelgesi'ni yayımladıktan sonra bu genelge ile beraber İstanbul'daki bazı önemli şahıslara bir de mektup gönderdi. Bu mektubunda; "miting ve gösterilerle büyük amaçların gerçekleştirilemeyeceğini, millete dayanılmasının gereğini, zararlı propagandaların durdurulması gerektiğini ve artık İstanbul'un Anadolu'ya egemen değil bağlı olmak zorunda olduğunu" belirterek bu şahısları Anadolu'ya davet etmiştir.

(Cevap B)

8. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan ifadeler Amasya Genelgesi ile ilgilidir. E seçeneğinde yer alan; "Osmanlı hükümeti vatanın bağımsızlığını sağlayamaz ve koruyamazsa geçici bir hükümet kurulacaktır." ifadesi, Erzurum Kongresi kararları arasında yer almaktadır.

(Cevap E)

9. Mustafa Kemal'in Amasya Genelgesi'ni hazırlamasından sonra Rauf Orbay, Refet Bele ve Ali Fuat Cebesoy bizzat genelgeyi onaylamıştır. Mersinli Cemal Paşa ve Kâzım Karabekir de telgraf yoluyla Amasya Genelgesi'ni onaylamıştır.

(Cevap D)

10. Amasya Mülakatı İstanbul Hükûmeti ve Temsil Heyeti üyeleri arasında yapıldı. Mülakat sırasında 5 protokol imzalandı. Bu protokollerden dördüncüsünde Temsil Heyeti'nin isteklerine yer verildi. Öncüllerde yer alan ifadeler de bu 4. protokoldeki maddelerdir.

(Cevap B)

11. Erzurum Kongresi'ne 54 delege katılmıştır. Delege gönderen iller arasında; Erzurum, Bitlis, Sivas, Trabzon ve Van yer almaktadır.

(Cevap E)

12. Manda ve himaye, başka bir devletin hâkimiyeti altında yaşamayı ifade eder. Bu durum ise ulusal bağımsızlık düşüncesine aykırıdır.

(Cevap C)

13. Anadolu hareketinin giderek güçlenmesi İstanbul Hükûmetini endişelendirmiş ve Anadolu'daki Temsilciler Kuruluyula bir görüşme gerçekleşmiştir. Amasya Görüşmeleri olarak bilinen bu görüşmelerde Mebusan Meclisi'nin toplanması kararı alınmış, kısa zamanda da seçimler başlamıştır. Anlaşma Devletleri Anadolu'da yapılan seçimlere hiç müdahale etmemişlerdir. Bunun sebebi ise toplanacak olan meclise kendi istekleri doğrultusunda bir barış antlaşmasını imzalatma ve Anadolu direnişine son verme düşüncesidir. Ancak toplanan meclis "ulusal sınırlar içinde bölünmez Türk yurdunun sınırlarını çizen" Misakımilli'yi ilan ederek Anlaşma Devletlerinin hesaplarını boşa çıkarmıştır.

(Cevap B)

14. Atatürk'ün milliyetçilik anlayışının din ve vicdan hürriyetini sağlaması laiklik, milli ekonomi ilkesini benimsemesi devletçilik, çağdaş uygarlıklar düzeyine ulaşmayı hedeflemesi de inkılapçılık ilkesiyle bağlantılıdır. Dolayısıyla doğru eşleştirme A seçeneğinde yapılmıştır.

(Cevap A)

15. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler Erzurum Kongresi ile ilgilidir. Manda ve himaye ilk defa Erzurum'da reddedildi. Fakat kesin olarak reddedilmesi Sivas Kongresi'ndedir. Bu yüzden D seçeneği Erzurum Kongresi ile ilgili değildir.

(Cevap D)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. İlk defa millî sınırlardan Erzurum Kongresi'nde bahsedilmiştir. Erzurum Kongresi'nde "Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz." kararı alınmıştır. Millî sınırların nereler olduğu ise Misakımillî'de açıklanmıştır.

(Cevap C)

2. Erzurum Kongresi 23 Temmuz-7 Ağustos 1919'da düzenlenmiştir. Düzenlenen Erzurum Kongresi'nin İtilaf Devletlerini rahatsız edeceğini düşünen Damat Ferit, 29 Temmuz 1919'da Kâzım Karabekir'den Mustafa Kemal ve Rauf Beylerin tutuklanmasını istemiştir. Fakat 15. kolordu komutanı olumsuz cevap vermiştir. Böylece Mustafa Kemal'i tutuklama emri Erzurum Kongresi sırasında verilmiştir.

(Cevap B)

3. Ulusal bağımsızlığımıza saygılı ve ülkemizi ele geçirme amacı taşımayan herhangi bir devletin teknik, sanayi ve ekonomik yardımı kabul edilebilir maddeyi ilk defa Erzurum Kongresi'nde kabul edilmiştir. Bu da Erzurum Kongresi'nin meclis gibi hareket ettiğini göstermektedir. Ayrıca yeni yönetimin ekonomik ihtiyaçlara rağmen bağımsızlık ilkesinden ödün veremeyeceği ve dış ilişkilere önem vereceği görülmektedir.

(Cevap A)

4. Musul, nüfus mübadelesi (etabli), yabancı okullar ve Boğazlar sorunları, Lozan'dan arta kalan sorunlardır. Ancak Ermeni sorunu, bu sorunlar arasında gösterilemez. Lozan'a giden Türk heyetinden taviz verilmesi istenilen konulardan birisi olan Ermeni meselesi, Lozan Antlaşması'nda çözümlenmiş, bu sorunun zaten daha önce Gümrü Antlaşması ile çözümlenmiş olduğu İtilaf devletlerine kabul ettirilerek bir daha görüşülmesine gerek olmadığı belirtilmiştir.

(Cevap E)

5. Mustafa Kemal Çanakkale Cephesi'nde 19. Tümen Komutanı olarak bulunmuştur. Çanakkale Cephesi'nden sonra Mustafa Kemal'in tayini Kafkas Cephesi'ne çıkmıştır. Kafkas Cephesi'nde 16. Kolordu Komutanı olarak görev yapan Mustafa Kemal, Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri almıştır. Son olarak Suriye Cephesi'ne atanan Mustafa Kemal burada 7. Ordu Komutanı rütbesiyle faaliyet göstermiştir.

(Cevap A)

6. Rusya'nın savaştan çekilmesi ile Rusya'ya karşı açılmış olan Kafkas Cephesi kapandı. Galiçya Cephesi'nde genellikle Ruslar savaşıyordu. Dolayısıyla Rusların savaştan çekilmesiyle bu cephe de kapandı. Gizli antlaşmalarda Rusya'ya Boğazlar ve Doğu Anadolu verilmişti. Rusya, savaştan çekilince bu antlaşmalarla verilen yerleri de kaybediyordu. Dolayısıyla Rusya'dan boşalan yerler için değişiklik yapıldı ve gizli antlaşmalar değişikliğe uğradı.

(Cevap E)

7. Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'nde Ruslara karşı savaşımıştır. 1917'de Rusya'da Bolşevik İhtilali meydana gelince Rusya savaştan çekilmek zorunda kalmıştır. Osmanlı ve Rusya arasında 3 Mart 1918'de imzalanan Brest-Litovsk Antlaşması'yla Kafkas Cephesi kapanmıştır. Ayrıca Osmanlı Devleti 1878 Berlin Antlaşması ile kaybettiği Kars, Ardahan ve Batum'u Rusya'dan geri almıştır.

(Cevap D)

8. A, C, D ve E seçenekleri Erzurum Kongresi'nde alınan kararlardır. Fakat Ali Fuat Paşa'nın "Batı Anadolu Umum Kuvayı Milliye Kumandanlığı"na getirilmesi Erzurum Kongresi'nde değil, Sivas Kongresi'nde gerçekleşmiştir.

(Cevap B)

9. 1908'de Rusya'dan gelerek İstanbul'da bazı Türk milliyetçileri tarafından kurulan cemiyet Türk Derneğidir. Türk Derneği'nin kendi kendini kapatmasından sonra Türk milliyetçileri bu kez 1911'de Türk Yurdu Cemiyetini kurdular. Fakat Türkçülüğün asıl örgütlenmesi 1912'de kurulan Türk Ocağı Derneğinde gerçekleşti.

(Cevap E)

10. Mustafa Kemal, hürriyet ve özgürlük konularında Namık Kemal'den etkilenmiştir. Türkçülüğün savunucularından Ziya Gökalp de Mustafa Kemal'i etkilemiştir. Hatta Mustafa Kemal bu konuda şöyle diyor: "Etimin ve kemiğimin babası Ali Rıza, fikrimin babası Ziya Gökalp'tir." Celal Nuri, bu iki fikir adamı kadar Mustafa Kemal'i etkileyememiştir.

(Cevap D)

11. II. Balkan Savaşı sonrası 10 Ağustos 1913 tarihli Bükreş Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma Bulgaristan ile Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya arasında imzalanmıştır. Bu bilgi doğrultusunda Bükreş Antlaşması'na Osmanlı Devleti imza atmamıştır.

(Cevap A)

12. Milli cemiyetler, Mondros Mütarekesi sonrası başlayan işgallere karşı, buldukları bölgeleri basın – yayın yoluyla savunmaya çalışmışlardır. Özellikle zararlı cemiyetlerin çalışmalarını önlemeye yönelik girişimlerde bulunan bu cemiyetler birbirlerinden bağımsız olarak hareket etmişlerdir. Yani vatanın bütünü kurtarma düşüncesinden yoksun olup sadece buldukları bölgeyi savunmayı amaç edinmişlerdir. Bu cemiyetler ancak Sivas Kongresi'nde "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adı altında birleştikten sonra bütünlük içinde hareket etmeye başlamışlardır.

(Cevap D)

13. Son Osmanlı Meclisi 12 Ocak 1920'de İstanbul'da toplandı. Meclis 3 ay gibi kısa bir sürede Misakımillî gibi önemli bir belgeyi kabul ederek Anadolu direnişi önemli bir meşruiyet sağladı. Misakımillî'nin kabulüyle gelişmelerden rahatsız olan İtilaf Devletleri 16 Mart 1920'de kent yönetimine el koyarak İstanbul'u resmen işgal etti. Bazı mebuslar tutuklanarak Malta'ya sürgüne gönderildi. 18 Mart 1920'de son toplantısını yapan Mebusan Meclisi mevcut koşullar altında faaliyetlerini sürdürmesinin imkânsız olduğuna karar vererek dağıldı.

(Cevap C)

14. • Amasya Tamimi: 22 Haziran 1919
• Amasya Görüşleri: 20-22 Ekim 1919
• Sivas Kongresi: 4-11 Eylül 1919
• Erzurum Kongresi: 23 Temmuz-7 Ağustos 1919
• Alaşehir Kongresi: 16-25 Ağustos 1919

Verilen bilgilere bakıldığında Amasya Görüşmeleri'nin diğerlerinden sonra meydana geldiği görülür.

(Cevap B)

15. Sivas Kongresi, 4 - 11 Eylül 1919 tarihleri arasında toplanmıştır. Temsil Heyeti 12 Eylül 1919'da İstanbul Hükûmeti ile haberleşmenin kesilmesi kararını almıştır. Bozkır Ayaklanması, 27 Eylül - 2 Kasım 1919 tarihleri arasında meydana gelmiştir. General Harbord Raporu ise 16 Ekim 1919'da yayımlanmıştır. Dolayısıyla verilen üç gelişme de Sivas Kongresi'nden sonra meydana gelmiştir.

(Cevap E)

16. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı kara ordusu ve donanması Almanya'ya bağımlı hale geldi. Çünkü bu görevleri Alman subaylar üstlenmişlerdi. Ancak Harbiye Nazırlığı görevini Enver Paşa üstlenmiştir.

(Cevap D)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Mudanya Ateşkes Antlaşması Kurtuluş Savaşı'nın siyasi zaferi olup bu antlaşma ile İstanbul, Boğazlar çevresi ve Doğu Trakya TBMM'ye bırakılmıştır.

(Cevap E)

2. Lozan Barış Konferansı sadece Kurtuluş Savaşı döneminin değil, daha çok Osmanlı'dan kalma birikmiş sorunların masaya yatırıldığı bir konferanstır. Türk Heyeti'nin Misakımillî'yi ve birikmiş sorunları çözüme kavuşturma isteği sürecin uzun bir döneme yayılmasına neden olmuştur. Kabotaj konusu ise Lozan'dan 3 yıl sonra gündeme gelmiş bir konudur.

(Cevap E)

3. Kurtuluş Savaşı sürecinde yapılan I. İnönü, II. İnönü, Kütahya - Eskişehir ve Sakarya Savaşları savunma savaşlarıdır. Büyük Taarruz olarak bilinen Başkomutanlık Meydan Muharebesi, Kurtuluş Savaşı'ndaki tek taarruz harekâtı olup amacı düşmanı yurttan tamamen atmaktır.

(Cevap E)

4. Aralık 1920'de bölge savunmalarında yenilen Fransızlar Yunanlılara ümit bağladıkları için antlaşma yapmamışlardır. Sakarya Savaşı'ndan sonra Yunanlılar savunma durumuna çekilince Ankara Antlaşması'nı imzalayarak bölgeyi terk etmişlerdir.

(Cevap B)

5. Sakarya Savaşı, Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktalarından biri olup sonucunda, Ankara Antlaşması ve Kars Antlaşması imzalanmış, İtalyanlar Anadolu'yu terk etmiş, İtilaf barış teklifinde bulunmuş, Mustafa Kemal Paşa'ya gazilik ve mareşallik unvanı verilmiştir. Mustafa Kemal Paşa'nın 3 ay süre ile başkomutanlığa getirilmesi Kütahya-Eskişehir Savaşı'nın sonucu olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

6. Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda ve Lozan Görüşmelerinde TBMM heyetinin başında yer alan isim İsmet İnönü'dür. Mudanya Görüşmelerindeki başarısı Lozan'a TBMM'yi temsilen gitmesinde etkili olmuştur.

(Cevap C)

7. Düzenli ordunun Sakarya Savaşı'nda gösterdiği başarı, İtilaf Devletleri'nin diplomatik girişimlerini hızlandırmalarına sebep olmuştur. Bu doğrultuda önce 22 Mart 1922 tarihli bir barış önerisi, hemen ardından da 26 Mart 1922 tarihli ikinci bir barış önerisi TBMM'ye ulaşmıştır. Bu yeni barış önerisinde askerliğin süresi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. İlgili madde şu şekildedir: "Askerlik mecburi olmaktan çıkarılacak buna karşın ordudaki asker sayısı 50 binden 85 bine çıkarılacak."

TBMM Hükûmeti, 26 Mart tarihli bu barış önerisini toptan reddetmek yerine Anadolu'nun derhâl boşaltılmasını şart koşmuştur. İtilaf Devletleri de bu karşı öneriyi reddetmişlerdir. Ancak barış görüşmeleri için harcanan zaman, Türk ordusuna hazırlıklarını tamamlaması için zaman kazandırmıştır.

(Cevap A)

8. I. TBMM 23 Nisan 1920 ile 11 Ağustos 1923 arası dönemde faaliyette bulunmuştur.

- Düzenli ordunun kuruluşu (13 Kasım 1920)
- Teşkilat-ı Esasiye (20 Ocak 1921)
- Tekâlif-i Milliye (7-8 Ağustos 1921)
- Başkomutanlık Kanunu (5 Ağustos 1921)
- İstiklâl Marşı (12 Mart 1921)

Buna göre diğerlerinden sonra gerçekleşen Tekâlif-i Milliye Kanunu'dur. Mustafa Kemal Paşa Başkomutan olunca ilk olarak Tekâlif-i Milliye Kanunu'nu çıkarmıştır.

(Cevap C)

9. Ulu Cami İmamı Rıdvan Hoca tarafından söylenen, "Kalelerinde hür bayrağı dalgalanmayan esir bir memlekette cuma namazı kılınmaz." sözü, Maraş savunması esnasında söylenmiş ve Millî Mücadele'ye mal olmuş bir sözdür. 30 Ekim 1919'da Fransa tarafından işgal edilen Maraş'ta bölge halkına karşı onur kırıcı tavırlar takınan Fransızlar, 30 Kasım 1919'da da Maraş Kalesi'ndeki Türk bayrağını indirmişlerdir. Bahsi geçen tarihî söz bu esnada söylenmiştir. Nitekim Maraş direnişi de bundan sonra başlamıştır. Maraş halkı, 3 ve 20. Kolordu'dan gelen subayların da yardımıyla 72 gün süren büyük bir direnişten sonra 1920 yılında Fransızları şehri terk etmek zorunda bırakmışlardır. Maraş, verdiği bu onurlu mücadeleden sonra 1925 yılında İstiklal madalyasıyla, 1973 yılında da "Kahraman" unvanıyla ödüllendirilmiştir.

(Cevap A)

10. Kurtuluş Savaşı hazırlık dönemindeki Erzurum Kongresi'nde oluşturulan Temsil Heyeti, TBMM açılana kadar bir hükümet ve meclis gibi hareket etmiştir. Faaliyet gösterdiği dönemde koşulsuz bağımsızlığın hedeflendiği bir politika izlenmiştir.

(Cevap B)

11. I. TBMM Lozan'a giden heyetten Ermeni yurdu ve kapitülasyonlar konusunda kesinlikle taviz verilmesini, bu konularda ısrarın devamı hâlinde görüşmelerin kesilmesini istemiştir.

(Cevap B)

12. Anadolu'daki Türk halkı 1911'den sonra sürekli savaşmak zorunda kaldığı için üretim durma noktasına gelmiştir. Kurtuluş Savaşı'nın başarılı olmasından sonra ordunun terhis edilerek hemen gönderilmesinin amacı üretim için duyulan insan gücünü karşılamaya yöneliktir.

(Cevap D)

13. TBMM Hükümeti, ilk yurt dışı temsilciliğini Azerbaycan'da açmıştır. 1921'de TBMM Hükümeti, Memduh Şevket Esendal'ı orta elçi olarak Bakü'ye gönderdi. Böylece ilk yurt dışı temsilciliği Azerbaycan'da açılmış oldu. Fakat bu temsilcilik büyükelçilik değil, orta elçilik düzeyindedir.

(Cevap D)

14. • İzmir: 9 Eylül 1922'de,
• Bursa: 10 Eylül 1922'de,
• Aydın 7 Eylül 1922'de

düşman işgalinden kurtulmuştur. Bu soruda harita bilgisi tek başına bize yardımcı olacaktır. Afyon'dan harekete geçen ordu önce Aydın'ı sonra İzmir'i kurtarır. İstanbul'a yönelen ordu Bursa'yı da işgalden kurtarır. Düşman işgalinden kurtulması sırası önce Aydın, sonra İzmir ve Bursa olacaktır.

(Cevap D)

15. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasının ardından, I. Dünya Savaşı'nın galip devletleriyle İsviçre'nin Lozan kentinde barış görüşmeleri başlamıştır. Kongrede Türk tarafını İsmet İnönü başkanlığındaki bir heyet temsil etmiştir.

Mudanya Mütarekesi'nde gösterdiği başarı üzerine bu göreve seçilen İsmet İnönü, konferansta;

- Türkçenin resmî dil olarak benimsenmesi,
- Konferans başkanlığına İngiltere, Fransa, İtalya ile birlikte Türkiye'nin de getirilmesi gibi isteklerde bulunmuştur.

İsmet İnönü bu şekilde davranarak kendilerini büyük devletlerden geri görmediklerini, şartların eşit olduğunu göstermek istemiş ve onlara saygı telkin etmiştir.

Bu davranışın altında diplomatik deneyimsizliği kapamak gibi bir düşünce bulunmamaktadır.

(Cevap E)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Mudanya Ateşkesi ile Türk-Yunan savaşı sona ermiştir. Yunanlılar 15 gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak kararı ile de Doğu Trakya savaş yapılmadan kurtarılmıştır. Türk ve Yunan kuvvetleri arasında boşaltma ve devir teslim olayında sıkıntı yaşanmaması için 7 taburluk müttefik birliğin görevlendirilmesi de Mudanya Ateşkesi kapsamındadır.

(Cevap E)

2. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan şehirler Mudanya Ateşkesi'nden önce düşman işgalinden kurtarılmıştır. Fakat İstanbul'un Lozan Antlaşması TBMM tarafından onaylandıktan altı hafta sonra boşaltılması kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda 2 Ekim 1923'te şehre Türk kuvvetleri girmiştir. Böylece Anadolu'da en uzun süre işgal altında kalan şehir İstanbul olmuştur.

(Cevap A)

3. İngilizler, İstanbul'un işgalinden sonra birtakım milletvekillerini ve görevlileri Malta'ya sürgüne göndermişlerdi. Fakat Türk ordusunun II. İnönü Savaşı'nı kazanmasının ardından İngilizler ellerindeki Malta esirlerinin bir kısmını serbest bırakmışlardır. Malta esirlerinin tamamı ise Sakarya Savaşı'ndan sonra serbest bırakıldı. Soruda esirlerin bir kısmı dediği için cevabımız II. İnönü Savaşı olacaktır.

(Cevap D)

4. 26 Ağustos 1922'de başlayan Büyük Taarruz değişik isimlerle anılmıştır. Mustafa Kemal, Başkomutan olarak bizzat savaşı idare ettiği için Başkomutanlık Savaşı denilmiştir. Bu savaşa Mustafa Kemal'in verdiği isim ise Rum Sındığı Savaşı'dır.

(Cevap D)

5. I. İnönü Savaşı'ndan sonra Sovyet Rusya ile TBMM arasında 16 Mart 1921 tarihinde Moskova Antlaşması imzalanmıştır. Böylece ilk kez büyük bir devlet TBMM'yi tanımıştır. Diğer taraftan İtilaf devletleri, düzenledikleri Londra Konferansı'na TBMM'yi çağırarak onu hukuken tanımış oldu.

(Cevap A)

6. A, B, C ve D seçenekleri Millî Mücadele Dönemi'nde çıkan iç isyanların sebepleri arasında yer alır. Mustafa Kemal'in TBMM başkanı seçilmesinin bu isyanlarla ilişkisi yoktur. Bu isyanlar Millî Mücadele karşıtıdır. Dolayısıyla hareketin başına kimin geçtiği önemli değildir. Maksat, TBMM oluşumunu ortadan kaldırmaktır.

(Cevap E)

7. 1 Mart 1921 tarihli Afganistan'la Dostluk Antlaşması I. İnönü Savaşı'ndan sonra imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre;

- Birine yapılacak saldırıyı diğer devlet kendine yapılmış sayacaktır.
- Türkiye, Afganistan'a yardım amacıyla subay ve öğretmen gönderecekti.

Bu antlaşma ile ilk defa Doğulu ve Müslüman olan bir devlet TBMM'yi tanımıştır.

(Cevap B)

8. 26 Ağustos 1922'de Büyük Taarruz başlamış ve Mustafa Kemal, 1 Eylül 1922'de "Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" emrini vermiştir. Bu emri alan şanlı Türk ordusu 2 Eylül'de Eskişehir'i, 6 Eylül'de Balıkesir'i, 7 Eylül'de Aydın'ı, 8 Eylül'de Manisa'yı ve 10 Eylül'de Bursa'yı düşman işgalinden kurtarmıştır.

(Cevap C)

9. TBMM, Misakımillî'den ilk tavizini I. İnönü Savaşı sonrasında vermiştir. 16 Mart 1921'de imzalanan Moskova Antlaşması ile Ruslar, hiçbir koşul olmaksızın Kars, Ardahan ve Artvin'in Türkiye'ye ait olduğunu kabul etmiş, bunun karşılığında da Batum Gürcistan'a bırakılmıştı. Böylece TBMM, Misakımillî'den ilk tavizi vermiş oldu.

(Cevap C)

10. I. İnönü Savaşı'ndan sonra düzenlenen Londra Konferansı'na Dışişleri Bakanı Bekir Sami Bey gönderilmişti. Bekir Sami Bey; İngiltere, Fransa ve İtalya ile gizli ikili antlaşmalar imzalamıştır. Ancak bu antlaşmalar eşitlik ilkesine ve Misakımillî ruhuna aykırı olduğu için TBMM tarafından reddedilmiştir.

(Cevap E)

11. Mudanya Mütarekesi'nde Türkiye'yi İsmet İnönü, İngiltere'yi General Harrington, Fransa'yı General Charpy, İtalya'yı General Mombelli temsil etmiştir. Yunanistan konferansa katılmamış, Yunan delegeleri General Mazarakis ile Albay Sarıyanis Mudanya'ya gelmişler, ancak limanda bir gemide kalmışlardır. Yunanistan'ı İngiltere temsil etmiştir.

(Cevap C)

12. A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadeler I. İnönü Savaşı'nın sonuçları arasında yer alır. Refet Paşa'nın görevden alınıp güneydeki birliklerin komutasının İsmet Paşa'ya verilerek Batı Cephesi'nin birleştirilmesi II. İnönü Savaşı'nın sonucudur.

(Cevap E)

13. TBMM'de ilk oturum Eğitim Müdürlüğünden emekli olan 75 yaşındaki Sinop Mebusu Şerif Bey tarafından açıldı. Çünkü Şerif Bey 23 Nisan'a kadar Ankara'ya gelen üyelerin en yaşlısı idi.

(Cevap A)

14. I. TBMM, çok sesli ve demokratik bir meclistir. Mecliste farklı görüşlerden birçok grup vardı.

Bunlar:

I. Grup

- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubu

II. Grup

- Halk Zümresi
- İstiklal
- Tesanüt (Dayanışma/İslamcılar)
- Yeşil Ordu

Felah-ı Vatan grubu ise son Osmanlı Meclis-i Mebusanında oluşturulan gruptur. Mustafa Kemal, meclisin açılışına katılacak olan milletvekilleri ile Ankara'da görüşmüş ve onlardan mecliste bir Müdafaa-i Hukuk grubu oluşturmalarını istemişti. Fakat, bunlar daha sonra mecliste Felah-ı Vatan adında bir grup kurmuşlardır.

(Cevap C)

15. Çerkez Ethem düzenli ordu emri altına girmek istemediği için 27 Aralık 1920-23 Ocak 1921 tarihleri arasında TBMM'ye isyan etmiştir. Yunanlılar, Çerkez Ethem isyanından da faydalanarak yeni kurulan Türk düzenli ordusunu I. İnönü Savaşı'nda (6-10 Ocak 1921) dağıtmak istemişler, fakat başarılı olamamışlardır.

(Cevap B)

16. Ermenilerin saldırılarının artması üzerine TBMM, 15. Kolordu Komutanı Kâzım Karabekir'i Doğu Cephesi komutanı olarak atamıştır.

(Cevap D)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Saltanatın kaldırılmasını takip eden günlerde Ankara Hükümeti'nin İstanbul'daki temsilcisi Refet Paşa'dır.

(Cevap A)

2. II. İnönü Savaşı'ndan sonra Batı Cephesi birleştirilerek İsmet Paşa'nın emrine verildi. Fransızlar, TBMM ile antlaşma zemini oluşturmak amacıyla Franklin Bouillon'u Ankara'ya gönderdi. Son olarak Şehzade Ömer Faruk Millî Mücadele hareketine katılmak için İnebolu'ya geldi, fakat kabul edilmedi. Her üç öncül de II. İnönü Savaşı'nın sonucudur.

(Cevap E)

3. Sakarya Savaşı'ndan sonra TBMM hükümeti sorunları barışçı yollardan çözüme olanağının bulunup bulunmadığını saptamak amacıyla önce Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal Tengirşenk'i, daha sonra da İçişleri Bakanı Ali Fethi Okyar'ı Avrupa'ya göndermiştir.

(Cevap D)

4. • Nisab-ı Müzakere Kanunu: 24 Nisan 1920
• Men-i Müskirat Kanunu: 10 Eylül 1920
• Hiyanet-i Vataniye Kanunu: 29 Nisan 1920
• Firariler Kanunu: 11 Eylül 1920

Yukarıdaki kanunlar I. TBMM dönemine aittir. Fakat Takrir-i Sükûn Kanunu 4 Mart 1925'te çıkarılmış olup II. TBMM Dönemi'ne aittir.

(Cevap D)

5. Soruda maddeleri verilen ateşkes teklifi TBMM'ye Sakarya Savaşı'ndan sonra yapılmıştır. Ancak bağımsızlık ilkesine aykırı hükümler içerdiği için kabul edilmemiştir.

(Cevap B)

6. Gümrü Antlaşması Ermenistan ile yapıldığı için burada Batum ile ilgili bir madde yoktur. İlk olarak 16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşması'yla Gürcistan'a bırakılan Batum, 13 Ekim 1921 tarihli Kars Antlaşması'nda da Gürcistan'a bırakılmıştır.

(Cevap D)

7. 20 Ekim 1921 tarihli Ankara Antlaşması ile Süleyman Şah'ın mezarının bulunduğu Caber Kalesi Türk toprağı sayılmıştır. Bu antlaşma ile Fransızlar Pozantı-Nusaybin demiryolunda ayrıcalık elde etmiştir. Ankara Antlaşması, Hatay'ın anavatanına katıldığı 1939 tarihine kadar Türkiye-Suriye sınırını çizmiştir.

(Cevap E)

8. II. İnönü Savaşı sırasında Afyon işgal edilmiş, fakat daha sonra boşaltılmıştır. Savaşın sonlarına doğru Türk ordusu taarruz girişiminde bulunmuş, fakat Aslıhanlar ve Dumlupınar Muharebeleri'nde başarılı olmamıştır. Meclis Muhafız Taburu da II. İnönü Savaşı'na katılmıştır.

(Cevap D)

9. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan antlaşmalarda Boğazlar ile ilgili hüküm bulunmaktadır. Fakat 20 Ekim 1921'de Fransa ile yapılan Ankara Antlaşması Güney Cephesi ile ilgili olduğu için bu antlaşmada Boğazlar ile ilgili bir madde bulunmamaktadır.

(Cevap A)

10. II. İnönü Zaferi'ni kutlamak için İstanbul'da toplantılar düzenlenmiş, şehitler için mevlit okutulmuştu. 15 Nisan'da Ayasofya Camii'nde okutulan mevlide Velihaht Abdülmecit ile Şeyhülislam Nuri Efendi de katılmıştı. Abdülmecit'in oğlu Şehzade Ömer Faruk ise Anadolu hareketine katılmak istemiş ve İnebolu'ya gelmişti. Fakat onun girişimi birlik içinde bulunan kamuoyunda yeni karışıklıklara yol açacağı kuşkusuy-la kabul edilmemiştir.

(Cevap D)

11. Mudanya'ya giden Türk delegasyonu içerisinde bulunan kişiler;

- Batı Cephesi Komutanı İsmet İnönü
- Batı Cephesi Kurmay Başkanı Asım Gündüz
- Yarbay Tevfik Bıyıklıoğlu
- Binbaşı Seyfi Düzgören
- Kızılay İkinci Başkanı Hamit Bey'dir.

Delegasyon içerisinde Fevzi Çakmak yoktur. Fakat konferans boyunca Mudanya'da kalmıştır.

(Cevap A)

12. A, B, C ve D seçeneklerindeki konferanslar Sevr Antlaşması ile ilgilidir. Fakat Tersane ya da İstanbul Konferansı denilen olay 1876'da yapılmıştır. Bu konferansı Avrupalı devletler düzenlemiştir. Bu konferansta, Osmanlı'nın Balkanlarda çıkan isyanları ıslahat yaparak bastırması istenmiştir. Fakat Osmanlı bu durumu kabul etmemiş ve konferans devam ettiği sırada Kanunuesasi'yi ilan etmiştir.

(Cevap E)

13. I. TBMM'de; İstiklal, Yeşil Ordu, Tesanüt, Islahat ve Halk Zümresi gibi gruplar yer almıştır. İttihat ve Terakki Partisinin düzenlendiği kongrenin 5 Kasım 1918 tarihli bileşiminde, İttihat ve Terakki kapatılmış, yerine yeni bir parti kurulduğu açıklanmıştır. Kurulan bu yeni partinin adı Teceddüt olmuştur.

(Cevap B)

14. I. TBMM, laik bir özellik taşımaz. Çünkü 1921'de kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye'de; "Dinî hükümlerin uygulanması Büyük Millet Meclisi'ne aittir." ifadesi yer almıştır. Bu ifade antilaik bir özellik taşımaktadır.

(Cevap C)

15. II ve III. öncüllerdeki ifadeler 24 Nisan 1920 tarihli önergede yer almaktadır. I. öncülde yer alan ifade ise 23 Temmuz 1919'da düzenlenen Erzurum Kongresi'nde alınmış bir karardır. Bu karar da birlik ve beraberliği bozmamak adına alınmıştır.

(Cevap D)

16. Soruda verilen üç isim de icra vekilleri heyeti başkanlığı yapmıştır. Cumhuriyet'in ilanından önce meclis hükümeti sistemi vardı. Dolayısıyla hükümet başkanı başbakan adını değil, icra vekilleri heyeti başkanı adını almıştır. Sorudaki isimlerden ilk icra heyeti başkanı Fevzi Çakmak, son başkan ise Ali Fethi Okyar'dır.

(Cevap E)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. A, C, D, E seçeneklerinde yer alan ifadeler ayaklanmalara karşı alınan önlemler arasında yer alır. Fakat B seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü TBMM'ye karşı çıkartılan isyanların birçoğu İstanbul hükûmeti tarafından organize edilmiştir. Dolayısıyla TBMM'nin İstanbul hükûmeti ile iş birliği yapması söz konusu değildir. TBMM, işgalci kuvvetler yanında İstanbul hükûmeti ile de mücadele etmiştir.

(Cevap B)

2. • İrade-i Milliye: Sivas'ta,
• Hakimiyet-i Milliye ve Ceride-i Resmiye: Ankara'da,
• Albayrak: Erzurum'da çıkartılan Millî Mücadele yanlısı yayın organlarıdır. Fakat Aydede Millî Mücadele karşıtı yayınlar yapmıştır.

(Cevap A)

3. Mustafa Kemal'in ölümü ile 10 Kasım'da boşalan Cumhurbaşkanlığı makamına 11 Kasım 1938'de İsmet İnönü'nün TBMM tarafından Cumhurbaşkanı seçilmesine kadarki 1 günlük sürede Mustafa Abdülhalik Renda (1881–1957) vekâlet etmiştir. Atatürk'ün yakın çevresinden olan Abdülhalik Renda 1935 - 1946 yılları arasında TBMM Başkanlığı da yapmıştır.

(Cevap B)

4. Bilecik Görüşmesi, TBMM adına Mustafa Kemal Paşa ile İstanbul hükûmeti adına Ahmet İzzet Paşa ve Salih Paşa arasında yapılmıştır. Görüşmelerden herhangi bir sonuç çıkmamıştır, ancak TBMM'nin siyasal varlığını ve gücünü kanıtlaması açısından önemlidir.

(Cevap E)

5. Eskişehir-Kütahya Savaşı'nda Türk ordusu yenildiği için herhangi bir diplomatik girişim olmamıştır.

(Cevap C)

6. 23 Mart-1 Nisan 1921 tarihleri arasında yapılan II. İnönü Savaşı'nı Türk ordusu kazandı. Bunun sonucunda İtalyanlar işgal ettikleri yerleri boşaltmaya başladı. Refet Paşa görevden alınarak güneydeki birliklerin komutası İsmet Paşa'ya verildi ve böylece Batı Cephesi birleştirildi. Son olarak bu zafer sonucunda morali bozulan Yunan ordusuna destek olmak amacıyla Yunan kralı Anadolu'ya geldi.

(Cevap E)

7. Maraş, 12 Şubat 1920 tarihinde düşman işgalinden kurtulmuştur. Urfa ise 11 Nisan 1920'de işgalden kurtulmuştur. TBMM'nin açılması ise 23 Nisan 1920'de gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

8. Sakarya Savaşı 23 Ağustos-13 Eylül 1921 tarihleri arasında yapıldı ve zaferle sonuçlandı. Bu zafer sonunda; Fransa ile 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması, Kafkas Cumhuriyetleri ile 13 Ekim 1921'de Kars Antlaşması, 2 Ocak 1922'de Ukrayna ile Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması imzalandı.

(Cevap E)

9. Dönemin önemli bir ticaret merkezi olan İnebolu ve İnebolu Limanı Kurtuluş Savaşı'nda stratejik olarak önemli bir rol oynamıştır. Kurtuluş Savaşı'na katılmak için Ankara'ya gitmek isteyenlerin bir bölümü teknelerle İnebolu İskelesi'ne gelmiş ve buradan Anadolu'ya geçmiştir. İstanbul ve SSCB'den gelen savaş gereçlerinin Anadolu'ya giriş noktası da yine İnebolu olmuştur. Yunanlılar tüm çabalarına rağmen Kurtuluş Savaşı'nın gereksinimi olan insan ve cephanenin Anadolu'ya giriş yeri olan İnebolu'daki faaliyetleri önleyememişlerdir. İnebolu kayıkçılarının gayret ve başarıları 9 Nisan 1924 tarihli TBMM kararıyla istiklâl madalyası ile ödüllendirilmiştir.

(Cevap E)

10. Misakımillî ilk kez Sovyet Rusya tarafından kabul edilmiştir. I. İnönü Savaşı'ndan sonra TBMM'nin başarılarını gören Sovyet Rusya, Anlaşma Devletlerine karşı güney sınırının güvenliğini sağlamak ve yeni rejimini güçlendirmek amacıyla ortak düşmanlarına karşı TBMM'ye yaklaşmaya başlamıştır. Bu sırada, TBMM'nin Londra Konferansı'na davet edilmesi Sovyet Rusya'nın antlaşma yapmak için harekete geçmesini hızlandırmıştır. TBMM ise büyük bir devletin desteğini almak, doğudaki askeri birliklerini rahatça batıya kaydırmak, sağlanacak silah ve cephaneye yardımıyla ordunun savaş gücünü artırmak için Rusya ile Moskova Antlaşması'nı imzalamıştır. 16 Mart 1921 tarihli bu antlaşmayla Rusya, Misakımillî'yi tanıyan ilk Avrupa devleti olmuştur.

(Cevap C)

11. 1882-1964 yılları arasında yaşayan ve Milli Mücadele Dönemi'nde onbaşılık görevi de yapmış olan Halide Edip Adivar, anılarını "Ateşten Gömlek, Türk'ün Ateşle İmtihani, Dağa Çıkan Kurt" adlı eserlerde toplamıştır.

(Cevap D)

12. Milli Mücadele Dönemi'nin yakın tanıkları anılarını kendi bakış açılarına göre kaleme alarak dönemin daha iyi anlaşılmasına hizmet etmişlerdir. Milli Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyet'in kökleşmesinde büyük katkıları olan İsmet İnönü genç subaylık ve İttihat ve Terakki Cemiyeti üyeliğinden başlayarak, Başbakanlıktan ayrıldığı 1937 yılına kadar olan anılarını "İsmet İnönü Hatıraları" adlı iki ciltlik kitapta toplamıştır. "Siyasi Hatıralar" kitabı ise Rauf Orbay'ın eseridir.

(Cevap A)

13. Kars Antlaşması, 13 Ekim 1921'de Sovyet Rusya idaresindeki Kafkas Cumhuriyetleriyle (Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan), TBMM arasında imzalanmıştır. Kars Antlaşması Moskova Antlaşması'nın hükümlerine dayanıyordu.

Bu antlaşma ile;

- Boğazların ticarete açılması ve İstanbul'un güvenliğinin sağlanması her iki tarafça belirlenmiştir.
- Nahçıvan bölgesine özerklik verilmiştir.

Kars, Sarıkamış yöresinin Türk topraklarına katılması Doğu Cephesi'nde yapılan mücadeleler sonrası imzalanan Gümrü Antlaşması'yla mümkün olmuştur.

(Cevap D)

14. İstiklal Harbimiz adlı eser Kazım Karabekir tarafından kaleme alınmıştır. Kazım Karabekir, 1907'de Enver Paşa ile birlikte İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Manastır şubesini kurmuş, 1909'da 31 Mart Olayı'nı bastırmak için kurulan Hareket Ordusu'na katılmış, 1912'de de I. Balkan Savaşı'nda yer almıştır. Kurtuluş Savaşı'nda Milli Mücadele'ye destek veren Kazım Karabekir Paşa Doğu Cephesi'nde Ermenilere karşı büyük mücadeleler vermiştir. Edirne ve İstanbul milletvekilliği de yapan Kâzım Karabekir Paşa İzmir İktisat Kongresi'ne de başkanlık yapmıştır. 1923'te istiklal madalyası ile ödüllendirilen paşa, 1924'te Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın genel başkanlığını yapmıştır.

(Cevap A)

15. Fransız gemisi Lotus ve Türk gemisi Bozkurt Ege Denizi'nde çarpışmıştır. Bu kaza Lahey Adalet Divanı'na taşınmıştır. Bu davada Türk ve Fransız yetkililer tezlerini savunmuşlardır. Bozkurt-Lotus Davası'nı Türkiye kazanmıştır.

(Cevap B)

16. Suriye, Irak ile arasındaki sınır probleminden ve Türkiye ile yaşadığı Hatay meselesinden dolayı 1937'de imzalanan Sadabat Paketi'ne imza atmamıştır.

(Cevap E)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Brest-Litovsk Antlaşması, Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusyası arasında imzalanmıştır. Gümrü Antlaşması, Ermenistan ile TBMM arasında imzalanmıştır. Ankara Antlaşması, Fransa ile TBMM arasında imzalanmıştır. Lozan Antlaşması'nda Sovyet Rusya yer almıştır ama TBMM'nin tek muhatabı değildir. Moskova Antlaşması 16 Mart 1921'de Sovyet Rusya ile TBMM arasında imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Sovyet Rusya Sevr'i tanımayarak, TBMM Hükümeti'ne her türlü maddi ve siyasi desteği vermeyi yükümlenmiştir.

(Cevap B)

2. Sivas Kongresi'nde Batı Cephesi Kuvayimillîye komutanlığına atanan Ali Fuat Paşa'nın, Gediz Taarruzu'nda başarısız olmasından sonra cephede yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre; cephenin güneyinden Refet Bele sorumlu olurken Batı Cephesi Genel Komutanlığına da İsmet İnönü getirilmiştir.

(Cevap C)

3. Lozan Konferansı'nda Türkiye'yi Mudanya Mütarekesi görüşmelerini başarıyla yürüttüğü düşünülen İsmet Paşa temsil etmiştir.

Lozan'a giden heyette Hariciye Vekili İsmet Paşa I. delege, Sağlık Vekili Dr. Rıza Nur II. delege olarak tayin edilirken, mali müşavir olarak Hasan Saka ve Celal Bayar yer almıştır. Konferansta Türkiye, İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan, Japonya, Romanya Yugoslavya bütün maddeler üzerinde söz sahibi olurken, Sovyet Rusya sadece Boğazlar konusunda, Bulgaristan Boğazlar ve Doğu Trakya konularında, ABD ise gözlemci olarak katılmıştır.

(Cevap C)

4. Tekalif-i Millîye Emirleri, Yunanlılarla savaşmak için ordunun güçlendirilmesi amacıyla yönelik bir girişimdir. Bu emirlerle ordunun ihtiyaçları doğrudan karşılanmaya çalışılmıştır. B, C, D ve E seçeneklerindeki istekler Tekalif-i Millîye kapsamındadır. Fakat halktan para ve ziynet eşyası istenmemiştir.

(Cevap A)

5. Ümit, Millî Mücadele karşıtı bir yol izlemiş yayındır. Diğer gazeteler ya da yayınlar ise Millî Mücadele yanlısıdır.

- İstikbal: Trabzon'da,
- Ahali: Samsun'da,
- Emel: Amasya'da,
- Babalık: Konya'da

çıkış Millî Mücadele yanlısı yayınlardır.

(Cevap C)

6. Tekâlif-i Millîye, Kütahya-Eskişehir Savaşlarında yenilgiye uğrayan ve birçok açıdan eksikleri olan ordunun mal ve hizmet bakımından desteklenmesi için hazırlanmış bir düzenlemedir. Bizzat Mustafa Kemal Atatürk tarafından hazırlanan bu düzenleme ile ordunun ihtiyacı büyük oranda karşılanmış ve gücü artırılmıştır.

(Cevap A)

7. İtalya ve Fransa'nın TBMM ile anlaşmaya varması İtilaf blokunun parçalanmasına sebep olmuştur. Bu nedenle İngiltere'nin, İtalya ve Fransa ile arası açılmıştır. Bundan dolayı "D" seçeneğindeki ifade yanlıştır.

(Cevap D)

8. TBMM, isyan çıkan bölgelere milletvekillerinden oluşan öğüt kurulları göndermiştir. İsyancılar ikna olmadıkları durumda üzerlerine kuvvet göndermiştir. Karadeniz'de Pontusçu Rumların ayaklanmalarını bastırmak için 1920'de Merkez Ordusu kurulmuştur. Son olarak Dürrizade'nin fetvasına karşı Ankara Müftüsü Rıfat Börekçi tarafından karşı fetva yayınlanmıştır. Dolayısıyla her üç öncül de TBMM'nin ayaklanmalara karşı aldığı önlemler arasındadır.

(Cevap E)

9. İtilaf devletlerinin Osmanlı topraklarını işgal etmeleri bir kısım Osmanlı aydınını Batı emperyalizmine karşı savaşılan Bolşevizme yöneltmiştir. Sivas Kongresi'ne katılan bazı üyeler geleceğin kominizmde olduğunu düşünerek Anadolu'da Rusya'nın yardımıyla bir devrim yapmayı tasarlamışlardır. Öncülüğünü Hakkı Behiç Bey'in yaptığı bu grup meclis açıldıktan sonra "Yeşil Ordu" adını almıştır. 1920 Eylül'ünde Yeşil Ordu Cemiyeti tümüyle parçalanmış ve üyelerinin çoğu hükümetçe kurulan Türkiye Komünist Fırkasına katılmıştır.

(Cevap B)

10. Ahmet Tevfik Paşa'nın kurduğu hükümette Ahmet İzzet ve Salih Hulusi Paşalar yer almıştır. Mustafa Kemal, Salih ve Ahmet İzzet Paşa ile 5 Aralık 1920'de Bilecik'te TBMM başkanı sıfatı ile görüşmüştür.

(Cevap B)

11. • Öğüt: Afyon, daha sonra Konya'da çıkarılmıştır.
• Sebilürreşad: İstanbul'da çıkarılmıştır ve başyazarı Mehmet Akif'tir.
• Sırat-ı Müstakim: İstanbul'da,
• İstikbal: Trabzon'da,
• Küçük Mecmua: Diyarbakır'da Ziya Gökalp tarafından çıkarılmıştır.

(Cevap A)

12. Mudanya Mütarekesi'nde Türkiye'yi İsmet İnönü, İngiltere'yi General Harrington, Fransa'yı General Charpy, İtalya'yı General Mombelli temsil etmiştir. Yunanistan konferansa katılmamış, Yunan delegeleri General Mazarakis ile Albay Sariyanis Mudanya'ya gelmişler, ancak limanda bir gemide kalmışlardır. Yunanistan'ı İngiltere temsil etmiştir.

(Cevap C)

13. 3 Mayıs 1920'de kurulan ilk hükümette Turizm Bakanlığı yoktur. Çünkü ülke işgal altındadır. Millet var olma veya yok olma mücadelesi vermektedir. Böyle bir ortamda turizm faaliyeti ve turizm bakanlığının bulunması düşünülemez. Diğer şıklarda yer alan bakanlıklar ise ilk hükümette yer almıştır. Çünkü bu bakanlıklar yönetimin temeli olan bakanlıklardır.

(Cevap D)

14. TBMM'de ilk hükümet 3 Mayıs 1920'de kurulmuştur. Bu hükümette;

- Celalettin Arif: Adalet,
- Mustafa Fehmi Gerçeker: Şeriye ve Evkaf,
- Adnan Adıvar: Sağlık,
- İsmail Fazıl Paşa: Bayındırlık bakanlığı yapmışlardır.

• Refet Bele, ilk hükümette yer almamıştır.

(Cevap B)

15. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat İstanbul'un işgaline sebep olan Akbaş Cephaneliği Baskını, Köprülü Hamdi Bey tarafından yapılmıştır. Manastırlı Hamdi Bey, İstanbul'un resmen işgal edilmesini saat saat Ankara'ya bildiren telgraf memurudur.

(Cevap E)

16. Ali Batı, Çopur Musa, Yozgat ve Koçgiri ayaklanmaları İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletleri tarafından çıkartılmıştır. Ali Galip ise Elazığ valisi olup Sivas Kongresi'ni engelleme girişiminde bulunmuştur. Ali Galip olayı ile TBMM'ye karşı çıkan isyanlar arasında ilişki kurulamaz.

(Cevap C)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Lozan Konferansı'na gönderilen Türk heyetinin başında; İsmet İnönü, Hasan Saka ve Dr. Rıza Nur yer almıştır.
- İsmet İnönü, Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı yapmıştır.
 - Hasan Saka, İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde Başbakanlık yapmıştır.
 - Rıza Nur ise ilk TBMM hükûmetinde Millî Eğitim Bakanlığı yapmıştır.

(Cevap A)

2. Sakarya Savaşı'nda Yunanistan'ın saldırı gücünün kırılması TBMM'nin savaşı kazanma ihtimalini güçlendirmiştir. Bu durum karşısında telaşlanan Anlaşma Devletleri, Büyük Taarruz Savaşı'nın yaklaştığı sıralarda bir barış önerisinde bulunmuşlardır. TBMM önerideki "Her iki ordunun Anlaşma Devletleri'nce denetlenmesi" maddesinin ulusal bağımsızlık ilkesine ters düştüğünü gerekçe göstererek öneriyi reddetmiştir.

(Cevap A)

3. I. Lozan Antlaşması'nda Türkiye'de yaşayan tüm azınlıklar Türk vatandaşı sayılmış, İstanbul'daki Rumlar ile Batı Trakya'daki Türkler dışındaki tüm Türk ve Rum halkının karşılıklı olarak yer değiştirmesi (mübadele) kararlaştırılmıştır.
- II. Lozan Antlaşması'nda Boğazların dünya ticaretine açık olması, başkanı Türk olan uluslararası bir komisyon tarafından yönetilmesi kararlaştırılmıştır. Tam olarak Türk egemenliğine geçmesi ise 1936'da imzalanan Montrö Sözleşmesi ile olmuştur.
- III. Musul'un hangi devlete bırakılacağı ile ilgili bir hüküm Lozan Antlaşması'nda geçmemiştir. Bununla ilgili görüşmeler Türkiye ile İngiltere arasında daha sonra yapılacak ikili görüşmelere bırakılmıştır. Musul'un İngiltere mandasındaki Irak'a bırakılması ise 1926'da yapılan Ankara Antlaşması ile olmuştur. Dolayısıyla II ve III, Lozan Antlaşması'nda yer almamıştır.

(Cevap D)

4. Afganistan, TBMM'nin başarıları üzerine 1 Mart 1921'de bir dostluk antlaşması imzalayarak ulusal mücadeleye destek vermiştir. Bu antlaşmada herhangi bir zorunluluk olmayıp, yalnızca taraflar manevi alandaki birliği resmî bir antlaşmaya dökmüşlerdir.

(Cevap A)

5. I. TBMM Dönemi'nde yasama, yürütme ve yargının Meclis'te toplanmasının amacı hızlı karar almak ve alınan kararları hızlıca uygulamak içindir. A, B, C, D seçenekleri bunları destekleyici cümleler olup kuvvetler birliğinin benimsenmesinin sebeplerindedir. Ancak yeni Cumhuriyet'in tam demokratik anlayış üzerine kurulması düşünüldüğünde bununla tezat bir durum oluşturur. Yeni Cumhuriyet kuvvetler ayrılığı üzerine kurulacağından E seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap E)

6. I. Gümrü Antlaşması Doğu Cephesi'nde Ermenistan'la yapılan mücadeleler sonucunda 3 Aralık 1920'de imzalanmıştır. TBMM'nin ilk askerî ve siyasi başarısıdır. Gümrü Antlaşması I. ve II. İnönü Savaşlarından önce gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bir sonuç olarak düşünülemez.
- II. Kurtuluş Savaşı'nın en önemli cephesi, Batı Cephesi'dir. Bu cephede yapılan savaşlar istiklal mücadelesinin de kaderini belirlemiştir. Yunanistan'la 6 - 10 Ocak 1921'de yapılan I. İnönü Savaşı'nı Türk tarafının kazanması, savaşın kazanılacağına dair umudu artırmış, 23 Mart - 1 Nisan 1921'de yapılan II. İnönü Savaşı ile de Mustafa Kemal'in de deyişiyle makus talih yenilmiştir.
- III. Paris Barış Konferansı'nda İngiltere'nin çabaları sonucu Anadolu'yu işgale hak kazanan Yunanistan, savaş süresince tüm gücünü İngiltere'den almıştır. Bu durum, savaş sonuna kadar da böyle devam etmiştir.

(Cevap B)

7. I. Dünya Savaşı'nda Anlaşma Devletleri safında yer alan Fransa, savaş sonrası Anadolu'yu paylaşım planlarına katılarak güney bölgelerini işgal etmiştir. Urfa, Antep, Maraş, Adana'da yerli halk tarafından oluşturulan Kuvayimillîye birlikleri karşısında zor durumda kalan Fransa, Sakarya Savaşı sonrası Ankara Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır. Bu durum, askerî başarılar sonrası Fransa'nın TBMM'nin siyasi varlığını kabul etmek zorunda kaldığının kanıtıdır.

(Cevap C)

8. Anzavur ve Kuvay-ı İnzibatiye İsyanları İstanbul Hükümeti tarafından çıkartılmıştır. Fakat Bozkır Ayaklanması, İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletlerinin iş birliği ile çıkartılmıştır.

(Cevap B)

9. Kurtuluş Savaşı sonrası İtilaf Devletleri ile görüşmeler başlamış ve 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkesi imzalanmıştır.

Antlaşmada yer alan hükümlere göre;

- Çatışmalar sona erecek, Yunan birlikleri Doğu Trakya'dan 15 gün içinde çekilmeye başlayacaktır. Bölge, boşaltma tamamlandıktan sonra 30 gün içinde Türk hükümetine teslim edilecektir.
- Ateşkesin imzalanmasından sonra İstanbul ve Boğazlar TBMM'ye bırakılacaktır.

Yunanistan'ın Karaağaç bölgesini savaş tazminatı olarak Türkiye'ye bırakması Lozan Antlaşması'nda gerçekleşmiştir.

Midye – Enez hattının sınır kabul edilmesi ise I. Balkan Savaşı sonrası imzalanan Londra Antlaşması ile olmuştur. Dolayısıyla yalnızca I. öncül Mudanya Ateşkesi hükümleri arasındadır.

(Cevap A)

10. Lozan'da tüm görüşmelere çağrılan devlet Romanya; ticaret ve yerleşme konuları için çağrılan devletler Belçika ve Portekiz; gözlemci olarak katılan devlet ise ABD'dir. Lozan Antlaşması'na Almanya katılmamıştır. Çünkü Almanya savaştan yenik çıkmış, ayrıca Millî Mücadele döneminde de Anadolu ile ilgilenmemiştir. Bu yüzden yeni Türk Devleti ile çözüme kavuşturması gereken herhangi bir konu olmadığından Almanya Lozan'a katılmamıştır.

(Cevap C)

11. Sakarya Meydan Savaşı'ndan sonra Mustafa Kemal'e başarısından dolayı "Gazilik" unvanı ve "Marşallık" rütbesi verilmiştir.

(Cevap A)

12. I. Dünya Savaşı (1914 - 1918) devam ederken Anlaşma Devletleri (İngiltere, Fransa, Rusya) kendi aralarında gizli antlaşmalar yaparak Osmanlı Devleti'ni kâğıt üzerinde paylaşmışlardı. İtalya'yı İttifak blokundan ayırmak isteyen Anlaşma Devletleri bu paylaşımından İtalya'ya da pay vererek İttifak blokunun parçalanmasını sağlamışlardır. Buna göre İzmir ve çevresi İtalya'ya verilmiştir. Ancak savaş bittikten sonra toplanan Paris Barış Konferansı'nda İngiltere'nin yoğun çalışmaları sayesinde İzmir İtalya'ya değil, Yunanistan'a verilmiştir. Bu olaydan dolayı İtalya'nın Anlaşma Devletleri ile arası açılmış ve Türk tarafına daha ılımlı davranmaya başlamıştır. Anadolu'yu ilk terk eden Anlaşma Devleti de yine İtalya olmuştur.

(Cevap E)

13. Kütahya-Eskişehir yenilgisinden sonra Mustafa Kemal başkomutanlığa getirilerek meclisin orduyla ilgili tüm yetkileri üç ay süreyle ona devredildi. Bunka ki amaç; hızlı kararlar almak, orduyu tek merkezden yönetmek ve ülkeyi içinde bulunduğu olağanüstü şartlardan kurtarmaktı.

(Cevap B)

14. Londra Konferansı I. İnönü Savaşı'nda düzenli ordunun galip gelmesi üzerine Anlaşma Devletleri'nin davetiyle gerçekleşmiştir. Bu davetin amacı ise hem Yunanistan'a zaman kazandırmak hem de TBMM'ye Sevr Antlaşması'nı kabul ettirmektir. Ancak bir sonuç alınamayacağını gören Anlaşma Devletleri Yunanistan'ı saldırı için kışkırtmış ve I. İnönü yenilgisini unutturmak isteyen Yunanistan da Türk tarafının toparlanmasına imkân vermeden saldırıya geçmiştir.

Tekalif-i Milliye Emirleri ise Londra Konferansı'ndan aylar sonra gerçekleşmiştir. Yani Yunan saldırısı için bir sebep olarak gösterilemez.

(Cevap D)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. TBMM'nin isyanlara karşı aldığı önlemleri kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun çıkarılması
- İstanbul ile her türlü haberleşmenin kesilmesi
- İstiklal Mahkemelerinin kurulması
- Şeyhülislam Dürrizâde Abdullah Efendinin Mustafa Kemal ve arkadaşlarını din ve devlet düşmanı ilan eden fetvasına karşılık, Ankara müftüsü Rifat Börekçi ve 150 müftüden karşı fetva alınması
- 7 Haziran 1920'de Matbuat ve İstihbarat Genel Müdürlüğü'nün kurulması

(Cevap D)

2. İtalya'nın San Remo şehrinde yapılan bir toplantıda hazırlanan Sevr Antlaşması Milli Eğitim Bakanı Hadi Paşa, Rıza Tevfik ve Reşat Halis'in bulunduğu bir heyet tarafından imzalanmıştır. İstanbul'da toplanan Saltanat Şurası tarafından da kabul edilmiştir.

(Cevap E)

3. 23 Temmuz-7 Ağustos 1919 tarihleri arasında yapılan Erzurum Kongresi'ne; Erzurum, Bitlis, Sivas, Trabzon ve Van illerinden 54 delege katıldı. Mardin, Elazığ ve Diyarbakır delegeleri valilerin engellemesi yüzünden kongreye katılamamıştır.

(Cevap E)

4. Mustafa Kemal'in Samsun ve Havza'daki eylemleri, İngilizleri şüphelerinde haklı çıkarmıştır. Doğu Karadeniz'deki İngiliz birliklerine kumanda eden George Milne, lağvedilmiş olan 9. Ordu'ya böyle kapsamlı bir tayin yapılmış olmasını, üstelik bu kadronun Sivas'a kadar gidecek olmasını şüpheli bulduğunu hükümete bildirmiştir. Ayrıca George Milne ve bu konuda kendisiyle aynı kaygıları taşıyan İstanbul'daki işgal komutanı Amiral Calthorpe, 6 Haziran 1919'da hükümete baskı yaparak Mustafa Kemal'in geri çağrılmasını sağlamışlardır. Böylece Mustafa Kemal Havza Genelgesi'nden sonra 8 Haziran 1919'da İstanbul'a ilk defa çağırılmıştır.

(Cevap B)

5. Kurtuluş Savaşı'nın diplomatik safhasını başlatan Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın en önemli özelliği şunlardır:

- İstanbul, Doğu Trakya ve Boğazların savaş yapılmadan kurtarılması
- İstanbul'un ve Boğazların yönetiminin TBMM'ye bırakılmasıyla bölgenin yönetimini elinde bulunduran Osmanlı Devleti'nin yok sayılması

(Cevap C)

6. Türkiye, Lozan Antlaşması'ndan sonra İtalya, Fransa ve İngiltere ile komşu olmuştur. 12 ada, Rodos ve Meis Adaları İtalya'da olduğu için Türkiye İtalya ile komşu olmuştur. Irak mandasından dolayı İngiltere, Suriye mandasından dolayı da Fransa ile komşu olmuştur.

(Cevap E)

7. Büyük Taarruz'un başarıya ulaşmasından sonra İtilaf Devletleri ile 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkesi imzalanmıştır. Bu ateşkes İtilaf Devletleri açısından bir başarısızlıktır. Dolayısıyla Anadolu'daki başarısızlığından dolayı İngiltere'de Lloyd George Hükümeti istifa etmiş ve hükümet değişmiştir.

(Cevap A)

- 8.
- **Yozgat Ayaklanması:** Çerkez Ethem emrindeki Kuvay-ı Milliye birlikleri tarafından bastırılmıştır.
 - **Ahmet Anzavur Ayaklanması:** Susurluk, Gönen, Manyas ve Ulubat dolaylarında çıkmıştır. Çerkez Ethem kuvvetleri tarafından bastırılmıştır.
 - **Bolu, Düzce, Hendek ve Adapazarı Ayaklanmaları:** Ali Fuat Cebesoy ve Refet Bele komutasındaki Kuvay-ı Milliye birlikleri tarafından bastırılmıştır.

(Cevap D)

9. • Öğüt, Açıköz, İkdam ve İstiklal Millî Mücadele yanlısı yayınlar arasında yer alır.
- Öğüt: Önce Afyon, sonra Konya'da çıkmıştır.
- Açıksöz: Kastamonu'da
- İkdam: İstanbul'da,
- İstiklal: İstanbul'da çıkarılmıştır.
- İrşad ise Millî Mücadele karşıtı bir yayındır.

(Cevap E)

10. I. TBMM Dönemi: 23 Nisan 1920-11 Ağustos 1923
II. TBMM Dönemi: 11 Ağustos 1923-1 Kasım 1927
- Saltanatın kaldırılması: 1 Kasım 1922
 - Abdülmecit'in halife seçilmesi: 18 Kasım 1922
 - Türk heyetinin Lozan Konferansı'na katılması: 20 Kasım 1922
 - Vahdettin'in İngilizlere sığınması: 17 Kasım 1922
 - Lozan'ın onaylanması: 23 Ağustos 1923
- Verilen bilgilere bakıldığında Lozan'ın onaylanması II. TBMM dönemine ait bir gelişmedir.

(Cevap B)

11. Özellikleri verilen isyan Ahmet Anzavur İsyanı olup İstanbul Hükümeti tarafından çıkartılmıştır. Bu isyan 27 Ekim-30 Kasım 1919 ve 16 Şubat- 19 Nisan 1920'de olmak üzere iki defa çıkmıştır.

(Cevap D)

12. Anzavur İsyanı Çerkez Ethem tarafından bastırılmıştır. Aralık 1920'de oluşturulan ve başında Nurettin Paşa'nın bulunduğu Merkez Ordusu, 6 Şubat 1923'te Rum isyanını ve 17 Haziran 1921'de Koçgiri İsyanı'nı bastırılmıştır.

(Cevap D)

13. Balkan Antantı, Sadabat Paketi, Milletler Cemiyeti ve Briand-Kellogg Paketi, Türkiye'nin Atatürk döneminde üye olduğu uluslararası örgütler olup Türk dış politikasının dayandığı "Yurtta ve dünyada barış" ilkesi doğrultusunda yaşanan gelişmelerdir. Fakat, Türkiye'nin Kuzey Atlantik Paketi (NATO)'na üye olması II. Dünya Savaşı'ndan sonra 18 Şubat 1952'de gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

14. Brest Litovsk Antlaşması'yla kapanan cephe Kafkas Cephesi'dir. İmzalar Rusya'nın Brest-Litovsk Kenti'nde imzalandığından dolayı, antlaşmaya bu isim verilmiştir. Brest Litovsk Antlaşması, 3 Mart 1918'de Rusya ile Almanya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı ve Bulgaristan Krallığı arasında imzalanmıştır.

İttifak Devletleri'nin yenilmesi üzerine geçersiz kalan antlaşma Osmanlı Devleti'nin toprak kazandığı en son antlaşmadır.

Antlaşma sonucunda Alman İmparatorluğu'na Estonya, Litvanya ve Letonya gibi Baltık ülkeleri ile Polonya, Belarus, Ukrayna ve Finlandiya bırakılmıştır. Osmanlı Devleti'ne ise Kars, Ardahan, Batum ve Artvin verilmiştir.

(Cevap C)

15. Falih Rıfki Atay'ın, I. Dünya Savaşı cephelerini anlattığı eseri *Zeytinadağı*'dir. I. Dünya Savaşı başladığında Falih Rıfki Atay yedek subay olarak orduya alınmış ve Cemal Paşa'nın Kudüs'teki Zeytinadağı'nda bulunan karargâhına tayin olmuştur. Burada yaşadığı olayları ve anılarını bulunduğu tarihin önemli olaylarını da içine alacak şekilde anlatmıştır. *Zeytinadağı*, I. Dünya Savaşı anı ve izlenimlerinden oluşan ve Osmanlı İmparatorluğu'nun savaşta içine düştüğü durumu ortaya koyan bir eserdir. Falih Rıfki Atay bu kitabında Osmanlı saltanatının son günlerinden, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk günlerine kadarki zaman dilimini anlatmıştır.

(Cevap A)

16. İzmit Kâğıt-Karton Fabrikası ve Çubuk Barajı'nın açılması 1936'da gerçekleşmiştir. Karabük Demir-Çelik Fabrikasının işletmeye açıldığı tarih ise 1939'dur.

(Cevap C)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. 29 Ekim 1923'te cumhuriyetin ilanı ile birlikte meclis başkanlığı dışında Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık makamları da oluşturulmuş, ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa; ilk Başbakan İsmet İnönü seçilirken Meclis başkanlığı görevini de Fethi Okyar yürütmüştür.

(Cevap A)

2. Sanayi-i Nefise Mektebi 1881 yılında Osman Hamdi Bey tarafından kurulmuştur. Bugünkü Güzel Sanatlar Akademisinin temelini oluşturan bu kurum II. Abdülhamit'in saltanatı sırasında açılmıştır.

(Cevap A)

3. Türk Medeni Kanunu ile ilgili A, B, D, E seçeneklerinde verilen bilgiler doğru olup C seçeneği yanlıştır. Medeni Kanun'la birlikte patrikhane ve konsoloslukların mahkeme kurma hakkı sona ermiş, böylece Türkiye'de hukuk birliği sağlanmıştır.

(Cevap C)

- 4.
- Yeni Türk harfleri (1928)
 - Mecellenin kaldırılması (1926)
 - Tevhid-i Tedrisat (1924)
 - Tekke ve zaviyeler (1925)
 - Miladi takvim (1926)

Bu bilgilere göre ilk önce gerçekleşen Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulüdür.

(Cevap D)

5. TBMM'nin mevcut özelliklerini benimseyen ve resmileştiren 1921 Anayasası oldukça kısa ve öz bir anayasadır. Olağanüstü dönemde hazırlanan bu anayasada insan hakları ve yargı sisteminin kullanılma biçimiyle ilgili hükümler yoktur.

(Cevap C)

6. Verilen seçeneklerin tamamı Atatürk tarafından uygulamaya konan iktisat politikalarıdır.

(Cevap E)

7. Cumhuriyetin ilanı ile rejimin adı konulmuş, devlet başkanlığı sorunu çözülmüş, kabine sistemine geçilmiştir. Kabine sistemine geçişle meclis hükûmeti sistemi sona ermiştir. Diğer öncüllerde verilen bilgiler cumhuriyetin ilanından sonra da meclisin sahip olduğu özelliklerdir.

(Cevap B)

8. 3 Mart 1924'te çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ulusal bilimsel geliştirme hedeflenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı eğitimden sorumlu tek kurum olmuştur. Okullarda dini ve siyasi amaçlı eğitim durdurulmuştur. Bu durum Türkiye'de eğitimin çağdaşlaştırılmasını ve laikleştirilmesini sağlamıştır. Laik bir özellik kazanan Türk eğitim sistemi, böylece bilimsel temellere dayanmış oluyordu. Tevhid-i Tedrisat ile eğitim geleneksel yöntemlere bağlı kalmaktan kurtarılıp çağdaşlaştırılmıştır.

(Cevap D)

9. Nutuk'un dağıtım hakkı gelir sağlamak amacıyla Türk Hava Kurumu'na verilmiştir.

(Cevap A)

10. 1934 yılında uygulamaya konulan I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın başarılı olmasından sonra uygulamaya konulan II. Beş Yıllık Kalkınma Planı II. Dünya Savaşı'nın getirdiği olumsuz şartlardan dolayı başarılı olamamıştır. 1947 yılında İktisadi Kalkınma Planı hazırlanmıştır.

(Cevap E)

11. 1 Temmuz 1926'da çıkarılan Kabotaj Kanunu ile Türk sularında gemi işletme ve ticaret yapma hakkı yabancılar yasaklanarak Türk vatandaşlara verilmiştir.

(Cevap B)

12. 28 Haziran 1923'te yapılacak seçimlerden önce 3 Nisan 1923'te seçim kanununda bazı önemli değişiklikler yapılmıştır. Bunlardan biri de seçmen yaşının 25'ten 18'e düşürülmesidir. Dolayısıyla II numaralı öncülde verilen ifade yanlıştır. 1923 seçimlerinin yapılmasından bir ay sonra 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalanmıştır. 1923 seçiminin ilklerinden biri de milletvekili Tunalı Hilmi Bey'in kadınlara seçilme hakkı için öneri vermiş olmasıdır.

(Cevap D)

13. 1930 yılında Ali Fethi Okyar tarafından kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası, Mustafa Kemal Paşa'nın isteği ile kurulmuştur. Ekonomik ve siyasi alanda liberal bir politika benimseyen partinin amacı mecliste yumuşak bir muhalefet görevi yapmaktır. Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı Cumhuriyet Halk Fırkası'ndan istifa eden vekiller kurmuştur. Serbest Cumhuriyet Fırkası irticanın odağı hâline geldiği için meclis tarafından kapatılmamış, kuruluş amacından farklı hâle geldiği için Mustafa Kemal Paşa'nın Cumhuriyet Halk Fırkası'nı açıkça desteklemesiyle kendi kendini feshetmiştir.

(Cevap D)

14. Cumhuriyetin ilk yıllarında demiryolu yapımına ağırlık verilmiştir. Yabancı yatırımcıları çekebilmek amacıyla demiryolu hattı boyunca 5 ve 10 km'lik yerlerdeki yer altı ve üstü kaynakları inşaatı gerçekleştiren firmaların kullanımına sunulmuştur. Bu dönemde karayolu yapımı olsa da ön plana çıkan demiryolu yapımı olduğu için cevap C seçeneğidir.

(Cevap C)

15. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler doğru olup Medeni Kanun'un Türk kadınına verdiği haklar arasında yer almaktadır. Türk Medeni Kanunu, kadınlara toplumsal ve ekonomik alanda bazı haklar vermiş ve sosyal hayatta kadın-erkek eşitliği sağlanmıştır. Ancak Medeni Yasa, kadınlara siyasi bir hak, seçme-seçilme hakkını vermemiştir.

(Cevap E)

16. Bankaların kuruluş tarihleri şu şekildedir:

- Merkez Bankası → 1930,
- Türkiye İş Bankası → 1924,
- Denizbank → 1937,
- Sanayi ve Maden Bankası → 1925

yılında kurulmuştur.

Ziraat Bankası ise kökleri XIX. yüzyıla dayanan ve resmî olarak 1888 yılında kurulan bankadır.

(Cevap C)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. 17 Şubat-4 Mart 1923'te yapılan İzmir İktisat Kongresi'ne Kâzım Karabekir başkanlık etmiştir. Çiftçi, sanayici, tüccar ve işçi temsilcilerinin katıldığı kongreye Kâzım Karabekir, Manisa sanayi temsilcisi olarak katılmıştır.

(Cevap C)

2. Türk Hükümeti, yabancı okullar sorununu, bir iç mesele sayarak diğer devletlerle görüşmeyi reddetmiş, bağımsız devlet anlayışının bir gereği olarak iç işlerine karıştırmayarak aldığı kararlara kesinlikle müdahale ettirmemiştir. Alınan kararlara uymayan yabancı okulları da kapatmıştır.

(Cevap D)

3. İngiltere, Fransa ve Rusya 19. yüzyılın sömürgeci devletleridir. Portekiz coğrafi keşiflerde yer almış ve sömürgecilik yarışında yer alan bir devlet olmuştur. Avrupa ülkelerinin sömürge yarışında olduğu dönemde henüz Alman birliği sağlanmadığından Almanya sömürge yarışına ancak 1871 yılında Fransa ve Avusturya'ya karşı yaptığı savaşları kazandıktan sonra Alman birliğinin kurulmasıyla katılmış olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

4. Lozan'a ara verildiği tarihte İzmir İktisat Kongresi yapılmıştır. 17 Şubat-4 Mart 1923'te toplanan kongreye çiftçi, sanayi, tüccar ve işçi kesiminden temsilciler katılmıştır. Kâzım Karabekir'in başkanlık ettiği kongrede birtakım kararlar alınmıştır. Soruda verilen ve ekonomiye yönelik bu kararlar da İzmir İktisat Kongresi'nde alınmıştır.

(Cevap E)

5. Osmanlı Devleti Kars, Ardahan, Batum'u 93 Harbinden sonra yaptığı Berlin Antlaşması'yla kaybetmiştir. Arnavutluk, Balkan Savaşı devam ederken 1913'te bağımsız olmuştur. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti, Arap coğrafyasında yenilerek Suriye, Filistin, Lübnan, Irak, Suriye, Yemen ve Arabistan'ı kaybetmiştir.

(Cevap D)

6. Lozan Konferansı'na ara verildiği sırada; 17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında İzmir İktisat Kongresi yapılmıştır. Bu kongre millî ekonomi oluşturma, ekonomiyi ayağa kaldırma amacı ile yapılmıştır. İşçi, sanayici, tüccar ve çiftçi temsilcilerinin katıldığı kongre birtakım kararlar almıştır. Soruda verilen kararlar bunlar içerisinde yer alır.

(Cevap E)

7. Atatürk Dönemi'nde İngiltere ile Musul, Yunanistan ile nüfus mübadelesi, Suriye ile Hatay, Fransa ile yabancı okullar, dış borçlar, Hatay, Bozkurt-Lotus Davası, Adana-Mersin demiryolu sorunu gibi sorunlar yaşanmıştır. Ancak, ABD ile yaşanan herhangi bir sorun bulunmamaktadır.

(Cevap B)

8. Yüksek Ziraat Enstitüsü 1933'te kurulmuştur. Mülkiye Mektebinin Ankara'ya taşınması ise 1936'da gerçekleşmiştir. Bu iki gelişme Atatürk Dönemi'ne aittir. Fakat Ankara Üniversitesi 1946'da kurulduğu için Atatürk Dönemi gelişmeleri arasında gösterilemez.

(Cevap C)

9. Kurtuluş Savaşı'nın başından beri savunulan ve kesinlikle ödün verilmeyen ilke, temelinde milliyetçiliğin yattığı bağımsızlık ilkesidir.

(Cevap C)

10. • Merkez Bankası-1930
• Sanayi ve Maadin Bankası-1925
• Emlak ve Eytam Bankası-1926
• Türkiye İş Bankası-1924'te

kuruldu. Dolayısıyla doğru sıralama; IV-II-III-I şeklinde olmalıdır.

(Cevap A)

11. Tekke ve zaviyelerin kapatılması laiklik, Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi laiklik ve halkçılık, Türk Dil Kurumunun açılması milliyetçilik, egemenlik hakkının ulusa ait olması da cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir. Dolayısıyla cevap D seçeneğidir.

(Cevap D)

12. 1925'te Uşak ve Alpullu şeker fabrikalarının temeli atılmıştır. Cumhuriyet'in 10. yılında yani 1933'te ise Eskişehir ve Turhal şeker fabrikalarının temeli atılmıştır. Bu dört şeker fabrikası da Atatürk Dönemi'nde tamamlanmıştır.

(Cevap E)

13. Mondros Mütarekesi'nden sonra Anadolu'nun İtilaf Devletleri tarafından işgali yerel direniş hareketlerini doğurdu. İşgallere karşı İstanbul Hükümeti'nin direniş göstermemesi işgal edilen ve işgal altında bulunan Batı ve Doğu Anadolu vilayetlerinde yerel Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinin devletten bağımsız olarak örgütlenmesine yol açtı. Başından beri bir Cumhuriyet kurma fikriyle hareket eden Mustafa Kemal Paşa'nın kurtuluş stratejisinin başarılı olması için eş zamanlı olarak içerde iktidar mücadelesini kazanıp direniş kendi liderliği altında merkezileştirmesi ve işgal güçlerini yenmesi gerekiyordu. Ancak Mustafa Kemal Paşa ve çevresinin Anadolu'ya yayılmış direniş gruplarını kapsayacak türden herhangi bir örgütü yoktu. Mustafa Kemal Paşa'ya liderlik yolunu davet üzerine katıldığı Erzurum Kongresi açmış, burada bölgesel olarak kurulan Heyet-i Temsiliye'nin başkanlığına seçilmiştir.

(Cevap B)

14. • Yeni Türk harflerinin kabulü – 1928
• Uluslararası rakamların kabulü – 1928
• Sanayi ve Maadin Bankasının kurulması – 1925
• İlk Atatürk heykelinin Sarayburnu'nda açılması – 1926
• Gümrük ve Tekel Bakanlığının kurulması – 1931

(Cevap E)

15. Soruda verilen eserlerin hepsi Mustafa Kemal'e aittir. Bu eserler askerlik mesleğine dair yazılmış çeviriler ve bilgi verici eserlerdir.

(Cevap E)

16. Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan inkılaplardan;
I. Türk Tarih Kurumunun kurulması, (12 Nisan 1931) milliyetçilikle ilgilidir.
III. Türk Dil Kurumunun kurulması, (12 Temmuz 1932) yine milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.
II. Hukuk alanında yapılan inkılaplar ise laiklik ilkesiyle ilgilidir.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Kadınlara seçme-seçilme hakkının tanınmasıyla birlikte ulusal iradenin yönetime tam olarak yansımaları sağlanmış ve kadın-erkek arasında siyasi eşitlik gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi cumhuriyetçilik ve halkçılık ilkeleri ile yakından ilgilidir. Fakat bu durumun, devletin ekonomide yer almasını ifade eden devletçilik ilkesi ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap D)

2. Cumhuriyet ilan edilmeden önce, 26 Ekim 1922'den itibaren Dışişleri Bakanı İsmet İnönü idi. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi. İsmet İnönü ilk başbakan ve Cumhuriyet Dönemi'nin ilk Dışişleri Bakanı oldu. İsmet İnönü, Dışişleri Bakanlığı görevini 1924 yılına kadar başbakanlık ile beraber yürütmüştür.

(Cevap C)

3. Sümerbank, 1933'te sanayi alanında yatırımlar yapmak amacıyla kurulmuştur. Türkiye İş Bankası 1924'te ticari kredi vermek için, Ziraat Bankası 1888'de çiftçiye kredi vermek için, Sanayi ve Maadin Bankası 1925'te sanayi ve maden alanında çalışmak için kurulmuş bankalardır ve para basma yetkileri yoktur. 1856'da merkezi Londra olarak kurulan Osmanlı Bankası, para basma yetkisinin verilmesinden sonra çalışmalarını bir devlet ve ticaret bankası olarak sürdürmüştür. Osmanlı Bankası, 1930'da Merkez Bankası kurulana kadar para basma yetkisini elinde bulundurmıştır.

(Cevap D)

4. I ve II. öncüllerde yer alan ifadeler 17 Şubat 1926'da kabul edilen Medeni Kanun kapsamında yer almaktadır. Fakat III. öncül siyasi bir gelişmedir ve Medeni Kanun kapsamında değildir. Kadınların yöneticilerini seçebilmesi 1934'te milletvekili seçimlerine katılma hakkı elde etmeleri ile mümkün olmuştur.

(Cevap B)

5. Halkevleri tüzüğünde yer alan 9 birim şunlardır: Dil, edebiyat, tarih, güzel sanatlar, tiyatro, spor, sosyal yardım, halk dershaneleri ve kurslar, kütüphane ve yayın, köycülük, müze ve sergiler

(Cevap E)

6. • Borçlar Yasası: 22 Nisan 1926,
• Memurlar Yasası: 22 Mart 1926,
• Kabotaj Yasası: 20 Nisan 1926'da kabul edilmiştir.

(Cevap E)

7. Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulması 1930 yılındadır. 1931'de Gümrük ve Tekel Bakanlığı kurulmuştur. Türk Dil Kurumu 1932'de kurulmuştur. Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olması ise 1932'dir. Millet Mekteplerinin kurulması ile ilgili kararname 24 Kasım 1928'de çıkarılmıştır. Milletler Mektepleri faaliyetlerine ise 1929'da başlamıştır.

(Cevap A)

8. Yeni Türk Devleti;

- Batılı ülkelerle ilişkilerimizi düzene koymak ve dünya uygulamalarıyla bütünleşmek,
- Ticari konulardaki karışıklıkları gidermek,
- Bölgesel farklılıklar gösteren ölçü birimlerindeki ikilikleri ortadan kaldırmak amacıyla arşın, endaze ve okka gibi ölçülerin yerine 1931'de, uluslararası ölçü birimlerini kabul etmiştir.

Uluslararası ölçü birimlerini kabul etmenin laiklikle bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

9. Yeni Türk Devleti hukuk sistemini yeni baştan yazarak oluşturma yoluna gitmemiştir. Bunun zaman kaybı olduğunu düşünen idareciler, bazı Avrupalı devletlerden hukuk sistemleri almışlardır. Medeni Kanun, Borçlar Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu bu çerçevede İsviçre'den alınan kanunlardır.

(Cevap E)

10. Cumhuriyet, 29 Ekim 1923'te ilan edilmiştir. Abdülmecit'in halife seçilmesi Cumhuriyet'in ilanının ortaya çıkardığı bir gelişme değildir. 1 Kasım 1922'de saltanat kaldırıldı. Halifelik makamına ise 18 Kasım 1922'de Abdülmecit Efendi seçildi. Saltanatın kaldırılmasının en önemli sonuçlarından birisi Abdülmecit Efendi'nin halife seçilmesidir.

(Cevap E)

11. II. TBMM dönemi: 11 Ağustos 1923 - 1 Kasım 1927 tarihleri arasında kapsamaktadır.
İstatistik Genel Müdürlüğü: 1926
Teşvik-i Sanayi Kanunu: 28 Mayıs 1927
Emlak ve Eytam Bankası: 1926
Halifeliğin kaldırılması: 1924
Harf inkılabı: 1928
Verilen bilgilere bakıldığında harf inkılabının II. TBMM Dönemi'ne ait olmadığı görülür.

(Cevap D)

12. Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edildi. Böylece cumhurbaşkanlığı, başbakanlık ve meclis başkanlığı kurumları oluştu.
İlk Cumhurbaşkanı: Mustafa Kemal
İlk Başbakan: İsmet İnönü
İlk Meclis Başkanı da Ali Fethi Okyar oldu.

(Cevap B)

13. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan şahıslar Cumhuriyet'in ilanına tepki göstermişlerdir. Ayrıca bu isimler Cumhuriyet Dönemi'nin ilk muhalefet partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nda yer almışlardır. Ali Fethi Okyar ise Cumhuriyet'in ilanına tepki göstermemiş, aksine desteklemiştir.

(Cevap E)

14. İstanbul Üniversitesinin kurulması: 1 Ağustos 1933
Yüksek Ziraat Enstitüsünün öğretime başlaması: 30 Ekim 1933
Dil, Tarih - Coğrafya Fakültesinin açılması ise 1936'da gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

15. Atatürk ve hükümet, Darülfünun'da yeni bir düzenlemenin gerekliliği kararına varmıştı. Bunun nasıl yapılacağını belirlemek için de yabancı bir uzmandan yararlanılmasının daha uygun olacağı düşünülmüştü. Bu amaçla, Cenevre Üniversitesinden Prof. Albert Malche çağrılmıştı. 16 Ocak 1932'de Türkiye'ye gelen Malche, Ankara'da Başbakan İnönü ve Eğitim Bakanı Esat Sagay ile görüştüktan sonra İstanbul Darülfünun'da incelemelerde bulunmuştu. Hazırladığı raporu da Haziran başında Eğitim Bakanına sunmuştu.

(Cevap C)

16. Prof. Albert Malche'nin hazırladığı rapor İstanbul Darülfünun'u ile ilgili olup eğitim içeriklidir. Bu raporda Darülfünun ile ilgili eksiklikler ve yapılması gerekenler yazılmıştır.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Halifeliğin kaldırılması, saltanatın kaldırılması ve millî egemenlik kavramı cumhuriyetçilikle ilgilidir. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kapatılması demokrasiye zarar verdiği için cumhuriyetçiliğe aykırıdır.

(Cevap E)

2. • İzmir İktisat Kongresi – 1923
• Aşar vergisinin kaldırılması – 1925
• Teşvik-i Sanayi Kanunu – 1927

Lozan Antlaşması'nın ekonomik sınırlamaları da 1923 – 1929 arasında kalkmıştır. Fakat Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 11 Haziran 1930 tarihli yasayla kurulmuştur.

(Cevap D)

3. TBMM'de 20 Nisan 1926'da kabul edilen 815 sayılı yasa, Türkiye Sahillerinde Deniz Nakliyatı ve Limanlarla Karasuları İçinde Sanat ve Ticaret Yapma Hakkında Kanun başlığını taşıyordu. Kısaca Kabotaj Yasası denilen bu yasa, Türk karasularında, Marmara'da ve Türkiye'deki nehirlerde ve göllerde gemi bulundurmak ve bunlarla ulaşım düzenlemek, ticaret yapmak hakkını yalnız Türk vatandaşlarına tanımaktaydı. Yasa 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle 1 Temmuz, Kabotaj Bayramı olarak kutlanmaktadır.

(Cevap A)

4. Bir ülkenin kalkınmış ve gelişmiş sayılması için en başta ulaşım şartlarının mükemmel olması gerekir. Ülkenin ekonomik kaynaklarının iyi bir şekilde işletilmesi, değerlendirilmesi ve dış ticaretinin geliştirilmesi ancak düzenli bir ulaştırma şebekesi ile mümkündür. Ulaştırma; bir ülkenin siyasal, sosyal, kültürel hayatına etki yaptığı gibi, o ülkenin millî birlik ve bütünlüğünün sağlanmasında da başlıca rol oynar. Bu sebeple Türkiye Cumhuriyeti demiryolu ağına önem vermiş ve ilk kamu işletmeciliğini 1924'te Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğünü kurarak gerçekleştirmiştir.

(Cevap B)

5. A, B, C ve D seçenekleri 1926'da çıkarılan kanunda yer alan öğretim kurumlarıdır. Fakat Millet Mektepleri 1928 yılında çıkarılan bir kanunla kurulmuştur. 1929 yılında da faaliyetine başlamıştır. Amacı yeni Türk harfleri ile okuma-yazma öğretmektir.

(Cevap E)

6. Uşak Şeker Fabrikası 1926'da açılmıştır. Kırıkkale Mermi Fabrikası 1935 yılında kurulmuştur. Kayseri Uçak Fabrikası 6 Ekim 1926'da resmen açılmıştır. İzmit Kâğıt Fabrikası 1936'da açılmıştır. Ankara Uçak Motoru Fabrikası ise 1945 yılında kurulmuştur.

(Cevap D)

7. Halkevleri tüzüğünde 9 birim bulunuyordu. Bunlar; dil, edebiyat, tarih, güzel sanatlar, tiyatro, spor, sosyal yardım, halk dershaneleri ve kurslar, kütüphane ve yayın, köycülük, müze ve sergilerdir.

(Cevap E)

8. Mecelle, günün şartlarına ayak uyduramamış ve ihtiyaçları karşılayamadığı için kaldırılmıştır. Ayrıca Mecelle sadece Müslümanlara yönelikti ve bu durum hukuk birliğini zedeliyordu. Bu duruma son vermek amacıyla 17 Şubat 1926 tarihinde İsviçre Medeni Kanunu tercüme suretiyle alınmış ve kabul edilmiştir. Bu kanunun seçilmesindeki en önemli sebep Avrupa'da en son hazırlanan, sorunlara pratik ve akılcı çözümler getiren bir kanun olmasıdır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan gayrimüslimler 1926 yılının sonunda başvuruda bulunmuş ve arada fark kalmadığı gerekçesi ile aynı medeni hukuka sahip olmak istediklerini beyan etmişlerdir.

(Cevap C)

9. 7 Mayıs 1926'da Güney ve Batı Anadolu'yu kapsayan bir yurt gezisine çıkmıştı. Açıklanan programa göre Mustafa Kemal Paşa 15 Haziran'da İzmir'e gelecek ve Kemeraltı'nda Mustafa Kemal Paşa'ya suikast gerçekleştirilecekti. Mustafa Kemal Paşa'nın İzmir'e gelişi beklenmedik bir şekilde bir gün ertelenince suikastçıları Sakız Adası'na kaçırarak olan Giritli Şevki kendisini kurtarmak için 15 Haziran günü vilayete gelerek suikastçıları ihbar etmiştir. 16 Haziran günü halka hitap eden Mustafa Kemal Paşa "Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır ve Türk milletinin emniyet ve saadetini zâmin prensiplerle medeniyet yolunda tereddütsüz yürütecektir." demiştir (16 Haziran 1926).

(Cevap A)

10. A, B, D ve E seçeneklerine baktığımızda sağlıklı doğum ve nüfus artışına yönelik uygulamaları görmekteyiz. Bunun sebebi savaşlarda birçok insanımızın ölmesidir. E seçeneğinde yer alan ifade nüfusu artırmaz, aksine nüfus kontrolü sağlar. Dolayısıyla sorumuzun cevabı bu seçenektir.

(Cevap C)

11. Paragrafta bahsedilen meselenin çözümü için Arap harfleri terk edilerek Türkçenin ses yapısına daha uygun olan Latin harfleri kabul edilmiştir.

(Cevap B)

12. 1934 yılında kabul edilen Soyadı Kanunu'na göre herkesin; Türkçe olmak, ahlaka aykırı olmamak, ayrıcalık belirtmemek, gülünç olmamak koşuluyla bir soyadı alması kararlaştırılmıştır. Kanunda alınacak soyadlarının "ideolojik olmaması" gibi bir hüküm yer almamıştır.

(Cevap D)

13. Ekonomik bunalımın da etkisiyle Türk parasının değerinde görülen düşüşler, 1930 yılında Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'nun çıkarılmasına ve Türk parasının değerini korumak için etkili ceza hükümleri ve yargılama usulleri getirilmesine sebep olmuştur. Başlangıçta 3 yıl uygulanmak üzere çıkarılan kanun çok başarılı sonuçlar alınması üzerine 1970 yılına kadar 13 kez uzatılmış, 1970 yılından itibaren de sürekli hâle getirilmiştir.

(Cevap E)

14. Ziraat Fakültesi, bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, bunların kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, bu ürünlerin uygun koşullarda muhafazası, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması amacıyla 1930 yılında kurulmuştur. Bu nedenle doğrudan sanayileşmeyi gerçekleştirmek amacıyla yapıldığı söylenemez.

(Cevap A)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Atatürk paragrafta verilen sözle, millî egemenlik prensibine dayanan cumhuriyetçilik ilkesinin önemini vurgulamıştır. Nitekim Mustafa Kemal Paşa saltanatın ve hilafetin kaldırılması, TBMM'nin açılması, kadınlara siyasal hakların verilmesi gibi birçok inkılabı bu temel prensibe dayanarak yapmıştır.

(Cevap B)

2. Medeni Kanun: 1926
Tevhid-i Tedrisat Kanunu: 1924
Türk Dil Kurumu: 1932
Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti: 1931
Mülkiye Mektebi'nin Ankara'ya taşınması: 1936'da gerçekleştiği için sorunun cevabı D seçeneğidir.

(Cevap D)

3. Soruda akıl ve bilime göre diriklik kazanması denmektedir. Diriklik, süreklilik gerektiren, canlılık gerektiren bir kavram olup sorunun cevabı A seçeneğidir.

(Cevap C)

4. Amasya Genelgesi'nde alınan; "Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kararı kurtaracaktır." kararı ile, ilk kez ulusal egemenlik ilkesine yer verilmiş, bu karar ileride cumhuriyet yönetimine geçileceğinin ilk işareti olmuştur.

(Cevap A)

5. Atatürk'ün milliyetçilik ilkesinin amacı; aynı sınırlar içerisinde birlik ve beraberliği sağlamak, ortak dil, ortak tarih, ortak değer ve ortak kader birliğini paylaşmaktır. Kısacası milliyetçilik birlik ve beraberlik demektir. Bu soruya baktığımızda bütün vatandaşların kurtuluş için birlikte hareket etmesi milliyetçiliğin sonucudur.

(Cevap A)

6. Laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır. Devletçilik ise bir ekonomik modeldir. Soruda bu iki ilkeye yönelik bir ifade yoktur. Atatürk bu sözle Türk çocuklarına, Türk devletinin nasıl kurulduğu, kurulurken hangi düşmanlarla mücadele edildiğinin öncelikli olarak öğretilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu durum, milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap B)

7. Halkçılık herhangi bir ayırım olmadan bütün vatandaşların eşit haklara sahip olması gerektiğini savunur. Böyle bir durumda adaletli gelir dağılımı, sınıf ayırımının olmaması, dayanışma duygusunun gelişmesi mümkündür. Çok partili hayatın gerekli görülmemesi halkçılığa ve cumhuriyetçiliğe aykırı bir durumdur.

(Cevap E)

8. • Halifeliğin kaldırılması (3 Mart 1924)
• Saltanatın kaldırılması (1 Kasım 1922)
• Cumhuriyetin ilanı (29 Ekim 1923)
• Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır hükmünün Anayasadan çıkarılması (10 Nisan 1928)

(Cevap B)

9. Cumhuriyet sonrası dönemde uygulanan ekonomi politikasında devletçilik, halkçılık, milliyetçilik ilkeleri göz önüne alınarak uygulamalar yapılmıştır.

(Cevap E)

10. Yabancı işletmelerin devlet tarafından satın alınarak millileştirilmesi, ekonomik bağımsızlık yolunda gerçekleştirilen bir çalışma olup doğrudan ulusçuluk ilkesi ile bağlantılıdır.

(Cevap A)

11. Atatürk ilkeleri herhangi bir yabancı siyasal akım ya da ideoloji ile açıklanamaz. Bu ilkeler Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuş ve milliyetçilik duygusundan kaynaklanmıştır.

(Cevap C)

12. Atatürk bu sözü ile, Türk toplumunun ırk, dil, din ayırmaksızın eşit koşullardaki vatandaşlardan oluştuğunu vurgulamıştır. Buna göre;

- Irk ayrımının yapılmaması – Milliyetçilik
- Din ayrımının yapılmaması – Laiklik
- Herkesin eşit kabul edilmesi – Halkçılık

ilkeleriyle ilgilidir.

(Cevap E)

13. Cumhuriyetçilik ilkesi demokrasi ve halkçılık ilkesiyle doğrudan ilgilidir, çünkü demokrasinin en temel şartı millî egemenliğin sağlanmasıdır. Atatürk'ün de deyimiyle "Demokrasi yönetimine dayanan hükümetlerde, egemenlik halka halkın çoğunluğuna aittir. Halkçılık ilkesinin ise iki yönü vardır. Birincisi toplumsal eşitliği sağlama, ikincisi halkın yönetimi, yani demokrasidir.

(Cevap D)

14. Aşar vergisinin kaldırılmasıyla çiftçinin sırtındaki ağır vergi yükü hafiflemiştir. Ekonomik olarak güçsüz olan kesimlerin refah düzeyini yükseltmek, devletin halkın çıkarlarını gözetmesiyle, yani halkçı olmasıyla ilgilidir.

(Cevap A)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Eğitim dilinin Türkçe olması milliyetçilik ilkesi ile daha çok ilgilidir. Millet olabilmenin temel şartlarından biri de dildir. Milleti bir arada tutan, milleti oluşturan, bireyleri birbirine bağlayan ana unsur yine dildir. Dili olmayan milletler yok olmaya mahkûmdur. Dolayısıyla çok önemli olan dili korumak ve değer vermek, millete değer vermek ve milleti korumaktır. Bu bağlamda yapılan faaliyetler de milliyetçilik ilkesinin kapsamındadır.

(Cevap D)

2. Türk karasularında gemi işletme hakkının Türk vatandaşlara verilmesi, millî ekonominin ve Türk denizciliğinin gelişmesi açısından önemli olduğu için milliyetçi bir politikayla ilgilidir. Yabancılara ait demiryollarının satın alınması ile de millileştirme politikası yolunda adım atılmıştır.

(Cevap A)

3. Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe Ayaklanmaları, düzenli ordu birliklerine katılmak istemeyen Kuvey-ı Milliyeciler tarafından çıkartılan isyanlardır. Fakat Ahmet Anzavur Ayaklanması, İstanbul hükümetinin yönlendirmesiyle yaşanan isyanlardan birisidir.

(Cevap C)

4. Türkiye Cumhuriyeti, çağdaşlaşma ve batılılaşma faaliyetlerinden doğan bir ülkedir. Ülkedeki birçok inkılap çağdaşlaşma ve batılılaşmadan kaynaklanır. İnkılapçılık ise Cumhuriyeti ve inkılapları korumak ve onları çağın gereklerine göre modernize etmektir. İşte Atatürk bu modernize görevini gençlere vermiştir.

(Cevap C)

5. Halkın yönetime doğrudan katılması, tek dereceli seçim sistemi ile mümkündür. Bu sistem 1946 yılında hayata geçirilmiştir. Bundan önce uygulanan iki dereceli seçim sisteminde halk, önce kendilerini temsil edecek delegeleri seçmiş, daha sonra seçilen delegeler meclise gidecek milletvekillerini seçmiştir.

(Cevap E)

6. Hiçbir kimseye, aileye ve sosyal sınıfa ayrıcalık tanınmaması ve yasalar önünde herkesin eşit kabul edilmesi, halkçılık ilkesi ile yakından ilgilidir.

(Cevap D)

7. • Tevhid-i Tedrisat Kanunu - 1924
• Millet Mekteplerinin açılması - 1928
• Türk Tarih Kurumunun kurulması - 1931

yıllarında gerçekleşmiştir.

(Cevap C)

8. A, C, D, E seçeneklerinde yer alan gelişmeler batı devletleri ile ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirme amacı taşımaktadır. Alfabenin kabulü ise batı ile kültürel ilişkileri geliştirmek ve daha çabuk bütünleşmeyi sağlamak içindir.

(Cevap B)

9. • Türk Ceza Kanunu: 1 Mart 1926
• Borçlar Yasası: 22 Nisan 1926
• Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası: 4 Nisan 1929
• Hukuk Muhakemeleri Yasası: 18 Haziran 1926
• Ticaret Yasası: 29 Mayıs 1926

(Cevap C)

10. Lozan'dan arta kalan sorunlardan birisi olan Musul sorunu, Türkiye ile İngiltere arasında yaşanmıştır. Bu sorun, Misak-ı Milli'ye aykırı olarak olumsuz bir şekilde çözümlenmiş, Şeyh Said Ayaklanması nedeniyle Musul kaybedilerek, 1926 Ankara Antlaşması ile, İngiliz mandası altındaki Irak'a bırakılmıştır.

(Cevap B)

11. 1 Mart 1926'da Ceza Yasası İtalya'dan alınmıştır. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ise 4 Nisan 1929'da Almanya'dan alınmıştır. Soruda Ceza Yasası sorulduğu için doğru cevap A seçeneğidir.

(Cevap A)

12. Kuvay-ı Milliye birliklerinin düzenli ordu disiplininin uzak olmaları ve askeri donanımlarının eksik olması, işgaller karşısında yetersiz kalmalarında etkili olan nedenlerdir. Ancak, vatansaverler tarafından kurulmalarının, düşman karşısında yetersiz kalmaları ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

13. Yeni Türkiye Devleti sanayileşme konusunda özel sektörü özendirmek için; vergi muafiyeti, ucuz arazi sağlanması, nakliye indirimleri, kamu kurumlarına yerli malı kullanma zorunluluğunun getirilmesi gibi kolaylıklar sağlamıştır. Ancak Kamu İktisadi Teşekküllerinin özelleştirilmesi, Türkiye'de 1990'lı yıllardan sonra hız kazanmıştır.

(Cevap D)

14. Demokrasinin esası, seçim, katılım, çoğunluk ve temsilde hürriyettir. Bu nedenle seçmen yaşınının 25'ten 18'e düşürülmesinin amacı seçmen sayısının artırılmasıdır.

(Cevap E)

15. I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanmasında Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun başarılı olamaması ve dünyada yaşanan ekonomik krizlerden sosyalist rejimlerin fazla etkilenmemesidir. Kalkınma planı hazırlanırken örnek alınan devlet de SSCB'dir.

(Cevap D)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

- Kayseri Uçak Fabrikası: 1925
 - Devlet Demir Yolları ve Limanları Umum Müdürlüğü: 1927
 - Türkiye İş Bankasının kurulması: 1924

(Cevap A)

- Yasalar önünde herkesin eşit olması halkçılık, ekonomik kalkınmanın devlet eliyle yapılması devletçilik, Latin harflerinin kabul edilmesi de inkılapçılık ilkesi ile ilişkilidir.

(Cevap B)

- Soruda verilen öncüllerde devletin ekonomiyi denetim altında tutma isteğini görüyoruz. Dolayısıyla uygulamalardan üçü de devletçilik ilkesinin bir gereğidir.

(Cevap E)

- Ticaret Kanunu'nun kabul edilmesi laiklik aşamalarından biri değildir. Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun kabulü de laiklik aşaması değildir. Çünkü bu anayasa da din buyruklarının yerine getirilmesi TBMM'ye aittir ve bu laikliğe aykırıdır. Halifelik dinî bir kurumdur. Dolayısıyla kaldırılması laiklik aşamaları arasında yer alır. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yabancı okulların sınıflarında ve ders kitaplarındaki dini işaret ve semboller kaldırılmış, ayrıca medreseler kapatılmıştır. Dolayısıyla bu gelişme de laiklik aşamasında yer alır. Verilen bilgiler doğrultusunda I. ve III. öncüller laiklik aşamalarından değildir.

(Cevap C)

- Laiklik, din ve devlet işlerini birbirinden ayıran, dinin politik çıkarlara alet edilmesini reddeden, kişilerin din ve vicdan özgürlüğünü tanıyan bir toplum düzenini öngörür. Yeni Türk Devleti'nin temel politikalarından biri olan laiklik, 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişiklikle anayasal bir nitelik kazanmıştır.

(Cevap D)

- Toplumda fırsat eşitliğinin olması, herkesin eşit haklara sahip olması açısından halkçılık ilkesine karşı değildir. Toplumda işbölümünün sağlanması da halkçılığa karşı değildir. Fakat şeyh ve ağa gibi lakaplar toplumda ayrıcalık ve farklılık ifade eden unvanlar olduğu için (II) halkçılık ilkesi ile bağdaşmaz.

(Cevap B)

- Türkiye'de milliyetçiliği bilimsel temele oturtup milliyetçilik alanında Atatürk'ü de etkileyen "Türkçülüğün Esasları" kitabının da yazarı Ziya Gökalp'tir. Diğer isimler de Türkçülük fikrini benimseyenler arasında yer alır.

(Cevap C)

8. Halkçılık ilkesi; dil, din, mezhep, ırk ayırmaksızın tüm vatandaşların eşit olduğu fikrine dayanmaktadır. Atatürk'ün verilen sözü de bu anlayışla paralel bir özellik göstermektedir.

(Cevap E)

9. Halkçılık ilkesi; dil, din, ırk, mezhep ayırmaksızın tüm vatandaşların kanun önünde eşit kabul edilmesi esasına dayanmaktadır. Halkçılık ilkesi birbirini tamamlayan üç ana unsurdan oluşmaktadır. Bunlardan ilki halk yönetimi, ikincisi sınıf çatışmalarının reddedilmesi ve toplumun dayanışma içinde olması, sonuncusu ise eşitlik ilkesidir.

(Cevap C)

10. Devletçilik ilkesi sanayi ve iktisadi yatırımların bizzat devlet eliyle yapılmasını amaçlayan uygulamadır. Böyle bir uygulamaya gidilmesinin en önemli gereksesi ise halkta sermaye birikiminin olmaması, ülke kalkınmasına destek verecek sermayeye sahip bir kesimin bulunmamasıdır. I. ve III. öncüllerin devletçilik sisteminin uygulanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap B)

11. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan beri kullanılan Arap harfleri TBMM'nin çıkardığı bir kanunla 1 Kasım 1928'de tamamen terk edilmiştir. Arapçanın Türkçe ses yapısına uymaması, Osmanlıca denilen dilin Arapça yazılıp Türkçe okunması, azınlık ve yabancı okullarında ise kendi dil ve alfabelerinin kullanılması bu alanda bir karmaşaya sebep olmaktadır. Bu sebeple birçok Avrupa ülkesinde kullanılan ve Türkçenin ses yapısına daha uygun olan Latin harfleri Türkçeleştirilerek kabul edilmiştir. Böylece yeni nesillerin, öğrenmesi ve yazılması daha kolay olan tek bir alfabe kullanması sağlanmıştır. Bu durum, işlevini yitirmiş eski kurum ve alışkanlıklar yerine çağdaş ve modern olanı tercih etmeyi ifade eden inkılapçılık ilkesiyle doğrudan ilgilidir.

(Cevap B)

12. Londra, Sykes-Picot, Saint Jean de Maurienne ve Mac Mahon Antlaşmaları, I. Dünya Savaşı sırasında İtilaf devletleri tarafından Osmanlı topraklarını paylaşmaya yönelik yapılan gizli antlaşmalardır. Ancak Sevr Antlaşması bir gizli antlaşma olmayıp I. Dünya Savaşı sonunda İtilaf devletleri ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan barış antlaşmasıdır.

(Cevap C)

13. İnkılapçılık çağın şartlarına uymayan, toplumun ihtiyaçlarına cevap vermeyen kurumların kaldırılmasıdır. Atatürk de bu sözünü Avrupa devletler seviyesine ulaşmak için ilim ve fennin ışığında ilerleme ve gelişmekten söz ederek inkılapçılık ilkesini vurgulamaktadır.

(Cevap A)

14. Bir millet var olma veya yok olma mücadelesi verecek ise savaş tek yoldur. Aksi takdirde emperyalist amaçlar, sınır genişletme uğruna yapılan savaşlar zulüm ve insanlık suçudur. Dolayısıyla Atatürk'ün verilen sözü II. ve III. öncüller ile ilgilidir. Fakat, ulusun kendi kendisini yönetmesi demek olan ulusal egemenlik ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Lozan Konferansı 20 Kasım 1922'de başladı. Görüşmelerde bazı konularda anlaşma sağlanırken bazılarında derin görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Birinci dönem görüşmelerde adalar, Doğu Trakya sınırı, nüfus mübadelesi konularında anlaşma sağlandı. En önemli konulardan biri olan nüfus mübadelesi "İstanbul'da yaşayan Rumlarla, Batı Trakya'da yaşayan Türkler hariç" diğerlerinin mübadele edilmesi şeklinde çözülmüştür. Görüşmelerde Osmanlı borçları, Türk – Yunan sınırı, Boğazlar, Musul, azınlıklar ve kapitülasyonlar konusunda anlaşma sağlanamayınca 4 Şubat 1923'te görüşmeler kesilmiştir. 23 Nisan 1923'te yeniden başlayan görüşmeler 24 Temmuz 1923'te anlaşma ile sonuçlanmıştır. Buna göre "A" seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

2. "Vatanı korumaya ve istiklali elde etmeye İstanbul Hükümeti muktedir olamadığı takdirde bu amaca ulaşmak için geçici bir hükümet kurulacaktır. Bu hükümet üyeleri millî kongrece seçilecektir. Kongre toplanıncaya kadar hükümet yerine iş görmek üzere Heyet-i Temsiliye kurulacaktır." maddesi ile ilk defa hükümet kurulması Erzurum Kongresi'nde belirtilmiştir.

(Cevap C)

3. Milli Mücadele Dönemi'nde İttihat ve Terakki adına iktidar mücadelesini sürdüren "Karakol Cemiyeti"dir. Karakol Cemiyetinin başkanlığını yapan Kara Vasıf Bey Alaşehir Kongresi'nde 'Umum Kuman'dan olarak seçilmiştir. Karakol Cemiyetinin Ege hareketine sızarak iktidar mücadelesinde gittikçe önemli hale gelmesi Mustafa Kemal Paşa'nın Karakol Cemiyetine karşı hoşnutsuzluğunu artırdı. Mustafa Kemal Paşa Karakol Cemiyetiyle yürüttüğü iç iktidar mücadelesini kazanmak için Sivas Kongresi'nde Vasıf Bey Heyet-i Temsiliye'ye üye seçilmiştir. Cemiyet daha sonra mücadelesini sürdürmüşse de 16 Mart 1920'de İngilizlerin İstanbul'u işgalinin ardından Kara Vasıf Bey ve önde gelen liderlerinin Malta'ya sürgün edilmesiyle son bulmuştur.

(Cevap B)

4. Amasya Genelgesi'nden sonra gittikçe güçlenen Anadolu hareketi karşısında, Osmanlı Devleti rahatsız olmuş ve uzlaşma yolları aramaya başlamıştır. İstanbul Hükümeti ile Amasya'da düzenlenen görüşmelerde Osmanlı Mebuslar Meclisi'nin açılması kararı alınmış, hemen arkasından da seçimler yapılarak meclis açılmıştır. Anlaşma Devletleri'nin bu gelişmelere ses çıkarmamasının sebebi ise meclisten kendi çıkarlarına uygun bir barış antlaşmasının çıkacağını düşünmeleridir. Ulusal mücadelenin gücünü ciddiye almayan Anlaşma Devletleri, meclisi istedikleri gibi yönlendirebileceklerini düşünüyorlardı; ancak meclisten, Anlaşma Devletleri'nin çıkarlarına tamamen ters düşen Misakımilli kararları çıkmıştır. Anlaşma Devletleri ise bu duruma tepkisini İstanbul'u işgal ederek göstermiştir. Yani İstanbul'un işgal edilmesi bir sebep değil, sonuçtur.

(Cevap E)

5. Atatürk'ün verilen sözü, vatan savunmasında büyük fedakârlık gösteren milletin önemini vurgulamıştır.

(Cevap D)

6. "Atatürk" adlı eser Milli Mücadele Dönemi'nin edibi-yatçılarından Yakup Kadri Karaosmanoğlu'na aittir. 1889-1974 yılları arasında yaşamış olan Yakup Kadri, tarihi ve sosyal olaylardan her birini bir romanına konu edinmiştir. "Atatürk" adlı eser de Yakup Kadri'nin monografi tarzındaki eserlerindedir.

(Cevap B)

7. Atatürk bu sözünde yeni kurulan devletin savaştan yeni çıktığını ve yorgun olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla savaştan yeni çıkan bir ülkede sanayileşme için gerekli olan sermaye birikimi fertlerde olmayacaktır. Onun için sanayi atılım ve girişimlerini sermayesi olmayan ya da az olan fertlerden beklemek doğru olmaz. Sanayi yatırımlarının devlet tarafından yapılması öngörülüyor. Bu da devletçilik ilkesinin bir gereğidir.

(Cevap D)

8. Türkiye'de, 20 Nisan 1926 tarihinde kabul edilen Kabotaj Kanunu, 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe girmiş ve bu kanun "Türk limanları ve sahilleri arasında yük ve yolcu taşınması ile kılavuzluk ve römorkaj hizmetleri, Türk vatandaşları ve Türk bayrağı taşıyan gemilerce yapılır." hükmünü getirerek daha önceden yabancılar için açık olan bu faaliyetleri bundan böyle sadece T.C. vatandaşlarının yapabileceği belirtilmiştir. Böylelikle her yıl 1 Temmuz günü "Denizcilik ve Kabotaj Bayramı" olarak kutlanmaktadır.

(Cevap B)

9. I. Beş Yıllık Sanayi Planı'nda her üç alanda, yani dokuma, maden ve kâğıt sanayinde fabrika kurulması öngörülmüştür. Nitekim bu sanayi dallarında fabrikalar kurulmuştur. Bunlara örnek olarak;

- Bakırköy Bez Fabrikası,
- Zonguldak Antrasit Fabrikası,
- İzmit Kâğıt Fabrikası gösterilebilir.

(Cevap E)

10. Sakarya Savaşı 23 Ağustos - 13 Eylül 1921 tarihleri arasında Türk ordusu ile Yunan kuvvetleri arasında yapılmıştır. Son savunma savaşı olarak kabul edilen ve Türk ordusunun üstün başarı gösterdiği savaşta Başkomutanlık görevini Mustafa Kemal Paşa, Genelkurmay başkanlığını ise Fevzi Paşa yapmıştır.

(Cevap D)

11. Atatürk ile ilgili ilk biyografilerden olan "Bozkurt" İngiliz asker ve yazar H. C. Armstrong tarafından 1932 yılında kaleme alınmıştır. Atatürk'ü, insani yönlerini gizlemeden, onu putlaştırmadan ele alan kitap Başbakan İsmet İnönü tarafından yasaklanmıştır. Ancak hükümetin yasakladığı kitabı merak eden Mustafa Kemal Paşa, yurt dışından orijinal bir nüshasını getirtmiş ve bazı düzeltmelerle yayımlanmasına izin vermiştir. Kitap, ilgili düzeltmeler yapıldıktan sonra ilk kez 7 Aralık 1932'de "Akşam" gazetesinde yayımlanmıştır. Sonraki yıllarda yapılan çeviriler de kitaptan özel hayata ilişkin tartışmalı bölümler çıkartılarak yayımlanabilmiştir.

(Cevap A)

12. Misak-ı Milli, "bölünmez bir Türk yurdunun sınırlarını çizen" ve Mebusan Meclisi tarafından kabul edilmiş ulusal bir sözleşmeydi. Bilindiği gibi Wilson İlkeleri de ABD tarafından I. Dünya Savaşı'na girmeden önce yayımlanmıştı. İçinde "savaştan sonra toprak ve tazminat alınmayacak, Türklere çoğunlukta oldukları yerlerde egemenlik hakkı tanınacak" gibi maddeleri içeren bu ilkeler, İtilaf devletleri tarafından da kabul edilmişti. Ancak Sevr Antlaşması Osmanlı topraklarını tamamen paylaşmayı öngören bir antlaşmaydı. Bu sebeple maddeleri hem Misak-ı Milli'ye hem de Wilson ilkelerine aykırı hükümler içermektedir.

(Cevap C)

13. I. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, 17 Kasım 1924'te açılmış Cumhuriyet tarihinin ilk muhalefet partisidir. Ancak her ne kadar parti yönetimi Cumhuriyete ve inkılaplara bağlı olduğunu belirtse de rejim karşıtlarının "din elden gidiyor" şeklindeki propagandalarının önüne geçememişlerdir. Bu sebeple parti, laik devlet düzenini korumak amacıyla kapatılmıştır.

II. Takrir-i Sükûn Kanunu, Cumhuriyet rejimini yıkarak şeriata dayalı bir devlet kurma amacıyla çıkan Şeyh Said İsyanı'nı bastırmak amacıyla çıkarılmıştır (1925).

III. İstiklal Mahkemeleri, ilk kez 1920'de TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaları bastırmak amacıyla kurulmuş, rejimin tehlikeye girdiği dönemlerde de tekrar açılmıştır.

Buna göre, her üç madde de Cumhuriyet rejimini ve inkılapları koruma amacı taşımaktadır.

(Cevap E)

14. Medeni Kanun'un kabulü – 17 Şubat 1926

Deniz Ticaret Kanunu'nun kabulü – 15 Mayıs 1929

İcra ve İflas Kanunu'nun kabulü – 24 Nisan 1929

Türk Ceza Kanunu'nun kabulü – 1 Mart 1926

Borçlar Kanunu'nun kabulü – 22 Nisan 1926

Görüldüğü üzere verilen kanunlardan ilk kabul edilen Medeni Kanun, son kabul edilen ise Deniz Ticaret Kanunu'dur.

(Cevap B)

15. Sakarya Zaferi'nin ardından TBMM Hükümeti Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması'nı, Fransa ile Ankara Antlaşması'nı imzalamıştır. Kars Antlaşması'yla Doğu sınırimız kesin olarak çizilmiş (Batum hariç), Ankara Antlaşması'yla da Hatay hariç bugünkü Türkiye-Suriye sınırimız çizilmiştir. Moskova Antlaşması, daha önce I. İnönü Muharebesi'ni izleyen günlerde SSCB ile imzalanmış ve bu antlaşma ile, Sovyet Rusya Misak-ı Milli'yi tanımıştır.

(Cevap B)

16. Eğitim tarihimiz içinde önemli bir yeri olan Maarif Kongresi, 15-21 Temmuz 1921'de Kütahya-Eskişehir Savaşları sırasında toplanmıştır. Ancak diğer gelişmelerin hepsi Cumhuriyet Dönemi'nde gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Kurtuluş Savaşı'yla ilgili olarak A, B, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur. Fakat, Sakarya Zafere'nin kazanılmasıyla Kurtuluş Savaşı'nın askeri dönemi sona ermemiş, Milli Mücadele'nin askeri safhası Büyük Taarruz ve ardından yapılan Mudanya Ateşkes Antlaşması ile sona ermiştir.

(Cevap C)

2. Sosyal adaleti ve uzlaşmayı sağlamak halkçılık, yenileşmeyi sürekli kılmak inkılapçılık, ortak bir gelecek amacıyla birleşmek de milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir. Dolayısıyla doğru eşleştirme D seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap D)

3. Türkiye'nin Balkan Antantı, Sadabat Paktı ve Milletler Cemiyeti'ne katılması dünya barışına verdiği önemin göstergesidir. Dolayısıyla bu gelişmeler Türkiye'nin dış politikadaki etkinliğini artırmıştır. Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile stratejik önemi büyük bir bölgeye Türkiye'nin tek başına hâkim olması da etkinliğini artırmıştır. 1926 Ankara Antlaşması ile Türkiye, Musul'u Irak'a bırakmıştır. Misakımillî'den taviz vermesi Türkiye'ye dış politikada katkı sağlamamıştır.

(Cevap B)

4. B, C, D, E seçeneklerinde verilen ifadeler doğrudur. Fakat A seçeneğindeki ifade yanlıştır. Çünkü Ankara Antlaşması ile Musul petrol gelirlerinin %10'unu 25 yıl süreyle Türkiye'ye bırakılmıştır.

(Cevap A)

5. Türkiye Küçük Antant ve Locarno'ya üye olmamıştır. Türkiye, Sovyet Rusya öncülüğünde imzalanan Litvinov Protokolü'ne imza atmıştır.

(Cevap C)

6. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen olgular Atatürk milliyetçiliğinde yer alan unsurlardır. Ancak Atatürk milliyetçiliğinde ırkçılık yer almaz. İrkçı milliyetçilik üstün-aşağı ırk ayrımı yaptığı için, eşitlik ve adalet anlayışına ters düşer. Üstün ırk düşüncesi ise tamamen emperyalizme yöneliktir.

(Cevap E)

7. Soruda verilen her üç devlet ile de Atatürk Dönemi'nde dostluk antlaşmaları imzalanmış ve diplomatik ilişkiler geliştirilmeye çalışılmıştır.

(Cevap E)

8. Sevr Antlaşması, Osmanlı parlamentosu tarafından onaylanmadığı için hukuken geçersiz sayılmış, TBMM Sevr'i imzalayan bütün Osmanlı devlet adamlarını vatan haini ilan ederek Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştır.

(Cevap B)

9. Hatay'ın bağımsız devlet olması: 1938
Balkan Antantı: 1934
Sadabat Paktı: 1937
Montrö Boğazlar Sözleşmesi: 1936
Musul sorununun çözümü: 1926
Doğru sıralama: V – II – IV – III – I şeklindedir.

(Cevap A)

10. Türkiye; 1929'da Briand-Kellog Paktı'na, 1932'de Milletler Cemiyeti'ne, 1935'te Uluslararası Adalet Divanı'na üye olmuştur.
Doğru sıralama: III – I – II şeklindedir.

(Cevap C)

11. Soruda verilen her üç devletin de Boğazlar Komisyonu'nda üyesi vardır. Ayrıca Türk üye Boğazlar Komisyonu'nun başkanı durumundadır. Lozan Antlaşması'nda Boğazların yönetimi, İtilaf devletlerinden oluşan ve başkanı Türk olan bir komisyonun yönetimine bırakılmıştır.

(Cevap E)

12. Razgrad ve Wagon-Lits Olayı 1933'te yani Atatürk Dönemi'nde meydana gelmiştir. 6–7 Eylül Olayları ise 1955'te yani Demokrat Parti iktidarında meydana gelmiştir. Bu olay İstanbul'da yaşayan birçok Rum'un Yunanistan'a göç etmesine sebep olmuştur.

(Cevap D)

13. Türkiye, 1935'te Lahey Adalet Divanı'na, 1937'de de Sadabat Paktı'na katılmıştır. Bunlar Atatürk Dönemi gelişmeleridir. Türkiye, 1945 yılında Birleşmiş Milletler'e kurucu üye olarak katılmıştır.

(Cevap D)

14. ABD gözlemci devlet olarak katıldığı Lozan'da Boğazlar Sözleşmesi'ne imza atmamıştır. Belçika ise ticaret ve yerleşme konuları ile ilgili olduğu için Boğazlar Sözleşmesi'ne imza atmamıştır. Soruda verilen devletlerden sadece Yugoslavya, Boğazlar Sözleşmesi'ne imza atmıştır.

(Cevap A)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Sadabat Paktı; Türkiye, İran, Afganistan ve Irak arasında imzalanmıştır. Soruda verilen her üç öncül de Sadabat Antlaşması'nda yer almıştır. Böylece bölgelerinde barış ve huzuru sağlamak isteyen devletler birbirlerine güvence vermişlerdir.

(Cevap E)

2. Almanya'nın Ren bölgesine asker çıkarmasına, İtalya'nın Habeşistan'ı işgaline ve Japonya'nın Mançurya'yı işgaline Milletler Cemiyeti engel olamamıştır. Bu durum, Türkiye'yi endişelendirmiş ve Boğazlar konusunu gündeme getirmesine neden olmuştur.

(Cevap E)

3. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler Lozan'dan sonra tekrar gündeme gelmiştir. Fakat Lozan'dan sonra savaş tazminatı konusu gündeme gelmemiştir. Çünkü konferans sırasında Yunanistan Karaağaç bölgesini savaş tazminatı olarak Türkiye'ye vermiş ve bu konu bir daha sorun olmamıştır.

(Cevap B)

4. Türkiye Cumhuriyeti ülke içerisinde demiryollarını millileştirmeye çalışıyordu. Adana-Mersin demiryolu hattı da bunlardan biridir. Fakat hattın sahibi Fransa bu konuda Türkiye'ye zorluk çıkarmıştır. Fransa mandası altındaki Suriye ile Türkiye sınırının çizilmesi de sorun olmuştur. Nüfus mübadelesi sorunu ise Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanmıştır.

(Cevap D)

5. İtilaf devletleri, Misak-ı Milli kararlarını çıkarlarına aykırı buldukları için, bu kararlara büyük tepki göstermişler, İstanbul'u resmen işgal ederek Mebuslar Meclisi'ni dağıtmışlardır.

(Cevap C)

6. Lozan'da kapitülasyonların kaldırılmasıyla, yabancılara verilen ticari ve ekonomik ayrıcalıklara son verilerek ekonomik bağımsızlık yolunda önemli bir adım atılmış, ardından Kabotaj Kanunu çıkartılarak bu girişim tamamlanmıştır. Kapitülasyonların kaldırılmasıyla yabancıların elinden alınan, Türk karasularında serbest ticaret yapma hakkı, Kabotaj Yasası ile Türk vatandaşlarına bırakılmıştır.

(Cevap A)

7. Uzun yıllar Arapça ve Farsça'nın etkisinde kalan Türk Dili'nin kullanım alanı daralmaya başlamış, Osmanlıca adı altında yapay bir dil oluşmuştu. Türk Dili'ni kendi benliğine kavuşturmaya, yabancı dillerin etkisinden kurtarmaya ve büyük bir kültür dili haline getirmeye karar veren Atatürk, bu amaçla dil inkılabını başlatmıştır. Dolayısıyla Türk Dil Kurumu'nun kurulması, milliyetçilik ilkesi doğrultusunda yapılan bir çalışmadır.

(Cevap D)

8. Türkiye, 1936'da İngiltere tarafından kendisine verilen garanti antlaşmasına yani Akdeniz Paktı'na katılmıştır. 1929'da ise savaşı millî politikalar dışında tutmayı amaçlayan Litvinov Protokolü'ne katılmıştır. 1934 yılında da Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında yapılan Balkan Antantı'na imza atmıştır.

(Cevap E)

9. Eşitlik, halkçılık ilkesinin en önemli ve vazgeçilmez unsurudur. Yasalar önünde eşitlik ve kadınlara mirastan eşit pay verilmesi bu bağlamda halkçılıkla ilgilidir. Ayrıca halkçılık ilkesinde devlet, vatandaşını mağdur etmemek adına bazı temel hizmetleri kendisi yapar. Örneğin; okul ve hastane yapmak gibi. Dolayısıyla halk yararına devlet eliyle birtakım kurumlar oluşturulması da halkçılık ile ilgilidir.

(Cevap A)

10. Türkiye Cumhuriyeti Balkan Antantı ile batısında yer alan devletlerle saldırmazlık antlaşması imzalamıştır. Sadabad Paktı ile de doğusundaki devletler ile saldırmazlık antlaşması imzalanmıştır. Bu yüzden bu çalışmalar barışı koruma amacına yöneliktir. Dolayısıyla yurttan sulh, cihanda sulh ilkesiyle ilgilidir.

(Cevap C)

11. İtilaf devletlerinin, Lozan Görüşmelerine Osmanlı Hükümeti'ni de çağırmaları, saltanatın kaldırılmasını hızlandıran neden olmuştur. Saltanatın kaldırılmasıyla birlikte TBMM, Lozan Görüşmelerine Türk milletini temsilen tek egemen güç olarak katılmış ve ulusal egemenlik gücü kazanmıştır.

(Cevap E)

12. Öncüllerde yer alan ifadeler ülke yönetimi ile ilgili olup halk idaresinin yönetime yansıdığı gelişmelerdir. Dolayısıyla verilen örneklerin üçü de cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap E)

13. I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Devleti, Mısır'ı İngilizlerden geri almak ve İngiltere'nin Uzakdoğu'daki sömürgeleriyle bağlantısını kesmek amacıyla, Almanların da yönlendirmesiyle Kanal Cephesi'ni açmıştır. Ancak başarılı olamamış, Mısır'ı geri alamadığı gibi, daha da çok toprak kaybetmiştir.

(Cevap B)

14. Saltanatın kaldırılması ve halifeliğin ilgası kişi egemenliğini sona erdiren gelişmelerdir. Kişi egemenliklerinin sona ermesiyle millet egemenliği başlamıştır. Millet egemenliği, yani milletin kendi kendisini yönetmesi ise cumhuriyetçilik ile ilgilidir.

(Cevap D)

15. Teşvik-i Sanayi Kanunu ile özel sektör teşvik edilmiş lakin istenilen sonuç elde edilememiştir. Özel sektörün elinde yeterli sermaye birikimi olmadığı için sanayi yatırımlarında etkili olamamıştır. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı ile de zaten fazla sermaye sahibi olmayan özel sektör ekonomik olarak iyice sıkıntıya girmiştir. İşte bu gelişmenin etkisiyle devlet, ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmek amacıyla sanayi yatırımlarına el atmıştır. Bu durum ekonomide devletçilik ilkesine yönelmeyi gerekli kılmıştır.

(Cevap D)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne katılması farklı olmuştur. Türkiye, Milletler Cemiyeti'ne katılmak için başvuruda bulunmamıştır. Hatta Atatürk bu konuda; "Davet ederlerse katılırız." demiştir. Bunun üzerine İspanya, Türkiye'ye davet göndermiştir. Yunanistan'ın desteğiyle de Türkiye 1932'de Milletler Cemiyeti'ne üye olmuştur.

(Cevap C)

2. Musul sorunundan dolayı Türk-İngiliz ilişkileri gerginleşmiştir. Bu yüzden Türkiye, İngiltere'ye karşı alternatif bir ittifak arayışına girmiştir. Batıda güçlü bir devletle arası açılan Türkiye, doğudaki güçlü komşusu Sovyet Rusya'ya yaklaşmıştır.

(Cevap D)

3. İsmet İnönü: 26 Ekim 1922–22 Kasım 1924
Şükrü Kaya: 22 Kasım 1924–3 Mart 1925
Tevfik Rüştü Aras: 4 Mart 1925–11 Kasım 1938 yıllarında Dışişleri Bakanlığı yapan isimlerdir.

(Cevap E)

4. Lozan'dan sonra verilen her üç konu da Türkiye-Fransa arasında sorun olmuştur. Türkiye'nin Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yabancı okulları MEB'e bağlaması Fransa'nın tepkisine sebep olmuştur. Türkiye-Suriye sınırının çizilmesi de yaşanan Hatay sorunu nedeniyle problem olmuştur. Dış borçlar konusunda da Fransa ile 1933'te bir anlaşma yapılmış ve Türkiye borçlarını yeniden yapılandırmıştır.

(Cevap E)

5. Yunanistan ile sorun olan nüfus mübadelesi, İngiltere ile sorun olan Musul ve İtalya ile sorun olan Meis etrafındaki adalar konularında Lahey Uluslararası Adalet Divanı'na başvuru yapılmıştır. Fakat bu konular içerisinde sadece Musul sorunu ile ilgili karar çıkmıştır. Nüfus mübadelesi ve Meis etrafındaki adalar sorununda ise taraf devletler adalet divanının kararını beklemeden aralarında anlaşmışlardır.

(Cevap E)

6. Türk - İngiliz dostluğunun başlaması 1926'da Musul sorununun çözülmesiyle başlamıştır. Sadabat Pakti'nin kurulmasından önce gerçekleşen bu yakınlaşma, Sadabat Pakti'nin etkileri ve sonuçları arasında gösterilemez.

(Cevap A)

7. Balkan Antantı ve Sadabat Pakti'nin imzalandığı dönemde Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras'tır. Ayrıca Tevfik Rüştü Aras Atatürk Dönemi'nin en uzun süre görev yapan dışişleri bakanıdır. 1925-38 yılları arasında kesintisiz görev yapmıştır.

(Cevap B)

8. İtalya, 1936'da Habeşistan'ı işgal etmişti. Milletler Cemiyeti bu olaydan dolayı İtalya'ya birtakım yaptırımlar uyguladı. Bu yaptırımlara Türkiye'nin de katılımıyla, İtalya Montrö'ye katılmamıştır. İtalya'nın Türkiye'yi protesto amacıyla katılmadığı Montrö Sözleşmesi 1938'de İtalya tarafından onaylanmıştır.

(Cevap B)

9. Türkiye Cumhuriyeti'nin katıldığı ilk olimpiyat, 1924'te düzenlenen Paris Olimpiyatları'dır.

(Cevap C)

10. Lozan'da Boğazlar Sözleşmesi'ne her üç devlet de imza atmıştır. Dolayısıyla bu üç devletin temsilcileri de oluşturulan Boğazlar Komisyonu'nda yer almıştır.

(Cevap E)

11. Lozan'da Musul meselesi çözümlenemedi ve bu sorunun konferanstan sonra 9 ay içinde Türkiye ile İngiltere arasında halledilmesi kararlaştırıldı. Türkiye ve İngiltere 1924 Haliç Konferansı'nda ilk defa Musul sorununu görüşmek için bir araya geldi. Musul meselesi Milletler Cemiyeti'ne taşınınca burada bir sınır çizildi ve buna "Brüksel Hattı" denildi. 1926'da imzalanan Ankara Antlaşması ile de Musul, İngiliz mandasındaki Irak'a bırakıldı.

(Cevap E)

12. İsveçli Diplomat Sandler'in hazırladığı rapor Hatay'la ilgilidir. Sandler Raporu'nda Hatay için özel bir statü hazırlanmasının gerektiği belirtiliyordu. Uzmanlarca hazırlanacak bu statüde, Hatay'ın "Ayrı Varlık" sayılması, iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde ise Suriye'ye bağlı olması ve Suriye'nin Milletler Cemiyeti'nin kararını almadan bu bağımsızlığı giderecek bir uygulamaya giremeyeceği vurgulanmıştır.

(Cevap D)

13. Türk Medeni Kanunu'nun kabulü, Tevhid-i Tedrisat Yasası'nın çıkarılması, saltanatın ve halifeliğin kaldırılması laiklik yolunda yapılan çalışmalar'dır. Bu inkılapların tümünün ortak hedefi, laik devlet düzenine geçişi sağlamaktadır.

(Cevap A)

14. Sanayileşen devletler ham madde ve pazar ihtiyacı için sömürgecilik faaliyetlerine başlamışlardır. İtalya da bu devletlerden biridir. İtalya, ham madde ihtiyacı için Osmanlı toprağı olan Trablusgarp'a saldırmıştır. Bu yüzden Osmanlı Devleti topraklarını savunmak amacıyla bölgeye subaylar göndermiştir. Bu subaylar arasında Mustafa Kemal de bulunmuştur. Mustafa Kemal, Derne ve Tobruk'ta başarılı olmuş, böylece Trablusgarp Savaşı'nda emperyalizme karşı ilk mücadelesini vermiştir.

(Cevap D)

15. Türkiye; Yunanistan'la arasında problem olan nüfus mübadelesi, İtalya ile Meis Adası etrafındaki adacıklar sorunu ve Fransa ile Hatay sorunu konularında çözüm bulmak amacıyla Lahey Adalet Divanı'na başvurmuştur.

(Cevap E)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. 1926'da İngiliz, Türk ve Iraklı temsilciler arasında imzalanan Ankara Antlaşması ile Musul İngiliz mandasındaki Irak'a bırakılmıştır. Bunun karşılığında Musul petrol gelirlerinin %10'unun 25 yıl süreyle Türkiye'ye verilmesi kararlaştırılmıştır.

(Cevap A)

2. Almanya ve İtalya'da I. Dünya Savaşı'ndan sonra rejim değişiklikleri olmuştur. Bu rejimler saldırgan ve yayılcı politikalar takip etmeye başlamıştır. Bu durum da Türkiye'yi batı sınırlarında önlem almaya yöneltmiştir. 1934 yılında imzalanan Balkan Antantı ile Türkiye batı sınırını güvenlik altına almıştır.

(Cevap D)

3. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler yanlıştır. C seçeneği ise doğrudur. 1933'te Londra'da toplanan konferansta Türkiye, Boğazların statüsünde değişiklik yapılmasını ilk defa uluslararası alanda gündeme getirmiştir.

(Cevap C)

4. Musul meselesinden dolayı gerilen Türk-İngiliz ilişkileri, Türkiye'nin Briand-Kellog Paktı'na üye olmasıyla düzelmeye başlamıştır. Sadabat Paktı'nı imzalaması ve Milletler Cemiyeti'nde yer alması da Türkiye'nin İngiltere ile olan ilişkilerine olumlu katkı yapmıştır.

(Cevap E)

5. Türkiye, Atatürk Dönemi'nde 1924 Paris ve 1928 Amsterdam Olimpiyatlarına katılmıştır. 1932'de düzenlenen Los Angeles Olimpiyatlarına, yolun uzaklığı ve masraflar yüzünden Türkiye katılmamıştır.

(Cevap D)

6. Patrikhane sorunu Lozan'da çözülmüştür. Musul sorunu 1926'da Ankara Antlaşması ile çözülmüştür. Etabli sorunu 1930'da Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan antlaşma ile çözülmüştür. Boğazlar konusu 1936'da Montrö'de çözüme kavuşmuştur. Seçeneklerde verilenlerden en son çözüme kavuşan mesele Hatay meselesidir. Hatay 1939'da anavatanına katılmıştır.

(Cevap B)

7. Atatürk ile görüşen devlet adamları şunlardır:

- Afgan Kralı Amanullah Han
- Irak Kralı I. Faysal
- Yugoslavya Kralı Alexandre
- İran Şahı Rıza Pehlevi
- İngiltere Kralı VIII. Edward
- Ürdün Emiri Abdullah
- Romanya Kralı Korol
- Japon Prensi Takamatsu
- İsveç Veliahdı Gustav Adolf
- Sovyet Hariciye Komiseri Litvinov
- ABD Genelkurmay Başkanı Mc Arthur
- Eski Fransa Başbakanı Herriot

(Cevap E)

8. 1930 yılında Türkiye ile Yunanistan bir antlaşma imzaladı. Bu antlaşma ile aralarında büyük bir sorun olan etabli meselesini hallettiler. Türk-Yunan ilişkileri 1930-1954 arası dönemde iyi olmuştur. İşte bu gelişmelere ve gelişen iyi ilişkilere dayanarak Yunanistan Başbakanı Venizelos, Atatürk'ü Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermiştir.

(Cevap D)

9. Türkiye 1929'da Briand-Kellog Paktı'na katılmıştır. Yine Türkiye uluslararası barışa katkıda bulunmak amacıyla 1932'de Milletler Cemiyetine üye olmuştur. 1925'te imzalanan Locarno Paktı'na ise Türkiye katılmamıştır.

(Cevap D)

10. 1934'te imzalanan Balkan Antantı'na Bulgaristan katılmamıştır. Çünkü Romanya'dan toprak alma isteğinde olan Bulgaristan revizyonist bir siyaset takip ediyordu. Bu durum, Balkan Antantı'na girmesine engel olmuştur.

(Cevap B)

11. 1870 yılında İtalya, 1871 yılında Almanya siyasi birliğini sağlamıştır. Bu durum, iki devletin de sömürgecilik yarışına başlamasına sebep olmuştur. Böylece Avrupa'da devletler arası dengeler değişmiştir.

(Cevap C)

12. Soruda verilen öncüllerde yer alan ifadelerin hepsi doğrudur. Razgrad ve Wagon-Lits olayları İstanbul'da Türk gençleri tarafından protesto edilmiştir. Nyon Konferansı ise İtalyan saldırısına karşı ticaret gemilerinin güvenliği için düzenlenmiştir.

(Cevap E)

13. İtalya, 1935'te Habeşistan'a saldırmış ve işgal etmiştir. Afrika ve Orta Doğu'da yayılmak isteyen İtalya'nın bu politikasına karşı bölge devletleri önlem almak amacıyla 1937'de Sadabat Paktı'nı imzalamıştır.

(Cevap A)

14. Türkiye Cumhuriyeti ulus bir devlettir. Kurtuluş mücadelesinde milliyetçilik duygusu etkili olmuştur. Halk Türklük duygusu çevresinde birleştirilmiş ve millî mücadele hareketi bu sayede başarılı olmuştur. Bu başarıdan sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş bir görünüm kazanması için inkılaplar yapılmıştır. Bu inkılaplar yapılırken Batı örnek alınmış ve Batı'ya entegre olmaya çalışılmıştır. Yukarıdaki faaliyetleri Mustafa Kemal'in yaptığı düşünülürse, Türkçülük ve Batıcılık Mustafa Kemal'i etkileyen fikirlerdir.

(Cevap C)

15. Osmanlı tarihinde çok partili yaşama 1908 II. Meşrutiyet'in ilanından sonra geçilmiştir. Soruda verilen üç parti de 1908'den sonra kurulmuştur.

(Cevap E)

16. 1934 Balkan Antantı'na Arnavutluk'un da katılması istenmiştir. Fakat İtalyan nüfuzu ve baskısı altında olan Arnavutluk Balkan Antantı'na katılmamıştır.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. İngiltere, petrol bölgelerini ele geçirmek, denetimi altındaki petrol alanlarını korumak (Aden, Abadan), Rusya ile karadan yardımlaşmak, Türklerin İran üzerinden Hindistan sömürgelerini tehdit etmesini önlemek için, Irak Cephesi'ni açmış, Basra Körfezi'ne asker çıkararak kuzeye doğru ilerlemiştir.

(Cevap C)

2. I. Balkan Savaşı sonrası imzalanan Londra Antlaşması ve II. Balkan Savaşı sonrası imzalanan İstanbul Antlaşması ile Batı'daki komşumuz Bulgaristan olmuştur.

(Cevap A)

3. Türkiye, 1925'te imzalanan Locarno Antlaşması'na imza atmamıştır.
Türkiye; 1934-Balkan Antantı
1937-Sadabat Pakti
1929-Briand-Kellog Pakti ve Litvinov Protokolü'ne imza atmıştır.

(Cevap B)

4. 31 Mart Olayı 1909'da meydana gelmiştir. Bu olay sırasında padişah II. Abdülhamit'tir. Fakat bu olayda parmağı olduğu düşüncesiyle tahttan indirilmiştir. 31 Mart Olayı'ndan sonra tahta V. Mehmet Reşat geçmiş ve 1918'e kadar görev yapmıştır. 1918'den 1922'ye kadar tahta oturan padişah ise VI. Mehmet Vahdettin olmuştur.

(Cevap E)

5. • Hatay'ın Türkiye'ye katılımı (1939)
• Varlık Vergisi Kanunu (1942)
• Köy Enstitülerinin Kurulması (1940)
• Laiklik ilkesinin Anayasa'ya girmesi (1937)
• Almanya ve Japonya'ya savaş ilan edilmesi (1945)

Verilenlerden D seçeneği Atatürk Dönemi'nde gerçekleşmiş olup diğer seçenekler İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

6. Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'da ilk olarak Cezayir'i kaybetmiştir. Bu bölge 1830'da Fransa tarafından işgal edilmiştir. Osmanlı'nın Kuzey Afrika'daki varlığına Uşi Antlaşması son vermiştir. Trablusgarp bu antlaşma ile İtalya'ya verilmiştir. Böylece Kuzey Afrika'da kaybedilen son toprak da Trablusgarp olmuştur.

(Cevap B)

7. Osmanlı Devleti; Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan ile yaptığı I. Balkan Savaşı'nı kaybetmiştir. Bu savaş sonucunda Londra Konferansı toplandı. Bu konferans sonucunda 30 Mayıs 1913'te Londra Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre de Osmanlı Devleti, Midye-Enez hattının batısını Balkan devletlerine bıraktı.

(Cevap B)

8. I. TBMM, bir savaş meclisi olup Kurtuluş Savaşı'nı yapmak için kurulmuştur. Amacı, vatani düşman işgalinden kurtarmak, ulusal bağımsızlığı sağlamaktır. Dolayısıyla en fazla harcama yaptığı alan, milli savunmadır.

(Cevap D)

9. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadelerin hepsi 1909'da meydana gelen 31 Mart Vakası için söylenebilir. 31 Mart Olayı sonrasında taht değişikliği olmuş, fakat tahta IV. Mehmet değil, V. Mehmet Reşat geçmiştir. 31 Mart Olayı ile tahttan indirilen padişah ise II. Abdülhamit'tir.

(Cevap E)

10. Osmanlı Devleti, 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'nda halifelğin siyasi gücünden yararlanmayı ilk defa düşünmüştür. (Küçük Kaynarca Antlaşması'na göre Kırım'a bağımsızlık verilecek; ancak Kırım din işlerinde Osmanlı halifesine bağlı kalacaktı.) Osmanlı Devleti ikinci defa halifelik siyasetini Uşi Antlaşması'nda uygulamak istemiştir. Bu antlaşmaya göre Trablusgarp ve Bingazi'deki Müslümanlar dinî yönden Osmanlı halifesine bağlı olacaktı.

(Cevap A)

11. Osmanlı Devleti, ilk defa Stockholm Olimpiyatları'na katılmıştır. Stockholm Olimpiyatları 1912 yılında düzenlenmiştir.

(Cevap C)

12. A, B, D ve E seçeneklerindeki partiler 1918 ve sonrası kurulmuştur. Ancak Hürriyet ve İtilaf Fırkası 1911 yılında kurulmuştur. Bu fırka İttihat ve Terakki Partisi ile mücadele etmiştir. İttihatçılar hangi görüşü savunmuşlarsa İtilafçılar tam tersi fikirleri müdafaa etmişlerdir. Yani soruda verilen partilerden Hürriyet ve İtilaf diğerlerinden önce kurulmuştur.

(Cevap D)

13. Balkan Savaşları sırasında Müslüman Arnavutlar isyan ederek bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Bu durum İslamcılık (Ümmetçilik) fikir akımının önemini kaybettiğinin göstergesidir.

(Cevap B)

14. I. Balkan Savaşı'nın ardından bazı İttihatçılar tarafından hükümet darbesi yapılmıştır. Bab-ı Ali Baskını olarak bilinen bu olayda Sadrazam Kâmil Paşa hükümetten düşürülmüş, yerine Mahmut Şevket Paşa getirilmiştir.

(Cevap A)

15. II. Balkan Savaşı'ndan sonra imzalanan Bükreş Antlaşması'na Osmanlı Devleti imza atmamıştır. 10 Ağustos 1913 tarihli Bükreş Antlaşması, Bulgaristan ile Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya arasında imzalanmıştır. II. Balkan Savaşı'ndan sonra Osmanlı'nın Bulgaristan ile imzaladığı antlaşma İstanbul Antlaşması'dır.

(Cevap C)

16. Soruda verilen gelişmeler içerisinde en son meydana gelen, Batı Trakya Bağımsız Hükümetinin kurulmasıdır. II. Balkan Savaşı sırasında Edirne'nin Bulgarlardan geri alınmasından sonra Meriç Nehri'nin batısına geçmeye hazırlanan Osmanlı kuvvetleri büyük devletlerin müdahalesi üzerine durmak zorunda kaldılar. Bu durum ordunun genç subayları tarafından tepkiyle karşılandı. Osmanlı gizli istihbarat örgütü olan Teşkilat-ı Mahsusa'nın üyelerinden Kuşçubaşı Eşref bir birlik ile harekete geçerek Batı Trakya'ya girdi ve bölgeyi buradaki Türklerin de yardımıyla Bulgar çetelerinden temizledi. Bu askerler, kendilerine yardım eden Türkler ile birlikte Batı Trakya'nın merkezi olan Gümölcine'yi ele geçirdikten sonra 31 Ağustos 1913'te Batı Trakya geçici hükümetini kurdular. Ancak Osmanlı Devleti batılı devletlerden çekindiği için bu oluşumu tanımadı. Bunun üzerine geçici hükümet Batı Trakya Bağımsız Hükümeti adıyla bağımsızlığını ilan etti.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Amasya Genelgesi bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından hazırlanan ve Millî Mücadele'nin program taslağını gösteren bir ihtilal bildirgesidir. Erzurum'da bulunan Kâzım Karabekir Paşa ile Konya'da bulunan Mersinli Cemal Paşa'nın telgrafla onayladığı Ali Fuat, Refet ve Rauf Beylerin de imzası bulunan bu belge, 22 Haziran 1919'da tüm askerî ve sivil makamlara gönderilmiştir.

(Cevap D)

2. Mustafa Kemal Paşa'nın Millî Mücadele'nin lideri olmasında Çanakkale Cephesi'ndeki başarıları etkili olmuştur. Buradaki başarılarından dolayı geniş halk kitleleri tarafından tanındığı için Millî Mücadele'de kendisine destekçi bulmakta zorlanmamıştır.

(Cevap A)

3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasından sonra işgallere karşı silahlı mücadele amacıyla kurulan Kuvayımillîye birlikleri isyanların bastırılmasında, düşman ilerleyişinin engellenmesinde etkili olmuştur. Düzenli ordunun temelini oluşturup TBMM'ye katkı sağlamışlardır. Kuvayımillîye'nin masrafları halk tarafından karşılanmıştır. TBMM'nin bu konuda bir katkısı yoktur. Kuvayımillîye TBMM açılmadan 2 yıl önce mücadeleye başlamıştır.

(Cevap D)

4. Önceleri haftada iki defa çıkan, 1921 yılından itibaren de Konya'da günlük çıkmaya başlayan Babalık Gazetesi Mustafa Kemal Paşa'nın faaliyetlerini yakından takip etmiştir. 3 Eylül 1922 tarihindeki yayınında Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın, "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" cümlesi ile biten tarihî emrinin tam metnini yayınlanmıştır. İsmet Paşa, Babalık Gazetesi'ni "Garp Cephesi'nin vefakâr bir arkadaşı" olarak nitelendirmiştir.

(Cevap B)

5. I, III ve IV. öncülde verilen ayaklanmalar İstanbul Hükümeti ile İtilafların birlikte çıkardığı ayaklanmalardır. Kuvayı İnzibatiye ile Anzavur Ayaklanması ise sadece İstanbul Hükümetinin çıkardığı ayaklanmalar olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

6. Osmanlı topraklarının Batı emperyalizmi tarafından işgal edilmesi TBMM içinde, Bolşevik devrim gerçekleştirmek isteyen bazı grupların oluşmasına yol açmıştır. Hakkı Behiç Bey'in önderliğini yaptığı Yeşil Ordu grubu bunların başında gelmekteydi.

Yeşil Ordu, örgütün kuruluşunu gösteren belgeyi hükümete vermediği için esasen gizli bir örgüt olarak nitelenmektedir. İslamcı sosyalizmi savunan Yeşil Ordu grubunun üyeleri arasında Çerkez Ethem de bulunmaktadır. Çerkez Ethem çıkardığı "İslam Bolşevik Gazetesi" aracılığıyla kamuoyu oluşturmaya çalışmış ve Yeşil Ordu grubunun propagandasını yürütmüştür. Bu grup kendi içindeki ayrılıklar sebebiyle 1920'de parçalanmıştır. Üyelerinin büyük bir kısmı da Türkiye Komünist Fırkasına geçmiştir.

TBMM içinde sosyalizm düşüncesi taşıyan diğer bir grup da Halk Zümresi'dir. Yunus Nadi, Hakkı Behiç, Muhittin Baha gibi tanınan isimlerin de yer aldığı halk, genel olarak İttihatçı-İslamcı-Sosyalist görüşleri birleştirmeye çalışan bir siyasi oluşumdur. Tesanüt Grubu ise mecliste milletvekilleri arasında dayanışma sağlamayı amaç edinmiş bir gruptur. Mecliste en örgütlü grup olarak tanınan Tesanüt Grubu, partileşmeyi düşünmemiş, bu sebeple de bir siyasi program yapmamıştır.

(Cevap C)

7. Temsil Heyeti başkanı Mustafa Kemal Paşa'nın bu sıfatla, devlet memurlarına emirlerini bildirmesi ve çeşitli atamalar yapması askerî ve sivil yönetimi Temsil Heyeti'ne bağlamak istediğinin göstergesidir.

(Cevap A)

8. Özelliği verilen cemiyet Millî Kongre Cemiyeti'dir. Ayrıca bu cemiyet "Kuvayımilliye" tabirini kullanan ilk siyasi teşekkül olmuştur. En önemli icraatı ise 23 Mayıs'ta yapılan Sultanahmet Mitingi olmuştur. Bu mitingde İzmir'in işgali protesto edilmiştir. Haziran 1919'da cemiyet başkanı Esat (Işık) Bey'in sürgüne gönderilmesi ile cemiyet zayıflamış, son Mebusan Meclisi'nin toplanması üzerine de kapanmıştır.

(Cevap B)

9. Anadolu'da oluşan ulusal hareketi halka ve dünyaya tanıtabilmek için gazete çıkarmak yeterli değildi. Bu gazetelerin ihtiyacı olan araç, gereç daha da önemlisi haberlerin sağlanması gerekiyordu. Konu, basın – yayın alanında deneyimli ünlü romancı Halide Edip ile gazeteci Yunus Nadi arasında İstanbul'dan Ankara'ya gelirken görüşülmeye başlanmıştır. Bu ayaküstü kısa konuşmada, ajansın adı bile konmuştur: Anadolu Ajansı. Dolayısıyla bu fikir Halide Edip ve Yunus Nadi'nin ürünüdür.

(Cevap C)

10. Ankara, 1920 yılından beri fiili olarak başkentti. İstanbul ise kozmopolit ve işgal edilmesi kolay bir şehirdi. Bu yüzden Ankara daha güvenilir ve merkezi idi. Bu sebeple 13 Ekim 1923'te İsmet Paşa'nın sunduğu tek maddelik bir yasa ile Ankara resmî olarak başkent ilan edilmiştir. İngiltere ve Fransa politik çıkarlarına ters düşen bu uygulamaya karşı çıkmışlardır. Ancak Ankara Hükümeti verilen tehditlere aldırmamış ve devlet merkezini İstanbul'dan Ankara'ya taşımıştır.

(Cevap A)

11. Osmanlı Devleti, Almanya'nın savaşı kazanacağına dair güven duymuş ve kaybettiği topraklarını geri almak için I. Dünya Savaşı'na girmiş, ancak bu savaşta büyük bir yenilgi alarak savaş sonrası şartları çok ağır olan Mondros Ateşkesi'ni imzalamak zorunda kalmıştır. Mondros Ateşkesi'nde "Askerlerin terhis edilmesi ve silahların teslim edilmesi" şeklindeki maddenin halk tarafından uygulanmaması Karadeniz Bölgesi'nde bazı karışıklıklara sebep olmuştur. Osmanlı Devleti ise bu karışıklığı gidermek ve düzeni sağlamak için Mustafa Kemal'i 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirmiştir. Bu görevlendirmede Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'na girmeme konusundaki fikirlerinde haklı çıkması, askerler ve halk tarafından sevilmesi etkili olmuştur. Fakat Mustafa Kemal'in tam bağımsızlık yönündeki fikirleri henüz hiçkimse tarafından bilinmediğinden, bilinmesi de sakıncalı olduğundan 9. Ordu Müfettişliği görevini almasında bunun bir etkisi olmamıştır. Mustafa Kemal bu fikirlerini Anadolu'ya geçinceye kadar büyük bir özenle gizlemiştir.

(Cevap E)

12. Kuvayımilliye işgaller karşısında Osmanlı Devleti'nin kayıtsız kalması üzerine halk tarafından oluşturulmuş- tur. Olağanüstü şartlarda oluşan bu millî güçler:

- belli bir merkezden yönetilmemektedir,
- bölgesel olarak ve birbirinden kopuk hareket etmişlerdir,
- ihtiyaçlarını karşılayacak bir organ olmadığı için halktan karşılamışlardır,
- herhangi bir askerlik eğitimi almamışlardır. Eli silah tutan herkesin girebileceği milis güçlerdir.

(Cevap D)

13. İstanbul'un işgali Osmanlı Mebuslar Meclisinde, Misakımillî'nin ilan edilmesi üzerine 16 Mart 1920'de gerçekleşmiştir. Bu durum, Ankara'da TBMM'nin açılmasına ortam hazırlamış, İstanbul'dan kaçan aydın, asker ve milletvekilleri Millî Mücadele'ye katılmışlardır. Bu gelişmeler Ulusal Mücadele'nin güç kazanmasını sağlamıştır. İstanbul Mondros Mütarekesi'nden beri fiili olarak işgal altında bulunmaktaydı, ancak resmî işgalle birlikte tüm devlet daireleri Anlaşma Devletleri'nin kontrolüne geçmiş, yaşanan kaos ortamı Anadolu'da işgallerin artmasına sebep olmuştur. Paris Barış Konferansı ise I. Dünya Savaşı'nda yenilen devletlerle yapılacak barış antlaşmalarının esaslarını görüşmek üzere 1919'da toplanmıştır. Dolayısıyla kronolojik olarak İstanbul'un işgalinden çok önce gerçekleşmiştir.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Bulgaristan, Romanya'dan Dobruca bölgesini almak istiyordu. Bulgaristan'ın bu revizyonist siyaseti, 1934'te Balkan Antantı'na imza atmasına engel olmuştur.

(Cevap C)

2. 1936'da İngiltere'nin İtalyan saldırısına karşı İspanya, Yunanistan, Yugoslavya ve Türkiye'ye vermiş olduğu bir garanti vardır. Ancak bu garantiyi İspanya kabul etmemiştir. Bu yüzden Akdeniz Paktı Yunanistan, Yugoslavya ve Türkiye'yi kapsamaktadır.

(Cevap E)

3. Soruda verilen dostluk ve saldırmazlık antlaşmaları Sovyet Rusya ile yapılmıştır. Bu iki antlaşma Türkiye'nin doğudaki güçlü komşusu Rusya'dan emin olmak istemesinin sonucudur. 16 Mart 1921 Dostluk Antlaşması'nın diğer adı ise Moskova Antlaşması'dır. Bu antlaşma Türk Devleti'nin Misakımillî'den taviz verdiği ilk antlaşmadır. Ayrıca bu antlaşma ile ilk defa Rusya gibi büyük bir devlet Türkiye'yi tanımıştır.

(Cevap D)

4. 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nden sonra Türkiye de bu durumdan etkilenmiştir. Türkiye, ABD Başkanı Hoover'in ilan ettiği moratoryuma dayanarak borçlarını ödemeyi ertelemiştir. Bunun sonucunda ise borçların yapılandırılması amacıyla Fransa ile 1933'te antlaşma imzalamıştır.

(Cevap B)

5. Osmanlı Devleti, I. Balkan Savaşı'nda Karadağ, Bulgaristan, Sırbistan ve Yunanistan ile savaşmıştır. Fakat bu devletler içerisinde, 8 Ekim 1912'de Osmanlı Devleti'ne saldırarak savaşı başlatan Karadağ olmuştur.

(Cevap B)

6. Yunanistan, 1829 yılında imzalanan Edirne Antlaşması ile bağımsız olmuştur. Sırbistan ve Karadağ 1878 Berlin Antlaşması ile, Bulgaristan ise 1908'de bağımsız olmuştur. Balkan devletleri içerisinde bağımsızlığına kavuşan en son devlet, Arnavutluk'tur. Arnavutluk, 28 Kasım 1912'de Avusturya ve İtalya'nın kışkırtmaları sonucunda bağımsızlığını ilan etmiştir.

(Cevap A)

7. Dış borçlar, yabancı okullar ve Hatay sorunu ile Bozkurt-Lotus Olayı, Türkiye'nin Cumhuriyet yıllarında Fransa ile yaşadığı sorunlardır. Ancak, Musul sorunu Fransa ile değil, İngiltere ile yaşanmıştır.

(Cevap D)

8. Atatürk ile görüşen devlet adamları şunlardır:

- Afgan Kralı Amanullah Han
- Irak Kralı I. Faysal
- Yugoslavya Kralı Alexandre
- İran Şahı Rıza Pehlevi
- İngiltere Kralı VIII. Edward
- Ürdün Emiri Abdullah
- Romanya Kralı Korol
- Japon Prensi Takamatsu
- İsveç Veliahdı Gustav Adolf
- Sovyet Hariciye Komiseri Litvinov
- ABD Genelkurmay Başkanı Mc Arthur
- Eski Fransa Başbakanı Herriot

(Cevap E)

9. Amasya Görüşmeleri'nde Osmanlı Mebuslar Meclisi'nin açılması kararı alınmış, bu kararın İstanbul Hükûmeti tarafından onaylanmasıyla ülkede seçimler başlamıştır. Mustafa Kemal Paşa oyların büyük çoğunluğunu kazanan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk grubu üyeleri ile İstanbul'a gitmeden önce son bir kez görüşmek istemiştir. İstanbul Hükûmetinin bu durumu engellemek istemesi, ancak milletvekillerinin Mustafa Kemal Paşa'nın direktifleri doğrultusunda meclisi etkilemesinden duyduğu kaygıyla açıklanabilir. Nitekim İstanbul Hükûmeti bu kaygılarında haklı çıkmıştır. Çünkü Osmanlı meclisinde, Anlaşma Devletlerinin İstanbul'u işgal etmesine sebep olacak Misakımillî ilan edilmiştir.

(Cevap A)

10. Millî Mücadele'nin hazırlık aşamasında yapılan Erzurum ve Sivas Kongrelerinde, Mondros Antlaşması sonrası kapatılan Mebusan Meclisi'nin açılması için çalışılması gerektiği sık sık vurgulanmıştır. Bunun en önemli sebebi İstanbul Hükûmetinin eylemlerinin yakından izlenmek istenmesi ve barış görüşmeleri için atılacak adımların meclisçe denetlenmesi fikri yatmaktadır. Mustafa Kemal, Ulusal Mücadele'nin halkın seçtiği temsilciler aracılığıyla verilmesi gerektiğine inanmıştır. Bu sebeple meclisin işlerlik kazanmasına özel bir önem vermiştir. Halkı gelişmelerden haberdar etme fikri, meclisin açılmasıyla değil, basın-yayının kullanılmasıyla ilgilidir.

(Cevap C)

1. I. Erzurum Kongresi'nde;
"Ulusal güçleri etkin, ulusal iradeyi hâkim kılmak esastır."
III. Amasya Genelgesi'nde;
"Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kararı kurtaracaktır." maddeleri ulusal egemenlikle ilgilidir. Misakımillî kararlarında ulusal bağımsızlığa değinildiği hâlde, ulusal egemenliğe hiç değinilmemiştir. Çünkü meclis ulusun egemeni sayılan padişahın denetimindedir. Ayrıca , öncelik vatanı kurtarmak ve ulusal bağımsızlığı sağlamaktır.

(Cevap B)

12. Milli Mücadele'nin önemli duraklarından biri olan Erzurum Kongresi 23 Temmuz – 7 Ağustos 1919 tarihleri arasında toplanmıştır. Kongre, Erzurum Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti ile Trabzon Muhafazaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyetlerinin girişimi sonucu toplanmıştır.

(Cevap D)

13. Sivas Kongresi genel olarak Erzurum Kongresi'nde alınan tüm kararları genişleterek kabul etmiştir. Her iki kongre arasındaki temel farksa Erzurum Kongresi'nin bölgesel amaçlı bir kongre olmasıdır. Erzurum Kongresi Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kararıyla toplanmıştır. Sivas Kongresi ise doğrudan Mustafa Kemal'in çağrısı üzerine toplanmıştır.

Her iki kongrede de Mustafa Kemal Paşa kongre başkanı seçilmiştir. Manda ve himaye ise ilk kez Erzurum Kongresi'nde, kesin olarak da Sivas Kongresi'nde reddedilmiştir.

(Cevap A)

14. I. TBMM Dönemi'nde Müdafaa-i Hukuk Grubu ile İstiklal Grubu Mustafa Kemal'in yanında olup Milli Mücadele'yi desteklemiştir. Tesanüt Grubu ittihatçıları, Islahat Grubu da saltanat yanlılarını desteklemiştir.

(Cevap B)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Muhalefet partisinin kuruluş süreci Paris Büyükelçisi Ali Fethi Okyar'ın 22 Temmuz 1930'da izinli olarak İstanbul'a gelişiyle başladı. Mustafa Kemal Paşa, Ali Fethi Bey'e kurulacak yeni partinin başına geçmesini önerdi. 12 Ağustos 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkası kuruldu. İzleyen günlerde CHF'den istifa eden 15 mebus yeni muhalefet partisine katıldı. Yeni parti liberal bir siyasi programı benimsedi. Başkanlığını Ali Fethi Okyar'ın yaptığı parti, mecliste yumuşak bir muhalefet yaparak iktidardaki CHF'yi eleştirecek ve denetleyecekti. Ülke genelindeki hoşnutsuz kimse-lerin kısa zamanda bu partiye yönelmeleriyle parti kuruluş amacından uzaklaşarak sorun haline gelme-ye başladı. Ali Fethi Bey, 17 Kasım 1930'da Dâhiliye Vekâletine bir dilekçe vererek partinin kendi kendini feshettiğini açıkladı.

(Cevap D)

2. A, B, C ve D seçenekleri, siyasi inkılaplardır. Fakat Medeni Kanun siyasi bir inkılap değildir. Bu kanun toplumsal ilişkileri düzenlemektedir. Kişiler arası ilişkileri düzenlediği için siyasi içerikli değildir.

(Cevap E)

3. Tevhid-i Tedrisat Kanunu eğitim ile ilgilidir. Bu kanun ile ülkedeki bütün okullar MEB'e bağlanmıştır. Ayrıca bu kanunla yabancı okullarda Türkçe, tarih, coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması zorunlu tutulmuştur.

(Cevap A)

4. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan sanatçılar D grubu içerisinde yer alır. Bu grupta ayrıca Zeki Faik Elif Naci, Eşref Üren, Zühtü Müridoğlu, Nurullah Berk yer almıştır. İbrahim Çallı, bunlardan biri olmayıp Osmanlı döneminin önemli ressamları arasında yer almaktadır.

(Cevap E)

5. Kabine sistemine geçilmesi: 1923
Gümrük ve Tekel Bakanlığı'nın kurulması: 1931
Halifeliğin kaldırılması: 1924
Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması: 1926
SCF'nin kurulması: 1930

(Cevap B)

6. Uluslararası rakamların kabulü: 20 Mayıs 1928, Millet Mekteplerinin açılması: 1 Ocak 1929, Yeni Türk harflerinin kabulü: 1 Kasım 1928,Deniz Ticaret Kanunu'nun kabulü: 13 Mayıs 1929
Doğru sıralama; I-III-II-IV şeklindedir.

(Cevap E)

7. 1927 seçimlerinden hemen sonra 15-20 Ekim 1927'de Cumhuriyet Halk Fırkası İkinci Büyük Kurultayı Ankara'da toplandı. Kurultayda partinin ilkelerini sistemleştiren, bu ilkelerin değiştirilemeyeceğini belirten ve Mustafa Kemal Paşa'yı değişmez genel başkanlığa getiren yeni bir nizamname kabul edildi. Nizamnamenin ilk maddesinde CHF cemiyetler kanununa dayanarak kurulmuş cumhuriyetçi, halkçı ve milliyetçi siyasi bir cemiyet olarak tanımlandı. Üçüncü maddede devlet ve millet işlerinde din ile dünyayı tamamen birbirinden ayırmak en önemli esaslardan sayıldı. Böylece kelime olarak telaffuz edilmese de laikliğe vurgu yapıldı. Kongre sonrasında yayımlanan genel başkanlık bildirisinde partinin cumhuriyetçi, laik, halkçı, milliyetçi bir cemiyet olduğu vurgulandı. 1923'teki halkçılık ve milliyetçiliğe 1927'de cumhuriyetçilik ve laiklik de eklenmiştir. İnkılapçılık ve devletçilik ise 1931'de parti programına eklenmiştir. Bu kurultayda Mustafa Kemal Paşa Milli Mücadele Dönemi'yle Cumhuriyetin ilk yıllarını anlatan Nutuk'u okumuştur.

(Cevap C)

8. Kılık Kıyafet Kanunu: 1925
Yeni Türk Harflerinin kabulü: 1928
Teşvik-i Sanayi Kanunu: 1927
Soyadı Kanunu: 1934
Yüksek Ziraat Enstitüsünün kurulması: 1933

(Cevap D)

9. Misak-ı Milli, ulusal bağımsızlık bildirgesidir. Mondros Ateşkesi'nden sonraki işgallere ve Sevr Antlaşması'nın koşullarına karşı Türk ulusunun savunduğu tezdir. Dolayısıyla sömürgeci düşünce ve girişimlere bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

(Cevap B)

10. 1924 sonu ile 1925 başı arasındaki üç buçuk aylık Fethi Okyar Hükümeti dışında Cumhuriyetin ilanından beri başbakanlık görevini yürütmekte olan İsmet İnönü 1937 sonbaharında Atatürk'le anlaşmazlığa düşmüştür. 20 Eylül 1937'de İnönü başbakanlıktan ayrılarak görevi Celal Bayar üstlenmiştir. İsmet İnönü CHP Genel Başkanvekilliğini de Celal Bayar'a devretmiştir.

(Cevap A)

11. Halkevleri tüzüğünde yer alan 9 birim şunlardır:

- Dil, edebiyat, tarih
- Güzel sanatlar
- Tiyatro
- Spor
- Sosyal yardım
- Halk dersaneleri ve kurslar
- Kütüphane ve yayın
- Köycülük
- Müze ve sergiler

(Cevap E)

12. Borçlar Yasası 22 Nisan 1926'da İsviçre'den alınmıştır. Ayrıca İcra-İflas, Medeni Kanun, Hukuk Muhakemeleri Usulü gibi kanunlar da İsviçre'den alınmıştır.

(Cevap C)

13. İtilaf devletleri, Lozan Konferansı'na İstanbul Hükümeti'ni de davet ettiler. Amaçları TBMM ve İstanbul Hükümeti arasındaki ayrılıklardan faydalanmaktı. Fakat TBMM Millî Mücadele'yi kendisi millet ile beraber kazanmıştır. Bu yüzden de Lozan'da Türk milletinin tek temsilcisi olmak için 1 Kasım 1922'de saltanat kaldırılmıştır. Dolayısıyla İstanbul Hükümeti Lozan'a katılamamıştır.

(Cevap D)

14. • Ahali Cumhuriyet Partisi, Orhan Kemal'in oğlu Abdülkadir Kemal Bey tarafından 26 Eylül 1930'da Adana'da kuruldu.
• Türkiye Komünist Partisi 18 Ekim 1920'de kuruldu.
• Türkiye Cumhuriyeti Amele ve Çiftçi Partisi 1937'de kuruldu.
• Serbest Cumhuriyet Partisi 1930'da kuruldu.

Görüldüğü üzere A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan partiler Atatürk Dönemi'nde kurulmuştur. Fakat Liberal Demokrat Parti Atatürk Dönemi'nde değil, 11 Mart 1946'da kurulmuştur.

(Cevap C)

15. Bu ant, Millî Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip tarafından 1933'te yazılmıştır. Daha sonra yayımlanan bir genelge ile bu ant okullarda söylenmeye başlanmıştır.

(Cevap A)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının programında liberal ekonomi benimsenmiştir. Ayrıca cumhurbaşkanı seçilen kişinin milletvekilliğinin sona ermesi ve dinî inançlara saygı gösterileceği de programda belirtilmiştir.

(Cevap E)

2. 1924'te Hakkâri'de Nasturi Ayaklanması çıkmıştı. Diyarbakır'daki 7. Kolordu Komutanı Cafer Tayyar Eğilmez, Nasturi Ayaklanması'nı bastırmakla görevlendirilmişti. Harekette Kürt aşiretlerinden de yararlanmak istenmişti. Bu amaçla Simko diye tanınan Şikak Aşireti Başkanı İsmail Ağa ile ilişki kurulmuştu. Kimi aşiretler de Cafer Tayyar Eğilmez kuvvetlerine yardımcı olmuşlardı. İngiliz uçaklarının Türk kuvvetlerine saldırılarına aldırılmayarak sürdürülen hareket sonucunda ayaklanma tümüyle bastırıldı.

(Cevap B)

3. Mustafa Kemal'e suikast suçundan tutuklanan Refet Bele, Cafer Tayyar Eğilmez ve Ali Fuat Cebesoy İstiklal Mahkemelerinde yargılanmışlardır. 13 Temmuz 1926'daki mahkeme kararıyla bu üç sanık dava konusu olaylarla ilişkilerinin bulunmadığı düşüncesiyle beraat etmişlerdir.

(Cevap E)

4. Erzurum Kongresi'nde alınan; "Ulusal güçleri etken ve ulusal iradeyi egemen kılmak esastır." kararı ile, ulusal egemenlik fikrine yer verilerek ulusal iradenin üstünlüğü vurgulanmıştır. Dolayısıyla bu karar, ileride cumhuriyet yönetimine geçileceğinin bir işaretidir.

(Cevap E)

5. Fethi Okyar, 1918'de İttihat ve Terakki'den ayrılan bir grup ile Osmanlı Hürriyetperver Avam Fırkasını kurmuştur. Fakat parti örgütlenme fırsatı bulamamıştır. Okyar, 1930'da da Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurmuştur. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kuruluşunda ise Fethi Okyar yer almamıştır.

(Cevap A)

- 6.
- Hıyanet-i Vataniye Kanunu: 29 Nisan 1920
 - Firariler Kanunu: 11 Eylül 1920
 - İstiklal Mahkemeleri Kanunu: 18 Eylül 1920
 - Takrir-i Sükûn Kanunu: 1925–1929
 - Men-i Müskirat Kanunu: 10 Eylül 1920

Verilen bilgiler doğrultusunda doğru cevap Takrir-i Sükûn Kanunu'dur.

(Cevap C)

7. Nasturi İsyanı 1924, Şeyh Sait İsyanı 1925'te meydana gelmiştir. Bu isyanlar sonucunda Türkiye Musul sorununa yeterince eğilememiş ve 1926 Ankara Antlaşması ile Musul'u kaybetmiştir. Dersim İsyanı ise Musul kaybedildikten 11 yıl sonra, yani 1937'de çıkmıştır. Dolayısıyla Musul'un kaybedilmesinde bir etkisi yoktur.

(Cevap D)

8. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan partiler Atatürk Dönemi'nde kurulmuştur. Fakat Millet Partisi 6 Temmuz 1948'de, yani İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde kurulmuştur. Millet Partisinin kurucuları arasında Mareşal Fevzi Çakmak da bulunmaktadır.

(Cevap E)

9. Soruda özellikleri verilen Türk devlet adamı Celal Bayar'dır. Celal Bayar Son Osmanlı Mebusan Meclisine Saruhan milletvekili olarak katılmıştır. Meclisin dağılması üzerine TBMM'de Saruhan milletvekilliği, 1937-1939'da başbakanlık, 1950-1960 yılları arasında cumhurbaşkanlığı yapmıştır. Celal Bayar, Demokrat Parti genel başkanlığı da yapmıştır.

(Cevap D)

10. Sorunun şıklarında yer alan isimler Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kurucuları arasında yer almaktadır. Fakat fırkanın başkanlık görevini Kâzım Karabekir yapmıştır.

(Cevap D)

11. • Ankara'nın başkent olması: 13 Ekim 1923
• Halk Fırkasının kurulması: 9 Eylül 1923
• Cumhuriyetin ilanı: 29 Ekim 1923

Yukarıda verilen açıklamalar doğrultusunda doğru sıralama; II-I-III şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

12. Erzurum Kongresi'nde alınan; "Vatanın ve bağımsızlığın korunmasını İstanbul'daki hükümet sağlayamadığı takdirde, bunu gerçekleştirebilmek için geçici bir hükümet kurulacaktır." kararı ile, ilk kez geçici bir hükümet kurma düşüncesi gündeme getirilmiş ve bu karar kongreye bir ihtilal özelliği kazandırmıştır.

(Cevap A)

13. Fethi Okyar, Paris Büyükelçiliği görevinden Atatürk'ün isteği ile Türkiye'ye gelmiş ve 12 Ağustos 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurmuştur.

(Cevap B)

14. Her üç öncülde yer alan ifade de Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının tüzüğünde yer almıştır. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, geçimini topraktan sağlayan ama toprağı olmayan köylülerin üretim yapmaları için onlara toprak dağıtılmasını istemiştir. İnkılâp hareketlerinde acele edildiğini düşünen Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası yöneticileri bunların zamana yayılması gerektiğini söylemiştir. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ülke yönetiminde merkezîyetçiliğe de karşı çıkarak merkezdeki yükü azaltmak istemiştir.

(Cevap E)

15. Serbest Cumhuriyet Fırkası, 12 Ağustos 1930'da kuruldu. Halk Fırkası, 9 Eylül 1923'te kuruldu. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ise 17 Kasım 1924'te kuruldu. Dolayısıyla doğru sıralama; II-III-I şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

16. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde demiryolları ülkenin önemli bir sorunu olarak görülmüş ve ilk hedef olarak Anadolu'yu Ankara'ya bağlama projesi belirlenmiştir. Bu politika ile 1924 yılında yeni Türk hükümeti ortaklı Chemins de fer d'Anatolie Baghdad şirketi İstanbul-İzmit-Bilecik-Eskişehir-Ankara ve Eskişehir-Afyon-Konya hatlarını demiryoluyla döşemiştir. Sonraki süreçte 1927'de Kayseri, 1930'da Sivas, 1931'de Malatya, 1933'de Niğde, 1934 Elazığ, 1935'te Diyarbakır, 1939'da Erzurum demiryolu ağına bağlanmıştır. Görüldüğü gibi Erzurum 1939'da demiryolu ağına bağlanmıştır.

(Cevap C)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. 3 Mart 1924'te kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile azınlık ve yabancı okullarında okutulan kitaplarda dinî semboller bulundurulması yasaklandı. Ayrıca Türkçe, tarih, coğrafya derslerinin Türkçe ve Türk öğretmenler tarafından okutulması kabul edildi. Bu yönüyle Tevhid-i Tedrisat milliyetçilik ve laiklikle ilgilidir.

(Cevap D)

2. Soruda verilen söz Atatürk'e aittir. Bu söz toplumun laikleştirilmesine yönelik olduğu için laiklik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap E)

3. Kütahya-Eskişehir yenilgisinin ardından başkomutanlığa getirilen Mustafa Kemal, Sakarya Savaşı öncesinde Teklif-i Milliye Emirlerini yayınlarak ordunun ihtiyaçlarını gidermek için halktan destek istemiştir. Böylece, ülkenin kurtarılması yolunda iç kaynaklar harekete geçirilerek, Türk halkının tüm imkanları ile Kurtuluş Savaşı'na katılması sağlanmış ve topekün seferberlik başlatılmıştır.

(Cevap B)

4. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen eşleştirmeler doğrudur. Fakat E seçeneğindeki eşleştirme yanlıştır. Çünkü Kabotaj Kanunu, Türk karasularında yük ve yolcu taşımacılığının Türk vatandaşlarına verilmesidir. Bu yüzden halkçılık ilkesi ile değil, milliyetçilik ilkesiyle ilgilidir.

(Cevap E)

5. Verilen inkılaplar, millî egemenliğin sağlanmasına yönelik rejimle ilgili gelişmelerdir. Dolayısıyla, cumhuriyetçilik ilkesiyle doğrudan ilgilidir.

(Cevap E)

6. Cumhuriyetçilik, devlet yönetiminde halkın etkili olması demektir. Yani millet kendisini yönetecekleri belirli bir süre için seçecektir. Böylece devlet yönetiminde egemen güç millet olacaktır. Bu durum ise bütünlüğü ilkelere ulusal egemenlik ile ilgilidir.

(Cevap B)

7. Atatürk'ün inkılapçılık ilkesi; milleti geri bırakan kurumların yerine çağın gereklerine uygun modern kurumların oluşturulması ve çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşmayı hedefler. Atatürk'ün paragrafta verilen sözünde milletlerin kalkınmasında uygarlığa ayak uydurmanın önemi ve inkılapçılık ilkesi vurgulanmıştır.

(Cevap A)

8. Atatürk'ün bütün tartışmaların dışında tuttuğu ilkelere biri cumhuriyetçilik, diğeri ise laikliktir. Çünkü bu iki ilke Türkiye Cumhuriyeti'ni ortaya çıkaran en önemli ilkelere dendir. Atatürk, Türk milletinin kendi kendini yönetmesini arzu etmiştir. Ayrıca toplumun hurafelerden uzak çağa uygun bir görünüm kazanmasını da istemiş ve bunlardan taviz vermemiştir. Dolayısıyla cumhuriyetçilik ve laiklik, Atatürk'ün değer verdiği en önemli ilkelere dendir.

(Cevap C)

9. Mondros Ateşkesi'nden sonra başlayan işgaller karşısında İstanbul hükümetinin tepkisiz kalması üzerine, Türk halkı öz savunma ihtiyacı ile harekete geçerek düşmana karşı bir mücadele başlatmıştır. Önce Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurarak basın-yayın yolu ile direniş başlatmış, sonra silahlı mücadele başlatarak Kuvay-ı Milliyeler meydana getirmiştir.

(Cevap A)

10. Aşar vergisi kaldırılarak toplumun bir kesimi üzerindeki ağır yük kaldırılmıştır. Bu gelişme halkçılık ile ilgilidir. Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması ile toplum yaşamında dogmanın etkili olması engellenmiştir. Bu durum da laiklikle ilgilidir. Kabotaj Kanunu ile Türk karasularında yük ve yolcu taşımacılığı Türk vatandaşlarına verilmiştir. Bu gelişme karasularımızda vatandaşlarımızın etkin olmasını sağladığı için milliyetçilik ile ilgilidir.

(Cevap D)

11. Soruda verilen ifadeler laiklik ilkesi ile ilgilidir. Laiklik, altı temel Atatürk ilkesi içinde yer almaktadır. Laiklik ilkesini bütünleyen ilke ise akılcılık ve bilimselliktir. Dolayısıyla soruda verilen özellikler E seçeneğindeki bütünleyici ilke ile ilgilidir.

(Cevap E)

12. Seçmen yaşınının 1924 Anayasası'nda 22 olarak belirlenmesi cumhuriyetçilik ile ilgilidir. Seçmen yaşı ülke yönetimine katılabilecek olgunluğu ifade etmektedir. Dolayısıyla ülke yönetimi de cumhuriyetçilik ile ilgili olduğu için seçmen yaşı da bu ilkeyle ilgilidir.

(Cevap C)

13. Sosyal devlet anlayışı devletin, halkın birtakım ihtiyaçlarını karşılaması ya da ihtiyaç duyulan alanlarda halka yardım etmesidir. Yani sosyal devlet anlayışında halkı mağdur etmemek esastır. Halkın refahını, mutluluğunu ve huzurunu sağlamak halkçılığın temel hedefidir. Dolayısıyla sosyal devlet anlayışı halkçılık ilkesi ile doğrudan ilgilidir.

(Cevap B)

14. Hükümet, halk iradesiyle oluşur. Yani millet yöneticilerini seçmek amacıyla oyunu kullanır ve sonuçta meclis oluşur. Bu meclis içinden de hükümet meydana gelir. Böylece halk, hükümeti seçim yoluyla belirlemiş olur. Hükümet ise devletin iç ve dış politikasından sorumludur. Bu şekilde halk ülke yönetiminde söz sahibi olmuş olur. Açıklamalar doğrultusunda Atatürk'ün bu sözü cumhuriyetçilik ile ilgilidir.

(Cevap C)

15. 1934'te kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilerek siyasal yaşamda erkekle kadın eşit hâle getirilmiştir. Bu durum halkçılık ile ilgilidir. Kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesi devlet yönetiminde kadınların da etkin olmasını sağlamıştır. Bu yönüyle de cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap A)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. İtalya ile yapılan Trablusgarp Savaşı'nda Osmanlı Devleti, Mısır toprakları İngiliz işgali altında olduğundan karadan, donanması zayıf olduğu için denizden Trablusgarp'a yardım göndermemiştir. Bu durumda Mustafa Kemal, Enver Bey, Ali Fethi Okyar gibi isimlerin gönüllü olarak gidip İtalyanlara karşı savaştığı yer Trablusgarp'tır.

(Cevap A)

2. Osmanlı'yı Balkanlardan atmak amacıyla kurulan ittifakta Sırbistan, Yunanistan, Bulgaristan ve Karadağ yer almıştır. I. Balkan Savaşı'nda yer almayan Romanya II. Balkan Savaşı'nda Bulgaristan'a karşı savaşmıştır. A seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap A)

3. Osmanlı için tam bir facia ile sonuçlanan I. Balkan Savaşı'ndan sonra Londra Antlaşması imzalanmış, II. Balkan Savaşı'ndan sonra Balkan ülkeleri kendi aralarında Bükreş Antlaşması'nı imzalamıştır. II. Balkan Savaşı'ndan sonra Osmanlı Bulgaristan ile İstanbul, Sırbistan ile İstanbul, Yunanistan ile Atina Antlaşmalarını imzalamıştır. Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında Meriç Nehri sınır olmuştur. Ayrıca, I. Balkan Savaşı'nın kaybedilmesinin temel nedeni olarak da, orduya siyasetin karışması olduğu ve bunun sakıncaları görülmüştür. Fakat Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'ı İtalya ile yaptığı Trablusgarp Savaşı ile kaybetmiştir.

(Cevap E)

4. 1 Kasım 1922'de saltanat kaldırıldı. Böylece Osmanlı Devleti resmen sona erdi. Dolayısıyla Osmanlı Hükümeti de istifa etti. Bu sırada hükümetin başında Ahmet Tevfik Paşa bulunuyordu. Ahmet Tevfik Paşa, 4 Kasım 1922'de istifa etti ve Osmanlı Devleti'nin son sadrazamı olma özelliği kazandı.

(Cevap E)

5. 1 Kasım 1914'te Rusların Doğu Beyazıt'tan saldırıya geçmesiyle Kafkas Cephesi açılmıştır. Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı'nda açılan ilk cephesi ve resmen kapanan ilk cephesi olan Kafkas Cephesi'nde Ruslara karşı savaşmıştır.

(Cevap D)

6. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı'nın müttefikleri Almanya, Avusturya – Macaristan İmparatorluğu ve Bulgaristan'dır. Başlangıçta ittifak grubunda yer alan İtalya ise Avusturya – Macaristan'la yaşadığı Adriyatik Denizi sorunundan dolayı ittifak grubuna geçerek Osmanlı'nın düşmanları arasında yer almıştır.

(Cevap E)

7. Nisan 1915'te Van'da Ermeni isyanları başlamıştır. Rusların Van'ı işgalinden sonra yönetimin Ermenilere bırakılmasıyla Van merkezli devlet ilanına kalkışan Ermeniler kaçamayan Müslüman halkı katletmeye başlamışlardır. Osmanlı yönetimi bu aşamada Ermeni çetelerine ve onları destekleyen vatandaşlarına Tehcir Kanunu çıkarmıştır. Bu olaylar Kafkas Cephesi'nde yaşanan gelişmelerdir.

(Cevap B)

8. Osmanlı Devleti Kafkas Cephesi'ni (Doğu Cephesi);

- Orta Asya Türkleri ile irtibata geçmek,
- Turan idealini gerçekleştirmek,
- Türkistan'a ulaşıp büyük bir Türk devleti kurmak,
- Rusları Kafkaslardan atmak

amacıyla açmıştır. Ayrıca müttefikimiz Almanya'nın Bakü petrolerinden yararlanmak istemesi de etkilidir. Ortadoğu petrol bölgesi zaten Osmanlı'nın elinde olduğu için bunun Kafkas Cephesi ile ilgili olmayıp C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

9. Mustafa Kemal Paşa I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale, Kafkas ve Suriye Cephelelerinde savaşmıştır. Trablusgarp Savaşı'nda ise Derne ve Tobruk Cephelelerinde görev yapmıştır. Fakat Mustafa Kemal I. Dünya Savaşı'ndaki Kanal Cephesi'nde savaşmamıştır.

(Cevap C)

10. I. Dünya Savaşı sonunda savaşı kazanan İttifak devletleri, kaybeden İttifak devletlerine koşulları çok ağır olan barış antlaşmaları imzalatmışlar, savaş sonunda imzalanan barış antlaşmalarının bu kadar ağır olması, dünyada istenilen barışı sağlayamamış ve yeni savaşların çıkmasına yol açmıştır. Almanya Versay Antlaşması'nı tanımadığını açıklayarak Polonya'ya saldırıp II. Dünya Savaşı'nı başlatmış, TBMM de Sevr Antlaşması'nı tanımayarak Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştır.

(Cevap C)

11. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Paris Barış Konferansı'nda alınan kararlar arasında yer almaktadır. Ancak, I. Dünya Savaşı'ndan sonra emperyalist politikalar sona ermemiş, artarak devam ederek II. Dünya Savaşı'na da yol açmıştır.

(Cevap D)

12. I. Mecliste yer alan üyelerin % 34'ü sivil bürokrasiden, % 24 serbest meslek sahipleri, % 13 askerler, % 8 din adamları, % 12 yerel yönetimde görev alanlardan, % 4 doktor – eczacı, % 1 aşiret reisleri, % 1 teknik elemanlardan oluşmaktadır. Bu da TBMM'nin halkın her kesimini temsil ettiğinin göstergesidir.

(Cevap E)

13. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk siyasi partisi Cumhuriyetin ilanından önce kurulan Halk Fırkası'dır (9 Eylül 1923). Bu parti Cumhuriyetin ilanından sonra Cumhuriyet Halk Fırkası adını almıştır.

(Cevap B)

14. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra ülkeyi ve milleti çağdaş uygarlığın ilerisine taşıyabilecek çağdaş siyasal örgütlere ihtiyaç vardı. I. Mecliste oluşturulan Müdafaa-i Hukuk Grubu Mudanya Mütarekesi'nden sonra işlevini tamamlamıştır. Siyasi bir partinin kurulma zamanı gelmiştir. 9 Eylül 1923'te Halk Fırkası kurulmuştur. Halk Fırkası'nın kökeni I. Mecliste I. Grup olan Müdafaa-i Hukuk Grubu olup A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

15. Atatürk Halk Fırkasını kurarken amacını şöyle açıklamıştır: "Kurtuluş Savaşı başarısını siyaset, yönetim ve ekonomi alanında yapılması gereken inkılapları tamamlamak, yapılacak inkılapları bir programa dayandırmak, bu programa halkı da katmak, kurulacak partiyi halkçılık esasına göre yapılandırmaktır." Buna göre parti toplumun her kesiminin temsilcisi olmayı hedeflemiş olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

16. I. Dünya Savaşı yıllarında tarım kesiminde üretime katkıda bulunan insanlar askere alınırken büyükbaş hayvanlar da askeri birliklerin emrine verilmiştir. Buna bağlı olarak tarımsal üretim azalınca devlet "tarımda çalışma, ekme-biçme yükümlülüğü" getirmiştir.

(Cevap A)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

1. 12 Ağustos 1930'da kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkasının Genel Başkanı Fethi Okyar idi. Ahmet Ağaoğlu ve Mehmet Emin Yurdakul da partinin kurucu üyeleri arasındadır.

(Cevap E)

2. 12 Ağustos 1930'da kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkasının 11 maddelik programında şöyle denilmiştir: "Serbest Cumhuriyet Partisi, cumhuriyetçilik, milliyetçilik ve laiklik esaslarına bağlıdır. Bu esasların ulusun bünyesinde yerleşmesi gayesindedir. Anayasadaki özgürlük ve dokunulmazlık hakları tümüyle herkes için geçerli tutulacak ve hiçbir kesintiye uğratılmayacaktır."

(Cevap D)

3. Her üç öncül de Serbest Cumhuriyet Fırkası programında yer almıştır. Ayrıca; vergilerin alımındaki yolsuzlukların giderilmesi, devlet gelirinin yararlı şekilde harcanması, rüşvet ve suistimallerle mücadele edilmesi gibi konular da parti programında yer almıştır.

(Cevap E)

4. Şeyh Sait İsyanı çıktığı sırada başbakanlık makamında Ali Fethi Okyar bulunuyordu. Şeyh Sait İsyanı'nın bastırılmaması üzerine Okyar, 3 Mart 1925'te istifa etmiştir. Cumhurbaşkanı Atatürk hükümeti kurma görevini İsmet İnönü'ye vermiştir. İnönü 4 Mart 1925'te hükümetini kurmuştur.

(Cevap B)

5. Lozan'da Boğazlar komisyonunun kurulması ve bu komisyonun görevini Milletler Cemiyeti himayesinde yapması kabul edilmiş, Çanakkale Boğazı'nın 20 km'lik, İstanbul Boğazı'nın 15 km'lik bölgesinde asker bulundurmama kararı kabul edilmiştir. Bu durum Türkiye'nin egemenlik haklarını sınırlandırmıştır. Boğazlarla ilgili Türkiye'nin aleyhine olan bu durum 1936 Montrö Sözleşmesi ile kaldırılmıştır.

(Cevap A)

6. 143 maddeden oluşan Lozan Antlaşması 24 Temmuz 1923'te Türkiye, İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Portekiz, Belçika devletleri tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Boğazlara ait bölümü Rusya temsilcisi İstanbul'da imzalamıştır. ABD Lozan'da gözlemci olduğu için antlaşmayı imzalamamıştır.

(Cevap E)

7. Suriye sınırında Hatay'ın bırakılması, Irak sınırında Musul'un bırakılması, Boğazlar komisyonunun kurulması, Batı Trakya'nın Yunanistan'a bırakılması Misakımillî'ye aykırıdır. Lozan'da kapitülasyonlar tamamen kaldırılmıştır. Ancak Batılı bazı uzmanlar Türk adliyesini düzenlemek için 5 yıl süreyle Türkiye'de danışmanlık yapabilecektir. Kapitülasyonlar Misakımillî'ye uygun olarak çözüldüğünden B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

8. Uçakların askeri amaçla kullanılması 20. yüzyılın başlarında olmuştur. İlk sivil uçuş 1903'te ABD'de gerçekleştirilmiştir. Osmanlı'da 1912'de İstanbul Yeşilköy'de bir uçuş okulu açıldı. Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya Osmanlı hava kuvvetlerine personel ve teçhizat desteği verdi. Henüz bombardıman amacıyla kullanılmayan askeri uçaklar Osmanlı'nın katıldığı bazı cephelerde önemli keşif ve gözetleme görevlerini yerine getirmiş olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

9. İmtiyazsız, sınıfsız ve iş bölümüne dayalı bir toplum oluşturmak halkçılık ile ilgilidir. Bu ilke toplum içinde bir sınıfın ön plana çıkmasına karşıdır. Huzurlu ve barış içerisinde bir toplumun yolu eşitlikten geçer. Bu yönüyle halkçılık ilkesi kaynaşmış bir toplum öngörmekte ve eşitliği temel almaktadır.

(Cevap D)

10. Türkiye Cumhuriyeti'nin her dönemde modern ve yenilikçi olmasını öngören Atatürk ilkesi inkılapçılıktır. İnkılapçılık; Türk inkılabının korunması, aklın ve bilimin yol göstericiliğinde çağın gerekliliklerine göre sürekli olarak geliştirilmesi ve yenilenmesi eylemidir. İnkılapçılık Batılılaşma ve modernleşmeye yöneliktir. Sürekli yenileşmeyi ve çağın gereklerine ayak uydurmayı gerektirir.

(Cevap B)

11. Soruda verilen inkılaplar daha çok halk iradesinin yönetime yansımalarını ifade eder. Bu inkılaplarda seçim ve demokrasi kavramları ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla bu inkılaplar Atatürk'ün cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap A)

12. Lozan Görüşmeleri sırasında Türk heyeti, konferansa katılan diğer devletlerin temsilcileriyle çeşitli konularda oturumlara katılmıştır. Bu oturumlarda devletlerin farklı konulara öncelik verdikleri görülmüştür. Söz konusu devletlerin konferans sırasında öncelik verdikleri konularla ilgili olarak A, B, C ve D seçeneklerinde verilen eşleştirmeler doğrudur. Fakat savaş tazminatı konusu Türkiye ile Yunanistan arasında gündeme gelmiş ve Yunanistan'ın Karaağaç kasabasını savaş tazminatı olarak Türkiye'ye vermesi kararı alınmıştır.

(Cevap E)

13. Temsil Kurulu ulusal iradeyi ifade eder. Türk ulusu adına bütün kararları alma ve uygulama yetkisine sahiptir. Mustafa Kemal'in başkanlığında ilk kez Erzurum Kongresi'nde oluşturulan (sadece Doğu Anadolu'yu temsil etmek üzere), Sivas Kongresi ile ulusal hale getirilen Temsil Kurulu, TBMM'nin açılmasına kadar geçen sürede yapılan çalışmalarda etkili olmuş, yürütme gücünü kullanarak bir hükümet gibi hareket etmiştir.

(Cevap B)

14. Bozkurt Lotus davasında Türkiye'nin avukatlığını yapan devlet adamı Mahmut Esat Bey'dir. Mahmut Esat Bey bu davada başarılı olunca, 1934'te Soyadı Kanunu ile kendisine Bozkurt soyadı verilmiştir.

(Cevap D)

15. A, B, D ve E seçeneklerindeki gelişmeler 1930–1938 arası dönemde meydana gelmiştir. Fakat Türkiye Litvinov Protokolü'nü 1929'da imzalamıştır.

(Cevap C)

16. Türkiye, Lozan'dan sonra bazı devletlerle sorunlar yaşamıştır. Bu sorunlar ve devlet eşleştirmeleri A, B, C, D seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Türkiye, Sovyet Rusya ile Batum sorunu yaşamamıştır. 16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşması ile Batum Rusya'ya bırakılmıştır. Bunun karşılığında Rusya, Misakımillî'yi tanımıştır.

(Cevap E)

1. Sakarya Zaferi'nden sonra, Büyük Taarruz için yaklaşık bir yıl beklenmesinin nedeni, Türk ordusunun taarruz için henüz yeterli saldırı gücüne sahip olmamasıdır. Sakarya Savaşı, TBMM'nin savunma savaşlarının sonuncusu oldu. Zaferin ardından saldırı için hazırlıklar başladı. Ülkenin bütün kaynakları ordunun emrine verildi. Muharebe için gerekli insan, malzeme, silah, cephane ve araçların sağlanması yoluna gidildi. Türk halkının büyük özverileri göstererek yaptığı geceli gündüzlü çalışmalarla bir yıla yakın bir sürede Sakarya'nın doğusunda Türk ordusunun saldırısı için gerekli bütün hazırlıklar tamamlandı ve 26 Ağustos 1922'de taarruz başlatıldı.

(Cevap B)

2. Amasya Genelgesi'nde alınan "Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kararı kurtacaktır." maddesiyle Kurtuluş Savaşı'nın amacı ve yöntemi belirtilerek ilk kez ulusal egemenlik fikrine yer verilmiştir. Bu karar, ileride cumhuriyet yönetimine geçileceğinin ilk işareti olup yönetim şeklinin değiştirilmesi, padişah iradesinin yerine ulus iradesinin geçmesi düşüncesi ilk kez açıklanmıştır.

(Cevap C)

3. Mustafa Kemal Samsun'a çıktığında, işgalci güçlere karşı topyekün bir savaş göze alamadığı için ülkede; İngiliz mandasına girmek, Amerikan koruyuculuğunu istemek ve bölgesel kurtuluşu sağlamak gibi değişik görüşler vardı. Mustafa Kemal'in amacı ise; ulus egemenliğine dayalı tam bağımsız bir Türk devleti kurmaktır. Çünkü ona göre, Osmanlı Devleti'nin ömrü ve misyonu tamamlanmıştı. Bu durumda yapılması gereken Anadolu'ya uygun bir zamanda, uygun bir yerden geçerek halkı uyarmak, bilinçlendirmek, örgütlemek ve mücadeleyi başlatmaktır.

(Cevap A)

4. İnkılapçılık, ulusun en ileri uygarlık düzeyine ulaşmasını sağlayacak yeni kuruluşları kurmak ve savunmaktır. Doğa ve toplum durmadan değişip gelişmektedir. İnkılapçılıkta temel hedef, toplumun bu değişimlerden doğan gereksinmelerini karşılayacak düzenlemeler yapmak, tutuculuğa karşı olmak, çağdaşlaşma yolunda daima ileriye, aydınlığa doğru gitmektir.

(Cevap D)

5. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti bir yandan yurdu işgal eden düşmana karşı mücadele ederken diğer yandan da İstanbul Hükümeti, azınlıklar ve Milli Mücadele'ye karşı olanlar tarafından çıkarılan iç ayaklanmalarla uğraşmak zorunda kalmıştı. TBMM'ye karşı çıkarılan bu ayaklanmaların en önemli amacı, Anadolu'da güçlenmeye başlayan ulusal hareketi yok ederek TBMM'ye ve Milli Mücadele'ye son vermektir.

(Cevap C)

6. Sosyal hukuk devleti, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği, yani sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlet demektir. Bu özellik, Atatürk'ün halkçılık ilkesi ile yakından ilgilidir. Yönetimde, kalkınmada ve gelir dağılımında tüm devlet ve ulus olanaklarının halk yararına kullanılması halkçılık ilkesinin önemli bir amacıdır. Halkçılıkta hiçbir kimseye, aileye ve sosyal sınıfa ayrıcalık tanınmaz. Yasalar önünde herkes eşittir. İnsanın insana baskı yapmasını ve sömürmesini reddeder.

(Cevap A)

7. Laiklik ilkesinin en önemli amacı, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün ruhu ve görünüşleriyle medeni bir toplum haline getirmektir. Atatürkçü düşünce sisteminde laiklik, sadece din ve devlet işlerinin ayrılmasından ibaret bir devlet yönetimi prensibi değil, aynı zamanda bir hayat tarzı, dünya ve toplum sorunlarına akılcı ve bilimci bir bakış açısıdır. Bundan dolayıdır ki laiklik, Türkiye'nin çağdaşlaşması temel hedefinden ayrılmaz ve onun zorunlu bir parçasını oluşturur.

(Cevap E)

8. Manda, I. Dünya Savaşı'ndan sonra bazı az gelişmiş kabul edilen ülkeleri, kendi kendilerini yönetecek düzeye eriştirip bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar Milletler Cemiyeti adına yönetmek için bazı büyük devletlere verilen yetkidir. Sivas Kongresi'ndeki bazı delegelerin savundukları bu görüş, onların manda yanlısı olduklarını, ulusun gücüne inanmayıp kurtuluşu güçlü devletlerin yardımıyla göstermektedir.

(Cevap B)

9. İlk TBMM'de alınan "Padişah ve halife TBMM'nin çıkaracağı yasaya göre yerini alacaktır." kararı ile egemenliğin ulusa ait olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu karar TBMM'yi saltanat ve hilafetin üzerine çıkarmış, ileride saltanatın kaldırılmasında yasal dayanak olarak kullanılmıştır.

(Cevap E)

10. Mondros Ateşkesi'nin 7. maddesini bahane ederek 1919 yılı Ocak ayından itibaren Antep, Urfa ve Maraş'ı İngiltere işgal etti. Haksız işgaller, bölgede yaşayan Türk halkı tarafından protesto edildi. İngiltere işgal ettiği bu toprakları, 15 Eylül 1919'da yaptığı anlaşma gereği Fransa'ya bıraktı. Bu bölgeleri sömürgesi haline getirmek isteyen Fransa, Türklerin kendilerine boyun eğmeyeceklerini bildiği için, Ermeni azınlığa dayanarak Türk direncini kırmaya çalıştı. Ermenilerden intikam tugayları kurarak Türklerle eziyet etmelerine, katliamlarına göz yumdu. Bu zulüm ve baskıya karşı, bölgede kurulan Kuvayı Milliye birlikleri ile bütünleşen bölge halkı, kendi olanaklarıyla, Fransız ve Ermenilere karşı kendilerini kahramanca savundular. Üst üste kazanılan başarılar sonunda 12 Şubat 1920'de Maraş, 10 Nisan 1920'de Urfa kurtuldu.

(Cevap C)

11. İstiklal Mahkemeleri üyelerinin milletvekillerinden oluşması, TBMM'nin yargı gücünü kullandığının ve güçler birliği ilkesinin tam olarak uygulamaya konulduğunun göstergesidir.

(Cevap D)

12. Başkomutanlık Kanunu ile Mustafa Kemal'e meclisin ordu ile ilgili yetkileri verilerek 5 Ağustos 1921 tarihinde Başkomutanlığa getirilmiştir. Bundaki amaç; hızlı kararlar almak, orduyu tek merkezden yönetmek, ulusal güç ve kaynakları harekete geçirerek düşmana karşı en etkili önlemleri zamanında alabilmek ve ülkeyi içinde bulunduğu olağanüstü şartlardan kurtarmaktır.

(Cevap E)

13. İzmir İktisat Kongresi'nde kabul edilen Misak-ı İktisadi (ekonomi andı) ile, ekonomik bağımsızlığın gerçekleştirileceği yönünde kararlar alınmıştır. Bu kararın uygulandığını gösteren ilk gelişme de kapitülasyonların kaldırılmasıdır. 24 Temmuz 1923 Lozan Antlaşması ile kapitülasyonlar kaldırılmış ve ekonomik bağımsızlık yolunda önemli bir adım atılmıştır.

(Cevap A)

1. I. Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgecilik görünüm değiştirerek mandater devlet anlayışı ortaya çıkmıştır. Manda ve himaye fikri, Wilson İlkelerinin "Yenenler yenilenlerden toprak almayacak" maddesine karşı ortaya atılmış, toprak alamayan sömürgeci devletler, manda ve himaye adı altında sömürgeci emellerini gerçekleştirmeye devam etmişlerdir. I. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere Irak, Ürdün, Filistin ve Arabistan'da, Fransa da Suriye ve Lübnan'da manda yönetimleri oluşturmuşlardır.

(Cevap C)

2. Verilen bilgide de görüldüğü üzere, Almanya Osmanlı Devleti'ni kendi yanında I. Dünya Savaşı'na sokarak onun en çok jeopolitik konumundan faydalanmak istemiştir.

(Cevap B)

3. Mondros Ateşkesi'nden sonra başlayan işgaller karşısında Türk halkının ilk tepkisi Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerini kurmak olmuştur. Anadolu halkı bağımsızlığını sağlamak için gerek işgal kuvvetlerine gerekse onlardan destek alarak zararlı faaliyetler içerisine giren azınlıklara karşı örgütlenerek Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerini oluşturmuş, basın-yayın ve propaganda ile işgallerin haksızlığını ve kendi haklı seslerini dünyaya duyurmaya çalışmışlardır.

(Cevap A)

4. Temsil Kurulu, Mondros Mütarekesi'nden sonra Anadolu topraklarının İtilaf devletleri tarafından işgal edilmesi üzerine başlayan ulusal direniş sırasında, ulusal bir meclisin kuruluşuna dek Milli Mücadele'nin yürütme organı olarak görev yapmış kuruldur. TBMM açılıncaya kadar geçici bir hükümet gibi çalışmıştır.

(Cevap E)

5. Amasya Genelgesi'nde alınan; "Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kararı kurtaracaktır." maddesi, genelgeye bir ihtilal özelliği kazandırmıştır. Bu madde ile Osmanlı egemenliğine karşı bir ihtilal başlatılmış, padişah iradesinin yerini ulus iradesinin alması düşüncesi ilk kez açıklanmış ve ulusal egemenlik fikrinden söz edilmiştir.

(Cevap D)

6. "Ulusal sınırlar içinde vatan bir bütündür. Onun çeyitli kısımları birbirinden ayrılmaz." kararı ilk kez Erzurum Kongresi'nde alınmış ve Misak'ı Milli sınırlarının taslağı belirlenmiştir.

(Cevap A)

7. TBMM "TBMM'nin üstünde hiçbir güç yoktur." kararını almakla Osmanlı yönetimini yok sayarak ulus iradesinin tam egemenliğini gerçekleştirmiştir.

(Cevap B)

8. İtilaf devletleri, Misak-ı Milli kararlarına büyük tepki göstererek İstanbul'u resmen işgal edip Mebuslar Meclisi'ni dağıttılar. Bu gelişmeler, Ankara'da yeni bir meclisin açılmasına ortam hazırlamış, Mustafa Kemal ulusal iradenin yönetimdeki etkinliğini sürdürmek adına Ankara'da TBMM'yi açmıştır.

(Cevap D)

9. Sivas Kongresi ile ulusal hale getirilen Temsil Kurulu, TBMM'nin açılmasına kadar geçen sürede yapılan çalışmalarda etkili olmuştur. Bu çalışmalarda Temsil Kurulu'nun verdiği yetkilerle onun adına daha çok Mustafa Kemal etkili olmuştur.

(Cevap A)

10. Lozan, Türk ulusu aleyhine yüzyıllardır hazırlanan ve Sevr'le tamamlandığı sanılan büyük suikastin çöküşünü gösteren bir belgedir. Bu antlaşma ile, tam bağımsız yeni Türk devletinin varlığı dünyaca tanınmıştır. Lozan, bağımsız yaşama iradesini savaş alanlarında kanıtlayan Türk ulusunun siyasal zaferidir.

(Cevap A)

11. II. İnönü Zaferi yurttaki büyük sevinç ve heyecan uyandırırken İtilaf devletleri arasında fikir ayrılıklarına yol açtı. İtalya, bu zaferin ardından Anadolu'daki işgal bölgelerinden çekilmeye başladı. Fransızlar da Zonguldak'ı boşaltıp Ankara'ya bir heyet göndererek antlaşma zemini aramaya çalıştılar.

(Cevap E)

12. Milli Mücadele'nin başarıyla sonuçlanmasından sonra siyasal bağımsızlığını kazanan Türk milleti, ekonomik bağımsızlığını da elde etmek zorundaydı. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, uygulamaya koyacağı ekonomik politikaları belirlemek amacıyla Ankara'da bir komisyon kurarak çalışmalar başlattı. Bu komisyonun almış olduğu bir karar gereği 1 Şubat 1923 tarihinde ekonomik şartları görüşmek, ülkenizin bu alanda kalkınmasını sağlamak amacıyla Türkiye İktisat Kongresi'nin toplanması kararlaştırıldı.

(Cevap C)

13. I., II., III. ve IV. öncüllerde yer alan maddeler, 1924 Anayasası'na ait olan özellikler olup cevap "C" seçeneğidir.

(Cevap C)

1. Şeyh Sait İsyanı'nın bir nedeni de, Musul bölgesini kaybetmek istemeyen İngilizlerin kıskırtmasıdır. İngiltere'nin Şeyh Sait İsyanı'na destek vermesiyle bu isyan daha da büyüyerek geniş alanlara yayılmış, sonuçta bu ayaklanma ile uğraşmak zorunda kalan Türkiye, Musul ile yeteri kadar ilgilenememiş, İngilizler Musul sorununda avantaj sağlamışlar ve Musul kaybedilmiştir.

(Cevap B)

2. Cumhuriyet Halk Partisine dayandırılarak yapılan ilk yenilik hareketi cumhuriyetin ilanı olmuştur. Cumhuriyetin ilanı 29 Ekim 1923, Şapka Kanunu'nun kabulü 25 Kasım 1925, Türk Dil Kurumu'nun kurulması 12 Temmuz 1932, halifeliğin kaldırılması 3 Mart 1924 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Saltanatın kaldırılması ise, 1 Kasım 1922 yılında olup Halk Fırkasının kurulmasından (9 Eylül 1923) öncedir. Dolayısıyla cevap "D" seçeneğidir.

(Cevap D)

3. Türkiye'de yönetimde laiklik yolunda ilk adım saltanatın kaldırılması olmuştur. Bu girişim sonunda siyasal güç, yani egemenlik halkın eline geçmiş, halifenin gücü ve etkinliği azalmıştır.

(Cevap D)

4. Ulusal egemenlik, egemenliğin ulusa ait olmasıdır. Cumhuriyetçilik ilkesini bütünler. İlk kez Amasya Genelgesi'nde; "Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kararı kurtaracaktır." maddesiyle ortaya atılmış, TBMM'nin açılmasıyla uygulanmaya başlanmıştır.

(Cevap E)

5. 3 Mart 1924'te halifeliğin kaldırıldığı gün alınan kararlarla Tevhid-i Tedrisat Yasası'nın çıkarılması, Şer'iyeye ve Evkaf ile Erkan-ı Harbiye vekaletlerinin kaldırılması kabul edilmiştir. Şer'iyeye ve Evkaf Vekaleti yönetiminde, Tevhid-i Tedrisat Yasası da eğitimde laikliğin önemli halkasını oluşturmaktadır.

(Cevap A)

6. Laiklik; devlet düzeni ve hukuk kurallarının, sosyal, kültürel yaşamın dine değil, akla ve bilime dayandırılması, çağdaş uygarlığın sağladığı verilere ve gereksinmelere göre yapılması ve uygulanmasıdır.

(Cevap C)

7. Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasından sonra Türkiye, saygın ve onurlu bir devlet olarak eşit koşullarla uygar uluslar arasında yerini almıştı. Yeni devletin büyük dış sorunları çözülmüş olmakla birlikte, bazı pürüzlerin giderilmesi gerekiyordu. Türkiye, bu pürüzlerin çözümünde bağımsızlık ile yurtta ve dünyada barış ilkelerini esas almıştır.

(Cevap D)

8. I. Dünya Savaşı'na en son katılan ve savaşın kaderini belirleyen devlet ABD olmuştur. ABD'nin 1917 yılında İtilaf devletlerinin yanında savaşa girmesiyle birlikte dengeler değişti ve Almanya teslim olmak zorunda kaldı. Daha sonra Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Bulgaristan ve Osmanlı Devleti ateşkes imzalayarak savaştan çekildi. Diğer yandan ABD Başkanı Wilson, savaşı sona erdirmek ve dünyada barışı sağlamak için on dört maddeden oluşan Wilson İlkeleri adı verilen bir paket hazırladı (1918).

(Cevap C)

9. 1934 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesiyle siyasi alanda kadın-erkek eşitliği sağlanmış ve ulusal iradenin yönetime tam olarak yansımaları gerçekleşmiştir. Dolayısıyla cumhuriyetçilik ve halkçılık ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirilen bir inkılaptır.

(Cevap A)

10. Manda ve himaye fikri ilk kez Erzurum Kongresi'nde reddedilmiş, Sivas Kongresi'nde ise manda tartışmaları tamamen sona ermiştir. Manda ve himaye yerine ulusal bağımsızlık ilkesi öngörülerek dış politikanın esasları belirlenmiştir.

(Cevap A)

11. Atatürk'e ve inkılaplara karşı olanlar, Mustafa Kemal'in İzmir'e gelmesini fırsat bilerek ona bir suikast düzenlemişlerdi. Fakat Mustafa Kemal'in gezisinde ortaya çıkan bir günlük gecikme tüm hesapları boşa çıkardı. Bir ihbar sonucunda suikasti düzenleyenler ele geçirildi. İstiklal Mahkemeleri suçlulara gerekli cezaları verdi. Bu olay, İstiklal Mahkemelerinin görev yaptığı son gelişme olmuştur.

(Cevap B)

12. Atatürk Dönemi'nde dış borçlar sorunu en çok Fransa ile yaşanmıştır. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı Türkiye'nin ödeme güçlükleriyle karşılaşmasına yol açınca alacaklılarla görüşmeler yeniden başlamış ve 22 Nisan 1933 tarihinde Paris'te, Türkiye'nin lehine olan yeni bir sözleşme imzalanmıştır. Taksit süreci uzatılmış ve son borç taksiti de 1954 yılında ödenmiştir.

(Cevap C)

13. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesini dayanak olarak kullanan İtilaf devletleri Osmanlı topraklarını işgale başladılar. Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmasını fırsat bilen ve bölgenin işgali için zaten önceden plan yapan İngiltere, 3 Kasım 1918'de başlattığı askeri hareketle 15 Kasım 1918'de Musul'u işgal etmiştir.

(Cevap B)

14. Sakarya Meydan Muharebesi, Türk ordusunun zaferi ile sonuçlandı. Yunanlılar bu savaşın sonunda saldırı gücünü kaybetti. Artık saldırı üstünlüğü ve önceliği Türk ordusuna geçti.

(Cevap D)

15. Kanun önünde eşitliği savunan halkçılık ilkesi aynı zamanda devlete birtakım yükümlülükler de getirmektedir. Devlet, toplumun yararına gerçekleştirdiği hizmetleri yurdun her tarafına sunabilmeli, milletin her türlü ihtiyacını karşılamalı, hizmet götürmeli, daha iyi yaşaması, mutluluğu ve refahı için çalışmalıdır. Dolayısıyla Mustafa Kemal'in söylediği bu sözler, onun halkçılık ilkesi ile yakından ilgilidir.

(Cevap E)

16. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Mustafa Kemal'in Milli Mücadele'nin lideri olmasında önemli rol oynamıştır. Ancak, laik düşünceye sahip olmasının bu özelliklerden biri olduğu söylenemez. Kurtuluş Savaşı'nda ilk amaç, vatani işgalden kurtarıp bağımsızlığına kavuşturmaktır. Laiklik ve milli egemenlik çalışmaları ulusal birliği korumak adına, savaştan sonraki döneme bırakılmıştır.

(Cevap D)

ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ

1. Papa Zachary'nin 751'de Merovenj hanedanının son kralı III. Childeric'in yerine Saray Nazırı olan Pepin'i Frankların kralı olarak ilan etmesiyle, adını hanedanının en büyük temsilcisi Şarlman'dan alan Karolenj hanedanı dönemi başlamıştır. Hanedanın meşruluğunun Papa tarafından onaylanması çok önemlidir ki, taraflar arasındaki bu uyum ve işbirliği sonra da devam etmiş ve nihayet 800 yılında Şarlman, Papa III. Leo'nun elinden giydiği taç ile Kutsal Roma İmparatoru ilan edilmiştir.

(Cevap A)

2. Pierre l'Ermite önderliğindeki ilk Haçlı ordusu 1096 yılında yola çıktı. Düzensiz birliklerden oluşan bu ordu Selçuklular tarafından bertaraf edildi. Bu başarısız girişimden sonra asillerden oluşan I. Haçlı Ordusu da 1096 yılında İstanbul'a ulaştı. Haçlılar, Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti İznik'i kuşattı. İznik Selçuklulardan alındı. Haçlılar bundan sonra Anadolu'da ilerlemeye devam ederek 1097'de Antakya'ya ulaştı. 1098'de Urfa'da ilk Haçlı Devleti kuruldu. 1099'da Kudüs Haçlıların eline geçti. I. Haçlı Seferi (1096-1099) sonucu Urfa Kontluğu, Antakya Prensipliği, Trablus Kontluğu ve Kudüs Krallığı olmak üzere dört Haçlı Devleti kurulmuş oldu.

(Cevap E)

3. Ren Nehri'nin bugünkü Almanya'dan geçtiği hattın kuzeyinden, Baltık Denizi kıyılarına kadarki bölgede yaşayan bir Cermen kavmi olan Franklar, MS III. yüzyılda Asıl Franklar ve Elbe Nehri'nin bir kolu olan Saale'ye atfen Saliyan Frankları olarak iki ana kola ayrılmış durumdaydılar. Galya'yı ele geçirerek Frank Krallığı'nı kuran Merovenj kralları Saliyan Franklarının soyundandır. Hanedana ismini veren Merovech (Merovee), yarı efsanevi bir kişiliktir. Hayatı ve faaliyetleri hakkında pek fazla bilgi bulunmayan Merovech asıl Frank Krallığı'nın kurucusu I. Clovis'in (481-511) dedesidir.

(Cevap E)

4. Newton "çekim yasası"nı bularak tüm evreni tek bir çekim yasasının hakim olduğu dev bir makine olarak görür. Birbirine yakın iki cismin ağırlıklarıyla doğru orantılı olarak birbirini çektiğini ileri süren Newton, böylece gezegenlerin güneş etrafında sabit bir yörünge ile dönme nedenine açıklık getirmiştir.

(Cevap D)

5. Reform düşüncesi önce Almanya'da Martin Luther tarafından ortaya atıldı. Martin Luther 1517 yılında Almanya'da Wittenberg Kilisesi'ne astığı 95 madde-lik bildirisinde şu görüşleri ileri sürdü:

- Tanrı ile kul arasına kimse giremez.
- Papalık tarafından affedilen günahların değeri yoktur. Günahları ancak Tanrı bağışlar.
- Endüljans satışına aracılık yapan rahipler suçludur.

Sonunda Luther'in görüşleriyle Protestan Mezhebi doğdu. Böylece Reform Almanya'da başladı.

(Cevap A)

6. Montesquieu "*Kanunların Ruhunu*" eseriyle, Jean-Jacques Rousseau "*Toplum Sözleşmesi*" isimli eseri ile, Diderot "Ansiklopedisi" ile, Voltaire ise vicdan ve düşünce özgürlüğünü savunmasıyla Fransız İhtilali'nin başlamasında düşünsel alanda etkili isimlerdir.

(Cevap C)

7. Yedi Yıl Savaşları Prusya ve İngiltere ile Avusturya, Fransa ve Rusya arasında yapılmıştır. Avusturya Prusya'dan Silezya'yı geri almak istiyordu. İngiltere de Amerika ve Hindistan'daki sömürgelerini genişletme yollarını arıyordu. İngiltere Prusya ile anlaştı. Buna karşılık iki eski düşman olan Avusturya ve Fransa aralarında anlaştı. Rusya da Avusturya'dan yana oldu. Savaş Avrupa'da, denizlerde ve sömürgelerde olmak üzere yedi yıl sürdü. Prusya, kral II. Frederick'in üstün yönetimi ve İngiltere'nin para yardımıyla düşmanlarına yenilmedi. Amerika ve Asya'daki sömürge savaşlarında İngilizler, Fransızları başarısızlığa uğrattılar. Güç durumda kalan Fransızlar ve Avusturyalılar anlaşma yapmak zorunda kaldılar. Paris ve Hubertsburg Antlaşmalarıyla 1763'te savaşa son verildi.

(Cevap B)

8. 1756-1763 yılları arasında yapılan Yedi Yıl Savaşları'nda Fransa, Prusya ve İngiltere ile mücadele ettiyse de, hem karada hem de denizde büyük yenilgilere uğradı. 1763 yılında imzalanan Paris Antlaşması'na göre, Fransa; Avrupa'daki topraklarını korumakla birlikte, Amerika Kıtası'nda Mississippi Nehri'nin doğusunda yer alan topraklarını ve Kanada'yı İngiltere'nin; söz konusu nehrin batısında ve güneyinde yer alan topraklarını ise, savaşın sonlarına doğru İngiltere-Prusya ittifakına katılan İspanya'nın egemenliğine bırakmak zorunda kaldı. Ayrıca Fransa, yine Paris Antlaşması'na göre, Hindistan'daki sömürgelelerini de İngiltere'nin egemenliği altına bırakıyordu.

(Cevap D)

9. Güney Amerika'da 19. yüzyılda Simon Bolivar ve Jose de San Martin gibi özgürlük yanlıları bağımsızlıklarını ilan ederler. İspanya ve Portekiz, kolonilerinde ortaya çıkan asilere karşı Kutsal İttifak'tan yardım talebinde bulunur. Ancak ABD 1823'te yayınladığı Monroe Doktrini ve "Amerika Amerikalıdır" sloganıyla Avrupalıların Kutsal İttifak adı altında Amerika'ya müdahale etmelerine engel olur. Bağımsızlığını ilan eden Amerika'daki devletleri ABD ve İngiltere derhal tanıır. Netice itibariyle İspanya ve Portekiz'e karşı başlayan bağımsızlık mücadelesi sonucunda Venezuela, Kolombiya, Şili, Peru, Meksika ve Brezilya bağımsız devletler olarak ortaya çıkar. Bu sıralarda yani 19. yüzyılda Güney Amerika'da Alman sömürgesi yoktur.

(Cevap D)

10. İngiltere kralı ile büyük toprak sahibi soylular (aristokrasi) ve din adamları (ruhban) arasında vergi toplama konusunda çıkan anlaşmazlıklar 1215 yılında İngiltere Kralı John'un Magna Carta Libertatum (Büyük Özgürlükler Sözleşmesi) adlı belgeyi imzalayarak bazı yetkilerinden feragat etmesiyle sonuçlanmıştır. Bu belge kralın sonsuz yetkilerinin soylular ve din adamları karşısında sınırlandırılmasına yol açtı. Keyfi tutuklamanın, yargısız ceza verilmesinin, kanunsuz el koymanın yasaklandığı Magna Carta, Avrupa hukukunun ilk insan hakları metinlerinden sayılır.

(Cevap A)

11. Haçlı Seferleri ile Doğu-Batı ticareti gelişerek Akdeniz ticareti ve limanları önem kazanmış; ancak Coğrafi Keşifler sonucunda ticaret yollarının yön değişmesiyle Akdeniz ticareti önemini kaybetmiştir.

(Cevap A)

12. Bağımsızlık mücadelesi sırasında Amerikalılar tarafından savunulan "temsil olmadan vergi alınmaması", "anayasacılık", "cumhuriyetçilik" ve "temel haklar" gibi kavramlar Fransız devriminin hazırlık sürecinde ve devrimden sonra da kullanılmıştır. Ulusalçılık kavramı Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı bir kavram olup B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

13. Burjuvalar, Avrupa'da ticaret ve sanat ile uğraşan sınıftır. Dolayısıyla Coğrafi Keşiflerden sonra ticaretin gelişmesi burjuvaların güç kazanmasına yol açmıştır.

(Cevap C)

14. Ortaçağ Avrupası'nda papanın krallara taç giydirmesi ve Haçlı Seferlerini örgütlemesi, onun siyasi gücünü göstermektedir. Fakat din adamı yetiştirmesi dinsel yetkileri ile ilgilidir.

(Cevap E)

15. Avrupa'da Rönesans hareketleri ilk olarak İtalya'da, Reform hareketleri ise ilk kez Almanya'da Martin Luther öncülüğünde başlamıştır.

(Cevap B)

16. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Sanayi Devrimi'ni hazırlayan nedenler arasındadır. Fakat 1848 İhtilalleri ile, işçi sınıfının bazı haklar talep etmesi, daha sonra yaşanan bir gelişmedir. İşçi sınıfı, Sanayi Devrimi sonucu ortaya çıkmış, ardından birtakım haklar talep etmeleri ile de 1848 İhtilalleri yaşanmıştır.

(Cevap D)

ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ

1. 11. ve 12. yüzyılda Avrupa'da yükseköğretime yönelik olarak üniversiteler kurulmaya başlandı. Soruda verilen üniversiteler de bunlar arasında yer almaktadır. Sorudaki üniversitelerin kuruluş sırası şöyledir:

- Bologna – 1088
- Cambridge – 1209
- Oxford – 1096

(Cevap C)

2. 1214'te Bouvines Savaşı'nda Fransa'da ağır bir yenilgi alan John, 1215 yılı Ocak ayında İngiltere'ye döndüğünde baronların kendisine karşı birleştiklerini ve öne sürdükleri şartları kabul etmesini istediklerini gördü. Durumun ciddiyetini kavrayan kral, bir yandan baronların taleplerine vereceği cevabı erteleyerek zaman kazanmaya çalışırken diğer yandan kendisine başkaldıran bu asileri cezalandırmak için destek arayışına girdi. Nihayet Papalık, İngiltere'de duruma hakim olabilmesi için John'a destek vereceğini bildirdi. Ancak kuvvetlerini toplayan baronlar Londra'nın kontrolünü ele geçirdiler ve Fransa Kralı II. Philip'i İngiltere'ye davet ettiler. Baronların baskısına daha fazla dayanamayan John, onlarla Londra'nın yaklaşık 30 km batısındaki Runnymede'de bir araya gelerek Haziran 1215'te Magna Carta'yı imzalamak zorunda kaldı.

(Cevap D)

3. 1409 yılından 1449 yılına kadar 40 yıl süren dönem Hristiyanlık tarihinde konsiller dönemi denilmiştir. Bu konsillerin düzenlenme amacı birden fazla Papa'nın ortaya çıkmasıdır. İlk konsil 1409 yılında Pisa'da toplandı. 1414-1418 yılları arasında Konstanz Konsili toplandı. 1423-1424 yılları arasında Siena Konsili toplandı. Son konsil ise 1431-1449 yılları arasında Basel'de düzenlendi.

(Cevap E)

4. Napolyon tarafından İngiltere'ye karşı uygulanan kıta ablukası, Koalisyon Savaşları sırasında İngiltere'yi ekonomik yönden çökertmek amacına yöneliktir.

(Cevap B)

5. 13. yüzyılın ortasından itibaren İtalya'da iki şehir devleti Doğu'yla yaptıkları ticarete kullanmak üzere altın para bastılar. Bu şehirlerden ilki olan Floransa altın parasına florin ismini verirken, Venedik ise duka adını verdi. Bu dönemde Avrupa'da sadece gümüş paralar varken florin ve dukanın basılmasından sonra, 14. ve 15. yüzyıl Avrupa'sında yoğun olarak florin ve duka kullanılmaya başlandı.

(Cevap D)

6. XVI. yüzyılda başta Luther olmak üzere, Protestanların ağır eleştirilerine maruz kalan Katolik Kilisesi'nin varlığını ve mezhep birliğini koruyabilmek amacıyla gerçekleştirdiği düzenlemeler "Karşı Reform" olarak ifade edilmektedir.

(Cevap B)

7. Machiavelli'nin siyasal düşüncelerini içinde bulunduğu ortam, yani İtalya'nın siyasi koşulları belirlemiştir. Fransa, İngiltere ve İspanya'da merkezi krallıkların varlığına karşın İtalya henüz siyasi birliğini sağlamamıştı. Böyle bir ortamda Machiavelli, ancak güçlü bir prensin İtalya'da siyasi birliği sağlayabileceği düşüncesindeydi. Bu durumda birliği sağlayacak prensin önünde onu sınırlayabilecek hiçbir engel olmamalıydı. Nitekim Machiavelli prensin amacına ulaşabilmesinde her türlü aracı meşru saymaktadır. Hatta din ve ahlak kurallarının bile prensi durdurmasını gerektirdiğini ileri sürdüğünden siyasi düşüncüsü laikleştirdiği ve bilimselleştirdiği kabul edilir. "Esas olan devletin birliğinin sağlanmasıdır." diyen Machiavelli mutlak monarşiyi savunur. Amaca ulaşmak için her türlü aracı meşru saymaya "Makyavelizm" denir. Makyavelizm'de devlet amaç, birey ise araçtır. Bu fikirlerin sahibi Machiavelli'nin ünlü eseri "*Prens*" olarak geçer.

(Cevap A)

8. Magellan'ın başlatıp Sebastian del Cano'nun tamamladığı gezi dünya çevresinde gerçekleştirilmiş ilk gezidir.

(Cevap E)

9. Yeniçağ'da Avrupa'da hümanizm, Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı yaşanmıştır. Düşünsel yapıda yaşanan bu değişimin temelinde ekonomik ve sosyal yapıda meydana gelen dönüşüm yatmaktadır. Alt yapıda meydana gelen bu dönüşüm, üst yapıyı etkilemiş ve düşünsel yapıda da değişimi başlatmıştır.

(Cevap D)

10. Avrupa'da derebeyliklerin zayıflayarak merkezi kralıkların güçlenmesi, kilise ve papaların dinsel otoritelerinin sarsılması ve Akdeniz ticaretinin önem kazanması, Haçlı Seferlerinin sonuçları arasındadır.

(Cevap A)

11. Napolyon Savaşlarından sonra Avrupa'daki güçler dengesini yeniden belirlemek amacıyla düzenlenen Viyana Kongresi'nde İngiltere, Avusturya, Rusya ve Prusya ittifakı kurulmuştur. Avrupa'nın yeniden yapılanmasında önemli rolü olan Avusturya Başkanı Metternich'ten dolayı bu kongreden sonra uygulanan politikalara Metternich sistemi denmiştir. Bu ittifakta İspanya yer almadığından E seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap E)

12. Osmanlı Devleti'nin klasik dönemde sahip olduğu siyasi otoritesi ve aynı zamanda Avrupa siyasi dengesini belirleyen ve Avrupa siyasetine yön veren bir konumda olması Osmanlı kültürüne Avrupa'da ilgi uyandırmıştır. Diplomatik ilişkiler sırasında gidip-gelen elçilerin kıyafetleri, tavır ve davranışları Avrupalı halkların ilgisini çektiği kadar sanatçıların eserlerine de konu oldu. Yazılan edebi eserlerde, yapılan resimlerde, oynanan tiyatro oyunlarında Osmanlı'nın izleri açıkça görüldü. Avrupa saraylarında Türk modası başladı. Osmanlı kumaşları, halıları, seramikleri, eburları, deri ciltleri Avrupa pazarlarında ilgi gördü.

(Cevap E)

13. Ortaçağ Avrupa edebiyatının ürünleri arasında;

- Petrarca'nın eski Roma'yı övdüğü "Romalı Ölüye Mektuplar" eseri,
- Petrarca'nın ünlü Romalılara attettiği "Ünlü Adamların Yaşamları" eseri,
- Dante'nin "Yeni Haya" ve "İlahi Komedy" eseri,
- Boccaccio'nun "Dekameron Hikâyeleri" eseri sayılabilir.

Cicero Ortaçağ'da değil, İlkçağ'da yaşamıştır.

(Cevap B)

14. I. Haçlı Seferi sonrasında Urfa'da kurulan kontluğun 1144 yılında Türkler (Zengiler) tarafından ele geçirilmesi üzerine, 1145 yılında Papa II. Eugenius'un yaptığı II. Haçlı Seferi çağrısını Fransa Kralı VII. Louis ve Alman Kralı III. Konrad kabul ettiler. İki büyük Avrupa devleti kralı liderliğinde 1147 yılında yapılan bu sefer başarısızlıkla sonuçlandı.

(Cevap C)

15. J.J. Rousseau (1712–1778) burjuvazinin yükseliş döneminde halkın iktidarını, her alanda eşitliği ve demokrasiyi savunur. Üstelik demokrasinin gerçekleşmesine ilişkin herhangi bir belirtinin olmadığı dönemde demokrasiyi savunmuştur. Rousseau'un amacı eşitlikçi demokratik bir toplum oluşturmaktır. Araştırmacılar Rousseau'nun milleti, egemen sahibi olarak görmesi itibarıyla, egemenliğin kaynağı yönünden "milli egemenliği", egemenliğin kullanımı yönünden ise "halk egemenliğini" savunduğunu ileri sürerler.

(Cevap E)

16. Soruda özellikleri verilen antlaşma Otuz Yıl Savaşları (1618-1648) sonucunda imzalanan 1648 tarihli Vestfalya Antlaşması'dır.

(Cevap A)

1. Avrupa'da Rönesans hareketleri sonucunda kutsal kitapların Latince'den Avrupa dillerine çevrilerek okunmasıyla kiliseye ve din adamlarına duyulan güven sarsılmış, bu da Reform hareketlerine ortam hazırlamıştır.

(Cevap A)

2. Fransız devriminin yaşanmasında;

- Coğrafi keşiflerle güçlenen burjuvazinin yönetime katılma arzusu
- Amerikan devrimi ile halkın özgürlüklerini ve haklarını korumak için krala karşı mücadelenin kazanılmasının görülmüş olması
- Fransız toplumunda gelir dağılımına göre sınıfsal ayrıcalıkların olması
- Kral ile kraliçenin lüks harcamaları sonucu bütçe açıklarının artması
- Aydınların düşünsel anlamda halkı yönlendirmesi
- İngiltere ve Amerika'daki demokratik sistemin halkı etkilemesi

etkili olmuştur.

(Cevap A)

3. Bizans İmparatorluğu'nda imparatorların güçlerini tanrıdan aldıklarına inanılması ve eyalet yöneticilerinin imparatora bağlı olması, imparatorun monarşik gücünü artırmıştır. Ancak veraset sisteminin belli bir kurala bağlanmaması, devletin önemli işlerinin senatoda görüşülüp karara bağlanması ve imparatorların de zaman zaman devleti yönetmesinin imparatorun monarşik gücünü artırdığı söylenemez.

(Cevap D)

4. Coğrafi Keşifler sonucunda misyonerlik çalışmaları artmış, Hristiyanlık yeni bulunan yerlere yayılmıştır. Bu da Coğrafi Keşiflerin nedenlerinden biri olan Hristiyanlığı yayma düşüncesi ile bağlantılıdır.

(Cevap C)

5. Fransız devriminin Avrupalı hükümdarları kaygılandıran en önemli noktalar, egemenliğin kaynağının ilahi olmaktan çıkarak ulus egemenliğine geçer hale gelişi, laik bir düzen anlayışının benimsenmesi, çok uluslu devletlerin çıkarlarına aykırı ulusçuluk akımı, geniş kitleleri etkileyecek şekilde insan hakları konusunun yaygınlaşması yer almıştır. Sosyal devlet kavramı böyle bir tehlike oluşturmayıp "B" seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

6. 1830 İhtilali sonucunda liberal akımlar ve anayasal talepler güçlenmiştir. 1848 devrimleri liberalizmin yanında ulusçuluk ve sosyalist akımları doğurmuştur. 1830'dan sonra gelişen sosyalist düşüncelerin etkisi altında burjuva da liberal reformlar talep etmiştir. Almanya ve İtalya'da ulusçuluk temelli liberal istekler 1848 devrimini doğurmuştur. Fakat iki ihtilalden sonra mutlak rejimler ya meşruti monarşiye dönüşmüş ya da büyük oranda yıpranmışlardır.

(Cevap E)

7. I. Dünya Savaşı'nın genel sebepleri:

- Milliyetçilik,
- Bağımsızlık isyanlarının artması,
- Devletler arası bloklaşma,
- Hammadde ve pazar arayışı
- Silahlanma yarışı,
- Sömürgecilik

- I. Dünya Savaşı'nın özel sebepleri:

- Almanya ile İngiltere arasındaki ekonomik rekabet,
- Almanya ile Fransa arasındaki Alsas-Lorien meselesi
- Balkanlarda Rusya ile Avusturya'nın emperyalist çatışması,
- İtalya'nın Akdeniz'e egemen olma arzusu,
- Rusya'nın tarihi emellerine ulaşmak istemesi,
- Uzakdoğu ve Afrika'da sömürge rekabeti

sayılabilir.

(Cevap E)

8. I. ve II. Dünya Savaşları'nın çıkmasındaki temel neden, Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan ham madde ve pazar arayışı, yani sömürgecilik yarışı olmuştur.

(Cevap B)

9. I. Dünya Savaşı sonunda imzalanan ateşkes ve barış antlaşmaları;

Devlet Adı	Ateşkes Ant.	Barış Ant.
Bulgaristan	Selanik Ant.	Nöyyi Ant.
Osmanlı	Mondros Ant.	Sevr Ant.
Avusturya-Macaristan İmp.	Villa gusti Ant.	Sen Jermen Ant.
Almanya	Rethondes Ant.	Versay Ant.

(Cevap A)

10. Yalta Konferansı II. Dünya Savaşı'nın bitimine yakın üç büyüklerin (ABD, İngiltere, Rusya) bir araya geldiği ve savaş sonrası dünyanın alacağı durumun değerlendirildiği bir konferanstır.

(Cevap E)

11. Farklı bilim dalları küreselleşmenin birbirinden bağımsız 8 farklı boyutunu ortaya koymuştur.

1. Ekonomik küreselleşme
2. Siyasal küreselleşme
3. Sosyal küreselleşme
4. Teknolojik küreselleşme
5. Finansal küreselleşme
6. Coğrafi küreselleşme
7. Kültürel küreselleşme
8. Ekolojik küreselleşme

Küreselleşmenin siyasal ayağı ABD'nin siyasal liderliği ve dünya jandarmalığıdır. Ekonomik ayağı uluslararası sermayenin egemenliğidir. Kültürel ayağı ise mikro dincilik ve mikro milliyetçiliktir.

(Cevap D)

12. 1187'de yapılan Hittin Savaşı'nda Selahaddin Eyyubi Kudüs'ü Haçlılardan geri aldı. Bunun üzerine 1189'da III. Haçlı Seferi başladı. Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa, İngiltere Kralı I. Richard ve Fransa Kralı Philippe Auguste liderliğindeki III. Haçlı ordusu Akka, Beyrut şehirlerinin yanı sıra Kıbrıs Adası'nı ele geçirmiş; ancak Kudüs'ü geri alamamıştır. Anadolu'dan kutsal topraklara gidemeyeceklerini anlayan Haçlılar bundan sonraki seferlerini deniz yoluyla yapmak zorunda kaldılar.

(Cevap C)

13. Avrupa'da Rönesans, Bilim Rönesansı ve Aydınlanma Çağı ile bilimsel ve teknik alanda büyük gelişmeler yaşanmış, Coğrafi Keşiflerden sonra ticaretin gelişmesiyle de bir sermaye birikimi oluşmuştur. XVIII. yüzyılın sonlarına doğru Avrupalılar bu bilgi ile sermayeyi birleştirerek Sanayi İnkılabı'nı başlatmışlardır. Kavimler Göçü Ortaçağ Avrupası'nda gerçekleşen bir gelişme olup yaşanan bilimsel gelişmeler, sermaye birikimi ve Sanayi İnkılabı ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

14. Almanya, Avusturya-Macaristan'ı yanında tutmak için 1879 yılında onunla bir ittifak antlaşması imzalamış, 1879 ittifakı ile müttefik durumunda olan Almanya ve Avusturya-Macaristan, 1882'de İtalya'yı da yanlarına alarak Üçlü İttifak'ı kurmuşlardır. Buna göre Üçlü İttifak üyeleri Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya'dır.

(Cevap B)

15. Montesquieu (1689–1755) "Yasaların Ruhu" isimli eserinde Fransa'da dinsel, siyasal ve sosyal kurumları incelemiş ve mutlak monarşi yerine anayasalı bir monarşiyi savunurken devlet iktidarını oluşturan yasa, yürütme ve yargının birbirinden bağımsız olması gerektiğini söyleyerek Fransa'da mutlak monarşi rejimine karşı ilk darbeyi vurmuştur.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ

1. Aydınlanma Yüzyılı 18. yüzyıldır. Thomas Münzer ise 16. yüzyılda yaşamış reformcu bir düşünürdür. Thomas Paine ve Rousseau 18. yüzyıl düşünürleri arasında yer alır. Rousseau 1762'de "*Toplumsal Sözleşme*" adlı kitabını yayınlamıştır. Thomas Paine ise 1776'da 47 sayfalık "*Sağduyu*" isimli bir risale yayınlamıştır. Bu eserin o zamanki 13 Amerikan kolonisinde okunduğu iddia edilir. *Sağduyu* adlı eser Amerika bağımsızlık mücadelesinde etkili olmuştur.

(Cevap D)

2. XVIII. yüzyıl, tarihe "Aydınlanma Yüzyılı" olarak geçti. Zira bu yüzyılda, insan aklı daha önce görülmediği kadar ön plana çıkarıldı. Aydınlanma düşüncesinin lokomotifliğini Fransa yaptı, ancak bu düşünce Avrupa'nın diğer ülkelerinde de farklı şekil ve boyutlarda etkili oldu.

(Cevap C)

3. Soruda verilen eserler Fransız düşünür Voltaire'ye aittir. Voltaire, 1694–1778 yılları arasında yaşayan Fransız filozoftur. Aydınlanmanın en önemli isimlerindedir. Eserlerinde kiliseyi, Fransız kurumlarını eleştirmiş, insan hak ve özgürlükleri üzerinde durmuştur. Oldukça üretken bir yazar olan Voltaire; şiirler, düzyazılar, tiyatro oyunları ve tarih kitapları kaleme almıştır. Ayrıca binlerce mektup yazmıştır. "*Felsefe Sözlüğü*" en önemli eserlerinden biridir.

(Cevap C)

4. 1859 yılında Piyemonte ve Fransa, Avusturya'ya karşı savaşa girdiler. Avusturya, Magenta ve Solferino'da yenilgiye uğratıldı. Lombardia ve Venedik'ten çıkarıldı. 10 Kasım 1859'da Zürih Antlaşması ile Lombardia bölgesi Piyemonte'ye bırakıldı. Bunun üzerine 1860 yılında Toskana, Parma, Bologna kendi istekleriyle Piyemonte'ye katıldılar. Böylece İtalyan siyasi birliği yolunda önemli adımlar atıldı. 1870'te ise İtalyan siyasi birliği Venedik ve Roma'nın Piyemonte'ye katılmasıyla sağlandı.

(Cevap C)

5. Avrupa'da 19. yüzyılda meydana gelen değişikliğin hızı daha önceki yüzyıllarda görülmemiştir. Bu yüzden Daniel Halevy 19. yüzyıl için "tarihin hızlanması" kavramını kullanmıştır. 19. yüzyılda Avrupa'da bir üretim patlaması yaşanmıştır. Bu üretim fazlalığının nedenleri arasında bir önceki yüzyılda buhar makinesinin bulunması, tarım tekniklerinde yeni metotların geliştirilmiş olması ve bilimdeki ilerlemelerin payı olmakla birlikte üretime ivme kazandıran olay ise 1848 yılında California'da ve 1851 yılında Avustralya'da altın madenlerinin işletmeye açılarak altının Avrupa'ya getirilmesi olmuştur. 1848'den itibaren demir ve çelik sanayinde büyük gelişmeler yaşanmıştır.

(Cevap B)

6. Danimarka ve Avusturya'yı yenme başarısını gösteren Prusya, İspanya Kraliçesi İsabella'nın bir darbe ile görevden uzaklaştırılması ve yerine Prusya kraliyet hanedanı olan Hohenzollern'den birinin getirilmesi meselesi ve buna Fransa'nın karşı çıkması yüzünden en büyük rakip olarak gördüğü Fransa ile 1870 yılında savaşa girişti. Fiilen 2 Temmuz'da başlayan savaş 1 Eylül 1870 tarihinde Sedan'da yapılan meydan savaşında son buldu. Fransızlar kesin bir yenilgiye uğratıldı. Böylece Alman siyasi birliğinin kurulmasının önü büyük oranda açıldı ve 1871'de Almanya kuruldu.

(Cevap E)

7. 1740'ta Avusturya İmparatoru VI. Karl öldü. VI. Karl'dan sonra kızı Maria Theresa'nın Avusturya kraliçesi seçilmesi kesinleşti ve bu diğer Avrupa devletlerine kabul ettirildi. Theresa'nın imparatoriçe ilan edilmesinden istifade etmek isteyen ilk ülke Prusya oldu. 1740'ta I. Friedrich William'ın ölümünden sonra Prusya kralı seçilen II. Friedrich, 1740 Aralık'ında Avusturya'ya ait Silezya'yı istila etti ve böylece Avusturya Veraset Savaşları başladı. 1740-1748 tarihleri arasında devam eden Avusturya Veraset Savaşları 1748 Eklaşapel Antlaşması ile sona ermiştir. Maria Theresa da tahtında oturmaya devam etmiştir.

(Cevap A)

8. Tarih boyunca Balkanlar, jeopolitik konumu nedeniyle birçok devletin egemenlik idealini kurduğu topraklar olmuştur. XIX. yüzyıl ile birlikte artan savaşlar ve bu savaşlarda gelen mağlubiyetler ve toprak kayıpları, Osmanlı Devleti'nde derin bir sarsıntıya neden oldu. Ayastefanos Antlaşması gibi antlaşmalarla Osmanlı'nın Balkanlardaki toprak bütünlüğüne ciddi darbeler inmiştir. Avrupalı devletlerin adlandırdığı doğu sorunu ise, tamamıyla Osmanlı topraklarının nasıl paylaşılacağı esasına dayanmaktaydı. Bunun en büyük örneği de Makedonya'dır. Bölge, gerek Bulgaristan gerekse Avrupalı güçlerin politikalarına kurban gitmişti. 1900'lü yıllara gelindiğinde batılı devletlerin reform talebi baş gösterdi. Böylelikle 1903 yılında Viyana Reform Programı ve Münzsteg Reform Programı kabul edildi. Fakat yine de bölgede istikrar sağlanamadı.

(Cevap B)

9. Avrupa'da liberal demokrasilerin güçlenmesi ve parlamenter sisteme geçişin hızlanması 1830 İhtilalleri ile ilgilidir. A, B ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler 1848 İhtilalleri ile ilgili olup İngiltere'de meşruti krallığın kurulması da çok daha eskilere dayanmaktadır.

(Cevap C)

10. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Fransız İhtilali'nin bir sonucu olarak ortaya çıkan 1848 İhtilalleri'nin sonuçları arasındadır. Fakat, aydınlanma çağı'nın başlaması bu sonuçlardan biri değildir. Aydınlanma çağı, Rönesans ve Reform'un getirdiği özgür düşünce ortamı sonucunda yaşanan bilimsel gelişmelerle ilgili olup daha önce yaşanmıştır.

(Cevap B)

11. Herhangi bir yasama ya da yürütme yetkisi bulunmayan Etats Generaux, Fransız toplumunda hakim olan sınıfsal yapıya göre üç gruptan oluşuyordu. Söz konusu bu gruplar; soylular, din adamları (ruhban) ve halk sınıfından gelen temsilcilerdi. Her grubun bir oy hakkı vardı. Bu durum aristokratlar ve ruhbanların ortak çıkarları doğrultusunda birlikte hareket etmelerine yol açıyordu.

(Cevap E)

12. Coğrafi Keşifler sonucunda sömürgeciliğin başlaması ve ticaretin gelişmesiyle birlikte, Avrupa'da ticaret ile uğraşan burjuvalar zenginleşmiştir.

(Cevap D)

13. Fransa'da yasama meclisi olan Konvansiyon Meclisi 21 Eylül 1792 tarihinde, 1789 yılından itibaren süren meşruti monarşiye son vererek Cumhuriyet rejimini ilan etti. 1795'te ise beş üyeli Direktuar yönetimi oluşturuldu. Napolyon 9 Kasım 1799 tarihinde Direktuarlık kurulunun Fransa üzerindeki yönetimine son verdi. Napolyon Direktuar kurulunun yerine üç konsülden oluşan bir geçici hükümet kurdu. Böylelikle Fransa'da Konsüllük Dönemi başladı.

(Cevap A)

14. İngiltere'de Reform hareketleri Kral VIII. Henry (1491–1547) tarafından yapılmış ve Anglikanizm mezhebi ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

15. Avrupa'da Türk temalarını işleyen eserler arasında Türkleri yücelten eserler de yer almaktadır. 1735'te sahnelenen Romeou'nun operasının ilk perdesi "Gönlü Yüce Türk" adını taşıırken, Carolet'in balesindeki bir perde de "İyi Türk" adını taşımaktadır. Yüzyılın sonunda Türk ezgileri Mozart, Haydn ve Beethoven gibi ünlü besteciler tarafından kullanılmıştır. Beethoven'ın ünlü 9. senfonisinin sonundaki mehter ezgileri bu etkileşimin güzel bir örneğidir.

(Cevap B)

16. Kavimler Göçü'nün ardından Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasıyla meydana gelen otorite boşluğundan soylular ile kilise ve papalık yararlanmış, güç ve etkinliklerini giderek artırıp Ortaçağ Avrupası'na egemen olmuşlardır.

(Cevap B)

ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ

1. Feodalizmin Batı Avrupa'da yerel yönetim biçimi olarak yaygınlaşmaya başladığı dönemde Avrupa nüfusu artmıştır. Ağır sabanın icadıyla toprak daha derinden sürülünce ürün ve üretim miktarı artmış, bazen aynı yıl içinde iki ürün alınır hale gelmiştir. Tarımsal ürünün fazlası ticareti canlandırmıştır. Zenginleşmeye başlayan toprak sahipleri güvenliklerini sağlamak için paralı askerler tutmaya başlamışlar, bu da feodal yapıyı (Adem-i merkezîyet) güçlendirmiştir. Feodal sistemde serflik ortadan kalkmamış, toprağa bağlı köleliğe dönüşmüştür.

(Cevap A)

2. Haçlı seferlerinin sonuçları arasında;

- Başkenti IV. Haçlı Seferinde yağmalanan Doğu Roma zayıflamıştır.
- Avrupa'daki feodal beylerin nüfuzları azalmıştır.
- Şövalyelik bir meslek haline gelerek etkinliği artmıştır.
- Papalığın öğretilerinin gerçekleşmemesi saygınlığını azaltmıştır.
- Ortodoks ve Katolik düşmanlığı daha da artmıştır.
- Ticari olarak Akdeniz limanları önem kazanmıştır.
- Batı Avrupa, İslam dünyasının zenginliğinin yanı sıra bilim ve kültürünü de tanımıştır.

Buna göre seçeneklerden sadece C seçeneği Haçlı Seferlerinin sonuçları için doğrudur.

(Cevap C)

3. Coğrafi keşifler olarak Portekizliler tarafından başlatılmıştır. 1519 – 1522 yılları arasında "Ferdinand Magellan" önderliğindeki Portekizli denizciler dünyanın etrafında ilk kez bir tam tur atarak dünyanın yuvarlak olduğunu kesin ispat ettiler. 1488'de Bartolomeu Dias Ümit Burnu'nu dolaşarak Hint Okyanusu'na varmış ve Ümit Burnu'nu keşfetmiştir. Vasco de Gama 1497'de Doğu Afrika kıyılarını dolaştıktan sonra 1498'de deniz yoluyla Hindistan'a ulaşan ilk Avrupalı olmuştur. 1531'de Francisco Pizarro Peru'ya giderek İnka İmparatorluğunu ortadan kaldırmıştır. Machiavelli, Rönesans döneminin siyaset bilimine en önemli katkı yapan isimlerden biri olup Coğrafi Keşiflerde etkisi yoktur.

(Cevap A)

4. Coğrafi keşiflerin sonuçlarının başında Avrupa devletlerinin deniz aşırı sömürge imparatorluklarını kurmaları gelir. Yeni ulaşım yollarının bulunması, yeni zenginliklerin bulunması, ticaretin daha serbest hale gelmesi ticareti geliştirmiştir. Ticaretin gelişmesi ile burjuvaların zenginlikleri olağanüstü artmıştır.

Yeni keşfedilen yerlerden getirilen kıymetli madenlerin çoğalması ile paranın değeri düşünce tarım ürünlerinin fiyatı yükselmiştir. "Fiyat devrimi" denilen bu dönüşüm enflasyon sorununu ortaya çıkarmıştır.

Haçlı Seferleri daha önceki yüzyıllarda yaşanmıştır.

(Cevap B)

5. Floransa, Venedik, Milano, Bologna gibi İtalyan kent devletlerinde ortaya çıkan Rönesans akımı kısa sürede Fransa'nın bir bölümüne, Almanya, Hollanda, İngiltere'ye yayılmıştır.

Rönesans denilince ilk akla gelenler arasında Leonardo da Vinci, Rafael, Michelangelo gibi düşünürler sayılabilir.

(Cevap B)

6. Fransız İhtilali'nin getirdiği demokratik ilkelerle tüm Avrupa ülkeleri ve yönetimlerini etkilerken, İngiltere üzerinde fazla bir etki yaratmamasının nedeni, İngiltere'de zaten parlamenter demokrasinin var olmasıdır.

(Cevap B)

7. Avrupa devletlerinin Yunan bağımsızlık mücadelesine destek vermeleri, Fransız İhtilali'nin etkilerini yok etmek üzere toplanan Viyana Kongresi kararlarına ters düştüklerini göstermektedir. Bu durum, aynı zamanda Avrupa devletlerinin Osmanlı'ya karşı çifte standart uyguladıklarını gösterir.

(Cevap E)

8. İngiltere'nin sömürgesi olan Amerika'nın özgür olabilmek ve haklar elde edebilmek için İngiltere'ye karşı başlatmış olduğu bağımsızlık mücadelesi, (Amerikan Bağımsızlık Savaşı), Fransız halkını ve aydınlarını etkilemiş, Fransız İhtilali'nin başlamasında etkili olmuştur.

(Cevap D)

9. Amerika kıtasına merkezden valiler atayarak buradaki İspanyol yöneticileri etkisizleştiren V.Charles XIX. yüzyılın başına kadar devam edecek sömürge düzenini kurdu. V. Charles 1555'te kendi rızasıyla tahttan ayrılırken toprakları oğlu II. Philip ve kardeşi Avusturya Arşüdüğü Ferdinand arasında paylaşarak Avrupa siyasetinin gelecek 100 yılına damga vurmuştur. Böylece V. Charles'in sömürge imparatorluğuna sahip olan İspanya önemli bir deniz gücü olarak varlığını sürdürdü. Tarihsel Habsburg topraklarını alan Ferdinand bir yandan Alman Protestan ayaklanmaları ile diğer yandan da Osmanlı ile uğraşmak zorunda kaldı.

(Cevap A)

10. Avrupa'da devam eden din savaşlarının son halkasını oluşturan Otuz Yıl Savaşları esas olarak Almanya topraklarında Katolikler ve Protestanlar arasında yürütülmüştür. 1618–1648 yılları arasında devam eden savaşlarda farklı aşamalarda İspanya, İsveç, Danimarka, İngiltere, Polonya, Hollanda ve Osmanlı gibi devletler de çatışmaya taraf olmuştur. Savaşlarda toplam nüfusunun %40'ını kaybeden Almanya ekonomik ve demografik sorunlar yaşamıştır.

Otuz Yıl Savaşları (1618–1648)'nin Güney Amerika ile ilgisi olmayıp bir Avrupa iç savaşıdır.

(Cevap D)

11. Westphalia Antlaşması'nın uluslararası ilişkiler açısından önemi, tüm devletlerin kendi ülkeleri ve halkları üzerinde egemenlik haklarının teminat altına alınması ve uluslararası alanda "egemen devletlerin eşitliği" kavramının bu tarihten sonra yerleşmeye başlamasıdır.

(Cevap A)

12. XVII. yüzyılın Avrupa'daki siyasi aktörlerinden biri Polonya'dır. II. Viyana Kuşatması'nda (1683) Kutsal Roma Germen İmparatoru I. Leopold ile ittifaka giren Polonya Kralı Jan Sobieski'nin Osmanlı ordusunu püskürtmesinin ardından 1699'a kadar süren savaşlarda Osmanlıların Tuna'nın kuzeyine çıkmalarını engellemesi Avrupa siyasi tarihi açısından dönüm noktalarından biridir. Bir başka deyişle Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun Osmanlı İmparatorluğu tarafından yıkılmasını Polonya Krallığı engellemiştir.

(Cevap C)

13. Francis Bacon (1561-1626) ve Rene Descartes (1596-1650) 17. yüzyılda etkili olmuş düşünürlerdir. İngiltere'de Francis Bacon Empirizm'in, Fransa'da Rene Descartes ise Rasyonalizm'in kurucuları olarak 17. yüzyılda öne çıktılar. Bacon, tabiat karşısında aciz bir varlık olarak insanın elindeki en büyük silahı ve gücün bilgi olduğunu savundu. Fransız düşünür Descartes ise "mutlak hakikat"ın peşinde koşan bir hakikat araştırmacısıydı. Bacon'un aksine iyi bir matematikçi de olan Descartes, bu özelliğini de kullanarak "kesin bilgiler" edinmenin yollarını aramıştır. Descartes'e göre matematik dışında hiçbir bilgide kesinlik yoktur.

(Cevap D)

14. Adam Smith'in "Milletlerin Zenginliğinin Mahiyeti ve Sebepleri Üzerine Bir Araştırma" isimli iki ciltlik hacimli eseri 9 Mart 1776'da İngiltere'de yayınlandığında büyük yankı uyandırdı ve defalarca baskı yapıp birçok dile çevrildi. Smith'in, iktisadi liberalizmi savunan görüşleri Sanayi Devrimi ilerledikçe başta İngiltere olmak üzere birçok ülkede kullanıldı. Merkantilist kısıtlamalar ve imtiyazlar kaldırıldı. Smith, "Modern İktisadın Babası" ve "Hür Teşebbüsün Patron Evliyası" gibi unvanlarla anıldı. Adam Smith 1776'da klasik üretim sisteminin yeni üretim yapılarını engellediğini, bu yüzden loncaların kapatılmasını savundu.

(Cevap B)

15. 18. yüzyılda Lehistan iki defa taksim edilmiştir. Taksimata katılan devletler arasında Avusturya, Rusya ve Prusya bulunmaktadır. 5 Ağustos 1772'de Avusturya, Rusya ve Prusya Lehistan'ı kendi aralarında taksim ettiler. Rusya ve Prusya, 23 Ocak 1793'te Lehistan'ı ikinci kez aralarında taksim ettiler. Taksim için meşru gerekçe olarak da Fransa İhtilali'nin giderek Lehistan'da da yayılmaya başladığı ve ülkenin bir anarşiye sürüklendiğini gösterdiler. İkinci taksim Mart 1793'e kadar Avusturya'dan saklandı.

(Cevap E)

16. 1397 yılında Danimarka, Norveç ve İsveç krallıkları Kraliçe Margaret'in önderliğinde Kalmar Birliği'ni oluşturdular. Bu üç ülke tek bir krallığın egemenliğinde birleşmesine rağmen her ülke kendi yasalarını, geleneklerini ve yönetim konseylerini muhafaza ediyordu. Ancak Kalmar Birliği'nde Danimarka öncü rol oynamaktaydı. Birliğin amacı, Baltık bölgesinde faaliyet gösteren Alman kuvvetlerine karşı savunma hattı oluşturmaktı. 1525 yılında İsveç birlikten ayrılmıştır.

(Cevap E)

ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ

1. Aydınlanma Çağı olarak isimlendirilen XVIII. yüzyılın düşünürleri devlet yönetimi, anayasacılık, bireyle devlet arasındaki ilişkilerin niteliği, siyasi ve medeni haklar konusunda birçok önemli eser vermişlerdir. Batı Avrupa içinde Aydınlanma Çağı'nın özellikle geliştiği ülke Fransa olmuştur. Bu dönemin düşünürleri arasında Diderot, Voltaire, Montesquieu, Rousseau gibi yazarlar yer alır. Bu düşünürler XVIII. yüzyılın ikinci yarısında yazdıkları eserlerle Aydınlanma Çağı'nın Fransa'da kök salmasını sağlamışlardır.

(Cevap B)

2. Devrimden sonra Feodalizm kaldırılarak soyluların ayrıcalıkları ellerinden alındı. "İnsan ve Vatandaş Hakları Beyannamesi" yayınlanarak tüm vatandaşların eşitliğine vurgu yapan kararlar uygulamaya sokuldu. Kurucu meclis 1791'de bir anayasa hazırladı. Tek meclisli bir parlamentonun bulunduğu bir anayasal monarşi kuruldu. Anayasayla özgürlük, özel mülkiyetin dokunulmazlığı, basın özgürlüğü, yasalar önünde eşitlik, adil vergi düzeni ve memuriyete girebilmede fırsat eşitliği hakları teminat altına alındı. Kadınların seçme-seçilme hakkını kullanmasına yer verilmemiştir.

(Cevap D)

3. Fransız Devrimi'nden sonra devrimi yapanlar aristokrasi kadar ruhbanla (kilise mensupları) da bir hesaplaşma içine girdiler. Kilise mallarına el konuldu. Dini bayramlar ve tüm Hıristiyan tarikatlar yasaklandı. Papa'nın tepkisini çeken bu uygulamalar özellikle dinsel bağların güçlü olduğu kırsal kesimde devrime olan tepkileri artırdı. Bu tepkilere devrimden sonra ülke dışına kaçarak "Eski rejim"i geri getirmek için Fransa'ya karşı bir savaş hazırlığına giren aristokrasi de katıldı.

Devrim sonrası kazanımlarını yeterli bulmayan işçiler de devrime karşı örgütlenmeye başladı.

Devrimden sonra burjuvazi ruhban sınıfı ile işbirliği yapmamış olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

4. Avrupa'da Napoleon'a karşı mücadele eden ve Viyana Kongresi'nde Avrupa'nın sınır ve statüsünü belirleyip, Avrupa'da bir restorasyon dönemi yaşanmasını sağlayan müttefiklere (Prusya, Avusturya, İngiltere, Rusya) "Dörtlü İttifak Devletleri" denir. Osmanlı Dörtlü İttifakta yer almamıştır.

(Cevap A)

5. Viyana Kongresi büyük devletler arasındaki savaşlara uzun bir süre ara vermiştir.

Viyana Kongresi "Güç Dengesi" ilkesinin yüceltildiği, tüm kıtanın tek bir ülkenin yönetimi altına girmesini engelleyecek sınır düzenlemelerinin yapılmaya çalışıldığı bir kongredir.

Hollanda Belçika'yı da içerecek şekilde büyütülerek Fransa'ya karşı bir bariyer oluşturulmuştur.

Polonya'nın Rusya'nın nüfuzu altına bırakılması, Rusya ile diğer müttefiklerin arasında sorun olmuştur.

Alman devletlerinin birleşmesi ancak 1871'de sağlanmış olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

6. Sanayi Devrimi'ne asıl anlamını veren buharlı makinelerin bir enerji kaynağı olarak kullanılmasıdır. Maden ocaklarında kullanılan pompaların daha güçlü enerjiye ihtiyaç duymasıyla ilk buhar makineleri kullanılmıştır.

Sanayi Devrimi'yle temel üretim makinelerinin kullanılmasıyla kiteselleşme olgusu başlamıştır. Atölye ve fabrikalar aynı zamanda üretimin kiteselleşmesini sağlamıştır.

Üretimin artışı kaçınılmaz olarak iş gücü talebini de beraberinde getirmiş, usta-çırak ilişkisi içinde çalışan insanlar birer sanayi işçisi haline gelmiştir.

Artan iş gücü talebinin neden olduğu göçün yoğunlaşmasıyla emek-sermaye çelişkinin yoğunlaşması yeni bir toplumsal sınıf olarak işçi sınıfının doğmasına neden olmuştur.

İşçi sınıfının örgütlenmesiyle "sosyalizm" akımı güçlenmiştir.

Latin Amerika'nın sömürgeleştirilmesi Coğrafi Keşiflerle olup D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

7. XIX. yüzyıl değişikliği getiren güçler ile sürekliliği sağlayan güçler arasında amansız ve devamlı mücadeleye sahne olmuştur. Söz konusu mücadele kısa bir sürede ideolojik bir çerçeveye oturmuş, XIX. yüzyıl siyasal düşünceler açısından adeta altın bir çağ olmuştur. Nitekim 1819'da "Liberalizm", 1820'de "Radikalizm", 1832'de "Sosyalizm", 1815'te "Muhafazakarlık" kelimeleri siyaset sözlüğüne girmiştir. "Komünizm" ise 1840'larda siyaset sözlüğüne dahil olmuştur.

Burjuvazinin önce Avrupa'da, sonra ise tüm dünyada oynadığı dönüştürücü etkinin en önemli boyutlarından biri de milliyetçilik ideolojisini geliştirmesidir. 1789'da Fransız Devrimi'yle başlayan süreçte burjuvazi Avrupa'da milliyetçiliğin en önemli savunucusu haline gelmiştir. Milliyetçilik, burjuvazinin monarşi, aristokrasi, kilise gibi muhafazakar güçlere karşı yürüttüğü savaşın da temel ideoloji haline gelmiştir. Buna göre XIX. yüzyılda aristokrasi güç kaybeden bir kavramdır.

(Cevap A)

8. 1815'te Avrupa uyumunun korunması amacıyla İngiltere, Rusya, Prusya, Avusturya'nın katılımıyla Viyana Kongresi düzenlenmiştir.

(Cevap C)

9. 1815'te Prusya, Rusya, Avusturya Avrupa'daki liberal akımların önüne set çekilmesine yönelik olarak Kutsal İttifak adını alan bir birleşmeyi oluşturmuşlardır. Dörtlü İttifak'ın üyelerinden İngiltere kurulan bu Kutsal İttifak'ta yer almamıştır.

(Cevap B)

10. Barutun ateşli silahlarda kullanılması, Avrupa'da feodalitenin yıkılması ve merkezi krallıkların güçlenmesi üzerinde etkili olmuştur. Dolayısıyla cevap E seçeneğidir.

(Cevap E)

11. Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan ham madde ve pazar ihtiyacı, yani sömürgecilik yarışı I. Dünya Savaşı'nın temel nedeni olmuştur.

(Cevap D)

12. Fransa'nın desteklediği Piyomente İtalya Yarımadasındaki küçük devletleri birer birer kendine katmış, 1860 yılında ilk büyük İtalyan Parlamentosu Torino'da toplanmıştır. İtalyan birliğini destekleyen Fransa ulusal birliğin kısa zamanda ve geniş kapsamlı olacağını beklememiştir. Bu şekilde İtalyan birliğinin kurulmasıyla Fransa Piyomente'nin genişlemesini kabul etmek zorunda kalmıştır. İtalyan birliği 1870'te sağlanmıştır.

(Cevap B)

13. Alman birliği bazı savaşlar sonunda ve zaman içinde sağlanabilmiştir. Bismark 1864'te Danimarka'yı yenmiş ve Schleswig Dükalığı'nı Prusya'ya katmıştır. Daha önce Danimarka'ya karşı işbirliği yaptığı Avusturya ile 1866'da savaşmıştır. Alman birliğine giden yolda en önemli engel Fransa olmuştur. Prusya ordusu 1870'te Sedan Savaşı'nda Fransız ordusunu hezimete uğratarak III. Napoleon'u esir almıştır. 18 Ocak 1871'de Alman İmparatorluğu ilan edilmiştir.

(Cevap A)

14. Rasyonalizmin babası sayılan Descartes bilgiyi doğrudan öğrenmenin gerekliliğine dikkat çekmiş, bunun için rasyonel bir yöntem izlemiş; her şeyden şüphe ederek ve her şeyi sorgulayarak kesin bilgiye ulaşmaya çalışmıştır. Bunu da "Düşünüyorum o halde varım" söylemiyle ifade etmiştir.

(Cevap C)

15. Yeniçağ Avrupası'nda feodalitenin yıkılarak merkezi krallıkların güçlenmesindeki en önemli etken barutun ateşli silahlarda kullanılmasıdır.

(Cevap A)

16. Doğuya giden yeni ticaret yollarının aranması, gemicilik sanatının gelişmesi, coğrafya bilgisinin ilerlemesi ve pusulanın bulunması Coğrafya Keşiflerine yol açan gelişmeler arasındadır. Ancak Akdeniz ticareti ve limanlarının önemini kaybetmesi Coğrafi Keşiflerin nedeni değil, sonucudur.

(Cevap B)

ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ

1. Coğrafi Keşifler sonunda, keşfedilen ülkelerden Avrupa'ya bol miktarda altın ve gümüş gelmesi ve bu değerli madenlerin birtakım kaçak yollarla Osmanlı ülkesine girmesi, Osmanlı parasının değer kaybetmesine yol açarak enflasyona neden olmuştur. Dolayısıyla cevap A seçeneğidir.

(Cevap A)

2. 28 Nisan 1919'da kurulması kabul edilen Milletler Cemiyeti, katılacak devletlerin dört ilkeyi kabul etmelerini istemiştir.

- Savaşa başvurulmaması konusunda bazı taahhütlerin kabul edilmesi
- Adalet ve şeref üzerine kurulu uluslararası ilişkilerin açık olması
- Devletler hukuku kurallarına kesinlikle uyulması
- Antlaşmalara sıkı sıkıya uyulması

Milletler Cemiyetinde, devletlerin bloklar kurması yoktur; ayrıca cemiyet kuruluş itibarıyla bloklaşmaya karşındır.

(Cevap E)

3. Wilson'dan sonra 1921'de ABD başkanlığına seçilen Warren G. Harding dış politikada izolasyonu (Monroe Doktrini) benimsemiştir. ABD başkanının çağrısıyla Uzakdoğu sorunlarını görüşmek üzere Washington'da bir konferans düzenlenmiştir. Konferansta denizde silahlanma ve Uzakdoğu ile Pasifik bölgesinin sorunları tartışılmıştır. 6 Şubat 1922'de "Deniz Silahlarının Sınırlandırılması Antlaşması"yla devletlerin sahip olabileceği maksimum deniz gücü belirlenmiştir. Bu antlaşmayla İngiltere deniz üstünlüğünü ABD ile paylaşmak zorunda kalmıştır.

(Cevap D)

- 4.
- Cenevre Protokolü (1924)
 - Karşılıklı Yardım Antlaşması (1923)
 - Locarno Antlaşması (1925)
 - Briand – Kellog Paketi (1928)
 - Birleşmiş Milletler (1945)

Buna göre Birleşmiş Milletler II. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulmuş olup B seçeneği yanlıştır. Diğer seçenekler 1919-1929 yılları arasında devletlerarası sorunları barışçı yollarla çözme ya da silahsızlanmayı amaçlayan antlaşmalardır.

(Cevap B)

5. Fransa Tuna bölgesinde ortaya çıkan statükocu ve anti-revizyonist bloka kayıtsız kalmamış, Almanya'ya karşı olan ittifakı desteklemiş ve ittifak üyesi ülkelerle antlaşmalar yapmıştır. Fransa, Çekoslovakya, Romanya ve Yugoslavya ile ittifak antlaşmaları yaparak "Küçük Antantı" nüfuzu altına almıştır. Kıta Avrupası'nda bir "Fransız Sistemi" kurmaya çalışmıştır.

(Cevap E)

6. Muhafazakârlık kelime olarak "düzeni korumak" "var olanı muhafaza etmek" fikri üzerine oturur. Değişim sürecinde lider süreci yönetir, değişerek aynı kalma ilkesine sahip çıkar. "Değişerek aynı kalma" düşüncesi ideolojik olarak muhafazakârlığın ilk savunucusu İngiliz düşünür "Edmund Burke" a aittir. Muhafazakârlık "mevcut hukuki durumu muhafaza etmek, toplumdaki radikal değişimlere kuşkulu yaklaşma" olarak da tanımlanabilir.

(Cevap A)

7. Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan'a ilk ulaşan Avrupalı Vasco de Gama'dır. 1469-1524 yılları arasında yaşamış olan Vasco de Gama Portekizli bir seyyahıdır. Haziran 1497'de Lizbon'dan ayrılarak Afrika'nın en güney noktası olan Ümit Burnu'ndan geçerek kıtanın doğu kıyısını takip etmek suretiyle Hindistan'ın batı kıyısına ulaşmıştır.

(Cevap C)

8. Papa II. Urbanus, Bizans imparatorunun Müslüman Türklere karşı Batılılara yardım çağrısını fırsat bileerek 1095'te Clermont Konsilinde tüm Hristiyanları sefere davet etti. Bu tarihlerde Batı Avrupa'da yeni nüfus artışının sonucu olarak aylak ve huzursuz bir genç nüfus bulunmaktaydı. Bu gruplar yüzünden her köşede şiddet kol gezmekteydi. Papa Hristiyan ülkelerdeki barışı ve düzeni sağlayabilmek için sürekli huzursuzluk yaratan aristokrat sınıfı savaş donanımıyla birlikte dışarıya gönderme yolunu seçti. Diğer yandan aristokrasi de başka ülkelerde yöneteceği savaşlarda kazanç elde etmeyi umuyordu. Papa Urbanus, Doğu kilisesi ile uzlaşarak Ortodoks ve Katolik kiliselerini yeniden birleştirmeyi umuyordu. Ayrıca kutsal topraklar olarak ifade edilen Urfa, Antakya ve Kudüs'ün alınması Papa II. Urbanus hedefleri arasındaydı. Buna göre C seçeneği doğru olup aristokratları yararlı bir amaca kanalize etme gibi bir durum yoktur.

(Cevap C)

9. İlk yazılı anayasa 1776'da yani XVIII. yüzyılda ABD'de ortaya çıkmış ve sonraki yüzyılda tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Nitekim Osmanlı Devleti de XIX. yüzyılda anayasal düzene geçmiştir. Ancak bilindiği gibi bu durum Avrupa'daki gibi köklü olmamış ve kısa sürede eski sisteme geri dönmüştür.

(Cevap B)

10. 1713 yılında imzalanan Utrecht Antlaşması'yla, İspanya Veraset Savaşları (1700-1715) sona ermiştir. Hollanda'nın Utrecht şehrinde imzalanan antlaşma Fransa, İspanya, İngiltere ve Hollanda arasında imzalanmıştır.

(Cevap A)

11. Avusturya kralı VI. Karl henüz hayattayken kendisinden sonra 23 yaşındaki kızı Maria Teresa'nın tahta çıkmasını kesinleştirmiş ve bunu diğer Avrupa devletlerine kabul ettirmiştir. Ancak kralın 1740 yılında ölümünden sonra Avrupalı devletler genç ve tecrübesiz bir kadının kraliçe seçilmesinden faydalanmak için harekete geçmişlerdir. İlk önce Prusya Avusturya topraklarına saldırmıştır. Prusya'nın Avusturya karşısında önemli başarılar elde etmesi üzerine de Bavyera, İspanya, Fransa, İsveç, Lehistan devletleri Avusturya'ya saldırmaya başlamıştır. Dört cephe de birden savaşmak zorunda kalan Avusturya'nın tek müttefiki ise İngiltere olmuştur. İngiltere, Avusturya'nın parçalanması halinde Fransa'nın daha da güçleneceğini ve dikkatini sömürgelere çevireceğini düşündüğünden bu savaşta Avusturya'ya destek olmuş; savaş boyunca da Avusturya'ya asker ve para yardımında bulunmuştur.

(Cevap D)

12. İngiliz hukuk sistemi mutlak monarşiden parlamenter monarşiye geçilmesi hususunda Kıta Avrupası'na önderlik etmiştir. İngiltere'de Magna Carta'nın kabulü ile başlayan tarihsel süreç içerisinde ilk olarak 1295'te "Model Parlamento" olarak isimlendirilen Temsilciler Meclisi kurulmuştur. Böylece parlamenter sistemin ilk kurumları oluşmaya başlamış ve XVIII. yüzyılın ortalarına doğru parlamenter monarşi doğmuştur. XVII. yüzyılda altın çağını yaşayan parlamenter sistem İngiltere'den sonra Belçika, İsveç, Norveç, Danimarka gibi Kıta Avrupası ülkelerinde de benimsenip uygulanmaya başlanmıştır.

(Cevap B)

13. Soru kökünde bahsedilen doktrin merkantalizmdir. XVI. yüzyılda Avrupa'da ortaya çıkan bu ekonomik teoriye göre ekonomik servet, devletin elinde tuttuğu değerli maden miktarı ile temsil edilir.

(Cevap E)

14. 1880 yılında İrlanda'da Charles Boycott bazı çalışanların işine son verir, ücretlerinde kesinti yapar, son derece sert ve aşağılayıcı tavırları köylülere nefret uyandırır. Basının ve bazı aktivistlerin girişimiyle işçiler işi terk eder ve esnaf alışverişi keser. İşte bu tepkinin ve ortaya çıkan ilişki biçiminin karşılığı Charles Boycott'un soyadından dolayı İrlandalılar tarafından boykot şeklinde adlandırılmıştır.

(Cevap C)

15. Yedi Yıl Savaşları, Avrupa'nın güçlü devletleri Büyük Britanya, Fransa, Avusturya ve Prusya arasında, 1756-1763 yılları arasında yaşanmıştır. Savaşın nedeni Büyük Britanya ve Fransa için aralarındaki sömürge yarışı; Avusturya ve Prusya içinse Orta Avrupa egemenliğini ele geçirme mücadelesidir. Savaşta Avusturya Fransa, İsveç ve Rusya ile bir ittifak oluşturmuştur. Prusya ise Büyük Britanya ile ittifaka gitmiştir.

(Cevap E)

16. 1618 ile 1648 yılları arasında yapılan Otuz yıl savaşı Avrupa devletlerinin çoğunun katıldığı bir savaşlar dizisidir. Bu savaşta Kutsal Roma İmparatorluğu ve İspanya Katolik birliğini oluştururken; İsveç, Fransa, Hollanda ve Danimarka Protestan birliğini oluşturmuştur. Bir Protestan-Katolik mücadelesi olan savaş, 1648'de Protestanların galibiyetiyle sona ermiş, imzalanan Vestfalya Antlaşması ile Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu birçok küçük devlete ayrılmıştır.

(Cevap B)

ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ

1. Alman birliğinin kurulmasında Bismark'ın akıllıca uyguladığı diplomasi politikası, Almanya'nın bölünmüş yapısı Alman milliyetçilerini rahatsız etmiş, Alman milliyetçileri Alman birliğinin sağlanmasının kaçınılmaz olduğunu teşvik etmişlerdir. Almanya'nın birleşme yönündeki çalışmaları Fransa'yı hayli rahatsız etmiştir. Fransa'nın dağınık tutmaya çalıştığı Almanların birleşimi Fransa'da rahatsızlık uyandırmıştır. Bunda iki toplumun önceden beri yaşadığı rekabet etkilidir. Alman birliğinin sağlanması yönünde faaliyet gösteren Avusturya değil Prusya olup C seçeneği yanlıştır.

(Cevap C)

2. 1815 Viyana Kongresi'nden sonra uygulamaya başlayan Avrupa uyumu özellikle Avrupa'nın doğusundaki milliyetçi hareketlerden kaynaklanan gerilimden önemli ölçüde etkilenmiştir. Bunun da kendini en açık bir biçimde gösterdiği bölge büyük çoğunluğu hala Osmanlı egemenliğinde bulunan Balkanlardır. XIX. yüzyılın ikinci yarısından I. Dünya Savaşı'na kadar geçen dönemde Avrupa açısından potansiyel krizlerin kaynağı temelinde Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarının geleceği ve paylaşılması anlamına gelen "Doğu Sorunu"ydü. Büyük devletler Avrupa uyumunun temel ilkelerinden biri olan sınırların değişmezliği ilkesini Osmanlı toprakları söz konusu olduğunda görmezden gelebilmekteydiler. Nitekim 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrası düzenlemelerde söz konusu ilke açık biçimde ihlal edilmiştir.

(Cevap D)

3. Üçlü İtilaf'ın ilk halkası Fransa ile Rusya arasında kurulmuştur. Sömürge yarışına girişip donanma yapımına hız veren Almanya 1890'da Almanya-Rus Güvence Antlaşması'nı yenilemeyince artan kaygılar içindeki Fransa, Rusya ve İngiltere'den ilk harekete geçen Rusya olmuştur. Rusya ile Fransa 1894'te ittifak antlaşması yapmıştır. Üçlü İtilaf'ın ikinci halkası 1904 yılında Fransa ile İngiltere arasında imzalanan antlaşmadır. Üçlü İtilaf'ın son halkası ise 1907 yılında İngiltere ile Rusya arasında oluşturulmuştur. Üçlü İtilaf'a en son katılan İngiltere olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

4. Fransa ve Rusya'nın birbirlerine yaklaşmasıyla doğabilecek iki cepheli savaş durumundan kurtulmayı dış politikasının temeli yapan Bismark 1872'de Rusya'yı yanına alarak Almanya, Avusturya-Macaristan ve Rusya arasında I. Üç İmparator Ligi'ni kurmuştur. Buna göre, Avrupa'daki statüko kabul edilecek, ihtilalci ayaklanmalara karşı ortak tutum alınacak, taraflar başka bir devletle ittifak yapmayacaktı. I. Üç İmparator Ligi üyeleri için B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

5. Paris Barış Konferansı'nda (18 Ocak 1919) büyük devletlerin temsilcileri (ABD, İngiltere, Fransa, Japonya, İtalya) küçük devletleri saf dışı bırakmak ve tartışmaların uzamasını engellemek amacıyla "Onlar Konseyi"ni kurdular. Daha sonra büyük devletler Onlar Konseyi'nin çalışmalarının hızlı ilerleyememesi nedeniyle Japonya'nın devreden çıkarılmasına ve sadece Başbakanlar ile ABD başkanından oluşan "Dörtler Konseyi"nin kurulmasına karar verdiler. Dörtler Konseyi'nde İngiltere, ABD, Fransa ve İtalya yer almıştır.

(Cevap A)

6. XIX. yüzyılda Sanayi Devrimi'nin de etkisiyle "sömürgecilik", "emperyalizm"e doğru çevrilmeye başlamıştır. Bunda en önemli neden ekonomik yapının aldığı biçimdir. Sanayi Devrimi ile hızlanan ekonomik büyüme 1870'lerden sonra yeni bir aşamaya gelmiştir. Yeni enerji kaynaklarının kullanılmaya başlanması, üretim ve ulaştırma araçlarındaki muazzam gelişim gibi faktörler devletlerin yeni hammadde kaynakları ve pazar aramasına yol açtı. Milliyetçilikle beslenen ulusal onur ve büyük olma isteği dünyanın birçok bölgesinde sömürge sahibi olmayı da beraberinde getirdi. Yarışta geri kalmamak için, ulusal onuru zedelemek için saldırgan bir emperyalizme yönelik devletler arası rekabeti artırmıştır. I. Dünya Savaşı yaşanan bu emperyalist politikanın sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

(Cevap D)

7. 18 Ocak 1919'da toplanan Paris Barış Konferansı'nda ele alınacak ilk kanunun ne olacağı tartışma konusu olmuştur. Ev sahibi konumundaki Fransa, Almanya'dan intikam alınmasını ve bir daha kıpırdamamasını sağlayacak bir barış antlaşmasının hazırlanmasını ve gündemin ilk sırasına konulmasını arzulamıştır.

(Cevap B)

8. 1830 İhtilalleri, ilk olarak Fransa'da başladı. İhtilal başarılı olunca Almanya, İtalya, Polonya, İngiltere ve İspanya'da da etkilerini hissettirdi. Fransa, Belçika ve İspanya'da liberalizm hareketi başarıyla sonuçlandı.

(Cevap E)

9. 1830 İhtilali Fransa'da ortaya çıktı. Olaylar ilk olarak Belçika'ya sıçradı. Viyana Kongresi'nin din, dil, millet vb. unsurları dikkate almaksızın birleştirdiği Belçika ve Hollanda'nın yeni kralı Hollandalı I. Wilhelm olmuştu. I. Wilhelm'in uygulamaları ve iki halk arasındaki farklar nedeniyle, özellikle Belçikalılar huzursuzdular. Fransa'daki devrimden bir ay sonra 25 Ağustos 1830'da Belçika'da hem liberal hem de ulusçu bir hareket patlak verdi. Gelişen olaylar sonucu 4 Ekim 1830'da Belçika, Hollanda'dan ayrılarak, bağımsız bir devlet oldu.

(Cevap A)

10. Sanayi İnkılabı sonucunda, Coğrafi Keşiflerle başlayan sömürgecilik azalmamış, tam tersi ham madde ve pazar ihtiyacının artmasıyla birlikte artarak devam etmiştir.

(Cevap E)

11. İngiltere'de başlayan Sanayi Devrimi'nin üretim sürecine getirdiği en önemli yenilik elle üretime dayalı imalathane yerine seri üretime dayalı fabrika düzeyine geçişi sağlamasıdır.

(Cevap D)

12. Aydınlanma çağına etki eden düşünürler arasında Locke, Montesquieu, Rousseau ve Voltaire'yi sayabiliriz. Düşünce ve ifade özgürlüğüne ilişkin görüşleriyle kendisinden sonraki dönemleri etkileyen ve somut reform önerileriyle dikkat çeken Voltaire'dir. Özellikle düşünce özgürlüğünü sağlamak için verdiği mücadeleyle 18. yüzyıl "Voltaire Çağı" olarak anılmaktadır.

(Cevap E)

13. Avrupa'da sömürgecilik alanında rekabetin hızlanmasına neden olan gelişmeler, Coğrafi Keşifler ve Sanayi Devrimi'dir.

(Cevap D)

14. Montesquieu'ya göre "kuvvet kuvveti durdurmalı, yoksa özgürlük olmaz." Onun bu görüşü Batı demokrasisinin temeli olmuştur. Devletin üç ayrı görevi olduğundan söz eder. Bunlar; yasaları yapmak, bunları uygulamak ve suçluları cezalandırmaktır. Böylece her güce karşı bir karşı güç oluşturularak, kuvvetin kuvveti durdurması sağlanacaktır. Yürütmenin krala, yasamanın halk ve soylulardan oluşan meclise verilmesini savunan Montesquieu'nun amacı kral, soylular ve halk arasındaki siyasi ve sosyal dengeyi sağlamaktır.

(Cevap B)

15. Liberal bireyciliğin babası sayılan Locke, mutlak iktidarın sınırlandırılmasına ilişkin görüşleriyle burjuvazinin sözcülüğünü yapmıştır. "Hükümet Üzerine İki Deneme" adlı eserini 1690 yılında burjuva devriminin zaferle sonuçlandığı tarihte kaleme almış ve burjuvazinin ideallerini dile getirmiştir. Bunlar arasında hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması, özel mülkiyet hakkının tanınması ve mutlak iktidarın sınırlandırılması başta gelmektedir.

(Cevap C)

16. Ortaçağ Avrupası'nda bilimsel ve akılcı düşünce yerine dinsel bilgileri ön plana çıkararak oluşturulmuş dogmatik görüşler olan skolastik düşünce papa tarafından ortaya atılmış ve kilisenin çıkarlarının korunması amacıyla etkin hale getirilerek tüm Ortaçağ Avrupası'na egemen kılınmıştır.

(Cevap C)

ORTA ÇAĞ'DAN 20. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ

1. 1480'e kadar, önce Altın Orda, ardından Kırım Hanlığı'na vergi ödeyen Moskova Knezliği III. İvan (Büyük İvan) zamanında diğer Rus Knezliklerini de egemenliği altına almıştır. Son Doğu Roma (Bizans) İmparatorunun yeğenlerinden biriyle evlenerek "Üçüncü Roma İmparatorluğu" iddiasında bulunan III. İvan Latince imparator anlamındaki "Sezar" kelimesinden türetilmiş "Çar" ünvanını kullanmaya başlamıştır. Rusya'nın asıl sıçrayışı IV. İvan (Korkunç İvan) zamanında ülkedeki büyük toprak sahipleri olan Bayarların sindirilmesi ve ülke yönetiminde merkezileşmenin sağlanması ile olmuştur.

(Cevap E)

2. I. Charles parlamentoyu kapattıktan sonra kendi kişisel yönetimi altında birliği sağlayabilmek için herkesin Anglikon Kilisesi'ne mensup olması uygulamasını başlattı. Buna direnen İskoç rahiplerinin öncülüğünde başlayan ayaklanma 1639'da iki yıl sürecek bir savaşa dönüştü. Kral İskoçya'yla savaşın masraflarını karşılayabilmek için parlamentoyu 1640'ta toplantıya çağırdı. Toplantıda parlamento ancak kendi istediğinde feshedebileceği kararını krala kabul ettirdi. Güçlerini bir bir kaybeden Kral I. Charles İskoçya'ya giderek kendisini destekleyenlerden bir ordu kurup İngiltere'de iç savaş başlattı. Sekiz yıl süren savaşlardan sonra I. Charles yenildi. Parlamento 1649'da Kral I. Charles'i yargılayarak idama mahkûm etti. Kralın idamından sonra Mayıs 1649'da İngiltere'de Cumhuriyete geçildi.

(Cevap A)

3. Avusturya Veraset Savaşlarının en temel nedeni Germen kökenli Avusturya ve Prusya'nın Alman devletleri üzerindeki nüfuz mücadelesidir. 1713-1740 yılları arasında tahtta kalan Kral I. Frederick Wilhem'in askeri alanlarda yaptığı yeniliklerle, özellikle iyi eğitilmiş ve sürekli bir ordu kurarak Prusya'yı Avusturya'ya karşı güçlendirmesi bu savaşlarda etkili olmuştur. Savaş, Kıta Avrupası'nın dışında Kuzey Amerika, Akdeniz ve Hindistan'a kadar sıçramıştır. Bu yönüyle savaş Alman devletlerinin Avusturya'nın mı Prusya'nın mı nüfuz altında olacağına, diğer yandan da İngiltere, Fransa ve Hollanda arasındaki küresel ticaret rekabetinde kimin galip geleceğine cevap arar gibidir.

(Cevap C)

4. İspanya Veraset Savaşları 1701-1713 yılları arasında Avrupa ve sömürge topraklarda sürmüştür. Askeri başarı ve yenilgiler kadar İngiltere ve Hollanda'nın Avrupa güç sistematığının geleceğine ilişkin kaygıları da savaşın sona erişinde etkili oldu. 1713'te imzalanan Utrecht Antlaşmasıyla XIV. Louis'in İspanya toprakları üzerindeki hak iddiası sona ermiştir. İspanya tahtına XIV. Louis'in torununun bu tacı hiçbir zaman Fransa tacıyla birleştirmeme şartıyla oturması kabul edildi. XIV. Louis'in diğer torunları da İspanya tahtı üzerindeki tüm haklarından feragat ettiler.

(Cevap B)

5. Coğrafi Keşiflerden sonra Ümit Burnu yolunun bulunması ile ticaret yolları yön değiştirmiş, Akdeniz ticareti önemini yitirerek okyanus yolları önem kazanmıştır. Bu durum da Osmanlı ekonomisine zarar vererek gümrük gelirlerinin azalmasına yol açmıştır. Diğer taraftan keşfedilen yerlerden Avrupa'ya bol miktarda değerli maden gelmesi ve bunların birtakım yollarla Osmanlı ülkesine girmesi, Osmanlı parasının değer kaybetmesine ve enflasyona neden olmuştur.

(Cevap D)

6. 13. ve 14. Louis dönemlerinde atılan merkezileştirme adımları ve askeri alanda yapılan reformlarla Avrupa devletleri üzerinde hegemonya kurmaya çalışan Fransa, uluslararası sistemin tek bir güç tarafından denetlenmesini istemeyen devletlerin tepkisiyle karşılaşmıştır. Temelde Fransa ile Kutsal Roma Germen İmparatorluğu arasında yaşanan bu mücadeleye başta İngiltere ve Hollanda olmak üzere kendi çıkarlarını düşünen devletler de katılmışlardır. Osmanlı İmparatorluğu da bu mücadelede Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nu zayıflatmak için Fransa'ya destek vermiştir. Ancak II. Viyana Kuşatması'nın Osmanlı aleyhine sonuçlanması üzerine Fransa yalnız kalmıştır. 1701-1713 yılları arasında süren İspanya veraset savaşlarında Fransa tüm İspanya'yı ele geçirme emellerinden uzaklaşmıştır. Aynı dönemde Osmanlı da kuzeyde Rusya ile rekabete başlamıştır. Buna göre devletlerarası ilişkilerde ebedi dostluklar olmayıp çıkarlar ön plandadır.

(Cevap A)

7. Amerikan bağımsızlık savaşlarını güçlendiren gelişmelerden biri İngiltere Parlamentosu'nun 1765'te çıkardığı Damga Vergisi Yasası'yla kolonilere yeni vergiler koymasındır. İngiltere Parlamentosu'nda temsil edilmeyen, dolayısıyla yönetimde hiç söz sahibi olmayan koloniler "temsil yoksa vergi de yok" sloganıyla bu vergiye karşı çıkmışlardır. Kuzey Amerika'daki 13 koloninin temsilcileri Kıtasa Kongre adı verilen bir toplantıda bir araya gelerek 4 Temmuz 1776'da Amerika Birleşik Devletlerinin İngiltere'den bağımsızlığını ilan ettiler.

(Cevap A)

8. Katolik Kilisesi'nde gerçekleşen Reform hareketlerinin Ortodoks Kilisesi'nde yaşanmamasının en önemli nedeni, Ortodoks Kilisesi'nin Bizans ve daha sonra Osmanlı Devletlerinin koruyuculuğu ve denetimi altında bulunmasıdır.

(Cevap D)

9. Aristokrat bir aileden gelen Montesquieu, aristokratik liberalizmi savunur. "Yasaların Ruhunu" adlı eserinde yasaların her yerde farklı olduğuna dikkat çekerek bu farklılığın nedenini, ülkelerin coğrafi konumuna ve iklim yapısına bağlar. Montesquieu'ya göre "kuvvet kuvveti durdurmalı" yoksa özgürlük olmaz. Onun bu görüşü Batı demokrasisinin temeli olacaktır. Devletin üç ayrı görevi olduğundan bahseder; yasaları yapmak, bunları uygulamak ve suçluları cezalandırmak.

(Cevap B)

10. Poltava Savaşı 1709'da meydana gelmiştir. Savaşın tarafları İsveç Kralı XII. Şarl ve Rus Çarı Deli Petro'dur. Savaşı Rusya kazanmıştır. Savaşı kaybeden İsveç kralı ise Osmanlı'ya sığınmıştır. Ayrıca bu savaştan sonra Rusya, Avrupa siyasetinde öne çıkmaya başlamıştır.

(Cevap B)

11. İspanya Veraset Savaşları Fransa'ya karşı yapılmış, bu savaşlardan sonra Fransa'nın Avrupa hakimiyeti zayıflamıştır.

(Cevap A)

12. Napolyon Savaşları sonucunda toplanan Viyana Kongresi'nde sınırların ulusallık, kültür, din ve dil temelinde değil, krallıkların çıkarlarına göre çizilmesinin amacı, monarşileri güçlendirmek, Avrupa'da eski düzeni korumak ve Fransız İhtilali'nin etkilerini yok etmektir.

(Cevap C)

13. Viyana Kongresi, Meternik sistemi, Restorasyon dönemi ve dörtlü ittifak Fransız İhtilali sonrası Avrupa'da eski düzene dönme çabalarına birer örnektir. Ancak 1830 İhtilalleri bu düşüncelere ve Viyana Kongresi kararlarına tepki olarak ortaya çıkmış, 1830 İhtilalleri ile milliyetçilik hareketleri ve liberalizm daha da güçlenmiştir.

(Cevap E)

14. Sanayi Devrimi sonucunda üretimin artmasıyla insanların refah seviyesi yükselmiş, kapitalizm ve sosyalizm gibi fikir akımları ortaya çıkmış, sendikacılık girişimleri başlamış ve hammadde ve pazar bulmak önemli bir sorun haline gelmiştir. Fakat pozitif bilimlerin ortaya çıkması Sanayi Devrimi'nin sonuçları arasında gösterilemez.

(Cevap D)

15. Engizisyon Mahkemeleri, Katolik Kilisesi'ne ve papaya karşı gelen kimseleri yargılayan ve bu kimselere ağır işkenceler uygulayan mahkemelerdir. Bu mahkemelerde yargılananlara çeşitli işkencelerin yanı sıra hapis, idam, aforoz ve sürgün gibi cezalar da verilirdi. Endüljans bu cezalardan biri olmayıp papa tarafından, Hristiyanlara günahlarından arınmaları ve cennete gidebilmeleri için, para karşılığı verilen af kağıdıdır.

(Cevap C)

1. Avrupa'da merkezi nitelikteki krallıklarını en son kuran devletler Almanya ve İtalya olmuştur. 1870 yılında Piyemonte öncülüğünde İtalya, 1871 yılında da Prusya öncülüğünde Almanya siyasal birliklerini tamamlayarak sömürgeci bir devlet olarak tarih sahnesinde yer almışlardır. Sanayileri için ham madde ve pazar arayışı içerisine giren bu iki devletin, İngiliz ve Fransız sömürgelerine göz dikmesi, I. Dünya Savaşı'na neden olmuştur.

(Cevap A)

2. Avrupa'da ilk kez gerçekleşen olay ve gerçekleştiği devlet eşleştirmeleri A, B, D ve E seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Fakat D seçeneğinde verilen eşleştirme yanlıştır. Reform hareketleri Fransa'da değil, ilk kez Almanya'da Martin Luther tarafından başlatılmıştır.

(Cevap C)

3. Haçlı Seferleri sonucunda derebeylikler zayıflayarak merkezi krallıklar güç kazanmış, Doğu-Batı ticareti gelişerek Akdeniz ticareti ve limanları önem kazanmaya başlamış, burjuvalar zenginleşmiş, Katolik Kilisesi'ne ve papaya olan güven ilk kez sarsılmıştır. Dolayısıyla siyasal, sosyal, dinsel ve ekonomik yönlerden feodalite (derebeylik) rejimi, ilk kez Haçlı Seferleri ile zayıflama sürecine girerek ilk darbeyi almıştır.

(Cevap B)

4. Genellikle ulus devletlerin Fransız Devrimi ile tarih sahnesine çıkmış olduğu kabul edilir. Bu aynı zamanda feodalizmden kapitalizme geçiş sürecini belirleyen dönemdir.

(Cevap C)

5. Sanayi Devrimi sonucunda üretim artmış, seri üretime geçilmesiyle birlikte ham madde ve pazar ihtiyacı ortaya çıkmış, bu ham madde ve pazar arayışı da beraberinde sömürgecilik yarışına yol açarak I. ve II. Dünya Savaşları'nın temel nedeni olmuştur.

(Cevap B)

6. Fransız İhtilali'nin getirdiği fikirler, Osmanlı Devleti'ni en çok siyasal alanda etkilemiştir. Milliyetçilik ve özgürlük kavramları, çok uluslu bir yapıya sahip olan Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasına yol açarken; insan hakları, eşitlik, demokrasi gibi fikirler Osmanlı Devleti'nde demokrasi hareketlerine yol açmış, bu fikirlerden etkilenen Osmanlı aydınları, Tanzimat ve Islahat Fermanlarının yayınlanmasında, I. ve II. Meşrutiyetlerin ilanında etkili olmuşlardır.

(Cevap E)

7. ABD, Monroe Doktrini'nden ayrılarak I. Dünya Savaşı'na girmekle, ilk kez Avrupa'daki siyasal gelişmelere katılmış oldu.

(Cevap D)

8. Ümit Burnu'nu 1488'de Portekizli kâşif Bartolomeu Dias keşfetti ve buraya Fırtınalar Burnu adını verdi. Portekizli Dias, Kral II. Joao'nun emriyle doğuya ve oradaki baharatlara ulaşabilecek bir deniz yolu bulabilmek için yola çıkmıştı.

(Cevap A)

9. Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik akımı, çok uluslu devletlerin parçalanmasına, yerine ulusal devletlerin kurulmasına yol açmıştır. Dolayısıyla çok uluslu bir yapıya sahip olan Osmanlı Devleti de Fransız İhtilali'nden olumsuz yönde etkilenmiş, ulusal bilince ulaşan azınlıkların milliyetçi isyanlarına sahne olmuş ve nitekim imparatorluğun dağılması ve parçalanmasında önemli rol oynamıştır.

(Cevap C)

10. Avrupa'da top ilk kez, Yüzyıl Savaşları bünyesinde gerçekleşen 1346 yılındaki Kresy Savaşı sırasında İngilizler tarafından kullanılmıştır.

(Cevap A)

11. Doğu Sorunu veya Şark Meselesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmaya başlamasıyla, 19. yüzyıldan sonra ortaya çıkan uluslararası diplomatik bir sorundur. Şark Meselesi, siyasi bir terim olarak, ilk defa 1815 yılında Viyana Kongresi'nde kullanılmıştır.

(Cevap B)

12. Reform hareketleri sonucunda okulların yönetimi kilisenin elinden alınarak ilk kez laik eğitim sistemine geçilmiştir. Laik öğretime geçilmesi beraberinde özgür düşüncenin ve pozitif bilimlerin ilerlemesine, dolayısıyla Bilim Rönesansı (Aydınlanma Çağı)'nın yaşanmasına yol açmıştır.

(Cevap E)

13. Reform hareketleri sonucunda Avrupa'da mezhep birliği bozularak Katolik ve Ortodoksluğun yanında Protestanlık, Kalvenizm ve Anglikanizm gibi yeni mezhepler ortaya çıkmış, beraberinde mezhep savaşları başlamıştır.

(Cevap C)

14. Ulusal devletler Fransız İhtilali, laik öğretim Reform hareketleri, işçi sınıfı Sanayi Devrimi, merkantilizm politikası (Zenginliğin kaynağını ticaret ve değerli madenlere bağlayan görüş) da Coğrafi Keşifler sonucunda ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla verilen olguların, Haçlı Seferleri ile bir bağlantısı bulunmamaktadır.

(Cevap D)

15. Fransız İhtilali'nin Fransa dışında da etkili olarak tüm dünyada hissedilmesi, getirdiği ilkelerin evrensel nitelikli olmasıyla bağlantılıdır. Fransız İhtilali, anayasal yönetimin ve demokrasinin yerleşmesini, sosyal düzeni değiştiren yeni birtakım düşünce ve prensiplerin yayılmasını sağlayan evrensel bir olaydır. Bütün dünyaya milliyet, hürriyet, adalet, eşitlik ve kardeşlik gibi önemli kavramların yayılmasına neden oldu.

(Cevap D)

16. Kağıt, matbaa, barut ve pusula gibi buluşlar Haçlı Seferleri sırasında Türklerden Avrupa'ya geçmiş ve bu teknik bilgilerin Avrupalılarca öğrenilmesi, Avrupa'nın kaderini değiştirerek Avrupa'nın Ortaçağ karanlığından kurtulup Yeniçağa girmesini sağlamıştır. Pusula beraberinde Coğrafi Keşiflere, kağıt ve matbaa Rönesans ve Reform hareketlerine yol açmış, barutun ateşli silahlarda kullanılması da feodalitenin yıkılmasına, merkezi krallıkların güçlenmesine neden olmuştur.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Savaş yıllarında sorun yaşamak istemeyen Türkiye;

- Saldırıya karşı karartma politikası,
- Tahıl stoklarına el konulması,
- Ekmek karnesi uygulaması,
- Gemi seferlerinin durdurulması,
- Yeni vergi koyulması

gibi uygulamalar yapmıştır.

Millî Güvenlik Kurulu 1961 Anayasası'nda ilk kez yer alan bir kurum olduğundan sorunun cevabı E seçeneğidir.

(Cevap E)

2. • TÜBİTAK'ın kurulması 1963'te

- İlk televizyon yayını 1953'te
- İlk internet ağı 1986'da
- İlk radyo yayını 1927'de
- İlk organ nakli 1963'te

gerçekleştirilmiştir.

(Cevap D)

3. Osmanlı Devleti'nde Lale Devri'nden itibaren Batıcılık süreci başlamıştır. Tanzimat Dönemi'nde Osmanlı'yı her alanda etkisi altına alan Batıcılık fikri Türk toplumunda gerçek anlamda Cumhuriyetin ilanından sonra uygulama imkânı bulabilmiştir. Yapılan inkılapların Batı örnek alınarak yapılması bu fikrin uygulanmasının temel sebebidir. Cumhuriyet'ten günümüze Türk toplumu Batılılaşmaya devam etmektedir.

(Cevap A)

4. 1960'lı yıllarda ABD tarafından gelen ekonomik yardım ve desteklerin azalması Türkiye'yi bunu sağlayacak yeni alternatifler arayışına itmiş, bunun sonucu olarak SSCB ile olan ilişkiler daha çok ekonomik iş birliği şeklinde olmuştur.

(Cevap B)

5. Açıklamalardan A, B, D, E seçenekleri doğru olup C seçeneğindeki açıklama yanlıştır. Perestroika SSCB'de Gorbaçov döneminde uygulanan yeniden yapılanmanın adıdır.

(Cevap C)

6. Şangay İş Birliği Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan tarafından kurulmuş ve Şangay Beşlisi adıyla anılmıştır. 2001 yılında Özbekistan'ın katılımıyla Şangay İş Birliği Örgütü adını almıştır. İlk kuruluşu 1996 yılında Çin'in Şangay şehrinde olmuştur.

(Cevap D)

7. Avrupa Serbest Ticaret İş Birliği (EFTA) Avrupa Birliği'ne alternatif olarak kurulmuş, fakat daha sonra çoğu üyesi ayrılarak AB'ye girmiştir. EFTA'nın kurucu üyeleri İngiltere, İsveç, Norveç, Danimarka, Portekiz ve Avusturya'dır.

(Cevap C)

8. CHP'nin toprak reformuna muhalefet eden CHP milletvekillerinden Adnan Menderes, Fuat Köprülü, Refik Koraltan ve Celal Bayar, dörtlü takririni yayınlayan vekillerdendir.

(Cevap C)

9. Maastricht kriterleri AB'ye üye ülkelerin ekonomik ve parasal birliğe katılabilmeleri için gerekli şartları, bu süreçte izlenecek ekonomik ve parasal politikalar ile kurumsal değişiklikleri içermektedir.

(Cevap C)

10. Benelüks coğrafi birlikteliği anlatan, politik ve resmî iş birliği olan bir örgüttür. Belçika, Hollanda, Lüksemburg Benelüks üyesi devletlerdir.

(Cevap A)

11. Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkileri düzenleyen temel belge 12 Eylül 1963'te imzalanan Ankara Antlaşması'dır. Daha sonra yapılan düzenlemeler bu çerçevede yer almıştır.

(Cevap E)

12. Lizbon Antlaşması'ndan önce AB'den çekilme konusunda belirsizlik varken 1 Aralık 2009'da yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ile AB'den tek taraflı çekilme konusunda düzenlemeler yer almıştır. Çekilmek isteyen devlet ile konsey arasında çekilme anlaşması yapıp parlamentonun onayını alarak çekilebilmektedir.

(Cevap A)

13. • **Faşizm** - İtalya'nın Mussolini döneminde uyguladığı ırkçılık politikasıdır.
• **Nazizm** - Hitler döneminde uygulanan Alman ırkçılığıdır.
• **Hayat Sahası** - Almanca'nın konuşulduğu bölgeleri Almanya'ya katma siyasetidir.
• **Kara Gömlekliler** - İtalya'da Mussolini'ye destek verenlerdir.

(Cevap B)

14. • **Truman Doktrini** - Türkiye ve Yunanistan'ın SSCB'ye yaklaşmasını önlemek için ABD'nin yaptığı ekonomik yardım,
• **Marshall Planı** - ABD'nin Batı Bloku ülkelerine yaptığı yardım,
• **Balfour Deklarasyonu** - İngiltere'nin Filistin'de İsrail Devleti kurma fikridir.

(Cevap D)

15. Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan SSCB'yi oluşturan Türk Cumhuriyetleri arasındadır. Ancak Gürcistan'ın bunlardan birisi olduğu söylenemez.

(Cevap D)

16. Arap Birliği'nin kuruluş amaçları için A, B, C, D seçenekleri doğru olup çoğunluğunun monarşi ile ya da diktatörlükle yönetildiği ülkelerin oluşturduğu birliğin amacı, demokratik yönetimleri işbaşına getirmek olamaz.

(Cevap E)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Türkiye ile AET arasında imzalanan ortaklık anlaşması üç aşamalı bir süreci öngörmüştür. Bu aşamalardan biri olan geçiş döneminde yaşanan iki petrol krizi ve 1970'lerin ortalarında gerçekleşen küresel durgunluk nedeniyle Gümrük Birliği çerçevesindeki yükümlülükleri yerine getirememiştir.

(Cevap E)

2. 7 Ocak 1946'da dörtlü önerenin sahipleri, Celal Bayar'ın liderliğinde Demokrat Parti'yi resmen kurdular. Kuruluş dilekçesinin hükümete verilmesinden önce Bayar, partinin programını onayı için İsmet İnönü'ye sundu. İnönü, üç konuda duyarlı olduğunu belirtti: (II) Devletin laik niteliğinin korunması, (III) dış politika ve (IV) ilköğretimin yaygınlaşması. Celal Bayar, bu konularda mutabık olduklarını ifade edince, İnönü onayını vermekte tereddüt etmedi.

(Cevap B)

3. 1945 Mayıs ve Haziran aylarında CHP hükümeti toprak reformu tasarısını hazırladı. Tasarının kabulü için Meclis'te yoğun tartışmalar yaşandı. Bu tasarıya muhalefet eden (I) Adnan Menderes, (III) Fuat Köprülü ve Refik Koraltan partiden ihraç edildi. Bu gelişmeler üzerine Celal Bayar partiden ve milletvekilliğinden istifa etti.

(Cevap D)

4. İnsan Hakları İzleme Örgütü temel hedefini "tespit edilen insan hakları ihlalleri ışığında, ihlalcı devletler üzerinde uluslararası baskının artması ve ilgili devletlerin bu kapsamda uygun ve etkin önlemi almasını sağlamak" olarak açıklamıştır. Bu bilgilere göre A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

5. ABD'nin Küba'daki Castro yönetimini devirmeye yönelik düzenlediği Domuzlar Koyu Çıkarması, SSCB ile Küba arasındaki ilişkilerin güçlenmesinde etkili olmuştur.

(Cevap A)

6. Anadoluçuluk hem ilimcilik, hem kalkınmacılık, hem ahlakçılık ve maneviyatçılık hem de felsefi anlamda Türk hümanizmini gerçekleştirecek bir ideoloji, bir toplumsal harekettir. İlk Anadoluçuluk hareketi 1923–1925 arasında Mükramin Halil Yınanç'ın çıkardığı "Anadolu Dergisi" etrafında oluşmuştur.

1940-1950'lerde Mavi Anadoluçuluk "Batılılaşma aslında öze dönmektir, Batı medeniyetinin kaynağı da Batı Anadolu'daki ve Orta Asya'daki költürdür". Bu görüşü Selahattin Eyüboğlu, Melih Cevdet Anday gibi isimler savunmuşlardır.

İslamcı Anadoluçuluk 1939 sonrası ortaya çıkmıştır. "Hareket Dergisi" etrafında Hüseyin Avni Ulaş, Nurettin Topçu gibi isimler bu akıma öncülük etmiştir.

Türkçü Anadoluçuluğa ise Remzi Oğuz Arık öncülük etmiştir. Milliyetçi Anadoluçuluk ise ağırlık merkezi olarak vatan kavramının kabul edilmesini savunmuştur.

Liberal Anadoluçuluk akımı gibi bir yapı ortaya çıkmamıştır.

(Cevap C)

7. Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Konferansı ilk olarak 15 Ocak 1973'te Helsinki'de toplanmıştır. İki yılı aşkın bir çalışmanın sonucu 1975'te Helsinki Nihai Senedi imzalanmıştır.

(Cevap C)

8. 1965'te eski MBK üyesi Alparslan Türkeş CKMP'nin başkanlığına geçmiştir. Türkeş başkanlığındaki CKMP 1967'de "dokuz ışık doktrini" ya da "milliyetçi toplumculuk" adı verilen parti programını kabul etmiştir. 1969 Kongresi'nde de partinin adı Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştirilmiştir.

(Cevap B)

9. ANAP, 1983 Kasımı ile 1991 Ekimi arasında iktidar partisi olarak Meclis'te yer almıştır. Bu dönemde anayasa da yapılan tek değişiklik 18 Mayıs 1987 tarihli 3261 sayılı kanunla yapılan değişikliktir. Bu değişiklik paketindeki önemli bir hükümde eski siyasal liderlerin siyaset yasağına ilişkin Anayasa'nın geçici 4'üncü maddesi değiştirilmiştir. Meclis'te temsil edilen partilerden hiçbirinin, yasakların devamını savunmamış olmasına rağmen ANAP, bu hususun halk oylamasına sunulmasını savunmuştur. 6 Eylül 1987'de halk oylaması yapılmış ve siyaset yasakları %50,1 gibi kıl payı bir çoğunlukla kaldırılmıştır.

(Cevap B)

10. 1961 Anayasası'nın en önemli katkılarından biri sosyal devlet ve sosyal adalet ilkelerinin yanı sıra sosyal haklara da yer vermesidir. Temel hak listesi bakımından evrensel standartları yakalamış olan Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin korunması yönünde de özgürlükçü bir yaklaşım benimsediği görülür. Temel hak ve özgürlüklere sınırlama yapılması ancak Anayasa'nın öngördüğü sebeplere bağlı olarak yapılabilir.

9 Temmuz 1961'de halk oylaması ile kabul edilen bu Anayasa'da ilk kez sosyal devlet ilkesine yer verilmiş olup "D" seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

11. AP'nin 1965 ve 1969 seçimlerinde mecliste mutlak çoğunluğu sağlamış olmasına rağmen 1960'lı yılların sonlarına doğru Demirel'in başbakanlığındaki AP hükûmeti kötüleşen siyasal ortamla başa çıkamadı. Ülkede siyasal şiddet olayları arttı. Silahlı Kuvvetler içinden bazı radikal subaylar uzun süreli bir askerî rejim kurmayı amaçladılar. Ordunun yüksek komutanları radikal subayların bu girişimlerini önleyebilmek için 12 Mart 1971'de bir muhtıra verdi. AP Hükûmeti istifa etti. Eski bir CHP'li politikacı olan Nihat Erim başbakanlığında partiler üstü teknokratik bir hükûmet kuruldu.

(Cevap A)

12. Hindistan ve Pakistan, nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ve jeopolitik özelliği nedeniyle önem kazanan Keşmir bölgesi nedeniyle savaşmış, BM'nin araya girmesiyle ateşkes sağlanmış, ancak her iki ülkenin bu konuda geri adım atmamasıyla sorun günümüze kadar gelmiştir.

(Cevap C)

13. Faşist partiler, 1929 Dünya Ekonomik Bunalımının yarattığı ortamda, paniğe kapılan orta sınıfların ve büyük sermaye çarelerinin ihtiyaçlarına yanıt olarak önce Almanya'da ve İtalya'da doğdu.

(Cevap D)

14. Soğuk Savaş dönemi, SSCB önderliğindeki Doğu Bloku ülkeleri ile ABD önderliğindeki Batı Bloku ülkeleri arasında 1947 -1991 yılları arasında yaşanan askerî ve siyasi gerginlik dönemidir. Bu dönemde bloklar arasında yaşanan rekabet, başta uzay araştırmaları olmak üzere birçok alanda önemli gelişmelerin yaşanmasına sebep olmuştur. Öyle ki bilimsel alanda yapılan çalışmalar, ülkelerin gelişmişlik düzeyinin bir ölçütü sayılmış ve devletlerin politikalarında bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır.

- 1958'de NASA'nın (Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi) kurulması,
- 1961'de SSCB'nin ilk insanlı (Yuri Gagarin) uzay aracını uzaya fırlatması,
- 1965'te ilk kalp naklinin yapılması,
- 1975'te Hepatit B aşısının geliştirilmesi, bu bağlamda yaşanan gelişmelerdir.

Ancak ilk kez okyanus aşırı radyo yayını yapılması 1901 yılında, yani kronolojik olarak soğuk savaş döneminden çok önce yaşanan bir gelişmedir.

(Cevap C)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Anavatan Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Adalet ve Kalkınma Partisi ve Adalet Partisi tek başına iktidar olan partilerdendir. Refah Partisi ise 1995 seçimlerinden birinci olarak çıkmış ama tek başına iktidar olamamıştır. 1997'de Refahiyol Hükümetini kurmuştur.

(Cevap B)

2. 20 Ekim 1991'de yapılan seçimlerde altı parti yarışarak ülke genelindeki % 10 barajını aşarak beş parti meclise girerken hiçbir parti tek başına çoğunluğu sağlayamadı. DYP % 27 oy alarak 178 milletvekili çıkararak birinci olurken ANAP % 24 oy oranıyla 115, SHP % 20 oy oranıyla 88 milletvekili çıkarmıştır.

Hükümeti kurmakla görevlendirilen DYP Genel Başkanı Demirel'in, SHP başkanı Erdal İnönü ile yaptığı görüşmeden DYP-SHP koalisyon hükümeti kurulması konusunda uzlaşma sağlandı.

(Cevap A)

3. Fransa'nın sömürgesi durumundaki Vietnam, 1954 yılında imzalanan Cenevre Antlaşması ile kuzey ve güney olmak üzere iki bağımsız devlet hâline gelmiştir.

Cenevre Antlaşması'na göre her iki ülke 1956 yılında yapılacak seçimlerde Kuzey ve Güney Vietnam olarak birleşecekti. Ancak Güney Vietnam bu kararı uygulamamıştır. Sosyalist Kuzey Vietnam da, Güney Vietnam'daki yönetimi değiştirmek ve birleşmeyi sağlamak üzere gerilla savaşına başlamıştır. Bunun üzerine Güney Vietnam ABD'den yardım istemiş ve ABD Güney Vietnam'a askeri ve ekonomik yardımlara başlamıştır. Kuzey Vietnam'ın 1964'te ABD donanmasına saldırmasına ABD, 1965'te Kuzey Vietnam'ın askeri hedeflerini bombalayarak karşılık vermiştir. ABD'nin 10 yıl süren Vietnam'a asker göndermesi süreci zamanla toplumun savaşa karşı tutum geliştirmesine ve ABD'nin çıkmaza girmesine sebep olmuştur. Bu gelişmeler neticesinde 1968 yılında ABD ile Kuzey Vietnam arasında barış görüşmeleri başlamış ve 27 Ocak 1973'te Vietnam Barışı imzalanmıştır. 1975'te Kuzey Vietnam'ın güneyi işgal etmesi ve 1976'da iki devletin birleşerek Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti adını almasıyla Vietnam Savaşı tamamen sona ermiştir.

(Cevap A)

4. Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü 2002 yılında Rusya Federasyonu, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Beyaz Rusya ve Ermenistan'ın katılımıyla kurulmuştur. Gürcistan bu örgütte yer almadığı için A seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap A)

5. Yayılımcı bir dış politikaya ve Ari ırkının üstünlüğüne dayanan Hitler'in düşünce ve uygulamaları II. Dünya Savaşı'nın çıkışı sebeplerinden biri olmuştur. Hitler'in dünya görüşünün temel çerçevesi onun "Kavgam" isimli kitabında ortaya konmuştur. Hitler, faşist ideolojinin hareket önderlerinden biri olarak bilinir. İlk faşist hareket 1921'de örgütlenen İtalya'daki Mussolini hareketiydi. Buna göre, Hitler ve Mussolini faşist liderlerdendir. Gandhi ise pasif direniş yönteminin uygulayıcılarından biridir.

(Cevap B)

6. Birinci meclis 23 Nisan 1920- 15 Nisan 1923 tarihleri arasında görev yapmış bir ihtilal meclisidir. Bu mecliste Lazistan olarak bahsi geçen seçim bölgesi Rize'dir.

(Cevap C)

7. A, B, C ve D seçeneklerindeki isimler Çanakkale Şehitleri Anıtı'nda mimar ve mühendis olarak görev almıştır. Şevki Balmumcu da mimardır, fakat bu projede yer almamıştır.

(Cevap E)

8. Köy Enstitüleri İsmet İnönü, İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Ali Yücel'in öncülüğünde açılmıştır. Fakat soruda dönemin eğitim bakanı sorulduğu için cevap "D" seçeneğinde yer alan Hasan Ali Yücel'dir.

(Cevap D)

9. Celal Bayar, Atatürk döneminin son başbakanıdır. Ayrıca 2,5 ay İnönü döneminde başbakanlık yapmıştır. İsmet İnönü döneminin son başbakanı ise Şemsettin Günaltay'dır. Şemsettin Günaltay 1949-1950 yılları arasında başbakanlık görevinde bulunmuştur.

(Cevap D)

10. II. Dünya Savaşı döneminde Türk radyolarında adı sıkça geçen sanatçılar arasında; Sadettin Kaynak, Safiye Ayla, Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses ve Perihan Altındağ Sözeri vardır.

(Cevap E)

11. Şükrü Saraçoğlu 1942-1946 yılları arasında başbakanlık yapmıştır. 30 Ocak - 1 Şubat 1943'te yapılan Adana Görüşmelerine İnönü ile katılan devlet adamı, dönemin başbakanı Şükrü Saraçoğlu'dur.

(Cevap B)

12. Doğal gaz ihraç eden ülkeler doğal gaz konusunda OPEC benzeri bir kartel oluşturarak fiyatlandırma ve üretimde iş birliğini güçlendirmek amacıyla 2001 yılında Doğal Gaz İhracatçısı Ülkeler Forumunu İran'da kurmuşlardır.

(Cevap A)

13. Bağımsız Devletler Topluluğu bir örgütten daha çok birlikteliği nitelemektedir. Topluluk içerisinde yer alan devletler bazı organlara katılırken bazılarında katılmayabilirler. Buna bakılarak BDT'nin kendine özgü bir yapısı olduğu söylenebilir.

(Cevap D)

14. 1948'de Osman Bölükbaşı, Fevzi Çakmak gibi kişiler tarafından kurulan, CHP'yi eleştiren ve CHP'ye tam muhalefet yapmadığı için DP'yi de eleştiren parti Millet Partisi'dir.

(Cevap C)

15. ABD'nin savaşa girmeden önce, savaş sonrası düzenle ilgili olarak hazırlanmış olduğu Atlantik Bildirisi 14 Ağustos 1941'de Roosevelt ve Churchill tarafından Atlantik'te bir savaş gemisinde imzalandı. Bu bildiride;

- ABD ve Büyük Britanya topraklarını genişletmek istemektedir.
- Sınır değişikliği arzu edilmemektedir.
- Her ulus kendi istediği hükümet biçimini seçebilir.
- Bütün devletler dünya ticaretine eşit bir şekilde katılabilecektir.
- Uluslararası ekonomik alanda tam bir işbirliği olmalıdır.
- Denizlerde ve okyanuslarda serbest dolaşım olmalıdır.

Soruda verilen bilgiler Atlantik Bildirisi'nde yer almakta olup "A" seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Müzeyyen Senar ve Sadettin Kaynak sanat musiki-sinin önemli sanatçıları arasında yer alır. Türk rad-yolarında adı sıkça duyulan sanatçılar arasında yer almışlardır. Zeki Müren ise II. Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemin sanatçısıdır.

(Cevap C)

2. NATO, BM'nin yetkilendirmesi olmadan 1999 yılında Kosova'ya askerî harekât gerçekleştirmiştir. Kosova müdahalesi Soğuk Savaş sonrası dönemde birtakım söylemleri etkisiz kılması açısından önemlidir.

(Cevap D)

3. 1955'te imzalanan Bağdat Pakti'na Suriye katılma-mıştır. Pakta katılan devletler; Türkiye, İran, Irak, İn-giltere ve Pakistan'dır.

(Cevap A)

4. Türkiye;
- 1952'de NATO'ya,
 - 1953'te Balkan Pakti'na,
 - 1955'te Bağdat Pakti'na,
 - 1959'da CENTO'ya

üye olmuştur.

COMECON ise 25 Ocak 1949'da sosyalist ülkeler arasında ekonomik iş birliği ve dayanışma sağlamak amacıyla kurulmuştur. Türkiye, sosyalist ülke olma-dığı için COMECON'a üye olmamıştır.

(Cevap E)

5. Potsdam Konferansı 17 Temmuz – 2 Ağustos 1945 tarihleri arasında yapılmıştır. Konferansa Harry Tru-man, Clement Attlee ve Stalin katılmıştır. Ayrıca bu konferansta Stalin, Boğazların yönetiminin Türkiye ile Rusya'ya bırakılmasını istemiştir.

(Cevap D)

6. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmelerin Türkiye ile ilgisi vardır. Fakat SEATO ile Türkiye'nin ilgisi yoktur. SEATO veya Manila Pakti denilen ko-lektif savunma sistemi 1954'te ABD, İngiltere ve Fran-sa ile Uzak Doğu ülkelerinden Yeni Zelanda, Avust-ralya, Filipinler, Tayland ve Pakistan'ın katılması ile kurulmuştur. ABD, bu faaliyetiyle SSCB ve Çin'i Ba-tı Avrupa kıyılarından Pasifik'e kadar uzanan bir çem-ber içine almıştır.

(Cevap E)

7. 14 Mayıs 1950 seçimlerinde CHP ve DP milletvekili göndermiştir. Millet Partisi sadece Osman Bölükba-ş'ını milletvekili olarak meclise gönderebilmiştir.

(Cevap E)

8. 1945'te Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanuna Celal Bayar, Refik Koraltan, Adnan Men-deres, Fuat Köprülü Dörtlü Takrir adı altında imzala-dıkları belgeyle karşı çıktılar. Dörtlü Takrir'e imza atanlar 1946'da Demokrat Partiyi kurdular.

(Cevap B)

9. Balkanlarda aktif politika izlemek amacıyla Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya ile Dostluk ve İş Birliği Antlaşması imzaladı. Böylece Balkan Paketi kurulmuş oldu. Bu pakta Romanya katılmamıştır.

(Cevap B)

10. Hasan Ali Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç, Köy Enstitülerinin kurulmasında etkili olmuşlardır. Fakat Kennan Öner, Köy Enstitülerine komünizm propagandası yaptıkları gerekçesiyle karşı çıkmış ve kapatılması için çalışmıştır.

(Cevap D)

11. NATO, 1949'da 12 ülke tarafından kurulmuştur. Bu kurucu ülkeler arasında Norveç ve Portekiz vardır.
- İspanya 1982'de,
 - Federal Almanya 1955'te,
 - Türkiye ve Yunanistan ise 1952'de NATO'ya üye olmuştur.

(Cevap A)

12. Necmettin Sadak, 1947-1950 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı yapmıştır. 1950-1960 arasında ise Fuat Köprülü ve Fatin Rüştü Zorlu Dışişleri Bakanlığı yapmıştır.

(Cevap D)

13. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde meydana gelmiştir. 6-7 Eylül olayları ise Atatürk'ün Selenik'teki evinin bombalandığı haberi üzerine İstanbul'daki Rumlara ait iş yerlerinin tahrip edilmesi ve bunun sonucunda on binlerce Rum'un Yunanistan'a göç etmesi olayıdır. 6-7 Eylül olayları 1955'te, yani Demokrat Parti döneminde meydana gelmiştir.

(Cevap B)

14. 1924 Anayasası'nın dili 1945'te yani İnönü döneminde öz Türkçeye çevrilmiştir. Fakat Demokrat Parti döneminde Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'nün girişimiyle 1952'de tekrar eski hâline dönüştürülmüştür.

(Cevap E)

15. Türkiye, 1952'de NATO'ya üye olmuştur. Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında 1953'te Balkan Paketi imzalanmıştır. 1955'te Türkiye, İran, Irak, Pakistan ve İngiltere arasında imzalanan antlaşma ise Bağdat Paketi'dir. Yani Türkiye önce NATO'ya, sonra Balkan Paketi'ne, son olarak da Bağdat Paketi'ne katılmıştır.

(Cevap C)

16. BM Güvenlik Konseyinin 5 daimi, 15 geçici üyesi bulunmaktadır. 5 daimi üye Fransa, İngiltere, Çin, ABD ve Rusya'dır.

(Cevap E)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Türkiye ile AB arasında imzalanan Gümrük Birliği 1996'da yürürlüğe girmiştir. Gümrük Birliği sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamaktadır.

(Cevap E)

2. Arap - İsrail gerginliği, İngiliz - Mısır anlaşmazlığı, Orta Doğu gerginliği döneminde bölgede savunma ve güvenliği sağlamak amacıyla Türkiye ile Irak 1955'te Bağdat Paketi'nin temelini atmıştır. Daha sonra İran, İngiltere ve Pakistan katılmıştır. SSCB'ye yakın Araplar Bağdat Paketi'ne tepki göstermiştir. Irak'ın çekilmesinden sonra merkezi Ankara olan pakitin adı CEN-TO olarak değişmiştir.

(Cevap C)

3. 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra AET demokratik düzene geçilene kadar Türkiye ile müzakereleri süresiz olarak durdurma kararı almıştır.

(Cevap B)

4. Demokrat Parti döneminde;

- ABD ve NATO'ya yakın politika izlenmiş,
- Balkan Paketi imzalanmış,
- Sovyetlere karşı mesafeli durulmuş,
- NATO, Balkan Antantı, Bağdat Paketi gibi kuruluşlara üye olunarak güvenlik eksenli dış politika izlenmiştir.

Bu dönemde tarafsızlık değil, Batı Bloku'na yakın dış politika izlenmiştir.

(Cevap D)

5. Soğuk Savaş Dönemi'nde çok yakın olan Türk-Amerikan ilişkileri Kıbrıs sorununda yaşanan Johnson mektubu, ABD'nin Türkiye'deki Jüpiter füzelerini kaldırması, ABD yardımlarının azalması sonucu soğumuş ve Türkiye SSCB'ye yakınlaşmaya başlamıştır. Yumuşama Dönemi'nde yaşanan bu değişiklikte D seçeneğinin bir etkisi yoktur.

(Cevap D)

6. Balfour Deklarasyonu, Filistin'de bir Yahudi devleti kurma düşüncesidir. I. Dünya Savaşı sırasında İngiliz Dışişleri Bakanı Balfour tarafından yayınlanan bu deklarasyon ile, Filistin'de bir Yahudi yurdunun ayrılacağı açıklanmıştır. Bunun, Japonya'daki reform çalışmaları olan Meiji Restorasyonu ve Viyana Kongresi ile oluşturulan Meternich sistemiyle bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap A)

7. 1960 yılında yaşanan Küba Krizi SSCB'nin Küba'daki, ABD'nin Türkiye'deki Jüpiter füzelerini sökmesiyle çözülmüştür. C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

8. 2000'li yıllar Avrupası, Türkiye'nin Avrupa kıtası ve kültürü dışında yer aldığı için tam üyelik başvurusunu sorgulamışlardır. Bu çerçevede İsrail, Avrupa kıtası dışında kaldığı için tam üyelik başvurusu yapamaz.

(Cevap E)

9. Gümrük Birliği Türk sanayisinin dönüşümünü sağlamıştır. Yerli sanayiye rekabet gücü kazanmaya ve uluslararası üretim ve dağıtım ağları ile bütünleşmeye zorlamıştır. Türkiye pazarında AB'nin rekabet gücü azalmamış, aksine artmıştır.

(Cevap B)

10. Türk - SSCB ilişkilerinin yakınlaşmasında A, B, C, D seçeneklerinde verilen gelişmeler etkili olmuştur. Bu değişimde Türkiye'nin Doğu Bloku'na kayması söz konusu olmamıştır. Türkiye Yumuşama Dönemi'nde SSCB'ye yakın politika izlemiş olsa da hiçbir zaman Doğu Bloku'na katılmamıştır.

(Cevap E)

11. Ortadoğu buhranları sırasında (Arap-İsrail Savaşları ve Süveyş buhranı) Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'daki prestijinin artması üzerine ABD, Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'ya yerleşmesini ve asker sokmasını önlemek için devreye girmiş ve Eisenhower Doktrinini gündeme getirmiştir. Bu doktrin ile, Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'daki nüfuzunu kırmak düşüncesiyle Ortadoğu ülkelerine ekonomik ve askeri yardım yapılmasını öngörmüştür.

(Cevap C)

12. 27 Mayıs 1960'taki askerî darbeden sonra kesintiye uğrayan Türkiye-AET ilişkileri 1963'te imzalanan Ankara Antlaşması ile yeniden başlamıştır. Cevap A seçeneğidir. Ankara Antlaşması Türkiye ile AET arasında imzalanmış ortaklık antlaşması olup kesilen müzakereleri yeniden başlatmıştır.

(Cevap A)

13. Ortaklık Komitesi toplantılarında Türkiye'yi AB Daimi Temsilciliği temsil etmektedir.

(Cevap B)

14. ABD'nin eski dışişleri bakanı Dean Acheson arabulculuk pozisyonunda 1964'te adaya yönelik planında; Kıbrıs'ın Karpaz Yarımadası'nda bir bölgenin Türkiye'ye bırakılması kaydıyla Yunanistan ile birleşmesi ve Meis Adası'nın Yunanistan tarafından Türkiye'ye verilmesini açıklamıştır. Buna Acheson Planı adı verilmiştir.

(Cevap D)

15. Kıbrıs sorununda ABD'nin çekimser kalmasının nedeni Türkiye ve Yunanistan'ın NATO üyesi olmasıdır. NATO'nun 5. maddesine göre "Üye ülkelerden birine yapılmış saldırı NATO'nun bütününe yapılmış kabul edilir." şeklinde olduğu için böyle bir politika izlemiştir.

(Cevap E)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. • **Casablanca Konferansı** 1943'te İngiltere ve ABD'nin savaş sonrası düzeni görüşmek üzere yaptığı konferanstır.
- **Yalta Konferansı** 1945'te savaş sonunda Almanya'ya uygulanacak yaptırımların kararlaştırıldığı konferanstır.
- **Paris Konferansı** 1947'de İtalya, Romanya, Bulgaristan, Macaristan gibi devletlerin durumlarının görüşüldüğü konferanstır.
- **Kahire Konferansı**'nda 1943'te İngiltere ve ABD Türkiye'yi kendi yanlarında savaşa sokmaya çalışmıştır.
- **Potsdam Konferansı**'nda ise; ABD, İngiltere, Rusya savaştan sonra Avrupa'daki problemleri çözmek amacıyla toplandı. Bu süreçten sonra Soğuk Savaş Dönemi'nde oluşan iki kutuplu dünya düzeni ABD ile Rusya'yı bir daha bir araya getirmedir.

(Cevap B)

2. AB ile müzakereler 35 fasılda yürütülecek olup A, B, C, D seçenekleri bu müzakere başlıkları içerisinde yer almaktadır. Kültür başkenti ise müzakere kapsamında değildir.

(Cevap E)

3. Türkiye'nin 1970'li yıllarda izlediği politika ile ilgili olarak A, B, C ve E seçenekleri doğrudur. Fakat Türkiye hiçbir zaman İsrail'in Doğu Kudüs'ü işgalini meşru gören bir politika izlememiştir.

(Cevap D)

4. Türkiye'nin müzakerelerde kaydettiği ilerlemeyi yerinde takip etmek üzere Türkiye'de bulunan komisyon Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu'dur.

(Cevap E)

5. 1980'lerde;

- Sovyetlerle mesafeli ilişkileri olan ve Batı yanlısı politika izleyen İslam ülkelerinin desteklenmesi Yeşil Kuşak Projesi olarak isimlendirilmiştir.
- Dünyadaki anti-komünist anti-sosyalist hareketlerin desteklenmesi Reagan Doktrini olarak bilinir.

Körfez krizi ve stratejik savunma girişimi de siyasi kutuplaşma sebebi olmuştur. Fakat 1980'lerde petrol krizi siyasi kutuplaşmada etkili değildir.

(Cevap D)

6. Lozan'dan sonra Türk-Yunan ilişkilerinin gerginleşmesine sebep olan olaylardan biri Bursa doğumlu Konstantin Arapoğlu'nun patrik seçilmesi olmuştur. Türk Devleti bunu kabul etmemiş ve patriği mübadele antlaşması çerçevesinde sınır dışı etmiştir. Patrik Konstantin'in 1925'te istifa etmesiyle bu sorun çözülmüştür.

(Cevap C)

7. Mac Mahon, I. Dünya Savaşı sırasında İngilizler ile Araplar arasında imzalanan bir gizli antlaşmadır. Buna göre, Araplar Osmanlı'ya karşı ayaklanıp karışıklık çıkartarak onu zor durumda bırakacaklar, bunun karşılığında da İngilizler bağımsız Arap devletinin varlığını tanıyacaktı. İngilizler Arapların milliyetçilik duygularını kamçılamışlar, bu İngiliz-Arap işbirliği ümmetçilik anlayışının sona erdiğinin göstergesi olmuştur.

(Cevap A)

8. BM'nin alt kuruluşlarından biri olan Ekonomik ve Sosyal Konsey'in görevleri arasında;
 - Sivil toplum örgütleri ile ilişkiler kurmak, iş birliği yapmak,
 - Uzmanlık kuruluşları olan örgütlerle iş birliği yapmak ve ilişkileri sürdürmek
 sayılabilir.

(Cevap D)

9. Avrupa Birliği'nin genişlemesi adaylık ve katılma süreci denilen karmaşık ve uzun bir dönemin sonunda yeni bir devletin AB'ye üye olmasıdır. Yunanistan'ın birliği üyeliği buna örnek olarak gösterilebilir.

(Cevap A)

10. Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesi ABD Senatosu ve Temsilciler Meclisinde tepkilere neden olmuştur. Amerikan Senatosu ve Temsilciler Meclisi Türkiye'ye ambargo kararı almıştır. Buna karşılık Türkiye, Sovyetler ve Arap dünyası ile yakın ilişkiler geliştirmeye çalışmıştır.

(Cevap B)

11. 6 Kasım 1983 seçimleri 12 Eylül darbesinden sonra yapılan ilk genel seçimdir. 1983 seçimlerine MDP, HP ve ANAP olmak üzere üç parti katıldı. Oyların % 45'ini alan ANAP birinci parti olmuştur. Seçimlerden sonra Birinci Turgut Özal Hükümeti kurulmuştur. Seçimlerde % 30 oy alan HP ikinci, % 23 oy alan MDP üçüncü parti olmuştur. Bu seçimlerde ANAP 400, HP 117, MDP 71 milletvekili çıkarmıştır.

(Cevap E)

12. Dünyada, 1947–1960 yılları arasında yaşanan döneme Soğuk Savaş dönemi denmektedir. Soğuk Savaş, SSCB önderliğindeki Doğu Bloku ülkeleri ile ABD önderliğindeki Batı Bloku ülkeleri arasında yaşanan uluslararası siyasi ve askeri gerginlik dönemidir.

(Cevap B)

13. Soğuk Savaş döneminden sonra başlayan döneme "Yumuşama Dönemi (Detant)" denmektedir. Yumuşama (detant) devletlerin uluslararası ilişkilerde, karşılıklı görüşmeleri tercih ettiği bir dönemdir. Bu dönemde izlenen politikalar sonucu Doğu-Batı ilişkilerinde, çatışma ve gerginlik büyük oranda azalmıştır. Yumuşama politikası, uluslararası barışa varacak yakınlaşma, anlaşma ve iş birliği aşamalarından oluşmuştur.

(Cevap A)

14. **İstihlak Resmi:** Sigara kağıdı, kibrit, oyun kağıtları gibi ürünlerden vergi alınmasını sağlamak amacıyla 1917 yılında çıkarılmıştır.

Temettü vergisi: Ticaret, sanat ve meslekle uğraşan gerçek ve tüzel kişilerin kazançlarını vergilendirmek suretiyle 1914 yılında çıkarılmıştır.

Harp kazançları vergisi: Savaş yıllarındaki koşullardan faydalanarak servet sahibi olanlardan, elde ettikleri kazancın vergilendirilmesi amacıyla 1918 yılında çıkarılmıştır.

Buna göre verilen seçeneklerin hepsi de I. Dünya Savaşı döneminde çıkarılmış ve savaşı finanse etmeyi amaçlayan vergilerdir.

(Cevap E)

15. II. Dünya Savaşı'ndan 1991'e kadar devam eden Soğuk Savaş Dönemi'ne bloklara öncülük eden ABD ve SSCB'den dolayı iki kutuplu sistem denmektedir.

(Cevap C)

16. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da yaşanan siyasi ve askeri gerilimlerin azalması ve Avrupa güvenliğinin sağlanmasında Helsinki Deklarasyonu önemli rol oynamıştır.

(Cevap E)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Almanya ile SSCB 23 Ağustos 1939'da Moskova'da saldırılmazlık antlaşması imzalamışlar ve bu antlaşma ile Polonya'yı aralarında paylaşmışlardır. Bu antlaşmanın imzalanmasından hemen sonra 1 Eylül 1939'da Almanya Polonya'yı işgal ederek II. Dünya Savaşı'nı başlatmıştır. Daha sonra 17 Eylül 1939'da SSCB de Polonya'ya girmiştir.

(Cevap A)

2. 1979'da İsrail ile Mısır arasında yapılan antlaşmanın sonuçları olarak A, C, D, E öncülleri sayılabilir. Filistin sorununun ortaya çıkması daha eski tarihe 1948'de Filistin topraklarında İsrail Devleti'nin kurulmasına dayanır.

(Cevap B)

3. 1930'lu yıllarda Türkiye, SSCB'den uzaklaşarak İngiltere'ye yakınlaşmıştır. Bu yakınlaşmada Sovyet Rus tehdidi ve bu ülkenin Boğazlar üzerinde elde etmeye çalıştığı kazançlar etkili olmuştur. Bu yakınlaşmanın sonucu olarak hem Akdeniz Pakti'nde İngiltere ile beraber hareket etmiş, hem de Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nde İngiltere'nin desteğini almıştır.

(Cevap A)

4. Türkiye'nin bölge ülkeleri arasında ayrı ayrı saldırılmazlık anlaşması yerine bölgesel pakt kurulmasını önermesiyle Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında 1937 yılında Tahran'daki Sadabat Sarayı'nda Sadabat Pakti imzalanmıştır. Pakt, Atatürk'ün barışçı dış politikası ve ülkenin etrafını dostluk çemberi ile kuşatma isteğinin bir sonucudur.

(Cevap E)

5. NATO, askerî bir kuruluş olmasına rağmen karar ve renler sivil siyasi otoritedir. Üye devletler egemen ve eşit olduklarından konsey tüm kararlarını oy birliği ile alır. Buna göre cevap D seçeneği olup kararların uzlaşma şeklinde alınmasıdır.

(Cevap D)

6. NATO, 1949'da kurulmuştur. Almanya NATO'nun kurucu üyesi olmayıp 1955'te NATO'ya katılmıştır. NATO'nun kurucu üyeleri İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda, İtalya, İzlanda, Danimarka, Norveç, Lüksemburg, Kanada, Portekiz ve ABD'dir. Yunanistan ve Türkiye 1952'de NATO'ya üye olmuştur.

(Cevap C)

7. Avrupa Birliği'ne giriş için Maastricht ve Kopenhag Kriterleri'ni yerine getirmek gerekir. Maastricht Kriterleri ekonomik konuları kapsarken Kopenhag Kriterleri içerisinde hukukun üstünlüğü, insan hakları, azınlık hakları, demokrasinin gelişmesi, piyasa ekonomisi konuları yer almaktadır.

(Cevap E)

8. Avrasya Ekonomik Topluluğu 2000 yılında Beyaz Rusya (Belarus), Kazakistan, Kırgızistan, Rusya ve Tacikistan tarafından kurulmuştur. 2006 yılında Özbekistan katılmıştır. Fakat Türkmenistan bu topluluğa üye değildir.

(Cevap D)

9. Bağımsız Devletler Topluluğu 1991 yılında kurulmuştur. Azerbaycan, Beyaz Rusya, Ermenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Özbekistan, Tacikistan, Rusya Federasyonu, Ukrayna gibi eski Sovyetler Birliği Cumhuriyetleri'nin üye olduğu kuruluştan 2008 yılında Rusya ile yaşadığı Güney Osetya Savaşı'ndan sonra Gürcistan 2009 yılında ayrılmıştır.

(Cevap A)

10. NAFTA Kuzey Amerika Ülkeleri Serbest Ticaret Antlaşması olup bölgesel bir örgütlenmedir. Fakat IMF, Dünya Ticaret Örgütü, NATO ve BM dünya geneli yapılanması olan uluslararası kuruluşlardır.

(Cevap B)

11. Japonya'nın Batı tarzı yeniliklere ağırlık verdiği Meiji Restorasyonu adını alır.

Meiji Restorasyonu içerisinde;

- Feodal toprak düzeninin kaldırılması, modern okulların kurulmasıyla okuryazar oranının artırılması, kabine sistemine geçilmesi, parlamento kurulması, çağdaş bankacılık sistemi gibi konular yer almıştır.

Yeni alfabe değişikliği planı yoktur.

(Cevap E)

12. 1930'lu yıllarda bir Japon firmasının Türkiye'de eroin fabrikası kurması sonucu Avrupa ülkeleri ve ABD buna tepki göstermiştir. Türkiye'nin taraf olduğu Lahey ve Cenevre Sözleşmeleri doğrultusunda konum çıkararak haşhaş ekimi ve uyuşturucu madde üretimine sınırlama getirmesiyle bu sorun çözülmüştür.

(Cevap C)

13. 1980-1988 yılları arasındaki Irak-İran Savaşı Irak'ın kuzeyinde önemli ölçüde otorite boşluğuna sebep olmuş, bu da PKK terör örgütünün bölgede güçlenmesine neden olmuştur. İran bölgedeki Kürt grupları Irak'a karşı kızdırmış ve Türkiye ve Irak'ın tepkisine neden olmuştur. Bu dönemde PKK'yı destekleyen diğer devlet ise Suriye olup Türkiye'yi politik baskı altında tutmak için Türkiye'den kaçan ayrılıkçı Kürt gruplarını himaye etmiş, eğitim ve lojistik destek sağlayıp Bekaa Vadisi'ne yerleşmelerine izin vermiştir.

(Cevap D)

14. ANAP, 12 Eylül 1980 askerî harekâtından sonra Turgut Özal tarafından kuruldu. 1983 seçimlerinde tek başına iktidar oldu. 1987 seçimlerinde oy oranı düştü ise de (değiştirilen seçim kanunu sebebiyle) milletvekili çoğunluğunu kazanarak tekrar iktidar oldu.

(Cevap E)

15. İngiltere, Türkiye ve Fransa arasında 19 Ekim 1939 tarihinde imzalanan ve Üçlü İttifak Antlaşması olarak bilinen antlaşma "Ankara Paketi"dır. Bu antlaşma, karşılıklı yardım ve ittifakı öngörmüştür.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Türkiye, bu birlikteliklerden sadece Briand-Kellogg Pakti'na katılmış olup diğerlerine katılmamıştır. Briand-Kellogg Pakti'nin amacı da sorunlara barışçı yollarla çözüm bulmak, dünyada kalıcı barışı sağlamaktır.

(Cevap B)

2. Almanya 1 Eylül 1939'da Polonya'yı işgal etmiştir. Buna karşılık İngiltere ve Fransa Polonya'ya verdikleri askerî güvenceye uyarak 3 Eylül 1939'da Almanya'ya savaş ilan etmişlerdir.

(Cevap C)

3. II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyada Doğu ve Batı blokları oluşmuştur. SSCB'nin öncülük ettiği Doğu Bloku'ndan yapılacak saldırıya karşı ortak hareket etmek amacıyla Batı Bloku ülkeleri tarafından askerî savunma amaçlı NATO kurulmuştur. SSCB de buna karşılık Doğu Bloku ülkeleri ile Varşova Pakti'ni kurmuştur.

(Cevap D)

4. Dörtlü Takrir, Çiftçiye Topraklandırma Kanunu'na muhalefetin bir sonucudur. Dörtlü Takrir'de imzası olanlar aynı zamanda Demokrat Partinin kurucuları arasında yer almıştır. Dörtlü Takrir'de, soruda verilenler arasında Refik Saydam'ın imzası yoktur. Dörtlü Takrir'de imzası olanlardan Celal Bayar Demokrat Parti iktidarında Cumhurbaşkanı, Adnan Menderes Başbakan, Refik Koraltan Meclis Başkanı ve Fuat Köprülü 1956'ya kadar Dışişleri Bakanlığı görevlerinde bulunmuştur.

(Cevap E)

5. 1968'de yayımlanan "Nixon - Kissinger Doktrini"ne göre ABD yönetimi, SSCB ile ilişkilerini şu üç ilkeye göre düzenleme kararı almıştır: Realizm, ölçülülük ve bağlantılılık. Realizm ilkesi: Ortak çıkarlar doğrultusunda antlaşmalar yapmayı ifade etmektedir.

Ölçülülük ilkesi: İlişkilerde eşitlik ilkesinin benimsenmesini ifade etmektedir.

Bağlantılılık ilkesi: Dünyanın farklı bölgelerinde birbirine bağlı sorunların çözümü için sadece askerî alanlarda değil tüm alanlarda görüşmeler yapılmasını ifade etmektedir.

(Cevap E)

6. I. Dünya Savaşı'nın bitiminden (1918) II. Dünya Savaşı'nın başlamasına (1939) kadar geçen dönemde meydana gelen bazı önemli bilimsel gelişmeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1920'de ABD'de ilk radyo yayınının yapılması
- 1921'de Fransa'da verem aşısının geliştirilmesi
- 1925'te elektrikli ses kayıt cihazlarının geliştirilmesi
- 1929'da penisilin bulunması
- 1935'te radarın geliştirilmesi
- 1938'de çekirdek bölünmesinin gerçekleştirilmesi

Çocuk felci aşısının geliştirilmesi ise 1954'te, yani Soğuk Savaş döneminde yaşanmıştır.

(Cevap B)

7. Briand – Kellogg Pakti, ABD ve Fransa öncülüğünde 27 Ağustos 1928'de Paris'te imzalanmıştır. ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Polonya, Çekoslovakya ve Belçika arasında imzalanan antlaşma ile devletler "savunmaya dayanmayan savaşları kanun dışı kabul etmiş ve devletlerarası ilişkilerde barışçı yollara başvurmayı taahhüt etmişlerdir. Türkiye 1928'de bu antlaşmaya dâhil olmuştur.

(Cevap A)

8. I. Dünya Savaşı'ndan sonra kendi iç meselelerine dönen Avrupa'nın Uzak Doğu'ya olan ilgisi azalmıştır. Japonya bu durumu Asya'daki yayılmasını hızlandırmak için kullanmış ve 1930'lu yıllarda Uzak Doğu'nun en güçlü devleti olmuştur. Uzak Doğu'daki topraklarını genişletmek isteyen Japonya, doğal kaynaklar açısından zengin olan Mançurya ve Çin'e egemen olup Asya içlerine kadar yayılmak istiyordu. Bu amaçla 1931'de Mançurya'yı işgal eden Japonya, 1937'de de Çin'e saldırmıştır. Japonya'nın Çin işgaline zemin hazırlayan etkenleri ise kısaca şu şekilde özetleyebiliriz:

- 1936'da İtalya'nın Habeşistan'a; Almanya'nın ise Ren Bölgesi'ne asker sevk etmesine dünya kamuoyundan yeterli tepki gelmemesi,
- Berlin-Roma Mihveri'nin kurulması
- ABD'nin kendi kıtası dışındaki siyasi sorunlara karışmaması
- 1936'da Almanya ile imzalanan antlaşmanın SSCB'yi baskı altına alması

(Cevap E)

9. II. Meşrutiyet 23 Temmuz 1908'de ilan edilmiştir. A, B, C ve D seçeneklerinde de yer alan gelişmeler de 23 Temmuz 1908 sonrasına ait gelişmelerdir. Reval Görüşmeleri ise II. Meşrutiyet ilan edilmeden önce yapılmıştır. Bu görüşmeler 9-10 Haziran 1908'de Finlandiya'da İngiliz kralı ve Rus çarı arasında meydana gelmiştir. Ayrıca bu durumun Meşrutiyet'in ilanı hızlandırıcı etkisi olduğu söylenebilir.

(Cevap E)

10. Birinci Dünya Savaşı'ndaki tarafları şu şekilde sıralayabiliriz:

Anlaşma Devletleri	İttifak Devletleri
İngiltere	Almanya
Rusya	İtalya
Fransa	Avusturya-Macaristan
Sırbistan	Bulgaristan
Yunanistan	Osmanlı Devleti
Japonya	
ABD	
Romanya	

Buna göre Osmanlı Devleti ile ABD karşı saflarda savaşmışlardır.

(Cevap D)

11. Demokrat Parti Dönemi 1950-1960 yılları arası devam eden on yıllık süreçtir. Dolayısıyla Türkiye'nin NATO'ya üye olması (18 Şubat 1952), Tahkikat Komisyonu'nun kurulması (18 Nisan 1960) ve Halkevlerinin kapatılması (11 Ağustos 1951) Demokrat Parti Dönemi gelişmeleri arasında yer almaktadır.

(Cevap A)

12. • BCG (Verem) aşısı 1921
• Çocuk felci aşısı 1954
• Hepatit B aşısı 1975

Verilen bilgiler doğrultusunda doğru sıralama; III - II - I şeklinde olmalıdır.

(Cevap B)

13. I ve III numaralı öncüllerde yer alan ifadeler doğrudur. 1961'de uzaya ilk çıkan insan Yuri Gagarin'dir. Aleksey Leonev de 1965'te ilk uzay yürüyüşünü gerçekleştirmiştir. Uzaya çıkan ilk Amerikalı Neil Armstrong değil Alan Shepard'dır. Alan Shepard Yuri Gagarin'den 23 gün sonra uzaya çıkan ilk Amerikalı olmuştur.

(Cevap C)

14. Türkiye, ilk defa 1924'te düzenlenen Paris Olimpiyatlarına katılmıştır. 1928'de Amsterdam Olimpiyatlarına katılan Türkiye bu iki olimpiyatta madalya elde edememiştir. Türkiye olimpiyatlarındaki ilk madalyasını 1936'da katıldığı Berlin Olimpiyatlarında kazanmıştır. Bu olimpiyatta Yaşar Erkan güreşte altın madalya, Ahmet Kireççi de yine güreşte bronz madalya kazanmıştır.

(Cevap A)

15. II. Dünya Savaşı'nın başladığı 1939 yılında İngiltere'de Neville Chamberlain başbakanlık görevini yürütmekteydi. 1940 yılında görevi Winston Churchill devralmış ve Temmuz 1945'e kadar bu görevi yürütmüştür, bu tarihten sonra da Clement Attlee göreve gelmiştir.

(Cevap A)

16. 1930'lu yıllarda büyük bir ekonomik buhran geçiren dünya, II. Dünya Savaşı'ndan sonra esaslı bir büyüme sürecine girmiştir. Büyük sanayi ülkeleri, 1945-1975 yılları arasında benzeri görülmemiş bir ekonomik büyüme yaşamışlardır. Özellikle petrol, elektrik ve otomotiv gibi sektörlerde üretim, on kat hatta daha fazla artmıştır. Sanayileşme beraberinde şehirlere göçü getirmiştir. Şehirlerin hızla genişlemesi de ulaşımda otomobilin kullanılmasına ve otomobil kültürünün doğmasına neden olmuştur. Soğuk Savaş döneminde her ülke orduya büyük önem vermiş ve bu doğrultuda askerî harcamalar da artmıştır. Özellikle biyolojik silahlanma konusunda ülkeler adeta yarışa girmiştir. Savaş yıllarında erkeklerin cephede olmaları kadınların birçok iş kolunda çalışmalarına sebep olmuş; bu durum savaştan sonraki dönemde de devam etmiş ve kadınlar iş hayatında etkin olmaya devam etmişlerdir. Bu dönemde birçok "kadın hareketi" de ortaya çıkmıştır. II. Dünya Savaşı döneminde ve öncesinde önemli bir iletişim aracı olan radyo ve sinemanın önemi, savaştan sonraki yıllarda televizyonun icadıyla azalmıştır.

(Cevap E)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Hülya Şenyurt, 1992 Barcelona yaz olimpiyatlarında judo dalında Venezuela'lı rakibini yenerek 3. oldu ve bronz madalya kazandı. Böylece ilk defa Türk bayan bir sporcu olimpiyatlarda madalya kazanmış oldu.

(Cevap A)

2. Stanislav Petrov, 26 Kasım 1983 tarihinde Moskova yakınlarında bulunan Rusya Stratejik Roket Kuvvetlerinin Serpukhov - 15 istasyonunda görev yapmaktaydı. Petrov'un ana görevi orduya ait füze erken uyarı sistemini izlemek ve herhangi bir saldırı alarmı verildiğinde en hızlı yoldan üstlerini durumdan haberdar etmektir. Soğuk Savaş yıllarında SSCB'nin resmi prosedürü, herhangi bir erken füze saldırısı uyarısı alındığında otomatik bir karşı atağın hayata geçirilmesi ve bu sayede karşı tarafa kesin kayıp verdirilmesiydi. Rus füze erken uyarı sistemi sabaha karşı 00.40 sularında Rusya'ya ABD'den gönderilmiş beş adet kıtalararası balistik füze algılandığı uyarısını vermeye başladı. Petrov, bu uyarının bir hata olduğunu ve gerçekten saldırı olması halinde ABD'nin beş füze değil yüzlerce füze göndereceğini öne sürdü. Kısa süre sonra bulutların üzerindeki güneş ışığı yansımalarının bilgisayar hatası sonucu nükleer füze olarak görüldüğü anlaşıldı. Petrov'un kararı dünyayı kurtardı. Petrov 21 Mayıs 2004 tarihinde "Dünya Vatandaşı" ödülü ile ödüllendirilmiştir.

(Cevap A)

3. • TRT'nin kurulması 1964
• İlk kalp nakli denemesi 1968
• İlk başarılı organ nakli 1975
• İlk televizyon yayını 1953
• İlk renkli televizyon yayını 1976

Verilen bilgiler doğrultusunda Türkiye'de renkli televizyon yayınlarının başlaması diğer gelişmelerden sonradır.

(Cevap E)

4. • İstanbul Üniversitesi 1 Ağustos 1933'te yasal olarak kuruldu.
• İstanbul Teknik Üniversitesi 20 Temmuz 1944'te kuruldu.
• Ankara Üniversitesi 13 Haziran 1946'da kuruldu.

Verilen bilgiler doğrultusunda doğru sıralama III - II - I şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

5. Türkiye'de ilk başarılı organ nakli 3 Kasım 1975'te Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'nde Mehmet Haberal tarafından anneden oğluna yapılan böbrek nakli olmuştur.

(Cevap D)

6. 1950'li yılların sonlarında Doğu Bloku lideri SSCB ile Batı Bloku lideri ABD, nükleer silahlanma yarışında birbirine denk güçler hâline gelmişlerdir. Bu durumun muhtemel bir nükleer savaşı gündeme getirmesi ve böylesi bir savaştan her iki tarafın da eşit derecede zarar göreceği olması savaşa yol açacak çatışmaları önlemeyi zorunlu kılmıştır. Bu sebeple ABD başkanı John Fitzgerald Kennedy ve SSCB Başkanı Nikita Kruşçev 1961 yılında bir araya gelerek yumuşama sürecini başlatmışlardır.

(Cevap C)

7. Pakistan ve Hindistan İngiltere'nin 1947'de bölgeden çekilmesiyle kurulmuş iki bağımsız devlettir. Bu iki devlet kuruluşundan beri anlaşmazlık içinde olmuştur. Bu anlaşmazlıkların başında da Keşmir meselesi gelmektedir. Keşmir Hindistan, Pakistan, Afganistan ve Çin'in kesişme noktasında oldukça verimli topraklara ve yer altı zenginliklerine sahip bir bölgedir. Pakistan, Keşmir halkının çoğunluğunun Müslüman olması sebebiyle kendisine verilmesini istemektedir. Öte yandan Hindistan, Keşmir Mihiracesi'nin kendi topraklarıyla birleşme kararından dolayı burada hak iddia etmektedir. Bu sebeplerle iki devlet ilk kez 1948'de savaşımıştır. Bu çatışmada Pakistan Keşmir'in küçük bir kısmını almış; büyük kısmı ise Hindistan'ın elinde kalmıştır. Savaş Birleşmiş Milletlerin araya girmesiyle son bulmuştur. BM, Keşmir'de halk oylaması yapılması kararı almıştır. Ancak bu karara rağmen Hindistan bugüne değin elinde tuttuğu topraklarda bir halkoylaması yapmamıştır.

(Cevap B)

8. Bandung Konferansı, 1955'te Asya ve Afrika'dan yirmi dört ülkenin katılımıyla gerçekleşmiş uluslararası bir toplantıdır. Bu toplantının amacı, bağımsızlığına yeni kavuşmuş olan Asya ve Afrika ülkelerinin ABD ve SSCB gibi iki güç odağına karşı birlik sağlamak istemesiydi. Bağlantısızlık Hareketi'nin de başlangıcı sayılabilecek bu konferansta "barış içinde bir arada yaşamının beş temel ilkesi" belirlenmiştir.

Bunlar:

- siyasi bağımsızlık,
- askerî ittifaklara katılmama,
- kendi topraklarında başka devletlere askerî üsse izin vermeme,
- ikili ittifaklara girmeme,
- millî kurtuluş savaşlarını desteklemedir.

(Cevap E)

9. 18 Ağustos 1991'de SSCB ordusundaki bazı komutanlarla, KGB liderleri ve bazı bakanlar devlet başkanı Mihail Gorbaçov'a karşı bir darbe girişiminde bulunmuşlardır. Bu karışıklıktan faydalanan uydu devletler bağımsızlıklarını ilan ederek Sovyet hegemonyasından kurtulmuşlardır. Estonya, Letonya, Litvanya, Ukrayna, Beyaz Rusya, Tacikistan, Ermenistan... bağımsızlığını ilan eden bu devletlerden bazılarıdır.

(Cevap E)

10. Mihail Gorbaçov, 1985-1991 yılları arasında SSCB liderliğini yürüten devlet adamıdır. 1991'de askeri bir darbe sonucu iktidardan ayrılan Gorbaçov'un yerine Boris Yeltsin gelmiştir.

(Cevap C)

11. Gorbaçov, 16 Mart 1991'de bir halk oylaması yaparak halka "eşit egemenlik ilkesi içerisinde bir federasyon" isteyip istemediklerini sormuştur. Litvanya, Letonya, Estonya, Gürcistan, Ermenistan ve Moldova'nın boykot ettiği halk oylamasına katılan diğer sekiz ülkeden "evet" oyu çıkmıştır.

(Cevap E)

12. 1989'da Yugoslavya'da görülen ekonomik ve siyasi bunalım başta Hırvatistan ve Slovenya olmak üzere birlik içindeki cumhuriyetlerin ilişkilerinin bozulmasına sebep olmuştur. 1991'de Yugoslavya'daki cumhuriyetler arasında başlayan iç savaş neticesinde Slovenya, Hırvatistan, Makedonya ve Bosna- Hersek bağımsızlığını ilan etmiştir. Macaristan bu ülkelerden biri değildir.

(Cevap B)

13. 1992'de Bakanlar Kurulu kararıyla Dışişleri Bakanlığı'na bağlı bir teşkilat olarak kurulan TİKA, 1999 yılında Başbakanlığa bağlanmıştır. Başta Türk dilinin konuşulduğu ülkeler ve Türkiye'ye komşu ülkeler olmak üzere gelişme yolundaki ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak, bu ülkelerle ekonomik, teknik, eğitim, kültürel, sosyal... alanlarda işbirliği projeleri geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Buna göre verilen seçeneklerin tamamı TİKA'nın görevleri arasındadır.

(Cevap E)

14. 12 Eylül 1980 sabahı emir ve komuta zinciri içinde "Bayrak Harekâtı" adı verilen müdahale gerçekleşti. Konseyde Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren, Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Nurettin Ersin, Hava Kuvvetleri Komutanı Org. Tahsin Şahinkaya, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer ve Jandarma Genel Komutanı Sedat Celasun yer almıştır. Darbenin ilanı ile sıkıyönetim ilan edilip MGK yasama yetkisini ve anayasada değişiklik yapma yetkisini üzerine almıştır. Cemal Gürsel 1960 darbesinden sonra kurulan Millî Birlik Komitesinin başkanı olup 1980 darbesinde yoktur.

(Cevap D)

15. 1939-1945 yılları arasında gerçekleşen II. Dünya Savaşı hukuken, 1947'de imzalanan Paris Antlaşması ile sona ermiştir.

(Cevap A)

16. Devletçilik, ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi için özel sermayenin yetmediği durumlarda devletin sanayileşme işini kendisinin yapmasıdır. Bu ilke, millî ekonomi içinde devletin rolünün en asgariye indirilmesi veya tamamen kaldırılması anlamına gelen özelleştirme kavramıyla taban tabana zıttır. Türkiye'de özelleştirme yönünde yapılan hamleler de 20. yüzyılın son anlarına rastlar. Dolayısıyla KİT'lerin özelleştirilmesi, II. Dünya Savaşı sonrası uygulanan bir politika değildir.

(Cevap C)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. 15 Ekim 1961'de yapılan seçime ikisi eski (CHP ve CKMP), ikisi de yeni kurulmuş olan (AP ve YTP) dört parti katılmıştır. CHP % 36'lık oy oranıyla birinci parti olurken AP % 34 oy oranıyla ikinci parti olmuştur. Nisbi temsil sisteminin uygulandığı 1961 seçimlerinde hiçbir parti tek başına hükümet kuracak sayıda milletvekili çıkaramadığı için Türkiye koalisyonlarla tanıştı. 1965 seçimlerine kadar dört defa koalisyon hükümeti kuruldu.

(Cevap D)

2. Soru kökünde bahsedilen akım Türkiye'de 1932 yılında ortaya çıkan Kadro hareketidir (kadrocular). Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Şevket Süreyya Aydemir... gibi isimler tarafından Ankara'da çıkarılan Kadro Dergisi etrafında oluşan bir harekettir. Kadrocular Kemalizm'i bir sistem haline getirmeye ve ideoloji olabilecek bir fikri temele oturtmaya çalışmıştır.

(Cevap D)

3. ODGP, Avrupa Birliği'nin 1992 Maastricht Antlaşması'yla kabul ettiği politikadır. 1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması'yla bu politika üzerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bunlardan biri de birliğin dış faaliyetlerini yönetmek amacıyla ODGP Yüksek Temsilciliği'nin oluşturulmasıdır. Bu görevi günümüzde de Birlik Yüksek Temsilcisi yürütmektedir.

(Cevap E)

4. Kurucu meclisin çalışmalarından sonra siyasi partilerin seçimlere katılabilmeleri için en geç 13 Şubat 1961'e kadar işlemlerini tamamlamış olmaları gerektiği duyuruldu. DP'nin bıraktığı boşluğu doldurmak için iki parti kurulmuştur. Bunlar Adalet Partisi ve Yeni Türkiye Partisi'dir. Adalet Partisi Ragıp Gümüşpala başkanlığında kurulmuştur. Partinin programı büyük ölçüde DP'nin programına benzemekte olup liberal bir anlayış benimsemiştir.

(Cevap C)

5. Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun ilişkileri 1959'da Türkiye'nin birliğe başvuru yapması ile başlamıştır. Bu başvuru 12 Eylül 1963'te Ankara'da Ortaklık Antlaşması'nın imzalanmasıyla hayata geçmiştir. Bilindiği üzere Avrupa Ekonomik Topluluğu bugünkü Avrupa Birliği'nin temelidir. Türkiye'nin bu birliğe girme çabaları da hâlâ devam etmektedir.

(Cevap A)

6. Kore Savaşı ve Kıbrıs sorunu 1950'li yıllara rastladığı için 1937 yılında imzalanan Sadabad Paketi'ne herhangi bir etkileri söz konusu değildir. Sadabad Paketi'nin imzalanmasında Mussolini yönetimindeki İtalya'nın 1930'lu yıllarda izlediği doğu ülkelerini istila politikası etkili olmuştur.

(Cevap A)

- 7.
- **Kuzey Atlantik Paketi (NATO):** Sovyet Rusya'nın yayımlı politikasına karşı, ABD ve Batı Avrupa ülkeleri tarafından kurulan, ortak savunmayı hedef alan bir örgütlenmedir. (4 Nisan 1949)
 - **Varşova Paketi:** NATO'nun uygulamalarına karşı Sovyet Rusya ve Doğu Avrupa ülkeleri tarafından kurulan bir örgüttür. (14 Mayıs 1955)
 - **Locarno Paketi:** Versay Antlaşması'nın ardından gerginleşen Fransız – Alman ilişkilerinin yumuşaması üzerine Fransa - Almanya, İngiltere, İtalya, Belçika, Polonya, Çekoslovakya arasında imzalanmıştır.
 - **Kellog Paketi:** İlk önce dokuz devlet (ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Polonya, Belçika ve Çekoslovakya) arasında imzalanmıştır. 1928'de Sovyet Rusya da bu pakta katılmıştır.
 - **Milletler Cemiyeti:** İtilaf devletleri tarafından dünya barışını korumak ve güvenliği sağlamak amacıyla kurulmuştur.
 - **Birleşmiş Milletler:** 1945 yılında Milletler Cemiyeti yerine kurulmuştur.

Dolayısıyla Kuzey Atlantik Paketi ve Varşova Paketi birbirlerine karşı iki savunma sistemi olarak kurulmuştur.

(Cevap B)

8. Türk halkına sendikalaşma, işçiye grev ve toplu sözleşme hakkının tanındığı ilk anayasa 1961 Anayasası'dır.

(Cevap D)

9. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, II. Dünya Savaşı sırasında Türkiye'nin aldığı ekonomik tedbirler arasında yer almaktadır. Ancak Toprak Reformu Kanunu, 1929 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından topraksız köylüye toprak dağıtmak amacıyla çıkarılan kanundur. Böylelikle ülke toprakları verimli hale getirilecek ve topraksız köylü kalmayacaktır. Ancak dünyada ekonomik kriz çıkınca başarılı olunamamıştır.

(Cevap D)

10. NATO, 1949 yılında kurulmuş askeri ve siyasi bir işbirliği örgütüdür. Rusya'nın yayılmacı politikalarına karşı güvenliği sağlamak, ortak bir savunma sistemi geliştirmek amacıyla ABD önderliğindeki Batı Avrupa ülkeleri tarafından kurulmuştur.

(Cevap D)

11. Hukukçu ve siyaset adamı Muammer Aksoy, 1990 yılında faili meçhul bir cinayet sonucu öldürülmüştür. 1961 Anayasası'nı hazırlayan komisyonun sözcülüğünü yapan Aksoy, 1977-1980 döneminde CHP İstanbul milletvekili olarak meclise girmiştir. Atatürkçü Düşünce Derneği'nin de kurucuları arasında olan Aksoy 1990'da evinin önünde kurşunlanarak öldürülmüştür.

(Cevap B)

12. Söz konusu doktrin 1947'de ABD Başkanı Harry Truman tarafından hazırlanan ve kendi adını taşıyan doktrindir. Bu doktrin, Sovyet tehdidi altındaki özellikle Yunanistan ve Türkiye gibi ülkelere askeri ve mali yardım yapılmasını içermektedir. Sovyetlerin güneye doğru inmesi (Türkiye'ye doğru) ve Yunanistan iç savaşında komünistlerin güç kazanması bu doktrin ilanını hazırlayan etmenlerdir.

(Cevap A)

13. I. Dünya Savaşı sırasında, Arapların bağımsızlık duygularını kışkırtarak Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklandıran İngilizler, Fransızlarla yaptıkları gizli anlaşmalarla Arap topraklarını paylaşmışlardı. Ancak Bolşevik Rusya'nın gizli anlaşmaları açıklaması ve Wilson İlkeleri'nin kabul edilmesi, İngiltere ve Fransa'nın planlarını alt üst etti. Bunun üzerine iki devlet ortak bir deklarasyon yayınlayarak, uzun zamandır Türklerin baskısı altında yaşayan halkların kurtuluşu için savaştıklarını belirterek Ortadoğu'daki halkların kuracakları milli hükümet ve idareleri tanıyacıklarını belirttiler. Bu durum, Araplarda bağımsızlık düşüncesinin tanınacağı umudunu doğurdu. Ancak Avrupa devletleri, Araplara tam bağımsızlık vermek yerine, Paris Barış Konferansı'nda Arap ülkelerinde manda yönetimleri kurdular. Fransa, Suriye ve Lübnan'ı mandası altına alırken İngiltere de Irak, Ürdün, Filistin ve Arabistan topraklarında manda yönetimi oluşturdu.

(Cevap C)

14. Temmuz 1974'te Kıbrıs'ta Yunan destekli olarak gerçekleşen darbeden sonra garantör ülke olan Türkiye'nin adaya müdahalesi gündeme gelmiştir. Bunu engellemek isteyen ABD, Dışişleri Bakan Yardımcısı Joseph Sisco'yu bölgeye göndermiştir. Sisco hem Atina hem de Ankara yönetimiyle çeşitli görüşmeler yapmış, Türkiye'yi adaya yapılacak müdahaleden alıkoymaya çalışmıştır. Ancak bu görüşmelerde Türkiye'nin NATO'dan çıkarılması gibi bir konu görüşülmemiştir.

(Cevap E)

15. Soğuk Savaş Dönemi'nde Doğu ve Batı Bloku'nun yanı sıra 1961'de üçüncü bir blok ortaya çıkmıştır. Kendilerini hiçbir güç bloğuna bağlamayan ve "Bağlantısızlar" olarak bilinen bu üçüncü blok, iki kutuplu dünyada alternatif bir seçim sunmuştur. Kutuplaşmada tek bloğun ağırlık kazanması ise 1991'de SSCB'nin dağılması ile gerçekleşmiştir.

(Cevap C)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Malta Zirvesi'nde (2-3 Aralık 1989) ABD Başkanı George Bush ile SSCB Başkanı Gorbaçov ilk kez bir araya gelmiştir. Her iki devlet başkanı soğuk savaşın kesin olarak sona erdiğini ve "kalıcı barış çağı"nın başladığını açıklayarak yeni bir döneme işaret etmişlerdir.

(Cevap A)

2. 1961 yılında yaşanan Domuzlar Koyu Çıkarması, Küba'da ABD karşıtlığını artıran önemli bir dönemeç olarak karşımıza çıkmaktadır. Küba'daki sosyalist Fidel Castro rejimini yıkmak için yapılan ABD destekli çıkarma başarısız olmuştur. İşgal sonrası ABD'nin imajı sarsılırken; Castro rejimi daha da güçlenmiştir.

(Cevap A)

3. II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan Soğuk Savaş dönemi Türkiye için A, B, D ve E 'deki ifadeler doğrudur. Dış politikada ise tarafsızlık değil, Batı Bloku'na yakın politika izlenmiş ve NATO'ya üye olunmuştur.

(Cevap C)

4. Soruda yer alan öncüllerin hepsi de doğru olan ifadelerdir.

- Nuri Bilge Ceylan, "Üç Maymun" adlı filmiyle 2008'de 61. Cannes Film Festivalinde en iyi yönetmen ödülünü almıştır.
- Türk Millî Futbol takımımız 2002'de yapılan Dünya Şampiyonasında 3. olmuştur.
- Türk pop müziği, Sertap Erener'in 2003 yılında Eurovision Şarkı Yarışması'nı kazanmasıyla uluslararası alanda da önemli bir başarı elde etmiştir.

(Cevap E)

5. Turgut Özal, devletin dini tahakküm altında tutmasına karşı çıkmış ve din-devlet ilişkilerinin katı bir laiklik ilkesiyle çözülemeyeceğini savunmuştur. Din ve devlet işlerinin birbirinden gerçek manada ayrılması yanında, gerçek bir dini anlayışın ülkeye yerleşmesi için gerekli çalışmaların yapılması ve aydınlatılması gerektiğini düşünmüş, Anglo-Sakson anlayışı izleyerek laikliği halkın ve bireylerin değil resmî kurumların ve devletin bir özelliği olarak görmüştür. A, C, D, E seçeneklerinde verilen ifadeler de Turgut Özal'ın Anglo-Sakson laiklik anlayışının ürünleridir. Ancak "B" seçeneği laiklik ile değil ekonomiyle ilişkilendirilebilecek bir seçenektir.

(Cevap B)

6. Darbe, devletin emri altındaki resmî kuvvetlerden birinin ani olarak anayasal olmayan yollarla mevcut hükümeti devirmesi ve iktidara el koymasındır. Geniş halk kitlelerinin desteği olmadan yapılan ve köklü bir değişim hareketi olmayan darbelerden sonra her zaman darbecilerin istediği yönetimler işbaşına gelmemiştir. Örneğin 27 Mayıs 1960 darbesine hedef olan Demokrat Parti'nin kapatılmasından sonra DP'nin yerine kurulan Adalet Partisi ve Yeni Türkiye Partisi 1961 seçimlerinde en çok oy alan partiler olmuştur.

(Cevap C)

7. Soru kökünde Carter Doktrini'nden bahsedilmektedir. Carter Doktrini, 1977-1981 yılları arasında ABD başkanlığı görevini yapan Jimmy Carter tarafından yayımlanmıştır. 1979'da SSCB'nin Afganistan'ı işgal etmesi ve İran'da İslam Devrimi'nin gerçekleşmesi üzerine bu hareketin Basra Körfezi ve petrol bölgelerine yayılmasından endişe eden ABD bu bölgelere yapılacak bir saldırıyı kendisine yapılmış sayacağını belirten Carter Doktrini'ni yayımlamıştır.

(Cevap D)

8. Trevi Grubu, iç güvenlik alanında Avrupa düzeyinde işbirliği yapmak ve üye devlet bakanları arasında irtibatı geliştirmek amacıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) üyeleri tarafından 1975'te kurulmuştur. Topluluk devletleri dışında Kanada, Fas, ABD ve Norveç bu foruma gözlemci statüsünde katılmıştır.

(Cevap E)

9. II. Dünya Savaşı sırasında yapılan anlaşmalarla Japonları Kore'den uzaklaştırma görevi, ABD ve SSCB'ye verilmiştir. Ancak bu iki ülke, Japonya'nın yenilmesinden sonra da ülkeden çıkmamıştır. ABD Güney Kore'ye; SSCB ise Kuzey Kore'ye yerleşerek 38. enlemi sınır kabul etmişlerdir. ABD ve SSCB arasında var olan rekabet Kuzey ve Güney Kore'yi karşı karşıya getirmiştir. Kuzey Kore, SSCB'nin talimatıyla 1950 yılında Güney Kore'ye saldırmıştır. Bu saldırı karşısında ABD'nin başını çektiği bir Birleşmiş Milletler kuvveti oluşturulmuştur. Türkiye'nin de kuvvet gönderdiği bu savaş 1953 yılına dek sürmüştür. İki tarafın da kesin üstünlük sağlayamadığı savaş sonunda sınır yine 38. enlem çizgisi olmuştur. Böylece Sovyet Rusya, ABD'yi Asya'dan çıkaramayacağını anlamıştır.

(Cevap A)

10. Varşova Paktı, 1955 yılında SSCB öncülüğündeki yedi sosyalist ülkenin oluşturduğu askeri ve siyasi bir ortaklıktır. NATO'ya karşı kurulan bu kuruluş, SSCB'nin dağılmasıyla tamamen tarihe karışmıştır.

(Cevap B)

11. II. Dünya Savaşı'nın ardından Doğu Avrupa'da SSCB iktidarının ekonomik ve toplumsal tercihleri doğrultusunda Doğu Bloku kurulmuştur. Bu blok içindeki ülkelerin uyguladıkları sosyalizm ile Sovyet sosyalizmi arasında bazı önemli farklar (B, C, D, E) bulunsa da her iki ekonomi de ülkelerindeki dini ve ulusal akımları engelleme eğilimi göstermişlerdir.

(Cevap A)

12. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen durumlar, Türkiye ile Yunanistan arasında sorun olan gelişmelerdir. Ancak iki ülke arasında, Bosna-Hersek ile ilgili olarak bir sorun yaşanmamıştır.

(Cevap E)

13. I. Dünya Savaşı sonrası kurulan Milletler Cemiyeti barışı koruyamamış ve II. Dünya Savaşı'nın çıkmasını önleyememiştir. Bunun üzerine II. Dünya Savaşı'ndan sonra Milletler Cemiyeti'nin yerine Birleşmiş Milletler Örgütü kurulmuştur.

Birleşmiş Milletler

Merkezi New York'tadır. Birleşmiş Milletlerin ana organları Genel Kurulu oluşturur. Vesa-yet Konseyi, Güvenlik Konseyi, Uluslararası Adalet Divanı, Ekonomik ve Sosyal Konsey, Sekreterlik diğer organlarıdır. 5 üye ülkenin daimi vefa hakkı vardır. (ABD, Rusya, Çin, İngiltere, Fransa)

Resmi dilleri: İngilizce, Fransızca, Rusça, Çince, İspanyolca ve Arapçadır.

(Cevap D)

14. 86'ncısı düzenlenen oscar ödül törenlerinde 12 Years a Slave (12 Yıllık Esaret) en iyi film dalında oscar aldı.

(Cevap C)

15. Sadri Alışık (1925 – 1995) Türk sinema ve tiyatro oyuncusudur. Yeşilçam'ın en önemli oyuncularındandır. Birçok filmde rol almıştır. Filmlerinden bazıları Turist Ömer, Küçük Hanımefendi, Ofsayt Osman, Ah Güzel İstanbul'dur.

(Cevap E)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Perestroyka ile siyasi devlet örgütünü, hükümet yapısını düzenlemeyi amaçlayan Gorbaçov Letonya, Litvanya, Estonya gibi cumhuriyetlerde bağımsızlık hareketini ve milliyetler sorununu çözmek için "Egemen Devletler Birliği Anlaşması" fikrini ortaya atmışsa da bu devletlerin bağımsızlık sürecini engelleyememiştir. Bu üç cumhuriyet de 1991 yılında bağımsızlığını ilan ederek SSCB'den ayrılmışlardır.

(Cevap A)

2. Arap-İsrail anlaşmazlığına çözüm bulmak için ABD'nin arabuluculuğu ile Mısır ve İsrail arasında 1978 Camp David Antlaşması imzalanmış, bu antlaşma ile İsrail Devleti'nin varlığı ilk kez bir Arap devleti olan Mısır tarafından tanınmıştır.

(Cevap E)

- 3.
- İlk lazerin icadı - 1953
 - İlk nükleer reaktörün kurulması - 1942
 - İlk kalp nakli - 1967
 - Çocuk felci aşısı - 1955
 - DNA'nın kimyasal yapısının çözülmesi - 1953

(Cevap C)

4. Türkiye 1990'lı yıllarda yaşanan bazı gerginlikler sonucu kara sularındaki tutumunu değiştirmiş, 1995'te aldığı kararla Yunanistan'ın kara sularını fiili olarak 12 mile çıkarması karşısında bunu bir savaş sebebi sayacağını açıklamıştır.

(Cevap C)

5. II. Dünya Savaşı'ndan yorgun ve bitkin çıkan Avrupa devletleri bir daha böyle çatışmalar yaşanmaması ve Sovyetlerin Batı'ya yayılmasını önlemek amacıyla kendi ekonomik potansiyellerini birleştirmek ve ortak pazar kurmak kararı aldılar. Fransa dışişleri bakanı Robert Schuman'ın bildirgesiyle AET'nin temelleri atılmıştır. Fransa, İtalya, Batı Almanya, Belçika, Lüksemburg, Hollanda'nın katılımıyla Avrupa Kömür Çelik Topluluğu kurulmuştur (18 Nisan 1951). 1957 Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu adını almıştır.

(Cevap D)

6. Varşova Paketi SSCB, Arnavutluk, Çekoslovakya, Doğu Almanya, Bulgaristan, Polonya, Macaristan ve Romanya'nın imzaladığı bir anlaşmayla 1955'te kurulmuş askeri ve siyasi bir birliktir. Türkiye resmî olarak 1991'de dağılan bu birliğe hiçbir zaman üye olmamıştır.

(Cevap D)

7. II. Dünya Savaşı'nın başlangıcında İngiltere, Türkiye ve Fransa arasında Ankara'da bir ittifak anlaşması imzalanmıştır. 19 Ekim tarihinde imzalanan ve Ankara Antlaşması adını taşıyan bu anlaşmaya göre, Türkiye'ye bir saldırı olursa İngiltere ve Fransa askeri yardımda bulunacak; öte taraftan savaş Akdeniz'e sıçarsa Türkiye bu savaşa müdahalede bulunacaktı.

(Cevap B)

8. Sertap Erener, 2003'te düzenlenen Eurovision şarkı yarışmasında birinci olmuştur. 2006 yılında ise Orhan Pamuk Nobel edebiyat ödülünü alarak bu ödülü kazanan ilk Türk olmuştur. Türkiye'de 2007'de ise "Oyalı" adlı ilk koyun kopyalanmıştır. Verilen bilgiler doğrultusunda doğru sıralama; I - III - II şeklindedir.

(Cevap C)

9. Türkiye’de sansür engeline takılan, bu nedenle de ilk gösterimi Haziran 1964’te Berlin Film Festivali’nde yapılan “Susuz Yaz”, bu festivalin büyük ödülü olan Altın Ayı’yı kazanmış ve Türk sinema tarihinde uluslararası ödül kazanan ilk film olmuştur.

(Cevap C)

10. Türkiye’de;

- İlk internet bağlantısı – 1993
- İlk özel televizyon kanalının açılması – 1990
- İlk kalp nakli denemesi – 1968
- İlk renkli televizyon yayını – 1976
- İlk televizyon yayınları – 1953

Verilen bilgilere bakıldığında “A” seçeneğinde yer alan gelişme diğerlerinden daha sonra meydana gelmiştir. Türkiye’de ilk internet bağlantısı 1993 yılında ODTÜ’de gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

11. Soruda verilen gelişmeler iki dünya savaşı arasında gerçekleşmiştir.

- ABD’de ilk radyo yayınının yapılması – 1920
- İlk başarılı roket denemesi – 1926
- İlk sesli sinema filminin yapılması – 1927
- Penisilin bulunması – 1929
- Verem aşısının bulunması – 1921

Verilen bilgiler doğrultusunda en son gerçekleşen olay 1929’da Alexander Fleming tarafından penisilin bulunmasıdır.

(Cevap D)

12. Organ nakli bekleyen insanların ihtiyacını karşılayacak kadar sağlıklı doku ve organ vericisinin bulunmaması bilim adamlarını laboratuvar ortamında doku ve organ üretme çalışmalarına yöneltti. Bu konuda nano parçacıklar kullanılarak birçok başarılı çalışma yapıldı. Bunların içinde dünyada en fazla ilgi gören ise 1996’da “Dolly” adı verilen koyunun kopyalanması oldu. Ülkemizde de 2007 yılında “Oyalı” adı verilen ilk koyun kopyalandı.

(Cevap C)

13. Milletler Cemiyeti, dünya barışını sürekli kılmak, uluslararası sorunları barışçı yollarla çözüme kavuşturmak amacıyla 1920’de kurulmuştur. Cemiyet, ABD Başkanı Wilson’un çabaları ile Wilson İlkeleri ışığında ve Paris Konferansı’nda yapılan çalışmalar neticesinde kurulmuştur. Ancak II. Dünya Savaşı’nın çıkmasıyla etkisini kaybetmiştir.

(Cevap E)

14. Soruda verilen gelişmeler iki dünya savaşı arasında meydana gelmiştir.

- Gazap Üzümlerinin yayınlanması – 1939
- Empire State Building’in yapılması – 1931
- Dünya Ekonomik Bunalımı’nın başlaması – 1929
- BCG aşısının bulunması – 1921
- C vitamininin keşfedilmesi – 1928

Verilen bilgiler doğrultusunda en son gerçekleşen Gazap Üzümlerinin yayınlanmasıdır.

(Cevap A)

15. Varşova Paktı; NATO’nun etkinliklerini önlemek, sosyalist ülkeler arasında askerî ve siyasi birliği sağlamak amacıyla Sovyet Rusya önderliğindeki Doğu Avrupa devletleri tarafından 1955’te kurulmuştur. Türkiye’nin üye olmadığı pakt 1960’lı yıllardan itibaren çözülmeye başlamış ve 1991 yılında Sovyet Rusya’nın dağılmasıyla işlevini tamamen yitirmiştir.

(Cevap B)

16. Çift dereceli seçim sisteminde halk yöneticilerini dolaylı olarak seçtiği için bu sistem demokrasiye aykırı görülmüş ve 1946 yılında, halkın yöneticilerini doğrudan seçmesi anlamına gelen tek dereceli seçim sistemi benimsenmiştir. Bu sistem demokrasiye daha uygun olduğu için bugüne kadar kullanılmaya devam etmiştir. 1946 yılında gerçekleşen bir diğer önemli gelişme de demokrasinin vazgeçilmez bir gereği olan çok partili hayata geçilmesidir.

(Cevap D)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. SSCB'nin Küba'ya füze yerleştirmesiyle başlayan Küba krizi SSCB'nin Küba'daki füzelerini, buna karşılık ABD'nin Türkiye'deki Jüpiter füzelerini sökmeyi kabul etmesiyle çözülmüştür.

(Cevap A)

2. 1929'da ABD'de "Kara Perşembe" olarak başlayan 1929 ekonomik krizi dünyayı etkilemiştir. Bundan dolayı;

- İşsizlerin sayısı artmış,
- İnşaat faaliyetleri durmuş,
- Tarım ürünü fiyatları düşmüş,
- Bankacılık sektörü iflas etmiştir.

Kadınların iş hayatında yer almaya başlaması daha çok I. Dünya Savaşı'nın sonunda ortaya çıkan bir durumdur.

(Cevap E)

3. 1948 yılında nüfuz sahibi yüzlerce Avrupalı, Avrupa'nın birliği için stratejik planlama yapmak üzere toplanmıştır. Lahey'de düzenlenen kongrede yapılan tartışmalardan sonra Avrupa Konseyi'nin kurulması kararı çıkmıştır. Kongrenin çağrılarında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Parlamento'lar Asamblesi kurulması da yer almaktadır.

(Cevap B)

4. Türk anayasalarının içerisinde şu ana kadarki en demokratik anayasa olarak 1961 Anayasası bilinir. Sosyal devlet anlayışı da ilk kez 1961 Anayasası'nda yer almıştır. 1982 Anayasası'nda da sosyal devlet anlayışı varlığını sürdürmüştür.

(Cevap D)

5. ABD Başkanı Monroe'nun 1823'te ortaya attığı "ABD Avrupa'nın, Avrupa ABD'nin bölgesine müdahale etmesin." sözü Monroe Doktrini olarak bilinir. Buna göre "Avrupa Avrupalıların, ABD ABD'lilerindir". İzlenen bu barışçıl politika ABD'yi oldukça güçlendirmiştir. Çünkü savaş yaşamadığı için yıpranmamıştır. I. Dünya Savaşı devam ederken ABD'nin savaşa girmesiyle savaşın İtilaflar lehine değişmesinin en önemli nedeni, yıpranmamış ABD'nin bütün gücüyle İtilaflar safında savaşa dâhil olmasıdır.

(Cevap C)

6. Avrupa Birliği üyesi olmasına rağmen Danimarka, İsveç ve İngiltere Euro'ya geçmemişlerdir.

(Cevap D)

7. 1930–1940 yılları arasındaki dönemde uluslararası barışı tehdit eden devletler Hitlerin Nazi Almanyası, Mussolini'nin Faşist İtalyasıdır. Mussolini faşist politikasıyla eski Roma'nın sahip olduğu tüm toprakları İtalya'ya katma hayali kurmuştur. Bunun sonucu olarak da Akdeniz'de yayılmacı politika izlediğinden Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin yapıldığı konferansa katılmamıştır.

(Cevap A)

8. Yunanistan'ın Ege Adalarını silahlandırması sonucu Türkiye NATO'dan bağımsız Dördüncü Ordu'yu (Ege Ordusu) kurmuştur. Dördüncü Ordu Türkiye'nin NATO kapsamı dışındaki tek ordusudur.

(Cevap D)

9. 1969'da Mescid-i Aksa'nın kundaklanması sonucu Fas'ın Rabat şehrinde kurulan örgütün merkezi Cidde'dir. İslam dünyasının tek çatı altında toplandığı tek kuruluş olan teşkilatın yönetim organı genel sekreterliktir.

(Cevap E)

10. Doğu Bloku içerisindeki devletlere komünizm SSCB baskısıyla gelmiştir. Yugoslavya ise komünist partiler tarafından Doğu Bloku içerisinde yer almıştır. 1945'ten itibaren SSCB - Yugoslavya ilişkileri gerilmiş, 1948'de Yugoslavya'nın Cominform'dan çıkarılmasıyla ilişkiler bitmiştir.

(Cevap C)

11. Türkiye II. Dünya Savaşı sırasında SSCB ve Almanya ile saldırmazlık anlaşmaları imzalamış, İngiltere'nin savaşa girme yönündeki baskılarını ise gereken silah desteğinin sağlanmadığı gerekçesiyle geri çevirmiştir. Savaş sırasında izlenen genel politika tarafsız kalma yönünde olmuştur.

(Cevap B)

12. Vietnam Savaşı devam ederken askere çağrıldığında "Vietnamlılar bana hiçbir kötülük yapmadılar ki onlarla savaşayım." diyen ünlü boks yıldızı Muhammed Ali Clay'dir.

(Cevap A)

13. II. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Türkiye'nin Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etmesinin amacı, Birleşmiş Milletler Örgütü'nde yer alabilmek, yani savaş sonrası oluşturulacak uluslararası organizasyonlarda yer alarak dünya siyasetinin dışında kalmak istememesidir.

(Cevap A)

14. Türkiye Soğuk Savaş Dönemi'nde Batı Bloku'na yakın politika takip etmiştir. Bu politikanın belirlenmesinde SSCB'nin Türkiye üzerinde ulaşmak isteği amaçları, Türk modernleşmesinde Batı'nın örnek alınması, ABD'nin Türkiye'ye yaptığı ekonomik yardımlar etkili olmuştur. Fakat Soğuk Savaş Dönemi'nde Türkiye'nin nükleer güç olma yönünde bir politikası olmamıştır.

(Cevap B)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Avrupa Topluluğu 1989'daki raporunda A, B, C, D seçeneklerinde verilen bilgileri doğrulayan bilgiler açıklamıştır. Fakat Türkiye'nin tam üyelik başvurusu yapma hakkının olmadığı söylenemez, çünkü Türkiye 1987'de tam üyelik başvurusu yapmıştır. 1989 raporu tam üyelik için gereken şartları taşımadığını açıklayan bir rapordur.

(Cevap E)

2. Dağlık Karabağ sorunu Ermenistan ve Azerbaycan arasında yaşanan bir sorundur. Ermeniler bu bölgede Hocalı Katliamını gerçekleştirerek birçok Azeri'yi öldürmüşlerdir. Bu sorun günümüzde de devam etmektedir.

(Cevap D)

3. 1984'te Bulgaristan'da Todor Jivkov iktidarında Türk azınlığa karşı asimilasyon politikası başlamasıyla Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçler yaşanmıştır. Jivkov yönetimi Türklerin isimlerinin değiştirilmesi, ibadetlerinin engellenmesi, Türkçe konuşmanın yasaklanması gibi uygulamalar getirmiştir. Türkiye'nin verdiği nota ve uyarılar sonuç vermeyince Bulgaristan'daki Türklerin Türkiye'ye göçüne izin vereceğini açıklamış, böylece göçler yaşanmıştır.

(Cevap C)

4. Türkiye Soğuk Savaş döneminde Avrupa Konseyi, NATO, Balkan Paketi, Bağdat Paketi, BM gibi kuruluşlara üye olmuştur.

Avrupa Ekonomik Topluluğuna 1959'da giriş için başvurusunu yapmış, 1963'te Ortaklık Antlaşması imzalanmış, fakat AB'ye hâla üye olamamıştır.

(Cevap E)

5. 1963 tarihli Ankara Antlaşması AET ile imzalanmıştır. Avrupa Ekonomik Topluluğu ile yapılan bu antlaşmayla ekonomik iş birliği, ekonomik kalkınma, gümrük birliği ve pazar konuları yer almıştır. Fakat ekonomik bir topluluk olan AET'nin askerî savunma ile ilgisi yoktur.

(Cevap E)

6. Atatürk, II. Dünya Savaşı'ndan önce hayatını kaybetmiştir. Bu dönemde Türkiye Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'dür.

(Cevap A)

7. 1930'lu yıllarda Faşist Mussolini liderliğindeki İtalya saldırgan bir politika izleyerek dünya barışını tehdit etmiştir. Bu çerçevede Habeşistan ve Arnavutluk İtalyan işgaline uğrayan bölgeler olup bu aynı zamanda II. Dünya Savaşı'nın sebepleri arasında yer alır.

(Cevap B)

8. 1928 yılında ABD ve Fransa dışişleri bakanları tarafından esasları belirlenen, savaşın ulusal siyasetin aracı olarak kullanılmasından vazgeçilmesini ve silahsızlanmayı amaçlayan pakt Briand - Kellogg Paketi'dir. Bağdat Paketi 1955, Balkan Paketi 1953, Sadabat Paketi 1937, Varşova Paketi 1955'te kurulmuştur.

(Cevap E)

9. 1 Eylül 1971'de imzalanan Katma Protokol ile AET, Türkiye'den ithal ettiği sanayi ürünlerine uyguladığı gümrük vergilerini ve miktar kısıtlamalarını kaldırdı (Tekstil ürünleri hariç). 1971'de imzalanan Katma Protokol 1 Ocak 1973'te yürürlüğe girerek Türkiye Birinci Gümrük İndirimi ve Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya konuldu.

(Cevap C)

10. NATO, CENTO (Bağdat Paketi), Balkan İttifakı, Bağdat Paketi SSCB tehlikesine karşı Batı Bloku'na yakın ülkeler tarafından kurulmuştur. Varşova Paketi ise 1955'te Doğu Bloku tarafından NATO'ya karşı kurulmuştur.

(Cevap A)

11. Bakü - Tiflis - Ceyhan Boru Hattı, Hazar Havzasında çıkarılan petrolün Ceyhan üzerinden dağıtımını amaçlar. Bunu Türkiye - Azerbaycan - Gürcistan kurmuş, Rusya çıkarlarına aykırı olduğu için bu projeye karşı çıkmıştır. Bölgede Rus etkinliğini azalttığı için ABD projesi desteklemektedir.

(Cevap B)

12. AB'ye üye olmak isteyen devletle müzakerelerin başlaması için aday devletin Kopenhag siyasi kriterlerini sağlamış olması gerekir.

(Cevap B)

13. AB'nin ilk genişleme dalgası olarak kabul edilen 1973 genişleme sürecinde birliğe İngiltere katılmıştır. 1961'de AB'ye başvuran İngiltere daha öncesinde ABD'ye yakın politikası izlediği için bekletilmişti.

(Cevap C)

14. Türkiye, II. Dünya Savaşı'na girme ihtimali nedeniyle aşırı kazançlar ve yüksek enflasyonu dikkate alarak Varlık Vergisi ve Toprak Mahsulleri Vergisini çıkarmıştır.

(Cevap D)

15. Türk - İsrail ilişkilerinde bozulmanın yaşanmasında;

- İsrail'in Gazze'ye uyguladığı abluka,
- Dünya Ekonomik Forumu'ndaki Davos Krizi,
- Mavi Marmara Saldırısı,
- Türkiye'nin Hamas'la ilişkileri

etkili olmuştur.

Türkiye'nin izlediği Suriye politikası, Türk - Suriye ilişkilerini olumsuz yönde etkilemiş, Arap Baharı'nın etkisiyle başlayan süreçte ilişkiler tamamen bozulmuştur. Dolayısıyla Türkiye'nin izlediği Suriye politikası İsrail'i rahatsız etmemiştir.

(Cevap B)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. ABD Başkanı Johnson'un tarihe geçen 5 Haziran 1964 tarihli mektubunda Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesinin Yunanistan'la savaşa sebep olabileceği, Türkiye'nin müdahale kararı almadan önce müttefiki olan NATO ülkelerine danışması gerektiği, müdahale durumunda Türkiye'nin ABD'den aldığı askerî malzemeleri kullanamayacağı yer almıştır. Bu mektuptan sonra Türkiye 1964'te Kıbrıs'a müdahaleden vazgeçmiştir. Türkiye bundan sonra savunma politikasını yerli sermayeye dayandırma yoluna gitmiştir.

(Cevap C)

2. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, I. Dünya Savaşı'nın sonuçları arasında yer almaktadır. Fakat İtalya'da Mussolini önderliğinde faşist bir yönetimin kurulması ve izlediği emperyalist politikalar, II. Dünya Savaşı'nın çıkmasında etkili olmuştur.

(Cevap A)

3. İngiltere'ye karşı Hindistan'ın bağımsızlık mücadelesinin lideri Mahatma Gandhi'dir. Pakistan Müslümanlarının lideri ise Muhammed Ali Cinnah'tır.

(Cevap B)

- 4.
- Milletler Cemiyeti - 1920'de
 - İtalya'da Mussolini - 1921-1945
 - Lacorno Antlaşması - 1925'te
 - Almanya'da Nazizm - 1932-1945

arası dönemlerdir.

Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesi 1950 yılındadır. Birinci Dünya Savaşı'nın bitişi 1918, II. Dünya Savaşı'nın başlangıcı 1939 olduğuna göre sorunun cevabı D seçeneğidir.

(Cevap D)

5. Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra Yunanistan NATO'nun tutumunu eleştirerek NATO'nun askerî kanadından ayrılmıştır.

(Cevap D)

6. Yunanistan kendi toprakları içinde Makedonya adında bir bölgenin bulunması ve tarihte Makedonya olarak anılan bölgenin de kendi topraklarında yer aldığı savunduğundan bu ismin kullanılmasına karşı çıkmaktadır. Avrupa Birliği ve NATO'ya katılmak isteyen Makedonya'nın önünde Yunanistan'la yaşadığı isim engeli bulunmaktadır.

(Cevap A)

7. Wilson idealizmi çok ütöpik olması ve Avrupa devletleri tarafından kabul görmemesi nedeniyle uygulanamamıştır. Ayrıca ABD Kongresi'nin Milletler Cemiyeti'ne üyeliği kabul etmemesine bağlı olarak ABD tekrar Monroe Doktrini'ne (yalnızlık stratejisi) dönmüş ve Wilson İlkeleri tarihe gömülmüştür.

(Cevap E)

8. II. Dünya Savaşı'ndan sonra ülkeler arası dostluk ilişkilerini geliştirmek, ekonomik, sosyal, kültürel sorunları barış yoluyla çözmek amacıyla kurulan kuruluş Birleşmiş Milletler Teşkilatıdır. Örgütün merkezi New York olup Türkiye kurucu üyeleri arasındadır.

(Cevap E)

9. 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra Yassıada'da yargılanıp idam edilenler arasında Başbakan Adnan Menderes, Maliye Bakanı Hasan Polatkan ve Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu yer almaktadır.

(Cevap A)

10. Arap - İsrail Savaşlarında Arap dünyasının liderliğini Mısır ve Suriye sürdürmüştür ve Birleşik Arap Cumhuriyeti kurulmuştur. 1978'de Camp David Antlaşması ile Mısır İsrail'i resmen tanıyınca Arap dünyasında yeni liderliği Irak üstlenmiştir.

(Cevap D)

11. Oslo Barış Görüşmeleri İsrail - Filistin görüşmesi olup bununla ilgili A, B, C, D seçenekleri doğru olsa da E seçeneği yanlıştır. İsrail, Oslo Barış Görüşmeleri sonucunda birtakım Filistin topraklarından çekilse de işgal ettiği tüm topraklardan çekilmemiştir.

(Cevap E)

12. II. Dünya Savaşı'nın sonuçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Mihver devletler (Almanya, İtalya, Japonya) savaşı kaybetmiştir.
- Asya ve Afrika'daki Hindistan, Mısır, Pakistan, Cezayir, Libya, Fas, Tunus gibi sömürgeler bağımsızlıklarını kazanmışlardır.
- Savaştan en karlı çıkan devletler Sovyet Rusya ve ABD olmuş, savaştan sonra bu iki devlet arasında soğuk savaş dönemi başlamıştır.
- Faşizm ve Nazizm yıkılırken; kapitalizm ve sosyalizm rejimleri hızla yayılmıştır.
- Almanya doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır.
- İsrail devleti kurulmuştur (1948). Bu durum Ortadoğu'da Arap - Yahudi çatışmasının başlamasına sebep olmuştur.
- ABD ve Batı ülkeleri, Sovyet Rusya'ya karşı NATO'yu; Sovyet Rusya ve doğu bloku ülkeleri ise NATO karşısında Varşova Paktı'nı kurmuşlardır.
- Dünya barışını korumak amacıyla Türkiye'nin de kurucu üyeliğini yaptığı Birleşmiş Milletler kurulmuştur. (1945)

Milletler Cemiyeti ise I. Dünya Savaşı sonunda kurulmuştur.

(Cevap C)

13. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine iç hukuk yolları tükenmeden ve ulusal mahkemelerde verilen nihai kararın üzerinden 6 ay geçmeden mahkemeye başvuru yapılamaz. Başvuruyu kamu işlerini yerine getiren merkezi idare dışında kalan otoriteler yapabilmektedir. Bu çerçevede siyasi partiler, dernekler, sendikalar ve kişiler Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru yapabilirler, fakat TBMM yapamaz.

(Cevap B)

14. Akdeniz Oyunları, Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında dört yılda bir düzenlenen yarışmalardır. Bu yarışmalar, Akdeniz ülkeleri arasında toplumsal ve kültürel yakınlaşmayı sağlamak amacıyla düzenlenmektedir. Akdeniz Oyunları'nda olimpiyat kuralları geçerlidir ve yarışmalar 15 günde tamamlanır. Akdeniz Oyunları'nın ilki 1951 yılında Mısır'ın İskenderiye kentinde düzenlenmiştir.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. **Irkçılık – Turancılık Davası:** 7 Eylül 1944'te başlayan ve 29 Mart 1945'e kadar süren Türk siyasetinin önde gelen 23 isminin ırkçılık – Turancılık suçlamasıyla yargılandığı davadır. Toplam 65 oturum süren dava siyasi açıdan büyük önem taşır.

Struma Gemisi Olayı: Nazi soykırımından kaçan Romen Yahudilerin İstanbul'a gelmesinden sonra gerçekleşen ve bir patlama sonucu 765 kişinin öldüğü olaydır.

Von Papen Suikastı: Almanya'nın Ankara Büyükelçisine yapılan suikastla ilgilidir.

Bu üç olay tarihlerde Türk siyasetini fazlaca meşgul eden gelişmelerdir.

(Cevap E)

2. ABD dış politikasında Avrupa'nın kendi kıtasına karışmamasını, kendisinin de Avrupa sorunları ve diplomasisinden uzak durmasını istendiği politika Monroe Doktrini'dir.

Eisenhower Doktrini ABD'nin SSCB'ye karşı Orta Doğu ülkelerine yaptığı askerî ve ekonomik yardımdır.

(Cevap A)

3. Müttefik Devletler tarafından düzenlenen 1943 tarihli Kazablanka, Quebec ve Moskova konferanslarında Türkiye'nin savaşa sokulması konusu gündeme gelmiştir.

(Cevap D)

4. 1991'de Soğuk Savaş sonrası dönemde;

- SSCB'nin dağılmasıyla iki kutuplu dünya düzeni sona ermiştir.
- ABD süper güç haline gelmiştir.
- Blok siyaseti sona ermiştir.
- Rusya Batı ile daha yakın ilişkiler kurmaya başlamıştır.

Fakat Varşova Paketi dağılmasına karşın, NATO varlığını hala sürdürmektedir.

(Cevap C)

5. Öncüllerde verilen ifadelerin hepsi 18 Ocak 1940'ta çıkarılan Millî Korunma Kanunu'nda yer almaktadır.

(Cevap E)

6. Akdeniz'de görülen korsanlık hareketlerine karşı ortak bir yaklaşım sergilemek isteyen ülkeler, 1937'de İsviçre'nin Nyon kentinde toplanan iki günlük bir konferansta bir araya gelmişlerdir. Konferansa Türkiye, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı, Mısır, Bulgaristan, Yunanistan, Fransa, Romanya, Sovyetler Birliği ve Yugoslavya katılmıştır. Konferans sonunda Nyon Antlaşması adında bir anlaşma imzalanmış ve Akdeniz'deki korsanlık hareketlerine karşı ortak hareket kararı alınmıştır.

(Cevap B)

7. II. Dünya Savaşı esnasında Türkiye, bütün baskılara rağmen, çeşitli gerekçeler ileri sürerek, savaş dışı kalma durumunu sürdürmeye çalışmıştır. 24 Mart 1941'de Sovyet Rusya ile saldırmazlık paktı imzalayan Türkiye, iki ülke arasında 1925'te imzalanmış olan antlaşmanın yürürlükte kalmasını sağlamıştır. Bu antlaşmaya göre Türkiye'nin bir saldırıya uğraması durumunda Sovyetler Birliği tarafsız olacaktı. Böylece Türkiye, Almanya'nın Türkiye'ye saldırması halinde, Rusya'nın da kendi sınırlarını korumak bahanesiyle kuvvetlerini topraklarımıza sokmasını önlemiştir. 18 Haziran 1941'de Almanya ile de bir saldırmazlık antlaşması imzalayan Türkiye, bu ülkenin kendisine saldırmasının önüne geçmeye çalışmıştır.

(Cevap A)

8. Soru kökünde bahsedilen yapı, Westphalia Düzenidir. Bu yapı 30 yıl savaşları sonunda 1648'de imzalanan Westphalia (Vestfalya) Antlaşması'na dayanmaktadır. Bu antlaşma, günümüz uluslararası ilişkilerinde benimsenen bazı temel ilkelere kaynaklık etmesi bakımından çok önemlidir.

Bu ilkeleri şöyle sıralayabiliriz:

- Self Determinasyon (gelecek hakkı)
- Devletlerarası eşitlik
- Başka devletlerin içişlerine karışmama ilkesi

(Cevap C)

9. 1945 yılında düzenlenen ve Türkiye'nin katılmadığı Potsdam Konferansı'nda; Sovyet Rusya Türkiye'den Kars ve Ardahan'ı istemiştir. 1946 yılında Sovyet Rusya daha da ileri gidip Boğazlardan da askeri üs talep etmiştir. Bu durum dış politikada Türkiye'yi ABD'ye yaklaştırmıştır.

(Cevap E)

10. 27 Mayıs 1960'ta Türk Silahlı Kuvvetleri adına yönetime el koyan Milli Birlik Komitesi ilk iş olarak TBMM ve hükümeti feshetmiş ve her türlü siyasi faaliyeti yasaklamıştır.

28 Mayıs'ta Cemal Gürsel Milli Birlik Komitesi başkanlığına seçilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Rektörü Sıddık Sami Onar başkanlığındaki heyet bildiri yayınlarak DP iktidarının meşruiyetini yitirdiğini ve yeni yönetimin meşru olduğunu bildirmiştir.

Yüksek Adalet Divanı kararı çerçevesinde Adnan Menderes, Hasan Polatkan, Fatin Rüştü Zorlu idam edilmiştir.

Üniversitelerde de tasfiyeye gidilmiş ve "tembel", "yeteneksiz" ve reform düşmanı oldukları gerekçesiyle 147 öğretim üyesinin üniversite ile ilişkisi kesilmiştir. Seçeneklerden sadece E'deki bilgi doğru olup diğerleri yanlış bilgidir.

(Cevap E)

11. 1925 yılından itibaren İran'ı yöneten Pehlevi Hanedanlığı, 1979 yılında gerçekleşen bir ihtilal neticesinde devrilmiştir.

Ülkedeki farklı grupların aynı platformda birleştiği bu ihtilalin sebeplerini şu şekilde özetleyebiliriz:

- Pehlevi'nin Batı yanlısı politikalarının halk arasında hoşnutsuzluk yaratması,
- Plansız toprak reformunun köylü nüfusun yoksullaşmasına sebep olması,
- Ülkenin en önemli gelirlerinden biri olan petrolün silahlanma giderleri için harcanması,
- Gelir dağılımındaki eşitsizlik.

Tüm bu sebepler ve daha fazlası köylü, Şii, öğrenci, muhafazakâr gibi farklı grupların 1978 yılında bölgesel nitelikli bir isyan çıkarmasına sebep olmuştur. Bu isyan bir yıl gibi bir sürede önce büyük bir halk hareketine; sürgünde olan Ayetullah Hümeyni'nin ülkeye dönmesiyle de bir ihtilale dönüşmüştür. Böylece günümüzdeki İran İslam Cumhuriyeti kurulmuştur.

(Cevap E)

12. Demokrat Parti (DP) 1946 yılında kurulmuş, 1950 yılında tek başına iktidar olmuş ve toplamda ülkeyi on yıl yönetmiş bir siyasi partidir. 1957 yılında yapılan seçimleri kazanmasına rağmen DP'nin oyları, muhalefet partilerinin toplam oylarından daha düşüktü. Bu durumsa muhalefet tarafından "hükümetin azınlık iktidarına dönüştüğü" propagandasının yapılmasına yol açmış ve hükümetin düşürülmesi için muhalefet güçleri birleşmeye başlamıştır. Muhalefetin bu güç birliği karşısında Demokrat Parti "Vatan Cephesi" adında siyasi bir örgütlenme kurmuştur. DP, herhangi bir hukuki niteliği bulunmayan bu oluşum aracılığıyla partiyi yeni katılımları sağlamayı amaçlamıştı.

(Cevap C)

13. Atlantik Bildirisi ve San Francisco Antlaşması ile Birleşmiş Milletler'in temelleri atıldı ve kurucu üyelerle veto hakkına sahip üye ülkeler belirlendi.

(Cevap D)

14. Türkiye 1945'te BM'ye, 1947'de ise IMF'ye üye olmuştur. Bu sırada iktidarda olan parti CHP'dir. Balkan İttifakı 1953'te imzalanmıştır. Bu dönemde DP iktidardadır.

(Cevap B)

15. 21 Ağustos 1969'da İsrail işgali altındaki Kudüs'te, Müslümanların kutsal saydığı yerlerden olan El-Aksa Camii kundaklanmış ve camide maddi hasar oluşmuştur. Bu olay İslam dünyasında büyük tepkilere sebep olurken; Ürdün Kralı Hüseyin, Arap devletlerin dışişleri bakanlarının bir İslam Zirvesi'nde toplanması önerisini getirmiştir. Bu doğrultuda 22-23 Eylül 1969'da Fas'ın başkenti Rabat'ta Türkiye de dâhil olmak üzere 24 ülke "İslam Zirvesi"nde bir araya gelmiştir. Bu örgütlenme, İslam dünyasının meselelerini tartışmak ve çözüm bulmak amacıyla kurulmuş İslam Konferansı Örgütü'nün temelini oluşturmaktadır.

(Cevap B)

16. 2 Mayıs 1954'te yapılan seçimlerde DP iktidarının ikinci evresine geçildi. Seçimden sonra parti içinde partinin ekonomik politikaları ve muhalefete karşı izlenen tutum nedeniyle yeni bir muhalefet baş gösterdi. 12 Ekim 1955'te 9 milletvekili partiden ihraç edilirken 10 milletvekili de istifa etti. Partiden kopan 19 milletvekili 20 Aralık 1955'te Hürriyet Partisi adıyla yeni bir parti kurdu. DP'den istifa eden yeni milletvekillerinin katılımıyla kurulan HP mecliste ana muhalefet partisi konumuna yükselmiştir.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Gümrük Birliği tarifesinde;

- Fikri, sınai, ticari mülkiyetin korunması
- Rekabet
- Devlet yardımları
- Kamu tekelleri
- Ticari korunma araçları
- Kamu ihaleleri gibi

konular yer almaktadır.

Kişilerin serbest dolaşımı gümrük birliği kapsamında olmayıp E seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap E)

2. Türk dış politikası barışçı ittifaklara açık olup anlaşmalara ve hukuka saygı çerçevesinde, egemenlik ve eşitlik ilkesine dayalı, mevcut dengeyi koruyacak yurtdışı barış, dünyada barış ilkesi şeklinde olup genişleme siyaseti gütmemiştir.

(Cevap C)

3. Afrika ve Asya ülkelerinin katılımı ile Endonezya'da toplanan Bağlantısızlar Harekâtının ortaya çıktığı konferans Bandung Konferansı'dır.

(Cevap A)

4. AB tarihinde Lüksemburg ve Helsinki'den sonra bir başka "Türkiye Zirvesi" olarak bilinen zirve Kopenhag Zirvesi'dir. 12-13 Aralık 2002'de toplanan zirve Türkiye'nin üyelik müzakerelerinin başlaması tartışmaları damga vurmuştur.

(Cevap B)

5. Yugoslavya Sosyalist Cumhuriyeti'nden ayrılıp bağımsız olan ilk devlet Slovenya'dır. Bunu Hırvatistan, Makedonya ve Bosna-Hersek takip etmiştir.

(Cevap B)

6. Türkiye 1953'te NATO, 1949'da Avrupa Konseyi, 1955'te CENTO (Bağdat Paketi), 1953'te Balkan İttifakı'nda üye olarak yer almıştır. Batı Bloku'nda yer aldığı için Doğu Bloku'nun askerî kanadı olan Varşova Paketi'ne üye olamaz.

(Cevap D)

7. Medeniyetler ittifakı eş başkanlığını İspanya ve Türkiye yürütmektedir.

(Cevap C)

8. ABD İsrail Devleti'nin kuruluşunu desteklemiştir. Bu destekte A, B, C, D seçenekleri etkili olup E seçeneği yanlış bilgidir. Çünkü İsrail bağımsızlığını ilan ettiğinde İsrail'i tanıyan ilk devletlerden biri SSCB'dir.

(Cevap E)

9. 1 Aralık 1925'te uluslararası barışı korumaya yönelik yapılan antlaşma Locarno Antlaşması'dır. Türkiye buna katılmamıştır.

(Cevap A)

10. 1952'de Mısır ordusundaki Hür Subaylar grubu askerî darbe ile yönetimi ele geçirmiştir. Liderliğini daha sonra Cemal Abdül Nasır'ın üstlendiği bu yönetim 1970'li yıllara kadar Orta Doğu'da yaşanan birçok gelişmeye damgasını vurmuştur.

(Cevap E)

11. "Ulusların kendi kaderlerini tayin etmesi" ilkesi Wilson prensiplerinde yer almıştır. Devrimden sonra yönetime gelen Bolşevik hükümeti barışçı bir politika izleyerek A, C, D ve E seçeneklerdeki diğer kararları benimsemiştir.

(Cevap B)

12. II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünya barışını sağlamak amacıyla kurulması düşünülen BM'nin temeli ABD ve İngiltere liderlerinin yayınladıkları Atlantik Bildirisi ile atılmıştır. Yalta Konferansı'nda Mart 1945'e kadar Mihver Devletlere savaş ilan eden devletlerin BM'ye üye olarak kabul edileceği benimsenmiştir. BM kesin olarak San Francisco Konferansı'yla kurulmuştur.

(Cevap A)

13. Lozan'da sorun olarak kalan Boğazlar konusu Montrö Boğazlar Sözleşmesi'yle çözüme kavuşurken bu çözümde Balkan Antantı ve Akdeniz Paktı üyesi devletlerin destekleri etkili olmuştur.

(Cevap E)

14. Berlin - Roma - Tokyo mihverinin kurulmasında;
- Almanya'nın SSCB rejimine karşı tavır alması,
 - Japonya'nın Asya'da yayılma politikası sürdürmek istemesi,
 - SSCB'nin ortak düşman olarak görülmesi etkili olmuştur.

(Cevap C)

15. II. Dünya Savaşı Dönemi'nde Türkiye'nin savaşa girmesi yönünde baskı altında kalmasının temel faktörü, stratejik açıdan önemli olan Boğazlara sahip olmasıdır. Savaştan sonraki dönemde de Boğazların öneminden dolayı Türkiye'nin SSCB'ye yakınlaşmasını istemeyen ABD, yaptığı yardımlarla Türkiye'yi yanında tutmaya çalışmıştır.

(Cevap E)

16. Türk anayasaları arasında 1921, 1924 Anayasaları TBMM'de oylanarak kabul edilirken 1961 ve 1982 Anayasası referandum sonucu kabul edilmiştir.

(Cevap D)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Türkiye, Kore'deki savaşa asker gönderen ülkelerden biridir. Bu durum 1952'de Türkiye'nin NATO'ya girişini kolaylaştırmıştır. Türkiye, Balkan Antantı ve Bağdat Pakti'nin kurucuları arasındadır.

(Cevap A)

2. İngiltere Dışişleri Bakanı Balfour'un adıyla bilinen Balfour Deklarasyonu ile İngiltere Filistin topraklarında bir Yahudi Devleti kurulmasını desteklemiştir. Balfour bu deklarasyonu 1917'de Bolşevik devriminden hemen sonra açıklamıştır.

(Cevap B)

3. Tahran Konferansı (Kasım 1943), II. Dünya Savaşı sırasında ABD, İngiltere ve Sovyet Rusya'nın Türkiye'yi savaşa sokma konusunda karar almaları ve bu kararı Türkiye'ye bildirmek için İsmet İnönü'yü Kahire'deki konferansa davet etmeleri ile ilgili bir konferanstır.

(Cevap C)

4. 1987 referandumuyla siyasi yasaklar kaldırılmış, YÖK 1981'de kurulmuş, Anavatan Partisi 1983'te kurulmuş, renkli televizyon yayını 1976'da başlamıştır. Devlet Planlama Teşkilatı ise 1960 yılında kurulan bir kurumdur.

(Cevap B)

5. Dünyada petrol ve doğal gaz bakımından ikinci sırada yer alan devlet İran'dır.

(Cevap D)

6. Günümüzde ABD'nin en çok sorun yaşadığı Latin Amerika ülkeleri Venezuela ve Küba'dır. Bu ülkelerde sosyalist liderler olduğu için ABD'nin sömürgeci politikalarına karşı çıkmaktadırlar.

(Cevap A)

7. • İlk atom bombasının yapılması ve kullanılması 1945
• İlk nükleer reaktörün kurulması 1942
• DNA'nın yapısının çözülmesi 1953
• İlk bilgisayarın yapılması 1945
• İlk haberleşme uydusu olan Telstar 1 uzaya 1962 yılında gönderilmiştir.
Verilen bilgilere bakıldığında en son meydana gelen olay 1962'de Telstar 1'in uzaya gönderilmesidir.

(Cevap E)

8. Kıbrıs sorununun çözümü için BM'nin Genel Sekreteri Kofi Annan'ın sunduğu planda Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması ve iki toplumu temsil etmesi şeklindedir. Bu plana Türklerin büyük çoğunluğu evet derken, Rumların büyük çoğunluğu hayır oyu vermiştir.

(Cevap C)

9. İran'ın nükleer programına ilişkin İran'a ambargo uygulanması kararında arabuluculuk yapan ülkeler Türkiye ve Brezilya'dır. Bu ülkeler BM'deki oylamada İran'a ambargo kararına hayır oyu vermişlerdir.

(Cevap E)

10. 1948 ile 1960 arası Soğuk Savaş, 1960–1989 arası dönem ise Yumuşama Dönemi olarak tanımlanmaktadır.

Soğuk Savaş Dönemi'nde;

- İki kutuplu dünya,
- ABD ve SSCB etrafında bloklaşma,
- Batı Bloku lideri ABD, Doğu Bloku lideri SSCB'dir.
- NATO Batı Bloku'nun, Varşova Paktı Doğu Bloku'nun askerî kanadıdır.

Türkiye, Soğuk Savaş döneminde Batı Bloku'nda yer aldığından cevap D seçeneğidir.

(Cevap D)

11. Türkiye, 1945'te kurucu üye olarak yer aldığı BM'nin kararları çerçevesinde Afganistan, Somali, Kore, Bosna-Hersek, Lübnan'a asker göndermiştir. Vietnam, Türkiye'nin asker gönderdiği ülkeler arasında yer almaz.

(Cevap E)

12. Kıbrıs'ta cunta yönetimi EOKA-B örgütü vasıtasıyla Makarios'u devirip yerine Nikos Sampson'u getirmiş, kurulan yeni yönetim ilk olarak Kıbrıs Helen Cumhuriyeti kurduğunu ilan etmiştir. Türkiye Kıbrıs'ta gerçekleşen darbeyi tepkiyle karşılamıştır. Türkiye, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü korumak gerekçeyle garantörlük hakkını kullanarak 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs Barış Harekâtı'nı düzenlemiştir.

(Cevap B)

13. II. Dünya Savaşı devam ederken Türkiye'nin "savaşa girmeme" şeklinde uyguladığı denge politikası dönemi zor bir dönem olmuştur. Bu dönemde Türkiye SSCB ile 25 Mart 1941'de Dostluk ve Saldırmazlık Paktı, Almanya ile 18 Haziran 1941'de "Türk - Alman Dostluk Antlaşması" imzalamıştır.

(Cevap E)

14. Ortadoğu buhranları (Arap-İsrail Savaşları ve Süveyş buhranı) sırasında Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'daki prestijinin artması üzerine ABD, Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'ya yerleşmesini ve asker sokmasını önlemek için devreye girmiş ve Eisenhower Doktrini'ni gündeme getirmiştir. Bu doktrin ile, Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'daki nüfuzunu kırmak düşüncesiyle Ortadoğu ülkelerine ekonomik ve askeri yardım yapılmasını öngörmüştür.

(Cevap B)

15. 1955 yılında Endonezya'nın Bandung şehrinde düzenlenen Asya-Afrika Konferansı, Bandung Konferansı olarak bilinir. Konferansın amacı, bağımsız olan Afrika ve Asya ülkelerinin ABD ve SSCB gibi büyük güçler karşısında varlıklarını korumak için birlik ve dayanışma sağlamaktır.

(Cevap C)

16. SSCB'de değişim Mihail Gorbaçov'un 1985'te Komünist Parti Genel Sekreterliğine seçilmesiyle başlamıştır. Bu değişimde daha fazla özgürlük ve bağımsızlık isteyen toplumsal olayların etkisi olmuştur.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Soru kökünde verilen yasa Millî Koruma Kanunu'dur. 1940 yılında çıkarılan bu yasayla hükümete fiyatları saptamada, ürünlere el koymada, hatta zorunlu çalışma yükümlülüğü getirmede sınırsız yetkiler verilmiştir. Devlet müdahaleleri bu yasayla meşruiyet kazanmış; üretim, tüketim ve dağıtım ilişkileri devletin eline geçmiştir. Devletin, gerektiğinde üretimi aksatan işletmelere el koymasının yolu açılmıştır. Dış ticaret düzenlenmesi ve kontrolü devlete geçmiştir.

(Cevap B)

2. II. Dünya Savaşı sırasında Adana, I. Kahire ve II. Kahire konferansları düzenlenmiştir. Bu konferanslara Türkiye katılmıştır. Adana Görüşmesi, Churchill ile İnönü arasında yapılmıştır. I. Kahire Konferansı'na Dışişleri Bakanımız Numan Menemencioğlu, II. Kahire Konferansı'na ise İnönü katılmıştır. Tahran Konferansı'na ise Türkiye katılmamıştır.

(Cevap D)

- 3.
- Anavatan Partisi (1983)
 - Doğru Yol Partisi (1983)
 - Sosyal Demokrat Halkçı Parti (1985)
 - Milliyetçi Hareket Partisi (1969)
 - Milliyetçi Demokrasi Partisi (1983)

(Cevap D)

4. Bandung Konferansı "barış içinde bir arada yaşama" ilkesiyle toplanmış ve ülkelerin birbirlerinin iç işlerine karışmama, büyük devletlerin savunma düzenlemelerinin içine girmeme kararı alınmıştır. Bandung Konferansı'ndan sonra birçok devlet Bağlantısızlar Harekâtı'na katılmıştır.

(Cevap A)

5. Yugoslavya SSCB denetimine girmek istemeyince liderleri Tito ideolojik çizgiden sapmakla suçlanmış, Yugoslavya'da SSCB ajanları faaliyet göstermeye başlayınca ilişkiler bozulmuştur. SSCB'den ayrı politika izleyen Yugoslavya Kominform'dan çıkarılmıştır.

(Cevap C)

6. SSCB ülkeleri içerisindeki sosyalist ülkelerde daha fazla özgürlük ve bağımsızlık isteğiyle toplumsal olayları önlemek için perestroika (yeniden yapılanma) ve glasnost (açıklık) politikasını uygulamaya koyan Mihail Gorbaçov'dur.

(Cevap B)

7. Refik Saydam 1939–1942; Şükrü Saraçoğlu 1942–1946 yılları arasında başbakanlık yapmıştır. Recep Peker ise II. Dünya Savaşı bitiminde yani 1946–1947 yılları arasında başbakanlık yapmıştır.

(Cevap D)

8. Soru kökünde Mustafa Abdülcemil Cemilev'den bahsedilmektedir. Kırım Tatar Millî Meclisi'nin kararı ile kendisine "Kırımoğlu" soyadı verilmiş ve 1991–2013 yılları arasında Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanlığı görevini yürütmüştür. Kiev'de yaşayan ve Ukrayna Parlamentosu'nda Kırım Tatarları'nın temsilciliğini yapan Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu'na 15 Nisan 2014'te Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından Cumhuriyet Nişanı verilmiştir.

(Cevap E)

9. I. Dünya Savaşı devam ederken yapılan gizli antlaşmalardan Sykes - Picot Antlaşması'na göre Suriye, Lübnan, Antakya bölgesi Fransa'ya, Musul hariç Irak ve Arabistan İngiltere'ye bırakılacaktı. İngiltere ve Fransa bu antlaşmayla Orta Doğu'yu kendi aralarında paylaşmışlardır.

(Cevap D)

10. I. Dünya Savaşı'ndan II. Dünya Savaşı'na kadarki dönemde dünya siyasetini belirleyen ülkeler İngiltere ve Fransa'dır. ABD ve SSCB dünya liderliğini II. Dünya Savaşı'ndan sonra üstlenmiş olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

11. 5-6 Kasım 1943'te I. Kahire Konferansı gerçekleşmiştir. Konferansta İngiliz Dışişleri Bakanı Eden ile görüşen Dışişleri Bakanımız Numan Menemencioglu'dur.

(Cevap E)

12. Türkiye'nin 1999 yılında AB'ye tam üyelik başvurusu kabul edilmiştir. 2005 AB - Türkiye müzakereleri başlamıştır. Ayrıca ABD Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecine destek verdiği için A seçeneğindeki bilgi yanlış olup A seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap A)

13. • Millî Kalkınma Partisi – 1945
• Demokrat Parti – 1946
• Millet Partisi – 1948

(Cevap C)

14. Her üç isim de Türkistan bölgesindeki Müslümanların Rusya'ya karşı ayaklanmalarına ve bölgede millî şuurun oluşmasına ortam hazırlamıştır.

(Cevap E)

15. Türkiye ile ilgili verilen gelişmelere bakılarak A, C, D ve E seçeneklerine ulaşılabilir. Fakat II. Dünya Savaşı öncesinde asker ve silah gücünü artırdığı yargısına varılamaz. Türkiye'nin 1928'de Avrupa'daki silahsızlanma konferansına katılması ve 1929'da savaşa karşı olan Briand-Kellog Paktı'nı imzalaması, izlediği barışçı politikalarla ilgili gelişmelerdir.

(Cevap B)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Varlık Vergisi, olağanüstü savaş koşullarının yarattığı yüksek kârlılığı vergilendirmek amacıyla bir defalığına çıkarılmış olağanüstü servet vergisidir. Seçeneklerde verilen ifadelerin tamamı günümüzde hala tartışma konusu olan bu verginin uygulamaları arasındadır.

(Cevap E)

2. Türkiye Devleti, ilk kalkınma planının başarıyla uygulanması üzerine 1937 yılında II. Beş Yıllık Sanayi Planı'nı hazırlamış ve 1938'de uygulamasına geçmiştir; ancak 1939 yılında II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, bu planın uygulanmasını engellemiştir.

(Cevap C)

3. Balkanlar, Kafkasya ve Orta Doğu dünyanın siyasi anlamda en karışık coğrafyaları arasındadır. Bu coğrafyaların böyle olmasında;
- etnik ve dinî parçalanmışlık,
 - stratejik açıdan önemli olmaları (petrol – doğal gaz),
 - daha önceki dönemlerdeki büyük devletlerin parçalanmaları ile ortaya çıkmaları
- etkili olmuştur.

(Cevap D)

4. Kopenhag Kriterleri'ne göre AB'ye aday ülkeler;
- İstikrarlı ve kurumsallaşmış demokrasi,
 - Hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü,
 - İnsan haklarına saygı,
 - Azınlıkların korunması
- gibi kriterler açısından değerlendirilmeye alınmışlardır. Çok partili demokrasi, idam cezasının olmaması, ırk ayrımcılığının olmaması, kadınlara karşı ayrımcılığın olmaması da Kopenhag Kriterleri arasında yer almaktadır.

(Cevap A)

5. 1930'lu yıllarda faşizm ve nazizmin etkisiyle dünya ülkeleri arasındaki ilişkiler gerginleşerek tehlikeli bir durum ortaya çıkmıştır. 1936'da İtalya ile Almanya arasında Berlin-Roma mihveri, Almanya ile Japonya arasında Alman-Japon Paktı kurulmuştur. 1937'de Almanya, İtalya ve Japonya'nın katılımıyla Berlin-Roma-Tokyo Mihveri tamamlanmıştır. Kurulan ittifaklar sonucu 1 Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya'yı işgali ile II. Dünya Savaşı başlamıştır. Buna karşılık İngiltere ve Fransa, Polonya'ya verdikleri güvenceye dayanarak Almanya'ya savaş ilan etmişlerdir.

(Cevap E)

6. Maastricht Kriterleri - Avrupa Birliği Kriterleri
Bandung Konferansı - Bağlantısızlar hareketinin kurulması
Monroe Doktrini - ABD'nin kendi bölgesinde yalnızlık politikası
Küresel ısınmanın çözülebilmesi amacıyla imzalanan BM iklim değişikliği çerçeve sözleşmesi Kyoto Protokolü'dür.

(Cevap B)

7. Mihail Gorbaçov göreve geldiğinde SSCB'nin uydu ülkeleri içinde daha fazla özgürlük ve bağımsızlık isteğiyle toplumsal olaylar başlamıştı. Gorbaçov ekonomik ve siyasal sorunları çözebilmek için komünizmin yapısını değiştirmeye karar vermiş ve bu amaçla açıklık, şeffaflık (glasnost) ve yeniden yapılanma (perestroyka) politikalarını uygulamaya koymuştur.

(Cevap A)

8. Soğuk Savaş Dönemi'nden yumuşama dönemine geçişin başlangıcı her ne kadar Küba krizi olsa da en önemli göstergesi Doğu Bloku ile Batı Bloku arasında imzalanan Nükleer Silahların Sınırlanılması Anlaşmaları olan SALT-I ve SALT-II'nin imzalanmasıdır.

(Cevap C)

9. II. Dünya Savaşı sonrası Sovyet tehdidiyle baş başa kalan Türkiye, önceleri Batı'nın desteğini alamamış ve Sovyet taleplerine tek başına karşılık vermiştir. Daha sonrası dönemde Truman yardımını alarak ve 1952'de NATO'ya girerek Soğuk Savaş'ta Batı Bloku'nun yanında yer almıştır.

(Cevap D)

10. 1933 yılında imzalanan Yunanistan - Türkiye Antlaşması "ortak sınırları karşılıklı güvence altına alma, uluslararası alanda kendilerini ilgilendiren her konuda önceden anlaşma" gibi durumlar yer almıştır. Buna göre Bulgaristan'a karşı iki ülke ortak sınırlarını güvence altına almış olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

11. 1961 Anayasası'na göre, yasama organı Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi olmak üzere iki meclislidir. 1982 Anayasası'nda yasama organı tek meclis olarak düzenlenmiştir. Diğer seçeneklerde verilenler iki anayasa için de ortak noktalardır.

(Cevap A)

12. Türkiye'nin Irak politikası için I. öncül yanlış olup Türkiye'nin Musul'u almak gibi bir politikası yoktur. Fakat Irak'ın dağılmakla karşı karşıya kaldığı dönemde Türkiye Irak'ın toprak bütünlüğünden yana politika izleyip PKK'nın Kuzey Irak'tan çıkarılmasını istemektedir.

(Cevap E)

13. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı, Dünya ve Türkiye'yi etkilemeye başlamıştı. İşte bu sıralarda Başbakan İsmet İnönü 12 Aralık 1929'da Meclis'te bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmasında İsmet Paşa, Türk parasının değer kaybının nedenlerini ve alınacak tedbirleri anlatmıştır. Başbakanın bu konuşmasından hemen sonra "Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti"nin kurulmasına karar verilir. 14 Aralık 1929 yılında TBMM reisi Kazım Özalp başkanlığında yapılan toplantı sonucu Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti resmen kuruldu. Cemiyet'in amaçları arasında; halkı israfla mücadeleye, hesaplı, tutumlu yaşamaya ve tasarrufa alıştırmak, yerli malları tanıtmak, sevdirmek ve kullandırmak yer alıyordu.

(Cevap D)

14. Gazap Üzümleri, John Steinbeck'in yazdığı romandır. Steinbeck 1939 yılında yayınladığı eseriyle Pulitzer Ödülü kazanmıştır. Bu romanında yazar, Amerika'da 1930'lu yılların ekonomik kriz dönemlerini, insanlığın dramını etkileyici bir dille anlatmaktadır. Gazap Üzümleri'nin konusu; 1929 Dünya ekonomik bunalımı Amerika'da başlamıştır. Küçük toprak sahiplerinin bankalar ve tüccarlar tarafından aldatıldığı, insanların kuraklık, yoksulluk, zorbalık veya sadece açlık yüzünden evlerini terk etmek zorunda kaldığı ve 1930'larda 3 milyon insanın Kaliforniya'ya yeni bir yaşama başlamak için yerleştiği zor yıllarda, bireysel ailenin parçalanışı anlatılırken aynı zamanda göçmenlerin de tek bir aile haline gelişi vurgulanmaktadır.

(Cevap A)

15. Türkiye'de ilk kalp naklini gerçekleştiren doktor Kemal Beyazıt'tır. Maviş Karkurt adlı hastaya 22 Kasım 1968'de Dr. Kemal Beyazıt ve ekibi ilk kalp naklini gerçekleştirmiştir. Bu ilk kalp nakli Ankara Yüksek İhtisas Hastanesinde gerçekleştirilmiştir.

(Cevap C)

16. İngiltere, 1961 yılında AET'ye üyelik başvurusunu Danimarka ile birlikte I. genişleme sürecinde yapmıştır. Fransa Cumhurbaşkanı Charles de Gaulle İngiltere'nin ABD'ye askerî ve diplomatik açıdan bağımlı olduğu, bu yüzden birliğin gelişimini engelleyeceği gerekçesiyle İngiltere'nin üyeliğine karşı çıkmıştır.

(Cevap B)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. II. Dünya Savaşı, 1 Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya'ya saldırmasıyla başlamıştı. 3 Nisan 1939 ile 9 Temmuz 1942 tarihleri arasında başbakanlık koltuğunda Refik Saydam oturuyordu. II. Dünya Savaşı başladığında başbakan Refik Saydam'dı.

(Cevap B)

2. Celal Bayar, İsmet İnönü döneminin ilk başbakanıdır. Recep Peker, 1946-1947 yılları arasında başbakanlık yapmıştır. 1947-1949 tarihleri arasında başbakanlık makamında oturan kişi ise Hasan Saka'dır.

(Cevap E)

3. II. Dünya Savaşı 1939-1945 yılları arasındır.

- Şükrü Saraçoğlu 1938-1943
- Numan Menemencioğlu 1943-1944
- Hasan Saka 1944-1947

yılları arasında Dışişleri Bakanlığı görevlerinde bulunmuşlardır. Dolayısıyla her üç isim de II. Dünya Savaşı döneminde Dışişleri Bakanlığı yapmıştır.

(Cevap E)

4. Almanya silah sanayisi için Türkiye'den krom satın alıyordu. Fakat II. Dünya Savaşı'nda bu satışın devam etmesi İngiltere ve ABD'nin Türkiye ile olan ilişkisinin kesilmesine sebep olmuştur.

(Cevap C)

5. II. Dünya Savaşı 1939-1945 yılları arasında yaşanmıştır. Türkiye;

- 1929 – Litvinov Protokolü'ne,
- 1929 – Briand – Kellog Paktı'na,
- 1934 – Balkan Antantı'na,
- 1936 – Akdeniz Paktı'na katılmıştır.

NATO ise 1949'da II. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulmuş ve Türkiye de 1952'de katılmıştır.

(Cevap D)

6. Köy Enstitüleri 1940'ta çıkarılan bir kanunla İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde açılmıştır. 1954'te Demokrat Partinin iktidarı döneminde kapatılmıştır.

(Cevap D)

7. Türkiye'nin Kafkasya ile yakın politika gütmesinde sınır komşuluğu, tarihsel bağlar, Orta Asya yolu güzergâhında olması, petrol boru hatları üzerinde olması etkili olmuştur. Fakat Rusya'nın Türkiye - AB ilişkilerinde geliştirici rol üstlenmesi söz konusu değildir.

(Cevap A)

8. Briand - Kellog Paktı ABD ve Fransa dış işleri bakanları öncülüğünde kurulan bir "silahsızlanma" faaliyettir. Dünya barışını bu şekilde sağlamayı düşünmüşlerdir. Türkiye'nin de üye olduğu bu paktın amacı dünya barışını sağlamaktır.

(Cevap A)

9. II. Dünya Savaşı'nın henüz başladığı dönemde SSCB ve Almanya Polonya'yı kendi aralarında paylaşmışlardır.

(Cevap C)

10. 1936 yılında Nazi Almanyası ile Japonya arasında SSCB'yi baskı altında tutmak amacıyla "Anti-Komintern Paktı" imzalanmıştır.

(Cevap B)

11. İnönü döneminin başbakanları (1938-1950); Celal Bayar, Recep Peker, Refik Saydam ve Şükrü Saraçoğlu'dur.

(Cevap D)

12. 1947'de yapılan ara seçimlere DP katılmayınca Başbakan Recep Peker DP'yi halkı ayaklanmaya teşvik etmekle, Celal Bayar da Recep Peker'i, tek parti döneminin baskısını sürdürmekle suçlamış ve ilişkiler bozulmuştur. İsmet İnönü'nün devreye girmesiyle 12 Temmuz Beyannamesi yayımlanmış ve iki tarafın da diyalog sağlaması için harcadığı çabaları ve görüşleri açıklanmıştır. Böylece bozulan ilişkiler yeniden yumuşamıştır.

(Cevap A)

13. 2002 genel seçimleri ile ilgili verilen bilgilerden A, B, C, E seçenekleri doğru olup D seçeneğindeki bilgi yanlıştır. Çünkü bu seçimlerde barajı aşip mecliste temsil imkânını bulan partiler AKP ve CHP'dir. Sorunun cevabı D seçeneğidir.

(Cevap E)

14. Türk anayasalarında grev hakkı ilk olarak 1961 Anayasası'nda verilmiştir. 1982 Anayasası'nda da düzenlenmiş ve güvence altına alınmıştır.

(Cevap C)

15. Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak 2004'te Annan Planı hazırlanmış, KKTC 1983'te bağımsızlığını ilan etmiştir. Kıbrıs'ın bağımsızlığını BM ve dünya ülkeleri kabul etmediği için Kıbrıs resmen devlet olarak tanınmamaktadır. Bu sebeple Güney Kıbrıs Rum kesimi ile birlikte AB'ye girmesi mümkün değildir.

(Cevap B)

16. ABD Başkanı Monroe'nun 1823'te "Avrupa Amerika kıtasının, Amerika Avrupa kıtasının iç işlerine karışmayacaktır." şeklindeki politikası "yalnızlık" politikası olarak ifade edilmekte olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Mısır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirmesi Arap dünyasında olumlu şekilde karşılanırken 1948'de İngiltere'nin Filistin'deki mandasını kaldırıp çekilirken bu topraklarda İsrail Devleti'nin kurulması Arap dünyasında tepkiyle karşılanmıştır. Hatta bu dönemden sonra İsrail ile Arap devletleri arasında Arap - İsrail savaşları yaşanmıştır.

(Cevap E)

2. 27 Mayıs 1960 askerî müdahalesinin ardından AET demokrasiyi yok edip askerî yönetime geçmiş olan Türkiye ile müzakereleri durdurmuştur. Çünkü AET'ye girebilmenin ilk şartı, insan hak ve özgürlüklerini güvenceye alıp demokratik düzene geçmektir. Fransa Cumhurbaşkanı de Gaulle "Biz dün görüştüğümüz insanları idam edenlerle görüşmeyiz." diyerek müzakere yollarını kapamıştır.

(Cevap A)

3. Soğuk Savaş sonrasında NATO'nun geleceği tartışılmıştır. Çünkü NATO'nun kuruluş amacı SSCB tehdididir.

Ulus devlet modeli tartışılmış, küreselleşme tek kutuplu dünyada hız kazanmıştır.

Rusya Federasyonu dışlanmamış, yeni kurulan Bağımsız Devletler Topluluğu'nun lider ülkesi olarak ABD'ye karşı güçlü konumunu sürdürmüştür.

(Cevap E)

4. Avrupa Topluluğuna üye 12 devlet tarafından 1992'de imzalanan Maastricht Antlaşması, topluluğa kapsamlı değişiklikler getirmiştir. Avrupa Birliği'nin biçimlendirildiği Maastricht Antlaşması'nda; ekonomik, parasal, adalet, iç işleri, ortak dış politika ve güvenlik konuları üç sütun üzerine inşa edilmiştir. Fakat ortak inanç birliği sütunu yoktur.

(Cevap E)

5. Aralık 1999'da yapılan Helsinki Zirvesi Türkiye-AB ilişkileri için bir dönüm noktası niteliğindedir. Türkiye'ye resmi olarak adaylık statüsü verilen bu toplantıda Türkiye'ye en fazla destek sağlayan ülke Almanya'dır.

(Cevap C)

6. Avrupa Konseyi-Türkiye ilişkileri için A, B, C ve E seçenekleri doğrudur. Fakat D seçeneği yanlıştır. Türkiye 1949 yılında üyesi olduğu bu kuruluşun 2010-2011 yılları arasında dönem başkanlığını yapmıştır.

(Cevap D)

7. Kıbrıs sorunu için A, C, D, E seçenekleri doğrudur. B seçeneğinde verilen bilgi yanlış olup Yunanistan, adanın tamamında Rum devleti kurulmasından yanadır. Hatta ENOSİS'i hayata geçirip adanın Yunanistan'a katılımını istemektedir.

(Cevap B)

8. James Watson 1953 yılında DNA'nın yapısını çözmeyi başarmıştır. Çocuk felci aşısı 1954 yılında geliştirilmiştir. Ruslar 1957 yılında Sputnik adlı uyduyu uzaya göndermişlerdir.

Soruda istenen doğru sıralama I - II - III şeklinde olmalıdır.

(Cevap B)

9. 1960 ve 1970 yılları arasında Türkiye çok yönlü bir dış politika izlemiştir. Kıbrıs meselesinde SSCB'ye karşı ABD'ye yaklaşmış, Johnson mektubundan sonra ABD'ye karşı SSCB'ye yakın bir politika izlemiştir. Bundan dolayı dönemin şartları gereği değişken bir dış politika anlayışı izlenmiştir.

(Cevap D)

10. Bağımsız Devletler Topluluğu eski Sovyet Cumhuriyetleri tarafından 1991'de kurulmuştur. Alma Ata Deklarasyonu ile BDT'nin kuruluş süreci tamamlanmıştır. Üyeleri bir araya getiren ortak çıkarlar ve zorunluluklardır. Bunun içerisinde ekonomik çıkarlar, siyasi zorunluluklar, toplumsal sorunlar, askerî gereklilikler yer alabilir. Fakat C seçeneğinde verilen etnik benzerlik ortak nokta değildir. Çünkü topluluğun üyeleri farklı ırklara mensuptur.

(Cevap C)

11. Orta Doğu'da en büyük petrol rezervine sahip ülke Suudi Arabistan'dır. İkinci sırada İran gelmektedir.

(Cevap C)

12. • İsrail'in ABD açısından önemi:
• Bölgedeki en önemli destekçisidir.
• ABD lehine olan statüye destek verir.
• Bölge politikasında ABD'ye yardımcı olur.

Fakat İsrail'in bile bölgede varlığı tartışmalı iken ABD'nin bölgedeki halk ve rejimler tarafından kabul görmesi konusunda ABD'ye yardımcı olması mümkün değildir.

(Cevap D)

13. AB antlaşmalarında birliğin kurumları arasında;

- Avrupa Birliği Zirvesi
- Avrupa Parlamentosu
- Avrupa Konseyi
- Avrupa Komisyonu
- Avrupa Birliği Adalet Divanı
- Avrupa Sayıştay
- Avrupa Merkez Bankası

yer almaktadır.

(Cevap E)

14. 2009 yılında yaşanan Mavi Marmara Saldırısı sonrası Türkiye;

- İsrail'in özür dilemesini,
- Tazminat ödenmesini,
- Ablukanın kaldırılmasını

istemmiş ve bunlar sağlanıncaya kadar ilişkileri dondurmıştır. 20013 yılı itibarıyla İsrail tarafından özür dilenmiş, tazminat görüşmeleri başlamıştır. E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

15. AB genel kurulu gibi faaliyet gösterip hükümet gibi çalışan kurum Avrupa Komisyonudur. A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

16. Petrol ihraç eden ülkelerin kurduğu, dünya petrol piyasasını kontrol altında tutmayı amaçlayan kuruluş OPEC'tir.

(Cevap B)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Dünyada en fazla petrol tüketen ülkeler ABD ve Çin'dir.

(Cevap E)

2. İran'da 1979'da gerçekleştirilen Ayetullah Humeyni liderliğindeki devrimden sonra Şah Rıza Pehlevi yönetiminden uzaklaştırılmıştır.

(Cevap C)

3. 1955 yılında kurulan Kıbrıslı Savaşçılar Ulusal Örgütü'nün (EOKA) amacı, İngiliz ve Türkleri adadan çıkararak adayı Yunanistan'a bağlamak için faaliyet göstermektir.

(Cevap D)

4. Arap Birliği'nin amaçları arasında;

- Üye ülkeler arasında yakın iş birliği gerçekleştirmek,
- Üye ülkelerin bağımsızlık ve egemenliğini korumak,
- Siyasi faaliyetleri koordine etmek

gibi özellikler yer alır.

Arap Birliği'nin Orta Doğu'da Arap İmparatorluğu kurmak gibi bir amacı yoktur.

(Cevap C)

5. Bağımsız Filistin Devleti 15 Kasım 1988'de Ceza-yir'de kurulmuştur. Günümüzde yalnızca Batı Şeria ve Gazze Şeridi Filistin Devleti'nin kontrolündedir. BM Güvenlik Konseyi Filistin'e 2012 yılında Gözlemci Devlet Statüsü vermiştir. Bunun dışında Çin, Rusya, Hindistan Türkiye'nin de dahil olduğu yüzden fazla ülke tarafından resmen tanınmaktadır.

(Cevap B)

6. Camp David Antlaşması 1978'de Mısır ile İsrail arasında yapılmıştır. Bu antlaşma ile ilk kez bir Arap Devleti'ni İsrail resmen tanımıştır.

(Cevap A)

7. 1948'deki ilk Arap - İsrail savaşında Araplar İsrail'e yenilerek Filistin topraklarının % 78'i İsrail işgali altına girmiştir. C seçeneğinde yanlış bilgi verilmiştir.

(Cevap C)

8. İslam İş Birliği Örgütü'nün amaçları arasında;

- Üye ülkeler arasında dayanışmayı geliştirmek ve teşvik etmek,
- Irk ayrımını ve sömürgeciliğin her şeklini ortadan kaldırmak,
- Kutsal mekânların korunması amacıyla iş birliği sağlamak,
- Bütün Müslümanların onur, bağımsızlık ve millî haklarını korumak

gibi maddeler yer almıştır. Ekonomik alanda ortak pazar kurmak gibi bir amacı olmadığı için E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

9. 1981'de yeni Humeyni rejimine karşı daha çok sol kesimden gelenlerin kurduğu Halkın Mücahitleri Örgütü rejime karşı silahlı mücadele başlatmıştır.

(Cevap E)

10. İran - Irak Savaşı'nın yaşanmasında;

- Dinsel farklılıklar (Şii - Sünni)
- Siyasi ve ideolojik farklılık
- Irak'ın Arap dünyası liderliği
- Sınır sorunu (Şatt-ül Arap su yolu)

gibi faktörler etkili olmuştur.

(Cevap D)

11. Almanya, savaş öncesi dönemde Irak'ın Türkiye'den sonra ikinci ticari partneridir. Irak'a yapılan ilk müdahalede ABD, Polonya, İngiltere, Avustralya yer alırken Almanya bu koalisyonda yer almamıştır.

(Cevap D)

12. Irak'a 2003'te başlayan fiili Amerika müdahalesi son Amerikan muharip gücünün 18 Aralık 2011'de Irak'tan çekilmesiyle Irak'ta fiili Amerikan işgali sona ermiştir.

(Cevap C)

13. Uluslararası Af Örgütü'nün misyonu;

- Kadınların, çocukların, azınlıkların ve yerel halkların hakları
- İşkenceye son verme
- İdam cezasının kaldırılması
- Fikir mahkûmları, sığınmacılar, göçmenlerin hakları ve sorunları
- Siyasi suçluların hakları
- İnsan onurunun korunması

şeklinde tanımlanmıştır. Böyle bir tanımlamada kitle imha silahlarının yayılmasını engelleme gibi bir misyon yoktur.

(Cevap B)

14. Soğuk Savaş döneminde Orta Doğu'nun büyük kısmı İngiltere'ye yakındır. İran ise ABD'ye yakın politika takip etmiştir. ABD'ye göre İran üzerindeki olası bir SSCB etkisi diğer Orta Doğu ülkeleri üzerinde domino etkisi oluşturabilirdi.

(Cevap A)

15. Avrupa Merkez Bankasının işi ve görevleri 1992 yılındaki Maastricht Anlaşması'yla düzenlenerek birliğin kurumları arasında yer almıştır.

(Cevap B)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Orta Doğu'da dünya petrol rezervinin % 57'si bulunmaktadır. İran, Irak, Suudi Arabistan ve Körfez ülkeleri petrol ihracatçısı olan ülkelerdir. Suriye bir petrol ihracatçısı değil, tarımın yüksek olduğu bir ülkedir.

(Cevap B)

2. Gelişmekte olan ülkeler Yeşil Barış'a (Green Peace) sanayileşme sırası kendilerine geldiği için faaliyetlerinin Batılı devletlerin oyunu olduğu şeklinde eleştiriler getirmişlerdir.

(Cevap A)

3. Washington Konsensüsü, IMF, Dünya Bankası ve WTO tarafından dayatılan, G-8 ülkeleri tarafından da kabul edilen, neo-liberal ekonomi politikalarıdır. Mali disiplinler, mülkiyetin korunması, kamu teşebbüslerinin özelleştirilmesi, vergi reformu, uluslararası ticaretin önündeki engellerin kaldırılması gibi birtakım ilkeler bu politikanın başlıca kriterleridir.

(Cevap D)

4. Basmacı Hareketi; Orta Asya Türklerinin, Türkistan'ı Ruslardan kurtararak istiklaline kavuşturmak amacıyla başlattıkları harekettir. Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan bu hareketin yaşadığı bölgeler arasındadır. Ancak, Gürcistan'ın Basmacı Hareketi içerisinde yer aldığı söylenemez.

(Cevap C)

5. Türkiye ile AET arasında imzalanan 1963 tarihli Ortaklık Antlaşması'nın nihai amacı, Türkiye'yi topluluğa entegre ederek topluluğun bir üyesi hâline getirmektir. Cevap D seçeneğidir. Bu entegrasyon aşamalı olarak gelişecek ve sırasıyla ekonomik ve siyasi temelde gerçekleşecektir.

(Cevap D)

6. ABD'nin Orta Doğu politikasında; rakip olabilecek güçlerin etkinliğini azaltmak, petrol piyasasını kontrol altında tutmak, müttefiki İsrail'in güvenliğini sağlamak, milliyetçi ve İslamcı yayılmayı önlemek gibi faktörler etkili olmuştur. Fakat Arap ve Müslüman birliğini engellemek gibi açık bir politikası yoktur. Çünkü Arap birliği adında bir kuruluş faaliyet göstermektedir.

(Cevap B)

7. İslam Kalkınma Örgütünün gözlemcileri KKTC, Rusya Federasyonu, Bosna-Hersek, Tayland ve Orta Afrika Cumhuriyeti'dir. Şangay Beşlisi, İslam Konferansı Örgütünde gözlemci grupta yer almamaktadır.

(Cevap E)

8. II. Dünya Savaşı sonrası Batı Avrupa ülkeleri ekonomik, politik ve savunma alanında iş birliğine gitme gereksinimi duymuşlardır. Bunun ilk adımı 1951 Paris Sözleşmesi'yle Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg'un katılımı ile kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'dur.

İngiltere, AET'ye 1961'de başvuru yapmış, ancak 1973'te katılmıştır.

(Cevap C)

9. 1956'da Süveyş Krizinde ABD, İngiltere, Fransa ve İsrail'e tepki göstermiştir. Bunun nedeni, kendisinin içinde olmadığı bir durumdan rahatsızlık duyması olup İngiliz kontrolündeki Süveyş Kanalı'nı denetim altına almak gibi bir arzusu yoktur.

(Cevap C)

10. Soğuk Savaş Dönemi'nde ABD'nin Batı Avrupa politikası için A, C, D, E seçenekleri doğru olup B seçeneği yanlıştır. Çünkü ABD, Batı Bloku'nun ve NATO'nun liderliğini kendisi yapmıştır.

(Cevap B)

11. Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne katılmasıyla AB'ye giriş sürecinin hızlanacağı düşünülmüş, fakat 1997'de hazırlanan Gündem 2000 raporunun açıklanmasıyla bu tezlerin çok da doğru olmadığı görülmüştür. Çünkü raporda Türkiye'nin AB'ye girecek mevcut gelişme sürecine dâhil edilmediği görülmüştür.

(Cevap B)

12. Monroe Doktrini "Avrupa Avrupalıların, Amerika Amerikalıların" görüşü temeline dayanmakta olup iki bölgenin birbirine karışmasını önlemeyi ve barışçı bir dünya ortamı oluşturmayı amaçlar. Amerikan başkanı Monro'nun 1823'te ortaya attığı bu fikir Amerika için I. Dünya Savaşı'na girene kadar sürmüştür.

(Cevap A)

13. ABD başkanı Wilson, 8 Ocak 1918'de yayımladığı 14 maddelik bildirisinde ülkeler arasındaki ilişkileri gündeme getirmiş, bireye inmemiştir. Buna göre A, B, C, D seçenekleri doğrudur. Fakat insan hakları ve hürriyetleri konusundaki E seçeneği maddeler içerisinde yer almamıştır.

(Cevap E)

14. AET'nin ekonomik bütünleşme aşamaları için A, B, D, E seçenekleri doğrudur. Kişilerin serbest dolaşımı ise Schengen Antlaşması ile sağlanan bir durumdur.

(Cevap C)

15. 1929'daki Büyük Ekonomik Buhan'dan sonra faşizmin ve nazizmin etkisi yayılmış, II. Dünya Savaşı'nın başlamasındaki faktörlerden biri olmuştur. Müşterek güvenlik sistemi savaşların önlenmesi, gizli diplomasi sisteminin önlenmesi ve uluslararası ticaretin geliştirilmesi gibi amaçları olan Wilson idealizmi içerisinde yer almıştır.

(Cevap D)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. 1963'te Türkiye-AET Ortaklık Antlaşması imzalanırken örnek olarak daha önce 1961'de imzalanan AET - Yunanistan Ortaklık Antlaşması alınmıştır. Fakat bazı üye ülkelerin Türkiye'ye soğuk bakmaları nedeniyle somut hükümlere yer verilmemiş, genel ilke ve kurallar belirlenmiştir.

(Cevap A)

2. 2007–2011 dönemi Türk dış politikası stratejik derinlik, çok kulvarlı dış politika, merkez ülke, vizyon odaklılık, komşularla sıfır sorun, barış havzası, karşılıklı bağımlılık, pozitif dış politika gibi aksiyoner kavramlar üzerine oturtulmuştur. Bu dönemde bekle-gör politikası değil, oyun kurucu politikası izlenmeye çalışıldığı için E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

3. Komşularla sıfır sorun politikası ekonomik entegrasyon, herkes için eşitlik, siyasi iş birliği oluşturma, güvenliği, istikrarı geliştirmeyi sağlamak üzerine kurulu olup diğer ülkelerin rejimlerini değiştirme amacı taşımamaktadır. Diğer ülkelerdeki rejim değişiklikleri en fazla Arap Baharı denilen süreçten etkilenmiştir.

(Cevap C)

4. Obama döneminde Türk-Amerikan ilişkilerinde "model ortaklık" anlayışı benimsenmiştir. Türkiye, PKK sorunu, Kıbrıs sorunu, bölgedeki diğer sorunlar için bu politikayı benimsemiştir. Türkiye; Ermeni sorunu, Kıbrıs sorunu, AB üyeliği sürecinde ABD'den destek isterken ABD; Irak, İran, Afganistan, Arap-İsrail sorununun çözümünde Türkiye'den destek istemektedir.

(Cevap D)

5. Türkiye ile AET arasındaki Ortaklık Antlaşması'nda güvenlik konuları yer almamaktadır. Batı Bloku'nun güvenlik teşkilatı Türkiye'nin de üye olduğu NATO'dur.

(Cevap D)

6. AB'nin en önemli karar verici iki ülkesi Almanya ve Fransa'da iktidarların değişmesiyle Türkiye'nin üyeliğine karşı olan liderler gelmiştir. Merkel ve Sarkozy süreci yavaşlatmak, hatta Türkiye'yi "ayrıcılık ortaklığı" ikna etmek için bütün araç ve imkânlarını değerlendirmişlerdir.

(Cevap B)

7. Türkiye ile AB müzakere sürecinde 2012'ye kadar sadece 13 başlıkta müzakere açılmış ve bunlardan sadece Bilim ve Araştırma başlığı kapatılmıştır. Müzakerelerde yaşanan sorunların başlangıcında Kıbrıs sorunu gelmektedir.

(Cevap E)

8. Türkiye ile AB arasında 1965 yılında Karma Parlamento Komisyonu oluşturulmuştur.

Karma Parlamento Komisyonu Türkiye - AB ortaklığının "demokratik denetim organı" olarak oluşturulmuştur. KPK Ortaklık Antlaşması çerçevesinde danışma ve demokratik denetim görevini yerine getirir.

(Cevap D)

9. TİKA, TÜRKSOY, Yunus Emre Enstitüsü, TÜRKPA gibi kuruluşlar Türk Cumhuriyetleri ile ekonomik, ticari, sağlık, eğitim ve kültür alanında ilişkileri geliştirmek için kurulmuştur. CENTO ise Bağdat Paketi'nin yeni adı olup Soğuk Savaş döneminde Orta Doğu'da SSCB tehlikesine karşı kurulmuştur.

(Cevap B)

10. 14 Mayıs 1950'de yapılan seçime CHP ve DP ülke genelinde katılırken Millet Partisi (MP) 22 ilde, Milli Kalkınma Partisi (MKP) ise seçime sadece İstanbul'da katılmıştır. Seçimlerde MP 1 milletvekilliği kazandı, MKP hiçbir varlık gösteremedi, 9 milletvekilliği bağımsız seçilirken CHP 69 milletvekili, DP 408 milletvekili çıkarmıştır. Bu seçimler sonucunda iktidarın devleti kuran ve 27 yıldır işbaşında olan CHP'den genel oy sonucunda alınması izlenen yıllarda DP'liler tarafından "Beyaz İhtilal" olarak anıldı. Cumhuriyetçi Güven Partisi 1950 seçimlerinde olmayıp "C" seçeneği yanlıştır.

(Cevap C)

11. 2010 yılı Haziran ayına kadar 13 fasılda müzakere başlamıştır. Bunlar; Bilim ve Araştırma, İşitme ve Sanaayi Politikaları, İstatistikler, Mali Kontrol, Tüketicinin ve Sağlıkın Korunması, Trans - Avrupa Ağları, Şirketler Hukuku, Fikri Mülkiye Hukuku, Sermayenin Serbest Dolaşımı, Bilgi Toplumu ve Medya, Vergilendirme - Çevre, Gıda Güvenliği - Veterinerlik - Bitki Sağlığı.

(Cevap C)

12. AB üyelik kriterleri, birliğin genişleme sürecinde dâhil olacak ülkeleri belirlemek ve bu ülkelerin katılım şartlarını müzakere etmek amacıyla kurulmuştur.

(Cevap A)

13. 1963 yılında Türkiye ile AET arasında imzalanan Ankara Antlaşması, Türkiye-AET arasındaki ilk ortaklık anlaşmasıdır.

(Cevap A)

14. 20 Temmuz 1974'te düzenlenen Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra taraflar arasında ilk görüşme Cenevre'de yapılmış, fakat görüşmelerde bir ilerleme sağlanamayınca Ağustos 1974'te II. Barış Harekâtı başlatılmıştır. 1974'te özgürlüğüne kavuşan Türk halkı 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti'ni, 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kurmuştur.

(Cevap D)

15. Halka 27 Mayıs 1960 darbesini anlatmak üzere hazırlanan yayımın "27 Mayıs niçin yapıldı" bölümünde şunlar sıralanmıştır:

- Partizan bir idare kurulması ve hukuk devletinin ortadan kalkması
- Plansız bir yatırım politikası ve suistimaller
- Enflasyonist bir mali politika ve hayat pahalılığı
- Fikir hayatı üzerine baskı ve basın hürriyetinin tehdidi
- Tek parti diktatoryasının kurulması ve Büyük Millet Meclisinin meşruluğunu kaybetmesi

Grev hakkının tanınması hazırlanan yeni anayasa-da yer alıp gerçekleşen askeri darbenin nedenlerinden değildir.

(Cevap E)

16. ABD Senatosu ve Temsilciler Meclisi'nin ambargo kararı almasında;

- Rum lobisi,
- Kıbrıs'a müdahalede Amerikan silahlarının kullanımı,
- Türkiye'yi adadan çıkarma isteği,
- Haşhaş ekimi konusundaki tartışmalar

etkili olmuştur.

Fakat Türk - Sovyet ilişkilerin yakınlaşması uygulanan bu ambargonun sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

(Cevap E)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. AB vatandaşlığı üye ülke vatandaşlarına A, B, C, D seçeneklerindeki hakları sağlanmaktadır. Dilekçe hakkı ise Avrupa Konseyine değil, Avrupa Parlamentosu ve Ombudsman'a verilebilir.

(Cevap E)

2. Türkiye, Makedonya, Karadağ ve İzlanda tam üyelik başvurusu olan ülkelerdir. Makedonya ve Karadağ ile henüz müzakereler başlamamıştır. AB'ye potansiyel aday ülkeler Arnavutluk, Sırbistan, Bosna-Hersek ve Kosova'dır. Arnavutluk ve Sırbistan 2009 yılında tam üyelik başvurusunda bulunmuştur. Bosna-Hersek ve Kosova henüz tam üyelik başvurusu yapmamıştır.

(Cevap D)

3. Schengen Antlaşması 1985 yılında Fransa, Almanya ve Benelüks ülkeleri arasında imzalanmıştır. Schengen vizesi serbest dolaşımı amaçlayan bir antlaşmadır.

(Cevap E)

- 4.
- NATO 1949'da
 - Berlin Duvarı'nın yapılması 1961'de
 - Küba Krizi 1962'de
 - Bağdat Paketi 1955'te

kurulduğu için Soğuk Savaş Dönemi'ndedir. Körfez Savaşı 1990-1991'de yaşandığı için Soğuk Savaş dönemi olayı değil, Küreselleşen Dünya dönemi içerisinde yer alır.

(Cevap C)

5. 1947'de Truman Doktrini ile başlayan SSCB ile ABD arasındaki Soğuk Savaş dönemi 1991'de SSCB'nin dağılımı ile sona ermiştir. Böylece dünya iki kutuplu dönemden çıkarak dünyanın tek süper gücü ABD olmuştur.

(Cevap B)

6. Birleşmiş Milletler Teşkilatı kurulmadan önce dünya barışını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren kuruluş Milletler Cemiyeti'dir. 1920 yılında dünya barışını sağlamak ve yaşanan sorunlara barışçı yollarla çözüm bulmak amacıyla faaliyet göstermiştir.

(Cevap A)

7. Türkiye ilk olarak üyelik için 1959'da başvuruda bulunduğu, 1963'te Ortaklık Antlaşması imzaladığı Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusunu 1987'de Turgut Özal'ın başbakanlığı döneminde yapmıştır.

(Cevap B)

8. Türkiye'nin AT'ye tam üyelik başvuru süreci için A, B, C, D seçenekleri doğru olup E seçeneği yanlıştır. Çünkü AT'nin bu yönde bir teşviki olmadığı gibi başvurunun ardından Türkiye'yi gücendirmeyecek bir yol aramış ve başvurunun ele alınmasını erteleme yollarını aramıştır.

(Cevap E)

9. Körfez Savaşı'na kadar Türkiye "Yurtta sulh, cihanda sulh" politikası gereği olarak bölgesine ve komşularına kayıtsız kalarak tarafsızlık siyaseti izlemiştir. Körfez Savaşı'ndan sonra ise Türk-Amerikan ilişkileri gelişmiş, yeni dünya düzeninde kendine yer açacak politika izlemeye başlamıştır.

(Cevap A)

10. Tek parti döneminin son yıllarında CHP içinde gelişen muhalefet Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'yla ilgili görüşmeler sırasında açığa çıktı ve hızla gelişen olaylar Demokrat Parti'nin kurulmasıyla sonuçlandı. Meclisteki 14 Mayıs 1945'te ele alınan yasaya göre toprağı olmayan veya yetmeyen çiftçi ailelerine geçimlerine yetecek kadar toprak verilmesi öngörüldü. Bu toprakları kamu hizmetinde olup kullanılmayan topraklarla, özel kişilere ait toprakların geniş olduğu bölgelerde kamulaştırılacaktı. CHP içindeki büyük toprak sahipleri bu yasa tasarısına karşı çıkmışlardır. 7 Haziran'da Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan "Dörtlü Takriri" yayımlayarak istifa edip Demokrat Parti'yi kurmuşlardır.

(Cevap E)

11. Her iki Anayasa da kurucu meclis tarafından hazırlanmıştır. Her iki kurucu meclis de biri sivil diğeri asker kökenli iki kanattan oluşmaktadır. Her iki Anayasa da halk oylaması ile kabul edilmiştir. Ancak 1982'de Danışma Meclisinin tamamı atama yolu ile belirlenirken 1961 Temsilciler Meclisinde dolaylı ve sınırlı da olsa bir meclis vardır. Temsilciler Meclisi ile Milli Birlik Komitesi arasında bir çatışma olduğunda karma komisyon kurulması öngörülmüştür. Danışma Meclisi ise Milli Güvenlik Konseyi'nindir. 1982'de halk oylaması yaptırma bağlanırken, 1961'de serbest bırakılmıştır. 1961 Anayasası reddediildiği takdirde ne olacağı belliyken, 1982 Anayasası'nın halk oylamasında reddedilmesi halinde ne olacağı belirsiz bırakılmıştır. Buna göre "D" seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

12. Berlin Duvarı'nın yıkılması ve SSCB'nin dağılması Türkiye'nin NATO ve ABD ilişkilerini etkileyen en büyük faktördür. Çünkü ideolojik ve güvenlik eksenli ilişkiler tamamen değişmiştir. Soğuk Savaş'ta ABD'ye yakın politika izleyen Türkiye, yeni dönemde fırsatlar ve risklerle dolu bir politika izlemeye başlamıştır.

(Cevap C)

13. Batı ülkelerine bakıldığında Kafkasya ile en fazla ilgilenen ülkenin ABD olduğu görülür. ABD, SSCB'nin dağılmasından sonra bölgeye hem doğrudan hem Türkiye ile birlikte girebileceğini düşünmüş ve Türkiye'nin bölgeye yönelik politikalarını desteklemiş, hatta teşvik etmiştir.

(Cevap B)

14. Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve bölgedeki komünist rejimlerin yıkılması Türkiye'nin Balkanlara ilgisini artırmış, bölgede aktif bir rol oynamasını gerektirmiştir. Türkiye'nin bu dönem politikaları ABD ile paralellik gösterdiği için cevap C seçeneğidir.

(Cevap C)

15. Mitrany'nin koordinasyon sağlayacak şemsiye örgüt kavramıyla işaret ettiği örgüt BM'dir. Mitrany II. Dünya Savaşı sonunda kurulan bu uluslararası iş birliği sisteminin gelişip dünya toplumu oluşumu yönünde ilerleyeceği görüşünü savunmuştur.

(Cevap E)

16. 1990 sonrası AB bakımından en önemli gelişme 7 Şubat 1992'de imzalanan Maastricht Anlaşması olmuştur. Bu anlaşma ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Avrupa Birliği'ne dönüşmüştür.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Suriye, Türkiye ile yaşadığı su sorununda koz olarak PKK ve Hatay sorununu kullanmıştır.

PKK'ya eğitim ve lojistik destek sağlarken Hatay'ın aslında Suriye'nin bir parçası olduğunu ifade ederek Türkiye'yi rahatsız edici açıklamalarda bulunmuştur.

(Cevap E)

2. Refahiyol iktidarı döneminde Başbakan Necmettin Erbakan ilk yurt dışı seyahatini İran'a yaparak ABD'nin muhalefetine rağmen İran'la bir dizi ekonomik ve siyasi anlaşma imzalamıştır.

(Cevap D)

3. D - 8 örgütlenmesinde;

- Türkiye - Sanayi, sağlık, çevre
- Bangladeş - Kırsal kalkınma
- Endonezya - Yoksullukla mücadele ve insan kaynakları
- İran - Bilim ve teknoloji
- Malezya - Finans, bankacılık, özelleştirme
- Mısır - Ticaret
- Nijerya - Enerji
- Pakistan - Tarım ve balıkçılık

sektörlerinin koordinasyonunu üstlenmişlerdir.

(Cevap A)

4. Uluslararası Adalet Divanı önündeki bir davada sadece devletler taraf olabilirler. Kişiler dava açamazlar. UAD her biri farklı uyruktan 15 yargıçtan oluşur. Her devlet yargıçlık için aday gösterebilir.

(Cevap C)

5. 1999-2001 arası dönemde Türk - Yunan ilişkilerinin yakınlaşmasında;

- Dönemin dışişleri bakanlarının rolü,
- Yaşanan depremlerin etkisi,
- Yunan hükümetlerindeki bakış açısı değişikliği,
- AB süreci

etkili olmuştur.

Fakat Ege sorununun halledilmiş olması yer almaz çünkü bu sorun günümüzde de devam etmektedir.

(Cevap C)

6. Annan Planı'nda Kıbrıs sorunu için en genel hatlarıyla Kıbrıs adında yeni ve tek devlet, tek vatandaşlık, iki kurucu devlet, iki ayrı millî kimlik, iki dil, üç garantör bulunması yer almaktadır. Türkiye ve Yunanistan'ın asker sayısını azaltması ve çok uluslu barış gücünden söz edilmektedir.

Birleşik Kıbrıs Devleti'nin AB üyesi olacağını da öngörmektedir.

(Cevap E)

7. AB'nin Türkiye üzerine hazırladığı raporlarda üzerinde en çok durulan konular insan hakları, demokratikleşme ve yargı reformları olmuştur. Bunlar Kopenhag kriterleri arasında yer alır ve AB'ye girmenin temel şartlarından biri Kopenhag kriterlerini yerine getirmektir.

(Cevap C)

8. 2002 - 2007 dönemi Türk dış politikasında AB'ye üye olmak ve ABD ile iyi ilişkiler geliştirmek yer almıştır. AB'ye üye olmak için Anayasa'da birçok değişiklik yapılmıştır. ABD ise Orta Doğu'daki yeni siyasetinde Türkiye'nin desteğine ihtiyaç duymuştur.

(Cevap B)

9. BM'nin amaçları arasında;

- Uluslararası barış ve güvenliği sağlamak,
- Ulusların hak ve eşitliği ilkesine dayalı dostça ilişkiler geliştirmek ve ırk, din, dil farkı gözetmeksizin çözüm üretmek

gibi faktörler yer almıştır.

(Cevap B)

10. 1963 tarihli Ankara Antlaşması, Türkiye ile AET arasında imzalanmış Ortaklık Antlaşması'dır.

(Cevap A)

11. SSCB'nin 1990'lı yıllarda dağılmasından sonra eski cumhuriyetler Bağımsız Devletler Topluluğu'nu kurmuşlardır. Bu aşamada eski SSCB'nin üstlendiği rolü yeni dönemde Rusya Federasyonu üstlenerek bölgenin etkin gücü hâline gelmiştir.

(Cevap C)

12. Avrupa Birliği'nin aday ülkelere uyguladığı kriterleri zamanla değiştirmesinde;

- Uluslararası sistemin yapısal değişimi,
- Birliğin değişen koşulları,
- Katılma sürecine giren devletlerin farklı nitelikler taşıması

etkili olmuştur.

(Cevap E)

13. Avrupa Birliği;

- Gümrük Birliği
- Avrupa Parlamentosu
- Adalet Divanı
- Avrupa Merkez Bankası

gibi kurumlarıyla üye devletleri tek çatı altında toplayarak uluslar üstü bir yapı oluşturmuştur.

(Cevap A)

14. Osmanlıya karşı yakın politika izleyen Bismark bunun yanında Avrupa'da uyguladığı ılımlı politika ile Almanya'nın mevcut yapısını daha da güçlendirerek 20. yüzyıla daha güçlü girilmesini sağlamıştır.

(Cevap C)

15. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, II. Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası ilişkilerde uzağa intikal eden rekabet ve mücadelelere örnek olarak gösterilebilir. Fakat, uzay dışındaki savaşların bitmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

(Cevap D)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. I. Dünya Savaşı'nın çıkmasında;
- Ham madde ve pazar arayışı,
 - Milliyetçilik akımının etkisi,
 - Ülkeler arasındaki silahlanma yarışı,
 - Almanya - İngiltere arasındaki rekabet,
 - Avusturya ile Rusya arasındaki Balkan rekabeti
- gibi konular etkili olmuştur.

Alman imparatorunun Osmanlıyı ziyaretinin savaşla alakası olmayıp cevap E seçeneğidir.

(Cevap E)

2. 1881'de İttifak ve 1882'de İtilaf grubunun kurulmasıyla Avrupa'da bloklaşma başlamıştır. Osmanlı Devleti de bu durumda siyasal varlığını sürdürebilmek için büyük devletlerle ittifak arayışında olmuştur. Bu dönemde Almanya'ya yakın bir siyaset izlenmiştir.

(Cevap A)

3. ABD, I. Dünya Savaşı'nda İtilaf grubunda yer alırken Wilson İlkelerini şart olarak koşup savaşa öyle girmiştir. ABD başkanının yayımladığı bu 14 maddelik bildiri den bir tanesi dünya barışını sağlayacak uluslararası bir cemiyetin kuruluş kararıdır.

(Cevap C)

4. NATO'nun 6. maddesine göre görev alanı "Üye devletlerin ülkelerini ve Yengeç Dönencesi'nin kuzeyindeki adalarını, uçak ve gemilerini kapsamaktadır. NATO'nun 5. maddesi ise "Üye devletlerin birine yapılan silahlı saldırı tüm taraflara yapılmış kabul edilecektir." şeklinde düzenlenmiştir.

(Cevap B)

5. Türkiye, kuruluşundan itibaren çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma yolunda gelişmeleri takip etmiş; OECD, Avrupa Konseyi, NATO gibi kuruluşlara üye olmuştur. Türkiye, Avrupa bütünleşmesi hareketi olan AET'ye de sessiz kalmayarak 31 Temmuz 1959'da Avrupa Ekonomik Topluluğuna başvurmuştur.

(Cevap B)

6. ABD ile Türkiye ilişkileri genelde olumlu iken bunu olumsuz yönde etkileyen en önemli konu Ermeni sorunudur. ABD, Ermeni lobisi tarafından her yıl ortaya konan "sözde soykırım" tasarısını son aşamada kabul etmemeyi tercih etmiştir.

(Cevap A)

7. Bosna Savaşı, 14 Aralık 1995'te Paris'te imzalanan "Dayton Barış Anlaşması" ile sona ermiştir.

(Cevap C)

8. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Avrupa Birliği (AB)'nin oluşum süreci ile ilgilidir. Fakat Camp David Antlaşması'nın AB'nin oluşum süreci ile bir ilgisi olmayıp bu antlaşma Arap-İsrail anlaşmazlığı ile ilgilidir. Bu antlaşma ABD'nin arabuluculuk çalışmalarlarıyla Mısır ile İsrail arasında imzalanmış ve ilk kez bir Arap ülkesi Mısır İsrail'i tanımıştır.

(Cevap D)

9. 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin en temel icraatı 1961 Anayasası'nın hazırlanmasıdır. Yine Devlet Planlama Teşkilatı da temel icraatlardan birisi olarak kurulmuştur.

27 Mayıs darbesinden sonra TSK'nın merkezileşmesi ve özerkleşmesi yönünde önemli adımlar atıldı. Askeri bürokrasi yürütmenin üçüncü başı olarak sayıldı. Genelkurmay Başkanlığı Başbakanı karşı sorumlu hale getirildi. Milli Güvenlik Kurulu anayasal bir organ olarak düzenlendi.

Darbeden sonra Yassıada'da kurulan ve "Yüksek Adalet Divanı" adı verilen özel mahkeme kuruldu.

Ekonomik olarak Neoliberalizm ekonomi değil, özel teşebbüse müdahale etmeyecek dengeli bir devletçilik anlayışı benimsenmiştir.

(Cevap C)

10. Türkiye'nin AB'ye adaylık statüsü ilk olarak 1999 Helsinki Zirvesi'nde kabul edilmiştir. Türkiye – AB ilişkileri için bir dönüm noktası olan Helsinki Zirvesi sonrası ilişkiler hız kazanmıştır.

(Cevap B)

11. 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ekonomik bütünleşme süreçlerindeki başa- rıyı siyasi bütünleşme sürecine taşıyan bir adımdır.

(Cevap E)

12. Serbest dolaşım, AB hukukuna göre;

- Açık işlere başvuru hakkı,
- İş bulabilmek için topluluk içinde seyahat hakkı,
- İşin yapıldığı ülkede ikamet hakkı,
- İşin sona ermesinden sonra veya emeklilik sonrası o ülkede oturma hakkı

getirmiştir.

(Cevap A)

13. ABD İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yalnızlık stratejisini terk ederek liberal uluslararası düzeni oluşturmak için angajman stratejisi belirlemiştir. Bu yeni düzenin kurulması için uluslararası örgütler, kısımlar ve kuralların oluşturulmasını kapsamaktadır. BM, IMF, Dünya Bankası bu amaçla kurulan kurumlardır. Bu bilgilere göre cevap C seçeneğidir.

(Cevap C)

14. Suriye'nin SSCB'ye yakınlaşmasında;

- Irak'ın Türkiye ile Bağdat Pakti'nı kurması,
- Türkiye'nin İsrail ilişkilerinin sıcak olması,
- Süveyş krizinin yaşanması

gibi faktörler etkili olmuştur.

Fakat 1978'deki Camp David Antlaşması'na kadar Suriye ile Mısır birlikte hareket etmişlerdir. Mısır'ın Camp David Antlaşması ile İsrail'in varlığını resmen tanıması sonucu ABD ile ilişkileri gelişmiş, Arap ülkeleri ile ilişkileri bozulmuştur.

(Cevap C)

15. Soğuk Savaş sonrası SSCB'nin dağılması ile tek kutuplu dünya sistemi ABD liderliğinde kurulmuştur.

(Cevap A)

16. Kore Savaşı, SSCB'nin nüfuzu altındaki Kuzey Kore'nin 25 Haziran 1950'de ABD'nin nüfuz bölgesi olan Güney Kore'ye saldırısıyla başladı. Sovyet Rusya, Çin'i yanına alınca ABD'yi Asya'dan çıkarmak için harekete geçti. Bunun üzerine ABD, BM Güvenlik Konseyi'ni harekete geçirdi. Çeşitli devletlerden oluşan askeri güç üç yıl mücadele etti. Sonuçta taraflardan hiçbiri üstünlük sağlayamadı ve Panmunjan Mütarekesi ile savaş bitti. Böylece Sovyet Rusya, ABD'yi Asya'dan çıkaramayacağını anladı.

(Cevap D)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde sırasıyla Şükrü Saraçoğlu, Numan Menemencioğlu, Hasan Saka ve Necmettin Sadak dışişleri bakanlığı görevi yapmışlardır. Refik Saydam ise İnönü döneminde başbakanlık görevinde bulunmuştur.

(Cevap E)

2. 1929 yılında ABD merkezli yaşanan ekonomik krizden tüm dünya etkilenmiştir. Bu da dünyada yeni gelişmelere sahne olmuştur. İtalya ve Almanya'da daha çok önceki antlaşmalara tepki olarak faşizm ve nazizm daha fazla taraftar bulmuş, Japonya bölgesinde yayılmacı politika izlemeye başlamıştır. Yaşanan bu gelişmeler karşısında çözüm üretemeyen Milletler Cemiyeti güvenilirliğini yitirerek zayıflamaya başlamıştır.

(Cevap D)

3. NATO'nun başında üye devletlerin dışişleri bakanlarından oluşan Kuzey Atlantik Konseyi vardır. Kuzey Atlantik Konseyi, NATO'nun en yüksek karar organıdır.

(Cevap B)

4. • Birinci Körfez Savaşı - İran - Irak arasında (1980–1988)
• İkinci Körfez Savaşı ABD - Irak arasında (1990–1991)
• Üçüncü Körfez Savaşı ABD - Irak arasında (2003). Üçüncü Körfez Savaşı, Irak'taki Saddam Hüseyin rejimini devirmek için yapılmıştır.

(Cevap A)

5. Birinci Körfez Savaşı'nda (1980–1988) ilk iki yıl askerî üstünlüğünü kaybetmeye başlayan Irak, kimyasal silah saldırıları ile bu durumu dengelemeye çalışmıştır.

(Cevap E)

6. Marshall Planı, ABD'nin ekonomik sıkıntı yaşayan Batı Avrupa ülkelerini Sovyet Rusya'nın etkisinden kurtarmak için hazırladığı ekonomik yardım ve kalkınma planıdır. ABD, Dış Yardım Kanunu (1948) çıkararak bu ülkelere 6 milyar dolarlık bir ekonomik yardım yapmış, yardımlar sonraki yıllarda artarak devam etmiştir.

(Cevap C)

7. Avrupa Konseyi 5 Mayıs 1949'da Belçika, Danimarka, Fransa, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, İsveç ve İngiltere'nin katılımı ile Londra Antlaşması'nın imzalanmasıyla kurulmuştur. Cevap A seçeneğidir. Avrupa Konseyi'nin merkezi Strazburg'dur.

(Cevap A)

8. Kominform SSCB'ye yakın Doğu Bloku ülkelerinin kurduğu ekonomik ortaklığın adı olduğu için ABD politikası olamaz.

(Cevap C)

9. Soğuk Savaş döneminin sembol isimlerinden NATO, 1990 sonrası görev ve misyonunu sorgulamış "yeni dünya düzeni" stratejilerini güncellemiştir. Bu değişikliklerden biri "İleride Savunma" sisteminin terk edilmesidir. Türkiye ise yakın bölgelerindeki sorunlar, PKK sorunu nedeniyle kısmen Soğuk Savaş döneminin NATO politikasını izlemeye devam etmiştir.

(Cevap D)

10. SSCB'nin dağılmasından sonra SSCB'den ayrılan devletler içerisinde çatışma yaşamayan devlet Kazakistan'dır. Kazakistan SSCB'nin sahip olduğu nükleer faaliyetlere ev sahipliği yapan ülke olup bugün de Rusya'ya yakın politika izlemektedir.

(Cevap E)

11. Kıbrıs'ta Annan Planı için referandum 24 Nisan 2004'te yapılmıştır. Kıbrıs Rum kesiminin % 24'ü, Türk halkının % 64'ü plana evet demiştir. AB bu sonucu eleştirse de 1 Mayıs 2004'te Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tüm Kıbrıs'ı temsilen AB üyesi oldu.

(Cevap C)

12. Kapitülasyonlar sorunu Lozan'da çözüme kavuşmuştur. Hatay sorunu Fransa ile yaşanmış, nüfus mübadelesi Yunanistan'la yaşanmıştır. Bu dönem Türk - İngiliz ilişkilerinde en önemli sorun Musul meselesi olmuş, bu sorun da 1926 tarihli Ankara Antlaşması ile Musul'un İngiltere'ye bırakılmasıyla çözüme kavuşmuştur.

(Cevap E)

13. 12 Mart 1971 ara rejiminde yapılan anayasal değişikliklerle hem ordunun siyasal yapı içinde özerk gücünün artırılması hem de hiyerarşi dışı eğilimleri engellemek üzere merkezileşme ve denetim mekanizmaları sağlandı. Sıkıyönetim ilan gerekçeleri genişletildi. Askeri yargının alanı sivil yargı aleyhine genişletildi. Sivillerin askeri olmayan suçlardan askeri mahkemelerde yargılanması mümkün kılındı. Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin kurulmasıyla askeri kişilerin kamu idaresiyle tüm ilişkileri doğal yargı sürecinin dışına çıkarıldı. Bu bilgilere göre A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

14. Bulgaristan, Polonya, Çekoslovakya ve Romanya, SSCB öncülüğünde sosyalist rejimi benimsemiş olan Doğu Bloku (Demir Perde Ülkeleri) ülkeleridir. Fakat, Yunanistan bu ülkelerden biri olmayıp Batı Bloku'nda yer almaktadır.

(Cevap D)

15. Turancılık politikası tüm dünya Türklerini tek çatı altında toplayarak Turan İmparatorluğu kurma fikridir. Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'nde Ruslara yenilmesiyle Turancılık fikri uygulanamaz hâle gelmiştir. Dolayısıyla Atatürk'ün Turancılık ideali olmayıp güvenilir, gerçekçi, diyaloga açık, aktif bir dış politika izlemiştir.

(Cevap B)

16. Şangay İş Birliği Örgütünün kuruluş ilkeleri karşılıklı güven, karşılıklı fayda, dayanışma, kültürel farklılığa saygı, ortak geleceğe yönelme olarak belirlenmiştir. Örgüt dış ilişkilerinde bağlantısız ilişkileri esas alma, kimseyi hedef almama prensibini benimsemiştir.

(Cevap D)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. 1982 Anayasası yapılan değişikliklerle ilk halinden çok farklı özellikler göstermektedir. Otorite - özgürlük ilişkisinde otoriteden yana olan yapısı değişmiş, temel hak ve özgürlükler alanında önemli değişiklikler yapılmıştır.

Devlet organları arasında yürütme, yürütme içinde Cumhurbaşkanının yetkileri güçlendirilmiştir. Anayasa Mahkemesinin yetkileri 1961'dekine göre sınırlandırılmıştır.

1982 Anayasası'nda yasama organı olarak tek meclisli yapıya dönülmüş ve bu yetki TBMM'ye verilmiştir.

Yasama organının Millet Meclisi ve Senatodan oluşan iki meclisli yapısı 1961 Anayasası'nda olup "D" seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

2. Türk dış politikasının belirlenmesinde üyesi veya mütefiki olduğu ABD, IMF, NATO, BM gibi ülke ve kuruluşlar etkili olmaktadır. Dünya Bankasının dış politika belirlemede etkisi yoktur.

(Cevap C)

3. Türkiye 1987'de Özal döneminde Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusunda bulunmuş, fakat ekonomik yetersizlik, demokrasi alanındaki eksiklik, azınlıklar konusundaki sorunlar, AT ile olan kültürel farklılıktan dolayı kabul edilmemiştir. ABD ile sıkı ilişki içinde olma ve NATO üyeliği AT'ye girmeye engel bir durum değildir. Çünkü AT üyelerinin büyük çoğunluğu NATO üyesi ve ABD ile sıkı ilişki içinde olan ülkelerdir.

(Cevap D)

4. AB'ye aday ülkelere yapılan mali desteğe "Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA)" denir. IPA fonları geri dönüşsüz hibelerdir. Aday ülkenin resmî kurum ve kuruluşları vasıtasıyla dağıtılır.

(Cevap A)

5. ABD'li NATO komutanı Rogers, Yunanistan'ın tekrar NATO'ya dönmesi için Türkiye'nin kolaylık göstermesini, Yunanistan'ın da gerekli adımları atacağını söylemesi Rogers Planı olarak ifade edilir. Verilen söz doğrultusunda Yunanistan yeniden NATO'ya üye olurken Türkiye'ye verilen sözler yerine getirilmemiştir.

(Cevap A)

6. Paris Barış Konferansı 1947 yılında II. Dünya Savaşı sonrası durumu görüşmek amacıyla düzenlenen konferanstır. Bu antlaşmadan sonra Avrupa, Doğu ve Batı Bloku şeklinde bölünerek Doğu SSCB'nin, Batı ABD'nin yanında yer almıştır. Paris Konferansı savaş sonunda düzenlendiği için Türkiye'yi savaşa sokma kararı alınmaz.

(Cevap E)

7. II. Dünya Savaşı'nda Alman orduları hızla ilerleyerek Barbarossa Harekâtı ile SSCB'yi 6 ay içinde teslim almayı amaçlamış, Stalingrad şehrine kadar ilerlemişlerdir. 3 ay süren Stalingrad Savaşı'nda Almanlar Ruslara yenilerek geri çekilmeye başlamıştır.

(Cevap B)

8. Barış için ortaklık projesi 1994 Brüksel Zirvesi'nde açıklanmıştır. Amacı Soğuk Savaş'ın ardından Avrupa'da ortaya çıkan güç boşluğunu NATO temelinde gidermektir. Böylece eski Doğu Bloku ülkeleri de NATO'ya üye kabul edilmeye başlanmıştır.

(Cevap A)

9. I. Dünya Savaşı'ndan sonra yenen ve yenilen devletlerin barış antlaşması yapmaları ve SSCB'nin savaştan çekilmesi ile uygulanamaz hâle gelen gizli antlaşmalar sonucu Osmanlı'yı yeniden parçalamak amacıyla 18 Ocak 1919'da Paris Barış Konferansı düzenlenmiştir.

(Cevap A)

10. AB'nin, 6 Ekim 2004'te yayınladığı Türkiye İlerleme Raporunda Türkiye'nin siyasi kriterleri gerekli ölçüde yerine getirdiği açıklandı. 17 Aralık 2004 Brüksel Zirvesi'nde AB Konseyi, Türkiye ile müzakerelerin 3 Ekim 2005'te başlaması kararını aldı.

(Cevap A)

11. Hükümet dışı uluslararası örgütler devletlerin kurduğu örgütlerin dışında özellikle insan hakları, çevre sorunları gibi konularda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarıdır. BM, AB, Avrupa Konseyi, İslam İş Birliği Örgütü buna örnek verilebilir.

(Cevap C)

12. 1982 Anayasası'nın ilk halinden sonra 18 defa değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklerle siyasi partilerin kapatılması zorlaştırılmış, temel hak ve özgürlükler Avrupa Birliği normlarına göre artırılarak değiştirilmiş, askeri yargı kurumlarında sivillerin yargılanması engellenerek alanı daraltılmış, Anayasa Mahkemesinin yapısı baştan sona değiştirilmiştir.

(Cevap D)

13. AB Müktesebatında;

- AB'nin kurucu antlaşmaları,
- Ortak dış politika ve güvenlik politikası, ortak pozisyon kararları,
- Adalet ve iç işleri çerçevesinde kabul edilen ortak hareket planları

yer alır.

Ortak anayasa AB Müktesebatında yoktur.

(Cevap D)

14. Soğuk Savaş dönemi Türk dış politikası için A, C, D, E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur. Fakat B seçeneğinde verilen bilgi yanlış olup Türkiye-AB ilişkileri sona ermemiş, hatta Türkiye'nin tam üyelik başvurusu kabul edilerek müzakereler başlamıştır.

(Cevap B)

15. Avrupa Komisyonu AB'nin hükümeti gibidir. Komisyonun görevlerinden biri, aday ülkeler için her yıl ilerleme raporu yazılmasıdır.

(Cevap C)

16. Kıbrıs Barış Harekâtı sonrası Türkiye, Kıbrıs'ta federal bir Kıbrıs yönetimi kurulması yönünde müzakerelerin başlamasını istemiştir. Fakat bu talep Yunan tarafından kabul görmemiştir.

(Cevap B)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Helsinki Nihai Senedinde;
- Egemenlik ve eşitliğe saygı,
 - Kuvvet kullanma ve kuvvet kullanma tehdidinden kaçınma,
 - Anlaşmazlıklara barışçı yollarla çözüm,
 - İç işlerine karışmama,
 - Sınırların ihmal edilmezliği,
 - Devletler arası iş birliği,
 - İnsan hakları ve temel özgürlüklere saygı
- gibi konular yer almıştır.

(Cevap E)

2. Dünya barışı için silahsızlanma ve sorunları barışçı yollarla çözmek amacıyla imzalanan pakt, adını ABD ve Fransa dışişleri bakanlarından almaktadır.

(Cevap D)

3. Bölgesel ittifak şeklinde kurulan Balkan Antantı'na Romanya, Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya katılmıştır. Bulgaristan, Romanya ile yaşadığı toprak sorunundan dolayı pakta dâhil olmamıştır.

(Cevap A)

4. OECD üyelerini birbirlerine bağlayan ve ortak karar almaya sevk eden, üyelerin çıkarlarını ön planda tutan bir kuruluştur. OECD tavsiyelerinin bağlayıcılığı yoktur. Dolayısıyla üyelerine yaptırım kararı alamaz.

(Cevap E)

5. I. Dünya Savaşı'nın mağluplarından Almanya ile galipleri olan İtilaflar arasında imzalanan barış antlaşması Versay Antlaşması'dır.

Versay Antlaşması ağır koşullar taşıdığı için sürekli ihlal edilmiş, Hitler'in yönetime gelmesinden sonra ise tanınmayarak II. Dünya Savaşı'nın en önemli nedenlerinden biri olmuştur.

(Cevap C)

6. Alma-Ata Zirvesi'nde (21 Aralık 1991) "Bağımsız Devletler Topluluğu"nun kuruluşunu belirleyen protokol kabul edilmiş ve böylece Sovyetler Birliği'ni oluşturan cumhuriyetler 21 Aralık 1991'de Sovyetler Birliği'ne son vermiştir.

(Cevap B)

7. II. Dünya Savaşı'nda; Almanya, İtalya, Japonya mihver devletler grubunda; İngiltere, SSCB, Fransa, ABD ise müttefik devletler grubunda yer almıştır.

(Cevap E)

8. AB Genişleme Stratejisi Belgesi birliğin hükûmeti konumundaki Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmaktadır.

(Cevap A)

9. Türkiye'nin AB'ye tam üyelik müzakerelerinde müzakereye açılan ilk başlık Bilim ve Kültür konusu olmuştur. Bilim ve araştırma alanında müzakereler 12 Haziran 2006'da başlamış ve aynı tarihte geçici olarak kapatılmıştır.

(Cevap C)

10. 1937 yılında imzalanan Sadabat Paketi'ne Türkiye, İran, Irak ve Afganistan katılmıştır. Sadabat Paketi bölgesel iş birliği ve saldırmazlık anlaşması özelliği taşır. Cevap A seçeneğidir. Suriye, Türkiye ile yaşadığı Hatay sorunundan dolayı Sadabat Paketi'ne katılmamıştır.

(Cevap A)

11. Sovyet Rusya, Afganistan'ı ele geçirerek Basra Körfezi'ne, Hint Okyanusu'na ve Ortadoğu petrollerine sahip olmak istemiştir. Sovyet Rusya 27 Aralık 1979'da Afganistan'ı işgale başlayınca, Rusya'nın bu askeri hareketine çevre ülkeler, batılı devletler ve ABD tepki göstermiştir. Afganlılar, Sovyet Rusya'ya karşı gerilla savaşı başlatmışlar, Afgan milliyetçilerinin başlattığı direniş hareketi Cenevre Antlaşmaları (14 Nisan 1988) ile sona ermiştir. Sovyet Rusya 1988-1989 yılları içinde Afganistan'dan çekilmiştir.

(Cevap D)

12. 1963 Ankara Anlaşması'nda Türkiye ile AET arasındaki ortaklık rejiminin uygulanması ve geliştirilmesi ni sağlamak amacıyla Ortaklık Konseyi oluşturulmuştur.

(Cevap A)

13. 1993–1996 döneminde Türkiye - AB ilişkilerini Gümrük Birliği olumsuz etkilememiş, hatta olumlu yönde etkilemiştir. Çünkü Türkiye 1996'da Gümrük Birliği'ne katılmıştır.

(Cevap E)

14. Avrupa Komisyonu her yıl yayımladığı ilerleme raporunu demokrasi, siyasi kriterler, hukukun üstünlüğü, azınlık hakları ile ilgili kriterleri olan Kopenhag Kriterlerine göre hazırlamaktadır.

(Cevap B)

15. 12 Eylül 1980 darbesini yapanlar kendilerine Milli Güvenlik Konseyi adını vermişlerdir. Darbeciler siyasi partileri, birkaçı dışında bütün dernekleri kapatıp grev ve lokavtları ertelemiştir. Daha sonraki dönemlerde Milli Güvenlik Konseyinin kanadı olan Danışma Meclisi kurulmuştur. Danışma Meclisi de tamamen Milli Güvenlik Konseyinin seçtiği kişilerden oluşmuştur.

(Cevap D)

16. Brüksel Zirvesi'nde Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yeterince karşılamış olduğu belirtilerek 3 Ekim 2005'te müzakerelerin başlayacağı ilan edilirken aynı zamanda Hırvatistan'a Nisan 2005'te müzakerelere başlangıç tarihi verilmiştir. C seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap C)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Soğuk Savaş sonrasında;
- ABD, dünyanın tek süper gücüdür.
 - NATO eski Doğu Bloku ülkelerinin de üyeliğini kabul etmeye başlamıştır.
 - SSCB dağılmış, Rusya Federasyonu, Bağımsız Devletler Topluluğu kurulmuştur.
 - Varşova Paktı dağılmıştır.

Türkiye'nin NATO üyeliği ise devam etmektedir.

(Cevap D)

2. • Balkan Antantı 1934'te,
• Türk-Sovyet Saldırmazlık Antlaşması 1939'da,
• Sadabat Paktı 1937'de,
• Briand - Kellogg Paktı 1928'de imzalanmıştır.

Türk - Alman Saldırmazlık Antlaşması ise savaş başladıktan sonra 1941 yılında imzalanmıştır. Savaş 1939'da başladığı için A seçeneği yanlıştır.

(Cevap A)

3. ABD Başkanı Roosevelt yayınladığı demeçlerle halkını tarafsız bir duruş sergilemeye davet etmişse de ABD Almanya'nın düşmanlarına güvenliklerini sağlamak için "Ödünç Verme Yasası" çerçevesinde yardım kararı almıştır. Japonya'nın 7 Aralık 1941'de Pasifik'teki ABD askerî üssü olan Pearl Harbour'a saldırmasından sonra ABD savaşa dâhil olmuştur.

(Cevap D)

4. Türkiye II. Dünya Savaşı devam ederken İngiltere, Almanya, Fransa ve SSCB ile saldırmazlık antlaşmaları yapmış, fakat ABD ile böyle bir antlaşması olmamıştır.

(Cevap A)

5. Lozan Barış Antlaşması'ndan 1960'lardaki Kıbrıs sorununa kadar Türkiye ile Yunanistan arasında sadece patrikhane sorunu ve nüfus mübadelesi sorunu yaşanmıştır.

(Cevap C)

6. Atatürk'ün ölümünden sonra İran Kraliyet Sarayı Şehinşâhi ve hükûmet 1 ay resmî yas ilan etmiştir.

(Cevap E)

7. AET ile Yunanistan arasında 9 Temmuz 1961'de Ortaklık Anlaşması imzalanmıştır. Bu AET'nin imzaladığı ilk ortaklık anlaşmasıdır.

(Cevap A)

8. Türkiye'nin NATO'ya üyeliği SSCB'ye yakın olan Bulgaristan tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Türkiye Balkanlarda daha aktif politika izlemek amacıyla 1953 yılında Yunanistan ve Yugoslavya ile birlikte Dostluk ve İş Birliği Antlaşması imzalamıştır. Balkan Antantı böyle kurulmuştur.

(Cevap B)

9. 2007–2011 döneminde gelişen ve model ortaklık anlayışıyla belirlenen politikalara yakın olan Türk - Amerikan ilişkilerinde yaşanan sorunlardan biri, İran'ın yürüttüğü nükleer enerji çalışmalarında İran'a ambargo uygulanmasına Brezilya ile Türkiye'nin BM'deki oylamada "hayır" oyu vermesidir.

(Cevap A)

10. Cumhuriyet döneminde inşa edilmiş ilk müze binası Ankara Etnografya Müzesi'dir. Ankara'nın başkent oluşunun ardından Atatürk'ün 1925 yılındaki talimatıyla yeni ulusun kültürünü yansıtacak bir müze olarak tasarlanmıştır. Kurulma aşamasındaki çalışmalar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmüş, müze binası ise mimar Arif Hikmet Koyunoğlu tarafından tasarlanmıştır. 1930 yılında Cumhuriyet döneminin müze olarak tasarlanan ilk yapısı, ilk devlet müzesi olarak halka açılmıştır.

(Cevap D)

11. SEATO (Güneydoğu Asya Antlaşma Örgütü), CEN-TO (Merkezi Antlaşma Örgütü), Varşova Paktı ve NATO, Soğuk Savaş döneminde kurulan oluşumlardır. Ancak Balkan Antantı, Türkiye'nin 1934 yılında II. Dünya Savaşı öncesinde Batı sınırlarını güvence altına almak amacıyla Balkan devletleriyle imzaladığı dostluk ve işbirliği antlaşmasıdır.

(Cevap C)

12. 1911'de yapılan ara seçimde itilafçılar ittihatçılara karşı bir zafer kazandılar. Bu sonuç, yapılacak ilk seçimde Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın iktidara namzet olduğunu gösteriyordu. Bu arada ittihatçılar, Trablusgarp Savaşı'nın doğurduğu sorumluluktan kurtulmak için Padişah'a Meclis'i feshettirdiler. Bu şartlarda 1912 seçimlerine gidildi. Siyasi tarihimizde derin etkiler bırakan bu seçimlerde ittihatçılara kazanmak için bütün imkânlarını seferber ettiler. Devlet imkânlarından yararlandıkları gibi, muhaliflere karşı yer yer şiddet de uyguladığı için bu seçime "Sopalı Seçimler" adı verildi.

(Cevap C)

13. Uluslararası Af Örgütü için açık toplumlar olan Batılı toplumların en küçük ihlallerini bile etkin bir ifadeyle şikâyet mekanizmalarına iletmediği, kapalı toplumların daha yaygın olan ihlallerinin gündeme getirilmediği şeklinde eleştiriler olmuştur. Diğer taraftan Vatikan eş cinsellik gibi konularda kültürel değerleri korumadığı için UAÖ'yü eleştirmektedir. Öncüllerin tamamı doğru olup cevap E seçeneğidir.

(Cevap E)

14. Bugün Orta Doğu denilen coğrafyanın tam bir tanımı olmamakla beraber National Review dergisinde yayımlanan bir makalede "Arap Yarımadası ile Hindistan arasındaki bölge" Orta Doğu olarak tanımlanmıştır. Net bir Orta Doğu tanımı olmamakla beraber B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

15. Soru kökünde Milli Koruma Kanunu'ndan bahsedilmektedir. 1940 yılında çıkarılan bu yasayla dönemin hükümeti fiyatları saptamada, ürünlere el koymada, hatta zorunlu çalışma yükümlülüğü getirmede sınırsız yetkilere sahip olmuştur. Bu yasayla devlet müdahaleleri meşruiyet kazanmış, üretim, tüketim ve dağıtım ilişkileri devletin eline geçmiştir. Ayrıca devletin, gerektiğinde üretimi aksatan işletmelere el koymasının yolu açılmış; dış ticaret kontrolü devlete geçmiştir.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. Avrupa Konseyi'nin karar verme organı üye ülkelerin dışişleri bakanlarından oluşan Bakanlar Komitesi'dir.

(Cevap B)

2. II. Dünya Savaşı sonrası dünyada, Doğu Bloku ve Batı Bloku olmak üzere bloklar oluşmuştur. Başını SSCB'nin çektiği komünist blok Doğu Bloku, ABD'nin öncülük ettiği demokratik blok Batı Bloku olarak isimlendirilmiştir. Bu dönemde Doğu Avrupa ülkeleri ve Bulgaristan, Romanya gibi Balkan ülkeleri de Doğu Bloku içerisinde yer almıştır.

(Cevap E)

3. Türkiye II. Dünya Savaşı sonrası SSCB tehdidine karşı ABD'nin Truman ve Marshall yardımlarından faydalanmıştır. Batı Bloku'nun askerî kanadı olan NATO'ya 1952'de girerek Batı Bloku'nda yer almıştır.

(Cevap B)

4. BM'nin temeli Atlantik Bildirisi ile atılmış, kuruluşu ise San Francisco Konferansı ile tamamlanmıştır.

(Cevap E)

5. Türkiye'nin 1959'daki başvuru süreci 1999'daki Helsinki Zirvesi'nde kabul edilmiş, 2004'teki Brüksel Zirvesi'nde ise müzakerelerin başlaması kararı verilmiştir. 3 Ekim 2005'te AB ile Türkiye arasında müzakereler başlamıştır.

(Cevap D)

6. Türkiye Batı Bloku'na yakınlaşırken bunda;

- Sovyet baskısı,
- Ekonomik ve askerî yardım ihtiyacı,
- İdeolojik olarak ABD'ye yakınlık

gibi faktörler etkili olmuş, fakat ABD ile tarihsel müttefiklik söz konusu olmamıştır.

(Cevap D)

7. 12 Eylül rejiminin Türkiye'deki ekonomik sıkışıklığı aşmak, uluslararası ekonomiye eklemek için aldığı önemli kararlardan biri Turgut Özal'ı ekonominin başına getirmesidir. Özal-Demirel hükümeti döneminde Turgut Özal, Türk ekonomisinin ihracata dayalı yeni bir yapıya geçmesi için uluslararası ekonomiye entegre sistemi olan 24 Ocak (1980) Kararlarının mimarı olmuştur.

(Cevap A)

8. Türkiye 1950'de Kore'ye asker gönderdikten sonra Yunanistan'la birlikte 1952'de NATO üyesi olmuştur.

(Cevap C)

9. İslam İş Birliği Teşkilatının, Ağustos 2012'de Mekke'de toplanan 4. olağanüstü toplantısında, Suriye ve Myanmar'daki Rohingya Müslümanlarının durumu ana gündem maddesi olmuştur. Toplantı sonrası yayımlanan bildiri de şiddetin baş sorumlusu gösterilen Suriye'nin İslam İş Birliği Teşkilatı'nın tüm organlarındaki üyeliği askıya alınmıştır.

(Cevap D)

10. Türkiye’de 3 Haziran 2011’de Avrupa Birliği Bakanlığı kurulmuştur. AB Bakanlığının görevi; Türkiye’nin AB üyeliğine hazırlanmasına yönelik yapılacak çalışmaların yönlendirilmesi, izlenmesi, koordinasyonu ve üyelik çalışmalarının koordinasyonunu yürütmektir. AB Bakanı aynı zamanda başmüzakerecilik görevini yürütmektedir.

(Cevap E)

11. A, B, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Yumuşama Dönemi’nde nükleer silahların sınırlandırılmasına yönelik gerçekleştirilen görüşme ve antlaşmalar arasında yer almaktadır. Fakat Dayton Antlaşması, bu antlaşmalardan biri olmayıp 1995’te Bosna-Hersek’in egemen ve bağımsız bir devlet olarak varlığının teyit edildiği antlaşmadır.

(Cevap C)

12. Alparslan Türkeş tarafından hazırlanan, kapitalizmden ve komünizmden ayrı üçüncü bir yol “Dokuz Işık” olarak lanse edilen ilkeleri şunlardır:

- Milliyetçilik
- Ülkücülük
- Ahlakçılık
- İlimcilik
- Toplumculuk
- Köycülük
- Hürriyetçilik ve Şahsiyetçilik
- Gelişmecilik ve Halkçılık
- Endüstricilik ve Teknikçilik

“Dokuz Işık” adlı kitabı yazan **Alparslan Türkeş**’tir.

(Cevap B)

13. 1951 yılında Ticariler adıyla bilinen bir grubun Atatürk heykellerine saldırılar gerçekleştirmeleri üzerine Demokrat Parti 1951 yılında “Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun” çıkararak Atatürk’e yönelik suçlara karşı ağır yaptırımlar getirdi.

(Cevap E)

14. 1963’te imzalanan Ankara Antlaşması Türkiye ile AET arasındaki ortaklık anlaşmasıdır. Ortaklar arasındaki ekonomik gelişmişlik yüzünden entegre kademeli olarak sağlanacaktır. Bu da hazırlık, geçiş ve son dönem olarak üçe ayrılmıştır. Türkiye’nin birliğe tam üyeliği son aşama olan “son dönem” kısmında olacaktır. Geçişler otomatik değil, taraflarca belirlenecektir.

(Cevap C)

15. Yeni Sağ, II. Dünya Savaşı’ndan sonra ortaya çıkan refah devleti anlayışının iflas etmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Neoliberalizm, muhafazakârlık ve kamu seçimi (public-choice) sac ayaklarına dayanan yeni sağ, ekonomik alanda liberal, sosyal alanda ise muhafazakâr politikaların uygulanmasını öngörür.

Yeni sağ akımın başlıca kuramcıları **Hayek** ve **Friedman**’dır. Yeni sağ akıma göre, siyasetçi-bürokrat-seçmen üçlüsünün her birinin kendi çıkarları doğrultusundaki tercihleri sonucu kurumları ve personeliyle sürekli büyüme eğilimi gösteren sosyal refah devleti hem iktisadi hem de bireysel özgürlükleri tehdit etmektedir. Dolayısıyla devletin özelleştirme politikaları ve yerinden yönetimlerin güçlendirilmesiyle küçültülmesi, küçülen devletin de özel sektör ve işletmecilik mantığıyla “3 e” (economy – efficiency – effectiveness) çerçevesinde ekonomik, etkin ve etkili çalışması bireysel özgürlüklerin, ekonomik güven ve gelişmenin sağlanması açısından kaçınılmazdır.

(Cevap A)

16. “Sürdürülebilir Kalkınma” terimi ilk kez IUNC (Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği) tarafından hazırlanmış olan “Dünya Koruma Stratejisi” adlı raporda kullanılmıştır. “Sürdürülebilir Kalkınma” terimi 1987 yılında yayımlanan “Ortak Geleceğimiz” adlı raporda BM Çevre ve Kalkınma Komisyonunca kullanılmış ve tüm dünyada yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

(Cevap A)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. II. Dünya Savaşı başlarında tarafsız olduğunu bildiren ABD, ilerleyen süreçte Japonya'ya petrol ambargosu koyarak Japon ekonomisinin yıpranmasına yol açmıştır. Bu meseleyi diplomatik yollarla çözemeyen Japonya, 7 Aralık 1941'de ABD'nin Pasifik'teki üstünlüğünü simgeleyen Hawaii takımadalarındaki deniz ve hava üssü Pearl Harbour'a saldırı düzenlemiştir. Bu saldırı esnasında ABD'nin Pasifik donanması ile hava filosunun büyük bölümü etkisiz hâle getirilmiştir. Bu saldırı üzerine ABD, Ocak 1942'de İngiltere, SSCB ve yirmi iki devletin katılımıyla Birleşmiş Milletler İttifakını kurmuş ve savaşa resmen girmiştir.

(Cevap D)

2. II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD'nin Sovyet tehdidine karşı uygulamaya koyduğu Truman Doktrini ve Marshall Planı, SSCB'yi siyasi ve ekonomik önlemler almaya teşvik etmiştir. Bu doğrultuda önce siyasi bir teşkilatlanma olan Kominform; daha sonra da ekonomik bir teşkilatlanma olan Comecon kurulmuştur. Komünist ülkeler arasında ekonomik işbirliği ve dayanışmayı sağlamak amacıyla 25 Ocak 1949'da kurulan "Comecon"da kurucu üye olarak SSCB, Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Polonya ve Çekoslovakya gibi ülkeler yer almaktaydı. Teşkilata daha sonra Arnavutluk, Demokratik Almanya, Moğolistan ve Küba da katılmıştır.

(Cevap D)

3. Azerbaycan özellikle Stalin döneminde baskıcı bir politika ile yönetilmiştir. Bu durum SSCB'nin dağılmasına kadar da devam etmiştir. Gorbaçov'un 1985'te iktidara gelmesiyle SSCB'de başlayan değişim süreci, Azerbaycan'daki bağımsızlık hareketlerini tetiklemiştir. Ebulfez Elçibey etrafında toplanan bağımsızlık taraftarları önce "Halk Cephesi" adıyla bir teşkilat kurmuş, SSCB'nin dağılmasından sonra da bağımsızlığını ilan etmiştir.

(Cevap A)

4. ABD'nin Truman Doktrini ve Marshall Planı aracılığıyla Batı ülkelerini siyasi ve ekonomik yönden desteklemesi, SSCB'yi de benzer biçimde hareket etmeye sevk etmiştir. ABD'nin Batı liderliğini üstlenmesine karşılık SSCB, hem uydu ülkelerle Moskova arasındaki bağları güçlendirmek hem de uluslararası ideolojik faaliyetleri bir merkezden idare etmek amacıyla uluslararası bir teşkilat kurmak için harekete geçmiştir. Bu amaçla Sovyet Rusya, 1947 yılında Yugoslavya, Romanya, Bulgaristan, Polonya, Macaristan, Çekoslovakya, Fransa ve İtalya komünist partilerinin liderlerini Polonya'da bir araya getirmiştir. Yapılan toplantı sonrası bir bildiri yayımlanmış ve "Kominform"un kurulduğu ilan edilmiştir.

(Cevap A)

5. II. Dünya Savaşı sırasında İngiltere Başbakanı Churchill ile ABD Başkanı Roosevelt (ABD, bu dönemde henüz savaşa girmemişti), beş gün süren görüşmeler sonucunda 14 Ağustos 1941'de ortak bir bildiri yayınlamışlardır. Maddeleri daha sonra Birleşmiş Milletler Antlaşması'na dâhil edilen ve Atlantik Bildirisi adını taşıyan bu bildiri I. Dünya Savaşı'nda yayımlanan Wilson ilkelerine benzemektedir.

Bildirinin bazı maddeleri şu şekildedir:

- Savaştan sonra toprak kazanılmayacak.
- İlgili halkın onayı alınmadan toprak değişikliği yapılmayacak.
- Uluslar kendi geleceklerini kendileri saptayacaklar.
- Uluslar arası iş birliği geliştirilecek.

(Cevap A)

6. EOKA örgütü Kıbrıs Rumlarının, Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak için 1950'li yılların başlarında kurdukları bir örgüttür. Yorgo Grivas öncülüğünde kurulan örgüt, önce adadaki İngilizlere, 1958 yılından sonra da Türklere yönelik büyük saldırı hareketlerinde bulunmuştur.

(Cevap E)

7. Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Rusya'nın eski etki alanını yeniden kazanmak amacıyla kurulmuştur. 21 Aralık 1991'de kurulan ve katılımcı ülke sayısı 11 olan BDT'ye Baltık Devletleri ve Türkmenistan hariç, tüm eski Sovyetler Birliği Cumhuriyetleri üye olmuştur.

(Cevap B)

8. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'de Batı'nın demokratik fikirlerinden etkilenen yeni bir kuşak ortaya çıkmış ve halkın demokrasi talepleri artmıştır. Böyle bir ortamda mecliste Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü'den oluşan bir grup milletvekili parti programında bazı değişiklikler yapılması için meclise önerge sunmuşlardır. Bazı kanunlarda değişiklik yapılmasını da öngören "Dörtlü takrir" adındaki bu teklif, CHP tarafından reddedilmiştir. Bunun üzerine adı geçen dört milletvekili, CHP'den ayrılarak 7 Ocak 1946'da Demokrat Partiyi kurmuşlardır.

(Cevap C)

9. Küba buhranı meselesinde SSCB ile ABD arasında yaşanan füze krizinin uzlaşma yoluyla çözümlenmesi nükleer silahların sınırlandırılması hususunda uluslararası anlaşma yolunu açmıştır. Yumuşama döneminde başta SALT-I olmak üzere nükleer silahsızlanma konusunda birçok antlaşma imzalanmıştır. 1967 Dış Uzak Antlaşması, 1972 SALT-I, 1975 Helsinki Senedi, 1979 SALT-II bunların başında gelmektedir. Ancak 1978 Camp David Antlaşması, Mısır ile İsrail arasında imzalanmış olup ilk kez bir Arap ülkesi Mısır, İsrail'i tanımıştır.

(Cevap D)

10. Türkiye 1930'dan itibaren Yunanistan ile ilişkilerini geliştirmiştir. Bu iki ülke arasında 1954'e kadar sorun yaşanmamıştır. İşte bu iyi ilişkiler kapsamında II. Dünya Savaşı sırasında işgal altında olan Yunanistan'a Türkiye insani yardımda bulunmuştur.

(Cevap C)

11. 1954'te imzalanan Cenevre Antlaşması ile Kuzey ve Güney olmak üzere ikiye ayrılan Vietnam, yine aynı antlaşmaya göre 1956'da yapılacak seçimlerle birleşecekti. Ancak Güney Vietnam yönetimi, birleşme seçimlerine katılmamış; buna karşılık Komünist Kuzey Vietnam yönetimi 1957'de Güney Vietnam'a karşı gerilla savaşı başlatmıştır. Bu savaşta Güney Vietnam'ın ABD'den yardım istemesi ve ABD'nin de bu çağrıya olumlu cevap vermesi Kuzey Vietnam ve ABD'yi karşı karşıya getirmiştir. 1964'te Kuzey Vietnam donanmasına ait gemiler, Tokin Körfezi'nde ABD donanmasına saldırmıştır. Bu saldırı üzerine ABD, 1965'te Kuzey Vietnam'a savaş açmıştır.

(Cevap B)

12. 1947 yılında önerilen ve 1948–1951 yılları arasında yürürlüğe konan Marshall Planı, ABD kaynaklı bir ekonomik yardım paketidir. II. Dünya Savaşı'ndan zarar gören devletlerin ekonomilerini düzeltmeleri ve Rusya karşısında güçlenmeleri amacıyla hazırlanan bu yardım paketinden Türkiye, Yunanistan gibi devletler de yararlanmışlardır.

(Cevap A)

13. Türkiye ve ABD ilişkileri 1965'te Türkiye'nin SSCB'den kredi alması üzerine gerginleşmiştir. 1965 genel seçimlerini kendi lehine kullanmak isteyen SSCB, dönemin başbakanını Rusya'ya davet etmiştir. Ancak bu ziyaret Türk-Sovyet ilişkilerinin ekonomik alanda hız kazanmasına sebep olmuş ve Türkiye, Sovyet kredisiyle yedi büyük sanayi tesisinin yapımı için SSCB ile prensip anlaşması yapmıştır. Sovyet yayılmasından korkan ABD, NATO üyesi Türkiye'nin bu yaklaşımına büyük tepki göstermiştir.

(Cevap E)

14. NATO, SSCB'nin yayılmacı politikalarına karşı ortak bir savunma geliştirmek amacıyla 4 Nisan 1949'da kurulmuştur. ABD'nin önderliğini yaptığı ve Türkiye'nin de 1952'de üye olduğu bu kuruluş askeri ve siyasi bir örgütlenme olup uluslararası çevre politikaları üzerinde herhangi bir yönlendirici rolü yoktur.

(Cevap A)

15. 1854 yılında imzalanan Yokohama (Kanagava) Antlaşması, Japonya ile ABD arasında yapılmıştır. Japonya'nın batılı bir devletle yaptığı ilk antlaşma olan Yokohama Antlaşması sonucu Japonya iki limanını ABD gemilerine açmış ve ABD'ye "en çok gözetilen ulus" statüsü vermiştir.

(Cevap C)

16. II. Dünya Savaşı 1939–1945 yılları arasında meydana gelmiştir. Savaşın temel tarafları İngiltere, Fransa, ABD ve SSCB'nin oluşturduğu Müttefik Devletler ile Almanya, İtalya ve Japonya'nın oluşturduğu Mihver Devletleridir. Ancak savaş kısa zamanda büyük bir coğrafyaya yayılmış ve birçok devletin de bu savaşa dâhil olmasına sebep olmuştur. Neticede savaşı kaybeden taraf Mihver Devletler olmuştur.

(Cevap C)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

1. SSCB'nin dağılmasından sonra dünyadaki güç dengeleri sarsılmış ve ABD tek süper güç olarak görülmeye başlanmıştır. ABD'nin dünya liderliğine karşı dengeleyici güç unsuru görülen AB, BDT gibi örgütlenmeler güçlü bir karşı güç oluşturamamışlardır. 1996'da Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın "Şanghay Beşlisi" adı ile kurdukları ve 2001'de Özbekistan'ın da katılımıyla "Şanghay İş Birliği Örgütü" adını alan örgütlenme, son dönemde ABD'ye karşı yeni bir güç odağı olarak görülmektedir. Enerji kaynakları bakımından son derece zengin, genç nüfusa sahip, ekonomik yapısı güçlü Şanghay Örgütü günümüzde dünyada önemli bir güç hâlinindedir.

(Cevap D)

2. ABD'nin desteklediği Güney Vietnam ile SSCB'nin desteklediği Kuzey Vietnam arasında 1963–1973 yıllarında yapılan Vietnam Savaşı, ABD'nin SSCB karşısındaki üstünlüğünü yitirmesine sebep olan bir savaştır. Kore Savaşı'ndan sonra Soğuk Savaş'ın ikinci sıcak çatışması olan Vietnam Savaşı'nı Kuzey Vietnam kazanmış ve ABD birlikleri ülkeden çekilmiştir. Bu durum ABD'nin uluslararası imajını sarstığı gibi SSCB karşısındaki üstünlüğünü de kaybetmesine sebep olmuştur.

(Cevap B)

3. 27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi sonrası TBMM'nin tüm anayasal hak ve yetkileri, yeni meclis açılınca kadar Millî Birlik Komitesi (MBK) tarafından kullanılırken yürütme yetkisi devlet başkanının atadığı ve Millî Birlik Komitesi'nin onayladığı bir Bakanlar Kurulu tarafından kullanılmıştır.

(Cevap A)

4. Komünist rejimlerin kurulması Doğu Bloku ülkelerinde genelde SSCB'nin etkisi ile gerçekleşirken, Arnavutluk ve Yugoslavya'da komünist rejimlerin kurulmasında SSCB'nin hiçbir yardımı ve tesiri olmamıştır. Bu ülkeler savaş sırasında Alman işgaline uğrayınca, ülkelerin komünist partileri hemen direniş kuvvetleri oluşturmuşlar ve savaş boyunca Almanlara karşı mücadele ederek ülkelerinin kontrolünü ellerine geçirmişlerdir. Yugoslavya ve Arnavutluk'un bu farklı durumu, sonraki dönemlerde SSCB'ye karşı daha bağımsız bir tutum izlemelerinde de etkili olmuştur.

(Cevap A)

5. Türkiye'de 12 Eylül 2010'da yapılan halk oylaması dâhil toplam 6 kez referandum yapılmıştır.

Bunlar şöyle sıralanabilir:

I. **9 Temmuz 1961:** Kurucu meclis tarafından hazırlanan 1961 Anayasası için cumhuriyet tarihinde ilk kez halk oylaması yapıldı. Anayasa, yüzde 38.3 "hayır" oyuna karşılık, yüzde 61.7 "evet" oyuyla kabul edildi.

II. **7 Kasım 1982:** 1982 Anayasası için ikinci kez halk oylamasına gidildi. Anayasa, yüzde 8.63 "hayır" oyuna karşılık yüzde 91.37 "evet" oyuyla kabul edildi.

III. **6 Eylül 1987:** 1982 Anayasası'nın geçici 4. maddesi ile getirilen 10 ve 5 yıllık siyasal yasakların kalkıp kalkmaması konusunda düzenlendi. Siyasal yasaklar, % 49.9 hayır oyuna karşılık, % 50.1 evet oyuyla kalktı.

IV. **25 Eylül 1988:** Yerel seçimlerin 1 yıl erkene alınıp alınmaması konusunda düzenlendi. Seçmenlerin yüzde 35'inin "Evet" oyuna karşı yüzde 65'i "Hayır" oyu kullandı. Sonuçta, 13 Kasım 1988 olarak öngörülen erken yerel seçimler yapılmadı.

V. **21 Ekim 2007:** Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından 5 yıllık bir süre için seçilmesi, aynı kişinin en fazla iki kez cumhurbaşkanı olabilmesi, TBMM genel seçimlerinin 4 yılda bir yapılması ve toplantı yeter sayısınının 184 olarak değiştirilmesini içeren Anayasa değişikliği paketi halk oyuna sunuldu. Katılım oranının % 67 olduğu referandumda geçerli oyların %69'u evet, %31'i ise hayır oyu olarak belirlendi. Anayasa değişikliği kabul edildi.

VI. **12 Eylül 2010:** Anayasa Mahkemesi ve HSYK'nin yapısının değiştirilmesinden bilgi edinme hakkına, kamu denetçiliği kurulmasından YAŞ ve HSYK kararlarına karşı yargı yolunun açılmasına dek pek çok konuda değişiklik getiren 26 maddelik 5982 sayılı Anayasa değişikliği Kanunu, ülke genelindeki halk oylamasına katılım oranının % 73.71 olduğu, "Evet" oylarının geçerli oylara oranının % 57.88; "Hayır" oylarının geçerli oylara oranının % 42.12 olduğu 12 Eylül 2010 referandumu ile kabul edilerek yürürlüğe girdi.

(Cevap C)

6. 3-4 Haziran 1992 tarihleri arasında Rio'da Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı toplanmış, geçen 20 yılın değerlendirilmesi yapılmış ve geleceğe yönelik politikalar belirlenmiştir. Bu konferansın sonunda hazırlanan deklarasyonda Stockholm Konferansı'nın ilkelerine bağlı kalındığı bildirilmiş ve 5 temel belge ortaya çıkmıştır:

- I. Rio Bildirgesi
- II. Gündem 21
- III. Orman İlkeleri
- IV. İklim Değişikliği Sözleşmesi
- V. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi

(Cevap E)

7. ABD, II. Dünya Savaşı'ndan sonra SSCB'ye yönelik bir "çevreleme politikası" yürütmüş, SSCB'yi Batı Avrupa kıyılarından Pasifik'e kadar uzanan bir çember içine almayı başarmıştır.

(Cevap C)

8. "III. Planın Stratejisi, büyük kentlerin lüks tüketim alışkanlıklarını zamansız ve gereksiz bir biçimde yaydığını, tüketimi hızlandırarak, yatırım malları ve ara malları sanayiye dönük yatırımları kısıtlayıcı etkilerde bulduklarını saptamıştır." "Toplum kalkınması" yaklaşımına ilk kez 3. Beş Yıllık Kalkınma Planında yer verilmiştir.

(Cevap B)

9. Ekonomideki kötü gidişi önlemek amacıyla 1978 – 79 yıllarında kararlaştırılan tedbirlerin etkin olarak uygulanamaması sonucunda 24 Ocak 1980'de daha kapsamlı bir istikrar programı yürürlüğe konulmuştur. Kamu açıkları, para arzındaki artış ve Türk lirasının aşırı değerlenmesi, ödemeler dengesi açıkları enflasyonun temel nedeni olarak görülmüştür. Bu kapsamda sıkı para ve maliye politikalarına dayalı tedbirler üzerinde durulmuştur. Önlemleri şöyle sıralayabiliriz:

- Devalüasyon yapılmıştır.
- Döviz alım – satımı serbest bırakılmıştır.
- Kamu sektörünün küçültülmesi amaçlı önlemler alınmıştır.
- Tarım ürünlerindeki destekleme alımları sınırlandırılmıştır.
- Dış ticarete serbestleşmeye yönelik tedbirler alınmıştır.
- Yabancı sermayeye teşvik için önlemler alınmıştır.

(Cevap B)

10. ABD, Ortadoğudaki güç boşluğunu doldurma isteğini Eisenhower Doktrini ile ortaya koymuştur. Eisenhower Doktrini ABD başkanının 1957'de kongreye gönderdiği bir yetki talebi isteğidir. Başkan bu doktrin ile bölge ülkelerine ekonomik ve askerî yardım vererek bölgede olası bir SSCB tehlikesini önlemeyi amaçlamaktaydı. Bu sayede hem komünizmin yayılması önenecek hem de Ortadoğu'da hakimiyet kurulabilecekti.

(Cevap D)

11. Doğu-Batı ilişkilerinde çatışma ve gerginliğin azalmaya başladığı dönem yumuşama (detant) olarak ifade edilmiştir.

(Cevap A)

12. Bağdat Paktı'nın kurucularından olan Irak 1958'deki darbeden sonra İngiltere ile bağına koparmış ve 1959'da Bağdat Paktı'ndan ayrıldığını açıklamıştır. Bundan sonra paktın merkezi Ankara'ya taşınırken adı da CENTO olarak değiştirilmiştir.

(Cevap C)

13. Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanan Kardak Krizi için A, B, C, D seçenekleri doğru olup E seçeneği yanlıştır. Çünkü Gümrük Birliği Anlaşması iptal edilmeyip hâlen devam etmektedir.

(Cevap E)

14. II. Dünya Savaşı öncesinde Almanya, ilk savaşın yol açtığı ekonomik ve siyasi yıkımı onarma, Versay Antlaşması'nın kısıtlayıcı hükümlerinden kurtulma ve yeniden Avrupa güçler dengesindeki yerini alma politikalarını izlemiştir. Bu doğrultuda Nazi Partisi (aşırı milliyetçi) iktidara gelmiştir. Amacı; Avrupa'da Alman egemenliğini kurmaktır. Yayılmacı bir politika izleyen Naziler, yayılma alanlarını kendi hayat sahaları olarak görmüşler ve bu hayat sahalarına ulaşabilmek için II. Dünya Savaşı'nı başlatmışlardır.

(Cevap B)

15. Sovyet Rusya'da Glasnost (Açıklık) ve Perestroyka (Yeniden Yapılanma) ilkeleri doğrultusunda birçok reform çalışmaları yapan SSCB devlet başkanı Mihail Gorbaçov'dur. Sovyetler Birliği'nin son devlet başkanı olan Gorbaçov ile ABD Başkanı George Bush 2-3 Aralık 1989'da Malta Zirvesi'nde ilk kez bir araya gelmiş, her iki devlet başkanı soğuk savaşın kesin olarak sona erdiğini ve "kalıcı barış çağı"nın başladığını açıklayarak yeni bir döneme işaret etmişlerdir.

(Cevap E)

20. YÜZYIL TÜRK VE DÜNYA TARİHİ - ENLER VE İLKLER

1. Maastricht Antlaşması, 7 Şubat 1992'de imzalanan ve AET'nin AB olması yolundaki son adım olan ekonomik ve parasal birliği de gerçekleştirme istikametine girdiği antlaşmadır.

(Cevap B)

2. EOKA'nın Kıbrıslı Türklere yönelik saldırılarına karşılık vermek amacıyla 1956 yılında Volkan örgütü kuruldu. Bu dönemde Fazıl Küçük tarafından kurulmuş olan Kıbrıs Türk Mukavemet Birliği (1957) ve Kara Çete gibi diğer örgütler başarısızlığa uğrayarak Volkan'a katıldı.

(Cevap C)

3. Türk tarihinde ilk kez halk oyuna sunularak hazırlanan ve insan haklarına geniş yer veren en özgürlükçü anayasa, 1961 Anayasası'dır. 1961 Türkiye anayasa değişikliği referandumu Türkiye'de yapılan ilk halk oylamasıdır. 27 Mayıs Darbesi'nden sonra yapıldı. 9 Temmuz 1961'deki halk oylaması ile 1961 Anayasası, %38.3 "hayır" oyuna karşılık, %61.7 "evet" oyuyla kabul edildi.

(Cevap D)

4. Kıbrıs sorunu, Akdeniz'in doğusunda bulunan Kıbrıs Adası'nda Kıbrıs Rumlarıyla Kıbrıs Türkleri arasında yaşanan siyasi tabanlı sorun olup Türk dış politikasını en çok uğraştıran ve henüz bir çözüme kavuşturulamayan meseledir.

(Cevap E)

5. Küba Buhranı, ABD'nin Türkiye ve İtalya'ya, SSCB'nin ise Küba'ya nükleer başlıklı füze yerleştirilmesi ile başlayan, Ekim 1962'de dönemin iki süper gücünü karşı karşıya getiren ve dünyayı nükleer savaş tehdidi altında bırakan bunalımdır. Küba Buhranı ile, ilk kez insanlık bir nükleer savaşın eşiğine gelmiştir. ABD ya da Sovyet Rusya'nın düğmeye basmasıyla insanlığın ne kadar ince bir denge üzerinde (Dehşet dengesi) durduğu ortaya çıkmıştır. Dünya, bu ince dengenin ne kadar kolay kapabileceğini görmüş, bu da iki süper güç arasındaki ilişkilerde "yumuşama (detant)" nın ne kadar gerekli olduğunu göstermiştir.

(Cevap A)

6. II. Dünya Savaşı'ndan son çekilen Mihver devleti Japonya olmuştur. ABD tarafından 6 ve 8 Ağustos 1945'te Hiroşima ve Nagazaki üzerine iki atom bombası atıldı. Aynı gün, Şubat 1945'te Yalta Konferansı'nda alınan karar uyarınca, Sovyetler Birliği de Japonya'ya savaş ilan etti. Atom silahının ürkütücü gücü ve Sovyet tehdidi karşısında, Japonya savaşı bıraktı. Teslim anlaşması 2 Eylül 1945'te imzalandı ve II. Dünya Savaşı sona erdi.

(Cevap B)

7. II. Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgecilik büyük oranda yıkılmış, İngiltere'nin sömürge imparatorluğu parçalanmış, çoğunluğu II. Dünya Savaşı sonunda bağımsızlıklarını kazanan ve ekonomik kalkınma içinde olan devletler Bağlantısızlar (III. Dünya Ülkeleri) Grubu'nu oluşturmuşlardır.

(Cevap C)

8. Srebrenica Katliamı, Bosna-Hersek'in Srebrenica kentinde Sırlar tarafından gerçekleştirilen ve hukuksal olarak belgelenmiş bir soykırımdır. Binlerce Boşnak katledilmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'da gerçekleşmiş en büyük toplum insan kıyımı olması ve Avrupa'daki hukuksal olarak ilk kez belgelenmiş soykırım olması açısından önem taşır.

(Cevap D)

9. Fransa ile Almanya 1925'te imzaladıkları Locarno Antlaşması ile karşılıklı güven anlayışını geliştirmiş, uluslararası barışı korumaya yönelik bu antlaşmaya İngiltere, Belçika ve İtalya da katılmış ve Avrupa'da devletler bazı sınırlarına teminat vermiştir.

(Cevap A)

10. Kyoto Protokolü, küresel ısınma ve iklim değişikliği konusunda mücadeleyi sağlamaya yönelik uluslararası tek çerçevedir. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi içinde imzalanmıştır. 1997'de imzalanan protokol, 2005'te yürürlüğe girebilmiştir. Çünkü, protokolün yürürlüğe girebilmesi için, onaylayan ülkelerin 1990'daki emisyonlarının (atmosfere saldıkları karbon miktarının) yeryüzündeki toplam emisyonun %55'ini bulması gerekmektedir ve bu orana ancak 8 yılın sonunda Rusya'nın katılımıyla ulaşılabilmektedir.

(Cevap B)

11. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da faşist yönetimlerin ortaya çıktığı ülkeler sırasıyla İtalya, Almanya ve İspanya'dır. Faşist yönetimlerin başa geçmesi Almanya'da demokrasiyle, İtalya'da hükümdarı tehdit etmekle (Roma'ya yürüyüş), İspanya'da ise iç savaşın kazanılmasıyla gerçekleşmiştir. Tarihe baskıcı rejimler olarak geçen bu yönetimler, o yıllarda mevcut oldukları ülke halkının çoğu tarafından, özellikle de Almanya'da desteklenmişlerdir. II. Dünya Savaşı'nın sonunda (İspanya'daki hariç) faşist yönetimler devrilmiştir.

(Cevap C)

12. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye üzerinde belirgin bir Sovyet baskısı oluşmuş ve bu baskı Türkiye'yi ABD ve batıya yaklaştırmıştır. Bu durumun sonucu olarak da Türkiye'de çok partili hayata geçilmesi ve ekonomide liberalleşme gibi çalışmalar hız kazanmıştır.

(Cevap A)

13. Uçak, tank, denizaltı ve kimyasal silahlar, ilk kez I. Dünya Savaşı sırasında kullanılmıştır. Ancak nükleer silahlar, yani atom bombası ilk kez II. Dünya Savaşı'nda ABD tarafından Japonya'ya karşı kullanılmış, ABD'nin Hiroşima ve Nagazaki'yi bombalamasıyla II. Dünya Savaşı sona ermiştir.

(Cevap E)

14. 1929 Dünya Ekonomik Bunalım, 24 Ekim 1929'da ABD'de New York borsasının çökmesiyle patlak vermiş ve dalga dalga yayılarak tüm dünyayı etkisi altına almıştır.

(Cevap D)

15. Balfour Deklarasyonu, Lloyd George'un başkanlığındaki Britanyalı savaş kabinesinde dışişleri bakanı olan Arthur Balfour'un girişimiyle başlatılan ve sonuçta Filistin'de bir Yahudi devletinin (İsrail) kurulmasıyla sonuçlanan girişimdir. 1917 yılındaki bu deklarasyon, ilk Balfour Deklarasyonudur.

(Cevap B)

16. Türkiye, SSCB tehdidine karşı güvenliğini sağlamak için 18 Şubat 1952'de NATO'ya üye olmuştur. Türkiye'nin Kore Savaşı'nda gösterdiği başarı NATO'ya girişinde etkili olmuş, böylece Türkiye-ABD ilişkileri daha da gelişmiş, Türk topraklarının güvencesi NATO güvencesi altına alınmıştır.

(Cevap B)

17. Mahatma Gandhi, Hindistan Bağımsızlık Hareketi'nin siyasi ve ruhani lideridir. Görüşleri Gandizm olarak anılır. Kötülüğe karşı aktif ama şiddetsiz direniş ve gerçek ile ilgili olan Satyagraha felsefesinin öncüsüdür. Hindistan'da resmi olarak "Ulusun Babası" ilan edilmiştir. Doğum günü olan 2 Ekim ulusal tatil olarak kutlanmaktadır. 15 Haziran 2007'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu oybirliği ile 2 Ekim gününü "Dünya Şiddete Hayır Günü" olarak ilan etmiştir.

(Cevap A)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

1. Tarihsel metinleri kavramak ayrıca, öğrencilerin tarihsel yaklaşım edinmelerini yani geçmişteki olayları dönemin şartları ve kavramlarıyla bu geçmişi yaşayanların bakış açılarından inceleyebilmelerini gerektirir. Bunun için; öğrenciler geçmişe ait buluntuları, belgeleri, günlükleri, mektupları, sanat eserlerini, edebi ürünleri vb. kaynakları incelerken, geçmiş bu günün kavram ve normlarıyla değerlendirmekten kaçınmayı öğrenmeli, olayların meydana geldiği tarihsel bağlamı göz önünde bulundurmalıdırlar. Öğrencilerin tarihi kaynakları ayırt edebilmeleri tarihsel kavrama becerisinin temelini oluşturur.

(Cevap B)

2. Serdar Öğretmen dersine öğretmek istediği konuyla ilgili genellemeyi sunarak başlamıştır. İlk olarak öğrencilere tanımı, genel ilkeyi sunmuştur. Bu aşamadan sonra genellemeyi anlamlandırmaları için örnek ve örnek olmayan durumları incelemelerini sağlamıştır.

(Cevap D)

3. Kronolojik düşünme tarih biliminin temelidir. Kronoloji, olayların ne zaman ve hangi sırayla meydana geldiğidir. Öğrencilerin kronoloji becerisi olmadan olaylar arasındaki ilişkileri incelemesi veya tarihte sebep sonuç ilişkilerini açıklaması imkânsızdır. Kronoloji, tarihsel düşünmeyi düzenleyen zihinsel bir yapı işlevi görür. Takvimlere yönelik çalışmalar kronolojik düşünme becerisinin kazandırılmasında oldukça etkilidir.

(Cevap D)

4. Geleneksel tarih öğretiminde temel amaç iyi-itaatkâr vatandaş yetiştirmektir. Tarih öğretiminin amaçlarındaki değişikliğin en temel nedeni toplumsal yapıdaki değişimlerdir.

(Cevap C)

5. Soruda da açıklanan Coltham ve Fines tarafından yazılan eser Tarih Öğretiminin Eğitimsel Amaçlarıdır.

(Cevap A)

6. A, C, D ve E seçenekleri programdaki ilkeler arasında yer alırken B seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Öğretim programında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeler şunlardır:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece "bilme (düşünce)" için değil, "hissetme (duygu)" ve "yapma (eylem)" için de yapılır; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. **Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.**
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

(Cevap B)

7. Sorun merkezli analiz ve karar verme etkinlikleri öğrencilerin, geçmişte insanların kritik anlarda yüz yüze geldiği sorun ve ikilemlerle karşılaşmalarını sağlar. Bu tür kritik dönemlerin sorun veya konularıyla yüzleşmek, mevcut alternatifleri analiz etmek, tercih edilmemiş seçeneklerin sonuçlarının ne olacağı hakkında değerlendirmeler yapmak ve tercih edilmiş çözüm yollarının sonuçlarıyla karşılaştırmak, öğrencilerin bu konulara bireysel ilgi ve katılımını artırır.

(Cevap B)

8. Fırat Öğretmen dersini sınıfa getirdiği örnek bir problematik durum üzerinden işlemiştir. Öğrenciler örnek olayı inceleyip çözüm önerileri üretmeye çalışmışlardır.

(Cevap A)

9. Tarihsel konumsallık öğrencilerin tarihsel kavrama süreçlerini yakından ilgilendirmektedir. Öğretmenin sahip olduğu bu tarihsel konumsallık öğrencinin bilgiyi yapılandırmasına ve etkin bir tarihsel empati yapmasına destek olmaktadır.

(Cevap D)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

1. Elif Öğretmen sınıfa işleyeceği konuyla ilgili güncel örnek durumlar getirmiştir. Sınıfa getirdiği örnekler öğrencinin televizyon, radyo ve gazetelerde karşılaşılabileceği güncel örneklerdir, gündemdeki sorunlardandır.

(Cevap B)

2. Elif Öğretmenin kullandığı grup çalışması ayrılıp birleşme tekniğidir. Bu teknikte konunun farklı bölümleri grup üyeleri tarafından paylaşılır. Konunun aynı bölümlerini seçen öğrenciler bir araya gelip uzmanlık gruplarında ilgili konuyu öğrenir. İkinci aşamada her öğrenci kendi grubuna dönerek konunun seçtiği bölümünü grubuna öğretir.

(Cevap D)

3. Öğretmenin dersin son bölümünde yaptığı çalışma empati becerilerini geliştirmeye yöneliktir. İlk bölümünde mülteci sorunun farklı boyutlarını değerlendiren öğrencilerini dersin son bölümünde empatik düşünmeye yönlendirmiştir.

(Cevap C)

4. Anakronizm tarihsel olgu ve olayları günümüz bakış açısı, değer ve düşünceleri ile değerlendirmektir. Anakronizm sorununda tarihsel olay değerlendirilirken olayın meydana geldiği tarihsel bağlam göz önünde bulundurulamaz.

(Cevap B)

5. Egan'a göre romantik dönem özellikleri gösteren ilköğretim öğrencileri tarihsel kavramlarla özdeşleşme ve onların zaferlerini paylaşma eğilimindedir. Bu aşamada çocuklar insanların en belirgin özellikleri ile ilgilenir. Tarihe mal olmuş kahramanların öyküleri ilgilerini çeker.

(Cevap C)

6. Steinbeck'in Gazap Üzümleri romanı 1930'lar Dünya Ekonomik Krizinin sonuçlarını konu alan bir romandır. Hatıra Defteri, Hayat Kıvılcımı ve Cephe arkadaşları romanları II. Dünya savaşını konu almaktadır.

(Cevap B)

7. Pozitivist anlayışa göre tarih kanıt temelli olarak işlenmelidir. Pozitivist tarih görüşünde belirtildiği üzere tarihsel bilgi olarak kabul edilebilecek herhangi bir iddianın şu veya bu şekilde bir kanıtla -özellikle yazılı kanıtla- dayandırılması gerekmektedir. Bu sebeple bu anlayışa göre tarih, geçmişte meydana gelmiş olay ve olgular hakkında kaydedilenlerdir şeklinde tarif edilebilir.

(Cevap B)

8. Bir disiplin olarak tarih kendine has metodolojisi aracılığı ile insanlığın geçmişini incelemektedir. Tarihsel metodolojinin aşamaları,
- a- Bir araştırma alanının, probleminin veya konunun belirlenmesi,
 - b- Bu konu ya da sorunla ilgili hipotezlerin geliştirilmesi,
 - c- Ulaşılan kanıt ve kaynaklardan verilerin toplanması,
 - d- Bu verilerin incelenip kritik edilmesi,
 - e- Konuyla ilgili diğer çalışmaların gözden geçirilmesi ve eldeki konunun anlaşılabilir olarak, yapılan incelemeyi mantıksal bir çerçevede açıklayan çalışmanın ortaya konulması

(Cevap E)

9. Öğretmenin yararlanmış olduğu şiir türü epik şiirdir. Epik şiir; savaş, yiğitlik, kahramanlık ve vatan sevgisi gibi konuları coşkulu bir şekilde anlatan şiirlere denir.

(Cevap D)

10. Verilen tanım daha çok geleneksel tarih öğretimi anlayışını yansıtmaktadır. Bu anlayışa göre tarih ve tarih öğretiminin temel işlevi bireyin toplumsallaşmasını sağlamaktır. Bu yolla kültürel miras da yeni kuşaklara aktarılmış olur.

(Cevap A)

11. Yapılandırmacı yaklaşımın kuramcısı Dewey edebi eserlerin tarih öğretiminde kullanımına yönelik şu soruyu sormaktadır; "Niçin çocuğa daha canlı ve etkisi daha büyük olan ve devamlı olan gerçeği vermiyoruz?" Ona göre, Robinson Kruze'yi okutmak yerine, çocukların düzeyinde yazılmış tarih-öncesi çağlara ilişkin olarak insanların nasıl ilerlediğini gerçek hayattan yola çıkarak göstermek daha anlamlıdır.

(Cevap C)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

1. Tarih dersinde kullanılacak olan hikâye ve romanların tarih öğretimi açısından pedagojik bir değere sahip olabilmesi için kullanılacak olan hikaye/roman dönem özelliklerini yansıtmalıdır. Kahraman düşünce ve davranışları ilgili döneme uygun olmazsa tarihsel kavramayı güçleştirebilir hatta anakronizm sorununa neden olabilir.

(Cevap A)

3. Türklere tören ve gelenekler devlet hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. Orun ve ülüş kurallarının eksiksiz uygulanması hükümdar otoritesini ve gücünü pekiştirmiştir. Orun ve ülüş kurallarına uymak hükümdara itaat anlamına gelirken bu davete katılmamak ise hükümdarın otoritesine itaatsizlik anlamına gelmekteydi.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

2. Tarihsel metinlerin en belirleyici özelliklerinden biri de tarihi olayları inandırıcı bir şekilde yeniden düzenleme koymasındır. Bunun da ötesinde, tarihsel metinlerin tarihin akışı içindeki insanların eğilimlerini, karşılaştıkları sorunları yaşadıkları karmaşık dünyayı açıklamaya gücüne sahiptirler. Öykü, biyografi, otobiyografi ve benzeri tarihsel metinleri anlamak için öğrenciler, zihinlerinde canlandırarak okuma yeteneğini geliştirmelidir. Bunu yaparken birey ve grupların; niyetlerini, eğilimlerini, değer yargılarını, fikirlerini, umutlarını, şüphelerini, kararlarını, güçlü ve zayıf yanlarını göz önüne almalıdır. Öğrencinin karşılaştığı bir metin, resim, müzik eseri vb. de tarihsel olguları ayırt edebilmesi tarihsel kavrama becerisi ile ilgilidir.

(Cevap B)

4. Kınalızade Ali Efendi (1510-1572) XVI. Yüzyılın önemli ilim adamlarındandır. Eserlerinde ferdi ahlak, aile ve devlet gibi konulara değinmiştir. Eserleri ilgili dönemdeki kültürel yapıya ışık tutmaktadır. Kınalızade Ali Efendi kaleme aldığı eserlerde Osmanlı Devleti'nin ilim ve kültür alanında en parlak dönemini yaşadığı 16. yüzyıla büyük katkı sağlamıştır.

(Cevap D)

5. Öğretmenin gerçekleştirmek istediği kazanım öğrencilerin öğrenme süreci sonunda bir ürün ortaya koymalarını gerektirmektedir. Aktif öğrenme süreci ve süreç sonunda ortaya konacak ürünü kapsayan öğrenmelerin ölçülmesi için en uygun araç performans değerlendirmedir.

(Cevap D)

6. Ahmet Cevdet Paşa Mecelle'yi kaleme alarak İslam hukukunu sağlam bir dille kitaplaştıran kişidir. Şekilde batı prensiplerini uygularken özünde şer-i prensiplere bağlı kalmayı uygun gören bir hukuk anlayışı vardır. Selen Hanım'ın bu çalışması için en uygun ünite Türklerde Hukuk'tur.

(Cevap E)

8. Öğretim programında yer alan "kök değerler" şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

(Cevap D)

7. Sınıfta konu ile ilgili gerçekleştirilen çalışma bir sözlü tarih uygulamasıdır. Sözlü tarih insanların etrafında kurulmuş bir tarih türüdür ve tarihin kapsamını tarihin içine hayatı sokarak genişletir. Sözlü tarihinsel önemi olan olayları görme şansını yakalamış sıradan insanların anılarını gelecek nesiller için koruma amacıyla yapılan sistematik görüşme yöntemidir.

(Cevap D)

9. Baltacıoğlu Decroly'ye öğrencilerde zaman fikrinin nasıl oluşacağını sormuştur. Yani ona göre tarih öğretiminin temelinde kronolojik düşünme vardır ve gözlediği sistemle öğrencilerde bu düşünme becerisinin gelişmeyeceğini düşünmüştür.

(Cevap A)

10. Baltacıoğlu gözlemlerinde öğrencilerin kendi bireysel çalışmalarını gerçekleştirdiğini, öğretmenin doğrudan bilgi aktarımının söz konusu olmadığını belirtmektedir. Öğrencilerin kendi tarih şemalarını özgür biçimde oluşturdukları bu yaklaşıma yapılandırmacı öğrenme denir.

(Cevap C)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

1. Romantik kavrama, okuma ve rasyonel düşünme ile gelişir. Bu aşama 8-13 yaşlarını kapsar. Romantik kavrama aşamasında, çocuk en uzun, en kilolu, en yaşlı insan gibi insan nitelik ve başarıları ile ilgilenir. Bu aşamada kahramanların hikayeleri de onları meşgul eder.

(Cevap A)

2. Nazire Öğretmen kavram öğretiminde kavram analiz kartı kullanmıştır. Bu kart sayesinde öğretmek istenen kavram derinlemesine incelenmiş olur. Kavram analizinde kavramın adı, tanımı, örnekleri, örnek olmayan durumlar ve kritik özellikler gibi kavrama ilişkin ayrıntılar yer alır. Bu yöntem ile öğrenci öğreneceği kavramı çok iyi düzeyde analiz etme fırsatı bulur

(Cevap B)

3. Kavram öğretiminde kullanılan tanımlama yöntemi kavram gelişimine olduğu kadar öğrencinin kelime bilgisi oluşumuna da katkıda bulunur. Öğrenciler tanımları ya öğretmenlerden öğrenirler ya da ders kitaplarındaki sözlüklerde ve diğer kaynaklarda bulurlar. Tanımlama yoluyla kavram öğretiminin birçok yolu vardır. Bunlar; uygulama ile açıklamak, göstermek, benzerlikleri kullanmak, sözlük kullanmak

(Cevap C)

4. Öğretmenin kullandığı drama tekniği bilinç koridorudur. (Karar koridoru / Düşünce tüneli) Bir karakterin yaşamındaki bir ikilem olduğunda ya da bir seçim yapması gerektiğinde kullanılabilen bir tekniktir. Önce öğrenciler, birer duvar gibi karşılıklı dizilerek bir koridor oluştururlar. Karakter öğrencilerin oluşturduğu koridorda yavaş yavaş ilerlerken, öğrencilerin her biri farklı düşünce ve duyguları yansıtan birer cümle söyleyerek karakterin vicdanının sesi olurlar. Burada, her öğrencinin farklı öneriler sunma olasılığı vardır. Karakter koridorda ilerlerken, seslerin şiddeti artar hatta giderek yükselir. Bu süreçte, koridor boyunca önerilen düşünceler ve duygusal uyarımlar karakterin bir karara varmasına yardımcı olmaktadır.

(Cevap E)

5. Fırat öğretmenin kullandığı araç anlam çözümleme tablosudur. Bu tablo iki boyutlu olarak hazırlanır. Bir boyutunda kavramlar diğer boyutunda bu kavramlara ait özellikler bulunur. Kavramlar uygun özelliklerle eşleştirilerek tablo doldurulur.

(Cevap D)

6. Sorun merkezli analiz ve karar verme etkinlikleri öğrencilerin, geçmişte insanların kritik anlarda yüz yüze geldiği sorun ve ikilemlerle karşılaşmalarını sağlar. Bu tür kritik dönemlerin sorun veya konularıyla yüzleşmek, mevcut alternatifleri analiz etmek, tercih edilmemiş seçeneklerin sonuçlarının ne olacağı hakkında değerlendirmeler yapmak ve tercih edilmiş çözüm yollarının sonuçlarıyla karşılaştırmak, öğrencilerin bu konulara bireysel ilgi ve katılımını artırır. Altı şapkalı düşünme alternatif yolların analiz edilmesi, yaratıcı çözümler üretilmesi açısından oldukça avantajlıdır.

(Cevap A)

7. Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik şunlardır:

- 1) Anadilde iletişim
- 2) Yabancı dillerde iletişim
- 3) Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler
- 4) Dijital yetkinlik
- 5) Öğrenmeyi öğrenme
- 6) Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler
- 7) İnisiyatif alma ve girişimcilik
- 8) Kültürel farkındalık ve ifade

(Cevap C)

8. "Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi" içeren yetkinlik "inisiyatif alma ve girişimciliktir.

(Cevap A)

9. Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan tarihsel düşünme becerileri

- Kronolojik Düşünme Becerisi
- Tarihsel Kavrama Becerisi
- Neden-Sonuç İlişkisi Kurma Becerisi
- Tarihsel Sorgulamaya Dayalı Araştırma Becerisi
- Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi
- Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi
- Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi
- Geçmişe Geçmişteki İnsanların Bakış Açısıyla Bakabilme Becerisi

(Cevap E)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

1. Öğrenciler tarihsel metni analitik bir bakış açısıyla inceleyebilen iyi bir tarih okuyucusu olmalıdır. Öğrencilerin temel olguyu, doğru cevabı ve en geçerli yorumu bulmaları konusunda doğru bir duyguya sahip olmaları zorunluluğudur. Öğrencilere, "Amaca uygun okuyor muyum?", "Öğrenmek istediğim bu mu?" gibi sorular sordurmak gerekir. Öğretmenin gerçekleştirdiği çalışma tarihsel analiz ve yorum becerisine yöneliktir.

(Cevap C)

2. Öğretmenin çalışması tarihsel empati için örnek oluşturur. Bu çalışma ile öğrencilerin kendisini ilgili zaman diliminde hayal etmeleri istenmektedir.

(Cevap B)

3. Tarihsel analiz ve yorum becerisini geliştirirken öğrenciler;

- I. Benzerlik ve farklılıkları belirleyerek, farklı düşünce, değer, tarihî şahsiyet, davranış ve kurumları karşılaştırır.
- II. Geçmişte yaşamış insanların farklı güdülerini, inançlarını, çıkarlarını, umutlarını ve korkularını belirterek bu insanların farklı bakış açılarını göz önünde bulundurur.
- III. Neden sonuç ilişkilerinin birçok boyutunu (bireyin ve tarihî şahsiyetlerin önemi, ekonomik ve nesnel koşulların önemi, düşüncelerin, insan çıkarlarının ve inançların etkisi, şansın ve tesadüfün rolü) göz önüne alarak bu ilişkiyi analiz eder.

İlgili çalışmada öğrencilerin olaya ilişkin farklı bakış açılarını ve görme ve bu bakış açılarını karşılaştırmaya yönelik bir etkinlik söz konusudur.

(Cevap B)

4. Salim Öğretmen dersine konuyla ilgili genellemeyi vererek başlamıştır. Dersinde izlediği sıra genelden özele doğrudur. Bu sıra sunuş yoluyla öğretim stratejisinin temelini oluşturmaktadır.

(Cevap A)

5. II numaralı öncülde boşluktan sonra gelen 'dır eki sorunun yapısal niteliğini bozmuştur. Bu şekildeki ekler sözel ipucu oluşturduğu için uygun değildir.

(Cevap D)

6. Tarih Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak aşağıda sıralanan amaçları gerçekleştirmek üzere düzenlenmiştir.

Bu programla öğrencilerin;

- 1) Geçmişten bugüne insanlığın birikimli mirasını kavramaları,
- 2) İnsanlık/dünya, Türk ve Türkiye (Anadolu) tarihinin farklı dönemlerini anlamak için gereken kavram, olay, olgu, kişi ve kurum bilgilerini kazanmaları,
- 3) Türk, İslam ve Türkiye tarihinde rol oynamış önde gelen siyasi ve sosyal teşekküller ile önemli şahsiyetleri tanımaları,
- 4) Yaşadıkları toplum, ülke ve dünyanın bugünlere nasıl geldiğinin farkındalığını kazanarak, günümüzde olup bitenleri yorumlamayı ve geleceğe yönelik projeksiyonlar oluşturabilmeyi kapsayan bir tarih bilinci geliştirmeleri,

- 5) İnsanlık tarihi bağlamında Türk milletinin ve Türk kültürünün geçmişten bugüne serüvenini takip etmeleri ve anlamaları,
- 6) Medeniyetimizin dayandığı temel değerleri kavramaları, benimsemeleri ve bunları davranışlarına yansıtmaları,
- 7) Tarihî bir olay veya olgunun yerel, ulusal ve uluslararası boyut ve etkileşimleri olduğu konusunda farkındalık oluşturmaları,
- 8) Tarihî olayların, meydana geldiği dönemin siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve dinî özelliklerini yansıttığını ve bu nedenle bir olayı değerlendirirken olayın meydana geldiği dönemin koşullarını dikkate almanın gerekliliğini kavramaları,
- 9) Birincil ve ikincil kaynaklarda yer alan kanıtları belirleme, analiz etme, yorumlama ve değerlendirmeyi içeren tarihe özgü yeterlilik ve becerileri geliştirmeleri, edindikleri bilgilerin doğruluğunu ve geçerliliğini sorgulayarak kanıtla desteklenen çıkarımlarda bulunmaları,
- 10) Millî kimlik ve aidiyet duygularını geliştirerek Türkiye'nin küreselleşen dünya içindeki yerini ve rolünü kavramaları,
- 11) Geçmişin tarihî bilgiye dönüştürülmesi süreçlerinde tarihçilerin esas aldıkları ilkeler ile yararlandıkları yöntemleri ve kullandıkları becerileri birer yaşam becerisi haline getirmeleri,
- 12) Belirli bir tarihî olay veya olgunun farklı bakış açıları veya tarih görüşleri doğrultusunda çeşitli biçimlerde değerlendirilip yorumlanabileceği konusunda farkındalık oluşturmaları ve bu farklı anlayışlara saygı duymaları,
- 13) Toplumsal birlik ve dayanışmanın sağlanması ve sürdürülmesinin yanı sıra millî kimliğin oluşmasında ortak tarihin rolünü kavrayarak kültürel ve tarihî mirasa sahip çıkan bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.

(Cevap E)

7. Öğrencilerin buldukları yakın çevrenin tarihi unsurlarını öğrenmelerine dayanan yaklaşım yerel tarih öğretimidir. Öğrenci eğer yakın çevresindeki tarih unsurları fark edemezse etkili bir tarih öğretiminin bahsedilemez.

(Cevap C)

8. Öğretmenin verdiği öğrenme görevi için kullanabileceği en uygun değerlendirme aracı performans değerlendirmedir. Performans değerlendirme ile öğretmen sunu hazırlama sürecini ve sunum aşamalarını bütün olarak değerlendirebilir.

(Cevap A)

9. Türkçe olarak yazılan ilk ahlak kitabı Kınalızade Ali Efendi tarafından yazılan *Ahlak-ı Alai* kitabıdır.

(Cevap C)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

1. Belirtke tablosu hazırlama program geliştirme sürecinin kritik aşamalarından biridir. Belirtke tablosu hedef ve içerik seçildikten sonra yapılır. Belirtke tablosunun bir boyutunda içerik diğer boyutunda hedef vardır. Belirtke tabloları hedefler ve içeriği ilişkilendirmek, hedeflerin bir içerik ile ilişkilendirilmesini sağlamak için düzenlenir.

(Cevap E)

2. Leavit, sınıf içerisinde dört iletişim örüntüsü tanımlamıştır. Çember, zincir, y ve tekerlek. Bu örüntülerden en demokratik olanı çemberdir. Çember örüntüsünde öğrenciler birbirleriyle ve öğretmenle rahat iletişim kurabilir. En otoriter iletişim örüntüsü de tekerlektir.

(Cevap A)

3. Performans değerlendirme çağdaş eğitim sisteminde kullanılan değerlendirme yaklaşımlarındandır. Performans değerlendirme öğrencinin üst düzey becerilerini bir problem durumu üzerinde kullanmalarına dayanmaktadır. Performans değerlendirme ile uygulamaya dayalı bir ölçme, öğrenme süreci ile bütünleşmiş bir değerlendirme fırsatı sunar.

(Cevap A)

4. Hale Hanım'ın sınav ile hesapladığı verilere bakıldığında ortancanın aritmetik ortalamadan büyük olduğu görülmektedir. Buna göre dağılımın çarpıklık katsayısı negatif olacaktır. Negatif çarpıklığı olan dağılımlar sola çarpıktır, yani puanlar sağa (yüksek puanlara) yığılmıştır.

(Cevap A)

5. Kavram haritaları kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya koyarak kalıcı ve anlamlı öğrenmeleri destekler. Kavram haritaları yazılı materyaldir ve ne kadar sistemli ve anlamlı öğrenmeyi sağlamaya yardımcı olsa da soyut materyaldir ve deneyim sağlamaz, model ve numuneler gibi öğretimi somutlaştırılmaz.

(Cevap C)

6. Kadir Öğretmen'in belirlediği alternatiflerden gezi ve dramatizasyon tüm duylara hitap etmektedir, televizyon ise göz ve kulağa hitap eden bir materyaldir. Dramatizasyon yaparak yaşayarak, deneyimden öğrenmeye daha yakındır. Soruda istenen sıralama dramatizasyon, gezi ve televizyon şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

7. Yaşantı merkezli program tasarım yaklaşımına göre eğitim programı öğrenen merkezli olmalıdır. Ancak diğer öğrenen merkezli tasarımlardan farklı olarak bu tasarımda öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarının eğitim yaşantısı içerisinde tespit edilmesi temele alınmaktadır.

(Cevap B)

8. Belirsizlik ya da tahmin edememe sınıfın sürprizlere açık olma durumudur. Ne kadar iyi planlanırsa planlansın öngörülemeyen durumlar her zaman ortaya çıkabilmektedir.

(Cevap D)

9. Sinan Öğretmenin öğretim süreci için dikkat ettiği noktalar yapılandırmacılığın temellerini oluşturmaktadır. Problem durumu ile derse başlama, sosyal-ışbirlikli öğrenme süreçleri, uyarıcılar açısından zengin ortam.

(Cevap C)

10. Forum panele benzeyen bir tartışma tekniğidir. Aynı paneldeki gibi uzman bir grup konu hakkındaki farklı görüşlerini izleyiciler önünde tartışır. Ancak forumda izleyiciler de görüş ve sorularıyla sürece etkin olarak katılır. Forumda oldukça etkileşimli bir ortam oluşturulur.

(Cevap D)

11. Beyin fırtınası öğrencilerin özgürce, aklına gelen düşünceleri söyleyerek bir problem durumu üzerinde çalışmalarını. Öğrenciler aktif olduğu için eğlenceli ve verimli bir öğrenme ortamı oluşur.

(Cevap E)

12. Bireysel hızda ilerleme, küçük adımlar, anında dönüt düzeltme, başarı ve pekiştirme programlı öğretimin temellerini oluşturmaktadır. Parçada da bireysel hız ve anında dönüt düzeltme ilkelerine vurgu yapılmıştır.

(Cevap A)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

1. A, B, C ve E seçeneğinde verilen beceriler tarihsel düşünme becerileri arasında yer alır.

Tarihsel düşünme becerileri şunlardır:

1. Kronolojik Düşünme Becerisi
2. Tarihsel Kavrama Becerisi
3. Neden-Sonuç İlişkisi Kurma Becerisi
4. Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi
5. Tarihsel Sorgulamaya Dayalı Araştırma Becerisi
6. Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi
7. Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi
8. Geçmişe Geçmişteki İnsanların Bakış Açısıyla Bakabilme Becerisi veya Tarihsel Empati

(Cevap D)

2. Soruda konuşmacı Tarihsel Sorgulamaya Dayalı Araştırma Becerisinden bahsetmektedir.

Tarihsel Sorgulamaya Dayalı Araştırma Becerisi: Tarihsel düşünmenin belki de hiçbir boyutu, "tarih yazmak" veya "tarih çalışmak" kadar heyecanlı ve geliştirici değildir. Tarihsel sorgulama; konu hakkındaki kanıtların yeterince zengin olduğu, olayda yer alan insanların konuşulduğu, olayla ilişkisi olan farklı bakış açıları ve farklı geçmişlere sahip insanların çıkar, inanış ve fikirlerini yansıttığı ölçüde iyi bir sorgulama türüdür. Öğrencilerin bir dokümanı, bir kaydı, arkeolojik bir kalıntıyı veya tarihsel bir mekânı incelemeleri teşvik edilir. Tarihsel sorgulamaya bir problemin tanımlanmasıyla başlanmalıdır. Metinde sunulan tarihsel anlatının kritik noktalarında sorgulama yapmak gerekmektedir. Bunun için geçmişe ait kanıtlar yardımıyla yani tarihsel dokümanlarla, tanıkların anlatımları, mektuplar, günlükler, buluntular ve fotoğraflarla çalışılmalı, tarihi mekânlara geziler düzenlenmeli ve sözlü tarih çalışmaları yapılmalıdır. Kanıt temelli öğrenmeye dayanan bu süreçte, öğrencilerin belge veya buluntunun ait olduğu tarihsel dönem hakkındaki bilgileri ve bu konuya ilişkin ulaşabildikleri kaynaklar çok önemlidir. Öğrencilerin ellerindeki kanıtlar, ele alınan konuyla ilgili bir yargıya varmak ya da bir sonuç çıkarmak için bazen yetersiz olabilir. Boşlukları doldurmak, eldeki belgeleri değerlendirmek ve güçlü bir tarihsel anlatı oluşturmak daha kapsamlı bilgiler ve daha geniş bir bakış açısı gerektirir.

Bu noktada öğrencilere çeşitli kaynak ve materyallere erişim fırsatı sağlanmalıdır. Bu süreçte öğrenciler; ellerindeki malzemeleri hem gerçek olmaları ve güvenilirlikleri açısından hem de sundukları bilgiler açısından sorgulamayı, aralarındaki benzerlikleri ve farklılıkları tespit etmeyi ve elde ettikleri bilgilerden yola çıkarak kendi tarihsel metin ya da anlatılarını oluşturmayı öğrenebilirler. Böylece öğrenciler sorgulamaya dayalı araştırmanın kendi üretkenliklerine katkısını fark edeceklerdir. Yazılı tarihin bir insan yapımı olduğunu ve dolayısıyla geçmiş hakkındaki birçok yargının geçici ve tartışılabilir olduğunu daha iyi anlayacaklardır. Öte yandan dikkatli bir araştırmanın geçmişle ilgili sorunların üzerindeki sis perdesini kaldırabileceğini ve daha önce ortaya atılmış iddiaları çürütebileceğini kavrayacaklardır. Sorgulamaya dayalı tarihsel araştırmaya etkin olarak katılan öğrenciler tarihçilerin geçmişi neden sürekli yeniden yorumladıklarını anlayacaklardır. Yeni yorumların sadece yeni bulunmuş kanıtlar doğrultusunda oluşturulmadığını, sonradan ortaya çıkan bakış açıları ışığında da oluşturulabileceğini öğreneceklerdir.

(Cevap B)

3. Soruda verilen tanım tarihsel empatidir. Tarihsel empati; geçmişteki insanların hayatlarını ve eylemlerini çevreleyip yönlendiren sosyal, kültürel, entelektüel ve duygusal etkenleri anlamak ve geçmiş hakkında bir çıkarım veya değerlendirme yaparken bunları hesaba katmak anlamına gelir. Tarihî bir olayın kahramanı olan insanlar tam anlamıyla birbirlerine zıt inançlara veya dünya görüşlerine dayanarak hareket etmiş olabilirler. Bu yüzden tarihsel empati, geçmişte ve günümüzde birbirlerinden farklılaşan çeşitli dünya görüşlerini, bakış açılarını ve insan faaliyetlerini anlayabilmek için de önemlidir. Her ne kadar empati kavramını içerse de tarihsel empati sadece kendimizi bir başkasının yerine koyarak onun gibi hissetmek, düşünmek ve eylemde bulunmak demek değildir. Bütün bunlara ilave olarak bugündeki bizler ile geçmişteki başkaları arasındaki birçok farklılığı bilmeyi, kavramayı ve hesaba katmayı da gerektirir.

(Cevap A)

4. Tarih Dersi Öğretim Programı öğrencilerin; geçmişten bugüne yaşanmış önemli olay, olgu ve kırılma noktalarıyla ilgili farkındalığını da geliştirmeyi hedeflemektedir. Tarih derslerinde vurgulanması gereken diğer bir husus da "tarihsel önem"dir. Tarihsel önem, geçmişini anlama ve anlamlandırma amacıyla daha önceki dönemlerde olup bitmiş olay ve durumlar arasından bize ya da bugünde yaşayanlara daha anlamlı ve kıymetli görünenleri belirleyerek onlar üzerinde yoğunlaşma demektir.

(Cevap C)

5. Tarih Dersi Öğretim Programının işlevsel bir biçimde kullanılabilmesi için öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlar şunlardır:

1) Tarih derslerinde anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin meydana gelebilmesi için öğrencilerin bilmeleri gereken temel unsurlardan bir tanesi kavramlardır. Tarih öğretmenleri öğrencilerin ünitelerle ilgili bilgi düzeylerini tespit ettikten sonra, konu içinde temel kavramların öğretimine ilişkin uygulamalara (kavram haritaları, kavram ağları, yapılandırılmış grid, sözlük hazırlama vb.) yer vermelidir.

2) Tarih Dersi Öğretim Programı'nda önemli şahsiyetlere de vurgu yapılmaktadır. Tarihin şekillenmesinde önemli rol oynamış bu şahısların hayat ve kariyerleri ile tarihe mal olmuş eser ve faaliyetleri programda yer alan konu ve kazanımlarla ilişkilendirilerek öğretilmelidir.

3) Öğretmenler konuların öğretiminde yer temelli öğrenmeye dayalı etkinliklere de yer vermelidirler. Bu çerçevede, öğretmen denetiminde sanal müze ziyaretleri, çevre ve okul imkânları uygun ise tarihi mekân ve müze ziyaretleri yapılmalıdır. Öğretmenler ziyaretlerin; ilişkilendirilen kazanım ve açıklamaları doğrultusunda planlanması, uygulanması ve sonuçlandırılması konusunda gerekli tedbirleri almalıdır.

4) Çeşitli kazanımlarda verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.

5) Öğretmenler, tarih dersi ile ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumları öğrencilerine kazandırırken sadece ders kitaplarına bağlı kalmamalıdır. Öğretmenler, sınıf düzeylerini dikkate alarak mevzuata ve kazanımlara uygun olan öğretim materyalleri (sunum, etkinlik, çalışma kâğıtları, proje, okuma parçaları ile yazılı, görsel ve işitsel biçimlerdeki birinci ve ikinci elden tarihî kaynaklar vb.) hazırlamalı ya da EBA vb. ortamlarda var olan bu türden materyalleri derslerinde kullanmalıdır. Dijital kaynakların kullanımı hususunda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kurallara uyulmalıdır. Özellikle, İnternet'ten indirilerek kullanılan materyallerin kullanımında intihal yapılmamalı, etik kurallara ve telif haklarına riayet edilmelidir.

(Cevap A)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

6. 9. Sınıf düzeyinde yer alan üniteler şunlardır;

1. Tarih ve Zaman
2. İnsanlığın İlk Dönemleri
3. Orta Çağ'da Dünya
4. İlk Ve Orta Çağlarda Türk Dünyası
5. İslam Medeniyetinin Doğuşu
6. Türklerin İslamiyet'i Kabulü Ve İlk Türk İslam Devletleri

10. Sınıf düzeyinde yer alan üniteler şunlardır;

1. Yerleşme Ve Devletleşme Sürecinde Selçuklu Türkiyesi
2. Beylikten Devlete Osmanlı Siyaseti (1302-1453)
3. Devletleşme Sürecinde Savaşçılar Ve Askerler
4. Beylikten Devlete Osmanlı Medeniyeti
5. Dünya Gücü Osmanlı (1453-1595)
6. Sultan Ve Osmanlı Merkez Teşkilatı
7. Klasik Çağda Osmanlı Toplum Düzeni

11. Sınıf düzeyinde yer alan üniteler şunlardır;

1. Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595-1774)
2. Değişim Çağında Avrupa Ve Osmanlı
3. Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejisi (1774-1914)
4. Devrimler Çağında Değişen Devlet-Toplum İlişkileri
5. Sermaye Ve Emek
6. XIX Ve XX. Yüzyılda Değişen Gündelik Hayat

(Cevap E)

7. 11. Sınıf düzeyinde yer alan üniteler şunlardır;

1. Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595-1774)
2. Değişim Çağında Avrupa Ve Osmanlı
3. Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejisi (1774-1914)
4. Devrimler Çağında Değişen Devlet-Toplum İlişkileri
5. Sermaye Ve Emek
6. XIX Ve XX. Yüzyılda Değişen Gündelik Hayat

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

8. Tarih Dersi Öğretim Programı'nın hazırlanmasında kronolojik ve tematik yaklaşımlar bir arada ele alınmıştır. Tarih Dersi Öğretim Programı'nın ünite yapısı şematik olarak şu şekildedir.

9.	2.	3.
Sınıf Düzeyi	Ünite Numarası	Kazanım Numarası

İlk Çağ'da yeryüzünde belli başlı medeniyet havzalarını tanı. (Kazanım)

(Cevap B)

9. 10. Sınıf düzeyinde yer alan üniteler şunlardır;
1. Yerleşme ve Devletleşme Sürecinde Selçuklu Türkiyesi
 2. Beylikten Devlete Osmanlı Siyaseti (1302-1453)
 3. Devletleşme Sürecinde Savaşçılar ve Askerler
 4. Beylikten Devlete Osmanlı Medeniyeti
 5. Dünya Gücü Osmanlı (1453-1595)
 6. Sultan Ve Osmanlı Merkez Teşkilatı
 7. Klasik Çağda Osmanlı Toplum Düzeni

(Cevap D)

11. Etnografya Müzeleri: Etnografya, insan topluluklarının (kavimlerin) meydana getirdiği maddi kültürleri inceleyen bilim dalıdır. Giyim, ev aletleri, süs eşyası, avcılık, yapı maddeleri, tarım aletleri ve halk sanatlarına ait aletler etnografyanın konusu içerisinde değerlendirilmektedir.

(Cevap D)

10. Öğretmen, 'Karahanlı ve Gazneli örneklerinden hareketle İslamiyet'in kabulünün Türk devlet yapısında ve toplumsal hayatta meydana getirdiği değişimleri analiz eder.'kazanımı doğrultusunda dönemin yazılı eserleri "Kutadgu Bilig", "Divânü Lûgati't-Türk", "Atabetü'l-Hakayık" ve "Divân-ı Hikmet'e kısaca değinilir.

(Cevap E)

12.

11.	5.	1.
↓	↓	↓
Sınıf düzeyi	Ünite numarası	Kazanım numarası

Sanayi İnkılabı öncesindeki üretim tarzı ile endüstriyel üretim tarzı arasındaki farkları açıklar.

(Cevap D)

ALAN EĞİTİMİ TESTİ

1. Somut Olmayan Kültürel Miras Alanları
 - a) Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar (destanlar, efsaneler, halk hikayeleri, atasözleri, masallar, fıkralar vb.),
 - b) Gösteri sanatları (karagöz, meddah, kukla, halk tiyatrosu vb.),
 - c) Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler (nişan, düğün, doğum, nevrüz, vb. kutlamalar),
 - d) Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar (geleneksel yemekler, halk hekimliği, halk takvimi, halk meteorolojisi vb.),
 - e) El sanatları geleneği (dokumacılık, nazar boncuğu, telkari, bakırcılık, halk mimarisi).

UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi

Somut olmayan kültürel mirası daha gözle görülür kılmak, önemi konusunda bilinçlenmeyi sağlamak ve kültürel çeşitliliğe saygı içinde diyalogu desteklemek için, Taraf Devletlerin teklifi üzerine, insanlığın somut olmayan kültürel mirasının temsili bir listesi hazırlanır, güncellenir ve yayımlanır.

Temsili listede yer alan Türkiye'ye ait unsurlar şunlardır:

1. Meddahlık
2. Mevlevi Sema Töreni
3. Aşıklık Geleneği
4. Karagöz
5. Nevruz
6. Geleneksel Sohbet Toplantıları
7. Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali
8. Alevi-Bektaşî Ritüeli: Semah
9. Tören Keşkeği Geleneği
10. Mesir Macunu Festivali
11. Türk Kahvesi Kültürü ve Geleneği
12. Ebru: Türk Kağıt Süsleme Sanatı
13. Geleneksel Çini Ustalığı
14. İnce Ekme Yapma ve Paylaşma Kültürü: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka

(Cevap A)

2. Tarihsel empatinin özellikleri ve düzeyleri

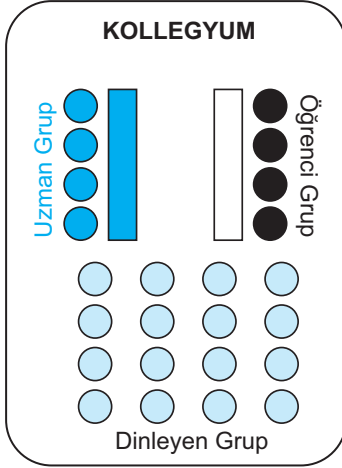
Bu düzeyler şöyle sıralanabilir:

1. Düzey: Aptal Geçmiş: Bu düzeyde öğrenciler, geçmişteki insanları kendilerinin düşündüğü ve davrandığı gibi düşünmedikleri ve davranmadıkları için aptal olarak değerlendirirler.
2. Düzey: Klişe Genellemeler: Bu düzeyde öğrenciler insan davranışlarının, duygularının, düşüncelerinin ve olayların nedenlerini genel olarak bilinen ifadelerle açıklamaya çalışırlar.
3. Düzey: Günlük Empati: Bu düzeyde öğrenciler, olayları genellemekte zorlanırlar. Karakterlerin konuşmalarından alıntılar yaparak yanıtlarlar. Bu düzeydeki öğrenciler geçmişle günümüz arasında tarihsel empati kurabilirler. Ancak empati kurarken geçmiş günümüz bakış açısıyla yanıtlarlar.
4. Düzey: Sınırlı Tarihsel Empati: Bu düzeyde öğrenciler geçmişteki insanları geçmişin bakış açısıyla değerlendirirler. Yalnız sadece tarihsel kanıtlarda verilen çerçeve neyse ona göre yanıtlarlar. Bu nedenle sınırlı bir tarihsel empati becerisine ulaşılmış olur.
5. Düzey: Bağlama Uygun Tarihsel Empati: Bu düzeyde öğrenciler olayların ve kişilerin verilen çerçevenin dışında düşündüğü ve anlaşılamaya çalışıldığı düzeydir. Kanıtları kullanarak bir tarihçi gibi düşünmeye başlarlar. Kendi dünyası ve kişiliğinden yola çıkarak dönemin anlayışına uygun olarak geçmişteki kişilerin dünyasına inebilir.

(Cevap E)

3. Öğretmenin kullanmış olduğu teknik kollegyum tekniğidir.

Kollegyum: Bir panel grubu yerine iki panel grubundan meydana gelir. Gruplardan birinde kaynak kişiler, diğerinde öğrenciler yer alır. Öğrencilerin sordukları sorular kaynak olarak bulunan uzmanlarca yanıtlanır, dinleyiciler de bu soru cevaplarla bilgi edinirler.

(Cevap D)

4. Yeliz Öğretmen'in dersinde kullandığı drama tekniği Monolog'dur.

(Cevap D)

5. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre "hatırlama basamağı" ile ilgili bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirme, hatırlatma ve tanımadır.

(Cevap C)

6. Değeri telkin etme: Değer aşılama olarak da isimlendirilen bu yaklaşım, insan davranışlarının şekillenmesinde en fazla tercih edilen yaklaşımdır. Bu yaklaşımda öğretmenler aracılığıyla bireyin davranışları ile değer yargılarına yön verilir.

(Cevap C)

7. Hakkında bilgiler verilen tarihçi yazar Mustafa Çağatay Uluçay'dır.

(Cevap C)

8. Soruda verilen yöntem/teknik Herringbone Tekniğidir. Bu teknik, özellikle sosyal bilgiler derslerinde, tarih konularının işleniş ve çalışması sırasında kullanılabilir. Bu teknik sayesinde öğrenciler; önemli olayları, tarihleri, kişileri ve yerleri daha kolay hatırlarlar.

(Cevap A)

9. Fiğen Öğretmen plandaki geziyi sanal müze gezisi şeklinde yapabilir.

Sanal Müze: Farklı medya imkanlarından faydalanarak hazırlanmış sayısal nesnelere ve bunlara ait bilgileri barındıran, ziyaretçiyi kesintisiz iletişim içinde, muhtelif erişim şekillerini karşılamak için alışılmış iletişim metotlarının ötesine geçen, dünya çapında erişimi mümkün kılmak amacıyla fiziksel anlamda bir mekana ihtiyaç duymayan müzelerdir.

(Cevap B)

10. Öğretmen dersinden epigrafiden yararlanmıştır.

Epigrafi: Konusu, yazıtları ve tarihi yapıtlardaki yazıtları inceleyen bilim dalıdır.

(Cevap C)

11. T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına göre "Ünite kazanımlarının sıralanışında genel olarak kronoloji esas alınmıştır. Ünite içerikleri sebep-sonuç ilişkisine dayalı kronolojik sıralama ile bütüncül bir bakış açısı kazandıracak şekilde düzenlenmiştir. Bu bakımdan kazanımların öğretim programındaki sıra ile işlenmesi uygun olacaktır.

(Cevap D)

12. "İki Küresel Savaş Arasında Dünya" ünitesi Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan bir ünedir.

2018 yılında yayımlanan T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı'nda yer alan üniteler şunlardır:

- 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya
- Milli Mücadele
- Atatürkçülük ve Türk İnkılabı
- İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye ve Dünya
- II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye ve Dünya
- II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya
- Toplumsal Devrim Çağında Türkiye ve Dünya
- 21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya

(Cevap D)